

7/7/1982

S. 1301A

DECURIAE
ANNORUM SECUNDÆ
MISCELLANEORUM
MEDICO-PHYSICORUM

Sive

EPHEMERIDUM
GERMANICARUM
ANNUS QUINTUS.

DECURVA
ANNORUM SECLINDE
MISCELLANEOBUM
MEDICO-PHYSICORUM

S. 1301. A. 7.

~~EPHEMERIDUM~~
GERMANICARUM
ANNUS QUINTUS.

JAN 20 1891

DEC 11 1890

MISCELLANEA CURIOSA
SIVE
EPHEMERIDUM
MEDICO-PHYSICARUM
GERMANICARUM
ACADEMIÆ
NATURÆ CURIOSORUM
DECURIÆ II.
ANNUS QUINTUS,

Anni M. DC. LXXXVI.

Continens

Celeberrimorum Virorum
*Tum Medicorum, tum aliorum Eruditorum in Germania
& extra Eam*

OBSERVATIONES
MEDICAS, PHYSICAS, CHYMICAS,
Nec non
MATHEMATICAS.

Cum

APPENDICE.

NORIMBERGÆ,
Sumptibus WOLFGANGI MAURITII ENDIERI.
Anno M DC LXXXVII.

MISCELLANEA CURIOSA

LIFE

EPIHEMERIDUM

MEDICO-PHYSICARUM

GERMANICARUM

ACADEMIAE

NATURAE CURIOSORUM

DECURIAE II

ANNUS QVINTVS

ANNO MDCCLXXVI

Collegiorum Virovum

Tum Medicorum, tum Naturae Curiosorum in Germania

et cetera hanc

ORSERVATIONES

MEDICAE, PHYSICAE, CHIMICAE

Notae

MATHEMATICAE

Cursus

APPENDICE

WOLFFENBUTEL

Johannes Wolffenbuttel Maritimi Ludgeri

Anno MDCCLXXVI

POTENTISSIMO

Atque

INVICTISSIMO

IMPERATORI

LEOPOLDO,

SEMPER AUGUSTO,

PIO, JUSTO, FELICI;

ROMANORUM, GERMANIÆ,
HUNGARIÆ, BOHEMIÆ, DALMATIÆ,
CROATIÆ & SCLAVONIÆ

REGI,

ARCHIDUCI AUSTRIÆ

&c. &c. &c.

*Barbarorum Domitori fortissimo,
Doctorem Parenti benignissimo.*

Dum

DUm *Jovis* ultrici fuscantur fulmine Gentes ;
Pannonia Odrysiis ossibus alba nitet ;
& LEOPOLDE *Tuos* debuccinat inclutus enses
Rumor ; idem *Phæbi* suspicit *ordo* decus.
Utque togâ ferrum mulcere ferocius almâ ,
laus est, AUSTRIACIS propria dicta DIIS :
Sic colit ille *Tuas*, CÆSAR, fidentius aras,
atque petit : *Tribui* Numen adesse suæ !
Annuis. Hinc, votis à *Te* solertior orbis
damnatus, pro *Te* vota secunda facit :
Armiger ungue Jovis felix inimica cruentet,
mitior ut pennis pectora docta fovet !

Sic vovent subjectissimi

Academici Naturæ Curiosî,

SERE-

SERENISSIMO AC POTENTISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO

DN. MAXIMILIANO
EMANUELI

Utriusque Bavariae & Superioris Palatinatus Duci,
Comiti Palatino Rheni, S. R. I. Archidapifero & Electori,
Landgravio Leuchtenbergensi &c.

Domino & Principi Electori nostro Clementissimo.

SERENISSIME AC POTENTISSIME
PRINCEPS ELECTOR,

Domine Clementissime.

Quam sibi felicitatem exteri certatim
omnes exoptant, quam potentissima
Hadria ventosi domina, tanquam victo-
riarum suarum condimentum, tanto pe-
re expetiit; ut in ejus sibi liceret intueri vultus, per
cujus virtutem maxime stat, ut barbari citra spem

) (

resur-

resurgendi jaceant exercitus, cujus equo Troja capiebatur, cujus ultrice flamma ardebat Illium, TE nempe, HEROS BOIORVM fortissime, frui coram, TE,

*Vir factis maxime, cujus
dextera per ferrum, pietas spectata per ignes,*

cominus nosse & admirari: Illam huic libro suo obtinere *Academici Naturæ Curiosi* impensius laborant. Exploraverunt autem illud sibi potissimum momentum invisendi ad TE, quo spirans è TVIS oculis Mars per hyberna paulatim mitigatus esset, & præluentem restaurandis præliis severitatem, frons resumeret: Ut ita non minus inter pacis artes serenantem facilitatem, quam è belli studiis decore fulgurantium lineamenta irarum eadem opera cognoscerent. Admitte igitur PRINCEPS CELSISSIME, quod humillime oramus, conspectum Tuum dignissimum ambientes has Cadmi nigellas filias; (sic Ausonius literarum elementa vocat) foetui nostro spinosis seculi judiciis exponendo *Cuninam* præsta; suscipe, *literarum Parens illustrissime* illius Patrocinium adversus calumnias alienæ laudi obtreçantium: ne cunis Mosis nostri
tenelli,

tenelli, non Ægyptiorum tantum sed totius mundi naturali cognitione imbuendi, ranarum convitia obstrepere audeant,

quæ, quamvis sint sub aqua, sub aqua maledicere tentant.

TVVM enim vultum meritis clementissimum, amplexibus TVIS (DEUS nos hoc quoque voto damnet!) exceptus & defensus, nihil spumantis Invidiæ horrebit monstra. Quin conceptam sagacibus mentis oculis prolem, genuinam, & adversus temporum morsus valituram, ipsi laudabimus, si ad Illustrissimos Benignitatis TVÆ radios admissa non caligaverit; lucem publicam feret, si TIBI, *si Soli placuerit.* De reliquis ipsi quoque Phæbo gratum laborem nostrum fore confidenter asserimus, quod, si non suo, adscititio tamen ornamento, *Nominis Tui Celsissimi* ad frontem libri adscriptione, superbiat.

*Non Phæbo gratior ulla est
quam sibi quæ BAVARI præscripsit pagina nomen.*

Hac ratione æternum nos habituri sumus genium, ubi TV Achilles *Chironi* huic nominis immortalitatem conciliaveris. TV vero, HEROS insuperabilis, cujus dexteram Phœbus stupet oriens &

) (2 occidens,

occidens, quæ & Athon cavare posset & moestum
 pelagus gementis *Helles* intercludere ponte non
 natanti, immortalis cantaberis literarum præconio:
 Doctique, quotquot erunt, omnes TE benignum
 fidus adorabunt, supremum fatigantes Numen,
 precibus, pro Vita tua & Imperio Christianæ rei
 adeo salutari, suam quoque adjicient laudem,
 quam à Marte ipso reportasti,

*ex quo prima truces amentia Thraces
 impulit, & magno gens est damnata triumpho,*

SERENISSIMÆ CELSITUDINIS VESTRÆ
 ELECTORALIS

humillimi, devotissimiq;

PRÆSES & COLLEGÆ CETERI

Academiæ S. R. I. Nat. Curiof.

CATA-

CATALOGUS

Excellentissimorum VIRO RUM

Qui pro augendo Quinto hoc secundæ Ephemeridum Physico-
Medicarum Decuriæ Anno, Observationes communi-
carunt.

1. D. JOHANNES CONRADUS BRUNNERUS, *Universi-
tatis Heidelbergensis P. P.*
2. D. DANIEL BSCHERER, *Physicus Norimbergensis, Aca-
demicus Curiosus.*
3. D. RUDOLPHUS JACOBUS CAMERARIUS, *Physicus
Tubingensis.*
4. D. THEODORUS CAROLI, *Physicus Leomontanus.*
5. D. GABRIEL CLAUDERUS, *Archiater Electoralis & Du-
calis Saxonicus, Academicus Curiosus.*
6. D. CHRISTIANUS ERNESTUS CLAUDERUS, *Reipubl.
Cygneæ Medicus Ordinarius.*
7. D. ANDREAS CLEYERUS, *Societatis Batavo-Orientalis
Proto-Medicus, Academicus Curiosus.*
8. D. DANIEL CRUGER, *Archiater Electoralis & Physicus
Colbergensis.*
9. D. JOHANNES DOLÆUS, *Consiliarius & Archiater Hasso-
Cassellanus, Academicus Curiosus.*
10. D. JOH. MICH. FEHR, *Medicus Cæsareus, Archiater Svinfurt.
& S.R.I. Acad. Nar. Cur. PRÆSES Emeritus d. Argonauta.*

11. D. GEORGIUS FRANCUS, *Universitat. Heidelberg. Pro-
rector, P.P. & Procancellarius, Elect. Trevirensis & March.
Badensis Archiater, Academicus Curiosus.*
12. D. JOHANNES FRANCUS, *Physicus Ulmensis.*
13. D. JOHANNES DANIEL GEYER, *Seren. Elect. Palatini Physf.
Ord. Præsidii Fridericiburg. & Manheim. Academicus Cu-
riofus.*
14. D. ERNESTUS SIGISMUNDUS GRASSIUS, *Physicus in
Faver. Siles.*
15. D. EBERHARDUS GOCKELIUS, *Archiater Würtember-
gico-Weiltingensis & Reipubl. Ulmensis Physicus, Academi-
cus Curiosus.*
16. D. CHRISTIANUS LUDOVICUS GOCKELIUS, *Physicus
Hersbrucco-Noricus.*
17. D. HERMANNUS NICOLAUS GRIMMIUS, *Poliater
Niuköpingensis.*
18. D. JOHANNES BENEDICTUS GRUNDEL, *Incl. Styria
Statuum Physicus, ac Marpurgi Practicus, Academicus
Curiosus.*
19. D. EHRNFRID HAGENDORN, *Archiater Elect. Saxon.
& Poliater Gortizensf. Academicus Curiosus.*
20. D. GEORGIUS HANNÆUS, *Practicus Otthiniensis in Da-
nia, Academicus Curiosus.*
21. D. JOHANNES LUDOVICUS HANNEMANNUS, *P. P.
Chiloniensis, Academicus Curiosus.*
22. D. PHILIPPUS JACOBUS HARTMANNUS, *Professor
Publ. Regiomontanus.*
23. D. GEORGIUS HEINTKE, *Physicus Utratislaviensis.*
24. D. BENEDICTUS HERMANNUS, *Physicus Memmin-
gensis.*
25. D. JOHANNES MAURITIUS HOFFMANNUS, *Aca-
demie*

demia Altdorffina P. P. & h. t. Rector Magnificus, Academicus Curiosus.

26. Dn. JACOBUS AUGUSTIN. HÜNERWOLFF, *Physicus Arnstadiensis, Academicus Curiosus.*
27. D. EMANUEL KÖNIG, *Medicus Basileensis, Academicus Curiosus.*
28. D. ADAMUS à LEBENWALD, *Com. Pal. Caesar. & Incl. Ducatus Styriae Consiliarius Medicus, Academicus Curiosus.*
29. D. SAMUEL LEDELIUS, *Physicus Grünbergensis in inferiore Silesia, Academicus Curiosus.*
30. Dn. ROSINUS LENTILIUS, *Med. Licent. Physicus Nordlingensis Ordinarius, Academicus Curiosus.*
31. D. MICHAEL FRIDERICUS LOCHNERUS, *Physicus Norimbergensis, Academicus Curiosus.*
32. D. CHRISTIANUS MENTZELIUS, *Sereniss. Elect. Brandenburg. Consiliar. & Archiater, Acad. Curiosus.*
33. D. GEORGIUS ABRAHAMUS MERCKLINUS, *Physic. Norimb. Academicus Curiosus.*
34. D. JOHANNES THEODORUS MOEREN, *Prof. Publ. Moguntinus, Academicus Curiosus.*
35. D. FRIDERICUS MOLLER, *Medicus Electoralis Brandenburgicus in Castro Cüstrinensi.*
36. D. JOHANNES de MURALTO, *Physicus Tigurinus, Academicus Curiosus.*
37. D. JOH. CONRADUS PEYERUS, *Poliater Scaphusanus, Academicus Curiosus.*
38. D. GOTHOFREDUS SAMUEL POLISIUS, *Physicus Ordin. Francofurtensis ad Viadrum & P. P. Extraordinarius, Academicus Curiosus.*
39. D. PETRUS ROMMELIUS, *Physicus Ulmenfis.*

40. Dn. GEORGIUS EBERHARDUS RUMPHIUS, *Illustris Societatis Indiae Orientalis in Insula Moluccarum Ambona apud Belgas Senator & Mercator emeritus*, Academicus Curiosus.
41. D. GUNTHERUS CHRISTOPHORUS SCHELHAMMERUS, *in Universit. Helmstad. P.P. Academicus Curiosus.*
42. D. LUCAS SCHRÖCKIUS, *Luc. Fil. Physicus Augustanus, Acad. Nat. Cur. Adjunctus, d. Celfus, Ephemeridum Director.*
43. D. MICHAEL BERNHARDUS VALENTINI, *Poliater Francofurtensis ad Mœnum*, Academicus Curiosus.
44. D. JOHANNES GEORGIUS VOLCKAMERUS, Senior, *Sacr. Cæsareæ Majestatis Medicus, Collegii Medici Norimbergensis Senior Primarius*, Academiae Naturæ Curioforum PRÆSES, d. Helianthus I.
45. D. JOHANNES JACOBUS WAGNER, *Poliater Tigurinus.*
46. D. GEORGIUS WOLFGANGUS WEDELIUS, *Consiliarius & Archiater Ducalis Saxonicus, in Universitate Jenensi Prof. P. & h. t. Rector Magnificus*, Academiae Naturæ Curioforum Adjunctus, d. Hercules.
47. D. JOHANNES JACOBUS WEPFERUS, *Archiater Scaphusanus.*
48. D. JOHANNES PAULUS WURFFBAIN, *Medicus Norimbergensis Ordinarius*, Academiae Naturæ Curioforum Adjunctus, d. Hermes II.

CATALOGUS OBSERVATIONUM.

D. CHRISTIANI MENTZELII.

1. De Vulnere Ventriculi ultra undecim annos aperto , superstitie Viro.	pag. 2.
2. De Stagno admirando Borussiæ alternis trienniis sponte piscoso & frugifero.	4
3. De Alces monstroso partu & gratitudine in homines.	6

D. LUCÆ SCHRÖCKII Luc. Fil.

4. De Cervo corde plumbea glande à Serenissima Electrice Brandenburgica trajecto , mortui instar prostrato , & post tres horæ quadrantes quatuor circiter passuum millia aufugiente.	8

D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII

5. De Uvulæ defectu & usu.	12
6. Ab Uvulæ defectu in adultis diversa Phænomena.	13
7. Delirium ex contusione capitis extemporaneum.	15

D. GÜNTH. CHRISTOPH. SCHELHAMMERI.

8. Febris quartanæ An. 1684. indoles.	16
9. Hepatis vulnus feliciter curatum.	17
10. Lumbrici ex abscessu in inguinali regione erumpentes.	19
11. Abscessus hepatis.	23
12. Opii vis deleteria & symptomata ejus.	25
13. Partus naturalis ad justum tempus retardatus.	27
14. Triste fatum infantis nondum nati.	28
15. Vertigo nocturna.	29

16. Opii vis sudorifera. 29
 17. Puelli desperati cura. 30

Dn. Lic. JACOB. AUGUST. HÜNERWOLFFII.

18. Curatio affectus spasmodici ab incantatione. 31
 19. Ileus lethalis à vermibus. 32
 20. Lachrymæ verminosæ. 32
 21. Brachia scrofulosa. 34
 22. Catarrhus ex rofarum odore. 34
 23. Haustum napelli venenum potatione extinctum. 35

D. DANIELIS CRÜGERI.

24. Efficacia smaragdi in fluxu mensium nimio. 36
 25. Febrifugum Riverianum. 38
 26. Suppressio urinæ g. dierum lethalis. 40

D. FRIDERICI MOLLERÆ.

27. A Lumbricis horrenda symptomata. 44
 28. Paralyfis scorbutica. 46

D. PETRI ROMMELII.

29. De Voluntaria fluxus menstrui retardatione. 48

D. BENEDICTI HERMANNI.

30. De usu raphani rusticani in pleuritide. 52

D. CHRISTIANI MENTZELII.

31. De coloribus Iridis etiam in flamma ignis culinarii & candelæ spectabilibus. 53

D. JOHANNIS de MURALTO.

32. Anatome Melis, seu Taxi. 55
 33. Urinæ retentio à scirrho. 58
 34. Immaturus foetus cum placenta, funiculo & manu dextra ad uteri osculum compulsus. 61
 35. Ardor urinæ & lancinatio hypogastrii intolerabilis à retentione secundinarum. 63

D. THEODORI CAROLI.

36. De Cantharidibus. 66

D. HERMANNI NICOLAI GRIMMII.

37. Minera auri & argenti Sumatrensis. 68

D. DANIELIS CRÜGERI.

38. Oleum Majoranæ destillatum in sal volatile mutatum. 70

D. CHRISTIANI MENTZELII.

39. De radice Chinenfium Gîn-Sen. 73

D. ANDREÆ CLEYERI.

40. De Arbore laccifera Japonenfi Fasnoky f. Namra. 79

41. De Arbore Mami Itabo Japonenfium. 82

D. CHRISTIANI MENTZELII.

42. Ex Dysenteria intempeftivè fanata sphacelus pedis. 83

D. CHRISTIANI LUDOVICI GÖCKELII.

43. De Vesica fpongiofa extra abdomen pofita, cum defectu penis. 84

D. ERNESTI SIGISMUNDI GRASSII.

44. Sitis quartanam comitantis exemplum rarius. 86

45. Vermes inteflina innoxie perforantes. 87

D. SAMUELIS LEDELII.

46. Ab efu Cyprini podagra. 89

47. De Cephalalgia fcorbutica. 90

48. Imberbes. 91

49. De Curatione retentionis urinæ in variolis. 92

50. Lixivium enecat puerum. 92

D. ADAM à LEBENWALDT.

51. Venæfectio noxia. 93

52. Delirium melancholico-maniacum solâ sanguinis missione curatum. 94

D. RUDOLPH. JAC. CAMERARII.

53. Tensio cordis lipothymia causa. 95

D. EBERHARDI GOCKELII.

54. Pila seuglobus cupreus per 18. annos gestatus, feliciter ex uteri vagina extractus. 103

55. Oculi vulnus curatum. 105

D. GEORGII HEINTKE.

56. Quantum cibatio in avertendis & debellandis morbis interdum valeat. 107

57. Menstruatio dysenteria remedium. 108

58. Anatome cachectici. 109

59. Apertio scroti & scarificatio pedum sæpius hydropis, salvis adhuc visceribus, medela. 110

60. Pingua non semper obliniunt poros. 111

D. PHIL. JACOBI HARTMANNI.

61. Anatome puellæ diarrhoea confectæ. 111

62. Anatome phrenetici. 119

63. Anatome herniosa & ascitica. 125

64. Anatome ascitica. 130

65. Anatome tabidi. 134

66. Anatome anasarca enecti. 138

67. Anatome hydrope uteri extinctæ. 142

68. Anatome hydrope & mola uteri afflictæ. 147

69. Anatome infantis cui abscessus congenitus. 157

70. Anatome infantis scirrhus viscerum defuncti. 159

71. Anatome calculo vesicæ enectæ. 162

72. Anatome ascitici. 164

73. Anatome pueri calculo vesicæ enecti. 167

74. Anatome puerperæ partus difficultati succumbentis. 168

75. Anatome matronæ febre confectæ. 171

76. Anatome monstrosi crediti foetus. 176

77. Anatome ascitici & herniosi. 179

D. GEORG. WOLFFGANGI WEDELII.

78. Menfes in puella sexenni.	184
79. Hæmorrhagia in infante.	185

D. MICH. BERNHARDI VALENTINI.

80. Contumax malæ tumor & excretum inde officulum.	185
81. Menstrua per ulcus tibiæ emiffa.	186
82. Ingens narium polypus deglutitionem præpediens.	187
83. Polypus cordis lapideus.	188
84. Admirandî maniacorum gestus.	190

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.

85. De Pathologia animata.	190
86. De Arenulis cum fanguine exeuntibus.	191

D. EHRENFRIDI HAGENDORNII.

87. De Fermentato ex Branca urfina, Bartsch dicto.	192
88. De Diarrhœa ex Arcano tartari liquido.	193
89. De Ifchuria chalybe curata.	194
90. De Tumore femoris monftrofo.	195
91. De Liquore querno antipodagrigo.	197
92. De Euporifto ad ftrumas.	198
93. De Fungo forbi aucupariæ antidysenterico.	199
94. De Pellis leporinæ in vigiliis ufu.	200
95. De Capillis illitu aquæ apoplecticæ albedine tinctis.	201

D. MICH. FRIDERICI LOCHNERI.

96. Canis periodice catalepticus.	202
97. De Offium ftrepitu.	203

D. EMANUELIS KÖNIG.

98. Empyema thoracis cafeofum.	204
99. Alexipharmaca lumbricos necantia.	206
100. Sanguis tertianarii venenofus.	208
101. Lupi piscis & Mugilis ventriculi conformatio.	208
102. Decoctum febrifugum certiffimum.	209

D. JOH. JACOBI WAGNERI.

103.	De Hypopyo five oculo purulento.	209
104.	De Bulitho renali ramofo.	210
105.	De Pilis pilofis ab equo excretis.	211
106.	De Coronis ferpentum vulgo dictis.	ibid.

D. DANIEL BSCHERERI.

107.	De quadam fiftularum abdominis lithiafi.	213
------	--	-----

D. JOH. THEODORI MOEREN.

108.	De Phænomeno meteorologico.	215
109.	De Iridibus & Corona.	216
110.	De Infolitis muribus.	218
111.	De Ipibus feu Convolvulis.	219

Dn. GEORG. EVERH. RUMPHII.

112.	De Ovo marino, Porcellanis feu concha Veneris.	222
------	--	-----

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.

113.	De Potu Calido.	223
114.	De ufu Bufonum medico.	229
115.	Caufa ardoris urinæ fingularis.	230
116.	Aranearum innoxius efus & venenum.	231
117.	De miro vilus fymptomate.	234
118.	De febre fingultuofa.	235
119.	Contumaciffima menfium obftructio curata.	236
120.	Aliud curatæ Menfium fuppreffionis exemplum.	237
121.	Infantis à partu difficili quafi emortui in vitam reftituito.	242
122.	Vilus debilis reftituito.	243
123.	De ufu Afrologiæ in Venæfectione.	248
124.	De aëris inquinamentis.	251
125.	De cadavere fanguinem stillante præfente occifore.	251
126.	Lapilli tuffi rejecti.	254
127.	Uvulæ prolongatæ cura.	256
128.	Lochia aquofa.	258
129.	Delirium fingulare.	ibid.

130. Remedium nimii hæmorrhoidum fluxus.	259
131. De potu calido puerperarum.	260

D. JOHANNIS de MURALTO.

132. Anatome ardeæ.	270
123. Verruca cancroſa.	271

D. CHRISTIANI MENTZELII.

134. De Iride Solari in planitie terræ & Arachniameteoro.	273
---	-----

D. JOHANNIS DOLÆI.

135. De Iſchuria lethali.	277
136. De Atrophia unius lateris.	278
137. De Motu fœtus in Utero Matris jam extinctæ.	279
138. Ex aſſumtione XII. granorum Theriacæ cœleſtis mors ſecuta.	ibid.
139. De filia Urinam per inuſitatam viam reddente.	280

D. PETRI ROMMELII.

140. Loquelæ, Memoræ & Rationis imbecillitas à Venæ Sectione.	280
141. Paralytica à Venæ Sectione reſtituta.	285
142. Convulſiones triduanæ à Venæ Sectione in Septuagenario.	287
143. A Venæſectione delirium Melancholicum.	290
144. Viſus imminutus à Phlebotomia.	292
145. Aphonia poſt Venarum hypoglottidum Sectionem.	294
146. Bulithi copioſè in Veſica reperti.	297
147. Ovum cum appendice ſ. caudatum.	299
148. Pullus gallinaceus quatuor alis totidemque pedibus præditus.	301
149. Diarrhœa ſingulis menſibus recurrens in grvida.	303

D. JOHANNIS JACOBI WEPFERI.

150. De Uteri procidentia ſectione feliciter ſublata.	306
---	-----

D. JOHANNIS GEORGII VOLCKAMERI Sen.

151. De imprudenti in nares liquoris errhini injectione deperditus guſtus cum olfactu.	315
--	-----

152. Ulcerum in cruribus periculosa curatio.	317
153. Ex Obstructione narium Melancholia.	319
154. Dolor nephriticus celeriter curatus.	320
155. Nervilæsiõ Epilepsiæ orientis causa per cauterium curata.	321

D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII.

156. Sanguis per Microscopium examinatus, ramofus.	323
--	-----

D. JOHANNIS PAULI WURFFBAINII.

157. De Nigredine fuliginosa in cruribus Hydropicæ non gangræ- nosa.	325
158. De admirandis grandinis figuris.	327
159. De Numismate quodam scutellari argenteo.	331

D. GOTHOFREDI SAMUELIS POLISII.

160. Experimentum Vesicatorium cujusdam Judæi in dolore den- tium probatissimum.	333
161. Usus Salis Armoniaci in faucium affectibus conspicuus.	334
162. Ex Obstructione Urinæ totius corporis intumescencia curata.	336
163. Mictus sanguinis bubone exsiccato sublatus.	337
164. Usus cucurbitularum in dolore Ischiadico.	338
165. Dolor in musculis femorum & tibiæ aliisque.	339
166. De Puella cum Hydrocephalo singulari in lucem edita.	339

D. GEORGII HANNÆI.

167. Graviditas frustrata.	342
168. Desperatus Ascites curatus.	344
169. Vermes Epidemii.	345
170. E Vermibus cœca & muta restituta.	346
171. Petechiis agonizans, reviviscens.	347
172. Virulenta gonorrhœa sanata.	349
173. Secundina retenta, in sperato exclusa.	350
174. Mater infantis mortui vivum sepulchrum.	352
175. Ovum hydropicum.	354

D. JOHANNIS CONRADI PEYERI.

176. De rete mirabili.	355
------------------------	-----

D. GABRIELIS CLAUDERI.

177. Medicamenta è Mercurio vivo difficillimæ sunt præparationis ideoq; summè cautam Chymiatri prudentis & experti exposcunt manum. 158
178. Opium inter moderna medicamenta generosa neutiquam posterius in præparatione & propinatione molliter vult tractari. 361
179. Opium crudum quotidie per plures menses larga dosi optato effectu à Germano assumtum. 364
180. Phthisici auxilio medico anxie inhiant, quia ipsis Hannibal reverà ad portas. 366
181. Nimis rigorosa & iniqua est Galenicorum nonnullorum in Chymicos censura. 368
182. Thematum genethliacorum incertitudo. 370
183. Felis Sciurum pariens. 370
184. Transmutationis metallorum possibilitas. 371
185. Bryonia egregium exhibet regno suo vegetabili ornamentum. 375
186. Cricetus (der Hamster) providus sibi contra famem hyemalem promus-condus, singularibus ad hæc à Natura organis instructus. 376
187. Simia mas, constans usque ad exilium suum virginis pulchræ amasus. 377
188. Pennæ albæ corvo nigro ex ala successive excrecentes. 378
189. Rara Somnambuli historia. 380
190. Scortum album parit filium bicolorem. 381
191. Melancholica imaginariè sibi visa gravida & postea puerpera. 382
192. Vermis importunus & molestissimus dentis cavi inquilinus. 383
193. Vomitus XL. librarum mucii corrupti & pici liquatæ similis, lethalis, aliaque rarissima in dissecto corpore observata. 386
194. Vagitus Uterinus an mala prædicat. 389
195. Clyster innoxie vomitu rejectus. 390
196. Severa animi adfectuum biga Ira & Mœror, crudeli ingratitude humanæ imperant valetudini; aliquando tamen eam huic quasi invitam profuisse, observatum est. 392

D. CHRISTIANI ERNESTI CLAUDERI.

197. De Lapide magno intestinali lumbricis prægnante, per anum excretô superstitite manente muliere. 393
 198. Lapis Vesicæ admirandæ magnitudinis excretus, superstitite muliere. 395
 199. Abscedens post morbum Epidermîs. 396

Dn. ROSINI LENTILII.

200. Vegetabilia in Pulverem comminuendi curiosa ratio. 398
 201. Aquarum salubrium Examen Chemicum. 400
 202. Liquor Arboris Juglandis polychrestus. 412
 203. De Patellis Iridis & Auro Parvajim. 417
 204. Uterinæ præcidentiæ præpostera cura. 423

D. CHRISTIANI MENTZELII.

205. De Iride prope Solem visâ. 426

D. JOH. MAURITII HOFFMANNI.

206. De Vulnere Capitis per cranium & duram Menyngem penetrante atque singulari ibidem notato arteriarum pulsu. 428
 207. De Ovarii fœminie hydatidibus. 430
 208. De Tumore seroso lymphatico ad vertebrarum lumbalium secundamenato. 431
 209. De Umbilici exulceratione suctionem impediente feliciter curata. 432
 210. De Meliceride pilorum fasciculum intus simul continente. 433

D. JOHANNIS BENEDICTI GRÜNDELII.

211. De Gallo Gallinaceo Oviparo. 435
 212. De alio Gallo Oviparo. 436
 213. Constipatio alvi à melonibus comestis & à limacibus soluta. 438
 214. A Fragis comestis varia inducta symptomata. 439
 215. De usu Acidularum Roitichensium in febribus intermittentibus. 441

D. BENEDICTI HERMANNI.

216. Hæmorrhoidum fluxus Vomitorio curatus. 442

D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII.

217. De Inflammatione Renum.	443
218. De Aloe largius assumpta.	444
219. De Lordosi.	445

D. MICHAEL. FRIDERICI LOCHNERI.

220. Incubus lethalis.	446
------------------------	-----

D. GEORGII FRANCI.

221. Vermes cucurbitini in Infante.	448
222. Ex terrore lochiorum subpressio, & inde Phrenitis, Convulsio ac tantum ferè non mors.	449
223. Scrofulæ in fetu ex Imaginatione matris.	451
224. Convulsio & mors è scabie capitis evanescente.	ibid.
225. A Mensibus diu subpressis maxima cordis palpitatio, tandem Cachexia, Apoplexia & mors.	452
226. De Sectione Tumoris glandulosi in sexagenariæ collo dextro.	453
227. Tumor umbilici in infante.	454

D. JOH. DANIELIS GEYERI.

228. De Membrana per Urinam excreta.	455
229. De Mira Sympathia patris & filioli in paroxysmo febris tertianæ.	455
230. De Omento mirabili hydropici.	456
231. De Calculo Vesicæ.	456
232. De Aqua petrificante & musco petrefacto.	457
233. De Abortu inque hujus placenta uterina incluso embryone cum propria secundina.	457
234. De mira antipathia & exinde animi deliquio orto.	458
235. De variis nævis.	459

D. JOHANNIS FRANCI.

236. Omnis subita mutatio etiam in pejoribus periculosa.	459
237. Dysenteria cerevisiâ Naumburgensi curata.	460
238. Mercurius vivus in hernia lethalis.	461
239. Triticum arte multiplicatum.	462
240. Prodromus Arachnolithographiæ.	462

D. JOH. CONRADI BRUNNERI.

241. Novarum Glandularum Intestinalium Descriptio. 264

D. GEORGII ABRAHAMI MERCKLINI.

242. De Strepitûs offium curatione. 465
243. De Miro & inaudito symptomate ex Mensibus. 466
244. De Pertinaci abstinentia à Vino & Cerevisia post febrem tertiam. 467

D. LUCÆ SCHRÖCKII.

245. De Gemino Rhinocerotis Cornu. 468
246. Anatome Amaurosi laborantis. 469
247. Amaurosis curata. 472

ADDENDA.

Dn. ROSINI LENTILII.

- De Lactis abundantia. 474

D. JOHANNIS GEORGII LAIBII.

- De Arsenico Antipyreto. 474

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.

- De Ebore. 475

EPHEMERIDUM
 MEDICO-PHYSICARUM
 CURIOSARUM
 DECURIÆ SECUNDÆ
 ANNI QUINTI
 BREVILOQUIUM

Ad

OBSERVATIONEM I. II. & III.
 D. CHRISTIANI MENTZELII.

*C*uriosa Imperatorum, Regum & Principum gesta literis consecrare, eorumq; trophæa erigere, monumenta sunt memoriæ non peritura. At præter bellicas virtutes etiam tot variarum rerum scientiis, qua vel usum insignem humano generi præstare videntur, simul inclarescere, id demum in terris utramque immortalitatis paginam constituit. Hæc ambo cum in Sereniss. & Potentiss. Principe ac Domino, Dn. FRIDERICO WILHELMO, Electore Brandenburgico &c. Domino meo clementissimo integra reperiantur, prius ab illis, quorum interest, & quibus convenit, præstabitur; alterum verò in his Ephemeridibus nostris, vel à sera posteritate contra omnem livorem suspiciendis, paucis delibare licebit, præmissis tribus sequentibus Observationibus Medico-Physicis, ab ipso Sereniss. Electore expertis; fide confirmatis & enarratis, quas tanquam raras & notatu dignas erudito Orbi exponere placuit:

Dec. II. Annus V.

A

OBSER-

OBSERVATIO I.

D. CHRISTIANI MENTZELII,

De

Vulnere ventriculi ultra undecim annos
aperto, superstitie viro.

INsterburgi, in Quæstura Borussia, quæ paret *Sereniss. Electori* nostro *Brandenburgico*, fur quidam, ex Lituania oriundus, noctu per fenestram sibi januam parans descendit in cubiculum cujusdam civis, ut auferret, quod ad se non spectaret. Id cum paterfamilias persentisceret, arreptò venabulò, quod prope lectum habebat, furem cum fugam caperet, in iisdem, quas repetebat, foribus, in dextrum abdominis latus prope epar transversim latò vulnere sauciat. Fur ita extra fenestras exceptus fugâ, quantum pedes valuere, in proximum nemus se recipit; ibi cum se solum & à nemine conspectum videret, evulsis graminibus & musco (quod postea fur ipse retulit) ursarum more vulnus obstruit: deinde, cum ad suos rediret, mutatis his turundis, sibi ipsi Podalirius, illud stuppâ, linteaminibus, lardo imprimis, & aliis, quæ ad manus aderant, emplastris, obligat. Protrahitur cura hæc per aliquot dies, hebdomadas, tandem per integros annos sine ullo lethali symptomate, vulnere tamen nunquam clausò, ob callum labiis inductum. Interea temporis cum pœnam plagæ sic per undecim annos luisset, innotuit vulgo vir, quòd cibum assumptum ex ventriculo per vulnus ejicere, & (ut quidam volunt) calorem ventriculi interius digito explorare valuisset, fitque lucri causâ spectaculum vulgi, quo tempore *Serenissimus Elector*, Juvenis adhuc Princeps Electoralis, Quæsturam illam visitans, cum Ipsi talia de hoc viro narrarentur, eum accersi jussit; quo facto vir casum suum liberè enarrans, ostendit vulnus, & per id cibum assumptum non sine foetore aliquo, manu expressit. Hoc cum

Archiatr

Fig: 1.

Fig: 2. p. 3.

Fig: 3.

Archiater p. t. Dietericus, Principi Electorali adstans simul videret, rei que fidem adhibere dubitaret, exhibuit viro medicamentum quoddam innocuum sed coloratum, ut id per vulnus rejectum cognosceret, quod cum vir præstitisset, D. Dietericus fidem adhibere rei coactus fuit. Vid. Fig. I. memoriæ ergo inventa.

[*Ex relatione Sereniss. Electoris Brandenb.*]

SCHOLIUM.

CAsus hic rei medicæ usum aliquem præstare videtur, cum nos edoceat, vulnera ventriculi non omnia esse lethalia, etsi aliquandiu aperta maneat. Nam etsi vulgò credatur, ventriculum læsum, tanquam membranam vix posse sanari; tamen cum experientia & veterum nempe Galeni, Albucasis, Christoph. à Veiga, Fallopii, Schenckii &c. & neotericorum quandoque reclamet, vulnera ventriculi non omnia lethalia esse, liberè pronuntiandum est, præsertim si accidant sive casu sive arte & ex proposito non in loco nervoso, circa nempe superius os ventriculi, sed paulo inferius, transversim, ut in nostro fure præsumendum, & in cultrivoro sive cultri deglutatore Bruslico Anno 1635. die 29. Maji st. n. accidit, qui eodem die cum cultri sui manubrio adunco fauces irritando vomitum sibi ciere proponens, manubrii unicum nimis profundius in fauces recondidisset, earum lubricitate totus culter in œsophagum & tandem in ventriculum delapsus & deglutitus est, qui postea consensu totius Collegii Medici Regiomontani Borussorum per Chirurgum die 9. Julii illius anni feliciter versus sinistram regionem ventriculi fuit excisus & curatus, vid. Fig. II. ex autographo libri D. Danielis Beckeri de hoc cultrivoro Anno 1643. editi delineatam. Hunc rusticum, qui post vulnus curatum uxorem duxit & liberos procreavit, vidi adhuc superstitem Regiomonti Anno 1646. cum ibi studiis medicis operam darem. Fig. III. exhibet cultrum deglutitum & arte excisum, cuspes in ventriculo arrosa fuit, ut apparet ex figura.

[*Christiani Mentzelii D.*]

OBSERVATIO II.

D. CHRISTIANI MENTZELII,

De

Stagno admirando Borussiæ, alternis triennis spontè pisoso & frugifero.

Qui ruri œconomiam exercet, diligens Paterfamilias etiam inter primos redditus numerat, quos ex piscatura desumere potest, unde piscinas, stagna, lacus ita adaptat, ut post aliquot annos, cùm ex aquis piscaturâ commodum hausit, depletis iterum aquis in alveo sicco frumentum serat, non tantùm in suâ œconomia, sed etiam, alveo iterum aqua repleto, futuri piscatûs usum fructum uberiorem. Verùm provida quandoque natura sponte quibusdam locis succurrit hac in re, uti manifestè apparet in stagno quodam Borussiæ in eadem Camera Electoralis Quæstura Insterburgensi prope oppidum Kauten: Hoc stagnum per tres annos aquâ repletum, & satis profundum, pisces suos omnis generis copiosè reddit; præterlapsis verò tribus annis sponte suâ, aquis in fundo se subducentibus, exarescit, adèd ut accolæ in alveo arido frumenta omnis generis serant & felici proventu metant per tres annos, quibus præterlapsis aquæ iterum ex fontibus in fundo latentibus regurgitent cum piscibus (quod mirum) mixtæ nullis in solo continente rivulis affluentibus. Tempore messis Serenissimus Elector aliquando alveum eques cum comitatu transit leporesq; in eo venatus est. Manifesta hujus rei causa dari non facilè potest, nisi quis statuatur, torrentes aliquos circa hunc locum dari, qui ex nive liquefacta, aliisque confluentibus aquis constantes, ex alto ruant prope hunc lacum, & tunc temporis per canales vel cuniculos quosdam subterraneos in stagnum illud cum piscibus se exonerent: Deficientibus verò iterum per certum tempus torrentibus illis,

aqua

aqua omnis ex stagno per cuniculos suos in fundo regurgitet, absorbatur & deficiat, uti sagaciter & cordatè Serenissimus opinatur.

[*Ex relatione Sereniss. Elect. Brandenb.*]

SCHOLIUM.

Fontium certis tantùm temporibus scaturientium variæ passim occurrunt historiæ; quas inter in primis memorabilis & huic Borussico similis existit Americanus ille in provincia Chiapa apud Tafixam, quem per triennium continuò fluere, totidem verò postea annis evanescere, nunquam pluviae vel absentia vel præsentia fluxus hujus diversitatem variante, *Johannes Latius in Descript. Americ. & ex eodem Dapperus lib. 2. cap. 16.* memorat. Thermas Piperinas Helveticas mense Majo usque ad Septembrem scaturire, postea verò cessare, plures tradunt; id tamen cum distinctione intelligendum esse, tum ex observatione propria, tum ex incolis edoctus *Guil. Fabricius Hildanus* testatur, qui, hyems si asperissima & siccissima fuerit, tunc omninò sese subducere aquas istas, neque ante medium aut finem mensis Maji redire, hyems verò si pluviosa fuerit, aquam quidem profluere, sed in minori copia, vixque tepidam esse, dicebant. De fluvio etiam Italiæ, quem Torbidone vocant, legi merentur, quæ à *Clar. D. Paulo Boccone in observ. natur.* non ita dudum editis, *num. 19.* referuntur, eundem scilicet per septem annos continuos aquam continere, totidem verò post aliis annis siccum remanere, ita ut qui modo pisces suppeditaret, jam frumento seminando & colligendo opportunum fundum præbeat: quanquam exactam illam septennii alternationem infida relatione niti, diligentiori inquisitione prælaudatus Autor cognoverit. Quod judicium fortasse plures alios hujusmodi fontes & fluvios, si exacto examini subjicerentur, maneret, & hac tamen ratione diversius istius fluxus causæ promptius consignari possent.

[*L. Schröck, L.P.*]

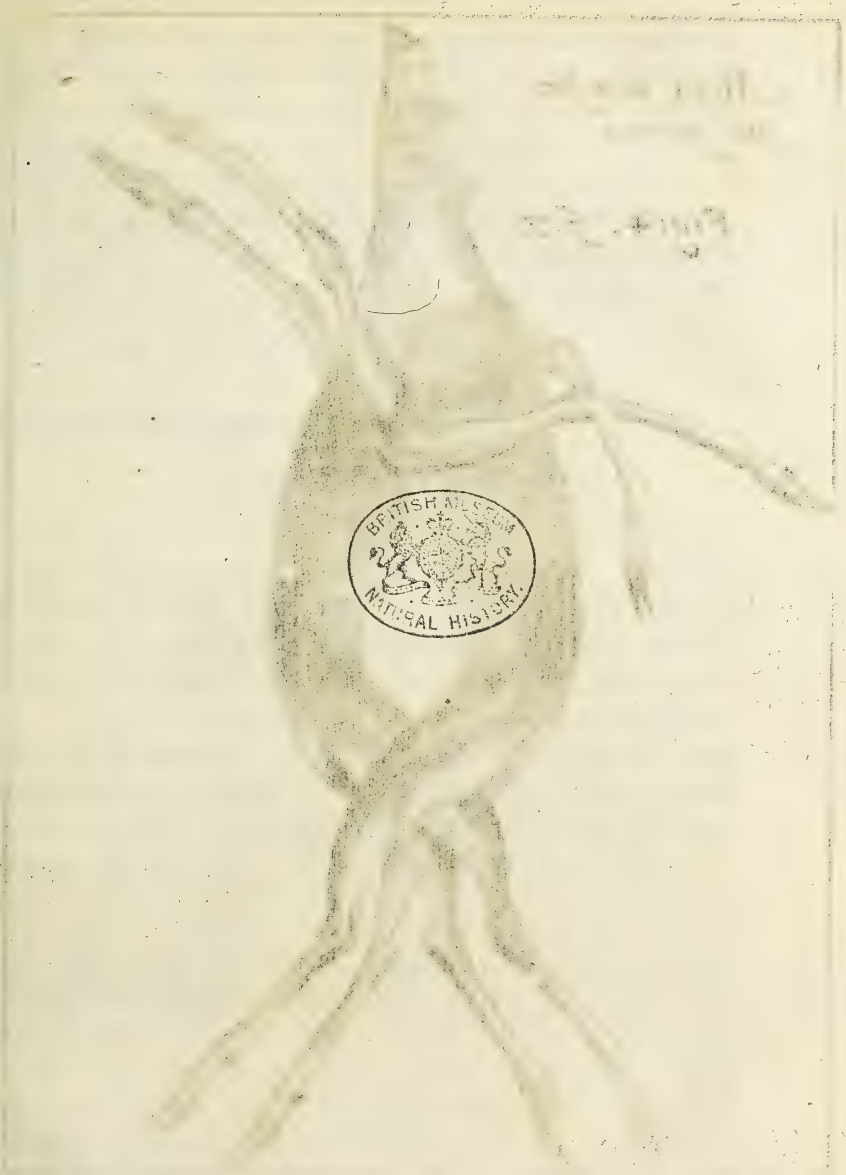
OBSERVATIO III.

D. CHRISTIANI MENTZELII,

De

Alces monstroso partu & gratitudine
in homines.

BRutorum in homines gratitudinis exempla Plinius & alii commemorant. Aquilæ in virginem apud Seston urbem Plin. l. 10. c. 5. Simile quid de leone l. 8. c. 16. refert. Homine animalium præstantissimo sæpius erga benefactorem suum ingrato existente. Apparuit tale quidpiam nuper, præterita hujus 1686. anni æstate circa Potsdamum in Alce foemina. Hujus animalis natales Borussia nemora imprimis sunt, ex quibus cum *Sereniss. Elector* noster aliquot animalia in Marchiam Brandenb. & in specie Potsdamum ad alteram suam regiam afferri jussisset, ut ibi in nemoribus & theriotrophiis alerentur & generentur, una earum, cum difficili partu se laborare sentiret, missis nemorum latebris, ad viam publicam non procul à Potsdamo decubuit, ut opem humanam, necessitate sic jubente, acquireret. Prætereunt quædam mulieres, miseram alcem laboriosè parturientem aspicientes, cùm animal se in pedes conjicere profusus invalidum esset ac miserrimo intuitu opem posceret. Accurrit quædam mulierum miseram animalis sortem miserata, manum adhibet obstetricem, & extrahit ex utero alces partum mortuum & monstrosum: gemellas nempe, uno capite & pectore conjunctas, reliquis membris & artubus separatim existentibus, vid. *Fig. IV.* qualem monstrosum partum Ephemerides nostræ *Obs. 4. Anni 9. & 10. Dec. 1.* in agno, & *Obs. 102. Anni 2. Dec. 2.* in homine quoque exhibent, adeò ut monstra eadem æquè à brutis quàm homine fatò suò eveniant. Partu hoc monstroso ope humana sic in lucem edito, Alce (Germanis

*Alces monstro.
Sus partus.*

Fig: 4. f. 7.

nis à miſeria (Elenſ dicta) miſeriam ſuam perpeſſa & ab ea ſic liberata, ſurgit ſtatim, nihil curans partum, hominesſque aliàs fugiens, jam mulieres abeuntes tanquam gratitudinis ſignum & actum erga auxiliatricem ſuam oſtendens uſque ad Sedes Electorales invalido licet grefſu concomitatur, argumentò ſolidò, quòd brutorum gratitudo quandoque ſuperet hominum ingrati- tudinem, ſicut Plinius l. c. de leonis gratitudine erga El- pida Samium, nave in Africam delatum, refert, iſcùm leoni os avidiore morſu dentibus inhærens evulſiſſet, quamdiu navis ea litore ſteterit, venatus aggerendo leonem Elpidi gratiam re- tuliffè. Vid. Fig. IV.

[*Juſſu Sereniſſ. Electoris Brandenb.*]

SCHOLIUM.

Quamvis Conrad. Geſnerus lib. 1. hiſtor. quadrup. cùm Illy- rios etiam cervum Gelen vocare conſideraret, fieri po- tuiſſe arbitretur, ut inde nomen hujus animantis ad Germa- nos translatum ſit, propter ſimilitudinem ejus cum genere cervino; non immeritò tamen à miſeria nomen habere dicen- dum foret, quia, ut idem paulò poſt loquitur, *verè miſerum eſt animal, ſi credendum eſt, quod ſæpè audivimus, quotidianum ei morbum comitiale ingruere.* Et certè caduco aliquo morbo Alcen laborare, teſtimonio etiam Martinierii comprobatur, qui in *Itinerar. ſuo Septentr. cap. 3.* ſimile quid ſemetipſum vi- diſſe teſtatur. Quod autem nonnulli modico vulnere læſam, præ timore, ſtatim exſpirare adſerunt, id ex ejusdem Marti- nierii obſervatione refellitur, qui tale animal à Nobili vulnera- tum, per duas integras horas aufugiſſe, atque tres ejus canes anterioribus pedibus (ſiquidem, ut in *vita Job. Franc. Commen- doni Card. lib. 2. cap. 13.* legitur: *invadentes canes non cornibus* (id quod de maribus, cornutis nempe, intelligendum,) *ſed calce petit, interdum letali ictu,*) proſtraviſſe, nec facilè in prædam ceſſurum fuiſſe, ſcribit, niſi denuò morbo correptum conci- diſſet. Cæterum in locis paluſtribus ſeſe plurimum condere, illuc.

illicque & partus suos edere, ex *Erasmio Stella Gesnerus d. l. in paralipom.* monet. Ut itaque & locus partus, & monstrosa soboles, quin & gratitudo, raritate se in hac observatione commendent. Plura verò brutorum in homines gratitudinis exempla, ut alios Autores taceam, *citatus Plinius* habet, & in primis huic quodammodo quadrat, *cujus lib. 8. cap. 17.* mentionem facit, de Panthera, feritate insigni aliàs famosa, *cujus catuli cum in fossam decidissent, & ipsa Philinis Philosophi parentem conspicata, leniter mordicus apprehensa ejus veste, pavidum illuc deduxisset, ipseque catulos è fossa eduxisset, meriti hujus gratiam ut referret panthera, per totum illud iter hominem profecuta, ab aliis eum feris hostibusque defendit.*

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO IV.

D. LUCÆ SCHRÖCKII, L. F.

De

Cervo glande plumbeâ trajecto,

à

SERENISSIMA ELECTRICÆ BRANDENBURGICA

DOROTHEA &c. &c.

Mortui instar prostrato, & post tres horæ quadrantes quatuor circiter passuum millia aufugiente.

CUM An. 1686. Mense Septembri, hymæneorum cervinorum tempore, Serenissimus ac Potentissimus Elector Brandenburgicus, FRIDERICUS WILHELMUS &c. &c. cum Serenissima Electrice, DOROTHEA &c. &c. venationi apud Golze, in Præfectura Lebus, dimidio milliari à Cüstrino ad Oderam distantem, vacarent, & d. 13, Septembr. d. à meridie, pro more, in rheada ad

da ad venandum exirent, magnitudine insignis cervus obviam factus est, & centum circiter passuum distantia, ad latus sinistrum rhedæ, versus quam etiam cervi latus sinistrum, frons autem in oppositam partem prospiciebat, substitit; quem Serenissima Domina eâ felicitate glande plumbea feriit, ut trecentos quidem vel quadringentos passus, tarde tamen, titubando, pedemque sinistrum anteriorem trahendo, ac multum cruoris profundendo, usque ad fossam quandam progredetur; in quo postquam eundem Electoralis scloperi aptator, nomine, *Conradus*, cane parvo indagatore comitatus, ejusdem vestigia jussus premere, stantem offendisset, atque ad triginta passus eidem adpropinquasset, occiput ejus globulo trajecit; verùm cervo neque sic ruente, ad sex usque passus ei propior factus, tertiam glandem plumbeam in caput juxta aurem sinistram emisit, à qua cervus mortui instar in humum prostratus, sine ullo motu jacuit, sicque in eodem statu permanens ex fossa à dicto *Conrado*, Saltuario aliquo, & Præfecto Stabulo Electorali *Dn. Frobenio*, qui interea accesserant, protractus fuit usque ad rhedam eos inseguram. *Dn. Frobenius* & *Conradus*, ex mandato Electorali, dum in primum vulnus à Serenissima inflictum inquirunt, cervum de latere in latus vertendo, illud in latere sinistro, infra scapulam, per os superius pedis anterioris penetrare inveniunt, digitisque ulterius explorantes, versus latus dextrum, non nihil antrosum, in cavitatem pectoris abire deprehendunt. Saltuarius jussus, rusticos cum plastro in vicinia subsistentes accersit, qui post tres horæ quadrantes demum comparent, cervo interea mortui instar humi procumbente. Rustici verò postquam eundem à latere in abdomen vertunt, caput plastro imposuerunt, & cornibus comprehenderunt, dum jam corpus etiam in plastrum conicere parant, cervus in pedes se erigit, reviviscens quasi, rusticorum manibus se eripit, & magnâ celeritate, omnium cum admiratione, & insigni inprimis rusticorum consternatione, per campos aufugit. Canes itaque venatici emissi, cervum tandem 3000. vel

4000. passuum distantia prope Oderam adsequuntur, eundem allatrando & continuè cingendo à fuga cohibentes; quos infectus Saleuarius, cervum globulo emisso in dorsi posteriori parte ferit; is autem cum exin perterritus aufugere tentaret, à canibus excipitur & prosternitur, sicque denuo captus & mortuus ad Electorale hospitium in Golze deportatur. Venatores dum eum dissecant & eviscerant, majori cum admiratione cor transfossium reperiunt, atque ut rarum quid *Serenissimis* offerunt, qui illud præsentibus tum Electoralibus Consiliariis & Medicis, *D. D. Willichio, & D. D. Marchio*, ad pleniorum vulneris explorationem, transmittunt, à quibus, ictum in parte posteriore per dextrum cordis ventriculum penetrasse, ac sinistrum unà tetigisse, antè verò sub dextra auricula exitum invenisse, observatum fuit. Vulnus sat amplum fuerat, cui digitus sine impedimento immitti poterat; quin & cordis caro ex utraque vulneris parte multum confusa & dilacerata comparuit; prout hæc omnia, quantum possibile, adjecta Figura ostendit.

Fig. V.

SCHOLIUM.

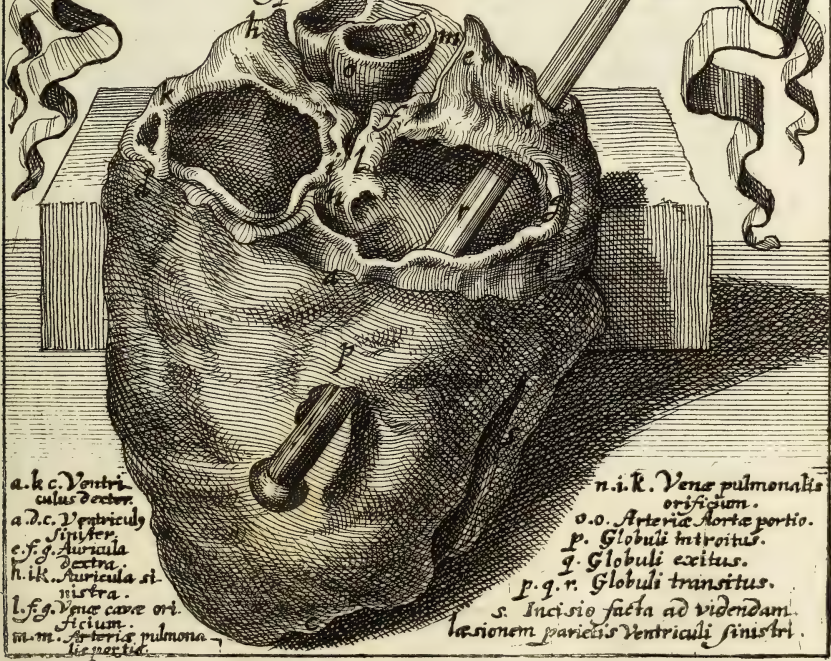
Historiam hanc à supra nominatis Nobilissimis Dnn. Archiatri Electoralibus commemoratam, & ab Amico ad nos transmissam, cum *Cl. Dn. Georg. Conr. Wolff, Berolensis, Med. Cand.* in celeberrima Academia Francofurtensi ad Oderam elucidandam publicè sibi sumserit, aliqua inde decerpere & hinc subjungere libuit. Postquam itaque cordis vulnera non solum esse lethalia, sed presso pede mortem etiam illa insequi, aliorum testimoniis, quin & observationibus ostendisset, præsens tamen casus contrarium cum edoceat, & regulam illam universalem sua exceptione limitet, corde vulneratos, ad ipsos licet ventriculos penetrante vulnere, aliquot nihilominus dies supervixisse, fide dignis historiis comprobat. Cervo autem quia cor maximum, proportione habitâ ad reliquum corpus, idcirco non obstante vulnere, spatium satis amplum relictum fuisse

Figura Cordis Ceryi Globulo trajecti
 SERENISS: ELECTRICÆ BRANDENBURGICÆ
 DOROTHEA

Domina nostra Clementissima
 A. 1686. Die 13. Sept: prope Cūstrinum Cervo mortuo post
 prostrato reviviscere et tria ad quatuor passuum millia egre-
 giente

Fig: 5.
 p. 10.

Facies Cordis est postica tergum Animalis
 respiciens.

a. h. c. Ventri-
 culus dexter.
 a. d. c. Ventricle
 sinister.
 e. f. g. Auricula
 dextra.
 h. i. k. Auricula si-
 nistra.
 l. f. g. Vena cave or-
 tica.
 m. n. Arteris pulmona-
 ris portio.

n. i. k. Vena pulmonalis
 origo.
 o. o. Arteria Aortae portio.
 p. Globuli introitus.
 q. Globuli exitus.
 p. q. r. Globuli transitus.
 s. Incisio facta ad videndam
 lacionem parietis Ventriculi sinistri.

THE CHINESE
MUSEUM
DIPLOMA

fuisse, arbitratur, in cujus cavernulis sanguis adhuc fermentare potuit; porro cum caro à glande plumbea fuerit contusa & lacerata, è talismodi vulneribus sanguinem raro exstillare, cum *Guil. Fabricio Hildano*, quin & sclopetorum vulnera cum semper escharam, ex *Nicol. de Blegny Zod. Med. Gall.* mente, inducere soleant, certissimum hæmorrhagiæ remedium hinc adferri, monet. Verum quia vulneris hiatus sat magnus fuit, ex quo non potuerit non aliquid sanguinis in pectoris cavum effundi, eo ipso, pergit scribere, minor sanguinis copia carotides ingressa est, arteriisque subsidentibus, pauci in cerebrum depositi fuere spiritus animales, qui dum musculorum motui non sufficiebant, hinc tardi & titubantes fuere animalis gressus, quibus tandem deficientibus, procubuit humi, idque eo magis, quia iteratus globulorum impetus illud prostravit. Jacuit ita in loco paludoso, umbroso & pro ratione temporis, accedente terræ cui incumbebat frigore, frigido, quo factum ut sanguis paulatim de suo remitteret impetu, nec amplius adeo premeret vasa, unde ille in vulnere cordis corrugato, facilius reliquo, cum magis externo aëri fuerit expositus, abiit in grumos, & ceu operculum hiatus obturavit. Elapsis tribus circiter horæ quadrantibus cum commoveretur, nec sanguinis fermentationes (quas in cervo maxime esse constantes, longævitate ejus probat,) penitus intermiserunt, inque hoc cervo libidinis œstro percito, valde is esset spirituofus; circulum suum, qui quidem remiserat, non tamen intermiserat, denuo exorsus, spiritus eructavit animales, quorum defectu cum antea conciderit animal, his jam de novo influentibus, se in pedes coniecit atque aufugit.

[Ex *Dissertatione Georg. Conrad. Wolff, sub Præsidio D. Bernhard. Albini, P. P. Francof. ad Oderam Anno 1686. edita.*]

OBSERVATIO V.

D. GEORGII WOLFGANGI WEDELII,

De

Uvulæ defectu & usu.

Propria homini uvula, in centro faucium reperibilis velut lingula quædam curiosa est pars, nec dum satis ab anatomicis vel medicis exhausta. Rariorem paulo faucium investigationem instituimus, ubi tamen penitiora latent arcana. De usu in sermonis & vocis efformatione cujus huic plectrum audit, alibi diximus, Exerc. Miscell. Dec. I. Ex. XI. p. 39. Aliud phænomenum oblatum & confirmatum invitat, ut de alio quoque usu quædam dicamus.

Ante annos quinque circiter in aulâ quadam natus infans sugere non poterat obvians ex papillâ lac bonæ notæ, sed id per nares mox rejiciebat, cum molestiâ & anxietate non levi. Judicabatur culpa hære in linguâ, ast frenulo forfice paulum discisso, quoad extantior membranam, parum vel nihil juvabat, quin lac subinde regurgitaret sursum. Examinatis faucibus, uvula aberat, unde inventa quidem causâ curari tamen per *ἰατρικὴν* debitam non poterat. Suavissimum hinc profundius immergere papillam, ut linguæ concursu facilius posset deglutiri, quod & factum est, successivè naturâ adsueta remittente vitio, puellâ adhuc feliciter cæteroqui crescente.

Nuperis mensibus consilium petiebatur pro infante 5. hebdomadarum, ad fluorem alvi spumofum cum torminibus addito & hoc, quod infans sugere non posset, lacte per nares ut plurimum resultante, & hoc nomine lacte nutricis ostenso simul, an forte vitio non careret, idque phænomenon causaret. Ediximus confestim, inspiciendum guttur, sine dubio infantem sine uvulâ natum esse. Tunc demum fateri parentes, se jam id observasse, sed occultare voluisse. Ipse verò re-
nellus

nellus morbo consumptus fatis cedebat, accidentibus convulsivis motibus.

Difficile est hauriolarum, quâ ideâ inductus archeus in fabricando corpore nonnunquam hujus partis velut obliviscatur, quamvis prioris mater referret, se attentius in os Carpionis inspexisse. Illud verò ceu porisma inde elucet, facere uvulam ad deglutitionem quoque eximiè.

Obtensus faucibus est musculus pensilis & mobilis, cujus pendulum, uvula, motum, quem præstat moderatur, motum ad vocem & sermonem multis modis variandum; motum ad deglutitionem quoque. Neque enim quis negaverit hunc ipsum in deglutitione actu moveri, vel illum ad hoc aptum esse. Cibus & potus non descendit gravitate suâ, (ut in moribundis, ob debilitatem & spiritus mócores in actione suâ cessantes, *vte in einen hohlen Topf* vocant,) sed motu peristaltico manifesto & animali comite detruditur. Quod si verò uvula desit, adeoque musculus hic laudatus, cujus similis non est in toto corpore, nisi cum diaphragmate ex parte eum comparemus, non concurrat debito pacto, prius, quam natura hunc defectum consuetudine suppleverit, fit motus peristalticus quidem & sic sed inversus, ut dum deorsum debitè detrudi nequeat potus, regurgitet *ava*, & sic ad nares deviet, quod erat demonstrandum.

OBSERVATIO VI.

D. GEORGII WOLFGANGI WEDELII,

Ab Uvulæ defectu in adultis diversa
phænomena.

QUamvis verò in adultis phænomenon in deglutitione viciatâ ab uvulæ defectu non ita observetur manifestè, quod partim in detrudendo corrigere id norint facilius, nec fluidiori saltim alimento utantur,

14 *Obsev. VI. Ab Uvula defectu in adultis diversa phenomena.*

sed grossiori, quod circumplecti potest gula magis, ne de lutionis diversitate dicamus quoque; alia tamen eveniunt notabilia & magis quidem circa vocem, nec illa unius ejusdemque commatis. Operæ pretium itaque fuerit, notare quæ in diversis subjectis de eo observaverimus, citra repetitionem alibi dictorum.

In aliis nempe occurrit vox rauca, quod in fœmina vidimus scorbutica, & ita quidem, ut claram vocem emittere omnino non posset, sed quando verba faciebat, submissâ omnia proferre cogebatur voce, als wenn jemand heimlich redet/vocant Germani linguâ vernaculâ. Eo casu credibile est elaterem glottidis simul de tono suo dejectum, ut scindi aër minus, neque sic sonare possit.

Minister quidam aulicus à pedibus cum rigidissimo gelu iter fecisset, inde inflammata uvulâ, per exulcerationem è medio amotâ penitus, clarâ quidem voce eloqui poterat, sed eo saltim modo, ac qui compressis naribus in verba solvuntur, durch die Nase reden vocamus. In quo sine dubio ab illâ læsione resonitus, seu productio aëris scissi per mæandros narium, ad ampliandam vocem necessaria, vitiata fuit.

Concionator quidam in viciniâ crebrioribus defluxionibus catarrhalibus afflictus, tandem uvulam amisit penitus, nescius ipse, quomodo consumpta fuerit. Hinc exquisitè quidem & sonorâ voce è suggestu etiamnum officio suo fungi potest, sed tamen defluxiones longè crebriores adhuc experitur, ut probè attendentibus, & quomodo olim se sermo habuerit, memoriâ repetentibus, non ad illum tenorem vividum pristinum accedat. Occasio itidem fuit frigus, cum crebrius vi officii aëri ventoso hyemali corpus exponere ipsum oporteat. Quod si difficultatem in loquendo, in iis occurrentem, qui à primâ nativitate hâc parte carent, & difficultatem in deglutendo his addamus, bonam partem phænomenorum horum exhauserimus.

OBSERVATIO VII.

D. GEORGII WOLFGANGI WEDELII,
Delirium ex contusione capitis extem-
poraneum.

ANno M DC LXXXIV. d. 10. Februar. tyro fabri stan-
narii templum frequentaturus ante ipsum ingressum
à saxo, grandi fatis & momentofo, sponçe fuâ deciduo,
vulneratus in occipite insigniter duobus locis, concidit,
non paucò profuso sanguine; Cranium integrum erat ad-
huc, sed pericranium vi illâ, ex sublimi adauctâ lapsu, contu-
sum & lacerum ad unam alteramque unciam. Delatus ad
Chirurgum cum ad se non rediret, sed deliraret extemplò,
verbis minacibus, clausis oculis, & furibundis, si tangeretur,
gestibus, quales sunt ebriorum, putabatur ab adstantibus
largiùs bibisse & ad ebrietatem usque. Sed veritate cognitâ
comperiebamur potius, à morbo, à vulnere extemporaneum
& simultaneum id delirium inductum. Idem verò ad novem
usque dies continuabat. Non agnoscebat matrem, non re-
spondebat congruè, sed absurdè potius, cæteroqui subinde qua-
si dormitans. Venâ sectâ in pede; propinatâ essentiâ trauma-
ticâ, cum bezoardicâ, pulvere ad casum cum bezoardico & cin-
nabarinis, impostis exterius sacculis ex beton, rosm. saly. fl. lil.
convall. ros. & aliis ex legibus medendi methodi, imposito
empl. de betonicâ & stictico, cum lintheaminibus concertis
intecto cranio, ut par est, redibat sensim ad se, & curatus ple-
nissimè convaluit. Mirandum est, non comminutum à saxo
cerebrum & totum corpus, sed à tergo saltim tactum corrui-
se, citra læsionem aliam in reliquo corpore, si excepero levius
vexatas simul scapulas. Mirandum tam subitò confusos spiritus
& delirium momentaneum illatum, quod qui præsentés vide-
runt utrumque mille c. stes, non satis potuerunt animo assequi,
adeò monstra fiunt etiamnum toto die in medicina.

OBSERVATIO VIII.

D. GÜNTHERI CHRISTOPHORI SCHELL-
HAMMERI.

Febris Quartanæ Anni 1684. indoles.

Cum Volumen Observationum Anni præteriti M DC LXXXI. avidis oculis perlustrarem, No. CX. Celebrerrimo Viro G. Franco, cujus amicitia ac familiaritate olim uti, inter felicitatis partes habuimus, nonnulla de illius anni Quartanis adnotata reperio. E re medicorum igitur esse autumo, scire, non ad Rhenum tantum sed apud nos quoque epidemicè & tam atrociter sævisse, illud febrium genus, sive frequentiam spectes, sive pertinaciam, ut si ullum aliud, strenuè medicos exerceret: Neque vulgaria erant, quibus stipatum, symptomata. Coepit regnare mense Augusto, & statim in principio, (ne quis puret culpa medici incrementa sumsisse) triplex sese mihi exhibuit in quodam non typo tantum, sed & symptomatibus diversâ. Prima aggrediebatur eum hora nona vespertina, levi horrore, durabatve ad 2. matutinam. Hujus non admodum graves erant molestiæ, præter cardialgiam, alias etiam in aliis hic frequentem: Sequens dies erat tranquillus cum integra subsequente nocte. Altero mane II. oriebatur hora 8. Hæc nullo cum horrore, sed stupore ingruerat: Finis paroxysmi erat 9. vespertina. Qua eadem hora III. incipiebat, alteri adhuc duranti prope superveniens, ita ut nondum plane cessante calore, horror ac rigor ultimam hanc fabulæ partem exordiretur. Huic adjunctæ præcordiorum anxietates maximæ, quam, una cum horrore & frigore cessantem statim cum calore immanes capitis dolores excipiebant, quæ in statu paroxysmi mentis alienationem manifestam habebant pedisequam. Hujus paroxysmi singuli ultra 12. horas protrahabantur, eratque hæc omnium gravissima eaque

eaque cum II. fixa, cum prima inconstans aliquot horas præcurreret tempus quo prius accesserat. Hæc in isto agroto ita se habebant, expugnavi eam post menses demum, variis febrifugis & alterantibus, præcipuè tamen China China.

In aliis haut minora erant quæ jungebantur morbo symptomata. Delirium præsertim non infrequens: Sudores foetidissimi, sive solveretur in eum paroxysmus, sive medicamentis iisdem proliceretur. Frigus præter morem diuturnum, 3. vel 4. horarum implebat spatium: cum calor vix 6. horas haberet. Nonnullæ in continuam degenerabant, mox ad genium revertebantur, verum hoc iis accidebat qui medicamentis efficacissimis oblucebantur. Dolores osteocopi dicti, & debilitas ex iis summa. Pulsus etiam in rigore magnus & frequentior, sanguis autem secta fortè vena profluens, nulla pellicula alba aut pravo colore, sed qualis optimè constitutus esse solet. Cæterum ego omnes tandem, qui mihi suam valetudinem committebant, feliciter restitui, sed præter morem erant pertinaces. Nullam tamen hydrops quod sciam hîc loci consecutus est.

Talis hîc loci gravissimi hujus morbi mos fuit: quem depingere lubuit: utile enim ad artem vel faciendam vel excolendam esse puto, ut quales morbi hic illic epidemicè grassentur, cognoscamus, itaque ego præire volui, si fortè Nobilissimis Dominis Collegis placeat institutum & deinceps velint de suæ etiam quilibet regionis morbis nobis aliquid communicare.

OBSERVATIO IX.

D. GÜNTHERI CHRISTOPHORI SCHELHAMMERI,

Hepatis Vulnus feliciter curatum.

Observatione anni ejusdem CXXIV. de Hepatis Vulnere agi video: de quorum lethalitate perdoctè in Scholio Celsus noster differuit, adductis quamplurimis testimoniis, non omnia esse fatalia comprobans. His

etiam mea accedat experientia: Biennium enim est plus minus quod hîc loci quendam juvenem cultro acinaces in modum reflexo & lato in abdomen ad capulum usque adacto vulneratum curaverim: Vulneris ipsius & locus & profunditas (erat enim in dextro latere, tribus uncis ab umbilico distans eoque superius, & versus spurias costas obliquè procedebat, eratque profundum si specillum chirurgi non fallebat ultra digiti cum dimidio longitudinem,) hepar esse haut leviter tactum, luculenter ostendebant: magis tamen ingens profusio sanguinis, cujus ultra 6. lb. amiserat, quantam copiam nonnisi hepar poterat in isto quidem loco suppeditasse; Cùm autem robustus esset juvenis & optimæ constitutionis, & in tempore cum chirurgo adessem, non tantùm facilè stitit sanguis, sed & graviora adeo symptomata præter febrem vulnerariam non magnam, nulla sunt subsecuta, sed adhibitis dextrè remediis vulnerariis maximè potionibus & liquoribus siphone injectis, intra paucas hebdomadas lectum reliquit: Interim vulnus per menses ferè tres mansit apertum, nec claudi potuit. Ego, cum dudum ipsum chirurgi reliquisset industriæ, ea de re ab ipso admonitus, accessi denuò: deprehendi sinum excavatum versus inferiora, cum antea versus superiora vulnus abiret: Ex hoc sinu quo vis mane effluebat pus coctum ad 3j. aut ultra, subsidente mox tumore, qui ibi solebat prius apparere, Primum itaque ligatura & spleniis comprimere, & sic conglutinare tentavimus partes dissidentes, quæ cavitatem faciebant. Sed cùm viderem per dies aliquot continuato, nihil me proficere, deprehendebam etiam intra cutim & musculos pus illud colligi, ad sectionem accessi; Factâ itaque incisione in fundo, superius & verum vulnus claudere jussi, quo factò sensim etiam inferius, incisurâ data opera factum, fuit sanatum, nihilque amplius incommodi inde sensit juvenis.

Videlicet ita cum vulneribus hepatis comparatum esse existimo, ut ea quæ vasa majora attingant, periculosissima sint. Non enim potest facilè hæmorrhagia sisti ob loci difficilem aditum.

ditum. Ubi verò parenchyma & vasa non adeò magna, nullum periculum est: cùm parenchyma etiam pulmonum coire sit notum, quod tamen in perpetuo motu, magnisque arteriis refertum, longè plus habeat difficultatis. In hepate enim præterquam quod quietum est, paucas etiam arterias habet easque exiguas, venas autem plurimas. Quod si in bile sit balsamum naturæ, multò facilior quoque ex hoc erit sanatio, verùm de hoc balsamo valdè dubito, adeoque sententiam meam suspendo.

OBSERVATIO X.

D. GÜNTHERI CHRISTOPHORI SCHELLHAMMERI,

Lumbrici ex abscessu in inguinali regione erumpentes.

Vermes per umbilicum & inguina sæpè prorupisse, multorum optimæ fidei auctorum testimonia perhibent, ut de rei veritate haut liceat ambigere. Utrum verò ex intestinis à se perforatis prodierint, *Felix Platerus* Avus, Germaniæ quondam decus præcipuum, ni fallor, primus dubitare cepit: causam adferens, quod nec rostro acuto, nec dentibus præditi sint ibi reperiendi, fugendo autem tunicas eorum absumere aut perrumpere, sibi que viam sic parare non possint: Quapropter sedibus externis, facto abscessu sub cute ex putredine natos existimat, nec lumbricos etiam referre, sed vermes quales in ulceribus alias generentur, docere ausus est.

Equidem fateor, primo intuitu rem videri difficultatis plenam, si quis velit contra ipsum demonstrare, prodiiisse ex intestinis: sive in regione pubis (sic enim interpretandum, quando ex inguinibus prodiiisse leguntur) sive ex umbilico prorepere videantur: Cum enim peritonæum, musculos, pan-

num adiposum & ipsam cutim perforare, non sit exigui operis, non videtur contemnenda ratio dubitandi quam attulit primo loco. Quod autem addit, non referre lumbricos id quidem, ipsa confutat experientia: Interim tamen etiam si veri lumbrici cernantur prodiisse, cum tamen exulcerationem, hoc ita facto, abesse, credi non possit, tacentibus licet auctoribus, semper objici potest, abscessum ab externis partibus ad intestina penetrasse, ibique orta fistula, viam non fecisse sibi, sed reperisse lumbricos, per quam prodierint id quod cuilibet, exempla à *Schenkio*, aliisque annotata expendenti, facile patebit.

Sed quicquid hujus sit, ego potius abscessum, à vermibus ex intestinis egressis, & in carnosissimis partibus rodendo inflammationem excitantibus, locumque cavum reddentibus effici, quam per fistulam ex abscessu secutam illos egredi putaverim: quod ut credam, post alia hæc quoque observatio effecit: Mulier quædam rustica, anno ætatis quadragesimo sexto immanes ventris dolores perpessa est, per satis diuturnum tempus: Vicini ac mulierculæ amicæ, ita ut sit, visitatum veniunt: colicam esse putantes, anticolica ipsi remedia propinare instituant: illa, nunquam se antea hoc malo laborasse causata, vix admisit, sed aliud quid subesse, continuo prædixit: nec à remediis istis dolor cessavit. Non multo verò post tumorem in inguinali regione prope os femoris oriri sensit, qui diebus aliquot elapsis rubere cepit, simulque ipsum pedis summum à tumore genu versus veluti radio protenso, tres uncias lato inflammatum est. Tumor verò sensim ad nigredinem vergere, ut gangrænam metuerent mulierculæ: Emollientia tamen applicantur, cum non jam amplius erigere se posset ægra, musculis ac tendinibus rigentibus, ac quoties id tentaret dolentibus. His abscessus ruptus est, ex quo primum pessimè foetens pus effluxit, mox lumbrici veri, XXIV. alii parvi, maximi alii, ut ulnæ quadrantem cum dimidio excederent, exire ceperunt; bini vel terni diebus singulis, ita ut post octiduum tandem finem

nem excundi facerent. Vivi autem fuere omnes: nonnulli verò capite prius se exhibente, alii media corporis parte, ut duplicati essent: magna cautela ægrotæ extrahendi.

His ita peractis, consuluerunt porro medicatrices mulierculæ, oleum olivarum biberet, quo coiret ulcus & sanaretur: Paruit: sed idem mox oleum ex ulcusculo rursus effluxit: quo indicio patuit, intestina fuisse perforata. Ulcus itaque apertum mansit, ex quo cotidie serum tenue subflavum effusum est, nullius odoris, ejusque tanta interdum copia, ut descendens per pedis longitudinem, ejus extremum attingeret. Hic variam subiit ab agyrtis curationem, sed cum data opera consolidabatur, statim ingens mulieri dolor, donec denuo materia antiqua vestigia legens, cutim perumperet.

Biennio ita elapso, febre intermittente correpta, sponte coivit, sed cum eam interim male multaret febris absurda remedia haut pauca, ut solent rustici, traxit in usum: febre itaque cessante, fistula denuo aperta fuit, & in hunc usque diem patet, XVIII. jam à mali ortu anno labente. Est autem foraminulum, frumenti calamus non æquans, ex eovè jam aliquoties lumbrici iterum prodire, tam magni & perfecti, quam parvi & exiles, ut filum vix æquarent. Nullus inde dolor est, sed levis intus titillatio, eorum egressum præcedit. Domestica munia materfamilias obit, sed à rusticis, quæ flexu corporis & motu violento constant, cogitur abstinere.

De chylificatione sollicitus, sciscitatus sum ex muliere, de liquoris effluentis constantia. Respondit se observasse præter oleum, etiam alia quæ assumerat, allium, cæteraque odore gravi: Brassicam rubram colore fusco eum inficere; lacteo lactinia. De tempore interrogata, post horæ dimidium, vel paulo tardius se id percipere asseveravit, ex quo moram ciborum levioris coctionis in ventriculo patere existimo. Plura experimenta lubens ipse instituissem, sed senium mulieris & locus affectus, quem nemini inspiciendum præbet, prohibere: audio interim, Excellentissimum *Meibomium*, Collegam ho-

noratissimum in homine id tentasse, qui poterit, si quando placebit, eruditas suas observationes publicæ utilitati consecrare, plura ea de re reip. literariæ impertiri.

Sed ut redeam ad *Platerum*: Primum id contra ipsum hoc pariter atque aliis exemplis planè evincitur, Lumbricos veros ex ejusmodi processibus prodire. Deinde, intestina à vermibus erosa, non abscessu corrupta, testantur prægressi diu ante dolores, non illo in loco, ubi natus deinde est, sed in medio abdomine: accedit, quod ibi loci prorepere lumbrici, in quem ob peritonæi tenuitatem (cùm intra duplicaturam procedant vasâ spermatica) facilius vermibus transitus erat; & quidem, meretur notari, vix legi unquam per ventrem medium eos egressos, sed vel per umbilicum, vel per inguina, id est, ipsum hunc locum: Minus deinde credibile, abscessum ortum in parte externa, nec adeò malè tractatum, cuniculos hîc loci egisse, & peritonæum à pure exesum, sursum enim versus pus debuisset ascendere, & superare os pubis, quod tamen contrario planè modo deorsum vergere constat; sed ubi & illud factum fuisset, cùm intestina sint contigua, non continua, nec eundem situm servant, qui potuerint affici, non patet: Deflueret enim in infimum ventrem fundum petiturum. Quæ omnia contra doctissimum virum videntur pugnare.

Quod verò ad illud attinet, quòd rostro acuto & dentibus non esse instructos, ait, nihil nos debet movere, si quæ dixi, sunt vera, frustra enim contra experientiam rationibus pugnatur, nec ejus rei idoneus *Platerus* judex fuit, microscopiis destitutus, quibus multa hodiè reperiuntur, veteribus non visâ: interim ingentes illi cruciatus, quos nobis adferunt lumbrici, de morfu ipsorum aut fortè punctura satis superque testantur, non licet enim alii rei eos adscribere. Cæterum eorum erit partium quibus microscopiorum est copia, inquirere nunc curatius, utrum dentes sint lumbricis, quales in vermiculis perexiguâ subinde hodiè reperiuntur. Confer

OBSERVATIO XI.

D. GÜNTHERI CHRISTOPHORI SCHEL-
HAMMERI,

Abscessus hepatis.

ANno M DC LXXXIV. mense Octobri, chirurgus me convenit, referens, se foeminam sub manu habere, ingentitumore in abdomine laborantem, haut longè ad umbilicum, dextrum versus: Emollientia se imposuisse, sed nondum maturatum, imò ne abscessum quidem esse videri: Rogat ut in medium consulerem, quid enim ulterius agendum, se nescire. Pensitatis omnibus, jubeo ut adacta lancetta, aperiat: illico effluxere materiae foetidissimæ & purulentæ libræ tres. Deinde singulis diebus bis ulcus mundabat, instaurabatque idonea quæ judicabantur remedia, ubi singulis vicibus libra integra aut paulò minus materiae effluebat, non tamen foetidæ amplius, sed crassæ, albæ, pus coctum referentis, nisi quod ad viriditatem nonnihil vergebat: cujus rei bilis causa erat, quod statim patescet. Omnia medicamenta frustra adhibebantur: mundantia, adstringentia, vulnerariæ potiones, injectionesque, ipsum unguentum fuscum Wurzii, & post illud ægyptiacum, nihil mutabant ulcus. Appetitus interim prostratus erat, nec quicquam cibi admittebat ægra, licet optimæ ætatis esset, annum enim agebat quadragesimum. Sic tandem diem obit supremum. Aperto cadavere, invenitur hepar planè computruisse ex illa parte qua peritonæo contiguum: quæ verò ventriculum spectabat, dimidium totius hepatis putrida illa materia erat repletum. Quæ penetraverat per peritonæum, musculosve, & sub cute latens, tumorem ingentem illum concitaverat, qui latus totum prope occupabat, pugnx duplum excedens. Adhærebat autem hepar sic satis firmiter peritonæo.

Aliquoties ex hoc ulcere extraxit chirurgus volsella membranas convolutas, magnaque earum frustra aliquoties exhibuit. Has ego primum credidi esse partes membranæ adiposæ, sed tum patuit, omenti frustra fuisse.

Materia, cum tanta esset ejus copia, ut evacuari omnis non posset, sub cute descendens, versus os pubis inter musculos se insinuaverat, ibique semel excitaverat tumorem, qui tamen iterum evanuit. Post obitum nihilominus magna ejus copia ibidem reperta est, quæ jam carnem absumserat circum, sed cutim, utpote crassam nimis, non potuit penetrare.

Hæc si conferas cum carbunculis, bubonibus, & abscessibus aliis, apparebit, pus carnes & ossa membranasque exedere, & consumere posse, vel corrumpere, curim perumpere vix posse, quod ob duritiem tendinosam, qua prædita est, videtur contingere: Si tamen sponte aperiuntur abscessus, vel in ipsa cute hæerere, vel distendendo cutim tenuiorem reddere prius videntur.

Illud etiam addendum: Post ruptum abscessum nunquam de dolore conquestam esse ægram, sed in principio tantum, ubi pus cutim adjacentesque carnes rodebat: Signo, hepar sensum habere vel nullum, vel valde obtusum. Certè nullus dolor, nullum sensum indicat: Exprimebat enim sæpius vi purulentam materiam chirurgus, nullo doloris sensu.

Mortua est ex febre superveniente continua. Intestina nigricabant idque ab unguento fusco Wurzii & Ægyptiaco injecto accidisse, non est dubitandum.

OBSERVATIO XII.

D. GÜNTHERI CHRISTOPHORI SCHEL-
HAMMERI,

Opii vis deleteria & Symptomata ejus.

Quidam ex errore pilularum opiatarum, quarum compositio erat ex MP. de Styrac. ʒiij. & Opii ʒß. singulæ autem pilulæ ponderabant gr. jß. deglutiverat novem, quæ continebant opii grana tria cum dimidio, Croci totidem: Inde illa sunt orta symptomata: Primum (cùm esset nox media) somnus confestim insomniis gravis ac turbulentus, deinde post $\frac{1}{4}$ horæ linguæ motus impeditus & siccitas oris, ut vix verba proferre posset. Vigilare statim jussus est, & somnus variis sermonibus discussus, ad quos respondere semper tenebatur. Post horam superveniebat vertigo & circumgyratio, cepitque caput turbari; retulit etiam postea se cum lecto in aëre sibi suspensum fuisse visum, & quasi volitare, omniaque cum ipso circumgyrari; tunc non amplius in lecto commorandum esse, judicatum est. Itaque surrexit, cepitque ambulare: Primum non sine titubatione, mox tamen & turbatio illa cessavit nonnihil, & incessus firmior fuit, non tamen omnimodè, nam motus jamtum imminuebatur musculorum sed obtusus animus & sui ferè nescius persistit. Non tamen incommoda loquebatur, sed interrogatus rectè respondebat. Inde horæ dimidiæ spatio sensus omnes præter auditum & visum cessârunt. Acerrimum acetum, jamtum initidè propinatum, nihil a credinis habere dicebat: Tum verò nec Spiritum Salis Armoniaci nec Sal volatile percipiebat nares titillare, imò odore destitui pronuntiabat. Hinc & sensus tactus cessabat, & obtundebatur. Denique rursus intercedente $\frac{1}{2}$ horæ spatio frigus omnia membra potissimum extrema occupabat: quod tamen non percipiebat. Nam frigiditas esse manus nesciebat, ita torpebant, sed percipiebat, ubi

genis admoveret. Interim non ex causa externa esse frigus, sed à principio interno, argumento erat luculentissimo, quod in dorso sentiretur non secus ac ubi febrilis paroxysmus instat. Et hic erat morbi Status, in quo ad fornacem accedens, cum calore externo internum tentaret excitare, aut refocillare, tanta erat motus musculorum difficultas, ut vix pedes proferre posset, ibique erat morti proximus, si enim accidisset omnimoda motus intercessio, ut promovere gressum amplius non potuisset, res desperata fuisset penitus. Itaque continuo deambulare jubebatur, manuque ducebatur, etiam invitus, nam somnus admodum urgebat, & oculos sollicitabat assidue, ita ut semel inter ambulandum obdormiret, nictitaretque, ac sisteret gradum. Sed jam tertia elapsa erat hora, itaque fractis medicamenti viribus, mentis obnebulatio velut è longinquo appropinquante sole noctis tenebrae, discuti cepit: pulsus quoque, qui ab initio non nihil suppressus fuerat, sensim sumfit incrementum. Itaque aliquantulum dormire ipsi concedebatur. Verum cum clauderet oculos, prorsus extra se positus videbatur, nec tam dormitabat quam sopore oppressus jacebat. Itaque cum jam melius mens sibi constaret, renuit, & fregit somnum, ipse metuens periculum, quod antea non agnoscebat. Denique hora quarta propinabatur aqua apoplectica spirituosâ, ex aq. lavend. meliss. menthae & similibus, quo haustu illico spiritus ex suis ergastulis se expedire ceperunt, & jam videbatur erectioris animi, sentiebatque se egregie refici. Altera vice igitur petiit ipse haustum, eoque impetrato non multo post sensit pruritus in toto corpore, nec temperabat à manibus, sed fricando torporem, qui per totam corporis superficiem aequaliter erat effusus, discussit, sensumque quo privatus fuerat, sensit redire. Sic læta catastrophe finita fuit fabula. Post factus est, se nullius rei veram habuisse notitiam: omnium tamen quæ acta erant, exactè jam recordabatur. Quæ justius erat legere, eorum sensum se assequi non potuisse, affirmabat. Oculi ipsi, quadruplo majores crediderat, veritusque fuerat,

ne tantam eorum magnitudinem horrerent adstantes. Hoc puto à tensione & convulsione musculorum Operatio per horas duravit integras 6. Rectissime verò mox habuit, & ad consueta rediit munia, cum vero & placido somno vires redintegrasset.

OBSERVATIO XIII.

D. GÜNTHERI CHRISTOPHORI SCHE-
HAMMERI,

Partus præternaturalis, ad justum tem-
pus retardatus.

Matrona quædam hic vicinæ cum gravida esset facta, & subducta probè ratione, mensis ad partum unus adhuc reliquus esset, subito doloribus parturientium simillimis corripitur, ita ut, aliquoties mater jam ante facta, nihil aliud judicaret, quam partum instare; Accersitur obstetrix quæ idem affirmat: cum autem nondum apertum esset internum uteri os, abit, Matronam in lecto relinquit: Interim dolores cessant, omniaque satis tranquilla. Sed circa diluculum dolores recrudescunt, aperitur uteri os, & (Mirum & Stupendum!) manum exerit puer extra orificium exterius: In angustiis sic constitutæ supervenit amica matrona itidem prudentissima: Illa re omni audita, auctor est, ut aquam frigidam exertæ manui, adspargere faciat: Huic auscultat. Quid fit? dictum factum infans retrahit manum, cessantibus mox doloribus, os uteri clauditur, retrahit se ipse uterus, & omnia redeunt à statum pristinum, tam belle etiam habet mulier ut non rei modo familiari præesse, sed etiam exire foras & templum frequentare iterum valeret, donec tandem expleto menstruo spatio, prout recte judicaverat antea, scitus ipsi nasceretur puer partu naturali & legitimo, qui etiamnum in vivis est, salvus ac valens pancreaticè, mihi pariter ac permultis hujus

oppidi incolis notissimus. Quid hic factum de membranis foetum includentibus hujusque nutritione per os?

OBSERVATIO XIV.

D. GÜNTHERI CHRISTOPHORI SCHELL-
HAMMERI,

Triste fatum infantis nondum nati.

HUic subjungam ejusdem generis sed triste ac funestum exemplum, & quod nescio commiserationem potius an indignationem meritò commovere queat. Brunsvici nuper Proletaria mulier in partu difficili, diem obiit supremum: Hæc postquam Spiritum exhalavit ultimum, deprehensus est infans in utero vivere adhuc, & valido motu exitum quærere. Hic mulieres adstantes miserrimam infantem mirè se torquentem, & extrema omnia tentantem oculis atque animis immotis adspexerunt: cumque admonerentur, ut facta sectione, mortis faucibus eriperent, & in consortium protraherent viventium, nulla opera potuerunt ad id impelli: crudele facinus causati, mortuæ mulieri vulnus infligere; viventem leto tradere minus crudele reputantes. Itaque miser hic infans unam atque alteram horam matri sic supervixit, & intra ipsam cum morte luctatus est; tandem verò, fractis viribus, nemine opitulante obiit & ipse. Eo vero momento non venter tantum matris, sed & universum corpus ingenti quassatione contremuit: accusante quasi defuncta amicarum detestandam crudelitatem, quod perire prolem suam scientes volentesque siverint, ipsis exprobans, & ista sua commotione post mortem factâ ipsis horrorem incutiens. O animadvertendum facinus! & gravissimis poenis ulciscendum: Quod enim est quo ab homicidio distat? Maximè verò omnium obstetrix accusanda est, aut potius mos ille, quo ad hæc sæva admittuntur, obstetricesque constituuntur non examinata ipsa-
rum

rum industria, vilissimæ mulierculæ, nec, si talia eveniant, quid factio opus sit, prius docentur.

OBSERVATIO XV.

D. GÜNTHERI CHRISTOPHORI SCHEL-
HAMMERI,

Vertigo nocturna.

Rusticus in vicinia laborat vertigine, quam nocturnam appellare licet. De die enim optimè habet, & præest omnibus negotiis rusticanis, laboribusque, at quamprimum vesperascit, & sol vergit ad occasum, nihil oneris levare audet: Hoc enim si facit, ut truncus in terram concidit; nec egredi domum imò vix per plateam incedere: Mox sole oriente surgit ad pristina negotia alacris & robustus, Hunc nulla medicamenta juvarunt.

OBSERVATIO XVI.

D. GÜNTHERI CHRISTOPHORI SCHEL-
HAMMERI,

Opium vis sudorifera.

Quidam immani capitis dolore vexatus, cum post alios frustra adhibitos in consilium, meâ operâ uteretur, conquestus miserè, se per mensè & amplius nunquam somnum oculis vidisse, pilulas anodynas sumsit, ex M.P. de cynogloss. opio, & syrupo papaveris constantes. Hæ sudorem eâ nocte tam intensè moverunt, ut ter indusium mutare cogeretur. Alterâ etiam vice datâ, eodem effectû, sed mitigatò nonnihil: imminuta jam materiæ copia: caput verò cumprimis & præ cæteris partibus sudore maduit: Hisperactis, dormivit, cessarunt dolores, & statim convaluit. Erat autem hemicrania, & quidem periodica,

quotidiè quinta aut sexta vespertina recurrens. Hic sudor an opio adscribendus? an verò naturæ antea oppressæ, tum verò per medicamentum sibi redditæ ut sui compos, molestum acre serum per poros expelleret? Quod sæpè ita fieri, haut incertis experimentis edoctus sæpiùs fui. Et quia in hoc argumentum casu incidi, unum exemplum, idque nuperrimum, referre lubet.

OBSERVATIO XVII.

D. GÜNTHERI CHRISTOPHORI SCHELLHAMMERI,

Puelli desperati cura.

Rusticus quidam, cujus puellus nondum bimulus primum immani tussi laboraverat, mox ex illa in febrim ardentem inciderat, frustra sollicitatis pharmacopœis, obstetricibus, carnificibus, medicastris, cùm jam esset res desperata, meam implorat operam. Ubi statum morbi intelligo, in extremo periculo constitutum infantem prædico: neque aliud quicquam præscribo præter aquas refrigerantes, cum tantillo aquæ cordialis, pulvere epileptico Marchionis, coralliis, oculis cancr. & syrupo papaveris: Cum hoc medicamento ipsum remitto, & si quid spei se ostenderit, redire jubeo, nihil interim minus quam reditum istum sperans. Cùm domum venit, infans jam animam agere videtur, rigentibus oculis: Ex lectulo igitur in mensam adstantem collocant: ubi eò transferunt, tremit manibus pedibusque, totusque rigidus est, vera nempe epilepsia correptus. Infundit tamen in apertum os medicamen sollicitus parens. Quo assumpto aliquoties, alvus moveri cepit, qui antea stipatus erat, & materia excernitur coloris & odoris teterrimi, sex sedibus subsequenti-
bus. Hinc in somnum incidit viginti quatuor horarum, ac deinde reconvaluit. Hic si gualapium sumsisset, num potuisset feliciùs purgari? Aut, nisi mixturam illam sumsisset, an non
epi-

epilepticus interiturus erat? Non potest autem unum & alterum cochleare tantam obstructionem humectando solvisse: restat igitur, ut confortando naturam.

[*Helmsstadio ad D. Volckamerum & d. 21. April. 1686. Augustam missa.*]

OBSERVATIO XVIII.

Dn. JACOBI AUGUSTINI HÜNTERWOLFFII.

De

Curatione affectus spasmodici ab incantatione.

Margaretha Armsterin, uxor villici Holtzhufani, ex improvise horrendis convulsionibus correpta, os trahebat ad aurem sinistram, oculos invertibat, manus & brachia in gyrum agebat, pedes in globum torquebat, & omnia ossa ejus cum dolore maximo crepabant. Hoc autem ter & quater in die accidebat. Curatus à nonnullis affectus hystericus, nullis morem gessit medicamentis. Alii frustra instituerunt vermium curam. Vocatus exhibebam ægrotæ ob nauseam & ructus nidorosos Tartarum emeticum, quò copiosè rejecta fuit materia mucilaginosà, flavescenti ranarum spermatis non absimilis. Mirabantur præterea adstantes, quando ad os vel manus patientis admotâ ptarmicâ aridâ floribus albis, contra veneficia tanti æstimata à ruricolis, vel suffumigiò ex asà foetida, verrucis equorum & similibus usurpatò, crudelius, postea verò mitius torquebatur. Tentatis tandem omnibus, alexipharmacis etiam optimis, jubebantur à nonnemine plantis pedum decumbentis imponi recentia alni folia, & penitus evadebat ex morbo, non alia forsàn de causâ, quàm quòd ex punctò maximam partem caractere morbofo impresso medicamentis adhibitis, ista folia virtute diaphoreticâ, balsamicâ, nervinâ revellere, demulcere, & roborare poterant.

OBSERVATIO XIX.

Dn. JACOBI AUGUSTINI HÜNERWOLFFII.

De

Ileo lethali à vermibus.

ANna Veitin, Specularii Arnstadenſis conjux melancholica, annorum triginta, poſt intolerabiles infimi ventris cruciatûs, evomuit cum fece liquida ſedecim lumbricos teretes robuſtiſſimos, & animam efflavit in ſudore frigido. Cadavere apertô, in medio ilei inteſtini membranas cuculli adinſtar extenſas, & foramen ibi magnitudine groſſi extrinſecus tenuiſſimâ membranulâ clauſum, utrinque verò inteſtinum unius digiti longitudine, meſenterium duorum tranſverſorum latitudine nigrum & gangrænâ corruptum prehendi.

*Sic furit in miſeros homines animata putredo,
Extremumq; ferunt vulnera tecta diem.*

OBSERVATIO XX.

Dn. JACOBI AUGUSTINI HÜNERWOLFFII.

De

Lachrymis verminosis.

FOemina quædam, anus lippiens maritum in exequiis deſſens, linteolô mundô abſterſit oculos, idq; madidum lachrymis domi ſervavit in ciſtula mundâ, & commutavit cum alio. Sequenti die reviſens ciſtulam obſervavit anus, & monſtravit mihi prius linteolum muſcellis candidis refertum, quod & ipſi cum linteolis aliis contigit ſæpius. Quid iſtuc ergò tam mirum eſt, ſi per leviſſima & tranſilia ejuſmodi corpuscula puſiones ſub aſpectu fascinantur à vetulis inſanis?

SCHO-

SCHOLIUM.

Quamvis in lachrymis hætenus nemo adhuc vermiculos, quales in aliis quibusdam corporis partibus microscopia detexerunt, se observasse memoraverit, potuisse tamen muscularum genus aliquod exiguum, ovula quocunque modo vel per patentem oris hiatus ventriculo ingerere, & ita cum chylo illa in sanguinem deponi, ab hoc verò in lachrymales ductus, lippitudine laxiores factos, secerni, ibique excludi, non est improbabile. Quamvis etiam lintheoli à lachrymis madidi odor certum muscularum genus, non secus atque aceti odor singularem muscarum speciem, in *Ephem. nostr. Dec. II. Ann. II. Obs. LVIII.* descriptam, & vermiculorum anguillarum in eo genitricem, allicere potuerit. Cæterum ex oculis effluvia acria exhalare, quæ in corpus aliud migrare, ibique per varios meatus intromissa sanguinem inquinare & multorum malorum causæ existere queant, quis dubitet? inprimis ubi ira, odium, vel alius vehementior animi adfectus, qui magnum in sanguineam massam & spiritus imperium obtinent, eosdem nimium agitaverint, sicque unà ad particulas maximè mobiles & activas, quæ superiora præsertim, oculos etiam, non dicam solos, sed magna in copia petere solent, expellendas disposuerint. Quamvis enim fascinationem istam, latiori quidem sensu sic dictam, solis oculis deberi, cum tot alia præterea corporis emunctoria, concitatis humoribus subtilioribus exitum datura, occurrant, haud adeò adfirmari queat, omnis tamen halituum emissio oculis denegari nequit, in quibus & humoris diffusibilis, & partium porosarum præsentia conspicitur. Hinc memorabile est, quod *Petr. Borellus cent. 3. hist. med. 1. & 67.* de perspiciliis ab oculorum effluviis sensim corrosis memorat.

[L. Schröck, L.F.]

OBSERVATIO XXI.

Dn. JACOBI AUGUSTINI HÜNERWOLFFII,

De

Brachiis scrofulosis.

X *Oligades* glandulas esse induratas, omnes norunt, ac nemo tumidum guttur miratur in alpibus. Ridiculum istud decus potissimum in collo, axillis, & inguinibus observavit *Actuarius*. Idem cum *Paulo* vidit ejusmodi tumores post aures, in mammis, & articularum flexuris. Ex carne colli, alarum, mammarum & inguinum scrofulas nasci notavit *Aëtius*. In omnibus ferè partibus corporis easdem deprehendit *D. Prückelius* noster in *Observ. 8. Ephem. Germ. Dec. I. Ann. 9. & 10.* Plures ipse vidi in brachiis Dn. Joh. Eckoldi, Senatoris nostri, ab humero usque ad carpum tendentes, salvis flexuris, magnitudine ovorum gallinaceorum, molles, indolentes, mobiles, ad lunæ mutationes crescentes & decrescetes, nullò gestantis incommodò.

OBSERVATIO XXII.

Dn. JACOBI AUGUSTINI HÜNERWOLFFII,

De

Catarrho ad nares ex rosarum odore.

Rosa, florum honos, contra tantam morborum illidem efficacissima, suò notanda venit incommodò. Ex hâc quippe tam nocens odor afflatur aliquibus, ut affligantur nunc morbò, nunc lethò pereant præcipiti. Interemptorum ex hac causâ in historiis Medicorum passim leguntur exempla. Ex eadem causâ dolores capitis & dentium, sternutationes, suffocationes, animi deliquia, sanguinis eruptiones, pustulas excitari, notorium est. Catarrhum ad
nares

nares molestum toties novi hîc in viro quodam exortum, quoties ille florens rosetum intravit, aut rosam recentem olfecit. Huic spiritus apoplecticus fortis admotus mucchinio naribus, ptyalissmô subortô, unicè profuit.

OBSERVATIO XXIII.

Dn. JACOBI AUGUSTINI HÜNERWOLFFII,

De

Hauſto Napelli veneno potatione extincto.

Vir bonus Arnstadii in convivio ex esu aprugnæ, floribus variis, quos inter flos napelli cœruleus erat, exornatæ, non levem sensit ardorem in ore & ventriculo, tumoremque in lingua, quibus tamen ob causam non intellectam neglectis, conviva hic ita merum in se ingurgitavit, ut subindè eructaret, & ex gula revomeret quævis assumpta, unaque venenum exploderet, nullâ remanente noxâ.

[*Arnstadio ad D. Wedelium, & d. 21. April. 1686. Augustam delatae.*]

SCHOLIUM.

In hac Observatione natura se morborum medicatricem revera ostendit, ab ingestis utpote sollicitata, cibos & unâ venenatos flores per vomitum expellens; quod aliàs ejus ministri, per artem concitato vomitu, efficere jubentur & feliciter præstant. Fortunato itaque magis eventu, quam generoso cuidam apud *Thomam Willis* accidit, quem in maniam lethalem à foliis aconiti vel napelli teneris, in acetariis cum aliis herbis inter prandendum comestis, incidisse, *tract. de anim. brut. part. 2. cap. 12.* memorat. Mortiferum etiam ejusmodi esum civi cuidam Hildesheimensi contigisse, *Guil. Fabricius Hildanus* in *præfat. oper. chirurg.* refert, hoc exemplo, addens, matronas nostras

*absterrere soleo, ne tantopere de pancarpis ac sertis sint sollicita, ut
napello propter florem in hortis suis locum dare velint.*

[L. Schröck, L.F.]

OBSERVATIO XXIV.

D. DANIELIS CRÜGERI,

De

Efficacia Smaragdi in mensium fluxu
nimio.

Virgo quædam sedecim annorum formæ atque morum præstantiâ conspicua, incidit in fluxum mensium nimium, durantem ad sex septimanas, usquedum viribus fractis cogeretur morbum manifestare; vocatus cum Collega meo *D. Doct. Avenio*, ordinavimus potum *Riverii Observ. 24. Cent. 1.* ex aqua plantag. naphæ, rosar. ãã. ʒj sang. Dracon. gr. xij. Salis prunell. ʒij. M. Exinde omnia symptomata & ipse fluxus desit, sed altero die recrudescibat. Reiteravimus potum præscriptum, sed retinere non potuit, idcirco ad pulveres adstringentes & alterantes confugimus, ad margaritas, corallia, croc. Martis adstring. bol. Armen. sang. Dracon. lapid. hæmatit. nihil inde levaminis, Usneam, succum urticæ & alia specifica, item opiata temporaneum tantum auxilium contulerunt, pectoris accedente angustia. Bufones sub axillis & genibus applicati, fofus ex adstringentibus cum aceto & aqua fabrorum, nihil contulerunt, omnia frustra; itaque cum res esset desperata, ita ut omnia medicamenta evomeret & abhorreret, sacroque viatico ad aliam vitam se præpararet, tandem ex analogia argumentatus sum, si smaragdus in dysenteria, meâ quidem experienciâ, sapius contulit, non incongruè eundem & hic cum fructu exhiberi posse, itaque honoratissima virgo multis precibus exorata, tandem pulvisculum exiguum sine sapore & odore à me commenda-

cum

tum sumpfit. Dedi itaque smaragd. præparat. gr. viij. mox se levamen cordis & symptomatum sentire deprædicavit, post sex horas reiteratum medicamentum & hoc continuatum per quinque dies, & sic virgo nobilissima, unica Parentis de Republica meritissimi filia, absque ullis aliis remediis, Deo benediciente, cui sit laus & gratiarum actio, convaluit.

SCHOLIUM.

Smaragdi in dysenteria vires, ex variis Autoribus, in primis ostendit *Dan. Sennertus in paralipom. ad lib. 3. med. præct. num. 5.* quin & alias hæmorrhagias sistere, *Anselm. Boëtius lib. de lap. & gemm.* animadvertit; quare etiam Tinctura ex eo parata in omnibus hæmorrhagiis, uterinis quoque, commendatur; vid. *N. de le Febure Chim. part. 2.* Unde verò ejusdem vires proveniant, incertum. Si *Paracelsus* credimus, *tom. 8. lib. 2. philosoph. tract. 5. cap. 3.* smaragdus cupream naturam, sive colorem à cupro obtinuit; prout etiam *Jul. Cas. Scaligero exerc. 104. de subtil. §. 8.* originem ab ære habere dicitur, tum quòd colore cum ærugine conveniat, tum lapidi Lydio affricatus, Indiæ mercatorum exemplo, æris colorem reddat; id quod etiam Tinctura ex eo parata; cœruleo colore, Veneri insito, conspicua: tum quòd in vitris smaragdino colore imbuendis æruginem vel Veneris crocum artifices quandoque adhibere soleant, probabile reddit. Cùm verò vis antidyenterica Veneri metallicæ haud competat, quæ ventrem turbare potius, & acido morbofo saturata corrodere valet; nec etiam corpus terreum, (cui quidem ut corpori frigido & sicco, si cum Veteribus loqui liceat, alvi sanguinisque fluxus moderandi vim non prorsus denegabimus,) tincturam istam dispersam continens, in parvo utpote pondere adhiberi solitum, acidum dictum sufficienter absorbere & mortificare queat, vel tingens illud sulphur smaragdinum ab alio deducendum erit principio, vel quod de aliarum gemmarum virtute fateri communiter solent, incognitam smaragdo vim inesse, dicemus, quam insensibili

fibili particularum emissione, vel uti loqui amant, irradiatione, & ita specificâ virtute exlerat.

[L. Schröck, L. F.]

OBSERVATIO XXV.

D. DANIELIS CRÜGERI,

De

Febrifugo Riveriano.

VArias Observationes Clarissimus Autor de hoc febrifugo suo habet *Centur. 3.* idque securissimum deprædicat, ejusque descriptionem ænigmaticè in *appendice* proponit. Cujus enodationem *Rolfincius*, Professor & Præceptor meus Jenæ olim meritissimus tentatus est in *Chimia sua in A. F. R.* vid. p. 373. nempe medicamentum constare ex Auro, Antimonio, & Mercurio, quem modum & recenset ex eo *Digby* in *experimentis Chymicis & Arcanis suis* explicante *Harmanno Anno 1684. editis, p. 211.* Verùm aliam explicationem addit p. 213. & pro vero febrifugo agnoscit, si componatur ex Mercurio dulci duodecies sublimato & Mercurio vitæ correcto, modo ibidem enarrato; Cui adstipulatur *Curiosus* & laboriosus *J. H. Jungken* / operibus suis in *Medicina editis clarissimus, p. 374. in suo Medic. present. sec. accomm.* Verum jam ante annos decem Medicus quidam Senex hoc Medicamentum ex Mercurio dulci duodecies sublimato Mercurio vitæ correcto ad mentem *Riverii in Institut.* & in Pomerania ad experientiam Anno 1672. revocavit, qui ex intimo *Riverii* se in Italia illud accepisse jactitabat, & certè in multis & ultra 50. *Quartanariis* id bene cessit, grassabatur enim tum temporis *Quartana Epidemicè*, primâ enim vel ad summum secunda exhibitione febris emanfit. Ast in tribus personis Clarissimis malum effectum habuit.

Primus erat *Consiliarius Provincialis Pomeraniæ* meritissimus *Dn. à Küssow*, qui in enormes vomitiones & secessus incidit,

incidit, & tertio die mortuus est, cum aliàs ex febre ista non esset mortuus.

Alter erat Consiliarius Regiminis *Dn. Brunnemannus*, qui quidem ab assumpto remedio à febre liberatus, ast in magnam cachexiam incidit, ita ut postea demum multis remedijs restitutus sit.

Tertius itidem erat Consiliarius Dicafterii Electoralis Brand. meritiss. *Rabnerus* qui assumpto hoc remedio tantas turbas in corpore animadvertibat, ut vix ex morte, vino Rheno, eriperetur.

Jam quæritur si nonaginta tali remedio possent à quartana liberari, centesimo autem esset moriendum, an tali remedio salva conscientia Christianus uti possit? Responzionem aliis relinquo. Forsan responderi possit, Medicamentum illud non fuisse ritè & accuratè correctum. Verum Medicus ipse præparavit & multoties aliis exhibuit. Ast ego existimo non omnium naturarum proprietates, ad talia remedia exquisita, quæ in radice sua aliquid maligni fovent, esse proportionatas, & idcirco succumbere. Quid Senex noster *Thonerus* honorandus in antimonio diaphoretico saltim observaverit in *Observat. suis*, proponit *Observ. 7. in Append. de Pestilentia.*

SCHOLIUM.

Variæ de Febrifugo hoc Riveriano circumferuntur conjecturæ. *Christophor. Schorerus* in *lib. Medic. peregrin. pag. 99.* haud dubitandum esse putat, ex antimonio illud procedere, aut minimùm antimonium recipere, ab amico non aliud quàm pulverem Cornachinianum esse monitus. *Tackenius* illud declaraturus, præter quartum *Riverio* sic vocatum athletam, quem *Diagryd.* esse putat, ex unico subjecto, alcali repræsentante, & binis acidis fieri, in *Hipp. Chim.* innuens, per illud mercurium, per hoc vitriolum & sal intelligere videtur, qui sanè modus cum *D. Frider. Hoffmanni* illo, in *Clav. pharmac.*

mac. Schröd. lib. 3. cap. 15. pag. 275. ex quo Cl. D. Helfr. Jüncken eundem chim. experim. inferuit, convenit. Sed Bernardinus Christini, qui Arcana Riverii, Præceptoris quondam sui, Veneriis An. 1676. in lucem edidit, ex floribus Antimonii ter cum sale ammoniaco sublimatis, vitro Antimonii hyacinthino, mercurio vivo cinnabarino, lauroque, in aquis Stygiis eadem solvendo, duodecies illas abstrahendo &c. parare hoc edocer, hoc unicum esse sincerum adfirmans, quartumque athletam itidem ut videtur, scammonium, & quidem sulphuratum illud constituens: quod sanè medicamentum, licet compendiosiori ratione parari queat, in quartanis destruendis non contemnendas possidere virtutes, haud est incredibile; quamvis & alterum illud ex mercurio sublimato & antimonio sub mercurii vitæ nomine latente, ritè paratum & prudenter exhibitum, non minùs salutare in febribus istis edomandis esse queat.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO XXVI.

D. DANIELIS CRÜGERI,

Suppressio Urinæ octo dierum lethalis.

PEr-Reverendus Consultissimùs atque Excellentissimus Dominus *Sebastianus Brunnemann*, Consiliarius Regiminis atque Dicasterii Electoral. Brandenb. gravissimus 67. annorum per aliquot dies reddidit urinam instar aquæ fontanæ albissimam. Quem colorem *Hippocrates* à calculo provenire censet, dum nimirum *θολωδέστατον* seu turbidissimum illud, seu ut recentiores vocant, tartareum & salsum concrevit & in lapidem coagulatur, reliquum aquosum & quod coagulari & concrevire non potest, effluit, unde urinæ fiunt aquosæ.

Verum urina hæc etiam alia ratione fieri potest, nempe cum jam cavitas renum & ureteres arena limosa repleti, urina transcolando albescit, subsistentibus nempe particulis salinis

in

in arenâ, quemadmodum videmus, quando aqua marina per arenam transcolatur, quod tum dulcescat, & falsedinem amittat; tum & ipsi renes debiles principia urinæ disgregare & urinam corrumpere possunt. Utrumque in exemplo presente locum habere potest. Calculis renes refertos fuisse, hoc signum patefacit, quod à multis annis, cum vehementius ambularet, urina cruenta prodiret, tum secundo quod sæpius doloribus nephriticis corripereetur cum vomitu & reliquis signis consuetis, paucis tamen post horis remittentibus, nullis unquam ejectis calculis, argumento indubitato, majores esse calculos quàm ut ureteres transire possint. Hâc vice post urinam albam iterum corripitur dolore circa renes & ureterem sinistrum, qui tamen intra paucas horas, linimentis & clysteribus sedabatur, idcirco altero die sumpsit laxativum, ad saburram quæ calculum concomitari solet ejiciendam, è prunis tantum & foliis Sennæ decoct. cum manna, verum per dimidiam horam tantum retinuit, ter tamen dejecit, urina eodem die alba adhuc satis copiosè profluente. Die 3. Augusti manè cum iterum de urina percontarer, nullam se emisisse illo manè dicebat, ego mox perterritus exhibui oculos cancri, item Vinum Alkekengi cum spiritu salis pro potu, Clysteres & linimenta adhibita, verum omnia frustra, nullus dolor aderat, nullumque symptoma, idcirco perlustratis circumstantiis, experientiâ in tali casu jam confirmatus, periculum adesse edisserui, & ut famæ meæ consulere, petii ut & alius Medicus acerseretur, idcirco adjuncto mihi Collega meo honorando *D. Avenio, d. 4.* manè dedi succ. radic. raphani commun. ℥iij. vini Hispan. ℥ij. hor. 9. ol. destill. succini gutt. xiiij. hinc Balneum ingressus herbis diureticis, emollientibus alteratum; A meridie succ. armoraciæ ℥ij. vin. Hispan. ℥ij. hor. 4. Clyster *Riverii* nihil levaminis habuit.

D. 5. Aug. manè ℞. terebinth. ℥℞. vitell. ovi N. j. sacchar. ℥℞. vini Rhenani ℥iij. Misce exactè in mortario sensim affundendo vinum. Dejecit quinques multa pituitosa, & aliquot

cochlearia urinæ; Vesperi hor. 4 Spiritus salis Armoniaci succinat. ʒʒ. Spirit. Tartar. ʒj. Elyxir. junip. ʒij. Salis succin. volat. gr. viij. Aquæ foenic. petroselin. āā. ʒj. Syrup. dialth. ʒʒ. M. Nihil fecit. Clyster iteratus d. 6. Aug. Verùm cùm res in angusto esset, quilibet accurrebat ad patientem aquis (ut ita dicam) immersum, sublevandum, inter alios Chirurgus, qui per 30. annos Indiam perlustrasset, Arcana sua quæ in navibus expertus esset, proponebat sequentia: 1. Cantharides ad gr. vj. 2. Nitrum ʒij. Oleum tartari ʒj. cum vino Rhenano ʒiiij. 3. Emeticum è tartaro emetico Mynsicht. Alter Chirurgus qui per multos annos cum circumforaneis periclitasset, sua proponebat: 1. Confect. Hamech. cum mercurio dulci. 2. Decoct. sabin. cum allio & macere. Sed his propter certas causas assensum non dedimus, sed sequenti Medicamento Naturam sollicitavimus, ut simul per alvum & renes urinam moveremus: R. radic. pimpinell. petroselin. āā. ʒʒ. flor. cyani, calcatrippæ; herb. veronic. beton. capill. Vener. āā. Mʒ. fol. Senn. rhabarb. agaric. troch. āā. ʒj. coq. in f. q. vin. alb. Franc. Colatur. ʒiiij. adde salis tartari ʒij spirit. sulphur. gutt. xx. ter dejecit. Ecce & semper urina fluxit, idcirco hoc remedium albo calculo notandum, verùm eo die nihil nisi cerevisiam calidam, in qua magna quantitas anisi incocta erat, cum butyro hausit; item vinum Alkekengi. Hinc magnum gaudium apud Conjugem & nos exortum est.

Verum expirante virtute medicamenti & urina iterum substitit, idcirco circa vesperam dedi Ocul. cancr. succini alb. āā. ʒʒ. olei destillat. foeniculi gutt. v. nihil fluxit. Idcirco altero die d. 7. Aug. iterandum duximus auxilium laxativum d. 6. adhibitum. Iterum urina fluxit sed parcius, idcirco circa vesperam: R. Radic. pimpinell. Fol. sabinæ, Semin. anis. āā. ʒʒ. Macis ʒjʒ. coq. in f. q. vini Franc. Colatur. ʒiiij. add. Tartari vitriol. ʒj. Sed urina substitit, neque ulterius fluxit, ad vitæ usque terminum. Per totum morbi decursum cataplasma ex parietaria, item ex cepis externè applicatum. Item test. ovar.

calcinatæ ad ʒij. exhibitæ, Decoct. Foresti cum guttis xx. Spirit. terebinth. sed omnia frustra. Idcirco cum vidimus omnia desperata, Spiritum Salis & alia levia ordinavimus. Sensim enim convulsiones accesserunt, quibus auctis d. 9. Aug. hor. 2. aquis submersus vitæ naufragium fecit Vir de Republica nostrâ benè meritus. Norandum, per totum morbi decursum nullus dolor, neque febris, neque sitis, neque tumor abdominis, omnia medicamenta benè assumpsit & toleravit. Mortis eventum ab initio morbi mox præfagire potui: 1. quia in primis tribus diebus tanta virium imbecillitas aderat, ut erectus in lecto sedere non potuerit, imò ex levissimâ motione in lithothymiam incideret, unde cum indusium indueret, in lithothymiam incidit, neque ulla causâ interna hujus morbi gravis perspicere poterat, verum factâ suppressione urinæ, vires ita rediére, ut non tantùm ambulare, mensæ assidere, sed etiam balneum ingredi posset, factâ nempe crisi infelici & translatione crassæ pituitæ tum ad pectus, unde tussis vehemens & excretio materiæ viscidæ & phlegmaticæ diu noctuque, sed etiam ad renes, unde illa obstructio in angustis emulgentium capillaribus per renes dispersis, unde urina ad vesicam non translata, & videtur in talibus casibus mors ferè naturalis, dum massa sanguinea quasi in vappam degenerat, perque venarum capillarium anfractus ulterius circulari nequit. Hinc 2. nullus dolor; quod indicium ut plurimum in hoc affectu lethale; sopita enim facultas expultrix renum & emortua, non est modo aliquo de corporis salute sollicita. Nuper hîc etiam ancillæ renes suppressione urinæ mortuæ, inspeximus, in quibus calculos avellanarum magnitudine & alios minoresprehendimus, à quibus non tantùm renes maximè erant distenti, sed & tanta saburra limosæ & arenosæ materiæ & instar pulpæ pisorum calculos concomitabatur, ut ureteres inde infarcti digiti minoris crassitiem adæquarent; per mensem suppressio hæc duravit, supplente mictionem diarrhœa, venter tamen tumidus, dolores in renibus, sæpiùs epilepsia accedebat, quâ tandem mortua.

Hoc obiter addo, (quoniam in suppressione urinæ sæpius epilepsia sæpissimè convulsiones adsunt,) non tantùm ab acido epilepsiam concitari, sed manifestâ hâc demonstratione & experientiâ, cum talis salibus volatilibus urinosis in sanguine ex suppressione urinæ, talia etiam salia epilepsiæ causam esse posse, imò & alias causas inordinatum & cum impetu spirituum animalium in musculos influxum concitantes. Salvis aliorum judiciis.

[1686. d. 21. April. Augustam delatæ.]

OBSERVATIO XXVII.

D. FRIDERICI MOLLERI,

A Lumbricis horrenda symptomata.

Nobilis à Sydoz, Magister Equitum anno 1658. ducebat in Castrum hoc Custrinense suum filium tredecim circiter annorum, vegetum, externam si conspexeris formam, nisi quod facies aliquo modo pallida esset: assumebat cibum & potum pro necessitate; ille quotidie circa horam tertiam pomeridianam prehendebatur inquietudine; anxietate cordis, ut lectum petere cogeretur, insigni melancholiâ, desperans de gratiâ Dei, & vitâ æternâ. Urina erat ferè naturalis, parum tincta. Symptomata hæc durabant per integram horam. In principio opinabar esse melancholiam hypochondriacam. Sed per quatuor aut quinque dies frustra adhibitis huic affectui idoneis medicamentis, mihi in mentem veniebat observatio *Schenckii* quam habet *libro tertio, Observat. 201. ex Cardan. lib. 8. cap. 43.* quod quidam lumbricis conflictatus linguâ, quam nunquam didicerat, locutus sit, præmissa essentiâ seminis Cynæ & Centaurii minoris, Cardui benedicti &c. propinabam ex Rhabarbaro & Jalapâ purgantia, optimo cum successu, siquidem ejiciebantur duo lumbrici teretes vivi primo die: sequenti iterum duo: tertio unus, dimidiam ul-

nam

nam longi erant fere omnes: quibus ejectis pristinae restituebatur valetudini.

SCHOLIUM.

Quam horrenda lumbrici in hominibus excitent symptomata, præter aliorum Observationes, hæc ipsa satis superque demonstrat. Adjungo aliam huc quadrantem. Adducebatur mihi rustici puer sex annorum, tenerioris constitutionis & palloris plenus. Hujus parentes explicabant mihi ejus affectum, quod nempe semper circa lunæ decrescientiam laboraret difficultate loquelæ, ita ut metuerent obmutescientiam: Elapsis autem duobus vel tribus diebus loquela rediret, & benè loqueretur iterum usque ad recursum decrementi lunæ. Affectus jam durarat per aliquot menses & videbatur augeri. Quid consilii? aderant lumbrici, qui ubi erant expulsi, affectus, cum Deo, erat expulsus. Fullo hujus loci 26. annorum mense Martio 1686. corripiebatur dolore artuum cum metu contracturæ. Quia habebat vitiosos in corpore humores, dabam purgans ejus naturæ accommodatum, & exclusit cum excrementis copiosissimè lumbricos. Subjuncto stomachico & nervino medicamento reconvalecebat. Virgo 24. annorum laborabat retardatione mensium cum intumescencia glandularum colli evidenti & cephalalgia sat molesta. Porrigebam purgans in antecessum curæ, & magnam excernebat lumbricorum copiam. Curæ adhuc subest & indies vegetior existit. An lumbrici queant remorari fluxum mensium, quærere, non est de nihilo: turbant utique coctionem ventriculi & intestinorum, bonum exsugunt succum, sanguinem inquinant & reddunt fæculentum, inde Obstructiones: hinc pallor ora notat eorum qui lumbricos alunt,

[*D. Sam. Ledelius.*]

OBSERVATIO XXVIII.
 D. FRIDERICI MOLLERI,
 Paralysis scorbutica.

Nobilis foemina, à Götzen, Uxor Magistri Equitum à Osten, familiae honoratissimæ, viginti quinque annorum, pallida, macilenta parum, sterilis, adducta in Castrum Custrinense anno 1653. mense Junio meæ curationi committebatur. Conquerebatur de dolore lienis, lassitudine omnium membrorum, obstructione alvi. Paulo post incidebat in paralytin totius corporis, ut ne manus quidem elevandæ suppar esset, & lodicibus de loco in locum transferenda esset; appetitus erat prostratus, ita ut extra juscula & ova, omnes cibos renueret. Ex signis concludebam esse paralytin scorbuticam. Universalibus præmissis frequenter adhibebam Clysteres; porrigebam succos antiscorbuticos recenter expressos cochleariæ, becabungæ, numulariæ, acetosæ &c. juxta normam *D. Horstii, lib. 2. part. 2. de morb. contag. & malign. p. 171. observ. 26.* Ut etiam membris resolutis subvenirem, curabam Ægrotam inseri vasi ligneo vacuo: Abluebantur omnia membra decocto herbarum primulæ veris, Cham. artemis. herbarum antiscorbuticarum, bacc. Juniperi, lauri &c. tepido bis & ter indies, spongiâ. Decoctum ante usum colabatur. Post ablutionem in fundo vasis deprehendebatur illuyies copiosa, quam ex poris emanasse liquido constabat. Hac methodo pristinam recuperabat sanitatem. Postea sæpius hypochondriaco molestabatur affectu. Moriebatur anno 1683. catarrho suffocativo, sterilis.

[1686. d. 24. April, à D. Ledelio Augustam missa.]

SCHOLIUM.

BAlnea quid valeant in Republica Medica, est in aprico. Illuvies autem illa in fundo vasis deprehensa, an è poris corporis emanarit, an potius ab herbis & aliis ingredientibus fuerit, quæri possit. Nec obstat Colatura: novimus enim aquam simplicem, destillatam & alia, deponere impuritates & nubeculas, licet colentur, quanto magis compositum decoctum. Nostri Grunbergeneses hoc genus curæ habent sat antiquum. Si quis conqueritur indiscriminatim, quod malè habeat, cujus cujus sit ætatis aut sexûs, cum statim lavant faciem adultorum, aut etiam totum corpus infantum cum facie, ex aqua, in qua folia dentis leonis, aut taraxaci fuère cocta, & vocant *Uberwaschen*. Idèd copiosissimè ab incolis nostris colligitur & ad usum reservatur, vocaturque vulgari idiomate *Schreerfrau* / (hedypnois) unde autem appellatio sit, non nòrunt, fortè eam ita nominant, quia folia taraxaci integra aliqualem habent æqualitatem cum forficula aperta aut expansa. Postablutionem semper reperitur illuvies in vase, vocant *es iss gelippert* / & ego judico, quòd partim sit à decocto herbæ, ubi materia crassior fundum petit, partim ab impuritate manus lavantis & faciei membrorumque aqua calida ablutorum. Interdum reconvalescunt, quando non latet anguis in herba, sed multoties etiam in cassum lavant. Quòd autem hancece attinet observationem Excellentissimi *D. Doct. Molle-ri*, statuo cum ipso (quum præcesserint debitæ evacuationes) utique naturam mediante lotionem medicatam stimulata exclusisse per poros hanc illuviem cum reconvalescentia.

[*D. Sam. Ledelius.*]

OBSERVATIO XXIX.
D. PETRI ROMMELII,

De

Voluntaria fluxus menstrui retardatione.

Lubet hac vice si non supersticiosam, saltem ut ego mihi persuadeo, curiosam observationem Physico-Medicam adducere. Dubitatio quidem proxima ad scientiam via esse dicitur, sed de multis ideo dubitamus, quia ratio multorum in profundo latet. Non possumus tamen aliorum experientiae diffidere, aut damnare omnia, quae vel non videmus, vel ratione clara assequi non valemus. Non ita pridem occasione ita ferente, ad Exc. *Hermetem II.* observationem de retardatione mensium fluxus voluntaria, beneficio Piperis albi efficienda, transmissi, quae etiam *Ephemeridibus Curiosorum, Ann. IV. Decur. II. num. III. pag. 216.* inserta est; jam aliam priori analogam, exhibeo, Curiosorumque ulteriori examini atque experientiae subjicio. Quam refractariae plurimae mulierum interdum esse soleant, ita ut ipsis naturae legibus quandoque se subducere, suboque modo, legibus quasi solutae, vivere & agere satagant, notius esse puto, quam ut exemplis probare operae pretium existimem: Tam temerariae nonnullae reperiuntur, quae quantum in illarum quidem potestate est, Naturae ipsi (quae alias sui juris est, nec ad leges humanas componitur, & modo properat & vota praecurrit, modo lenta est & moras nectit) si non vim inferre, saltim frenum aliquod injicere, illique dominari, tentant; imo non tentant tantum, sed etiam impune & majori felicitate, quam par esse videtur, opere ipso praestant; audacibus enim ut plurimum juxta πολυδουλιαν, fortuna adfistere solet. In superius citata Observatione monstravi, foeminas ad aliquot dies, sine noxa vel incommodo valetudinis, menses retardare posse; interea ex virginibus, marita-

maritatis, & viduis, omnibus sua laude dignis, honestis, nec infimi subfellii, vel ex fece plebeja oriundis foeminis, didici, apud se & alias in secretis haberi, & aliquoties tam in coelibatu, quam in conjugio & viduitate se expertas esse, & adhuc dum experiri, mensium fluxum jamjam naturali motu quasi erupturum, circumvolutione filii serici carmesini, circa digitum auricularem utriuslibet manus, menses in motu impedire, totque dies eorum fluxum morari ac retardare solere, quot nempe circumvolutiones sive circuli in digito dicto facti reperiantur, semperque numerum dierum, numero circulorum respondere, proprio igitur exemplo expertae hae Rupertae fluxum consuetum ad 3. 4. vel 5. dies postponi posse me docuerunt, licet rationem sufficientem, cur & quomodo haec fiant, apud me invenire haud potuerim; quandoquidem non omnibus videatur opus esse rationibus, ubi experientia & res ipsa loquitur, sed quo jure hoc dicant, ipsi videant. Ego cum magno *Bartholino* ejusdem sum sententiae, monstrosis observationibus, quae consuetae naturae vim inferunt, non temere esse credendum, quia otiosa & faceta ingenia nos saepe deludunt; nonnunquam etiam spe lucri multa finguntur, quae nunquam neque picta fuerunt, neque scripta, non raro quoque inventis & visis aliquid sive ex ingenio, sive ignorantia additur: temerarium tamen etiam esset, idoneis & honestis testibus fidem denegare, & ut jam monitum est, illarum experientiae diffidere. In magno apud me pretio semper fuit egregium praclarissimi quondam Medici monitum, quando scribit: *Neminem pudeat quantumvis literatum & doctum aliquid addiscere, quod ad artis suae perfectionem & ornamentum spectat, sive illud ab annu septuagenaria, sive ab eruditissimo quoque suggestum, modo non sit superstitiosum, lege divina prohibitum, aut alia ratione insanum.*

Quantum ligaturis sive deligationibus à plurimis celeberrimis Medicis, in sistendis omnis generis haemorrhagiis tribuatur, quantaeque utilitatis, rite celebratae existant, Practicos minimè fugere debet, obstetricibus item & hujus farinae mu-

Iherculis satis notum est, quanquam etiam sæpissime sine suc-
 cessu fieri haud nesciam, ut plurimum tamen, quia istas recta
 methodo & enchiresi adhibere nesciunt, obiterque saltem &
 oscitanter, nullo observato discrimine, nunc hanc nunc illam
 partem leviter ligant, non autem constringunt, & alia maxi-
 me observanda minus observant. Duorum digitorum me-
 diorum manus dextræ lino colligatorum constringunt, revul-
 sionem à supremis partibus fieri creditur, monente Exc. *Rob-
 fincio. Plinius* sua jam docuit ætate, destillationes à capite arce-
 ri, si pollex in pede præligetur, maxime si jam dicti digiti & pol-
 lex pelle canina involvantur. Sed hoc in casu deligationi ni-
 hil vel parum tribui potest, cum artis hujus magistræ profite-
 antur, nihil interesse, an ligatura arctior vel laxior existat, imo
 non opus esse, ut digitus constringatur, sed pro lubitu eam la-
 xiolem esse posse. Et licet ligatura fiat arctior, non tamen mi-
 hi persuadere possum, istam in unico saltim digito factam suf-
 ficientem esse ad effectum istum producendum, imo si suffice-
 ret, utique admiratione dignum esset, sanguinis jam præsen-
 tem orgasmum tam facile compesci & suspendi posse, ita ut flu-
 xus hic menstruus nullam aliam, ob impediti exitus denega-
 tionem, hancque sequentem regurgitationem, viam, vel per
 os, nares, alvum, aliaque loca minus consueta, ut sæpe facere
 solet, affectet vel inveniatur. Natura sane in motibus suis cer-
 tas periodos & stata tempora observare solita est, eaque non
 nisi gravissimis de causis mutat. Posset hic objici, mulieres in
 calculo suo facile errare, nec tam exactam futuri & redituri flu-
 xus menstrui scientiam habere exinde facile decipi aliisque
 etiam ita imponi potuisse, ut retardationem illam, arte factam
 putarint, quæ tamen naturalis fuerit, cum tota die experia-
 mur, apud plurimas scæminarum, fluxum lunarem non tam
 exactè menstruum terminum observare, sed illum interdum
 antevertere, interdum postponere, modo citius modo tardius
 redire. Revera ita esse, in confesso est, interdum tamen nu-
 merus dierum, numero circumvolutionum sive circularum
 cum

cum filo serico factorum respondet; nemoque etiam facile negabit, quamplurimas inveniri foeminas, quæ tam certa indicia, & fidelissimos fluxionis menstruæ instantis prodromos (quos jam describere & recensere nimis longum foret) habent, ut accuratissime, spatio aliquot horarum, vel in sequenti die, purpureum liquorem fluxurum, præsciant, & non facile fallantur. Utrum sericum hæc efficiat, dubito, quanquam illi virtutes Physico-Medicas denegare animus mihi non sit; plus tamen hic quam alia fila linea &c. præstare posse, vix adduci possum ut credam. Causam forsitan in colorem conjicient signaturarum amatores, Crolliani & Helvetiani &c. eo modo ac dicunt, rubrum colorem, vel pannum tali colore tinctum, sanguinem ad se & exteriora provocare, similiaque cum similibus facile conspirare: sed cum hæc nihil aliud sint, quam formæ rerum externæ & accidentales, nihil efficere valentes, & juxta doctissimum *D. D. Simon. Paulli*, de medicamentorum viribus, non ex signis & coloribus sit judicandum, parum aut nihil his erittribuendum, idemque quod de filo serico, quo serpens vel vipera strangulata & suffocata fuit (& de cujus præstantia in angina magna promittuntur.) censendum, mulieribus quidem nostratibus sæpissime usu venire solet, lochiis vel mensibus superfluè fluentibus, deligatione membrorum cum serico rubro, quod *Flacht. Seiden* vocant, mederi velle; sed ob rationem superius adlatam, vano & frustraneo plerumque successu. An imaginationi, quæ tam in producendis quam curandis morbis magnam quandoque vim exercet; an numeris arithmeticis vel Cabalæ; an vero superstitioni, qua *Exc. Bartholino* teste, non pauca experimenta aluntur; vel etiam aliis animi affectibus (vetustatis enim erat decretum, ab animo hominis medicinas pendere) quibus aliàs menses vel promoveri vel sisti posse, à *Clar. Sylvio* docemur, adscribendum sit; hac vice determinare supersedeo, donec ulteriore facta inquisitione & experientia, an semper & in omnibus succedat, quid statuendum vel credendum, dies futurus doceat. Interim tamen

verum est, Naturam non pati angustis se limitibus circumscribi, nec nostro se semper intellectui subicere. Externorum enim vis per experientiam nobis quidem patet, quanquam causas ignoremus; nobisque multa occulta sunt, quæ Naturæ manifesta: Vult enim ea latere multa, ut major sit eorum ex occulto autoritas & admiratio.

[1686. d. 28. April. Ulmâ Augustam missa.]

OBSERVATIO XXX.

D. BENEDICTI HERMANNI,

De

Ufu raphani rusticani in Pleuritide.

Occasione observationis, quam de Raphano rusticano in *præterito Ephemeridum harum Anno numerus XC.* dedit, communicare libet, quod nuper demum mihi, pleuriticæ cuidam ancillæ medicinam facienti, de raphani dicti in eodem morbo virtute, illi quam *Th. Bartholinus* in dolore dentium recenset, analogâ, Matrônâ quædam retulit; videlicet quandam sibi notam feminam, filiæ suæ pleuriticæ, raphanum dictum abdomini imponendo, dolorem ex latere in abdomen derivasse; id quod & ipsa postea in libro aliquo notatumprehenderit. Sed quomodo hoc cum obstructione in vasis pleuræ, ab acido sanguinem coagulante inducta, & à multis modernis accusata conciliari queat, aliis dijudicandum relinquo.

[Memmingâ 1686. d. 26. Maji Augustam missa.]

SCHOLIUM.

Cum sal volatile in raphano hoc & penetrantissimum & subtilissimum esse sensus doceat, impositus ille abdomini per poros cutaneos ubique patentés, intromittere atomos illa efficacissimas potuit, quæ sanguini communicatæ, cum illi

per corpus circulari, & obstaculum circa pleuram offendentes, sanguinem nempe ac serum ibi coagulatum, resolvendo illa, atque si acorem contraxerint, eum destruendo, attenuare sicque ad pristinum motum reducere valuit, præcipuè, quod suspicari hîc liceat, si ista sanguinis ac feri stagnatio non enormis, sed tolerabilior exstiterit. Quamvis & hæc cura succedere potuerit, quatenus, id quod equidem in historia expressè non declaratur, effectum ante annum recensito analogum præstitit, ulcusculum nempe in abdomine excitando, per quod pars feri cum evacuaretur, stagnans illud alterum, præcipuè ab adpellentibus unâ partibus raphani solventibus attenuatum, eò promptius in vasa convenientia, nonnihil sic inanita, readsumtum fuit.

[L. Schröck, L. F.]

OBSERVATIO XXXI.

D. CHRISTIANI MENTZELII,

De

Coloribus Iridis etiam in flamma ignis culinaris & candelæ spectabilibus.

Precedente Ephemeridum nostrarum *Annò tertio Decurie secundæ Obs. VI.* discurre de Iridis, coloribus, ut se mutuo in Iride communiter insequuntur à Sole procedentes & tanquam in eo residentes. Hoc ego non ita *απλως* intelligi volo, quasi Solis corpus ex circulis versicoloribus, quales in Iride observantur, constet, eosque in nube opposita, tanquam speculo, præsentet; siquidem colores Iridis emergunt quoque ex varia guttarum pluvialium dispositione, juxta luminis solaris variam in guttulis refractionem, earum distantiam inter se atque in humanos oculos incidentiam, uti rectè arbitratur Doctiss. *D. Mæren Obs. 47. Anni præced. & Optices* leges id demonstrant. Esse tamen colores Iridis primariò

in Sole & ab eo emanare in objectam nubem variè dispositam, videtur ignis nostri culinarii, candelæ & omnis flamma nos docere, in qua colores Iridis (licet non ad eò exactè & ordine suo) conspiciuntur. Eructat enim omnis flamma sursum motu quodam perpendiculari fumum atrum, cum quo, tanquam Iris cum atra nube, mixta flamma primò phœniceum colorem exhibet: Hunc sequitur ipsius lucidæ flammæ color aureus vel flavus ex ligno vel ellychnio exiens. Et hi duo colores (uti benè observavit præfatus *D. Maren*) aureus nempe & flavus ægrè ad eò distinguuntur, ut pro uno colore semper fuerint habiti, sicut puniceus cum phœniceo miscetur cum aurora vel matutina vel vespertina phœniceum colorem in atra nube tingit. Tertiò ubi aër infra sub ellychnio ad sebum, ceram, lignum resinofum &c. ingreditur & motum flammæ adjuvat, exactè apparet viridis & huic adjunctus quartus color cæruleus. Quintus puniceus color rarò in ipso aère ad latera flammæ se exhibet; cùm hic mixtura quædam sit ex phœniceo & cæruleo. Quod si igitur in ipso igne nostro colores Iridis perspiciantur & insint, sequi videtur, eos quoque in ipso Sole, actuali Naturæ igne esse, ac communicari obstantibus nubibus. Ad iridem ergò generandam versicolore, requiruntur pluviarum guttæ legitimè dispositæ, certa oculi intuentis distantia, sine qua Iris non percipitur & Solis lumen. Remotò Phœbò, evanescet sua Iris. Ita salvis aliorum judiciis ex anfa sic data ego puto.

[1686. 27. Maji Augustam delata.]

OBSERVATIO XXXII.

D. JOHANNIS de MURALTO,

De

Anatome Melis seu Taxi.

MElis animal est in Helvetiorum Alpibus vulgare, mordacissimum, duplicis speciei, caninæ atque porcinae, quam verò Melem nos dissecuimus, canum instar digitata erat, cæterum ursum referebat, & caput, rictu canino, parvis oculis, & auriculis brevibus præditum, instar Erinacei abscondidit. Magnitudine Vulpis majoris, sed crassiore & brevior corpore, propter crurum brevitatem, etiam humiliore staturâ fuit: cutem habebat duram ac sordidam, villosam & rigidam; nam duris vestitur villis, gryseis, albis, & nigris; dorsum quidem abundat nigris, reliquum corpus albis, excepto capite, quod alternis quibusdam quasi lineis nigris & candidis à suprema capitis parte ad rictum ductis decoratur, etenim in medio niger, utrisque ad latera albus capitis pilus cernitur. Cauda est varia villosa, brevior. Dentes acuti. Dorsum latum. Ungues quini ante & retro erant. Crura anteriora dodantralia, posteriora breviora: Longitudo corporis à summo naso ad caudæ extremum sesqui-ulnam superabat, corpus valdè latum, imprimis circa pectus claviculis sustentatum erat, pinguique plurimo inter carnem & pellem ac circa renes abundabat; Ungues anteriores sunt cutè denudati, ad fodiendum & discerpendum leonum more apti, posteriores cute tecti: si verò irritetur animal, tum exsertis omnibus unguibus urforum instar formidinem spectantibus incutit. Totâ die dormivit, cuniculosque quæsit, noctu prædam insequebatur, carnesque avidè devorabat.

Musculus rectus abdominis pluribus locis intersectus à prima costa pectoris ad pubis os descendit, sub pectorali autem musculo absconditus latebat usque ad sextam costam. Ductus thora-

thoracicus incepit juxta musculos psoas, & plexu vario ramis plurimis ascendit usque ad axillam sub descendente trunco arteriæ magnæ occultatus, juxtaque thymum anfractus gyrosque varios efformans. Cornua matricis usque ad renes ascendunt, atque à vena & arteria spermatica mirè intorta & capreolata vascula juxta longitudinem suam mutuantur. Testiculorum seu ovarii substantia è carne glandulosa & spongiosa conflatur: uterque oblongus post cornua visitur atque inflatur, ut nonnisi membraneam ejus substantiam reputes. Masculus penem osseum & parvos testiculos tenebat. Vesica urinaria supra matricem inflatam recumbit pyriformis, adhuc instructa uracho & à lateribus ligamentis versus abdominis musculos & umbilicum protensis. Hepar constat septem lobis & vesicula bilis intestinulum referens clara, pallidaque bile plena fuit, hujus ligamentum suspensorium adhuc cavum erat; supra ductum biliarium hepaticum minima particula carnea hepatis parenchymati haud absimilis observabatur. Stomachum cum intestinis inflavimus, inibi que glandulosos plexus observavimus, & glandulas quoque solitarias, nec colon cellulatum, nec cecum intestinum reperimus. In stomacho hinc inde vagantes rugas fermentum in se continentes observavimus; stomachi fundo splen longior staminibus omenti pluribus adnectebatur. Costæ sunt quindecim. Sternum è novem in medio ossiculis conformatum est. Ab interna sterni parte triangularis musculus oblongior, ac speculi instar renitens cernitur. Thymus in summa mediastini parte supra tracheam (dispersis hinc inde glandulis) observabatur, quælibet autem harum glandularum contextum vasculorum sanguinem vehementium monstrabat, præterea & crystallina vascula plurima ad mediastinum & pericardium à dictis glandulis jucundo spectaculo serpebant, potius lymphæ ductus quam nervos esse, haud ex præconcepta opinione reor; quanquam aliqui Anatomici fuerint, qui opinionem meam, aquam pericardii à thymo mutuantem, culpant: quæ verò *Avicenna*, Collegæ nostri, circa hanc materiam

teriam ad me præscripta mens sit, referam: *Qua de thymi ducturetuli, suspiciones erant, ex similitudine quam olim adverti in canibus cum pancreate ex colore in utroque nigricante, succo acidiusculo in vitriolicum quid nonnihil exaltato; putabam tum me ductum similem quoque ut in pancreate reperturum, verum me sefellit opinio, ductulus enim minimos persequens, minimè offendi grandiore inde formandum; nuper in capellis thymum examinando reperi ductum sursum ad tonsillas meantem, huncque non quidem immisso flatu ob ejus exiguitatem, sed duriori membranacea natura collegi, quamvis etiam vas sanguiferum aut nervus esse potuerit, quorum tamen probabilius mihi illud pra hocce videtur; suspicor ego thymum & thoracis & colli ossibus prospicere, ductumq; in eo formandum necessario aliter quam in pancreate dirigendum fuisse, nempe & infernè & supernè, hincque dispersim thymi substantiam percurrere, adeò, ut hac glandula magna satis, tum pericardium, cui id adnexum vidi, sufficienter liquorem stillare faciat, (membrana namq; à quibus vasa lymphatica sine glandularum manifestarum præsentia, ut & in diaphragmate, ceu in asina Moospelii conspexi, prodeunt, Malpighii judicio, plexus secretorios possident, plexibus glandularum ceu filtris analogos) ceu jam opinor in hac sententia eras in Clavi Medicinæ, tum etiam collum & etiam os sufficienter irriget, fons namq; salivæ non solum è glandulis maxillaribus superioribus & inferioribus, sed etiam profundius ex ipso thorace, ad quem collum & os referuntur, erit deducendus, certè salivatio copiosissima in lue venerea laborantibus è thymo quam maximè etiam erit haurienda, unde & emplastra mercurialia collo circumdata pyalium mox provocant, glandulisque his laxioribus, nec à spiritibus animalibus satis tensis salivatio aucta, ac etiam mors, ceu exemplum hîc observatum in Regno animali addidi, ex consinio forte glandula hujus cum corde &c. Porro lobi pulmonum in Taxo sunt quatuor dextro, & duo sinistro in latere, cor undique ambientes, inflati, siccati per microscopium considerati vesiculæ hexagonæ bronchias attingentes venas, vasaque cætera*

œconomia publicæ inservientia ; & postquam inflavimus asperam arteriam , flatus ad sinistrum cordis ventriculum sine omni molestia transibat , & per eundem vulneratum egrediebatur . Musculus coracomastoideus in diversas musculosas fibras distinctus , sub musculo sternomastoideo situs est , & nervum recurrentem socium sibi junctum habet . Supra tracheam sternohioideus & sternothyroideus , cæteri que pharyngis laryngisque musculi insigniter proportionati aderant . In capite notavimus nervum opticum inter oculos & cerebrum medio spatio nodo quasi intricatos & sibi connexos exitisse , id quod in leone & fele observavi , aliàs , usque ad cerebrum disjunctos notavi ; mirum est , nullam glandulam pinealem in utroque hoc subjecto repertam esse , cerebri partes reliquæ ad amussim cum cerebro canino conveniebant . Ossa Pictoris sciagraphia , ut & cætera viscera delineata hic sistet : affabrè illa celebris & curiosus noster Chirurgus *Bernhardus Ringglinus* , de quo D. V. plura & majora Patria nostra sibi promittere potest , in Sceleton compegit . Ipsa verò anatome , sub fine mensis Maji 1686. præsentè & manus admoventè Nob. D. *Joh. Georgio Volckamero* , M. D. magni nostri *D. Helianthi* filio non de genere , publicè in Collegio Anatomico Tigurino fuit celebrata .

[*Tiguro A. 1686. d. 27. Maji Augustam Vind. missa.*]

Fig. VI.

OBSERVATIO XXXIII.

D. JOHANNIS de MURALTO,

De

Urinæ retentione à Scirrho.

R

Udolphus Brunwald von Riethè 60. annorū post obitum conjugis ex continuo Spiritus Vini potu & masticatione Nicotianæ , ægrè habere cœpit, tussivit, macilentus evasit,

Taxus.

Fig: 6.
p. 58.

*Ventriculus, cum
intestinis inflatis.*

*ruga
stomachi*

*Vesica cum
utero reflexo
et macro.*

Taxi Sceleton.

1871

evafit, tribus post hebdomadibus conqueri cœpit de urinæ difficultate & totali postmodum retentione; adhibiti sunt facculi emollientes, supra pubem, lacte cocti, cathetere urina evacuatâ; inde melius, se habere credidit, sed impletâ vesicâ, urina identidem retenta fuit, Chirurgi denuò urinam cathetere allidere volebant, sed sanguis loco urinæ post dolorem illatum effluxit, sensimq; in pejus abivit, reliquam manuum opem sprexit & ita subsequente in glandis extremo inflammatione ad fata decessit.

Aperto cadavere, præsentibus *D. Joh. Georg. Volckamero, Fil. Chirurgisq; patriis, D. Zenderio & Hegio*, An. 1686. d. 26. Maji, reperimus vesicam urinariam admodum urinâ turgentem, hanc aperuimus, dein, cathetere per urethram immisso vix penetrare potuimus: hujus causam rimantibus scirrhus in ejus cervice magnitudine pugni comparuit, idq; non intra ipsam vesicam, sed loco prostatarum & sphinçteris; ulterius inquirentibus obvenerunt nobis tubera enormia utrinque ad vesicæ hujus latera, nihilq; aliud erant, quam indurata & scirrhosa vesiculæ seminales. Ureteres erant solito majores, & intestini recti extremitas glandulis nigris in circuitu interius conspicua, cætera ut in schemate repræsentatur, naturaliter se habebant.

Fig. VII.

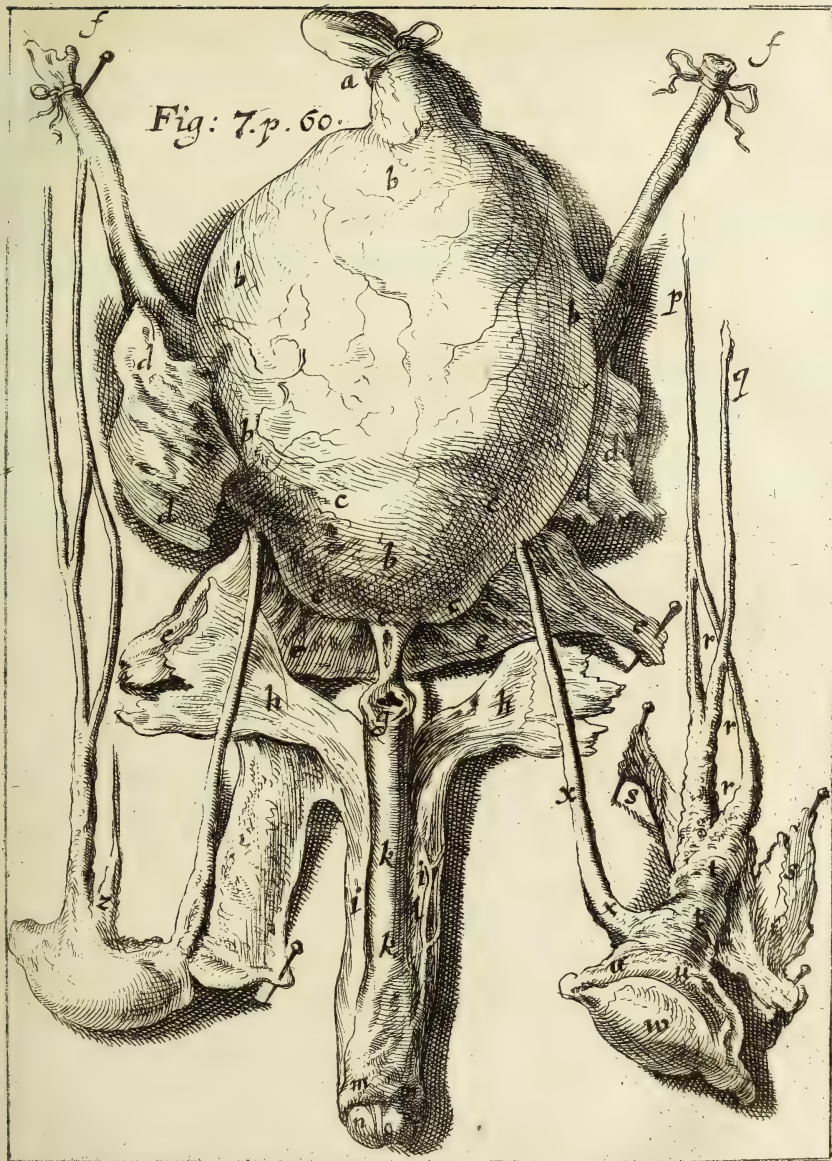
- a** Intestinum rectum sub vesica urinaria transiens, in extremitate apertum.
- bbbb** Vesica urinaria hypogastrium implens urinâ plena.
- cccc** Prostata & sphinçter vesicæ scirrhosus, urinæ ductum præcludens.
- ddd** Vesiculæ seminales scirrhosæ utrinque & duræ, sinistra quidem major improporcionata.
- eeee** Extremum ani dilatatum, ubi conspiciuntur glandulæ quædam nigricantes instar venarum hæmorrhoidalium.

- ff* Ureteres ampliores, juxta glandulas seminarias inferti.
g Urethræ principium.
HH Musculi penis erectores.
ii Musculi urethræ dilatatores.
KK Corpora nervosa penis.
LL Vena pudenda juxta urethram.
mm Præputium.
n Glans.
o Frenulum.
p q Vena & arteria spermatica.
rrr Ramificationes & corpora pampiniformia.
ss Membranæ Elythroides & Erythroides.
TT Corpora Pyramidalia.
uu Epididymides.
W Testes.
xx Vasa deferentia, sub collo vesicæ ad prostates delata.
z Musculi Cremasteris portio.

SCHOLION.

Sicuti ergò omnis coagulatio prærequirit materiam aptam, Liquoremque coagulantem, ita credibile est semen in prostaticis & vesiculis contentum terreum nimis salsumque exitisse; imò integram ejus massam sanguineam, utpote cum & in corde & in arteriis, polypum vulgò dictum singularis longitudo inveniatur; huic dispositioni ansam dedit ætas & moeror ab obitu conjugis, quæ acidum augere potuerunt, ante omnia autem liquor coagulans fuerat Spiritus Vini & Nicotiana Salivæ immixta, utrumque in viscat Spiritus Narcosinque; Sulphure suo incutit, imò immoderatius sumtum urinam retardat, præterea incendium ingurgitatio cum Vini Spiritu partibus hisce induxerit, tumoremque augere & viam recludere potuit; Quod sæpius obvenit iis, qui vel mustum vel cerevisiam non probè defœcatam avidè nimis hauserant; Certum admodum

Fig: 7. p. 60.

modum non est, ægrum à tali scirrho esse sublatum; inflammatio hîc potius accusanda venit, ab ejus intemperantia, quæ excusanda non venit, contracta.

[*Tiguro 1686. 29. Maji Augustam missa.*]

OBSERVATIO XXXIV.

D. JOHANNIS de MURALTO,

De

Immature Fœtu cum placenta, funiculo
& manu dextrâ ad uteri osculum
compulso.

Fœmina 15. annor. à nuptiis cubitum itura, sensit dolores partus sensim ingravescentes, post aquarum pruritionem placenta cum funiculo umbilicali ex utero foras propendebat, auctisque nisibus, manus infantis dextra subsequuta est, inde nocte & die sequente integra in sedili ad enitendum adacta quolibet nisu frustrâ conatus impendebat misereque excruciatâ est, præsens Medicus cum adstantibus opem meam implorârunt, ego examinato infantis situ, oleo rosato inunctâ manu dextrâ, præcisâ unguibus, primò liberavi undique placentam, eamque eduxi, cavendo nymphas & membranam hymeneam, quæ undiquaque tangebatur; manum dextram exsertam sinistrâ mea apprehendi, atque in pedes utero reconditos inquisivi, quibus arreptis, repulso brachio prominente, caput pubis ossi adstans loco dimotum, & sensim adjuvante puerpera, integer infans extractus est, interim ægra sitim maximam perpessâ, pro potu ordinario rosar. tincturam bibit, ac nihilominus Salis Armoniaci Spiritum hausit, oleoque rosato pudenda fovit. Postridie ab operatione in omnibus, quæ gratia Dei, melius habere cœpit, sitis discussâ, muliebria probè constituta, urina sine incommodo cessit.

SCHOLIUM.

Matrimonium tam altè in naturâ fundatas radices habet, ut effatum Creatoris, solitudinem viro noxiam fore, quàm verissimum sit, sed sicuti in omnibus animi passionibus vexillo & ductore, ratione opus est, ita & præprimis in cupiditatibus matrimonialibus, siquidem Neogami, amoris stimulis perciti, naturæ cursum anteverunt; in hac historia non tantum ante constitutum tempus amor invaluit; sed & post festivitates nuptiales nimium flagravit, ut tenera fœtus stamina disrupta, sicque placenta uterina ingravescentibus partûs doloribus separata, profluviumque sanguinis subsequutum fuerit. Ex parte prominens placenta funiculum umbilicalem tum comitem habuit, misero sanè exitu; tali enim modo infanti nondum absoluto sanguis maternus denegatus viæque per quas illuc ad infantem defertur, obstructæ erant, mortua ergò puella sese ad exitum disponere nequivit, & antequam posituram aptam nacta esset, brachium dextrum exseruit, capite ad oppositum latus (pubis nempè os) firmiter obstante, ex quo patet, impossibilem talem enixum fuisse & solam manuum operam fœminam à morte liberare valuisse; maximè opportunum judicavi arripere pedes, ut ab angustiis partes minus apprehensibiles removerentur, nec fœmina læderetur, multoties enim observavi capitis duritiem vesicam comprimentem, in continentiam urinæ, pluraque alia mala produxisse, sed cum diu satis in tali statu manserit infans, adeò ut & præterea mortuus sit, post extractionem rosato oleo muliebria inungenda imperavi, ut arceatur omnis inflammatio, sitisque contemperetur, notatu enim dignum est, sitim in puerperis non debere corrigi potionibus refrigerantibus, ceu quæ inflationes uteri pejoraque mala excitare possunt, melius revera inunctiones adhibuisse, quibus nempè sanguis æstum suum spiritusque velocitatem motus sui perdunt, deinde & hac inunctione fibræ distentæ vigorem & tonum suum recuperant,

cum

cum alias vel in flacciditate p. n. permanerent vel gangrænam contraherent.

[*Tiguro 1686. d. 26. Junii Augustam missa.*]

OBSERVATIO XXXV.

D. JOHANNIS de MURALTO,

De

Ardore urinæ & lancinatione hypogastrii
intolerabili à retentione secundinarum.

PRimipara 23. annorum filium vegetum peperit, remanente in utero placenta, inde unico à partu die, nisibus perpetuis vexabatur ægra, retentione urinæ, ardore, & lancinatione sub umbilico & circa pubem, ut nostrum auxilium implorare coacta fuerit. Fœmina ergò in lecto ritè collocata, præsentè *D. Joh. Georg. Volckamer. M.D. Norib. Fil.* operationem tali modo subii: inuncta utraque manu oleo olivarum; sinistrâ funiculum apprehendi, dextræ verò indice ductum funiculi sequutus, intra vulvam ad osculum manum immissi, placentæ circumferentiam undique liberam inveni, Chorion & Amnion sensim ex uteri latebris eduxi, placentam in globum convolutam vesicæ urinariæ adstantem, undiquaque digitis comprehensam, attracto pedetentim funiculo, è corpore eduxi, quò factò stimulus urinam reddendi ægram invasit, adeò ut magnam ejus copiam illicò evacuârit: Puerperam oleis calentibus, ut moris est, fovere, atque requiescere jussi.

SCHOLIUM.

Post concubitum, ovum maternum maturius ab ovario, motitatione alarum vespertilionum in applicatum ornamentum foliaceum eliditur in tubam, sensimque motu hujus peri-

peristaltico ad uteri cavitatem urgetur, quo loco eâdem, quâ ovario adhæsit, maculâ spongiosâ, lateribus uteri, minimisque inde vasculis hiantibus agglutinatur, spiritum plasticum ovo incarceratum maternus hic calor suscitât, fovet, ex-pergefâcit, ut pro viribus suis, & pro proportione liquoris in ovulo contenti seminalis, numerô, figurâ, mensurâ, certa ducat stamina, homini analogâ, seseque ulterius expandat, membranas dilatet, funiculum velut radiculam in maculam hanc spongiosam sive placentam futuram uterinam figat, corculum pulsans fabricet, viscera interna erigat, membra superiora & inferiora pandat, caput extollat, cute omnia investiat, & tali modo perfectionem suam meditetur: Successivis mensibus spongiola seu placenta hæc exteriori membranæ ovi seu chorio & uteri cavo adhærens in sat magnam quantitatem augetur pro augmenti ratione ab arteriis matris spermaticis, fœtum nutriendum alimentum capit & transcolat, per venam umbilicalem eidem transmittit, superfluum à nutritione per arterias iliacas infantis, funiculumque umbilicalem ad placentam reducit, quod osculis venarum hypogastricarum & spermaticarum abreptum ad matris cor redit. Ubi ad debitam magnitudinem tali modo infans pervenit, partimque per os nutritus est, matrem nifus comprehendunt tum propter distentionem fibrarum, aliarumque partium nervosarum motus spasticos causantium, tum propter aviditatem nitrum cœleste per aërem hauriendi, tum propter vegetationem & motum infantis proprium, uterus aperitur, fœtus quasi vomitione eliditur, placenta subsequitur, si maturior fuerit nec admissio frigore uterus statim recludatur. At in ægra nostra retardata est ea, non quidem propter admissum frigus, sed propter conglobationem & transversum supra vesicam urinariam situm: nam intra osculum haud erat integra, quamquam in magna distentione ejus vestigia seu circulus non animadvertantur: hoc tamen notandum, loco substitisse supra vesicam vaginaeque partem vesicæ adhærentem repressam esse, ut ure-

thra ductus rectitudinem suam amiserit, admodumque compressus fuerit, quo neque urina egredi quiverit: Urgens ergo eadem tantam distentionem fibrarum dolorificam tantosque nisus excitavit, ut ægra tota nocte præ dolore ejulare coacta sit; Nisus autem excitabantur propter reliquias in utero restitantes, & naturam lacescentes, in subsidium coactis spiritibus fibrisque uteri circularibus posterius in fundo contractis, in orificio amplificatis, quod & in vomitu à ventriculo fit, fibrarum autem motui hos nisus esse adscribendos nemo dubitat, qui vel semel erinaceum terrestrem dissecuit, hujus cutis musculo circulari affabrè constructo donata est, fibris dotato robustissimo, cujus ope ecchinus capite pedibusque retractis se convolvere atque rursus pro arbitrio explicare potest, tantâ hic musculus violentiâ comprimit caput & pedes, ut vix possibile sit, magna adhibita potentiâ eosdem ab invicem divellere; Quanto verò cum molimine uterus fœmininus postquam suam sarcinam deposuit, sese constringat, illi norunt, qui abrupto funiculo umbilicali præcluso orificio placentam educere satagunt, vel fœtum vivum in utero regere debent. Post operationem peractam exemptâ placentâ urina illicò missa est, quia comprimens pondus sublevatum & via libera erat. Muliebria fota sunt oleis calidis ne compressa urethra aut sphincter laxitatem tenens, vel patiatur paralytin, vel ægrè constringatur, calor autem & oleosa hîc loci plus præstant quam adstringentia frigida, quia hæc adstrictio à robore spirituum & caloris nativi, non verò nimio ardore p. n. dependet.

[*Tiguro d. 26. Jun. 1686. Noribergam missa.*]

OBSERVATIO XXXVI.

D. THEODORI CAROLI,

De

Cantharidibus.

A Dductæ sunt A. 1685. mensè Majo, Cantharides, ne scio quo aëris impulsu, in nostram viciniam copiosissimæ, cœlo aliquandiu sereno existente, Soleque terram blandius excalescente, singularem de se spirarunt odorem, naribus admodum adversum, quo præsentiam suam etiam nondum visæ, obviam euntibus, declinante potissimum Sole, significarunt, soli ex tot fruticum generibus Ligustro catervatim adhærentes, quem foliis suis, floribus penitus intactis, omnino spoliârunt. Ex aliquibus domum deportatis tumidiorem mihi visam aperui, & innumera mox ovula oculis comparuere oblonga, pellucida, subalbicantia, quæ durius paulo tractata cum tantillo fragore diffiliere. Vitro inclusas per aliquot dies foliis Ligustri sustentavi, quibus absumptis quietiores sensim factæ, tandem extinctæ sunt, succedente foetore abominabili. Pulverisatas verò & salivâ solâ subactas, egregias excitasse vesicas vidi. Quæsitus ab Amico, qui factum fuerit, quod soli inhiârint Ligustro Cantharides, cum nihil acrimoniæ aut volatilitatis, cujus ob naturæ convenientiam expeiri deberet, possideat Ligustrum? Regessi, stomachale, ut aliorum animalium, ita Cantharidum quoque menstruum, caracteristico & ideali subjecti vitalis animati sigillo notatur, eo in adsunta modo operari, ut ex insipidis acria, ex fixis volatilia, vi transmutatoriæ potestatis, mutatâ partium texturâ, facillè exurgant, cum indubitatum sit, menstrua animalium gastrica ab igne animali directâ, non latentes tantum antea actû particulas, sola quasi secretionem ex assumptis elicere, sed & novas ex iis nullo antea sensu perscrutabiles producere. Quin & œconomica & archealia quarum vis partium fermenta

vola-

volatilem spirantia acrimoniam assimilandum ex Ligustro succum in sui naturam convertere posse, ut sub insipido licet victu salina volatilis Cantharidum acrimonia salva subsistere possit.

[*Leonatio Augustam 1686. 15. Jul. delata.*]

SCHOLIUM.

Cantharidum foetorem etiam inprimis *Joh. Christ. Magnus exercit. de Manna cap. 1.* notavit, in Italia An. 1628. Tioini Mannam in umbrosis fraxinis, ante Sanctæ Crucis Ædes plantatis repertam, dulcedine suâ tantam cantharidum copiam allexisse, referens, ut arbores istas, cùm odorem ad templum euntibus cantharides illæ spargerent abominabilem, excindere necesse fuerit. Rara quidem earum in Germania est abundantia, singulo tamen septennio eandem contingere, antiqua vulgi est traditio. In Hildeshemiensi tractu A. 1667. Mense Junio magnam earum copiam extitisse, *Exc. D. Frider. Lachmund in Dec. I. Ephem. harum Anni IV. Obs. LXXX.* recensuit, ut salices totæ earum fuerint plenæ; ex quo, variis ab arboribus &c. alimentum easdem capere solere, nec tantum dulcibus delectari, unâ adparet; prout etiam præter summitates ramorum fraxini, in olivis eas nasci *Joh. Rhodius not. in Scribon. Larg. pag. 277.* meminit, & *Casp. Schwenckfeldius in Theriotroph. Siles.* populum etiam & triticum designat, ex vermiculis erucis similes eas provenire observans. Ast quod vermiculi illi in spongiis cynorrhodi inveniendi, æstatis tempore in cantharides mutantur, quod tradit *Adrian. Spigelius Isagog. in rem herbar. lib. 1. cap. 7.* incertum admodum est, cùm longè aliam esse muscarum vel insectorum speciem, à notis istis nostris cantharidibus diversam, nostri *Exc. Curiosorum Apollinis, in Dec. II. Ephem. nostr. Ann. II. Obs. X. ut & Ann. IV. pag. 347.* observationi debeamus.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO XXXVII.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMMII,

De

Minera auri & argenti Sumatrensi.

Datur hic delineatio metallifodinæ Asiaticæ, quæ in Sumatra, tribus circiter milliariibus à Sillida, in montibus Tambungenfibus invenitur, à quibus etiam denominatur, sub potestate Societatis Ind. Orient. Belgii confœderati constitutæ, quatuordecim circiter orgyias altæ, cuniculis autem 2. vel $2\frac{1}{2}$ orgyias latis, & venis itidem diversimodam latitudinem, interdum unius aut duarum palmarum, quibusdam duorum aut unius digiti habentibus.

Mineræ autem, quæ hic inveniuntur, sunt sequentes:

1. Minera nigricans, sive Argentum rude nigrum, aureis splendentibus striis ornatum, in albo Spatho; venam habet inclinatam & reclinatam; sive in tecto & fundamento; à Septentrione ad Austrum extenditur, ubi fossorem cuneo & malleo laborantem Figura exhibet. Minera est elegans & dives, argenti & auri ferax; facillè plumbum subit, & pulchras promteque in igne fluentes scorias largitur, iterum iterumque terciâ vice in usum ducendas. Ejus centenarius ut plurimum marcâ 1. 12. lothones, interdum 2. marcas, nonnunquam 8. insuper lothones continet.

2. Altera species, ejusdem coloris, continet marcâ unam & 6. lothones.

3. Vena, cui divites mineræ insunt, cæruleus est lapis vel Spathum, satis durum, cujus tamen centenarius 5. lothones continet; ejus verò multi centenarii obtineri brevi tempore possunt.

4. Aliud argentum rude nigrum, elegantibus aureis striis interspersum, quod digiti crassitie, interdum arctiori venâ continetur;

tinetur; post examen tamen dat 8. vel 9. marcas argenti auro mixti.

5. Minera non procul à prima machina tractoria proveniens, est grysei coloris cum nigricantibus punctis, centenario ejus $3\frac{1}{4}$ lothones auri & unam marcam argenti suppeditanté.

6. Minera rubra, cujus copia haberi potest, hæret ad latus superioris cuniculi. Continet Sol. Lun. & Marc. Elegantem cum Aqua Regia dat solutionem, remanente calce albâ, argenti ferace, si plumbo incorporetur: Solutio verò ista præcipitata elegantem crocum suppeditat.

7. Elegans minera, quæ nidorum instar (*Nesterweis*) invenitur, argenteis cœruleis floribus obsita est, & martialis unâ esse videtur; dives tamen est, 10. 12. Lun. marcis, cum aliquot lothonibus Sol. prædita.

8. Alia elegans minera, quæ more nidorum, dimidii ovi gallinacei quantitate invenitur, cum materia cretacea alba intertexta, centenario 9. 10. 12. marcas Lun. & aliquot Sol. lothones continens.

9. Minera cinerea clara ex novo Opere, cujus centenarius 8. lothones Lun. & Sol. habet.

10. Varii sulphurei & vitriolici Pyrites, nullo tamen metallo fixo præditi.

11. Variæ elegantes Terræ, rubræ, luteæ, albæ, nigræ, solares, lunares, saturninæ, suos in medicina & chirurgia usus habentes.

12. Medulla saxorum.

13. Lac Lunæ, eleganter album, & sapore aluminoso dulce.

14. Crystalli montani duplices, quidam magnorum Niri crystallorum instar concreti, quidam salis communis modo coagulati.

Aquam communem in his montibus scaturientem in B. M. destillando prolicui puram omnino & claram, remanente

gravi rubicundo liquore, qui ulterius evaporando condensatus, elegantissimum aureo splendore fulgens sal, & instar auri tenuiter lamellati mihi dedit, dulce omnino & sapore gratum, cujus si quantitas aliqua haberetur, frustra quæsito Auro potabili præferri posset.

Ex latere etiam superioris cuniculi clara aqua acida effluit, luteum Gur continens, & lateribus adhærescens, quæ aqua medicinalis est ad potandum commoda, à me ipso aliquandiu in usum ducta.

Non procul à metallifodina hac locus est Tambuny more dictus, ubi incolæ aurum colligunt, quod ipsemet vidi: Fissura est, per quam aqua ex monte decurrit; ex hac terram cum arena desumunt, & lavando aurum, quod in fundo remanet, separant.

Cæterum locus hic omnia necessaria ad metallicas operas possidet, ligna, carbones, victualia, ut & ad movendas machinas flumina.

[*Hafnia 1686. 20. Aug. Noribergam missa.*]

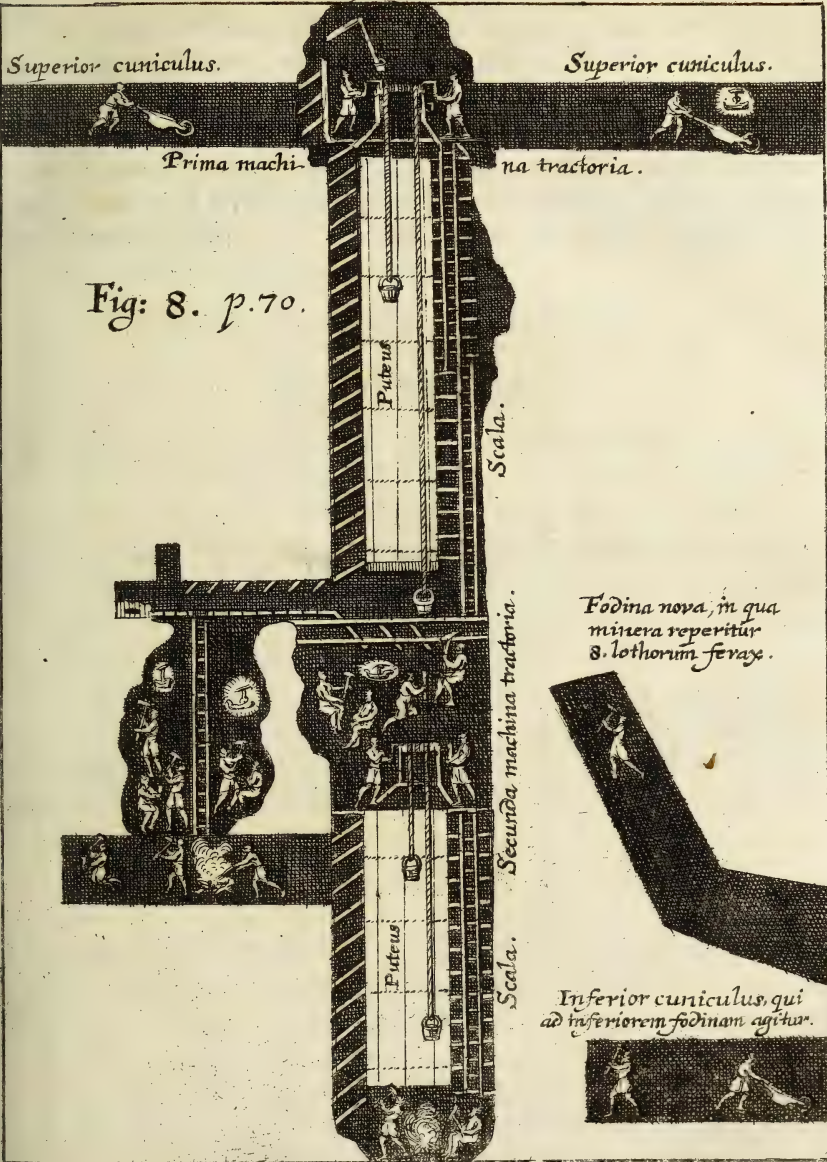
Fig. VIII.

OBSERVATIO XXXVIII.

D. DANIELIS CRÜGERI,

Oleum majoranæ destillatum in Sal volatile mutatum.

Nuper ex mandato Dicafterii Electoralis Brandenburgici visitavi Pharmacopœjam viri ex longinquis itineribus famigeratissimi, Dn. Heisen non pridem defuncti, ubi invenimus oleum destillatum majoranæ in cella per 27. annos reconditum, in vitro angustissimi oris cerâ & vesicâ benè munito, ꝑvj. continente, fermè totum in Sal volatile transmutatum. In aliis oleis destillatis autem hoc non contigit; patet igitur magnam affinitatem esse inter salia volatilia

Superior cuniculus.

Superior cuniculus.

Prima machi-

na tractoria.

Fig: 8. p.70.

Puteus

Scala.

Secunda machina tractoria.

Fodina nova, in qua
minera reperitur
s. lothorum ferax.

Puteus

Scala.

Inferior cuniculus, qui
ad inferiorem fodinam agitatur.

latilia herbarum & olea destillata. Ideoque quoniam vis integra in oleis destillatis, quid tantopere in salibus herbarum volatilibus sudandum? Invenimus præterea in conditorio ipsius rerum exoticarum lapidem Lazuli elegantissimum auro ditissime intertextum, quem è minera attulit. 2. Linguam serpentis è petra enatam in Malcha, lapidem serpentis, terram sigillatam albam S. Pauli. 3. Frustum Unicornu veri, & plurima alia, quæ ipse è locis distitis attulerat.

[Colbergâ 25. Augusti 1686. Augustiam delata.]

SCHOLIUM.

Oleum ceræ, quod etiam in pharmacopolio Berolinensi Tonnenbinderi p. m. diu erat reconditum, observavi quoque fermè totum in Salem, petrae salis instar crystallizatum. Sic oleum camphoræ ex arbore cinamomi ante 6. annos mihi ex Indiis transmissum, salem in fundo album multum habet. In oleo pariter destillato cinamomi, anisi & forsân aliis, quæ jam non occurrunt, tale quid deprehenditur. Præterea in lapide Lazuli sæpius aurum inveniri, expertum est; mihi quondam frustulum tale fuit exhibitum, cujus tamen emicantes aureæ particulae è natura Sulphuris fuere. Minera enim Sulphuris & Veneris splendorem aureum referunt, qui à Metallurgis Germanis *Rieß* vocatur.

[D. *Christ. Mentzelius.*]

Oleum istud majoranæ in salinum corpus coagulatum, cum ab Exc. D. Autore huc transmissum fuisset, inquisitioni ulteriori subicere placuit, quod equidem saporem alium, quàm illum, qui ab inhærentibus olei particulis linguæ occurrit, haud exhibuit, odore etiam solam majoranam referens. Ferro excalesfacto impositum in olei formam totum facile abiit, remotum tamen ab igne, mox iterum in salinam formam reversum; ulteriori verò igni in ferro dicto expositum, tandem rema-

remanente solùm exiguâ crassioris olei rubicundi portione, omne in auras abiit, & conclave olei majoranæ vetustioris rancidi odore complevit. Spiritui vini rectificato injectum, promptè in eo totum colliquesfactum fuit, quem dein additâ aquâ nonnihil lactescentem cùm in arena abstraxissem, remanentia clara ulteriori calori concredita, exhalantibus partibus aqueis, in corpus albicans; & flores quasi, argenteo nitore splendoros, nauseabundo nonnihil sapore præditos, abiit, qui iterum iterumque in aqua solubiles, neque ab adfusò tartari alkali, neque vitrioli spiritu, quidquam ad fundum demiserunt; & ferro calefacto impositi, denuò in olei formam concidentes, & obtusum majoranæ odorem adhuc spirantes, in aërem migrârunt, albicantis pulvisculi minimam particulam relinquentes.

Quod aureas illas micæ in lapide Lazuli attinet: verum esse aurum, plurimi arbitrantur; unde etiam auri ex eo extractionem proponit *Athan. Kircherus Mund. subterr. tom. 2. lib. 10. sect. 4. cap. 3. & lib. 12. sect. 5. part. 3. cap. 4. propos. 12.* Duplicis tamen generis lapidem hunc esse, unum, cujus micantes illæ particulæ revera aureæ sint, alterum in quo marcasita potiùs aurum saltem mentiatur; quam differentiam dijudicare docuit *Gabr. Fallopius lib. de fissil. cap. 33.* lapidis scilicet in ignem immisione, in verè aureo scintillas istas pulchriores redditurâ, contrarium autem in altero producturâ. Cui tamen contrariatur *Joh. Steph. Strobelbergerus cap. 9. de confect. alkerim.* nunquam tale quid in plurimis Lazuli lapidibus à se deprehensum esse, omnes nempe, qui ignis vim persenserant, scintillas suas aureas amisisse, adfirmans; ut ita omnes in pharmacopoliis prostantes lapides hosce Marcasitæ potiùs plurimis portiunculis refertos esse, concludat, quæ aurum quidem primo ad spectum æmulantur, verùm ubi ignis vim subierunt, splendorem ejus penitus derelinquunt. Cujus etiam sententiæ videtur esse *Nob. D. Joh. Nic. Pechlinus cap. 22. de purgantib. æs purgativi sulphuris plenum ex lapide Lazuli elici, ex pyrotechnia*

Textus primus Sinicae
Descriptionis Radicis
Gin-Seng.

人 <small>gīn</small>	陽 <small>yān</small>	濕 <small>pí</small>
參 <small>sān</small>	也 <small>yě</small>	山 <small>xān</small>
味 <small>uí</small>	陽 <small>yān</small>	谷 <small>gō</small>
甘 <small>cān</small>	中 <small>chūn</small>	生 <small>sēn</small>
氣 <small>kí</small>	微 <small>uī</small>	
溫 <small>uēn</small>	陰 <small>yīn</small>	人 <small>gīn</small>
微 <small>uī</small>	無 <small>uī</small>	參 <small>sēn</small>
寒 <small>hán</small>	毒 <small>tó</small>	味 <small>uí</small>
氣 <small>kí</small>	東 <small>tūn</small>	甘 <small>cān</small>
味 <small>uí</small>	北 <small>pě</small>	微 <small>uī</small>
俱 <small>kiú</small>	境 <small>kím</small>	溫 <small>uēn</small>
輕 <small>hiān</small>	域 <small>mō</small>	無 <small>vū</small>
升 <small>xīm</small>	有 <small>yeù</small>	毒 <small>tó</small>
也 <small>yě</small>	陰 <small>yīn</small>	

Textus alter Sinicae
Descriptionis Radicis
Gin-sen frequentior.

主 <small>chú</small>	除 <small>chú</small>	谷 <small>gō</small>
補 <small>pú</small>	明 <small>mín</small>	東 <small>tūn</small>
五 <small>ù</small>	目 <small>mō</small>	二 <small>h</small>
臟 <small>cān</small>	開 <small>kān</small>	月 <small>yuē</small>
之 <small>chī</small>	心 <small>syīn</small>	四 <small>sù</small>
陽 <small>yān</small>	如 <small>jū</small>	月 <small>yuē</small>
安 <small>ngān</small>	人 <small>jīn</small>	八 <small>pā</small>
精 <small>çīm</small>	形 <small>hīn</small>	月 <small>yuē</small>
神 <small>xīm</small>	者 <small>chè</small>	上 <small>xām</small>
定 <small>tým</small>	有 <small>yeù</small>	旬 <small>siuh</small>
魂 <small>kuó</small>	神 <small>xīm</small>	根 <small>kēn</small>
魄 <small>pě</small>	生 <small>sēn</small>	竹 <small>chō</small>
止 <small>chì</small>	上 <small>xām</small>	刀 <small>tao</small>
驚 <small>kīm</small>	黨 <small>chām</small>	刮 <small>kuó</small>
	山 <small>xān</small>	

入 未 和 且 屨 登 燔 宥 六 屨 未 身 鍾 井 也

斯 也 斯 中 燔 文 照 畫 東 壯 燬 燬 成 新

景 山 谷 坐 泰 和 且 燔 登 燬 燬

三 赫 五 類 文 也 矣 獻 神 矣 聖 點 五 燬 燬

新 明 且 臨 公 人 汎 青 吉 軒 定 上 當 山

谷 更 二 且 四 且 六 且 上 頂 燬 燬 燬

Text written upside down at the top of the page, likely bleed-through from the reverse side.

Text written upside down at the top of the page, likely bleed-through from the reverse side.

Classical
Greek
Roman

Cleyeri
Gin Seng

Cleyeri
Nising Japon: 1.

Cleyeri
Nisi Japon: 2.

Rumphii
Jin-Son.
Medici Sinen-
sis
Zau-
qui.
Jap.

Jap.

人
参
世
gyn
Sen
ye

notum eſſe, quin & eundem maximè in aris fodinis, & in metalli hujus ſinu enaſci, matremque ſuam colore manifeſtè teſtari, adſerens.

[L. Schröck, L.F.]

OBSERVATIO XXXIX.

D. CHRISTIANI MENTZELII,

De

Radice Chinenſum Gîn - Sên.

[Ex Herbariis Sinenſum characteriſticis eruta cum explicati-
one textuum Characteriſticorum & relationibus Clariſ-
ſimorum Virorum D. D. Cleyeri & Rumphii ex Indiis nuper
transmiſſis, aucta.]

Cùm diu animum induxiſſem de Chinenſum admiran-
da radice Gîn - Sên, vulgò Genſing, Japanis Niſi, in
gratiam D. D. Cleyeri & Rumphii, Collegarum noſtro-
rum Indorum aliquid depromere, detinuit hoc pro-
poſitum per aliquot annos Vir nonnemo literatiſſimus, qui
textum Sinicum Characteriſticum de hac radice cum figuris
aliquot æri incidi quidem curaverat, labores tamen hos in
hunc uſque diem incaſſum reliquit nec ad finem perduxit:
hunc prævenire nolui, ejus honori conſulens. Atcùm in
Ephemeridibus noſtris præteriti anni Obſerv. 2. vidiffem Cl. D. D.
Schefferum p. m. de hac radice ex literis Cleyerianis obſervatio-
nem bonâ hujus viri fide edidiſſe, quæ D. Cleyerus ad eum, &
antea etiam ad me ex Indiis miſerat, additò eruditò Scholiò
Cl. Dn. D. Schröckii, placuit ea non repetere, ſed quæ ſaltem
illibata adhuc noviffimè mihi hodiè primò die Auguſti 1686.
à *Plinio* noſtro Ambonico, D. Rumphio transmiſſa ſunt, propi-
nare, ſi priùs duos de radice Gîn Sên textus characteriſticos ex
Herbariis Sinicis, quæ ad manus habeo, explicavero, quorum
Characteres cum ſuis vocibus Sinicis peculiari tabulâ hîc æri

incisos videre licet. Addidi in super imagines plantæ Gensing ex Herbariis, quotquot adipisci licuit singulari Tabulâ, eaque tertiâ: nam illa quæ secundum locum tenet, habet figuras *D. Cleyeri* ex Japania & Batavia, nec non *Rumphii* ex Ambona missas, ut afferrem ea, quæ nancisci poteram, atque ut constaret eorum omnium differentia, quæ pluribus herbis competere videtur. Notandum, quod in secunda Tabula, prima figura *Cleyeri* habeat radiculam iis, quæ hodiè ex Indiis ad nos mittuntur, similem. Secunda autem & tertia figura ex Japan sub nomine Nisi missæ sunt plantæ umbelliferæ, geniculatæ, altera bulbulos ad internodia ferens. Harum radices sunt tuberosæ nec respondent radiculis vulgaribus *Gîn Sên*, quarum numero sex addidi, depictas ex meis radicibus Gensing, quas partim ex Indiis accepi, partim Amstelrodamo afferri mihi curavi, pro quarum unciâ octo persolvi thaleros. In tertia Tabula videntur prima & secunda figura eandem plantam præsentare, sicuti etiam tertiâ & quarta; quinta autem & sexta manifestò inter se discrepant, & sexta quidem paniculata planta est. Ultimò addidi *Guil. Pisonis* *Ninzin*, quam describit in sua *Mantissa Aromatica* p. 194. Textus autem primus ita declaratur: Radix *Gîn Sên* (quasi dicas Hominis comparisonem vel similitudinem, quod radix hæc cum hominis effigie comparetur; *Gîn* enim hominem & *Sên* comparisonem significat) dulcis est saporis: odor ejus est temperatus & suavis, in super parùm est frigida: hinc & sapor & odor ejus leves & perceptu subtiles sunt. Sumitur ad pugillum pro calido innato confortando præsertim in senibus; Auget etiam cum calido innato humidum radicale. Vis ejus non est noxia, præsertim quæ crescit versus orientem. Nam quæ in Septentrionalibus locis usu claret, recens sumpta vomitus ciet, humidumque radicale multò humore aqueo obruit. Crescit in montibus clivosis, quibus valles profundè adjacent.

Textus alter ita sonat: Radix *Gîn-Sên* saporem habet dulcem, parùm frigida & parùm tepida seu temperata est, mi-

Figure Ginseng ex Herbariis Sinicis.

1. 参人 2. 参人州洛 3. 参人州克 4. 参人

5. 参人州余

6. 参人軍勝威

BRITISH MUSEUM LIBRARY

rimè venenosa. Dominatur quinque membris, calidò innatò instaurandis. Quietem affert naturalem Spiritibus tam corporis quàm animo: Sistit & tollit pavores internos: clarificat oculos: aperit & lætificat cor. Instar Imaginis humanæ ejus similitudo est. Vitam agit subtilem crescendo super claros & excelsos montes orientem versus. Radix arundinosa præscinditur cultro mensibus secundo, quarto & octavo supra decendium. Sequitur relatio *D. Rumphii* ex literis ejus binis deprompta.

[*Cl. Dn. Rumphii de Radice Genseng enarratio ex lit. ad D. Mentzelium missis Anno 1684. die 20. Septembris.*]

Prostat radix Ginseng hoc tempore Bataviæ satis rara & cara, adè ut singulis Hayl (pondus est unius uncix cum quadrante) ibi septem, hïc verò decem Imperialibus vendatur. Invenies unum frustum in crura divaricatum hominis instar, unde Europæi Scriptores conjecerunt de mandragoræ speciebus esse, cùm potiùs ut apparet, petroselini radices referat. Herbæ illius folium fructumque Sinenses mihi declarare non possunt, quia illam nunquam viderunt, aut, ut ajunt, non habet. Nascitur enim in Borealissima Sinici Imperii Provincia Leautung & in propinqua Tartaria Orientali, nec non in Giappone. Sinenses literati eam appellant Ginseng, aut, ut alii pronunciant Ninzin, quod vult dicere hominem divaricatum, vulgares, qui nobiscum degunt, Som: Japonenses Nisi vocant. De viribus ejus multa perscribere supervacaneum duco, quòd eas legere liceat in *Athan. Kircheri China Illustr. p. 178.* imprimis apud *P. Martinum in Atlante Sinico pag. 35.* in descriptione Jungping octavæ Urbis Provinciæ primæ Peking. Didici tamen aliquid novi à Sinensibus, ut mihi persuadeo de hac radice præstantissima, quod apud neminem autorem hætenus deprehendi. Itaque ex illorum relatione radix hæc genuino nomine Sinico appellatur Jinzem, sive simpliciter Som, quod significat hominem divaricatum, quia (licet rarissimè) invenitur forma humana cum brachiis & duobus cruribus, quæ apud

plebejos non visitur, sed à magnatibus asservatur ob præmi-
 dignitatem. Una quippe radix, tali modo formata vel cente-
 nis Imperialibus redimitur, non quod præstantiores aut ma-
 jores habeat vires, sed quod rarissimè eâ figurâ inveniatur, &
 idcirco instar laris familiaris à magnatibus colitur. Vocabu-
 lum Ginseng aut Ninzen non intelligunt. Nullos omnino
 emittit caules aut folia, sed crescit in terra instar raphani aut Pa-
 stinacæ sed multò minor. Quærunt illam in frigidis & nudis
 Regni Sinici montibus, idque serenâ nocte fulgentibus astris
 stato tempore, quando radix illa paululum supra terram extu-
 berat, ut rorem bibat. Ros autem radici huic illapsus facit il-
 lam non nihil splendere luce quâdam astrali, quod signum
 quærentes secuti dilutam calcem in eum finem secum allatam
 loco, ubi lucem animadvertunt illinunt, diemque expectant.
 Postquam dies illuxit, montana repetunt, & quæcunque loca
 calce illita inveniunt, effosâ humo perscrutantur. Radices in-
 ventas secum asportant, & in umbra, aère tamen serenò & per-
 viò siccant. Radix enim hæc inclusa cista servari non vult. Per
 balneum illud Mariæ, cujus *P. Martinus*, loco citato mentio-
 nem facit, nos intelligimus ollas istas figulinas, in quibus her-
 ba Thee coquitur, vobis ut audio non ignotas.

[*In literis verò novissimis die 20. Septemb. 1685. in Ambona
 Insula datis de Ginseng ita refert.*]

Transmissi ante annum radicem illam Sinicam Ginseng
 five Som dictam, cum descriptione, qualem tunc nancisci po-
 teram. Cùm verò mihi hoc anno familiaris factus esset alius
 civis Sinensis *Zeuckius* dictus, haud ita diu è patria sua recens
 ad nos delatus & professionem Medicinæ faciens, ab eo nactus
 sum paulò certiolem notitiam illius radicis. *Zeuckius* igitur
 ille plantam virentem vidit apud quendam Magnatem in sua
 patria, qui eam è longè distitis Regionibus afferri curaverat,
 ex hujus itaque relatione, Som, planta erat humilis, è qua-
 vis radice unicum promens caulem, vix dodrantali altitudine,
 alternatim ferè vestitum foliis solitariis, instar arundinis pusil-
 læ,

læ, aut Zingiberis. Folia mihi videbantur cum Blii foliis non-nihil congruere, ſed minora, ſeſquiunciam longa, digitum lata, antè & ponè acuminata in marginibus minutim ſerratis, inprimis circa medium. Eorum medium pervadit nervulus, utrinque ſpargens quatuor aut plures obliquas venas ſive coſtas, ſuntque pinguiuſcula; mollia & facilè decidentia colore viridi. Menſe Sinico primò, qui nunc cum Januario nunc cum Februario noſtro coincidit, caulis è terra prodit & per totam æſtatem folia oſtendit, non ultra novem aut decem quovis caule. Nullum florem aut fructum noverat, quos nunquam fert, ut ipſi relatum eſt. Radix tunc nullius momenti eſt, utpòte nimis ſucculenta; & quæ effoſſa ſtatim corrugatur, & cariem ſentit. Circa Septembrem folia deponit, totuſque caulis perit, ut nihil ſupra terram cernatur. Omnis doſtunc redit in radicem, quæ firmam ſubſtanciam acquirit. Tribus hybernis menſibus effoditur, Novembri ſcilicet Decembri & Januario. Ur autem tam nobile medicamentum ab homine commodius inveniri poſſet, quando nihil ſupra terram apparet, benigna natura mirabilem huic radici notam tribuit, quod aliqua ſui parte protuberet, & noctibus ſerenis, flante frigidò Aquilone, ſive rore cœleſti tacta, ſive proprio humore turgens aſtralem quendam fulgorem de ſe ſpargat, adedò ut tunc demum veritas appareat, illius, quod antehac ſcripſi. Foſſores duplicis ſunt generis, vel enim apertâ poteſtate à loci Dominis conceſſâ, vel furtim id faciunt, pœnarum metum lucri cupiditate vincente. Prioris generis foſſores noctibus prædicto modo conſtitutis, montana illa pervagantur, ubi dictum fulgorem animadvertunt, locum dilutâ calce vel cinere ſignant, ſeſeque inquietem dant, circa auroram redeunt, loca ſignata ante Solis ortum fodiunt, radices majores ſecum auferunt, minores ruruſus terra tegunt pro ſequentis anni meſſe. Radix recens effoſſa, & digitum craſſa, corrugatur, aut contrahitur in calami craſſitiem. Omnes radices coguntur foſſores Dominis ſuiſ tradere, quæ pulchriores & divarica-

ti hominis figuram exprimentes, sibi servant, reliquas amicis donant, nihil de illis vendunt exteris. Posterioris generis furunculi similiter noctibus montes petunt, occulto tramite custodes ad viam positos fallentes. Prædicto indicio repertas radices statim effodiunt, iisque sublatis confestim se recipiunt, ne deprehendantur, hocque solum est, quod in mercatorum manus venit. Interfodiendum autem facile legitimas Som radices discernere possunt ab aliis, quia terra hyberno tunc gelu emortua nullas fert herbas nec frutices.

Custodia non ubique pariter stricta adhibetur, liberius enim effoditur in Leautung, Coréa & ejus boreali parte Tausian, unde maxima pars ad mercatores pervenit. E reliquis Sinici Imperii Provinciis veluti Xensi, quam vulgares Sineses appellant Soásay sive Soansay, Tartari Sansay, in Xansi vulgò Siamsay, Tartari Samsè non nihil quidem effoditur, sed id omne apud suos Dominos manet. Paucum etiam dant Provinciæ Australiores Sutfjuan, Junnam sive Gunnam. Queicho sive Quithjuan & Xansi occidentalibus Imperii Provinciis incolæ, excursions faciant extra murum Sinicum in Provinciam Jensam itinere duorum mensium & Occidentalibus Tartaris, quos Seythat vocant, subjectam, in cujus montibus non minus furtim effodiunt & in Sinam delatam mercatoribus vendunt. Unde patet causa quod tam rara & cara sit radix hæc, cujus pretium augetur certâ quadam opinione, ut antea scripsi, quod hominis formam exprimens generatim pro panacæa habeatur. Nam in aqua calida solvitur & more Theanæ sorbetur, pondere unius aut duarum drachmarum. Quandoquidem post omnes morbos diuturnos, collapsas vires mirificè restaurat, medullam in ossibus & totam artuum compagem blando suo calore vegetat & confirmat. Prorsus enim temperatæ est naturæ, nec ut vulgo creditur calida, paucum tamen cibum potumque requirit in utente eâ: copia enim cibi tunc non solum radici adversa est, sed etiam calorem nimium auget, & vigilias inducit.

ducit. Juvenibus igitur, & calidæ complexionis hominibus interdicitur. Senibus è contrâ utiliffima, qui frigoris & aëris injuriâ iter moleſtum aliquod ſuſcipiunt, prædictâ doſi eam manè ſumunt, cujus vi nec famem nec ſitim eò die ſentiunt. Undè meâ opinione huic radici aptiùs compe- tunt cognomina, radicis Saſticæ & Adipſi, quàm noſtræ vulgari Glycyrrhizæ, vires illas non habenti. Considerandum porrò doctioribus relinquo, an non veteres aliquid de hac radice ſomniaverint. Sanè fabuloſa illa herba Achæmenidon ſive Achæminis, de qua *Plin. l. 24. c. 17.* aliqua habet cum Som congruentia. Electri colorem illi tribuit, per quem fortè intelligit fulgorem illum, eſſe ſine foliis, naſci in Tardiſtilis Indiæ &c. Fulgorem etiam quibusdam radici- bus veteres tribuerunt, ut videre eſt apud *Ælianum l. 14. c. 17. 28.* in Aglaophotide utraque & *Joſephum* in ſua radice Baara, quas ambas docti cenſent eſſe Pœoniam. Supradi- ctus *Zeuckius* formam herbæ Som, quantum memoria aſſe- quebatur, hâc incluſâ chartâ exprimere voluit, in ejus for- mam exciſâ, quam exſculpi curabis, ſi placet &c.

[1686. d. 25. Sept. Auguſtam allata.]

Fig. IX. X. XI.

OBSERVATIO XL.

D. ANDRÆ CLEYERI,

De

Arbore laccifera Japonenſi Faſnoky ſive Namra.

Sunt, qui nobis referunt, Europæos imitari artificium obducendi res varias ex ligno fabrefactas laccâ illâ elegan- ti, quâ ſolent Japonenſes & Chinenſes idem artificium præclarè exercere. De hoc tamen valdè dubito, perſua- ſus,

sus, quemlibet emunctæ naris Europæum facillimè perspicere posse & judicare differentiam harum rerum juxta se positarum, nempe quæ in his Indiis, & quæ in Europa operantur. In Europa incrustantur tantùm res laccâ illâ Persarum sive vulgaris illa in Officinis satis notâ; at in his terris lacca illa elegans provenit ex succo quodam gummoso Arboris, quæ Japonensibus dicitur Ourischy, sive Fasnoky & Namra. Hæc arbor in magna copia crescit in Regnis Siam & Pegu. De hujus Laccæ præparatione ut proximiorum & exactiorum notitiam acquiram, dabo porrò operam, quod quidem factu difficillimum erit, quoniam Japonenses artificiorum suorum erga externos tenacissimi sunt, & suorum arcanorum custodes strenui. Arbor autem illa, quam depingi curavi, lignum habet durissimum: folia ejus sunt saligna, frequens est in Japan. Mense Majò Japonenses corticem exteriorem arboris unò ictu securi fauciant: Sic ex vulnere isto inflicto emanat gummi quoddam nigrum. Hoc mense Juniò colligunt, & in mundissimis vasibus fictilibus asservant superfusò oleò recenti ex nucibus Kokos dictis expressò, & sic multos annos perdurat liquor hic gummosus. Incolæ ad usum partem hujus subtilissimè terunt & per pannum colatum rebus laccâ obducendis adhibent &c.

[Ex literis Cleyeri ad D. Christian. Mentzelium d. 28. Octobris ex portu Japonensi Nangasaki anno 1685. transmissis.] [1686. M. Septembr. Augustam missa.]

Vid. Figuram XII.

SCHOLIUM.

GArzias ab Horto lib. 1. histor. arom. cap. 8. ex fida aliorum relatione, arborem lacciferam Peguanam esse vastam, foliis quodammodo pruni præditam refert, ex cujus surculis & minoribus ramis, magnæ formicæ, quarum ideò alæ plerunque laccæ permixtæ conspiciantur, non secus atque apes mel, laccam exsugant atque elaborent. Formicas tamen hasce ala-

Handwritten text, possibly a name or title, located in the center of the sketch.

Handwritten text, possibly a name or title, located in the lower center of the sketch.

Handwritten text, possibly a name or title, located on the right side of the sketch.

Fasnoxy sine
Namra.

ハ
ヌ
ノ
十
Faponice

Mami Itabo

ニ
ヌ
ノ
十
Fap:

tas non ex sola arbore ista, sed aliis quoq; floribus, fruticibus, arboribus ac herbis, apud more, laccæ conficiendæ materiam colligere, ac in communes operas conferre, *Jacob. Bontius not. in hunc Garzialis locum, lib. de Med. Ind.* admonet. Eandem in arbore nigra, foliis rotundis, supernè virescentibus, infernè Salviæ ferè instar candicantibus, & adstringentem saporem habentibus, floribus itidem inodoris, & fructu quem Jujubas vocent, plena provenire, ex Hollandorum relatione, *Arnoldus Montanus hist. Legat. Bata. Societ. Ind. Orient. ad Imp. Japon.* ex Diariis earum desumpta, refert, ex qua à formicis alatis succus exfugatur, & ramulis arboreis eam circumducendo, elaboretur; ubi simul modi, quem in obducendis laccâ hac variis rebus ligneis Japoni adhibent, mentionem facit. Formicarum alatarum sterco favinamque laccam esse, *Amatus Lusit. comm. in Discor. lib. 1. enarrat. 23.* notat, quem tamen falsè redarguit *Francisc. Alexander in Apoll. pharm. pag. 47.* earum fortasse formicarum excrementum esse, jocatus, quæ vulpibus majores ab *Herodoto*, vel magnitudine luporum esse, à *Plinio* scribantur. Duplicis generis laccam esse, Peguanam nempe, & Bengalensem, *Joh. Bapt. Tavernier in suo Itinerar. Orient. part. 2. lib. 2. c. 12. & part. 3. lib. 3.* refert, à formicis eandem, in Peguano quidem regno supra terram, in Bengalensi verò parvulorum arbusculorum extremos ramos eadem incrustando, colligi, ideoque hanc puriorem & cariorem præ illa esse, tradens; quin & in magna copia Laccam Indicam in Chinam & Japoniam deferri, *part. 2. lib. 3. cap. 17.* scribit. Unde si relationes hæc fidem, quam omnem ipsis denegare, temerarium foret, mereantur, Japonensibus non eam arborum laccam sudantium copiam esse, suspicari liceat, quæ tot ac tantis rebus in vasto illo regno incrustandis sufficere queat, ut ita aliunde etiam, ex India, petere eandem cogantur; vel etiam pro diversitate operis vernice tali exornandi, diversa etiam gummia ab ipsis expecti; imò arborum simile pro usu dicto gummi fundentium plures esse species, non secus ut apud nos quoque cerasorum,

prunorum &c. arbores gummia sudare observemus, est credibile. Hinc etiam quæ in America, ex *Francisci Hernandi* relatione, *hiflor. natur. Mexic. lib. 3. cap. 21.* nascuntur arbores lacciferæ, ipsi inconditæ, ac mediocriter magnæ dicuntur, quæ folia exilia, pennas avium imitantia, brevia, tenuia, ex utraque parte ramorum serie quadam prodeuntia, & quod ex figura addita, ut & nota *Job. Terrentii* patet, quodammodo *Acaciæ Ægyptiacæ* similia, ferunt, stipitesque ac ramos purpureos habent. Ast putare gummi hoc à formicis elaborari, inscitiam vocat *Hernandus*, cum ab ipsis arborum ramis undecunque stiller, & ejusdem veluti tubuli quidam adhærescant. Unde licet alæ formicarum in eo reperiantur, non tamen argumentum sufficiens hujus operis esse, citatus *Terrentius* concludit, præsertim cum videamus, & nostras formicas congerere potius frumenta, muscas, & similia, quàm aliquid apibus simile elaborare.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO XLl.

D. ANDREÆ CLEYERI,

De

Arbore Mami Itabo Japonensium.

A Pud Japanenses excelsa satis crescit arbor, ipsis Mami Itabo dicta. Folia fert ampliora Salicis: Color eorum ad luteum magis vergit. Semen ejus aut fructus brunni & spadicei coloris est, acinis durioribus. Semina vel baccæ ad coloranda varia adhibentur. Coquuntur enim cum iis telæ; panni, linteamina, fila, & id genus alia, quò res illæ colorem illum fuscum, brunnum acquirant. Turdi in escam valdè appetunt has baccas sive semina. Folia hyeme decidunt, vere autem cum floribus renascuntur. Lignum arboris in usum focorum & carbonum venit.

Vide Figuram XIII.

OBSER-

OBSERVATIO XLII.

D. CHRISTIANI MENTZELII,

Ex

Dyfenteria intempeftivè fedata Sphace-
lus pedis.

Virgo, hinc Berolini adhuc superstes, ante aliquot annos, cum ageret 24. annum, persuasum vulgi, ad coërcendam dyfenteriam, varia fluxum illum alvi inhibentia assumit: hinc gravia symptomata incurrit, lipothymiam præsertim, & cordis dolorem. Matrem, ut sibi opem ferat, advocat tanquam moritura. Accurrit mater, erigit filiam amplexu, mox, cessante pectoris angustia, filia dolorem ingentem in pede sinistro percipit. Perlustratur pes & hinc inde maculæ lividæ instar scorbuticarum visuntur. Varia ex adstantium & vulgi consilio ad dolorem compescendum imponuntur. Intenditur dolor: eâ nocte pes inflammatur: sequente die nigrescit. Accerfuntur Chirurghi Urbis primarii. Fit dissensus inter eos, quid pedi imponendum: proponitur aqua nigra, sic dicta ipsis, pro epithemate ad extinguendum sphacelum, qui hoc epithemate paulò quidem reprimitur, sed non penitus extirpatur. Protrahitur cura hæc per quadrantem ferè annum, donec emplastrum quoddam ab amico propositum pedi undiquaque imponitur, cujus ope caro emortua omnis à sana separata secessit, osq; tibiæ totum cum metacarpo & digitis sponte suâ excidit, & ita Virgo adhuc superstes, cum suo pede ligneo, per Dei gratiam, sana circumambulat. Adeò nimis accelerata & intempeftiva plurium morborum cura pejus sæpè malum secum trahit. Ita ex Febre quartana nimis citò curata cervicis rigorem, nephritidem, arthritidem, phthisin, hydropem, tandem mortem ipsam sequi indies experior, quam tamen vel duplicem vel triplicem nullis fortiori-

bus medicaminibus per Dei gratiam multoties curavi & meam cordati medici contra vulgi errores methodò certâ adhibitâ profigare norunt.

[12. Septembr. 1686. Augustam allata.]

OBSERVATIO XLIII.

D. CHRISTIANI LUDOVICI GOCKELII,

De

Vesica spongiosa extra abdomen posita
cum defectu penis.

Natus est in pagò hujus ditionis Alfalder infans potioris sexus circa inguina non ritè formatus. Parentes, antequam divulgaretur, diu pressère. Fuerunt, qui suis post oculis usurpatum haberent pro hermaphrodito; alii, qui nescio quid monstri eidem affingerent. Autopis tandem ad ipsum pagum excurri: Inveni puellum, X. jam hebdomadas emensum, eò positu, quem Icon ostendit: Comparuit in inguine corpus carnosum extra abdomen, vesicam obscurè referens, cuticula & cute destitutum, madebat undique, tactu spongiosum & tenellulo dolorificum, cujus à lateribus carunculæ binæ ejusdem substantiæ propendebant. Umbilicus non centrum abdominis, more solito, occupabat, sed in fronte hujus protuberantiæ vestigiò vix sensibili latebat. Cutis ordinariè abdomen claudens & expansa cingebat corpus hoc spongiosum undique, impedita igitur, quò minus extenderetur, in plicas utrinque convoluta desit. Urinæ perpetua incontinentia dolores inguinumque excoriationes enormes peperit, cujus exitum distinctum præter exsudationem manifestam spongiæ instar nemo deprehenderat. Mihi verò curatius inquirenti subtus statim excrescentiæ duæ carneæ in medio per rimam disjunctæ sese obtulerunt, quarum superior duobus gaudebat foraminulis, urinam ad oculum sullantibus; inferior

inferior radicem penis, studio velut abscissi, simulabat, non tamen pervia. Testiculi suo loco pensiles nil p. n. fovebant. Hæc in vivo. Cùm autem dolores indies aucti haud diu superstitem præflagirent, exempti è vivis extispicium suasi. Vix dies XIV. abhinc elapsi sunt, cùm motibus epilepticis interemtum sectioni licet superficialiæ saltem traderent. Notavi funiculum umbilicalem tractu solitò longiori, adhuc ex parte pervium hepati implantari: Vesicam protrusam foras & in hoc ipsum corpus carneo-spongiosum mutatam, quæ cultro divisa in modum parenchymatis liquorem ex poris quasi glandosis urinosum odere fundebat. Nulla tamen manifesta cavitas. Ureteres non vesicam sed carunculam substratam superiorem singuli seorsim transmittebant, unde urinæ incontinentiam derivo. Uraachus nusquam visendus fuit. In partibus genitalibus intra abdomen & visceribus reliquis præter omenti defectum nullam licuit anomalam observare. Plura equidem altioris fuissent indaginis, verùm ægrè talia concessa sunt. Infans dum vixit cibo & lacte benè saginatus corpus succi plenum & cætera satis formosum tenuit. Addiderunt fide dignissimi, semper in familia horum reperiri quempiam soboli procreandæ vitio naturali ineptum, quod hodiernum unus ex illis matrimonio sterili testetur.

[*Ex literis ad D. Joh. P. Wurffbain d. 18. Maij datis.*]

[*1686. 12. Sept. Augustam missa.*]

Fig. XIV.

- A Umbilicus.
- B Vesica extra abdomen propendens.
- cc Duæ carunculæ adnatæ.
- d Excrescentia carnea superior exitum ureterum per duo puncta monstrans.
- e Excrescentia inferior radicem penis referens.
- ff Cutis utrinque in plicas desinens.
- gg Testiculi pensiles.

OBSERVATIO XLIV.

D. ERNESTI SIGISMUNDI GRASSII,
Sitis Quartanam comitantis exem-
plum rarius.

Quemadmodum sub Oeconomiae animalis regimine laudabili, dum per crebros & veloces fluidorum circulos multum humoris consumitur, humidi tandem defectus inferendo sitim lymphatici liquoris, communis illius tot difformium particularum in corpore humano vectoris restitutionem per potulentorum assumptionem non raro permolestè satis urget: ita ab eodem afflictionis genere longè magis excruciantur, ægrotantium corpora, eorum inprimis, quorum præcordia febrili torrentur æstu; sitis enim est immediata caloris soboles. Non verò in continuis solum & Causò, sed &, imò gravius sæpè, in intermittentibus tormenti hoc genus adest, ut singularem siticulosarum speciem constituere non dubitaverit *Sylvius*. Quartanarii saltem hâc vice videbimus sitim, qualem me nunquam aliàs observasse memini. Generosus è Vicinia Eques in 15. annorum decursu ultra tredecies febrilentatus tertianâ intermittente, quam toties irriguò Bacchi Ungarici nimbò feliciter ebrius citra medicamentum aliud fugaverat, Poliarchi illius è *Barclajo* exemplum fortè secutus, tandem Anno 1684. Mensè Julio ultra quinquagenarius in gravem incidebat Quartanam, quam vinò pro more diluere veritus curandam meis exponebat præsidii. Certamen cum hâc versatili febre in corpore valdè cacochymicò & scorbuticò mihi contigit acerbum & per recidivas diuturnius atque tædiosius quam vix aliud unquam, finitum tamen feliciter, benedicente Divino Numine. Mensè Novembri ejusdem Anni. Inter plura alia nec levia symptomata, ubi non longè post initium Curæ Paroxysmi jam erant in-
fracti

fracti adeoque leviores & breves versus vel circa vesperam ingruere soliti, præcipuè sitis inextinguibilis Nobiliss. ægrum, paroxysmò licet ut plurimum jam finitò, tantopere torquebat, ut plenissimis haustibus potulenta ingurgitaret totasque noctes potandò & frigidâ oris elotione consumeret. Id verò notatu dignum erat, quod plerumque sitis, postquam sic totâ nocte absque febrili calore defævierat, simul ac diluculum appareret, incantamenti instar plenariè & in unò quasi momentò dispareret; imò unâ sive alterâ vice, licet paroxysmus vel potius paroxysmi jam ferè deleti saltem vestigium ante unam circiter horam jam transisset, sitis illa indomita demum cum crepusculo vespertino invaderet & accedente diluculò consimili ratione subitò iterum evanesceret sine sensibili causa. Aliquando hujusmodi sitis, tunc absentis, locum dolores hypochondriorum intensi occupavêre, pari ratione cum lucis diurnæ adventu sponte fugati. Aliquoties vehementia sitis & diurnitas imminui se passâ fuit tum copiosissimâ aqueorum & diluentium ingestione tum aliis sitim sedantibus medicamentis, inter quæ eminebat Spiritus Croci Metall. clyssiformis Vitrioli phlegmate permistus.

Dubio equidem caret siticulosum hocce phænomenon à motu fermenti febrilis sed concentrati & jam enervati ortum traxisse; sed haud omni raritate, *quod absentiam Solis tam accuratè observaverit.*

OBSERVATIO XLV.

D. ERNESTI SIGISMUNDI GRASSII,

Vermes intestina innoxie perforantes.

Civis & Textor Strigenfis mediæ ætatis à multis retrò annis in inguine dextrò gestaverat tuberculum parvum, idque dolens, si pedes laborâssent paulò diutius. Tandem dolorem abdominis hinc inde radentem & vehementer augmentem, intermistis vomitibus, per horas circiter

24. sentit Anno 1684. Mense Julio. Dein subitaneo motu tuberculum illud in tumorem assurgit inflammatorium insignem, qui à Balneatore vocato per aliquot dies emollientibus tractatus rumpitur sponte, & cum ægri notabili debilitate largissimam materiæ foetidissimæ & ex parte serosæ albicantis copiam profundit. Die secundo ex apostemate lumbricus teres putredine jam semî consumptus prodit, posterò die aliò sed vivò ad spithamæ longitudinem succedente. Die quintò vocatus ego ægrotum calore, siti, inappetentiâ, doloribus, viriumque prostratione graviter pressum, tumorem verò haud exiguum & valdè inflammatum inveniebam. De læsione intestini non erat quod dubitarem; non solummodo propter exclusionem vermium, sed & quod sumtò jusculò crocatò flavescens liquor (quamvis non tam à Croci quàm bilis tinctura derivandus, cum deinceps totò curationis tempore flavescens ichor promanaverit) ex ulcere prodiret, imò membranacea portio valdè foetens cum insigni patientis dolore pridie fuisset separata; confirmatus dein uberius, quod diversis diebus adhuc duo vermes, quorum alteruter verus, ex ulcere provenissent, imò dein & quintus insciò ægrò, qui cum manè in lecto mortuum repererat, porrò excrementa plus vel minus chylosa sæpius excernerentur ex ulcere, imò unâ quoque vice portiuncula, ut referebant, enematis injecti. Præter varia, quæ requirebantur interna, ab initio jussu meò applicatum epithema ex aqua calc. vivæ cum aqua sperm. ran plantag. & fl. Sambuc. factum, addendò cuius portioni calefaciendæ camph. parum, mirè profuit, ita ut biduò omnis ferè tumor & inflammatio sedaretur. Haud minoris postea utilitatis fuit decoctum astacorum fluviatilium rad. aristol. rotund. herb. prunellæ, alchimillæ, fanic. beton. cum vino & aqua s. fact. atque locò injectionis adhibitum, ita ut progressu temporis dimissò ob rem angustam domi Chirurgò, ægroti uxor solò hòc decocto additò simul myrrhæ & aloës pauxillò (ubi dein loco emplastri tantum ex linteo pulvillum applicavit) fuerit usâ, & tandem

balsamo

balsamo Saturni (ex digestionem Spirit. Terebinth. cum sacch. Saturni & Camphor.) benedicente Deo sanationi, quæ paulò lentius procedebat, ultimam imposuerit manum. Simile factum, sed triste, eodem anno experta fuit rustica paupercula, quæ contumaci quartanâ diutius laborans, tandem exquisitissimis abdominis & dorsi doloribus vexata, lumbricos non modò per os & vomitum, verùm etiam per oborti in inguine tumoris & rupti viam excrevit quidem, sed fractis viribus atq; subsidiorum inops fatiscens concessit. *Sic ergò Viva Mortis Imago hominibus eheu! insidiatur & vivis.*

[*Ex Jauer. Siles. 1686. 21. Sept. Augustam missa.*]

OBSERVATIO XLVI.

D. SAMUELIS LEDELII,

Ab esu Cyprini Podagra.

Dietam non minimam in curandis morbis ferre operam, notum est quam quod notissimum. Hanc si exactè observarent Arthritici, leviores sustinerent paroxysmos. At illi ipsi hoc commune habent: *Ich esse was mir schmeckt / und leide was ich kan.* Inter plures Arthriticos degit apud nos Mercator B. W. Hic peregrè profecturus pro prandio sibi apparare jubet carpionem, avideque ut solet, comedit. Dum cibus adhuc intra dentes hæret, statim corripitur Podagra ad aliquot septimanas prorogata. Alio tempore adhuc semel periculum facit, & idem subrepebat paroxysmus. Jam ita miserè vivit ut nec pedes nec manus de loco movere valeat, monito meo inobediens gulæque suæ deditissimus.

SCHOLIUM.

CYprinos, à Cypride, Venere, addictissimos sibi filios sæpè podagrâ exercente, dictos, sunt qui laudent, sunt qui vituperent. Et quamvis sanis omnia sanà esse, si quidem juxta sanitatis regulas ingerantur, non omninò negari queat, piscem

tamen esse cyprinum, qui licet in puris etiam aquis degat, naturâ tamen suâ visciditatem, uti cum aliis *Paul. Neucranzius exerc. de harengo cap. 7.* judicat, carnis mollitiei & saporis suavitati adjunctam habet; ut ita ex paludosis & minùs salubribus aquis depromptum eò minùs esse probandum, hinc facillè adpareat. Inprimis ob carnem hanc suam limosam podagricis dolores accelerare creditur. Hinc podagricum novisse *Jul. Alexandrinum* (uti refert *l. 15. c. 6. de salubr.*) memorat *Jul. Cas. Baricellus* in *hortul. genial.* cui cyprinorum pinguium esu parata erat semper podagra, ut in manu illi esset, eo pacto hanc accersere, cum vellet. Prout autem podagricis insignes quivis in diæta errores paroxysmum reducere possunt, ita avidiùs ingestus hic piscis, præsertim si minùs bonæ notæ fuerit, in ventriculo corrumpi, chylum inquinare, & ita latentia jam antea in corpore spicula dolorifica excitare, movere, augere, & sensibilibus articulorum partibus imprimere poterit.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO XLVII.

D. SAMUELIS LEDELII,

De

Cephalalgia Scorbutica.

Cephalalgia Scorbutica multis atroces solet excitare turbas & cruciatus. Geminum adducam ægrotum. Civis noster P. H. Scorbuticus, acutissimis laborabat doloribus capitis cum vigiliis continuatis, in & externa nil proficiebant remedia. Tandem dabam in forma pilulari laudanum opiatum tribus vesperis: à prima dosi lenis Spirituum confusio succedebat cum somno turbato, ab altera dosi quietior erat ægrotus: tertia dosi, Deobenedicente, post somnum quietum ipsum nobis alacrem sistebat, & vires appetitu redeunte redibant, evanescentibus doloribus. Alter erat ille, cujus

cujus mentionem feci *Observ. 34. Dec. 2. Ann. 2.* Hic tantos perfererebat cruciatus, ut ipse de Mania metueret. Omnia accersimus Medicamenta quæ ratio & experientia dictabat, at parùm levaminis vidimus. Tandem natura robur suum exerit & per nares sanguinem extrudit sat copiosè, ad aliquot horas. Datis confortantibus post sufficientem fluxum, omnis dolor abiit, & Natura se morborum esse Medicatricem, satis clarè demonstravit.

OBSERVATIO XLVIII.

D. SAMUELIS LEDELII,

Imberbes.

E Legans & curiosus est Discursus *Dietherri* de Capillis & Barba *Ann. 4. & 5. Ephemerid. Dec. 1.* Qui mihi ansam dedit sequentia annotare. In Ducatu Saganensi vivebat Pastor sat notus & eruditus, qui per omnem vitam carebat Barba, & attigit 80. annum ætatis. Hic Grünbergæ obambulabat Pannifex statæ ætatis & optimæ constitutionis, cui nullus mentum ornat pilus. *Aristoteles* putat quod sint fœminei temperamenti istiusmodi imberbes, & in iis reperiatur defectus caliditatis. Sed hic videtur illa ratio insufficiens: Quia aliàs prior Senex tot non complevisset annos, & posterior non esset tam vegetus, ut est, sed effœminatus. Nostra civitas aluit etiam alium imberbem, quem ideo nominabat *Ohne Bart*: erat facetus & vino nimium deditus. Ad hos non pertinet:

Credebant hoc grande nefas, & morte piandum,

Si juvenis vetulo non assurrexerat, & si

Barbato cuicumq; puer.

Uti hic Natura in defectu; ita in excessu peccat in barbatis fœminis, quibus menstruus fluxus hanc deformitatem debebat impedire. Visa nobilis fœmina, in vicinia, sat virtuosa, quæ justam aluit barbam. Alia vilioris sortis albicantem gestabat.

Salacem vidi, quæ superius labrum pilis denigratum habebat. *Horslius l. 2. Observ. 28.* dat curam juvenis depilati circa barbam.

OBSERVATIO XLIX.

D. SAMUELIS LEDELII,

De

Curatione retentionis urinæ in Variolis.

Nobilissima puella erat defœdata variolis copiosissimis, succedente retentione urinæ & inflatione abdominis præprimis circa pubem. Medicus quem consuluerant, porrigit Medicamenta varia in- & extra adhibenda, sed sine effectu. Applicant dein svasu Matronæ calidè facculum lineum fl. Chamamel. vulgar. repletum, in lacte coctum, & remittit utrumque symptoma cum restitutione. Sic etiam fœmina oportunè est locuta, & elusit simplici hocce omne penù Chemicum.

OBSERVATIO L.

D. SAMUELIS LEDELII,

Lixivium enecat puerum.

Pannificis filiulus 2. annorum, solus in hypocausto relictus, incidit in vas ligneum rotundum, ad medietatem lixivio vulgari repletum. Parentes accurrentes extrahabant: Succedebat vomitus & fluxus alvi, corpus in tumorem attollebatur, & vita protrahebatur tam miserè cum doloribus, ad septimum diem, quo moriebatur. Consilium in hora mortis expetebant, attamen sine effectu. *Balthasar Timæus à Gùdentleel. 7. Cas. Medicin. cas. 9.* adducit Pharmacopœi viduam feliciter restitutam, quæ hauserat lixivium è crystallis nitri, succedentibus variis & periculosis symptomatibus. Principiis obsta, hinc in tempore venire omnium rerum est primum. [*Grüneberg à d. 2. Octobr. 1686. missæ.*]

SCHOLIUM.

Quamvis lixivium, sal alcalicum in aqua solutum continens, egregias in curandis variis corporis ægritudinibus vires obtineat, & quondam Umbris, Rhenanisque hominibus salia lixiva pro quotidiano cibi condimento, sine ullo sanitatis dispendio infervisse, quin hodieque ab Oceani accolis passim ex algâ confectum pariter usurpari, Nob. *D. Ol. Borrichius tr. de ortu & progr. chem. pag. 95.* ostendat, quibusdam etiam Insulæ Formosæ incolis potum excinere lignorum, quo sine incommodo utantur, parari, ex *secunda Societat. Batav. Orient. ad China Imper. Legatione* constet: cautè tamen ejusmodi Lixiviorum usum esse ineundum, Exc. noster *D. Wedelius in Pharmac. acroamat.* animadvertit, ne pessundando ventriculi tonum noceat. Sic puerum lixivio imprudenter hausto dysenteriam sibi perniciosam contraxisse, *Benedicti Sylvatici* testimonio, recenset *Job. Rhodius Cent. 2. Obs. Med. 86.* quem morbum etiam Europæis ex lixivio illo Formosorum excitari, *d. l.* memoratur; ut ita consuetudinem apud reliquos noxam hanc avertere posse, inde pateat.

[*L. Schræck, L. F.*]

OBSERVATIO LI.

D. ADAMI à LEBENWALDT,

Venæsectio noxia.

Ad majalem Venæ sectionem vocatus Chirurgus à Viris quinque, optimi aliàs corporis habitus, utebatur phlebotomo, quo prius aperuit venam lue Venereâ graviter affecto, nec eo absteris & purgato &c. Ecce omnes quinque eadem lue infecti fuerunt, ut nullum decoctum lignorum, nulla inunctio Mercurialis, nullum azoth intrinsecè propinatum, nulla suffumigatio cinnabarina, quæ omnia à peritissimis Medicis & Chirurgis ordinata, impressum

hunc malignum characterem tollere & delere potuerint, sed doloribus articularum nocturnis graviter cruciati, post unum & alterum annum tabe omnes perierunt, duobus ex his, crura fuerunt ulcerata, qui non tam graviter afflicti, diutius vixerunt. Nequam Chirurgus sibi fugâ consuluit, de quo potest dici:

Qui fuerat Chiron cæperat esse Charon.

SCHOLIUM.

DEluis Venereæ, vel scabiei malignæ, per scarificationem, ex servi Balneatoris nequitia, propagatione in plus quam 70. homines, diffusè agitur in *Joh. Hornungi cista Med. epist. 235.* ut & *Gregor. Horstii consultat. & epist. lib. 2. sect. 6.* Quin & hydrophobiæ metum phlebotomo, quo Balneator antea partem à cane rabido demorsam scarificaverat, feminae ejusque lactenti infanti fuisse excitatam, Exc. *D. Petr. Rommelius tr. de pestepart. 2.* memorat. Scilicet maximè activum ejusmodi venenum, phlebotomo adhærens, dum vasa sanguifera in toto cutis ambitu obvia, secando, in dehiscentes earum cavitates penetrat, & sanguini calenti immergitur, ab eo solvitur & abluitur, qui ulterius ad majores venarum ramos, versus cor properans, totam sanguineam massam inficere valet.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO LII.

D. ADAMI à LEBENWALDT,

Delirium Melancholico - maniacum sola sanguinis missione curatum.

Religiosus quidam, Corporis Eufarci & Plethorici, singulis annis circa æquinoctium vernalis & autumnalis incurrebat delirium melancholico-maniacum cum imaginatione depravata, quod certa persona illum vel

lit decollare, quare latebras quærebat illosque qui ipsum in apicum deducere conati sunt, verbis & verberibus excipiebat. Vocatus ego caput nimio sanguine oppressum spiritusque in cerebro ob defectum debitæ circulationis coacervari & ferveri judicavi, jussi ut sanguis ex Cephalica ad libras duas extraheretur, quo solo remedio in integrum restitutus; eoque impostero pro præservativo efficaciter usus fuit.

Hunc ad casum quid dicitis Hæmophobi?

Confer. Anni præcedentis Observatio X.

[Leobio 1686. 18. Octobr. Augustam missa.]

OBSERVATIO LIII.

D. RUDOLPHI JACOBI CAMERARII,

Tensio cordis lipothymia causa.

Interalia, quæ curiosissimi hujus Seculi fervor quotidie adhuc suggerit, artis medicæ tentamina, celebres hodie sunt *Injectiones*. Immittunt enim cultores hujus artis seduli apertis vivi corporis vasis varia liquida, artificiosi siphonis ope, modò curiosæ indagationis, modò restituendæ sanitatis gratia, prout varia talia suppeditant experimenta viri celeberrimi, *Boyle, Clarck, Elsholtius, Ettmüllerus, Fracassatus, Garmanus, Hofmannus, Major, Schottus, Wren*, qui primus hujus Infusionis author dicitur, & *alii*. Immittunt in cadaverum vasa ac viscera, ceram diversicolore, mercurium, lac, aliosve liquores, quarum injectionum dexteritate celebres præcipuè sunt *Gräsius, C. Bartholinus nepos, Svammerdam, Nück, du Verney, Brunnerus, Peyerus &c.* Immittitur etiam aër per insufflationem ipsis vasis, cum flatus beneficio variæ delitescens partes detegantur & meatus; de quo scripsit *Riolanus Anatomien pneumaticam*. Non solùm autem ad partes sed & causæ morbificæ lædendi modos detegendos talem aëris immisionem non parum conferre censeo; quale experimentum à me inter alia per infla-

inflationem institutum etiam sequens est : Mense Augusti. A. 1685. canis fœmellæ venæ jugulari sinistrae vehementi nisu inflatum aërem brevi vitam eidem ademisse, & quidem secundâ vice expertus, ultimo dicti anni mense tentavi, quid levior ac brevior valeat inflatio, ubi tale apparuit phænomenon : Caruli venam jugularem dextram non præcipiti, sed provido denudatam cultro incidi, effluxit, quoniam studio non ligaveram, parum sanguinis, inflatione immisi aërem leviter absque insigni vehementia; quietior inde jacuit canis, fermè immobilis, absque clamore, obmutescens, sine vigore quovis aut vivido aspectu: oculis semiapertis, membris flaccidis, collapsis, quasi resolutis, manus queis ipsum tenuerat, licet retraxerit Socius, fortiter ego membra digitis vellicarim, non tamen movebatur; Linteolo aceto imbuto venam, ut sanguinis cohiberem effluxum, compressi. Jacuit canis immobilis ad minimum per medium horæ quadrantem, tandem sensim sensimque se recolligebat, pedibus rursus insistebat, & alacrior factus membra agiliter movebat. Postea in ejusdem canis sinistram detectam jugularem flatu valde vehementi transmisi aërem, inde apparuit frequens pulsatio, ejulatus, membrorum nullus rigor nec concussio, sed potius flaccescencia, sub finem canis os sæpius aperuit, & continuatâ insufflatione quietè obiit. Effluebat è vulnere venæ sanguis spumofus, nec tamen ad se rediit canis; aperto abdomine & thorace peristalticè adhuc movebantur intestina, cor, ejus cavitates & vasa, aëre valde distenta, præcipuè autem auricula dextra adeo, ut inflatâ venâ cavâ & ligatâ arteriâ pulmonali magis expandi non potuisset, omnibus ejus fibris pellucidibus, à sanguine planè vacua, in neutro cordis ventriculo grumus conspiciebatur sanguinis, sed hic è ventriculis vulneratis fluidus cum aëre & spumofus profluebat, pericardium à corde penitus replebatur, ejus & cordis vasa coronaria plus aëris quàm sanguinis continebant. In universo corporis ambitu arteriæ pariter ac venæ rubentes optimè erant conspicuæ, bullasque in minimis quoque

que ramulis manifestè exhibebant. Priori mense alium canem meæ subjeci indagationi. In venam ejusdem dextram jugularem ab omnibus incumbentibus liberatam inflatu leviori ac breviori immisi aërem, unde mox canis obmutuit, flaccida membra penitus non movit, absque ulla vivacitate immobilis jacuit, licet acriter pressus & vellicatus. Postea successivè sibi reddi videbatur, & iterum alacri agilitate vegetus singula movit membra. Hinc eandem venam denuò sed intensiore spiritu insufflavi, unde canis ad illum virium & partium collapsum mox iterum delapsus in tali statu per horæ fere quadrantem permansit, inde vero post respirationem hianti ore frequentissimam tandem expiravit. Occasionem ut hæc tentarem, eorumque considerarem phænomena, primam suppeditavit famigeratissimus *Dn. D. Wefferus Senior*, meo longè major encomio; qui cum Parentem meum hic Tubingæ inviseret pro solita sua ac singulari humanitate inter alia plura ingeniosa & utilissima faventissimè, cum adhortatione ad tentanda paria, mihi communicavit scripto consignata phænomena, apparentia in enectis ab inflata hic sinistra, ibi dextra jugulari vena, vervece adultiore & vacca utero gerente. Ab hoc itaque proposito experimento deduco, tensionem cordis aliquando Lipothymiam inducere.

SCHOLIUM.

Hanc suam sententiam cum *Clar. D. Autor* Thesibus academicis, sub Nobiliss. *Dn. Parentis sui, Celeberrimi D. D. Eliæ Rudolphi Camerarii* præsidio, confirmare sustinuerit, Magnif. *Dn. Præsidi nostro* visum fuit, Discursum illum contractum operi huic nostro, ut eruditum ac curiosum inferere.

Primò itaque thesin hanc: *Inflari non rarò solet corpus humanum*, formando, per naturam quidem, utiliter & necessariò flatus in ventriculo, intestinis &c. hospitari ostendit, extra tamen debitam sæpè migrare eos sphæram, & varias corporis partes magna cum noxa inflare submonet, id quod inprimis

prolixo discursu de hypochondriaco orgasmo probabile red-
dit.

Progressus dein, alteram thesin ponit: *Orgasmus flatulentus dum ad cor pertingit, tendendo illud lipothymiam inducit.* Hunc autem orgasmum exsurgere plerunque statuit in ventriculo & intestinis, ubi concurrant ingesta, sputi, salivæ portio, gastricus, intestinalis, biliosus, pancreaticus, alii etiam per ordinarias vias cum sanguine advecti liquores, quorum minima dissimilia heterogenea, in statu nimirum p. n. facile extra suos limites debitos hostiliter congregiantur, effervescent, ac flatus gignant; quamvis & in massa sanguinea, ipsisque partibus tale produci gas sylvestre soleat, modò ipsis non debite in illa subactis particulis prædominantibus turbas excitantibus ac bullas, modò ipsâ à peregrino in spumam agitata fermento. Hisce autem flatibus, ubi ubi sint orti, viam patere ad cor, variis morbis (prout & ipse aliquando cor tuberculis materiam vitello ovi non absimilem continentibus obsesum, & copiosum pericardii humorem gelatinæ instar concretum, sed & situm, qualem mucidus aliàs panis contrahere solet, propè cor pulsans adhuc juxta arteriæ ramum ascendentem, in anse diu morbo vidit,) obnoxium ostendit. Inter cordis autem adfectus cùm etiam sit Lipothymia, ejus unum & alterum casum à Nob. D. Parente observatum, cum ætiologia, his verbis depingit: *Unus & alter ager, qui in juventute vitam per varias terras egerat liberam, ad iram cum mæstitia indignabunda, quam Galli chagrîn vocant, pronissimus est, officio fungitur vitam requirente sedentariam, à cibis coctu durioribus, flatulentis facile leditur, pluribus jam modò remittentibus modò incrementibus fatigatus fuerat molestiis, cardialgia, ructibus, distensionibus hypochondriorum, appetitu bulimode, torminibus, lassitudine, dyspnœa, cephalalgia, capitis quasi inanitate, turbatione, flatibus modò incarceratis, modò liberis, copiosis, qui habitu corporis erat macilentus, vultu luteo pallecente, venis distentis, dum inquam, talis hypochondriacus non semel, absque omni ramenty-*

po modo hoc modo alio tempore, praesertim à copiosioribus aut dyspeptis variis cibis, à vino largius hausto, ab isto ipsi familiari animi pathemate intensiori, subito post praegressam cordis insignem palpitationem & compressionem, totius turbationem corporis sensim sensimq; incrementes, corripiebatur paroxysmo lipotymico, in quo pedes ac brachia collabebantur, vultus pallebat, corpus absq; horrore vel rigore frigebat, praecordia ac hypochondria tendebantur, pulsus vix imò nullus sentiebatur, maror & anxietas aderant, summa cum virium dejectione, ut mortem jamjam singulis momentis sibi imminere censeret, paucissimis talia voce debili eloqui valens verbis, frigidumq; tandem sudabat, à quibus molestiis ager medicamentis assumtis, per Dei gratiam, exceptà lassitudine liberabatur, postquam elapso per talem pressum statum dimidia horae spatio flatus copiosi per utrumq; inferius potissimum guttur transmitti, vires cum calore sensim sensimq; redire, ipsaq; anxietas ac pectoris compressio cessare ceperant. Paroxysmi talis lipotymici causam cordis fibras nimium tensas, ventriculos ac aurículas ad debitam contractionem ineptas nimium distentas accuso. Distendit autem utrumq; ibi fluidum, & humorosum & spirituosum, aer enim expansus sive flatus in ventriculos cordis delatus & ipso sio elatere & impetu ab alio impellente communicato, liquores rarefacti, agitati turgentis istos dilatant, ac ita fibras tendunt. Etiam si enim in statu naturali dilatari illud soleat ac debeat, ut illo labentem recipiat sanguinem, huncq; in finem cavitates obtinuerit sat magnas huic destinatas negotio, receptacula fluidorum per vasa vectorum communia, non tamen ed tendunt dicta, ut inibi detineantur, quin potius ut singula harmonicè consociata characterè vitali ibi tincta, spirituoso vigore induta mox constrictorio iterum propellantur motu, fibris, quarum glomos Recentiores egregè explicant, huic negotio destinatis, spiritus ac vigorem partibus, quas per ordinarias petunt vias, afferant. Cum autem hinc dilatatio benigna naturalis non sit, sed peregrina, orgastica, tensiva, cum propter illarum fibrarum tensionem debita talis constrictio, ad partes sufficiens propulsio fieri non possit, imò etiam

spiritus vitalis generatio, excitatio, harmonica variorum adve-
ctorum unio, ipsa characteris vitalis impressio aliquantum impe-
diatur, ipsa partes qua à corde Microcosmi Sole Lumen, sanguine
ex corde dispensando vividum expectant vigorem, lumine desti-
tuuntur debito, graviter affliguntur, ipsa totius corporis machi-
na, ad quam aëris ac humorum debitus maximè requiritur motus,
valde turbatur, ipsis spiritibus, qui etiam in maxima effervescentia
vigorem à volatilitate illa p. n. ob dyscrasiam non accipiunt, ad
officium ineptis, inde & extrema frigent, quia caloris fons debite
non bullit (quid n̄ in quibusdam casibus & hūc advocare liceat san-
guinis volatile salcum extraneo congregiens, sub quali congressu,
cum in philosophicis adhuc litarem Castris, frigus excitare phœ-
nomenis per instituta experimenta publicæ ventilationi expo-
sui) uno verbo, Lipothymia, syncope oritur; Jungi solitorum
Symptomatum causas ex dictis & dicendis quivis facile eruet.
Ista autem tendens causa est, ut modo innui, liquor orgasmicè ir-
ruens, aër in flatibus copiosis sese expandens, quorum in tali mor-
bo frequentiam & exurgendi modum jam delineavi. Hinc com-
pressio, palpitatio cordis, ob eandem causam familiaria talibus
mala, prægredi tales solent paroxysmos, à quibus insultibus cor
magis ac magis impetitur, agris jam dum spirituum debita crasi
non gaudentibus. Ac in casibus his sanguis flatibus vehementer
agitatus contrarium producit effectum, nimirum nimis motus im-
minutum, stasinq; ejusdem, quia tensum Cor contrahere se atque
istum pro vigatione partium, talem, qualem adhuc orgasmicus
largiri potest sanguis, transmittere non valet; nec enim intesti-
nus, ceu vocare amant, id est, partium sanguinis inter se & pro-
prius circa axin motus ad vitalem sufficit, licet necessariò requira-
tur, sed circularis ille ac localis accedat necesse est, ne tota sangui-
nis turbetur dispositio ac energia. Fibra ergò isti dicto cordis offi-
cio destinata in sua impediuntur actione, ceu & carnea in mediâ
vesica tunica fibra ob urinæ copiam nimiam dissidentem ischuria
sunt Causa. Et contingit hic, quod in causarum morbificarum
ladendi modis aliàs etiam accidere solet, ut nimirum ipsa ledere
dicantur

dicantur nimio motu, dum per partes fit, distendendo & suis dis-
 Paribus solvendo, sed transitorium est; verum ubi s. spiritus s. hu-
 mori libera denegatur via, vehementiora, diuturniora oboriun-
 tur producta; sic in catarrhis latex s. lympham maximè cum per par-
 tem transitus ipsi intercluditur, ladit; sic & flatu in genere ubi
 exitum concedunt portæ patula parum afficiunt, sed ubi vel solida,
 vel fibræ, tam in membranis quam musculis spasmodicè aut aliâ
 causâ tense, aliquando ob laxitatem aut aliam degenerationem in
 propellendo segnes ipsam occludunt, vehementius ledunt, ubi ipse
 expansus aër viscido nimis tenaci, ceu in bullis ex sapone in aqua
 soluto & aliis viscidis apparet, includitur, ubi ipsi flatu crudi, id
 est, prout humoribus aliâs hoc applicant vocabulum, ad discernen-
 dum & excernendum propria culpâ inepti sunt, ubi tensione, quam
 fibris inducunt, sibi ipsi viam præcludunt, circulo quoad causam
 & effectum in morborum productione familiari. Et in his propositis
 casibus lipotymicis, postremam, non exclusis duabus præceden-
 tibus, ego adducendam censeo detentionis Causam. Et hinc
 dum malum in illis solvi, remittere cœperat, per utrumq. potissi-
 mum inferius guttur flatu egrediebantur, quia à medicamentis
 ista effervescentia distendens hîc & ibi remittebat, fibris natura-
 le robur redibat, cruditas flatuum cessabat, potissimum, quia
 aperta illa ordinaria porta impetus à Corde avertebatur, & ipsis
 flatibus per solitas vias ex ipso Corde, sanguine & istis, ubi exurge-
 bant, partibus huc derivatis, quod dicere in Arte Nostra hete-
 rodoxum non est, nam præter alia plura, varias sæpe vias mon-
 strantia, observata à Parente tumoris pedum in quodam ulcere re-
 num laborante cachectico subitanea per vomitum sponte obortum,
 & doloris ac tumoris omnium artuum podagrici per flatu ac faces
 cum cardialgia & torminibus per inferiora eductas celer cessatio;
 sicut & per gulam flatu, qui sanguinem prius infestant, exire
 dicit Auth. Novus Oeconom. Animal. Quoties in summa Ce-
 phalalgia ferocia, anxietate, dejectione, paucorum exclusio fla-
 tuum præsentaneum affert levamen. Remansit lassitudo, quia
 non solum spiritus ob Causas dictas in tubulis fibrarum spongiosis in-

tra musculos deficiebant, sed & ipsi muscoli variis adhuc excrementis infarcti in inflatione impediti fuerunt, ceu Quibusdam explicare placet adducentibus exemplum horologii rotarum, quæ ob rubiginem contractam non sine difficultate circumvolvuntur. Ceu autem illa inflans effervescentia, de quâ hæctenus, per vias monstratas à me ad Cor deducta est, ita quin & casus, licet perrarè, dentur, ubi primò ista inde contingit, nullus dubito.

His ita propositis, Cl. D. Autor cùm sibi varias contra hæc formasset objectiones, iisque satisfecisset, ratiociniaque sua aliorum etiam Clarissimorum Virorum consensu comprobasset, tandem thesi tertiâ, quod valdè calida, multa volatilia quòd hic noceant, monstrat. Postquam enim prioris generis carminantium & cardiacorum dictorum remediorum naturam & *ivéççeray* ostendisset, hæc in præsentis casu acuire mineram, agitationem ac effervescentiam intendere, turgentes ac impetuose motos humores magis pellere, aërem se expandentem magis attenuare, ac ad expansionem urgere, inde fibras magis tendere, quæ cor in propellendo, uniendo & tingendo impediunt, non sine experientiæ consensu, concludit: posterioris verò generis carminantia & cardiaca, sive volatilia urinosa, in descriptis tumultibus impetum suâ tenuitate & mobilitate quòd augeant, vel ob hostilem occursum ac nimium congressum novam excitent ac insignem effervescentiam, vel etiam in gas flatulentum abeuntia, alios flatus incarceratos, ceu cuneus cuneum trudit, nimium pellant, disferit; & in supra memoratis casibus spiritum C. C. volat. in exigua etiam dosi impetum, turbationes ac anxietatem in agris magis intendisse, valde læsisse, eoque solo omisso reliqua (integra autem Mixtura ex aq. borag. cinamom. bugloss. conf. alkerm. compl. spir. C. C. & syr. cort. citr. parata fuerat,) insigniter profuisse, experientiâ paternâ, aliorumque Virorum celebrium testimonio admonet. Quamvis non omnem volatilium usum exclusum velit, prout etiam dicta Mixtura ex aq. cinamom. & conf. alkerm. compl. profuit, cui carmina-

tiva alia ex flaved. cort. citr. lign. saflafr. semin. foenicul. addi possint. In talibus tamen casibus non tam cardiaca calida, quàm frigida juvare, hæc enim spirituum effrænem motum compescere, sanguinem nimis attenuatum volucrem concentrare, deprimere, ligare, serum acre emendare, cordis nimium calorem corrigere, tensas fibras relaxare, & nimis dilatatas cavitates ac ductus ad contractionem disponere; & hisce aliquando sub dicta limitatione volatilia jungi posse; Carminantia verò hîc suppetere, quæ sunt præcipitantia, absorbentia, imbibentia, implicantia, destruentia, invertentia, diluentia, acidula, terrea, lapides, mucilagines, gelatinas, calces, marina &c. anodyna etiam & opiata, quæ sæpe unicum remedium & sacra sint anchora contra dolores à flatibus: talia enim hostiles, acidos, acres, sulphureo-salinas particulas ante & in congressu invertere, immutare, à textura sua reducere, violentiam infringere, seminale flatuum fermentum, gas sylvestre, mineram fermentalem agitaram reprimere & coërcere.

OBSERVATIO LIV.

D. EBERHARDI GOCKELII,

Pila, seu globus cupreus magnitudine sua, ovum anserinum longè superans per octodecim annos gestatus, & è vagina uteri feliciter extractus.

Mulier quædam Xenodochialis, anno ætatis septuagesimo tertio, cum ante septem & viginti annos, post laboriosum partum, ponderosam calcis molem, marito suo alutario adjuvante, in Officinam porteret, ex improvise uteri prolapsum passa est, ad quod malum corrigendum, magnum globum cereum, sex uncias cum duabus drachmis pendentem, per novennium in vagina uteri gestavit, sicque uteri exitum coërcuit: Cum autem hic globus

globus ab ponderis gravitatem molestiam pareret, patiens alium ex cupro rotundum, uncias duas pendentem, confici curavit, quem satis magnum impetuose in vulvam intrusit, & octodecim, (sicque ambos septem & viginti annos) in vagina uteri gestavit; Postquam autem globus hic ab urinæ acrimonia exesus & corruptus erat, ob calcanthosam & æruginosam suam acredinem, claustrum muliebrem tantum læsit, erosit, ac exulceravit, ut multa sanies ac materia purulenta affatim cum magno fœtore, non sine dolore ac molestia quotidie prodiret, quem fœtorem, dolorem, sordidumque saniei profluvium dicta patiens diutius tolerare non potuit, ac proinde opem ac auxilium meum imploravit.

Quapropter die 18. Julii, Anno 1684. huic vetulæ supinæ & in dorsum reclinatæ, divaricatisque cruribus supra mensam positæ, per Chirurgum Xenodochialem ordinarium, dictum globum per cochleare chirurgicum incurvatum, ac cava sic parte asperum, non sine labore extrahi curavi, qui ab urinæ acrimonia hinc inde perforatus, exesus & corrosus, fœtidissimisque sordibus ac mucore incrustatus erat. Post extractionem sequens Lavamentum à me ordinatum fuit, quo uteri vaginam eluit, & intinctis linctis, à purulentis sordibus repurgavit. ℞. Herb. agrimon. Mij. scordii, meliss. puleg. āā M℞. M. & concis. decoq. in aq. fontan. mensur. 2. in Colatur. dissolv. Mell. communis ꝑiij. d. ad ollam pro usu. Post Lavamentum, locum affectum Ung. de lithargyrio, & deinceps sequenti linimento illinivit. ℞. Ung. de Ceruss. de litharg. āā ꝑvj. M. & terantur in mortario plumbeo tamdiu, donec acquirant formam plumbi, addendo sub finem, Ol. de vitell. ovar. ꝑij. M. Et sic allegata patiens à molestissimo hoc affectu liberata, adhuc superstes, de nullo amplius impedimento doloreque genitalium conqueritur.

OBSERVATIO LV.

D. EBERHARDI GOCKELII,

Oculi vulnus cum maximo dolore conjunctum, mucrone gladii inflictum atque curatum.

An te paucos annos, cum milites in diversorio quodam Ulmensi Carcheſſis poculis Bacchi liberaliter certarent, & arx Palladis eorum, cum expulſione & poſthabitione ſanæ rationis denſiſſimis temulentiaë nebulis obvoluta diverſiſque motibus errabundis navigium in alto ferocien-tique mari procellis expoſitum repræſentabat, unus eorum, neſcio an ex petulantia, vel bilis fervore, diſtricto gladio hypocaustum percurrit, quo enſe, ſolo hypocausti ſuperficiete-nus infixò, poſtea impetuoſè ad arcus formam inflexo, momentaneoque inſuper quaſi ſaltu, motuque velociori rurfus ad priſtinam formam redacto, ac extenſo, præter expectationem & ex improviſo ancillæ oculum propè iridem non leviter tetigit & fauciat, quam læſionem maximus dolor, cum humo-ris aquei aliquali exſtillatione, inſecutus eſt.

Ego ad hanc Patientem vocatus, vulnus ex continui ſo-lutione membranæ conjunctivæ & corneæ, probè contem-platus, ac proinde ante omnia vulneris dolorisque, ac inſe-quentis inflammationis rationem eſſe habendam ratus ſum, hoc Prognostico appoſito, quod dicta patiens ratione viſus amittendi in maximo diſcrimine verſetur.

Ad hujus itaque vulneris curationem, ante omnia co-lumbæ ſanguinem ſub ala per venæſectionem emanantem læ-ſo oculo calidè immiſi, poſtea que tale Collyrium, ſæpius te-pidè oculo inſtillandum, & extra etiam cum intinctis linteis applicandum, ordinavi. *R.* Tutia præp. aloes pulv. ſief alb. Rhaſ. aa Ꝟß. aq. roſar. plantag. aa ꝓij. vini rubr. ꝓj. mucilag. ſem. pſyll. tragacanth. aa ꝓj. M. Externè, ſupra oculum, quia

lac muliebre recens multum calidumque haberi non poterat, sequens cataplasma ad dolorem leniendum ac inflammationem compescendam inhibendamque applicavi. ℞. Pomor. putridor. vel assator. dulc. ℥ij. mucilag. sem. psyll. ℥ij. farin. sem. lini ℥ss. opii crud. ℥j. Croc. or. gr. v. vitell. ovor. q. s. M. f. Cataplasma cum linteis calidè imponendum; Ab horum usu dolor cum lymphæ stillicidio cessavit, ac inflammatio cohibita est, oculique vulnus postea coaluit. Quia vero nihilominus de oculi caligine conquerebatur, & in læsa parte nubecula quædam conspicienda erat, idcirco hæc pilulas cephalicas ad rheumata oculi præcavenda, humoresque noxios è capite eliminandos, præscripsi. ℞. Extr. pill. lucis, aurear. cochiar. āā ℥ss. Mag. gialapp. gr. v. M. f. cum aq. fœnic. pill. num. XXVII. unâ vice deglutiendæ. Ponè aures partis læsæ, Emplastro vesicatorio Horstii vesica fuit excitata. Et ad nubeculam in oculo resolvendam & discutiendam, post perfectam oculi læsi conglutinationem & consolidationem, sequentibus usâ est, ℞. Tutix præp. ʒss. Margarit. præp. ℥ss. Camphor. vitriol. alb. āā gr. ij. sacch. cand. alb. ʒj. M. f. pulv. subtil. M. & V. oculo pisci magnitudine inspergendus; Et, absoluto hoc, ℞. Pingued. tithymali piscis (Germ. *Aschen-Schmalz*) ℥ij. fel. lucii piscis ℥j. f. mixtura, M. & V. lentis quantitate oculi cantho majori indenda.

Tandem, non neglecta bona ac laudabili Diæta, sequentem Trageam pro visus corroboratione assumpsit. ℞. Sem. fœnic. ʒvj. anis. ʒij. Carui. ʒj. Macis ℥ij. Cubeb. Cardamom. āā gr. XV. pulv. flor. Euphras. ʒj. sacch. albiss. ℥ij. M. f. Tragea, de die aliquoties, quantum cultri cuspside majori capi potest, assumenda.

Ab horum remediorum usu hæc ancilla, aliquot septimanarum spatio, per Dei gratiam, ita convaluit, ut non solum visus aliqua portio, sed etiam oculi fabrica in sua naturali forma ac magnitudine manserit, atque cicatricis macula vix videri, oculisque comprehendi potuerit.

[*Ex literis ad D. Wurffbainium M. Octobr. & deinde Augustam missis.*]

OBSERVATIO LVI.

D. GEORGII HEINTKE,

Quantum cibatio in avertendis & debellandis morbis interdum valeat.

Rusticus quidam, quadraginta annorum, habitus macilenti, staturæ mediocris, temperamenti phlegmatico-melancholici, postquam flammis ante tres annos depastam domunculam de novo exstruere laboraret, sentit *Ασταγία* quandam cum dolore in sinistro thoracis latere, hinc semiluxationem vertebræ dorsii suspiciens utitur aliquoties mumiâ aliisque euporestis medicamentis, frustra quanquam successu. Hinc dolore continuante conqueritur & de dolore capitis lateris sinistri, quem quoque domesticis remediis frustra debellare tentavit. Tandem cum post aliquod tempus terram occando equo veheretur, de subito corripitur vertigine cum obfuscatione oculorum, ita ut nescius sui ipsius ab uxore pejora metuente ex equo detractus mox lipothymia & epilepsia corriperetur. Domum vectus malum nullo medicamento abigi potuit, donec cibo refectus ad se rediret. Huic malo obviam iturus unum alterumve Medicum consuluit, sed pro more horum hominum his relictis ad medicastros confugit, è quibus quidam intra tres menses singulis lunæ quadrantibus, excepto ultimo, misello duas decussatim incidi curavit venas, ad ℥ij . unâ vice quandoque detracto sanguine, dirisque suis purgationibus tantum non omnibus miserum spoliavit viribus; tandem ad me transiens variis sed frustra tentatus, dolores thoracis tamen capitisque amplius non sentit, saltem de illâ confusione animi, omni manè, conqueritur, quæ illum subito corripit, nulla præcedente, vel nausea vel cardialgia, interdum tamen levem rigorem in extremis manuum persentiscit, interdum sensum quandam in dorso,

quasi gelidâ perfundatur. Paroxysmum antecedit formicationis sensus in manibus pedibusque item labiis, es frûbelt darinnen/ interdum urget spasmus. Malum præcaverit cibo vel ex solo pane, quo sine ad 2. dies in hujusmodi confusione, interdum cum insultu epileptico: antequam ad se redit, jacet. Pastus verò bene se habet. Namque spiritus animales, dyscrasiâ scorbuticâ correpti, & jejunió tentati, nî subinde debito succi alibilis rore deliniantur & saturentur, tanto acriores fiunt & motus ejusmodi irritativos irregularesque eò magis subeunt. Hinc Hippocrates: spasmi quandoque ab inanitione & siccitate producuntur unde patet, per stolidas istas Venæsectiones & purgationes sanguinem magis ad hanc dyscrasiam perductum fuisse. Fusius exponerem causas hujus affectionis, nisi ad satietatem à Dravvitzio hæc labes fuisset ventilata. Notandum, quòd cæteras suas functiones æger noster sine notabili virium jacturâ perficere optime possit, & quòd lædatur à purgantibus, vix alvum debite moventibus, paulò meliùs verò se habeat ab Emeticis, rejecto magmate viscido ex viridi flavescente.

OBSERVATIO LVII.

D. GEORGII HEINTKE,

Menstruatio dysenteria remedium.

Virgo temperamenti calidioris & siccioris incidit in dysenteriam ex contagio Parentis dysenterici demortui, cui à servitiis fuit, adeò atrocem, ut terribiliter sanguinem ejiceret; aliquot remediis à me propinatis ad præsentem statum conducere visis quarto die supervenit fluxus menstruus octo dies consueto citior, hinc altero die à dysenteria ferè libera, tertio die à lecto sana recedit, aliquot pauci saltem momenti adhuc adhibitis pharmacis.

OBSERVATIO LVIII.
D. GEORGII HEINTKE,
Anatomie Cachectici.

Vir XL. annos natus, sanguineus, *ευσταθός*, ad res agendas satis aptus, vini generosi sæpius potator, incipit fieri Cachecticus per quadrantem circiter anni, antequam lecto affigebatur abhorrens medicamentorum, tædiosus tamen à morbosâ vitâ, non rarò vino menti pariter ac corpori satisfacere studet. Doloribus vero circa ventriculum de nocte imprimis laceffentibus, nonnunquam obviam ivit vino cremato, quo etiam sæpe malum pacatum fuit. Attamen in pejus semper ruens, sine ullâ perceptione febriculæ in inflammationibus ejusmodi aliàs solitæ, meo cum Senioris Medici consiliis uti animum intendit. Nos in abscondito adhuc affectu varia tentamus, sed frustra quævis. Æger interim doloribus interdum per aliquot dies inducias facientibus, interdum cum ingenti atrocità recurrentibus plures insomnes ducit noctes. Tandem per intervalla se manifestat infra scrobiculum cordis tumor quidam, cum motu pulsûs pulsui cordis plane æqualis & congrui, interdum verò iterum evanescit. Nos nihilominus ex signis quibusdam abscessum hariolantes advocatis adhuc binis celebrioribus Medicis plura ad hunc affectum aliàs facientia per quoddam tempus ordinamus. Acerbissimo verò dolore & vigiliis ad summam maciem perductus & vitæ penitus pertæsus æger auxilium aut mortem summè flagitat. Hinc coacti ferè apertionem abdominis tentamus incisione factâ, sed nullo successu, malo quippe intimius residente. Vulnere per 14. dies apertè servato, morbo denique fractus miser placidè exspiravit. Aperto cadavere Hepar in parte convexa invenimus colore & constitutione reliquâ optimum. Sed ecce, cum lobum illum, qui ventriculum obtegit, attollere intendimus, observatur viscus istud nobilissimum ventriculo undiquaque ad natum, adeò, ut

cultro separationem facere necessum habuerimus. Sublato lobo hepar penè totum in parte concavâ meris hinc inde sparſis ſcirrhulis non quidem valdè duris, ſed interius materiam inſtar mellaginis continentibus repertum fuit. Ventriculum vero ſolum tumor occupabat, & intra tunicas reſidebat genuinum ulcus cum ſat multâ materiâ, non quidem purulentâ, ſed quaſi ſanguis foret grumofus ac corruptus abſque tamen foetore. Cavitate ſtomachi reliquisque viſceribus naturaliter ſe habentibus. Non prorfus alienam ab hac vid. *Observation. 90. Cent. 1. ap. Riverrium.*

OBSERVATIO LIX.

D. GEORGII HEINTKE,

Apertio ſcroti & ſcarificatio pedum ſæpius
hydropis, ſalvis adhuc viſceribus,
medela.

TRia mihi contigere non ita pridem exempla in viris duobus pro desperatis ferè habitis, unum in juvene aſcite univerſali penitus decumbente. Huic juxta cum internis magno auxilio fuit apertura ſcroti per binas vices celebrata, adeò, ut nunc felix liberorum parens exiſtat. Alterius viri 45. annorum, qui quoad faciem & manus Hippocraticus videbatur, propterque nimiam extensionem abdominis jam tum Omphalocelen paſſus erat ingentem, ope hac laudatâ Chirurgicâ optimè reſtitutus eſt. Tertium, Viri, qui dies noctesque inſomnis extra lectum ſedere cogebatur ob ſummè difficilem reſpirationem, per veſicatoria verò & ſcarificationes in pedibus inſtituta manifeſtam ſenſit curam.

OBSERVATIO LX.

D. GEORGII HEINTKE,

Pinguia non semper obliniunt poros.

CUræ meæ Medicæ concredita foemina formæ elegantioris vitæque lautæ, ea ipsa conqueritur de latere sinistro ac si affectu splenetico laboraret, huic ordinatur commune Emplastr. spleneticum, quo appposito ruborem contrahit locus emplastro tectus & poris apertis sudor copiosissimus emergit, ut plura lintea madefacta fuerint, cum euphoria partis, nec desit fluere sudor ex latere, licet plura adhibita fuerint externa, donec fonticulo posito in brachio tandem spontè cessaverit. Alterâ vice propter dolorem dentium apponitur temporibus emplastrum usitatum ad tempora, & pari modo locus lympham adeò acrem stillavit, ut genæ valdè arrosæ fuerint. Tertiò oleo quodam illinit digitum propter dolorem, & digitus per multos dies in tanta copia serum effudit, ut tabescere visus fuerit, imò affirmavit postea, quemcunque corporis locum ipsa re quadam pingui, e. g. Ol. amygd. dulc. si illiniret, mox sequi stillicidium lymphæ, nec antè remittere fluxum, quàm desisteret ab illinitione.

OBSERVATIO LXI.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,

Anatome Puellæ Diarrhœâ confectæ.

PRimum sibi locum vendicant, cadaverum, quæ *Xenodochium majus Regiomonti* obtulit, Sectiones. Indulgentia ista fuit *Perillusstris Supremi Provinciae Magistri JOHANNIS ERNESTI à WALLENROD*, qui quod bonis bene fit beneficium gratiam eam gravidam esse bonis, æstimans, nunquam probos Viros beneficiis ornare, augere, atque locupletare, cessat. Hic *Summus Musarum Fautor*

tor me voti compotem fecit, ut discipulorum, quos semper nominare possum *testes oculatos*, (*auritos enim non est quod curem malevolos*) vel hâc etiam operâ inservire valuerim commodis. *Hujus favori si quis usus redundat in Rempublicam Literariam, omne illud acceptum ferendum. Non detractasem vel cum dispendio sanitatis plurima eviscerare corpora, sed quod publicâ auctoritate his curis ædes nondum concessâ, & quod multas mihi fuisse insidias, interea dum ista incidi, re ipsâ cognoverim; nolui & temporis, & sanitatis, & sumptuum, facere jacturam. Si tamen *Supremorum Dominorum Regentium* indulserit favor, uti quidem *Perillustri Fautor* spem fecit, quî conclave ad ejusmodi Anatomias obeundas aptum concedatur, non parcam molestiis, sed lubenti illas sustinebo animo.*

Mille autem modis Lethi miseris mortem unam fatigare, hæc facile evincet misella, quæ non uno cum morbo conflictata, vel à teneris se mori sensit: tribus annis duxerat vitam, quâ tandem Anno 1682. ipsam trium mensium privavit diarrhæa.

Ex partibus motoriiis: Musculos ubique graciles deprehendi, Abdominis imprimis, quorum plerosque separaveram; pyramidales nullos hîc fuit observare.

Peritoneum substratum, solito crassius, duplices manifestò exhibebat tunicas.

Ex partibus nutritiis: (1.) Novum alimentum præparantibus Ventriculus vacuus, in tantum ut & interior tunica, mucoso omni humore destitueretur.

Par ratio *Intestinorum*: studio abluta dixisses, rugis exstantibus, villis autem sive ramentis pressè adhærentibus: Memorabile autem, quod rugæ ita deterisæ atque ablutæ, præsertim *crassorum*, *valvulas conniventes* prout ipsæ erant innumeræ, innumeras quoque præsentarent. *Tenuia* flatu turgabant; *Crassa* justo magis depressum obtinebant situm. *Cæcum* ad instar vermiculi dependebat inane. *In confinio Crassarum* plures *lumbrici*, gyris in se convoluti, hospitabantur.

(2.) *Ultimum*

(2.) *Ultimum Alimentum* sive *Sanguinem defecantibus*:
Pinguedinis nulla uspiam vestigia;

Nec *Omenti*; nisi quod *membrana* omnis adipis expers, quâ *vasa* alia atque alia ad ventriculum, Lienem, &c. à mesenterio excurrebant, ejus locum occuparat.

Hepati omnia, quæ oportet adesse, sanitatis aderant signa, nullo Scirrhi, putredinis, alius cujusque vitii indicio.

Vesica Felle tumida erat, liquore croceum per omnia æmulante; exteriorem faciem luteus depinxerat color, sed qui adjacentes partes tinxerat minimè. *Valvula* erat conspicua, quâ ductus cysticus ex vesicula egreditur, & stilo ex cavitate vesiculæ adacto non nisi difficulter admodum transitus concedebatur, secus quàm si ex cholidochico communi versus vesiculam dirigebatur idem. *Cervice incurvâ ductus cysticus cholidochici communis trunco inserebatur*, cujus quasi ramos rectâ *gemini poribiliaris* sua divaricatione constituebant.

Lien verò maximè omnium nos in admirationem rapiēbat, non tam quod *figurâ peculiare* quid præ se ferret, sed magis quod sinistro ipsius lateri alius *parvus* quasi *succenturiatus* affabre appensus, id quod feliciter *ex tabula Fig. XV.* addisces, Iniectione & inflatione in venam & arterias splenicis *major* intumuit, *exin & minor*, quippe quod *vasa ipsos brevium* instar intercederent, quæ injecti liquoris tincturam prodebant. Ambo diaphragmati erant annexi, sed alter ab altero ex Limbi inferioris medio ligamenta suscipiebat. *Minor* autem totus intra spatium, quo brevia ad ventriculum feruntur, diaphragmatis membranis prætextus, à postica arcte constrictus, ab anteriori parte liberior propendebat.

Renum dexter asperam superficiem offerebat, ac si ex pluribus globosis corporibus constaret. *Putridus* idem erat, *calculus* quoque refertus, ab alterius sani specie totus abhorrens. Diducenti involucri *flavus liquor bilis æmulus* hinc inde occurrebat, tantoque majorem in separando adhibens curam, asperum detexi *calculum*, amygdalam qui referret saccharo incru-

statam, lutei coloris; partes exteriores molliusculum; qui caruncularum unâ vel alterâ excavatâ liquoris flavo innatabat, acumine suo ureteri ex renibus exeunti imminens; reddideratque ureterem hic locorum digiti minimi capacem, inflatu id ad oculum commonstrante. Plures calculos nascentes in aliarum caruncularum cavernulis passim observavimus, magnitudine cedentes & duritie.

Mesenterium spissius quàm congruebat, præprimis ad rectum; toto illo limbo, quo intestinorum colligit anfractus, glandula cicerum aut lentium magnitudine apparebant, quibusdam ad illam pisorum appropinquantibus. Ex glandulis verò medium occupare solitis nulla conspicuâ eminentiâ, nulla quæ major (vulgò *Asellii*) jure merita fuisset dici, præterquam quod raræ hic locorum occurrerent.

Circumspectè exinde *Pancreas* indagans, præter illas ad margines sive limites Mesenterii sporadicæ glandulas nullum viscus glandulosum deprehendo: Duodenum itaque aperio, si quâ ductus *Virsungianus* me ad illud duceret; unico, quod aderat, foramini stilum immergo, & versando inquirō, an alicubi ex hoc in aliud vas versus glandulas pertendere daretur, frustra; negante industriæ successum naturâ. Perscrutatus quid vices hujus glandulosi visceris commodè sustinuerit? ad duodenum densiori numero confitas memoratas glandulas adverto, quarum insignior avellanam æquans, conglobatæ specie ad Lienem, à quo vix digiti minimum latum aberat, ascendebat, & vas à Liene sanguinem in portam exonerandum deducens, excipiebat. Huic vasi sive ramo splenico, pennæ mediocris capaci, aliæ quoque glandulæ, sed minores, turbato ordine innexæ erant, his quibus mihi vestigia Pancreatis legisse visus sum.

(3.) *Ultimum Alimentum coquentibus* sive sanguificantibus: In thorace Pulmo spumâ refertus, neque aliud quicquam p. n. nisi quod dexter lobus multis pellucidis filis extremam partem diaphragmati concreverat.

Cordis dexter Ventriculus flaccidus detumuerat, in neutro sanguis, cum totum corpus exsanguis, parumque cruoris ex majoribus vasis concisis: *Foraminis ovalis signum* reliquerat membranula semilunaris. *Pericardium* crassius, nil aquæ continebat.

Ex partibus genitalibus: uterum denique cum *testiculis, Tuba Fallopiana* ejusque *fimbriato orificio* obiter lustrans, in *hymenis* inquisitionem curam verti. Verum patula admodum vulva, nec *caruncularum myrtiformium*, nec *hymenis vestigium* reliquerat; exiles saltem rugæ limbum, quo urethra exit, distinxerant, extantiores quam in aliis partibus vaginæ. *Uteri orificium* nec flatum, nec stilum, facillè admittebat, contra quam *Tuba Fallopiana*.

Usus ex Anatome Puella Diarrhœâ confectæ.

I. *Cruditatem* causam esse diarrhœæ, intestinis inquinatis, quæ sententia etiam *Philosoph. 2. de generat. Animal. c. 20.* illamque uberius exponit *Aretæus* vestigia Aristotelis nunquam non premens *2. d. ca. & sig. diut. Morb. c. 7. conf. c. 11.*

II. *In bilem & in sanguinis succiq; nervosi recrementa*, ex arteriis & ductu Pancreatis, *ad intestina suffusa*, diarrhœæ ut plurimum causas *Cl. Willisius d. Febr. c. 13. refert.* Alii in bilem non qualemcunque, sed *salinam*, quæ cum succo Pancreatico chylum corrumpat. *Salinam in hac puella non fuisse* forte arguent non tinctæ adjacentes vicinæ partes, utut luteus fuerit folliculus. Et cum *bilis in intestinis nullum indicium*, sêcus quam in cane diarrhœâ laborante observavi, forte nec *bilis simpliciter in culpa fuerit.* Neq; *succus pancreaticus* Auctor erit mali, cum non Pancreas, nedum ductus pancreaticus, adfuerit. *Quid ergo causâ dicamus? Cruditatem? quâ ex cruditate fieri poterit, ut vâcuus plane ventriculus & intestina omnia jejuna?* an hoc in sanguinis succiq; nervosi recrementa ex arteriis erit referendum? Venas portæ, quibus intestina con-

stant, facilius in eadem posse quippiam deponere, quam quidem arteriæ, mihi certis constat experimentis. Neque ex sanguinis succique nervosi recrementis, unde, unde essent, tanta fieri posset abstersio, nullis relictis fordibus. Paucis itaque *quomodo ex cruditate*: Scilicet cum ex debilitate caloris parum novi alimenti à filtris oscillorum lacteorum fuerit exceptum, atque ex defectu novialimenti, parum quoque successerit alimenti ultimi sanguinis, exiguum autem existens alimentum ultimum cum illud laxas invenerit vasorum sanguineorum vias illas liberè commearipotuerit, non opus habens ut per glandularum aliarum minima cribra adactum multum feri deponeret. Hincque adedò à glandulis intestinalibus (illas *Exc. Peyerì* supponamus) nihil novi mucii apponi, cum alius quivis mucus à forbitionibus, quibus misella usà fuit, sit deterfus; atque deficiente usu, collabentibus scilicet vasis, obliterated quoque glandulæ.

III. *Calore laticis vitalis omnem vitæ salutisq; constare rationem: hinc membranarum densitas præter solitum, Peritonæi, Mesenterii, Pericardii; hinc sordium ubiq; situs; hinc male connexa plerarumq; partium series, & ut Lucretius:*

Multa sine ore etiam, sine vultu cæca reperta,

Vinctaq; membrorum per totum corpus adhesu;

hinc musculorum gracilitas, adipis defectus &c. Præclarè itaque *Philosophus*, quod caloris imperio, materia servitio corporum & generatio & nutritio & auctio; debilitate autem *istius*, hujus impuritate (quæ sunt cruditatis & iniquationis) succedat *μολοσις* & *ἀπεψία* vid. 4. *Meteor.* 1. quod cum innumeræ anatomæ liquidò demonstrant, mirari subit, esse qui negant primarum qualitaturn cognitionem Arti Medicæ quicquam conferre. Utut enim secundis suas laudes non invidiam, non omnia tamen illis cedere autumo: vel explicentur ista Phænomena secundis aut etiam tertiis qualitatibus?

IV. *Glandulas humorum collectioni inservire, est Coi, libro de glandulis, & Auctoris anat. vivor. apud Galenum; quare diarrhoeâ*

rhœâ omne humidum per alvum egerente, glandulas suo munere exauctoratas necesse erat contabescere.

V. *Febriculam ex glandularum vitio oriri, idem Cous loc. cit. ostendit.*

VI. An defectus *Pancreatis* arguet, ipsum non nisi humorum collectioni esse destinatum?

VII. An quoque *Pancreatis usus* ex liene gemino colligi potest? siquidem naturæ puto ingenio hoc deberi, quæ sagax, partium, idem servitium subeuntium, decremента magmentis aliarum pensat.

VIII. *Geminum Lienem* jam tum *Aristotel. 4. d. Gen. Animal. 4.* dignum judicavit, quem annotaret inter illa quæ raro occurrunt: geminus & Exc. *Hardero* in cadavere puellæ decennis repertus. (*Exercit. Anatom. & Medic. 49.*) Atque etiam *ex cane* reverâ geminus mihi à discipulo oblati, docente illud *Tabellæ Fig. XVI.*

IX. An *folliculus fellis* tantum *sinus* erit *ductûs cholidochici*?

X. *Renum naturam infantibus glandulosam solenniter* Exc. *Raygerus* annotavit *Ephem. Germ. Ann. VI. & VII. Observat. CCII.* Confirmantibus idem *D. Andrea de Balsamat. Clauderi & Bilfii Hipp. L. d. gland. & off. natura. Aretæo L. 2. d. acut. sign. & caus. c. 9. L. 2. d. diut. sign. & caus. c. 3. Arist. 3. d. Par. Animal. c. 9.* Verum hęc exemplò parum huic sententiæ accedet roboris, cum p. n. dici possit ita evenisse.

XI. *Calculorum in renibus generatio, eorundemq; in ureteres ingressus quomodo contingere possit, luculenter exponit Aretæus loc. citat.*

XII. *Hymenem morbo perire.*

XIII. An *caruncula myrtiformes rugarum* erunt *protuberantia*, an magis *hymenis disrupti laciniæ*? Qua de re *B. C. D. in Tract. de generatione Viviparorum ex ovo* fusius; plures *hymenum* exhibiturus delineationes, prout in tenerrimis & integerrimis puellis hic flos se conspiciendum prabuit.

- A* Pars Ventriculi præcisa,
B Pars Omenti,
C Vasa splenica.
DD Corpus lienis majoris ad crassit.
E Pars Diaphragmatis pendula.
F Lien minor.
G Vasa per omenti membranam transparentia quibus majori connectebatur.
H Glandula majuscula, quæ loco Pancreatis erat, & eandem cum Liene majori venam habebat & arteriam: truncus etiam vasorum h. l. per quem injectio facta.
I Locus, qui connexionem renis sinistri cum liene majori & Diaphragmate exhibet.
K Vasa brevia ad Ventriculum excurrentia.

Alia facies. B

- A* Ventriculi pars.
B Major lien ad latitud.
C Lacinia Diaphragmatis.
DD Crassit. lienis minoris.
EE Vasa per quæ injectione in majorem facta, hic parvus etiam intumescebat.

Fig. XVI. Explicatio.

- A* Lien major.
B Lien minor.
C Membrana tenuis pellucida interstitium faciens inter utrumque.
DD Vasa.
EEEE Pinguedo reclinata.

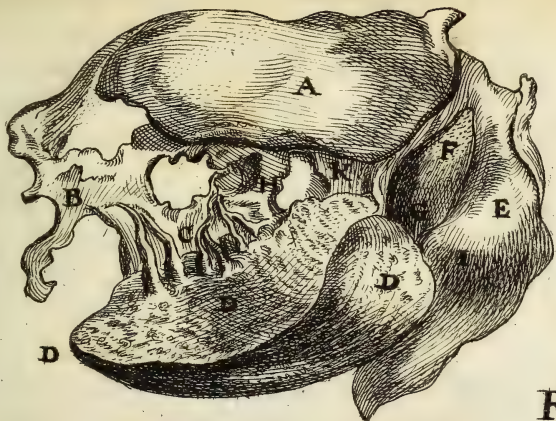

Fig: 15.
p. 118.

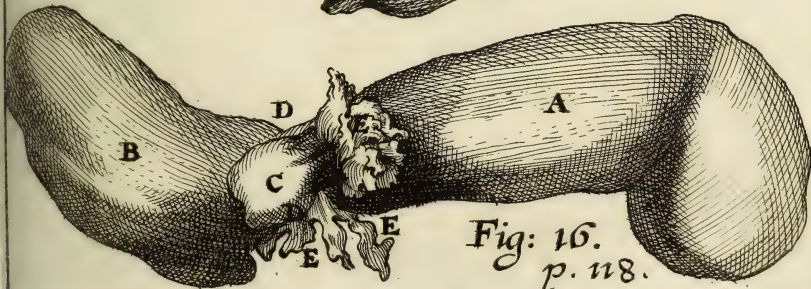
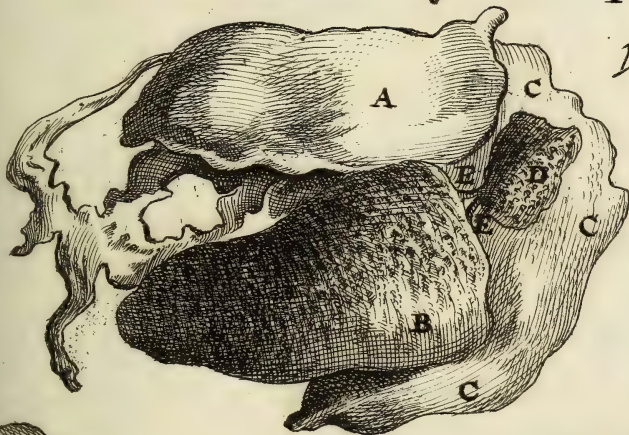
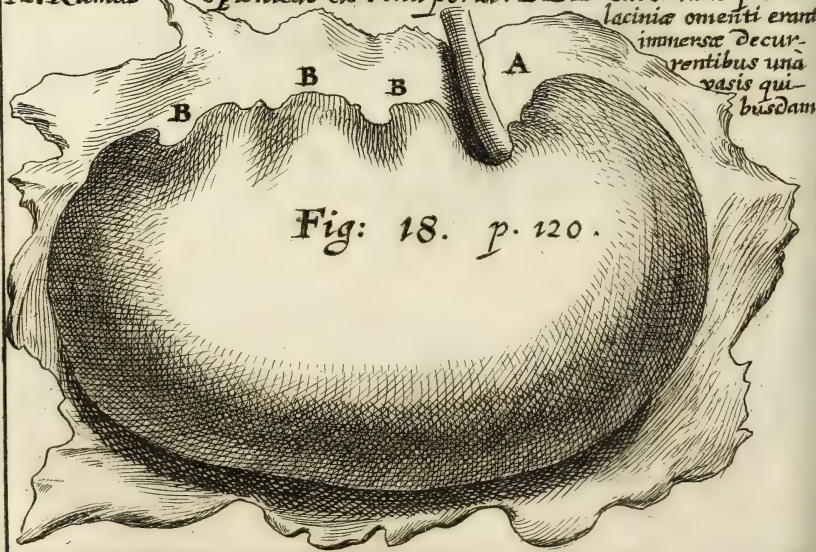

Fig: 16.
p. 118.

- A. Portio Mesenterii qua^m Vertebrae adhaeret.
 B.B.B.B. magnitudo protuberantis glandulae majoris sive Pancreatis Asellii gypso-lapidescens.
 C.C.C. Vasa excurrentia per pancreas Asellii.
 D. Alia glandula minor vel officulum cera
 E. Eiusdem glandulae detractis mesenterii et propriis.

- A. Ramus splenicus ex vena porta. B.B.B. Cavernulae quibus lacinae omenti erant immerse decurrentibus una vasis quibusdam

OBSERVATIO LXII.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,

Anatomie Phrenitici.

EX eodem Xenodochio fuit, qui febre per semestre spatium afflictus, tandem in delirium incidit, saltuque in cœlum enisurus, in aquam se præcipitarat, vixque huic periculo vel cum Sospitatoris exitio ereptus, graviore aliquot dierum furore agitatus, animam efflavit.

Ex partibus motoriiis: Musculos rectos separanti, pyramidales portionem horum constituere videbantur.

Peritonæum crassum admodum.

Ex nutritiis: (1.) Novum alimentum præparantibus: Intestina tabes infecerat, adeò emarcuerant.

Receptaculum Chyli & Pancreas Asellii ex Mesenterio evolventibus, locus, ubi lactei ductus ad glandulam majorem tendunt, *corpus durum*, ossiculi cerasi, vel pisi majoris specie obtulit; ipsiusque *glandula majoris tumor* præter naturalis visus, tactui, vitium subesse, dignoscendum præbuit; uti in detectâ patuit, quid monstri aleret; cum detractâ membranâ, *pars ejus superior grumosa* casei recentis speciem referret, *inferiori in lapideam duritiem concretâ*; caseosum istud Solis calori exposui, quo in niveum corpus gypseum abiit, uti adhuc fidem faciet asservata glandula. *Minor glandula* tota calculi naturam induerat, aspera ubi membranâ illam denudaras. Consultatur *Fig. XVII.*

(2.) *Ultimum Alimentum defecantibus: Hepar* magnitudine vastum, & pondere grave, quale non memini *friabile*, minus soliditatis habens, levissimo contactu in fissuras & rimas dilabens, pluribus ligamentis dextro lateri erat annexum.

Vesicam fellis dissecanti, multa viscosa, crassaque *bilis* picis liquidæ instar, qualis ex cysti bubulâ ultimò, exiit; *Porz biliaris liquor* longe subtilior erat & fluidior. Partes vicinâs Hepa-

tis aliorumque viscerum nullo colore bilis tinxerat. *Fundi vesica interna facies* reticulatum opus exprimebat. *In cervice aperta, rugas* plures observavi, quas inter una insignior, quæ minori permittebat majori stilo denegabat aditum; nullâ tamen membranê comparente valvulâ. *Cholodochicus communis* recto ductu itidem à poro biliario descendebat, incurvato tramite ad illum accedente *cystico; pori biliarii unicus truncus æternus sub Parenchymate Hepatis* in duos ramos erat divisus.

Lien vastus, malè compactus; cum levi pressura distringeretur, quomodo putrefacta solent, colore *intus* aterrimo, non item extus. Mirabilis *species*, qualem *Aristoteles 3. d. Part. Animal. 7.* Quadrupedum oviparorum dicit, *reniformis*, magnum enim renem dorso æqualiter declivi & convexo referebat, cavernulis item sive recessibus quibusdam foveas præsentabat, quibus inserta erant vasa portæ, uti emulgentia renibus inferi videmus; *Crassities* latitudinem æquabat, ut de pondere conjectura sumi possit: videatur *Tabula Fig. XVIII.*

Vasa brevina, inflatâ venâ Portæ, satis conspicua, per quæ eâdem operâ insigniter etiam intumescerebatur ventriculus.

Pancreas Scirrhus erat infectum, minimis glandulis induratis: neque *ductus Virsungianus* se sistebat quærentibus, unico foramine perforato duodeno. Crassissimam Pancreatis partem rectâ transibat *vena Porta*, quæ pollicem caperet amplitudine.

(3.) *Ultimum Alimentum coquentibus*: Cor parvitate memorabile, vix bimuli æquabat pugnum.

Pulmonum pars diaphragmati, pars sterno, multis fibris & distinctis tunicis erat connexa. Tribus in dextro, duobus in sinistro lobis.

Ex partibus sensorii: turgidis omnibus, *matrem duram* cranio minime adhærere advertimus; incisâ autem eâdem cruor & sanies diluta effluebant affatim. Hinc *sinum falcatum* patefacientibus, vermiculus quasi sanguini innatare visus, quem uncô extrahentes blande concretam sub albidam *massam*, quæ carnem mentiretur, *polypi figurâ* fuisse constitit. *Ad Torcular*

Herophili extendens brachia excurrebat, ubi divisus ramis duos sinus transversos occupabat; erat latitudine pennæ mediocris ubi crassissimus; finiebat in *quarti sinûs confinio*, Torculari *Herophili* multo cruore oppleto.

Matre durâ circumcirca recisâ & sublatâ, piâ occurrit illæsa, multis vasis turgida; stagnante in interstitiis anfractuum copiâ subcœrulei humoris. Curiositatis ergo *piam* accurate separans, illam *alteram duram matrem* exhibui, non solum quod crassitiem tunicæ, sed & quod amplitudinem vasorum; eademque à cortice cerebri facilius quam unquam dura à piâ, auferebatur, cum nullo adhæsu cortici esset annexa, quô ipsô subcœruleus per *piam* translucens humor effusus se lympham intuentibus probavit.

Anfractus vero *corticis cerebri*, piâ hâc matre semotâ, nudi prorsus, omni membranâ destituti, præclaro spectaculo, intestinulorum vel funiculorum seriem quandam dispositam digitis ordine explicandam offerebant, nullis in ipsorum superficie conspicuis vasis, sive sanguineis, sive lymphaticis, saltem, uti cocta agnorum aut vitulorum intestina tenuia, tubulos erectos densè coagmentatos exhibebant: adesti cultrum per corticem *ad medullam* usque, crebrâque *sanguinea stigmata* in medullâ hinc inde animadversa.

Ventriculi madidi lympham agitatione dilapsam arguebant, *tertio* adhuc cochlearis mensurâ sat puram effundente.

Exinde *plexus Choroides* nostrum sollicitavit studium, *pineali glandulâ* nihil singulare demonstrante; atque *plexus* prorsus non sanguineum colorem præ se tulit, sed albicans magis pallidumve *glandulosum* aliquod corpus exhibuit, præprimis in extimo limbo conspicuis glandulis compluribus.

Medullam oblongam instar arboreti jucundissimi vasorum mirabilis *plexus* succinxerat.

Usus ex anatome Phrenitici.

I. *Phrenitidis causam*, si modo unquam, non semper tamen meningum aut cerebri esse inflammationem.

II. Cl. Willis part. 2. de anim. brut. c. 10. Phrenitidem à meningum inflammatione oriri posse negans, ipsam spirituum animalium inflammationi vindicat, particulis sulphureis à sanguine in cerebri claustra suffusis, illosque spiritus ibidem continenter accendentibus. Ex nostrâ Historiâ huic Sententia Willisii quod *favere*t, illud forte esset, quod stigmatibus sanguineis interior medulla fuerit dispuncta, unde qui medullam subiit sanguis sulphureæ admodum naturæ judicari poterat. Revera enim *s. n. neque corticem, nedum medullam subintrant vasa sanguinea*; quomodo forsitan capiendus Arist. 1. de Hist. animal. 16. &c. Quando cerebro sanguinem & vasa sanguinea denegat; non obstante quod per injectiones ater liquor, vel ipse sanguis, in medullam adigi possit; aut quod etiam in ferocibus animalibus, quibus *vivaq; adhuc animaq;* aliquid retinentia membra dilaniamus, medullam notis sanguineis distinctam non unâ vice observaverimus. An quoque ex *Whartoni, Malpighii, Willisii, & cæterorum* Sententia cerebri medulla aut cortex *s. n.* minimè aliquid sanguinis admittet?

III. Verum *an phrenitis*, hujus nostri, incendio spirituum animalium, à sulphureo sanguine excitato, debeat, multa reddent dubium: (1) Omnes anfractus, omnes ventriculos lymphæ inundat: (2) Plexus Choroides ex sanguis; (3) Polypus sinui falcato immersus; (4) Sanguinis quodcunque adfuit admodum dilutum; (5) Pia mater incrassata & avulsa; hæc omnia non sulphurei alicujus incendii, sed aquei alicujus diluvii patrata diceres facinora.

IV. Sanè *videtur febris diuturna* omnes exhaustisse caloris nativi vires, quo factum ut sanguis sursum ad cerebrum adactus, hujus frigore superatus, polypo materiem relinquere coactus fuerit; atque cum novus, qui accessit sanguis, pariter generoso calore minus esset coctus, in viis latiusculis commeatum solum obtinuit, totoque corpore non valens minima penetrare, subtilissimum ichorem per angustias viarum transmissit, stagnante crassiori; hincque adeò in sulcis sive liris corticis

corticis cerebri exundavit lymphæ; hinc in ventriculos eadem exstillavit per plexus Choroideos; hinc pia dura reddita mater. Interea verò cum justum incrementum *Polypus* accepit, ut sinum falcatum ferme obturavit, circa torcular imprimis, coarctatio hinc & depressio meningum atque cerebri, impedito cursu sanguinis, non sine dolore, *proxima* puto *Phrenitidis* nostro fuerit *causa*: *Conf. Exc. Pechlini Eph. Germ. An. IX. & X. Observ. XXV.* Sanguinea verò puncta in medulla ex vehementia commoti sanguinis, quando viam vi sibi fecit furore æstuantis succensus.

V. *Dari vasorum lacteorum obstructionem.*

VI. *Eandem ad glandulas majores febris causam huic nostro extitisse.*

VII. *Ubiq³ locorum in corpore animato calculos generari posse.*

VIII. *Generationem calculorum non esse momentaneam, sed coagulatâ particulâ, illi aliâ atque aliâ novè appositâ tandem corpus justum exsurgere, inæquali primum duritie, donec tempus omnia solidaverit.*

IX. *Non solum sal, aut terram, sed & viscidum caseosum materiam calculis præbere, uti in hoc nostro chylus lymphâ suâ destitutus.*

X. *Viscerum Hepatis & Lienis friabilitatem refero in defectum lymphæ, quod hæc ob glandulæ majoris obstaculum ad ductum thoracicum non tam liberè commeaverit, unde torridus sanguis redditus, præsertim lymphâ in cerebro insuper suppressâ.*

XI. *Eidem lymphæ defectui viscositas & crassities bilis in folliculo adscribenda.*

XII. *Non semper tenuiorem esse bilem vesicæ, quamvis Cl. Diemerbrockii istud fuerit placitum, sed contingere ut pororum bilis sit fluidior & tenuior.*

XIII. *Hippocrates d. morb. mul. c. 87. d. liene magno §. 11. Succedit autem ex hoc semper hydrops: huic minimè suffragatur*

nostra Historia. Ast *græcus Textus*, qui addit ἀπὸ τοῦ πόλι, Hippocratis propositionem forsitan defender.

XIV. *Non opus habere naturam ubiq; valvulis membraneis, pro instituto suo sive arcendi, sive admittendi quippiam, e. g. in cervice cysteos.*

XV. *An vesica fellis nil aliud erit, quam sinus cholidochici?*

XVI. *An male ductus Hepaticus à poro biliario distinguitur? rectius sanè cholidochicus, quinunc audit communis, truncus supponendus, cujus rami designandi aut divaricationes; quodq; alii rami Parenchymati hepatis incumbant, alii verò idem subintrent.*

XVII. *Duri à vena Porta ad ventriculum per lienem com-
meatum; an vero & s. n.?*

XVIII. *Pancreatis Scirrhus in defectum lymphæ aliquando referendus.*

XIX. *An parvitas cordis præternaturalis dicenda, ex pau-
citate sanguinis?*

XX. *Pulmonis alterius tria fissa inter rariora notanda vult
Cl. Bartholinus.*

XXI. *Pia mater p. n. illustriorem adhuc reddet luculentam
descriptionem ejus s. n. apud Cl. Willisum anat. cerebr. c. 7.*

XXII. *Favet nostra observatio corticalibus sive glandulis sive
tubulis Exc. Malpighii.*

XXIII. *Stabilitur eadem quoque Sententia Willisii loc. cit.
c. 12. quod plexus Choroidei glandula sint destinata sero, sive
cerebri, sive cerebelli, digèrendo.*

XXIV. *Glandulas plexus Choroidei sæpius vix conspicuas an-
notat Diemberbrockiüs.*

Fig. XVII. & XVIII.

OBSERVATIO LXIII.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,
Anatomie Herniosæ & Asciticæ.

Idem tempus, idem Xenodochium mihi obtulit vetulam hydrope extinctam.

Ex motoriiis: Umbilici protuberantia nos invitavit, ut cutem illicò circumcideremus; quâ à subjecta pinguedine liberatâ, loco umbilici emerfit sacculus peculiaris, quem aperientes portione insigni omenti, eâque in corruptâ infarctum vidimus, *Omphalo-epiplocelen*, umbilici ex omento Herniam qui constituerat. Indagantes quâ viâ omentum perrupisset, singulare foramen ex peritonæo protenso efformatum offendimus; ex hoc omnem illam omenti partem licebat educere, & per idem in sacculum rursus intrudere, cum cætera liberum esset omentum, nisi quod exigua ejus particula, intercedentibus fibris, margini foraminis accreverat; istarum adeo firmum erat vinculum, ut ferro saltem cederet. *Ligamenta ex umbilicalibus* s. n. erant impervia, uti in aliis adultis fieri amat.

Ex nutritiis: *Ex praparantibus* *Ventriculus* & *intestina* aquâ exundabant, quâ etiam tota cavitas abdominis exuberabat.

Mesenterium quoque aqueis sulcis ita divisum erat, ut diluceret; his rivulis vasorum semitas occupantibus.

Ex Defecantibus: *Omentum* minus pingue erat. *Pinguedo* verò qua *Mesenterium* obsidebat aqueis ductibus erat uvida atque irrigua; *ast* qua *musculos* investiebat, à lymphâ prorsus erat immunis, ut tamen ad flavedinem plus justo inclinaret.

Hepar, nullâre, nisi colore, flavis punctis ipsius superficiem pingentibus, suspectum se reddebat. In dissecto verò *Malpighii sententiam* aliquid ex vero trahere advertimus, quando *glandularum compagem* *hepar* adstruit; lobulis enim sibi succenturiantibus per totam profunditatem undique *hepar* ef-

factum erat. Idem flavo colore à reliqua parte discriminati *Scirrhum* quendam referebant, utut leviusculum. *Venarum porta & Pororum biliariorum sedem* hi racemi in vaserant; merè botryoides, nullo caule longiori aut pedunculo, sed punctulis sive glandulis parvulo intervallo disjunctis unice insignes.

Vesica felleis minimè turgida; cervice ejus inclinante, *Cholidochicus communis* rectâ lineâ *pori biliarii continuatio* comparabat. *Apertâ cervice plures ruga*, sex circiter, mentiebantur valvulas, quæ crassiorem stilum morabantur, subtiliori præterlabente. *Bilis presso fortius folliculo*, quamvis adeo spissa non esset, lentetamen effluebat; tinxerat & omenti & hepatis partem flavedine. *Fundi interior tunica* reticulatum opus, quali facie ventriculus ruminantium cornigerorum, *νεγύφαλον*, exprimebat. *Porus biliaris* in duos ramos sub hepatis Parenchymate discedebat.

Lien parvus, palmam vix longitudine & latitudine æquans, rhomboideâ figurâ, satis solidus, & naturæ respondens.

Renibus aderat pinguedo; situs sinistri altior.

Capsula atra-biliaria, oblongæ pennæ crassitiem vix æquantes: Ductum intus notabilem monstrabant nullum, coherentibus arcuè lateribus, utut qualiscunque alveoli signum extaret, atro humore lineam quandam in mediis efformante.

Reliqua naturæ vultum retinebant, saltem quod *Pancreas* grandinosâ duritie: *Ductui Virsungiano* stilus immisus, per foramen Cholidochici in duodenum exibat, à quo tamen versus pancreaticum stilo penetrare erat impossibile.

(3.) *Ex coquentibus*: *Cor* vastum erat, digitos transversos sex & ultra latum: concreto sanguine, non item polypo, *ventriculi* erant oppleti.

Pulmones speciosi, quod texturam, quam ex facie externâ erat legere, ad Malpighii mentem adumbrarent egregie. *Marmorea tibi finge lineamenta*, in quibus vario ductuum lusu hinc inde

inde centra (ita Plinius duritiem in marmore claro similem appellat) & infinitos circinnos Naturæ effinxit ingenium; Istum in modum turgidos pulmones discurrentes sanguinei delineant tubuli, infinitis ambagibus de errantibus vivis, & ad costernulas quasdam certis intervallis & figuris contendentibus; quod ipsum tantò illustriorem præbebat conspectum, quanto saturi magis coloris sanguis per vasa extantiora transmicaret.

Ex genitalibus: Uteri vagina absque rugis erat; orificium densiusculo corpore hians.

Testium species notatu digna, quod exterior anfractuosorum ductuum implicatas undique exponeret series, quales inflatis spermaticis in Epididymidibus masculorum est obtinere: Dissecti vero Anfractus incrassatam variisque rugis condensatam monstrabant tunicam albam; reliquo corpore carneo solido.

Memorabiles quoque *Tuba Fallopiana* imperviæ profus, sive cœcæ, ligamenti instar cultro dividendæ. *Fimbriatum sive foliaceum ornamentum* in carneas glebularum exiguas concesserat; *Orificium* vero ipsum in globosum caput coaluerat; ab utroque latere hinc inde vesiculis diversæ magnitudinis limpidis. Quæ omnia rectius in *Tractatu de generatione Viviparorum ex ovo* sistet tabula.

Usus ex Anatome Herniosa & Ascitica.

I. Non à peritonæi rupturâ aut vulnere herniam semper, sed à laxatione qualicumque sæpius; *Parvus lib. 7. c. 13.* rectè descripsit, qualem in hac herniam invenimus.

II. *Difficultatem curandi herniam ex accretâ quantulacunque ad angustias meatus portione.*

III. *Differre Anasarcam sive aquam inter cutem ab Ascite, quod in hac Hydropis specie, musculorum caro & pinguedo non sit inundata, vid. Aretæus lib. 2. c. 1. de sign. & caus. chronicorum.*

IV. *Pinguedinem esse ex abundantia ultimi alimenti concocti, vid. Aristoteles 1. de generat. Animal. c. 18.*

V. Rectè

V. Rectè quidem *Galenus*, quod non semper; erit tamen sapius ex hepatis scirrho Ascites.

VI. Hepatis Scirrhum ut plurimum in poris biliariis, aut ramis *Portæ*, deprehendes, non æquè in ramis venæ cavæ, nedum arteriæ.

VII. Nisi me animus fallit, glandulas *Mulpighii* in Hepate innumeros diversorum vasorum plexus in fibrillis minimis aurogor.

VIII. *Cholidochico* communi trunco; vesiculâ fellis sinu; poris biliariis ramis, frustra hepatico ductu vasorum obscuratur doctrina.

IX. An cavernula memoratæ cervicis p. n.? an natura illis usa est loco valvularum membranarum?

X. Posse bilem intra vesicam diutius detentam acrimoniam acquirere. Cur autem in hac nostrâ diutius Cystis bilem detinuerit, in causâ forte Scirrhus pororum biliariorum fuit, qui fecit, ut parum bilis ex hepate exstillaret, multò minus autem redundaret, unde neque turgidum vesicæ receptaculum redditum, neque penus bilis vetus novo seroso fuit dilutus, atque ventriculo cystin non exonerante comprimendo, in veterata bilis acrior evasit.

XI. Perfundum vesicæ posse venam *Portæ* minimis suis extremitatibus aliquid effundere, mihi aliis experimentis constat: Saltem id notatu dignum judicavi, quod per injectiones aliquando talem reticulatam speciem fundo vesicæ conciliaverim. An vero in hac nostra cancellatum istud opus fuit p. n.? cum obstructis poris biliariis, quâ data porta ruere bilem oportebat.

XII. Non hepatis solum, sed & aliorum viscerum defecantium obstructionem conferre ad Ascitæ generationem; e. g. pancreatis.

XIII. An cordis amplitudo caloris debilis index?

XIV. An melior portio sanguinis ad superiora contendit, relicto aquoso & feculento partibus inferioribus? ista *Aristotelis* est senten-

sententia, & pulmones in hac Nostra illud adstruunt, cum in reliquo corpore aquosus prorsus esset sanguis.

XV. Ex pulmonum datâ delineatione, forte illustrari possunt *Stigmata Hippocrati in pulmonibus dicta*; in quâ v. d. Lindel *Medicina Physiologica c. 6. art. 20. §. 183.* prolixius commentatur, contendens stigmata illa spumosa s. n. atque ita corrigendam esse lectionem ἀφρώδες, non ut Foes. in *Oeconom. ἀφρώδες*; cum neget pulmones notis sive maculis nigricantibus esse insignitos, nisi nicotianæ delectati fuerint fumo.

XVI. *Rugas delectas vaginæ, orificium uteri densius & hians*, hydropis vitio.

XVII. *Anfractus vero testium tunica*, nescio an quid aliud velint, quàm quod distincta in foeminarum testibus occurrant corpora. Quod *ovarium* vulgo nunc audit, in quo ova collocantur, Epididymidibus; *carneum* vero ipsis testibus virilibus respondeat; quando igitur ova generare tunica nescivit, quod sanguinis abundantia ab Ascite in cavitate ventris absorpta, evanuit usus ovarii. An vero ætati senili ista debetur facies?

XVIII. Sed quid *de ovis sive vesiculis ad tubam Fallopiam, eamq. cæcam*, variâ magnitudine dispersis. An naturæ hæc est sive providentia, sive necessitas, ut penset aliarum partium damna? abusa itaque est istis locis extra tubam, quando in testium dictâ tunicâ serosum semen muliebri secernere minus potuit. Verum Sententiam *de generatione viviparorum ex ovo peculiaris* exponet *tractatus*, qui sua reddet, quæcunque ex usu inveniet.

OBSERVATIO LXIV.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,
Anatome Asciticæ.

Eodem anno, Xenodochium minus, suburbanum, vetulam quandam, parili morbi genere enectam, secundam exhibuit, *Exc. D. Starckio, Collega & Amico candidissimo, Auctore*, qui eandem mecum inspexit.

Ad umbilicum lineâ albâ exiguo foramine perforatâ (quod ego facilius & commodius duco, quàm ad musculos transversos viam facere) multum aquæ exibat, loturæ carniū similis, citra insignem foetorem.

Abdomine aperto ex nutritiis (1) Præparantibus: Intestina aquâ plena, marcido colore contabuerant.

(2) *Defecantibus*: singularis omenti species, quippe pinguedine omni consumptâ, nec membranæ vestigium, nisi ad colon & ventriculum, illudque exile admodum, reliquum fuit: *Majora autem vasa sanguinea omenti*, funiculos aterrimos, vel magis cruorem in crassa fila malè cohærentia diductum, non intertextâ ullâ aliâ compage, decussatim hincillinc, magnis intervallis, intestina irretientem ob oculos ponebant.

Hepar illicò Scirrhum manifesto prodebat, asperum ad tactum, eminentibus alicubi etiam tumoribus flavedine bilis infectis. *In dissecto* evidentius hoc erat videre, quod & majores, & densiores, grandines flavescentes totum occupassent; quippe cum sanguinis tincturâ quod esset imbutum, vix linearum tenuissimarum intercurrentium quantitate conspiceretur.

Summitate Orbiculari, capite Extorum nobis in Exercitat. de originibus Anatomicis demonstrato, & *crepidine sinistrae partis* totum *diaphragmati* erat adnatum. *Portæ* utrinque in simâ, globorum rotundorum in modum protuberabant.

Præterquam quod Omenti & hepatis illa erat pessima facies.

cies, nec reliquæ partes labe carebant. *Vesica fellis* turgida, dissecta aterrimam effudit bilem, crassam & male fluidam, qualis sanguinis fex subsidens in febribus malignis, fibris dissolutis: Rob ceraforum nigrorum grumofum dixisses, quod colore æquè & consistentiâ referebat.

Lienis externa tunica crassa, pustularum subalbidarum numero plures dabat tumores; *interior substantia* justo licet solidior, notabilem tamen Scirrhum ostendebat minimè. *Species ejus* singularis renes æmulata, recedentibus introrsum in quasdam cavitates vasis, ad figuram, quam in *Phrenitici Anatome* dedimus, accedebat.

Pancreas solito durius grandinosum.

Renum communis membrana putris, & mucosa, deficiente pinguedine; salvâ tamen substantiâ.

(3) *Coquentibus*: *Pulmo* non unis fibris, sed integris lobis undique coaluerat, cum diaphragmate, cum Pleura, cum pericardio.

Pericardium aquâ destitutum, justo crassius, diaphragmati revinctum amplissimum efformarat alveum.

In quo *Cor* adeo vastum ut latitudine & longitudine superaret bovinum maximum, cui tamen crassitie cedebat, quod quasi compressi planior, non æque globosa *σπογγύλιος*, turbinato mucrone, figura existeret. Illò, quod *ab Exc. Kerckringio* in *Spicilegio Anatomico* delineatum, *demptis vasis* (quæ & huic præter istam molem erant *capacissima*) duplo longius & latius, uti charta, cui impresseramus sanguineum, tabellæ Kerckringianæ admota, liquidò demonstravit. Cætera nihil portentosum ostentabat.

Ex Genitalibus: *Uterum* cum *tubis* & *testibus* exhibebit quondam *Tabula in Tract. de generat. vivipar. ex ovo.* præter mucum viscosum *in fundo uteri*, præter *orificium* patulum, præter unicum ad *orificium* *tubæ ovum*, præter *foliaceum ornamentum*, præter *foliaceas lacinias*, *figura utriusque testiculi* erat mirabilis, cum pari modo ac in illâ alterâ, *funiculi albi pluribus*

anfractibus utrumque investierant. Culcrum admovens inveni tunicam incrassatam & induratam anfractus exhibuisse, nullô ductu ullibi obvio; reliqua pars major testiculorum, carnea, solida, huic tunicæ inclusa, in altero cavernulam ex quâ sectâ aqua limpida profiliit, continebat.

Usus ex Anatome Ascitice.

I. Quod debilitas caloris causa fuerit *hydropis*, conf. ex *Cl. Bartholini Cent. III. Hist. 83.*

II. *Aquam loturæ carniū similem*, ex vasis scilicet, per colliquationem consumptis, itidem *Bartholinus loc. cit. Hist. 81.* observavit.

III. *Omentum consumptum in hydrope*, ex *Parvii Observ. 5. & 29. ad Cent. IV. Hist. Barthol. Conf. Cent. 1. Observ. 2.*

IV. *Colliquationis gradus*: Primò partes humidiores aut minus siccæ consumuntur e. g. pinguedo; hinc membranæ rariore, tandem & vasorum compactæ tunicæ.

V. *Quid causa fuerit, quod in majoribus vasis sanguis, & quidem coagulatus hæsit; an acidum?* an magis quod circuitus sanguinis impeditus, & quod venæ Portæ sanguis lymphâ parum dilutus, ad majora hæc vasa concesserit, ut partim ex defectu fluidi, partim ex defectu caloris sanguis in hæc vasa impactus crassior substiterit. Mihi sane uti in aliis pluribus ita etiam in hoc Phænomeno aliæ quævis causæ adducendæ, quam acidum. Neque enim quia acidum aliquando talia efficit, ideo & semper; cum plures ejusdem rei possint esse causæ. Atque si aliquantum tempus ægrotæ vita protraxisset, acidum non fuisset prohibitorium, quo minus & hæc majora vasa, & illorum intus cruor, colluviei serosæ alluvione itidem consumpta fuissent.

VI. *Obstructio pororum biliariorum* negato à lymphâ, terrestri venæ Portæ sanguini, commeatu; cum bilis à lymphâ non digesta aut macerata per cribra venæ Portæ in poros biliarios ex-cuti non potuerit.

VII. Inde adeo *solitis viis non exonerata lymphæ in abdomen & intestinæ redundavit*; inde *Pancreatis Scirrhus, & Lienis induratio*, inde *bilis in vesicæ grumositas*.

VIII. Ex obstructione illâ quoque *calor colliquans absque dubio*, qui hoc loco nescio acido quomodo fit adscribendus.

IX. Stagnationi quoque sanguinis crassioris *coalitiones pulmonum* debent originem.

X. *Pericardii & cordis magnitudo Bartholino* quoque in hydrope observata *Cent. II. hist. 66.* debilitati caloris quidem adscribenda generalius loquendo; sed propius ad causam accedendo, cum venæ Portæ sanguis à poris biliariis, bile sive terrestriori portione non sequestratâ, feculentus in cavam, & magnâ copiam irruat, citra dubium etiam turgidus & tumultuarius cor ingressus est, unde dilatatio; Cor hunc non potuit ita concoquere, ut aptus existeret ad subeunda vasa secretoria, reliquit itaque feculentum rursus per corpus distribuendum, in quo debilitas cordis erit; sanguis vero istiusmodi degener circulo solito vim solitam cordi subinde inulit.

XI. *Orum extra testes* in vetula effoetâ, cui uterus mucosus oblitus, hiante orificio, infeliciter ovarium gallinarum excludet in genere humano.

XII. *Foliacea ornamenta cum laciniis* favent Regnero de Graaf contra *Svammerdamium*.

XIII. *Tunica illa anfractuosa crassa alba testes involvens*, multum confirmat istam conjecturam, quod sic dicta ova & ovaria *Epydidymidibus Sexûs Masculi* respondeant; illâ enim tunicâ obliteratâ, obliteratum & ovarium.

XIV. An quoque *in carnosâ Substantia vesicula*, indice cavernulâ, idem approbavit? negatâ enim excretionem serosi seminis per ovarium, in solidiori testium corpore istud colligi contigit.

OBSERVATIO LXV.
D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,
Anatome tabidi.

Puer erat septem circiter annorum, ossa atque cutis, quippe per semestre spatium tabe exaruerat, qualem suis coloribus depingit *Aretæus 1. d. caus. & sign. diurn. c. 8.* hic Lethargo, ubi

*Somno sic membra gravantur
ut se conjungat letho sopor altus acerbo:*

Defunctus, oculos in facie Hippocratica ostendebat apertos: cujus Anatomem *Valentia in Delphinatu Anno 1678. M. Febr.* unà mecum suscipiente *Exc. D. Manget* ista annotata.

Ex partibus nutritiis: (1.) Novum alimentum præparantibus; Ventriculus prorsus jejunos, flaccidus, in se subsidens, crassius solùm præsentabat intestinum. *Intestinatorum* autem lividus color, pustulis undique eminentibus putredinem manifestabat, accedente foetore, intolerabili, qui ipsa incidere ac rimari accuratius prohibebat.

(2.) *Ultimum alimentum defecantibus; Cum Omentum* nullam sui notam reliquisset, præter membranæ quandam particulam Hepati substratam propendulamque.

Hepar occurrit mole insigni, quâ ventriculum & Lienem obtegebat, colore nullum prodente vitium. In parte dextrâ tangenti durities se offerebat, Scirrhus tamen in dissectis particulis minus manifesto.

Vesica fellis satis ampla & longa suoque humore turgens.

Lienis magnitudo naturæ congruebat, colore haud alieno, nisi ubi asperitates in superficie ipsum corruperant.

Renes quantum tactu erat percipere, neque enim eximus, quasi in duos lobos dehiscens, insigni circa pelvim cavitæ, & digitus insereretur facillè, omni deficiente pinguedine.

Vesica tumida eminebat, grandior ipso ventriculo.

Glandularum autem maxime memorabilis erat *conditio*. *Pancreas* crassum & grande, intestini crassi dixisses portionem, colore minimè fœdo, nec Scirrho multum erat induratum, nisi quod *extremis membranarum limbis, plures albas duriusculas, seorsim suspensas, demonstraret glandulas.*

Atque cum *Mesenterium* inquireremus, nullum solitâ specie erat obvium, sed *numerosa glandularum, majorum, minorum, congeries, centum numerasses & ultra, præprimis in confinio Intestinorum, Mesenterii latifundia obfederat; Pancreati Asellii non dissimiles, colore, duritie; magnitudine quoque plures pisum, quin lupinum excedebant; formâ ab ovium cotyledonibus non prorsus alienâ.*

(3.) *ultimum alimentum coquentibus: Sternum* solventibus, & attollentibus, mirabile visu, nullâ pulmonis specie, cor unicè in Thoracis regiâ comparuit.

Sed cum nudum nullâque membranâ tectum cor deprehenderemus, illicò subiit animum suspicio, istam expansam condensatamque albam tunicam, quæ omnem capacitatem penetralium pectoris investiebat, nullo lymphæ indicio, ipsum esse *pericardium.*

Atque *Pulmones* huic subnexi, in angustiis coarctati, non solum Sterno per pericardium, sed & pleuris undique, in modum quo avibus adnati erant, ut non nisi dilaceratione à costis diripi, aut etiam à pericardio expediri possent. Hæc præter nil in pulmonibus memorabile.

Dum *Cor* educebamus, sectis vasis, ex grumoso sanguine *de polypo* sumptum indicium, quem liventi facie carneâ in *dextro ventriculo*, cujus fundo ductu exili adhærebat, advertimus; extractusque ex vena cava longitudine duos articulos, crassitie æquabat calamum, lentâ pituitâ tenacior, carnis teneræ instar discindi poterat, non verò ut mucus dissolvi aut distrahi. *Verus, qualem Exc. Pechlinus in lib. d. habit. & color. Æthiopum* demonstrat solidè. *Sinistro ventriculo, si n. erant omnia.*

Ex partibus sensoriis : Cranio aperto, dura mater crassa admodum, nullibi, ne quidem ad suturas, adhærescens; sinu falcato insigniter denso; corpus cerebri vastum & distentum, aqueis sanguineisque lividis vasis translucens, lymphâque passim diffuente, præsertim ubi tertium diducebamus ventriculum, ex quo humor elapsus magnam partem cranii implebat. Glandula pinealis rotunda, pisi magnitudine, semicirculis duobus candidis in superiori parte conspicua.

Usus ex Anatome Tabidi.

I. *Causam tabis quandoq; in Scirrhum glandularum Mesenterii esse referendam, cum forte & glandularum intestinorum idem fuerit vitium, non admittente novum, per lactea vasa, alimentum solidiusculum glandularum cohorte, quæ vias suâ interclusit duritie: fides huic accedet si Exc. Wepferi Sententia quâ (apud Willis de anim. brut. part. 2. c. 8.) paristhymia intumescencia, arterias per transeuntes comprimendo, sanguinis aditum à capite præcludere statuit, suffragium merebitur. Neque aliud videntur ex hâc historiâ collegisse Auctores Bibliotheca Anatomica Tom. I. quod non tantum in hydrope tumescant glandule superficiæ intestinorum externæ obhærentes (uti Peierus in Exercitat. 2. de glandul. annotat) sed præcipuè in iis, qui marasmo conficiuntur; nam, dum præ languore stagnat serum, facile concrevit: in hujus affirmationis probationem plures adducere possemus historias, sufficiant duæ quarum prima est puelli septennis, filii Consularii cujusdam in curia præsidiali Valentiniensi in Delphinatu, die sextâ Februarii Anno 1678. defuncti, &c. H. J.*

II. *Obstructio venarum Mesaraicarum, in quâ, ad Exc. Volckameri Observationem LXXI. Ephem. Germ. Anni VI. VII. Scholion candidam majorum simplicitatem multum solatii posuisse notat, numquid hoc modo intelligenda veniet? aliam carere suo fundamento, quod fere nunquam in dissectis comparuerit cadaveribus, non vanè, quantum mihi constat, idem tradit Scholion.*

III. *Pinguedinem esse ex alimenti ultimi boni abundantia, hocque deficiente meras relinqui membranas, omentum & renalis fascia ostendunt.*

IV. *Quod alimentum ultimum si novo non reficiatur nativum perdat calorem; genuino perduto calore polypus, pericardii incrassatio & siccitas, Pulmonum flaccescencia & accretio, meningum cerebri crassities & avulsio, appetitus prostratio, intestinorum denique inquinatio & putredo.*

V. *An laudatum Scholion loc. cit. hectica argumentum indubium, consumptam omnem in pericardio humiditatem, statuens, ex hac nostrâ historiâ illustrari poterit?*

VI. *Hepar, ab ultimo residui alimenti promum condum, vitio in tabe carere potest, quousque sanguinem, quem accipit refluxum, expeditè purgatum dimittit.*

VII. *Par ratio Lienis.*

VIII. *Helmontius in dubium vocans, an aliquis usus ex morboforum Anatomis scientiæ promittendus Medicæ; in Tract. Asthma & Tussis Num. 46. & seqq. tantum non ridet asthmatis per anatomem quæritas causas, sane Anatomicos perstringit hoc nomine, quando Num. 47. asserit, quod, dum fictos humores nusquam offendunt, tamen per novaculam, omnem mortis causam substernere promittant; Primo, inquit, mirantur, tum etiam serio indignantur mortem absq; veniâ illorum adventasse. Etenim quasi in cultro spem & remedium haberent, gaudent in cadavere partem reperisse, cui necem attribuant. Verum Helmontius non potest ex morboforum Anatomis negare usum, quem ipse Presbyteri Asthmatici historiâ suam fecerat. Dubium tamen reddit cit. num. 47. An difficultas respirandi in accretionem pulmonis transferenda? Mihi quidem non annotatum, an misellus noster isto afflictus fuerit malo, si tamen illo laborarit; dum pulmones non solum costis, sed & pericardio constricti fuerunt undiquaque, incertum foret, quodnam vinculum potior mali extiterit causa? me iudice, istud, quod pericardium injecit: Quamvis & in homine, si toti pulmones costis, uti in*

avibus fieri amat, innectantur, vicio carere neuti quam possit. Aves enim habent, quò illam necessitatem corrigant, cum ipsarum pulmones, ope certarum membranarum, spiritus liberiùs dimittere queant. Exempla autem quæ in contrarium adducit *Helmontius*, unius lobitantum, ejusque non ex omni parte annexionem videntur enarrare.

IX. Quas industrius *Willis d. anim. brut. part. 2. c. 3. Lethargi* enumerat *causas*; ferosâ colluvie; *sive* exteriores cerebri anfractus irruente, ejusque poros & meatus corticales subeunte; *sive* interiores ejusdem cavitates diluvio inundante; hic in exemplo habes geminas.

OBSERVATIO LXVI.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,
Anatome Anafarcâ enecti.

Mercenarius is fuit, ætatis virilis; Anno 1680. mens. Januar. isto defunctus morbo. *Cutis* per totum corpus; utut quam levissimè stringeretur cultro, cuticulam solam penetrante acie, guttas exsudabat limpidas; undique aquâ omnes partes inundante, ut ipsius rivi *musculorum compagem* quoque dividerent, quí species carniùm oculis eriperetur: quemadmodum violentis & urgentibus injectionibus aqua vi adacta aliquando omnes texturæ fibras udas atque pellucas reddit, ut aliud quidvis, quam hoc ipsum corpus crederes; sic & in nostro minutissimis vasis lymphâ distentis lucidisque, musculi glaciam quasi exhibebant aquam. Eadem facies erat *pinguedinis*, garum aliquod, vel gluten pellucidum novissimè concretum æmulans, intercurrente minimas particulas aquâ, quæ alibi cavernulas repleverat. Veræ autem *pinguedinis*, quod suam retinisset naturam, nihil aderat. *Penis* tumidus, corporibus nervosis transparentibus: cùm *scroto ac testibus* nil tale acciderat.

Ex partibus nutritiis: (1) Præparantibus, ad lineam albam aperto abdomine, purissima lymphamagnâ copiâ exibat:

Inte-

Intestina idem diluvium invaserat: *Cæcum* exile, pennæ anserinæ crassitie, longitudine digiti, circumflexum.

(2) *Ex defecantibus*: *Omenti* membranam præsentem, suoque officio, tegendo partes intestinas, fungentem offendimus, verum vasâ illam solum pertexebant, nullâ intertextâ pinguedine.

Pancreas longit. $\frac{1}{4}$ ulnæ, duorum digitorum transversorum crassitie, gibbosum ab unâ, ab alterâ simum; solidum, duriusculum, grandinosum; *Ejus ductum* ex gibbosâ parte, per tunicas duos transversos digitos in duodenum descendentem, stilo facili affecuti sumus.

In Hepate verò nullum vitium; magnitudine, colore, substantiâ sanum referebat, neque dissecando, ubi sedulò inquisivimus, vel scirrhum, vel aquosam vesiculam ullibi animadvertimus.

Cholidochicus autem ductus se difficilem præbuit, negando viam ad intestinum, licet *ex vesicâ fellis* stilum eò conaremur adigere; hæc ipsa verò à labe non erat immunis, uti nec *ductus*, quod tunicâ crassissimâ constarent, ut bilis per illam pallida compareret, quæ effusa, exiguâ quantitate, justum tamen retinuerat colorem.

Lien omni carebat notâ, Rhomboides, colore ex nigro albicante, sparso subcœruleo.

Renes cætera sani, sed destituti adipe.

(3) *Ex coquentibus*: *Thoracem* dissecanti teterrimus halitus feriebat nares, *pulmonibus* alioquin recte se habentibus.

Cordis autem illicò mirabilis obtutus, quippe *pinguedine* propter vasâ & orificia in gelatinam transformatâ, dilucidas, gummosas, tremulasque illas partes conspiciendas dabat; neque tamen ad contactum aut compressionem degener iste adeps difflebat, sed solidior firmiter satis cohærebat; *ventriculorum dextro inciso polypum*, ex sanguine diluto contextam, carnis telam cum cruore congelatam, columellarum radicibus affixam inhærere vidimus. Sectâ autem cautè *venâ cavâ*

cum arteria pulmonali, eandem carneam texturam divaricatam memorata vasâ occupasse observavimus, atque ex utroque $\frac{1}{4}$ ulnæ longa frustra extraximus, Hæ illæ furia quæ ægrum excruciarunt, ut *semper de rupturâ cordis in dextro latere conquestus fuerit* perditè. In sinistro ventriculo nihil quicquam hujus occurrit, istud tamen alieni ostendit, quod mole carnis non exsuperaret dextrum; cavitate præterea ejus minimè ad ima penetrante, Mitrales valvulæ pulmonalis venæ nec digiti minoris latitudine à fundo distabant.

Usus ex Anatome Anasarcâ enecti.

I. *Anasarca proprium nomen intercus competit*: hanc graphicè ante oculos ponit *Aretæus 2. de diut. sign. c. 1.*

II. *Non omnem hydropem ex Jecoris vitio oriri*; cujus *Exc. D. Scultetus (in observ. 148. Ephem. Germ. Ann. 4. & 5.)* rationes & exempla affert: & definire videtur *Galen. 2. de nat. fac. c. 8.* certam speciem hydropis, quæ illæso hepate contingat; nempe quæ ex toto corporis habitu immodicè refrigerato; atqui *in tali hydropis genere*, inquit, *nec aliud viscus ullum, nec Jecur Scirrhus est affectum*: *Erasistratus* contra ea perpetuò ex Jecoris Scirrhus, nec aliâ ratione ullâ hydropem fieri existimavit; modo *Galenus* hanc mentem *Erasistrato* non affinxerit, quippe quem *Cacoëthes* insatiabile tenuit cavillandi viros, quos in illustri rei literariæ loco noverat esse positos, hosque solos sibi adversarios constituit, ut tantò major ex triumphatis ad ipsum rediret gloria: dolendum sane quod iste invidiæ æstus indignâ æmulatione pleraque Eruditissimorum Scripta interverterit.

III. Dum *hujus hydropis primam causam ex sanguificationis defectu provenire Galen. l. c. asserit*, non obstante quod *Jecur illibatam, Adrastra* ab ipso extorsit confessionem ingenuam contra hepatis sanguificationem. Quamvis enim hæc actio, sanguificatio, sit ex illis, quæ Græcis magnâ Emphasi $\mu\phi\epsilon\zeta\acute{\iota}\varsigma$ dicuntur, (ubi una & altera aut aliæ plures priusquam excellentissima actio existat

stat certo ordine antecedunt;) tamen omnes reliquæ actiones partium, sanguificationi inservientes, uti & quæ hepatis sunt, defecando actioni cordis omnium in hoc opere nobilissimæ cedant, necesse est.

IV. *Cordis enim deficiens calor*, id est *frigus*, crudo sanguini dominari nesciens, *fecit ut viscositas polypi existeret, & circuitus sanguinis*, potissimum in pulmonibus, vasis obstructis, *impediretur*, quò absque dubio evenit, ut nec lymphæ ita per pulmones liberè commearit; quæ cum neque per respirationis turbatum ministerium promptè expiraretur, nimiam copiâ ductum Thoracicum ingressa est; accedente etiam errore in diætâ, potu nimio eo quæ tenui.

V. *An quis per acidum & alcali hoc Phenomenon reddet manifestius*, tentet, per me licet: *bilis defectum* quispiam fortè arguat, cum pauca illa exstiterit; *sed unde hic defectus?* nonne itidem reducendus ad defectum caloris in corde? qui ex vitio materiæ cœpit: unde *Aretæus loco cit. ἡ μὲν ἐν σπυρίδι ἀδύνη* *αὐχέτιν.*

VI. *Galenus 2. de plac. Hipp. & Platon. quod nullus cor morderi senserit*: ast hic noster summum sensit cordolium; ex quo intelligi potest, quando ægroti *cordis rupturam, admorsionem, aut corrosionem* queruntur, quomodo subintrante sanguine, nec spatium inveniēte, indeque adeo cordis & vasorum latera, quibus Pestis infixæ, lancinante, accedente pulmonum difficili obsequio, dolor immanis miseris affligat.

VII. *Tulpius ad L. 1. Obs. Med. 27. Polypum in sinistro Cordis Ventriculo, ab hoc non abludentem, exsculpi curavit.*

OBSERVATIO LXVII.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,

Anatome Hydrope uteri extinctæ.

Contigit, ut *Puerperæ post secundinas nulla* succederent *lochis*, nec sanguinis nec ichoris sive saniei prolicito fluore; nec ullâ vi medicamentorum postea ut menstrua prodirent, impetrari potuit. Defuncto marito cum à partu isto uterus in majorem subinde excresceret molem, molam se gestare persuasa, secundas nuptias cum Sartore iniiit, ex his sibi remedium spondens: sed longè aliter evenit, tumor ille incrementa cepit, & *labrorum pudendi* accessit *hydrops*; uti pugni magnitudine distenta & pelluentia in defuncta comparuere: conquesta toties de suffocatione & strangulatione, cætera sanæ munia obiit, cum cibum & appetierit, & digesserit, & concoxerit, atq; insuper obsequente: Tandem febris languida, cum strangulationis vel suffocationis metu perpetuò conflictans, vitâ eodem anno 1680. M. Septembr. decessit.

Abdomen à Chirurgo, loco quo pluribus mos est, incisum ad musculos transversos, multum saniei quidem emiserat, ut tamen adhucdum turgesceret, nullo umbilici conspectu; nos verò exiguo foramine sanguinem purulentum, cum aqua commixtum, foetidum mediis cadi mensurâ exire fecimus.

Atque cum *musculos & pinguedinem abdominis* ab aqua minimè corrupta vidimus; ad *peritoneum* accedentes, in *tunicam crassam*, à peritonæo non nisi dilaceratione & lancinatione multâ separabilem, incidimus: Hæc ipsa autem erat *uteri corpus*, ejus contextu ad diaphragma usque se extendente, ut & Hepar, & ventriculus, & lien, & intestina omnia ab hac tunica cœca nocte essent involuta & sepulta; neque enim toto abdomine aperto quicquam præter hanc tunicam contineri primus obtutus ferebat, quippe quâ penitus succinctum erat, cum amplitudine suâ inanem abdominis cavitatem mentiretur.

Sordes cuncta muco inquinarent in super, & contemplationi vel diductâ jam tunicâ subduxerant viscera; in *uterum* igitur intenti, ruptis quibus ante cohærebat vinculis innumeris, ipsum integrum cum renibus & portione intestini recti eduximus; quò factò demum interanea, uteri mole suppressa & ad angustias redacta, abluta in conspectum prodire; *Omenti, renumq;* nullâ pinguedine.

Cæterum *in utero* quod maxime mirabantur spectatores erat *paries intergerinus*, quò satis crasso divisus cellulas duas formarat, alterâ capaciorem, idque aqua omnis eodem foramine exturbari nequibat, cum & alter locus incidendus fuerit. *Inversa uteri tunica* multas rugas intus exhibebat, quæ complicatæ *specie cotyledonum* in quibusdam locis fallebant; variis aliis *membranosis laciniis* hinc inde laquearium instar consurgentibus.

Ubi autem domi otiosè indagabamus, quâ aqua & sanguis substitissent, nec stilo, nec flatu, nec injectione, nec ullo alio adminiculo, quæ ad vulvam duxisset, viam invenimus; *Orificium uteri* in solidum ligamentum impervium degenerarat; Hujusque lateribus incumbebant *carnea quadam glebula, testium* credo simulachra vitiata; alia enim corpuscula, quæ horum imagines præsentassent, non dabatur concernere.

Usus ex anatome hydrope uteri extincta.

I. Rectè Hippocrates *I. d. morb. mulier. c. 60. §. 17. & 18. quum mulieri puerpera purgatio non rectè procedit, quod ipsa periclitetur, ne livida fiat velut plumbum, & aquam intercutem incidat*: cui ipsius asserto historia fidem adstruit: quod vero *l. c. §. 22. 23. dicitur, perire alias alio tempore, pro corporis & affectionis ratione, verum unam & vicesimam diem non excederes* adversus hoc Historia suggereret instantiam; nisi §. 24. subdidisset; hoc ἐπι τὸ πλεον̄ ita evenire. Cautum in ponendis propositionibus universalibus prognosticis admiremur Senem.

II. *Idem l. c. cap. 86. in hydrope uteri (s. 27. & seqq.)* istum in finem commendat congressum cum viro; quo tamen misera nostra excidit.

III. *Hydropem & Anasarcam differre* constat: *Aretæus 2. d. diut. Sign. 1. & uteri hydropem ab ejus anasarca distinguit*; in hac nostra labiorum pudendi erat anasarca, ipsius vero uteri hydrops. De labrorum pudendi tumore *conf. Bogdani Obs. 10. ad Cultrum Anatomicum Lyseri.*

IV. An ex historia colligi potest, *sanguinem menstruum in corpus ipsum uteri exsudare*, magis quam in collum aut vaginam? quâ de re prolixius *ad Soranum.*

V. Ex *Veteribus* plures videntur fuisse persuasi, *uterum*, ac *fianimalin animali* esse, varie esse mobilem, ut qui modo ad summa contenderet, modo ad ima rursus dilaberetur; *Aretæus*, qui Hippocratem æmulando Galeno palmam reddit dubiam, *lib. 2. d. caus. & sign. acut. morb. c. 11. prolixus. Confer. Hipp. 1. d. morb. mulier. c. 16. & 17.* Quæ *Veterum* Sententia fixas in vulgi rudioris animis radices egit, cum ad fauces usque uterum gradibus conscendere strenuè adferant. Verum explodenda quidem est illa Vulgi opinio, quâ persuadent in corporibus promiscuè, sanis etiam, uterum de subitò ad sublimia eniti; neque enim ligamenta illud admittunt, quæ non temerè quis dixerit istâ longitudine extendi; neque corpus uteri illud concesserit, quod collo & vaginæ connexum, certum cum his membrum constituat. *Quomodo autem Uterus ad summa emergere queat* Historia edocet; non derepente, quis enim paucis momentis corpus uteri in tam amplam tunicam expansam dicet? quis tot lacinias fungis citius pronatas subitò statuet; morâ opus fuit, ut ad istam ascendens amplitudinem tandem vertice feriret diaphragma.

VI. Inde etiam patet *strangulationis & suffocationis periculum*; Diaphragma enim mole Uteri sursum adactum pulmonibus grave incubuit, ut libere novi aëris solatia captare nequiverint.

VII. *Canalis Colli coalitio* à sanguinis colluvie ex obstructio-
ne est deducenda: ista absque dubio, lateribus utrinque incum-
bens, laxum & spongiosum à partu canalem collabi fecerit.

VIII. *Amplitudo uteri* ad successiva incrementa suppresso-
rum humorum successit.

IX. *Michael Scotus in lib. Physionomia ad FRIDERICUM Im-*
peratorem c. 1. septem cellulasatrici assignat, unde mulier possit
septem filios concipere & portare; sed si in duas partes matricis dif-
fundatur, (semen) dua, inquit, fiunt creatura, vel amplius secun-
dum divisionem per loca matricis. Unde cum Matrix constet ex
septem cellulis sive crissaturis, ut patet in ventriculis ovium &
porcarum &c. Mulier potest septem filios concipere & portare. Cap.
7. & est notandum, quod si semen sit multum, & intret in omnes
cellulas matricis, & ibi debitò conseruetur, septem filii generan-
tur, & septimus est Hermaphrodita, scilicet qui in medio genera-
tur, & plus septem non speret habere in uno partu. Conf. cap. 3.
A quibus non aliena in Exercitat. d. origin. Anatom. c. 9. §. 3.
ex Commentario novo & valdè magistrali in librum de Secretis
Mulierum Alberti Magni creditum adduximus, istum in finem,
ut de supinâ Scholasticorum negligentia, quomodo rem physi-
cam pessum dederit, constaret liquidò. Inveni tamen Antiquio-
res istiusmodi Sententiarum Auctores, e. g. apud Galen. libri de
Spermate, atque anatomia parva, septem receptacula sive cellulas
atrici assignantes. Item Historia Philosophica, de geminis &
trigeminis; qui Stoicorum hanc mentem fuisse memorat, ut vul-
vis loculos attribuerint; unde cum in duos immissum fuit semen
geminos, cum in tres trigeminos fœtus gigni. Credo ansam er-
randi præbuisse librum de nat. pueri Hippocratis cap. 44. qui quo-
modo explicari possit, prolixitas huc adducere prohibet; sal-
tem Auctorem libri de anatomia vivorum, rerum anatomicarum
probè gnarum, videre istam rationem argumentandi, quâ tot
cellulæ utero humano assignantur, quot partus unâ vice edere
potest, (summum septem; tot enim, septenos, inquam, uno u-
tero gigni in Ægypto, attestatur Solinus;) unde quidam, ait ille,

per simile dicebant decepti, in muliere esse quinque cellulas, quidam septem, quia tot fetus simul possunt esse in matrice. H. I.

X. *Uterum tamen bipartitum pleriq; Veterum statuerunt, Aristot. 1. de generat. Animal. 3. III. d. Hist. Animal. 1. &c. idque adeo duos minimùm adsignarunt sinus; quam in rem Galenus nobis citatus in Exercitatione de peritiâ Veterum Anatomicâ in genere cap. 2. §. 12. cum quo facit Avicenna fen. 12. Tract. 1. c. 1. sanè in humano duorecessus tubas versus, uterum bipartitum reddiderint; & cum in hâc nostrâ tubas non fuit conspicerè, conjectura suadet, has cum istis recessibus in duas memoratas cavitates concessisse, majori illius lateris existente cui adhæsit placenta proximo puerperio, minori vero oppositi, quam intergerinus paries successu temporis, crescente dilatatione recessuum versus tubas, quasi dissepsit. Aliam historiam uteri bipartiti habet C. Bauhinus in Appendice ad Tractatum Fr. Rousse-ti de partu cesareo, ubi in quâdam puellâ uterus bipartitus, qualem canes habent, observatus traditur.*

XI. *Hydropis uteri prima causa in hâc, constrictio orificii aut colli uteri;*

XII. *Laciniarum efformatio, ruptis aliis vasis aut arrosis à ferosâ colluvie; Aliis coalescentibus, à viscoso sanguinis glutine, quò & Polypi concresecunt; vel etiam extensio rugarum has suspenderit.*

XIII. *Emortualia testium corpora, non suppetente lymphâ, aut abundantia ultimi boni alimenti.*

XIV. *Cotyledoniformes rugæ an glandulis assignandæ, per quas lymphæ effusâ? amplexus vasorum istas dederint? Conf. Bogdani Obs. XI. ad L. C. A.*

XV. *Sordes visceribus incumbentes, Omenti & renalis pinguedinis defectus sive ex contagio, sive ex defectu caloris aut generosi sanguinis.*

XVI. *Tunica uterina incrassatio, ad peritonæum & adjacentes partes adhesio, ab impedito turbatove sanguinis circuitu, compressis variè vasis, aut exinanitis.*

OBSERVATIO LXVIII.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,

Anatome Hydrope & Mola uteri afflictæ.

ANno 1680. Mens. Decembr. Uxor aurigæ tumido ventre, partem tactui renitente, partem cedente; jam ante puerperium, à quo annus elapsus erat, dextris Hypochondriis pondus se sensisse, & licet à partu lochia probè successissent, nihilominus fatale illud onus ipsam hæctenus gravasse, querebatur anxie. *Cætera sana*, nisi quod *procidencia uteri* malo accessionem fecerat; *Ventriculus* optimè expetiit, benè concoxit, nullâ nausæâ, saltem quod ab impletione, quasi gravius premendo, dolor affligeret; *incedere erecta* potuit, longior autem via, delassando, & anhelitum difficilem reddendo, suffocandoque, ipsam ceu gravidam affecit; *mensēs* interea ritè & largâ copiâ fluxerant, nullâ *urina* difficultate; accidit autem ut levi lapsu corrueret, tertio antequam vita defungeretur die, exin dolores intendi, qui cum angore & suffocatione perpetua animam emigrare coëgerunt.

Anatome monstravit *abdominis musculos* s. n. nisi quod extensione uteri graciliores essent.

Rectè quoque se habebat *pinguedo*.

Peritoneo diviso liquor exiit, non foetidus, sed necturbulentus, limpidus dilutum sanguinem referebat: cujus ubi magna pars effluerat, *tumens uterus* adhuc dum omnem implebat cavitatem, compluribus ligamentis ad peritonæum & diaphragma revinctus.

In tunica uteri, ubi casus ipsam alliserat, *sugillatio*, se prædidit, *disrupto* è regione *peritoneo*.

Omnia *intestina* & viscera in hæc quoque *uterus* obvelarat; ultra hepar itidem se extenderat, ut ut non ita fortiter ibi esset adstrictus; *Hepar*, *Lien*, *Ventriculus*, *Renes*, cuncta minimè

sq̄ualebant, cum muco aut putrilagine non essent obducta; saltem *omentum aberat, renesq̄ omni destituebantur pinguedine.*

Supremâ parte, quâ ventriculo & hepatis incumbere liberior uterus, *mola* dextrum latus occuparat.

Vagina uteri sive vulva, inversa cum orificii parte ex p̄dendi labiis dependens prominebat; verum attracto collo, præcidimus *uterum* cum *mola*, ulteriori demonstrationi illum asservantes.

Atque sequenti anno anatomicarum rerum studiosis eundem exposuimus *non uno, sed gemino corpore; alterum minus*, quod cum collo uteri cohærebat, atque patulo satis foramine in hoc exhibat, ovi anserini magnitudine, sexque digitos crassum; *cujus situs minus erat naturalis*, quod non medium inter intestinum & vesicam, sed ad alterum latus propenderet, declinante parte superiori, fundo scilicet uteri, sinistrorsum: *Neque figura hujus erat s. n. sed detorta*, cum piriformem natura intendisset, recedentibus quibusdam anfractibus ad aliam quamvis speciem deerrabat.

Ubi orificio tubulum inserui, distendi *corpus minus uteri*, in quantum crassities permittebat; idem cum injectione experirer, aqua resiliit; scilicet nec flatus, nec injectio viam inveniebat, quæ in *majus corpus uteri*, quo cum continenter connectebatur, contenderet.

Dissicans *minorem uterum* secundum longitudinem versus orificium, plurimorum *vasorum* insigniorum occurrebant vestigia, liquore tamen in *hypogastrica* injecto, non in hunc uterum idem exonerabatur, sed prætervectus ad superiora ascendebat,

Nempe ad *majus corpus, uteri majoris nomine* quod veniat, excurrerant, & per illud variis ramis se extendebant: quod ipsis inflatis non solum insignes rami dispersi comparerent, sed & *ad molam progressus* pateret, unâ insigniori, quæ digitum minorem amplitudine excipiebat, in dissectis moleculis,

culis, ex quibus foeta mola constabat, manifestos motus concitante; injectionibus idem reddebatur evidentissimum.

Fundum minoris uteri, cœcum, & corpus majoris uteri, interstitium quoddam distinguebat colli æmulum, quod veluti Isthmus hæc corpora committebat; constabat autem *ex ligamentis duobus* arctissimè compactis, quorum *in cornua* abinde *divisorum expansio majoris uteri* efformarat corpus: *rotunda partim* erant hæc *ligamenta* limbo scilicet externo, quo crasso utrinque corpus uteri majoris circumibant; *partim erant lata*, quod expansâ tunicam quasi constituerent; hæcque ipsâ vasa illuc commeantia excipiebantur, æquè ac memorata vena capacissima; *ligamenta vero rotunda & concisa* præter exilia & paucissima vasa nullum alium ductum ostendebant notabilem, per quem ad majoris uteri ventrem flatus aut liquor immitti potuisset.

Differebat autem corpus uteri majoris ab illo minoris non solum *alveo*, qui octavam partem tonnæ s. cadi capere potis erat; sed & *laciniis*, quibus *ab extra* peritonæo alligabatur, cum alterius superficies exterior prorsus lævis esset; Majoris tunica diaphragmatis *crassitiem* adæquabat, alicubi paulùm superabat, sed ut non accederet ad illam minoris. *Intus* majorem exasperabant plures hinc inde rugæ, vel segmenta pendulæ trium quatuorve digitorum transversorum, plus minus, latitudine; suspensis quoque hinc illic filamentis vagis; minori verò nulla intus asperitas, cum mucus, qualis intestinorum ipsum obleverat;

Mola in majori utero non prorsus continebatur, licet primo obrutu tota ab illo contegi videretur, sed summo agglutinata quasi fundo, ex illo Hepar & ventriculum prospiciebant; quâ parte, tanquam *propriâ tunicâ* lævi erat involuta, & libera jacebat, nullo vinculo visceribus alligata; Rimanti-que accuratius, exstante lineâ notabili in confinio uteri majoris, *totius Mole singularis tunica* cognita, quæ tamen ligamentorum uteri majoris membranis innexa concreverat, partem-

que ab eisdem cincta erat, quod lacinia complures ex membranis recurrentibus constantes, hunc locum hiatus quasi & antris sive cellulis plusculis dividerent.

Eadem mole propria tunica non uniusmodi aderat, alterâ, quæ extra uteri ligamenta eminebat, crassiori & continuâ, alterâ verò, quæ utero majori obvelabatur, tenuiori & multis segmentis scissâ aut disjunctâ, cum singulariter in numeris quasi valvulis tenuissimis semicirculari, quales in venis passim, aut aliâ figurâ ludentibus, præcincta esset, prospectantibus ex eisdem vario vultu-moleculis.

Neg, enim una erat quæ videbatur mola, alia corpuscula globosa, quæ jure moleculas dixeris, sætam catervatim conficiebant, quemadmodum acinorum globulos uvæ corpus exstruere contuemur: sexcentas ejusmodi fuisset numerare, quæ tamen arctè adeo connexæ texturâ subtilissimarum tunicarum sibi invicem adhærebant, ut impossibile esset unam ab alia liberare integram citra dilacerationem tunicarum.

Non uniusmodi erant Moleculæ, (1.) magnitudo variabat, aliis ovum columbinum accedentibus, aliis superantibus, aliis minoribus, aliis minimis. (2.) Variabant & contenta; ratione coloris quidem, quod aliis is flavus, aliis niger, aliis dilutusaqueus &c. ratione consistentiæ, quod aliæ & quidem plæræque illarum viscosum & lentum ad modum albuminis, aliæ inspissatum leviuscule, aliæ limpidum & liquidum prorsus funderent, cum quædam incisæ ruptâ velut vesiculâ cum impetu aquam ejacularentur: Ratione Corporum; cum aliæ solo humore, aliæ aliis moleculis præterea essent prægnantes, ultra centum in quadam deprehendimus minimorum pisorum magnitudine. (3.) Variabat deniq; figura, cum aliæ globosæ essent rotunditatis, aliæ ovalis &c. (4.) Variabant & præterse valvule, cum aliis plures, aliis pauciores, aliis nullæ essent oppositæ.

Viscositas materia indomita erat, nec coctioni cedens, cum aquæ quasdam injecissemus fervidæ; eadem prohibebat omnia

accuratius lustrare, quibus ductibus liquores ad moleculas proximè abirent, quæ origines valvularum, &c.

Æquabat mola facta corpore suo cucurbitam minorem, peponem grandiolem superabat, ponderis insignis.

Ad Uterum minorem non procul à fundi extremo, ab altero latere testis insignis, figurâ renis oblongi, vel dactyli fructûs majoris, duos articulos digiti longus, foris albus, intus unas atque alteras fovens vesiculas aquosas, cæteroquin membranæ & fermè ligamentosæ naturæ, nisi quod in medio carnem offenderemus particulam, quæ dissecta, ad modum contractæ crumenæ, crispatum flavum ostendebat corpus, quale glandulosum in vaccarum testibus: huic ex altero latere respondebat testis, qui vix cerasum minus magnitudine æquabat, quem nuda carnis sive glandulæ portiuncula dabat, nullis stipatum ligamentosis corporibus.

In tubas Fallopianas inquisivi sollicitò, sed frustrâ; ligamentosæ enim substantiæ interstita pinguedo omnia obduxerat, nullo in conspectum ductu prædeunte pervio. Circa testem minorem quidem observabatur, quod tubam adumbraret, sed ut ad illam non pateret via; ligamento lato etiam ad hunc testem quodamtenus conspicuo, non item rotundo.

Usus ex anatome hydrope & molâ uteri afflictae.

I. Hippocrates 1. de morb. mulier. c. 85. §. 1. Si aqua intercus in uteris nascatur, menses pauciores & pravi fiunt, & ante tempus deficiunt: hoc effatum minus universale reddet instantia suppeditata. An subintelligendum est, in eodem modo? Sequenti enim cap. 86. §. 1. Si hydrops, inquit, in uteris fiat, menses pauciores fiunt, ac deteriores, & per longius tempus, & pauciores quam oportet, aut pauloplures. H. I. ex quo patet, quod non semper necesse sit pauciores fieri menses, aut prorsus deficere, cum idem malum etiam suboriri queat, mensibus justo largioribus existentibus. Conf. c. 87. §. 16. & §. 24.

II. *Musculorum gracilitas ex tacita per elationem uteri distensione.*

III. *Sanguis in hydropico utero aquosus Hippocrati l. c. observatus c. 86. §. 7. c. 87. §. 16. & 18. Scilicet uteris tunc & sanguine & aquâ manantibus juxta c. 86. §. 11.*

IV. *Quomodo casus aut illisiones pregnantibus sint fatales ex hoc exemplo conjectura sumi potest.*

V. *Posse uteri hydropem contingere salvis reliquis partibus & visceribus.*

VI. *Omenti deficientis causa puto hæc erit, quod elatus uterus diurnâ morâ fecerit alia atque alia vasa cum suis fibris coalescere; siquidem abundantiam ultimi alimenti ab impensis in uterum exhaustâ, pinguedo omenti primum evanuit, hinc membranulæ disperière, vasaque majora collapsa in ligamenta degenerarunt, quæ contagium uteri suo tempore sibi associavit vincula, his quibus à peritonæo undique suspenderetur. An per acidum & alcali hæc rectius exponantur dubito.*

VII. *Pinguedo renum consumpta ex ratione colliquationis deducenda; nimirum humidus calor, qui hic obtinuit, optimè fundere novit pinguia.*

VIII. *Mola tunica laevis, & visceribus minimè connexa, arguit ipsam jam diu peculiare corpus formasse, quod uteri genuini ligamentis à partu laxatis implicatum, Spurii uteri majoris generationi dedit originem.*

IX. *De procidentia uteri dissertationem Anatomico-Practicam edidit Exc. v. d. Becke in hac rectè negat semper conjunctam vagina uteri & intestini recti procidentiam, neque enim in hac nostra ullus intestini recti observatus prolapsus.*

X. *Nostra quoque Historia adstruit non semper integrum corpus uteri prolabi, prolabente vaginâ; ac si minimè hæc possit procidere, nisi uterus procidat, ipsamque quasi vi quadam secum ad pudenda trahat: cum in hac uterus profusus non prociderit, vagina autem tantum non toto corpore; atque hæc orificium uteri protraxerat, ut protuberaret, cum collum in*

pelvi abdominis memorabili crassitie, sibi constaret, nisi quod interiora ossis pubis subintraret, ut vi opus esset, qui orificium cum hoc ipso attraheretur.

XI. *Causa autem procidentia uteri quoad orificium*, uti *Arcæus* distinguit, hæc mihi videtur, quod, cum pondus majoris uteri, genuinum uterum ex situ disturbarit, exinde membranæ, quibus cervix uteri intestino recto & vesicæ annectitur laxatæ; atque cum ex sua natura collum cum orificio deorsum moveri queat, attestante Obstetricum *Experientiâ*, quæ illum in finem his, quas explorant, contentionem Spiritûs imperant, quò ipsò orificium aliquantum protruditur, ut facilius attingatur, in hac nostra facile contigit ut in sinum pudoris provolveretur. Sed & *vulva tunica*, quâ cum Sphinctere intestino connectitur, & reliqua ejus substantia, quam raram laxamque *de Graaf* comprobavit, istius vitii contagio corrupta, non difficulter se totam invertendam præbuit. Verum de Procidentia Uteri plura *Commentario in Sorani Fragmentum de Matrice & Pudendo Muliebri* selegimus.

XII. *Gemini uteri specie talis historia rarissima*; *Sennertus* quidem *lib. 4. præct. part. 1. sect. 2. c. 9.* spem illarum facit, rubrum ponendo *de utero duplici*; verum nigrum non respondet rubro: quod enim apud *Julium obsequentem c. 113.* occurrit: *Mulierem duplici naturâ inventam fuisse*, de sinu pudoris præcisè intelligendum, id enim apud Latinos *Natura*. Uti apud *Eundem cap. 111. puera biceps geminâ sæmineâ naturâ* *it. c. 113. Puer natus dicitur sine foramine natura*, quâ humor emittitur, cui *c. 100. opponitur posterior natura. Conf. Schefferi Nota in c. 85. & 111. talem duplicem naturam sibi observatam in muliere Hafniensi Barthol. L. 1. Anat. reformat. c. 30. & Borellus Cent. 2. Observ. 83. Puellam visam duas vulvas habentem, unam alteri subjectam*, refert. Præterquam quod obscure positum de *Utero duplici*, hoc enim de bipartito intelligi potest, cujus exemplum ex *Bauhino* adduximus. *Conf. Bartholin. lib. 1. Anat. reformat. c. 29. concinnius exemplum gemini ute-*

ri Cl. Sachs Ephem. Germ. Ann. I. Observat. CX. ex Fabro Lynceo adduxit, cui respondet historica relatio uteri gemini ad Ann. XII. laudatarum Ephem. idum.

XIII. *Originem spurii uteri tetigimus n. VIII.* verum quod tubæ Fallopiæ non deprehensæ, illuc forte quispiam propenderet, his magis deberi ejus natales; speciem enim ligamentorum rotundorum quod præbuit, fuisse tubarum angustiores partes, quibus uteri fundo inseruntur.

XIV. Illi sanè *monstræsi uteri cum mola* talis succederet generatio: nimirum casu quocunque plura simul ova ex testium altero prolapsa tubam non potuisse ingredi; hæc itaque orificium dum obstruunt, alio atque alio affluxu, tubam in istam molem excrevisse: Scilicet cum altera tuba profus defecerit, alterius obscuro relicto indicio, colloque inter majorem & minorem uterum ad unam partem magis inclinante, tubam à latere fundi ascendisse arguet; *ab ovis verò mola natales*, quod hæc foeta nil nisi oviformia exhibuerit corpora, quàm quod lacinia uteri majoris argumento esse videantur, foliaceum ornamentum tubæ, susceptâ congerie ovorum, illo ipso in ejusmodi membranas degenerasse: Tubæ sane idem adscribet, quod lævis molæ propria tunica.

XV. Ista itaque *verosimillima* æstimabantur iis, qui generationem viviparorum ex ovo arcessunt, avulsa à testibus ova causam fuisse obstructionis tubæ, (quocunque errore illud contigerit, incertum relinquendum) conferentibusque in tubam vasis laticem, impedito sanguinis circuitu aut disturbato, *inde hydropem tubæ, inde mola varia incrementa.* Conf. Ephem. Germ. Ann. XI. Observ. CLXXXIII. ubi itidem ex tuba ceu radice saccus prodiit hydropem causans: *cum Scholion. XIX.* item in Graafium de mulier. organ. c. 14. Auctores Bibliothec. Anatomic. de aqua in dextra uteri virginei tuba, & quidem solummodo in ejus parte juxta testiculum, nec non in ligamento lato; quæ eadem historia Ephem. Germ. Anni XII. Observationis XCV. Scholio ab Exc. D. de Muraltio inserta. Tulp. quog. L. 4. Med. Obs. 44. conf.

XVI. Ut ut non sit prorsus absurdum, ligamenta ipsa quoque in uteri similem cavitatem extendi potuisse, cum ligamenta vasiva pervia constet, & de Graaf cum aliis Anatomicis illa in rotundis etiam demonstrat; Spigelio quoque de Fabrica humani corporis. L. VIII. cap. 20. eadem plena semine in quadam foemina, memorante; Et juxta Aristot. 1. de generat. Animal. c. 7. cum uteri nihil aliud sint quam extremitates vasorum multorum, patet, quomodo natura facile fuerit ex ligamentis utriculum conficere. Quin Galenus L. de uteri dissect. c. 6. Ligamenta in uterum inserta ipsum corpus uteri texentia & perplicantia asserit, quorum pars non exigua sint nervi à spinali medulla orientes: quod si s. n. ligamenta norunt texere corpus uteri, natura quoque illis abuti potest ad contexendum alveum monstruosum.

XVII. Ova quoque, quibus mola facta fuit, cuncta extratestes videntur generata; aut designentur quæ intra testes? quæ extra? cum impossibile sit omnia intra testes generata, imprimis illa vel centum aliis prægnantia?

XVIII. Memorabile, quod non obstante inversione vulvæ, sive sinûs pudoris, mensesrite fluxerint, an exinde Graafio accedet pondus, statuenti c. 9. de mulier. organ. per uterum & cervicem, non item per vaginam mulieres purgari s. n. sive ut plurimum?

XIX. Rectè Exc. Peierus in Scholio ad Observat. CXIV. Ann. XI. Ephemer. Germ. quod plerumque molam concipientes menstrua deficiant: non semper, nostra probat Historia.

XX. Ex fluxu mensium de perfecta uteri sanitate invalidum argumentum, cum hydrope & mola laborarit justâ mensium purgatione.

XXI. Sed quid factum, cum insigniora vasa uterum genuinum præterveherentur tamen menses fluxerint; an ex Graafio l. c. cap. 8. Cum arteria uteri alia à spermaticis, alia ab hypogastricis oriunda, his utero spurio cedentibus, illa genuino salva relicta?

XXII. Cum ligamenta uteris major maximam partem interverterit, præsertim quod in altero latere non compareret la-

tum, vesperilionum alis comparatum (modo rectè ligamenti nomine veniat, quæ liberrima est peritonæi expansio juxta *Exc. Kerckringii Observat. Anatom. 20.*) conjectura vult insigniorem testem ex membranis illis fuisse fermè compactum ac coagmentatum; adeo ligamentosæ & membranaceæ erat naturæ, ut vix ad Parenchyma nativum referri possent omnia.

XXIII. Ratione molæ hæc Historia *Arist. 10. H. A. 7.* illustrabit.

XXIV. Plerisque literarum monumentis *diversas molarum facies* consignantibus, *vix huic per omnia similis* deprehenditur, neque enim ex illis, quas præclare de re Medica meritis *Sachsius ad Ann. I. Ephem. Observat. I. in Scholio* recenset, ulla huic nostræ quadrat; ast quæ *Ann. II. Observat. LXXXIV.* mola aliquot ovorum vitellos representans memoratur, aliquantum ad hanc accedit; propius quam Schemate etiam illustravit & graphicè exposuit *Exc. Peierus in hist. anatom. de tumore abdominis hydropico cum tuberibus in utero.* Plures autem parallelas ex *Auctoribus Tractatui de viviparor. generat. ex ovo,* inferemus, peculiari de molis vesicularibus loco.

XXV. *Disparitatem contentorum in moleculis ex acido & alkali* explicare nescio, *ex ratione coctionis, & ex ratione materia,* novi: Illustrari res potest ex sero sanguini innatante, quod si udo aëri, aut sibi relinquitur, fluidum persistet; si vero igni admoveatur exhalante aqueo *in viscosam gelatinam* concedet, *pro gradu caloris,* magis, minus indurandam; *pro puritate & impuritate,* alio atque alio colore induendam; quamvis hunc etiam caloris vehementia inducere novit. Perplacet *Exc. Peieri in Exercitat. Anatom. effatum: Fermentorum doctrinam interdum luxuriare: quidni & acidorum?* cum ex his illa fermentorum propullulet luxuries.

OBSERVATIO LXIX.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,
Anatomie Infantis cui abscessus con-
genitus.

Puellulam quadrimestrem Ann. 1680. Mens. Octobr. *lien-*
teria extinxerat, matris lacte nec probo nec copioso. *In*
lucem edita spina vertebrarum lumbarium tumorem, qui
ovum gallinaceum magnitudine adæquabat, sanguine
turgidum ex purpureo nigricante carbunculi specie ostenderat;
atque cum vires constarent, rupturamque miniretur protu-
berantia, leni incisione Chirurgus Apostema aperuerat, emis-
soque quod sanguinis diluti continebat, mundificantibus ad-
hibitis, bonam partem carne jam adimpleverat.

Exempta tunica Apostematis crassa erat, illamque multæ
carneæ fibræ subnascentes undique: cum adjacentibus parti-
bus connectebant. Insignem cavitatem ovalem, quæ proces-
sus vertebrarum dirimebat, reliquerat, nuda comparente me-
dulla spinali, nisi quod innumeris vasis à carneis rudimentis,
quæ tunicam Apostematis undique investierant, quodammo-
do esset obsita.

Cutis atque macies erat, ut corpus nec longitudinem, nec
latitudinem pristinam servasse conspiceretur.

Intestina flatu distenta, ac si in publicæ demonstrationis
usum præparata fuissent, omnia *jejuna* cum nulli quicquam chy-
li inesset; omnia lactei coloris; *cæcum* ultra digitum longum
pennam crassum; *recto* à nativitate prolapsio.

Hepar pallidum.

Uterus latâ formâ & magnitudine exprimebat lupinum.
In testiculis apparebant vesiculæ aquosæ.

Vesica utero decuplo major erat.

Ufus ex Anatome Infantis cui Abscessus congenitus.

I. *Defectus caloris nativi causa cruditatis*, à cruditate vero lienteria & intestinorum inflatio; nimirum quod alimentum novum paucum sanguinis expensis, quæ ab Apostemate consumptæ, non sufficit restaurandis; non restaurato sanguine, calor imminui; imminuto calore male viscera suis fungi officiis; nec excipiendo novum, nec defecando ultimum alimentum, nec evacuando faculentum; hæc quæ circuitu generosi sanguinis, vasis s. n. dispositis, peraguntur; sanguine impuro & frigido fermenti in modum turbari partes, materiam, quæ per omnia minima commet, calore minus subigente: tandem ob pertinaciam materiæ ipse calor in flatus resolutus cogitur exitum querere, unde aliarum obstructio, aliarum inflatio; contingit vero talem materiam esse acidam, amaram, inspidam &c. non uno modo, unde magis minusvè nativo calori resistit; cum verò technicis uti liceat, ad evitandas verborum ambages, audiat cruditas.

II. *An à succi nervosi exhausto penu atrophia?* in *Exercit. de sanguine alimento ultimo* parùm novi istud placitum attulisse ostendimus, illis sanè qui bifrontes Jani & in vetustatem & in posteritatem prospicere valent.

III. *Spina in Embryis & tenellis cartilagine solum coalescens* facile patet injuriis abscessuum, quemadmodum *Cl. Tulpius* sexies sibi visum ejusmodi tumorem memorat *L. 3. Observ. Medic. 30.* neque poterant concinnius, vel verbis, vel coloribus exprimi, quam quidem ab eodem præstitum, quæ nostra conspicienda dedit puella. *Conf. Observ. 29.*

IV. *Idem l. c. lethalem, incisionem istiusmodi tumorem* notat: non semper, adest instantia.

V. *Quod in Apostematibus carne implendis natura suo munere fungatur ex ratione circuitus sanguinis; In Oeconomiam Nutritionis;*

VI. Quodque mundificantiâ pravum cursum sanguinis tantum corrigant, vias alienas obstruendo, quo ipso tumorum receptacula, nullo com meatu humorum, emarcescunt, atque exarescunt, ut à novâ domesticâ carne protrudi commode queant; hæc *Exc. D. Muys in Prax. Chirurgica Rational.* feliciter, si quis ullus alius, declaravit.

VII. *Intestini prolapsus non jungi cum prolapsu uteri semper.*

VIII. *Hepatis colorem à sanguine.*

IX. *Dicite Pontifices in testibus puparum quid facit ovum?*

OBSERVATIO LXX.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,
Anatome Infantis Scirrho viscerum
defuncti.

Mifellus, à quo in lucem editus, multis vociferationibus & ejulationibus *urinam*, eamque *paucam*, *excrevisse* observatus, facie livore suffusâ, potissimum labia, eademque foeditate digitorum apicibus infectis, ut intra matrem labem contractam scias.

Septimestrem ubi incidimus Ann. 1682. *Vesica nullum arenularum aut calculi indicium obtulit*, aliquot urinæ guttæ, dum stilo urethram exploramus, exstillarunt.

Renes respicientes, *sinistrum* tactu asperum sentimus, qui in volucris denudatus, bubulum referens, promittebat calculum, sed in dissecto nil nisi *durities* memorabilis; erat enim adeo compactæ substantiæ, ut tantum non ad cartilagineam proximè accederet, rigidioribus mediis partibus ad pelvim usque: *Renis dextri durities minus notabilis.*

In ureteribus nihil monstrofi.

Lien solito durior, figurâ inusitata, lobulos & fissa hinc inde recessibus quibusdam representans, dissectus *scirrhum* aperuit,

aperuit, sparsis per totum albicantibus punctis, grandinum instar duriusculis.

Major Scirrhi sensus in Pancreate, meras grandinosas quasi glandulas tangentibus offerente.

Hepar ab omni vitio immune, nisi quod *bilis* folliculum proprium, & quædam adjacentium partium, tinxerat, quæ tamen colorem, consistentiam s. n. se habebat.

Cæteroquin *puellus optima compagis* adipe, carne, torosus, candidus, visceribus reliquis integerrimis, *ne lacte quidem in ventriculo coagulato.*

Cum altero à quo mortuus erat die incideretur *ex pericardio* humor limpidus exiit, ultra cochlearis mensuram.

Usus ex Anatome Infantis Scirrhi viscerum defuncti.

I. *Scirrhum renum esse posse*, ne quis cavillettur, sciat *Eustachium in Tract. de renibus c. 45. de his, quæ in cadaveribus eorum, qui aliquâ renum affectione laborarunt, animadvertenda sunt, inter illa & duritiem annotasse; se plane ignorare scribens, num in apoplecticorum cadaveribus constipati ad summum & prorsus omni concavitate destituti reperiantur*: certe hunc puellum sæpius malum, ab apoplexiâ non abhorrens, post tot ejulationes & vociferationes, velut exanimem reddidit.

II. *Cujus Scirrhi potior ratio an lienis, an pancreatis, an renum?* videtur *magis lienis*, quod mater prægnationis tempore in varias easque vehementissimas animi perturbationes inciderrat, contigit absque dubio ut circuitus sanguinis ante omnia in liene fuerit impeditus, cum ex istis commotionibus Chylus crassior in Embryi nutrimentum cesserit, quod vena portæ à liene commode excipere nequivit; *inde figura insolita.*

III. *Pancreatis idem malum ex eodem fonte derivandum*; cum & in hoc viscositas circuitum morata fuerit.

IV. Exinde *acrimonia bilis*, quæ folliculum & adjacentia tingendo se prodidit; sanguine ob viscera ista obstructa, minus

nus lymphâ temperato. Quam rem *Exc. Brunneri Dissert. de Lymphæ & Pancreatis usu* illustrabit.

V. Inde quoque *canaliculorum, serum in venibus transmittentium, obstipatio* arcessenda; Quamvis de Lymphæ circuitu nondum expeditum sit negotium.

VI. *Renes bubulis similes in Homine jam Aristoteli notati* I. H. A. 17.

VII. Licet *Bellinus in Exercit. Anatom. de Struct. & usu renum contra Highmcrum* contendat falsum omnino esse; duplicem dari renum substantiam; quarum externa fibrosa non sit, interna fibras habeat; esse enim unam renis substantiam à pelvi usque ad extimam superficiem, continuam, & undequaque fibrosam: sustinuerit tamen quis contra Bellinum externam non aque esse fibrosam ac intimam; & inde adè vitia canaliculorum, per quos serum in pelvim destillat, in internâ magis parte esse conspicua, non æque in externâ; quæ res peculiari opus habet, dissertatione.

VIII. *An ad acidum referendus Scirrhus sive Lienis sive Pancreatis sive Renum? an vero obstat lac non coagulatum in ventriculo* repertum?

IX. *Spigelius de Human. Corpor. Fabric. L. IX. c. 5.* notat, quod pericardii aqua in mortuis semper copiosior sit, præsertim si diutius à morte aperiuntur. An etiam in hoc nostro ætati debetur copia?

X. *Idem loc. cit. observat, eos qui ex obstructionibus Viscerum, Lienis, Jecoris & Mesenterii, si quando nimio animi affectu, & potissimum mærore afficiantur, cordis palpitatione corripiti, quod in his ad cor illico effundatur copia aquosi humoris in venis conseruati.* Ergo lymphæ pericardii morbo quoque adscribenda, tantâ copiâ?

OBSERVATIO LXXI.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,
Anatome Calculo Vesicæ enectæ.

Eodem Anno Mense Novembr. honesta Matrona defuncta: hæc ante aliquot lustra, *lapides vesicæ quatuor insignes, quos delineatos damus* Figur. XIX. *sponte suâ excluserat*; quem dono datum possideo 3iij. 3j est pondere, basin quasi habens, ad latera compressus aliquantum acuminatus assurgit ad triquetram figuram alludens. Jam tum temporis *de tumore ad sinum pudoris conquesta*, inciso eodem à Chirurgo, nullum doloris senserat levamen, sanguine solum effuso. *Ex mortua vero calculus* eductus trium unciarum pondere; Figur. XX. *verum locus unde exemptus* admirationem peperit maximam, fecerat enim ut vesica ad perinæi sinistram partem protrusâ tumorem ementiretur, *crassâ* hic locorum *vesicâ* pennam anserinam, sanguineque undique suffusâ, capacitatis quæ calculo responderet. Spatium autem, ad perinæum, & intestinum rectum pondus lapidis & vis dolorum urgens ita attriverat, ut cutis minimè suâ facie occurreret, cum excoriatam carnem, aut tenuissimam cicatriculam rubentem referret.

Cæterum *lapis vesicam immerferat in tantum*, ut primùm intuentibus deesse credita fuerit: Insertâ verò in abdomen manu vesicæ collum apprehendens, alterâque prolapsam partem intrudens, integrum vesicæ corpus in conspectum produxi facile; illud memorabile, quod stilo ex aperto vesicæ tumore, qui calculum fuerat complexus, non daretur pervenire ad partem aliam quæ à calculo immunis intus sub ossè pubis latitans peculiarem veluti vesicam finxerat.

Hæc autem *vesica procidentia intestinum rectum quoque prolabi fecerat*. Sed & *labia pudendi* extensione cutis disperierant, & *nympha* quasi sanguinolentæ nudæ comparebant, *Clitoridis* exiguo

Fig: 14.

Fig: 19. p. 162.
*Lapides Vesicae, quos sponte
sua excrevit Matrona.*

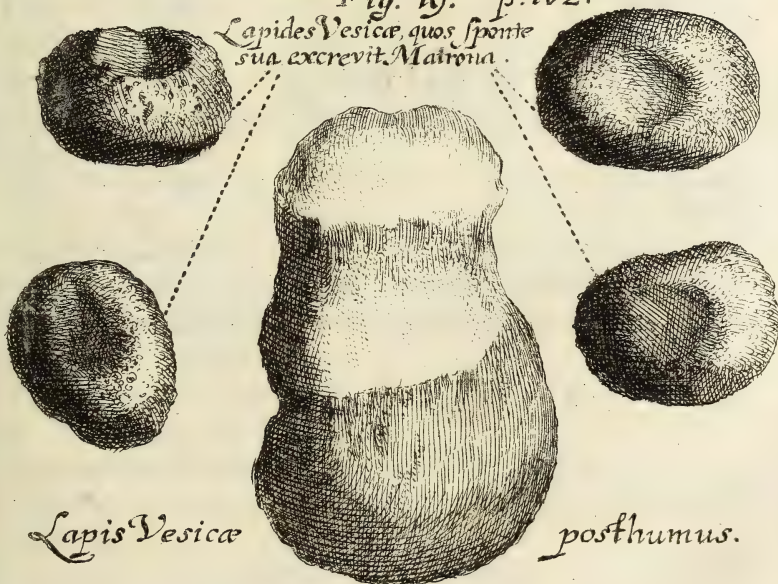

Fig: 20. p. 162.

exiguo relicto vestigio; qualem naturam muliebrem *in puella*, quam *multimammiam* meritò dixisses, mammosis protuberantiis carneis undique per corpus sparsis, *Londini in Anglia Ann. 1679. spectaculo exhibitam*, unà cum *Exc. D. Pickero Aleppi in Syria & D. Rurock Tilsitæ in Prussia Physicis* contuiti sumus, labiis sicut virginalis destitutam, relicto foramine exiguo rubicundâ carne circumcincto.

Urinam quidem nostra dum vixit guttatim emisit, cum cruciatu horribili, atque simul stercus ejicere præter voluntatem coacta est.

Usus ex Anatome Calculo Vesicae enectæ.

I. Quod *fæmininus* sexus facilius per urethram excernat calculos cum *Cl. Tulpus L. III. Observ. Medic. 7. calculum 3iij. sponte à viragine octuaginnaria excrementum referat.*

II. *Idem observatione 2. l. c. Vesica à calculo consumpta historiam* recenset: *Alium Vesica defectum* memorante *Exc. Binnigero Cent. II. Obs. Med. 34.*

III. *Hippocrates Epidem. l. 5. c. 11. §. 15. Historia, qua famula Dyseridis in Larissa ex uteri orificio, calculus exemptus referatur* digna quæ expendatur, non quod negem calculos in utero generari posse, cum *Foësius in l. c.* illud aliis confirmet historiis, suffragante experientiâ; sed quod quomodocunque altera ab altera lucem foenerari queat.

IV. *Cruciatûs causâ* partium distractarum & excoaratarum convulsio, summo mictionis nisu.

V. *Ut hernias distensio peritonæ & cutis* conficiat.

VI. *Quod etiam Fæminæ herniis sint obnoxia* conf. *Graafius de mulier. Organ. c. 10.*

VII. *Intestini recti prolapsus* ob laxationem communium membranarum non prolabente utero.

Fig. XIX. & XX.

OBSERVATIO LXXII.
 D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,
 Anatome Ascitici.

ANnorum erat circiter LII. habitior, quadratæ Staturæ, Spiritu vini generosissimo per vicam delectatus; cum alii ipsum pulmonis ulcere, aut hecticâ, laborare credidissent, quòd tussiculâ per intervalla infestaretur, ut ramen respiraret liberè; inter cætera *de obstructione alvi & urine stillicidio* conquestus; cum per XIV. Septimanas decubisset, biduò antequam moreretur me acciri iussit; ast ex maximo ventriculi tumore, qui tactui cederet, Ascitem demonstravi, nullâ spe salutis reliquâ.

Inciso abdomine nullam Anasarcam sive intercutem deprehendi pinguedine musculorum salvâ.

Peritoneo autem pertuso aqua quibus intestina innabant, prorumpebat, pura, nisi quod subflavesceret parumper, ex tinctura sanguinis, minimè foetida; gustantibus Discipulis *subsalsi fuit saporis.*

Pinguedo omenti scirrhusa, grandinibus majoribus quasi coalita, laciniosis extremis marginibus, velut disrupti fuissent præ tumore. *Ipsam omenti corpus* curtum, pensabat crassitie brevitate.

Grandinosa quoque & fissa erat pinguedo quâ *Mesenterium* luxuriabat, in tantum ut omnes glandulas obtegeret.

Neque *renum adeps* ab hoc vitio erat intactus. Quem insuper aquæ alluvio inquinârat.

Ventriculus & intestina aquâ repleta, pellucida erant. *Cæcum* Spithamæ longitudine s. n. intra os ileum dextri lateris; *Colo & recto* compluribus insignibus lobis adiposis passim adhærentibus.

Renes ipsi justo duriores, Scirrhi suspicionem injiciebant.

Vesica prorsus inanis, membranas collapsas exhibebat, non nisi ex situ dignoscendi.

Pancreatis insolita species, laceratis limbis propendulis, triquetra figurâ erat tuberosum, totumque in Scirrhum obriquerat.

Hepatis varius color sparso pallore *Scirrhum* illico prodebat, qui in tantum omnia sua fecerat, ut rubri coloris in sanguineo viscere vix superesset vestigium, vel ad extremas oras vis mali se extenderat, unde adeo versus diaphragma se receperat, ac si magno cum conatu à quoquam sursum fuisset attractum, illi grave arcuè incumbens.

Vesica fellis suo liquore turgida, ovum gallinaceum magna, non tinxerat viciniam *Hepatis* aut intestinorum; aperta effundebat liquidam satis & flavam bilem; digito vero inserto, inquisiturus in calculum, versus cysticum ductum, in multa granula grossiuscula incidi, quorum aliquot centena erat eximere, aterrimi exteriorem superficiem coloris, solidiuscula, non nisi difficulter conterenda, contrita ostendebant qua essent origine nata, flavedine digitorum apices inficiente: hærebant illo quo cysticus exit loco, istum ductum obturancia, ut bilis non haberet com meatum liberum.

Lien parvus, Rhomboides, nullo *Scirrh*i indicio, colore solito ex livido purpurascente, quatuor ferme digitorum transversorum longitudine & latitudine, crassitie ne quidem unius.

Ex *pericardio* nulla effluxit aqua *cordis* utroque *ventriculo* sanguinem dilutum, tantum non aqueum fundente, situ s. n. versus sinistrum, latitudine palmæ.

Pulmones lividi, intercurrente sanguine, minus elati, flaccescebant.

Ufus ex Anatome Ascitici.

I. *Tussicula* causa ab onere hepatis, diaphragmati imposito, arcessenda;

II. *Obstructio alvi à defectu bilis:*

III. *Urina stillicidium à defectu feri, quod in cavitatem abdominis exsudat.*

IV. *Ascitæ causa lymphæ error, quod sanguini non commista à pinguedine Mesenterii, renum, omenti secessionem fecerat, pancreatæ & hepate minus suo officio fungentibus.*

V. *An vitio originem præbuit nimius Cremati, uti Poloni vocant, usus? hunc male consultum in hydrope Cl. Tulpius l. 2. observ. 35. annotat, cum exempla habeat, quibus vina malvatica, alliata &c. accelerarint necem.*

VI. *Lympha sanè viscerum memoratorum vasa exsiccatione nimia occlusa, ingredi prohibita, in suis vasis exundante copia, distensis ruptisvè hinc inde fibris, in lacinias laceras dehiscere omenti & Pancreatis oras sive limbos fecit.*

VII. *Omentum non, ut naturaliter solet, super intestina se expandens, sed ventriculum versus contractum corrugatumq., quin & satis densum, & multa pinguedine intertextum, unà cum Mesenterii universi durà atq. densà pinguedine Exc. Merclinus deprehendit in quâdam ex abscessu hepatis mortuâ. vid. Ephem. Germ. Ann. XI. Observ. 88.*

VIII. *Nostra tamen historia Exc. Volckameri sententiam, veram hydropis originem omento sapius assignandam, comprobat.*

IX. *Hepatis obstructio venis portæ primò debetur, quod à frequentiori usu generosi potûs nimium incalescens sanguis turbidus & fæculentus, tam poros biliarios, quam ramos venæ cavæ obsederit, accedente ab æstu siccitate: parili conditione eadem omento & Pancreati intulerunt vitium.*

X. *Calculi generati ex bile, quæ lymphâ spoliata in folliculo subsistere coacta. Ann. III. Ephem. Germ. Observ. 206. nonaginta lapides, pisorum magnitudine, exemptos ex cysti Ictericæ refert.]*

XI. *Cur Lien salvus partim ex illo petendum, quod ramis sive arteriam, sive venam portæ, spectes, gaudeat amplioribus, unde liberè commeari potuit fæculentus sanguis, præsertim*

cum

cum arteriosus insigni celeritate pollens, hoc viscus ingredi & ex eodem egredi valuerit, quod hic noster cætera sanus abundarit alimento generoso, teste per omnes partes pinguedine, idemque arguente diatâ, quâ per vitam delectatus est.

XII. *Pericardium aqua destitutum* perturbato lymphæ circuitu.

OBSERVATIO LXXIII.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,
Anatome Pueri calculo vesicæ enecti.

SCitulus à natiuitate usq³ cum calculo vesicæ conflictatus, Parentibus aliud quidvis suspicantibus, cruciatibus summis, anno 1684. ex æstuante sanguine catarrhoque pectus opplente, quinquennis occubuit.

Vesica non solum peritonæo desuper ad lineam albam, sed undiquaque intestinis adstricta, ultra os pubis protrusa, ex altera parte carnosior erat, superiori magis membranæ.

Calculus obtuso extremo urethræ acutiori fundo oppositus, vesicam arctè impleverat, ponderis ʒiij. ʒβ.

Interior vesicæ tunica munda prorsus, nil squamosi aut calculosi continebat.

Renes nullo Scirrhi, nullo calculi vitio corrupti; integris quoque cæteris partibus.

Usus ex anatome Pueri calculo vesicæ enecti.

I. *Calculos nobiscum nasci*, vel intra matrem.

II. *Calculos intra vesicam sumere primordia.*

III. *Accessio nova*, calculum subinde augeri facit.

IV. *Calculus vesicæ arctè circumdatum* memorat & *Tulpius* L. III. *Observ. 6.* cujus tamen pejus affecta erant interanea.

V. Huic arctæ comprehensioni *stillicidium urina* in calculosis aliquando adscribendum.

OBSERVATIO LXXIV.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,
Anatome puerperæ partûs difficultati
succumbentis.

HOnesta Matrôna, *sive natura fuerit in culpa*, (cum alia quoque puerperia ipsi minus feliciter cesserunt) *sive erroris obstetricantium*, ægerrimè parturiens ann. 1683. M. April. supremum obierat diem. Huic aquâ profusâ *sub initium quies concessâ*, quin mensâ adsideret permissum; horrore autem febrili percussâ, ubi cubile repetiit, exinde nullæ induciæ datæ parturienti, ipsâque doloris vi urgente se aliquoties in caput erigere, eâque circumvolutione situm Embryi corrigere tentavit: Pridie circa sextam matutinam sciscitanti, in vivis fœtum uno ore omnes affirmârunt, quin manus protensâ motum etiamnum perceptum referebant; quibus tamen minimè habens fidem obstetricibus cunctantibus, & quævis alia molientibus, imperavi ut majori curâ adverterent, quò sumpto de mortuo indicio, maturè de aliis deliberare liceret, dum isto tempus consumitur, vires prostratæ, intempestivè ad parturiendum toties impulsæ, rejectoque à ventriculo per crebros vomitus sanguineo diluto; cum ramentis nigricantibus, impatientiâ ægræ & adstantium fœtus excisionem non ferente, imperitiâque obstetricum situm conciliare nesciâ, postridie modicum sanguinis paulò ante effundentibus genitalibus, decimâ vespertinâ piam DEO reddidit animam.

Abdomine elato patefacto uterum ad diaphragma usq. ascendisse conspeximus.

Musculi abdominis extensi & dilatati, solito graciliores.

uterus ex candido rubescens, vesicæ inflatæ instar minus crassâ tunicâ vasâ sua obtulit; undique liber, nullibi peritonæo adnexus.

Testiculi

Testiculi parvi, paucis iisque minimis ovis præditi.

Ligamentum prope peritonæum lacerum & sanguinolentum.

Inciso utero foetidus exhalavit odor; *Crassities* vix ad penam anserinam accedebat, nisi ubi *Placenta* erat sedes, in inferiori scilicet dextri lateris parte, cui & umbilicalia erant affixa.

Placenta κατά μόρον facillima separatu, integra eximebatur, neque ullum succedebat sanguinis profluvium, neque vasorum uterinorum oscilla coryledoniformia protuberabant.

Situm Embryi p. n. ex figura XXI. est addiscere, illo, qui in *Ephem. Germ. Ann. I. Observ. XLIX.* ab *Exc. Illmero* traditus, longe pejorem.

Nullum Chorii aut Aranii vestigium, nisi quod dextram Embryi, ex genitalibus matris exsertam cruenta circa carpum investiret tunica.

Os pubis nullo modo divulsum aut tenerius redditum, quin nec vi suo loco moveri poterat; *os coccygis* verò cedens, molliusque contrectantibus patuit.

Ventriculum incidens diluto sanguineo, & ramentis memoratis totum plenum contuitus sum; & ad *vasa brevina* reflectens oculos, ultra modum turgida hæc inveni, *Liene* vasto, & pluribus fissis in renis speciem efformato, quæ cum non liceret injectionibus explorare per momenta temporis, *jejunum* dividens eodem cruento liquore *intestina* stagnare adverto.

Hepar salvum & integrum, nullo venæ cavæ aut portæ inflicto vulnere, utut *abdominis pelvis* diluto maderet sanguine.

Fœtus masculus totus putredine erat confectus, *cuticula* abscesserat, alibi disrupta, alibi in vesicas elata; ipsa *cutis* sugillata, alicubi quasi exesa aut erosa; *labia cum gingiva* consumpta, nudis *mandibularum ossibus*; *lingua* vix indicium, & quod stilo dabatur attingere, instar mucii difflebat; *nasi ala* ad radicem usque corrosæ, *oculis* quoque illâ peste correptis; *testes* turgidos reddiderat putredo, *monstruoso* pariter *abdominis & capitis tumore*.

Usus ex Anatomie Puerperæ partus difficultati succumbentis.

I. *Poteritne fœtus intra 40. horas in tantum putredine corrumpi? Helmontio quidem vero videbitur simillimum, cum Tr. Asthma & Tussis n. 48. in Anatomicos visceris putredinem mortis causam subsernentes, quasi visceris, inquit, putredomultis ante mensibus præexistisset, quæ in externis gangrena, præcis diebus interimit. Nidus quidem unde mors advenit sensim quidem ad interitum disponitur; ab instanti autem morte propinquo putrere incipit, (citiusq. quam alioqui cadavera) putret: quia tepore fovetur. H. J. Et Salmuth. Cent. I. Observ. Med. 16. Brachium fœtus, quod pridie ejus diei exseruerat & retraxerat, corruptum fuisse & fatens, infante extra ruptum uterum supra intestina reperto. Verum totum corpus invaluisse, & ad ossa usque penetrasse vim putredinis intra istud spatium, nescio an solidis rerum probari queat documentis, in primis cum Chorii & Amnii tunicas ista tabes perdididerat.*

II. *Ad facilitandum partum jam Hippocrati in usu fuit concussio: qualis? ex L. de mulier. morbis Sect. 93. §. 8. & seqq. (in quem Cordaus Comment. VI.) & ex 5. Epidem. Sect. 36. §. 6. colligendum, licet difficillime; placet modus quo Exc. Binningerus ad corrigendum sicum feliciter usus; vid. Cent. III. Observ. Med. 81. & Cent. V. Observ. 79. verum is qui à nostra adhibitus ridiculus, obfuit magis quam profuit.*

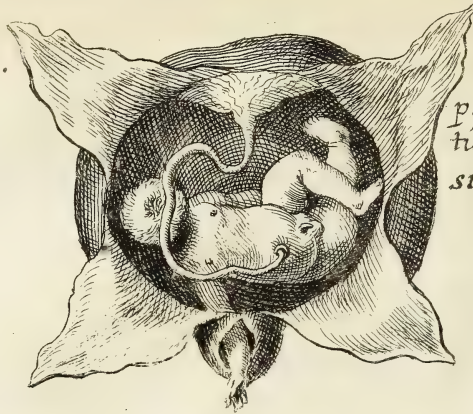
III. *Frustra Ranchinus de morb. ante partum, in partu, & post partum, de causis difficilis & laboriosi partus ex parte matris monet, novaculâ incidendum ventrem, illæsis intestinis: cum uterus elatus illa procul arceat.*

IV. *Sanguis in cavitate abdominis ex ruptura peritonæi & ligamenti; sive concussio matris, sive infantis nisus istam fuerint causata.*

V. *Ventriculus citra dubium ex brevibus, & intestina ex aliis venis portæ accepto sanguine stagnarunt, cum facilis per injectiones ex vena portæ ad ventriculum & intestina pateat via.*

Fig: 21.

Situs Embryi
p.n. Matre Par-
tū Difficultati
succumbente.

Fig: 22. p.172.

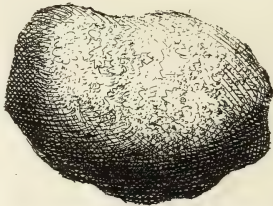

Fig: 23. p.181.

Bulithus renalis ramosus.

Fig: 24. p. 210.

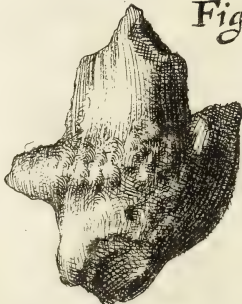
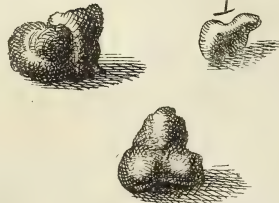

Fig: 25
p. 215.

VI. Sanguine ad alias partes p. n. abeunte, utero eodem destituito, *secca adhæsit placenta.*

VII. *Ossa pubis non discedere à se invicem in partu; ideo in difficili ad os coccygis obstetricibus magis attendendum.*

Fig. XXI.

OBSERVATIO LXXV.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,

Anatomie Matronæ febre confectâ.

Succubuerat hæc febre continua, symptomatibus gravissimis; *quâ in tertianam degenerante, fecit error diætæ, & medicastro- rum multitudo, ut in quotidianam commigravit:* Hæc tandem remediis cessit, ut tamen *recidivam* incurreret; sed & *recidivâ sopitâ*, post unius atque alterius hebdomadis intervallum, de calculo renum, quem æstus comitaretur, conquesta, *calculi renum argumenta* suggestit; fixum ad vertebrae lumbares, in sinistro potissimum latere, dolorem; vasorum versus pubem protensionem urgentem; micturiendi conatum; quodque jam olim laborârit calculo; (cum à partu quodam, sive Chorion s. Amnion, tunicam calculosâ congerie prorsus incrustatam ediderat:) ex urina tamen nullum calculi indicium, nisi quod tenuis per aliquot tempus exierat. In dies autem accessionem mali fieri ubi sensit, dolorum contagio omnes artus invadente, referebat à *pubis regione subitâ inflammatione*, veluti fulgure, *interanea corripit*, ad ventriculum advolante incendio, à quo per totum corpus æstus diffunderetur intolerabilis. Cum doloris vehementia, à quibus non, medicamenta conquireret, diuretica, lithontriptica, opiata, hysterica, præcipitantia, alcalia, fixa, volatilia, oleosa, cordialia, frustra fuerunt omnia: neque ex ol. amygd. dulcium ferocia doloris mitigata, nec ex topicis, nec ex clysteribus quicquam fuit anodynum. Hinc aliis scorbutica, aliis hectica, hysterica

aliis, aliis nephritica audiit: sanguine interea naribus stillante, atque ore rejecto, cum per quatuor menses & ultra non passa fuisset muliebri profluvium, cujus alioquin abundantia laboraverat plethorica, salientia circa sinum pudoris vasa, suaferunt venarum in pedibus sectionem. Verum nec hâc multum vis mali fracta, cum ocyus recrudesceret; ab obstetricibus inspecta, si qua inflammatione muliebris natura correpta, verum nullum signum his fuit obvium. Antequam fato fungeretur, aliquot diebus arenulas rubras & albas cum squamulis nigricantibus urina manifestabat, & matutino diei, quo defuncta, ex naribus massa sanguinis, quæ instar tunicæ tenuioris expandi poterat, excreta.

Lustranti *abdomen pinguedinis & musculorum habitus* laudabilis occurrebat.

Intestinis plerisque omnibus flatu turgescitibus inanibus; *coli pars sinistra* memorabilis, quod instar inflati utriculi angulari figurâ incurvati, novum mentiens ventrem, ex sua sede progressa, mole reclinata omento incumberet. *Ventriculum* non licebat dissecare.

Omentum curtum & densum, pinguedine tamen suâ sibi constans.

Hepatis & Lienis situs, magnitudo, color, consistentia s. n. videbantur omnia.

Vesicula tamen fellis peregrini quippiam atro colore portendebat, prementique *calculus* obnitebatur inclusus; ex incisâ bilis atra & viscosa evolvebatur; Calculi pondus ʒij ʒj. superficiem nigrâ, intus materiem prodente flavedine, speciem & magnitudinem rectius docet Figura XXII.

Renēs perscrutans, illos fascia & pinguedine s. n. involutos deprehendi, *situ dextri* aliquantum elatiori: *sinistro nulli lapilli, dextro inerant complures*, varii coloris, albi, subfusci &c. variae consistentiæ, aliquot filicæ duritiei, qui ferri respuebant aciem; variae magnitudinis, majores pisum excedebant: hærebant autem in sic dictarum caruncularum lacunis vel recessibus

bus anfractuosis, omnes pelvi incumbentes. Per ureteres stilum ad vesicam adegimus, sed nullus in his lapillus; nec in vesicâ ad os pubis contractâ quicquam lotii aut arenæ.

Uterum exinde lustrans ejus tubam coloris lividi conspicio; testis dextri majori specie, prominente ex eodem globoso corpore, magnitudine cerasi, carneâ facie, quod muscoli in modum per membranam ruberet; verum ex dissecto foetidum pus, minus fluidum, instar amurcæ fuscum; hęcq; major pars testiculi computruerat; sinistro longè minori, & incorrupto, præter alias, una insignis vesicula aquosa pisum maximum superans, quæ secta puram lympham ejaculabatur. Cæteroquin corpus uteris situm & magnitudinem rectè erat compositum, apertumque nec mucii, nec sanguinis quicquam dedit, foraminibus, quibus tubæ inseruntur ad latera fundi manifestò dehiscentibus. Ast orificium rigidum hiabat, nullâ exstante orâ, aut prominente, ut catheter patentem viam inoffensus ingrederetur; colli insolita durities, cum alicubi cartilagineam, tantum non ossëam, induisset naturam, albicante profus substantiâ, qualis arteriæ aortæ ubi est crassissima; neque quod aliàs fieri solet, vasorum ductus ullibi in dissectis partibus conspici, omnes scilicet oblitterati fibrarum rigore.

Thoracem angustia temporis, & quæ ejusmodi anatomas ex voto perficere non sinunt, scrutari prohibuit.

Usus ex Anatome Matronæ febre confectæ.

I. Diuturnas febres ex multiplici errore diætæ, & promiscuâ farragine medicamentorum, sæpius in tumores degenerare constat: In hac nostra an quoque *Apossematis in testiculo* similis fuit *causa*? cum ab agyrâ spiritu frumenti corpus lavari curaverit.

II. Præsertim Mensium & seminis profluvio in plethorico corpore tanto intervallo suppresso; neque tempore reconvalescentiæ liberum exitum inveniente. Novi Matronam ab æquè gravi, & diuturnâ febre reconvalescentem, quæ mensibus

bus non amplius purgabatur licet provectæ minus effèt atatis, largâ mictione, feminis profluvio comite, spem duraturæ sanitatis fecisse.

III. *Hippocrates* 1. de morb. mulier. cap. 61. §. 6. inter alia *ulcerum in uteris signa* ponit, quod velut spinæ (*ἀκνῶν*) per uteros transire videantur: de tali dolore & nostra est conquesta.

IV. Ex abscessu enim testiculi & dolore in his partibus, & inflammationem tubæ, atque subsultationem vasorum circa sinum pudoris, arcessenda puto.

V. *Cervicis durities* itidem à contagio inflammationis testiculi, præserim suppresso cursu sanguinis menstrui.

VI. *Quæ autem ratio æstis instar fulguris à regione uteri ad ventriculum provolantis, hincq; totum corpus invadentis?* puto inflammationem testiculi æstuantæ sanguine affecisse vasa emulgentia renis dextri oblæsi; sed & vasa hepatis inde, à vesiculâ fellis inflammationi suppari malo, efflagrasse; quorum vicinia ventriculum læsit, ferociente unâ coli flatulentia. Quin sola doloris vehementia quàm latè per universum corpus incendium spargere possit, notum est, cum nervorum plenus facile in spasmodorum consensum concitentur.

VII. *Dolorem Hepatis ex calculo cystis felleæ unâ cum Observ. 66. Ann. I. Ephem. Germ.* nostra illustrabit Historia.

VIII. *Quomodo in testiculo Apostema generatum*, certis rationibus demonstrari nequit; divinandum tamen utique cum *Exc. D. Muys* acrem quendam humorem dilacerasse vasa, atque suo fermento corrupisse proximas partes.

IX. *Malè aliquando ventriculum accusari, cum colon sit in culpa sæpius*; equidem hæc *Cardialgiâ* se affligi toties clamitans, quodque ventriculi ista esset elatio à qua abdomen attolleretur: Sed quod obstructionibus laboraret, quodque quale quale solatium à Clysteribus proveniret, hæc factis arguebant cujus foret culpa.

X. *Doloris Hypochondriaci causam in sinistro latere rectius assignari parti coli*, quæ ampliori cavitate hoc loco angulari figurâ curvata, & hinc inde constricta renem sinistrum fere contingit, quàm *Lienitidem* nostra innuit historia.

XI. *Lapidis in cysti generationem* ex istis originibus deduco: Febricitans assueverat potui tenui acidulo, (*Schemper*) ei que frigidus, nec æstus quidem tempore ab isto sibi temperans: credo itaque fervidum ventriculum derepente frigefactum fervidiori hepatis parti simæ, atque immediatè folliculo fellis, istud frigus impressisse; quò ipsò turbida bilis viscositatem indepra lateribus folliculi adhæsit, atque subinde à sedimentis incrementum nacta, tandem crusta intestinæ tunicæ, sive pondere suo, sive conatu affluentis novæ bilis, avulsa, motuque qualicunque folliculi conglobata in oblongum lapidem ad figuram ipsius folliculi est conformata: Neque enim ulli sali istiusmodi debetur figura; atque si aliquando *Historia*, quas morbosorum corporum belluorum suppeditarunt *Anatoma* B. C. D. aspexerint lucem, conformem generationem calculi in folliculo fellis illustriori exemplo sumus demonstraturi.

XII. *Sophisticam esse grandem definire certam aliquam internarum partium affectam morbi causam, ubi tota sanguinis Oeconomia est perturbata*; uti enim actiones dantur, quæ non sunt unæ, sed ex pluribus ordine sibi invicem succenturiatis compositæ, Græcis ἐπεξῆς, ita etiam passiones erunt, quarum una ex alia dependet, quæque junctim morbi vim & nomen sustinent. Vanitatem sanè illorum, qui veluti ex oraculo delphico renuntiant, hujus, illius partis esse vitium, nunquam satis ridendam propinant, toties detecta ex anatomis prognosticorum talium ludibria.

XIII. *Cum in putrido testiculo nulla fuerit aquosa vesicula*, contra quàm in sano; an causam hujus dicamus; quod ad vesicularem substantiam testium muliebrum nihil seminis elaborati ex alia substantia fuerit transmissum, conflagrante sanguinis flore ex inflammatione testiculi? Fig. XXII.

OBSERVATIO LXXVI.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,
Anatome Monstrosi crediti Foëtûs.

ANno 1686. Mense Martio in quodam suburbiorum Regionum montanorum (Lactæ) uxor mercenarii, *ter geminas sorores* enixa, suspensis ex una eademque placenta tribus funiculis, priores *duas vivaces*, contractis pedibus non profus *Agrippinum in modum ex dextro latere* aquâ effusâ prodiisse retulit, *tertiam mortuam pariter complicatam*, facilius tamen ob corporis exilitatem *ex sinistro latere natibus exitum invenisse*, *citra aquæ profluvium, citra tunicas*: hæcque erat quæ obstetricantibus mulierculis *monstri ingeneravit opinionem*, quâ in vulgus dimanante, fama mobilitate vigens, viresque eundo acquirens, Parentibus pauperculis, Pontificiæ religioni addictis, lucellum, ut ut minus invidendum, conflagavit. Mater interrogata, an gravis gravidam percussisset casus, *se lapsam* quidem respondit, *ut tamen nihil exinde mali perceperit*, *neq; frigus abdominis aut febriles horrores* ferentem utero affecisse, *saltem quod ventriculus* quandoque molestus fuerit, quem valentem aliæ prægnationes præstiterant; neque sibi in mentem venisse tres utero gestari foetus, cum *solito minus* hocce gestationis tempore *abdomen fuerit elatum*.

Cæterum attentè omnia perlustranti monstrosa visa minime, quamvis *vulgo Satyri cujuscunq;* (qualis apud *Tulpium III. Observ. Med. 56.*) effigies ipsi affingeretur. *Distorsio & dislocatio ossium cartilaginumve, cute lanugine molli obsitâ*, corpus reliquum deturparat. Caput verò non uno modo, accedente, putredine, *vitiarat compressio*, aures enim præter morem *alatas reddiderat*, patulas & diductas, quales ferme vespertilionum; *Palpebras* quoque exsiccatas, in modum auricularum arrexerat, idque plebeculæ quatuor auribus præditum *ferrebat* monstrum. At *erectorum pilorum in singulis superciliis*

lis ſinguli globi, cornua rumori ſuppeditabant: Oſſibusq; mandibula inferioris intrò compulſis, altero alteri impoſito, rictum efformanibus belluinum, naribusq; depreſſis, ſimix, felive vultus fabulis traditus. Memorabilis Cavities Cranii, quam veluti aream corona capillorum cinxerat, majoris tonſuræ pontificiorum Clero uſitatae in ſpeciem; Oculi aperti luridi.

Anatome autem prorsus hunc fœtum monſtri ſuſpitione liberavit, cum non ſolum epiphyſes cartilaginea ab oſſibus ſeceſſerant, ſed & alienum locum tranſierant; ipſis oſſibus fede ſua decurbatis variè, alia aliis incumbebant, quædam decuſſatim, magis, minusvè. Secundâ vertebrâ ſalvâ, ſalvo & dente Hippocratis, primâ divulſâ cartilagineum veſtigium ſupererat. Area memorata cute merâ conſtabat, bregmatis oſſibus (quæ quibusdam parietalia) magnitudinem lapidis percarum modicè excedentibus, illisq; occipitis minimè deſignandis, cùm totius cranii intercapedo in fonticulum conceſſerat; coſta omnes, niſi quod dextrilateris duodecima apice ſolum dignoſcenda, oppoſitâ os & cartilaginem oſtendente; ſiquidem ſupremæ hujus lateris dorſo incumbebant perverſæ. Omnes vertebra præter primam, etiam illa coccygis diſtinctè erant conſpiciendæ: quæ omnia in illuſtrationem ſteogenia. Skeleton ante oculos ponet rectius; non poſſum tamen quin illud adjiciam, dentium modulos ex ſuperiore mandibulâ, utrinq; octo, me eduxiſſe, excavatos, nigros, minimis apicem adæquantibus ægrè oculis uſurpandum; alios tribus cuſpidibus, alios uno ſaltem acutos, alios gibbo modice arcuatos; in inferiori mandibulâ, quod diſtorta eſſet non potui ſingulorum laterum dentes dinumerare. Oſſicula auditûs, & malleus & incus, integra aderant & ſolida, præfixo longiori incudis pede orbiculari; ſtapedis baſis diviſa & tenuiſſima.

Cute vero illâ Cranii vices ſuſtinente, inciſâ nec grumus cerebri deprehensus, nullo meningis peculiaris liberæ, aut vaſorum ſimulachro reliquo. Concipere tamen erat adſuiſſe meningem, bregmatis oſſiculis cuti mediâ craſſiuſculâ membranâ appenſis, eâdemq; alia quoque oſſa obtegente. Nudum autem

Os sphaeroides conspicientes indagavimus, si quid Parenchymatis cerebri, cerebellive, ad medullam concessisset; verum & hic specum inanem offendimus, membranis quibusdam circumvallatam, cui *neque medullæ spinalis momentum* inerat, vel pennæ per vertebrae trajectæ indicio. *Oculis* dislectis nullus humor effluebat.

Abdomen patefactum Hepar primo obtutui subduxerat; ast amurcâ quâdam oblitis Hypochondriis, in hâc venabamur hepatis vasâ, felici successu, cum exempta tepidâ imposita egregiè se in plumaceolorum tenuissima fila explicarent, conspicuis truncis, à quibus istæ pronascebantur propagines; vix ulla ars ista elegantia excarnificare potuisset hepatis minima. *Cetera abdominis cuncta aderant*, exsucca tamen, & flaccida. *Lien* propriæ tunicæ secessione; *Pancreas* parvitate; *Ventriculus* situ erecto, qualis piscium; *intestina* inanitate erant notabilia; cœcum articuli longitudine, pennæ anatinæ crassitie.

Renes magnitudine ad ovum columbinum assurgentes ventriculum superabant; in his natura egerat Anatomicum, cum *fascia* sponte suâ, & seorsim *propria tunica* à parenchymate fecederet; *sinister* detractâ propriâ tunicâ instar bubuli, ex multis glandulis compositus, comparebat, *intus caruncularum & pelvis* vestigiis qualibuscunque: *uretères* manifesti & illæsi pennæ anatinæ minimæ crassitie. *Arteriæ umbilicales vesicam* claudebant, ex quâ tamen nullâ vi in urachum flatus adigi poterat, ut ut per ureteres æquè ac per urethram periculum fieret.

Genitalia non tango, cum illorum *Historia Tract. de generation. viviparorum ex ovo* destinetur.

Usus ex Anatome Monstrosi crediti fœtus.

I. *Vulgus credulum*, quot non *portenta, monstra, obrudit!*

II. *An superfœtatio locum habeat*, de lapsu edoctus ambigo; multa tamen illam suadent: *minori fœtu*, vix sesquispithamam longo, compressionem, & à compressione reliqua viria,

vittæ, obtigisse; quod duæ vivaces hanc in angustias compulerint, atque fortè ruptis à coarctatione tunicis, subtracto alimento, sensim, sine sensu matris, emarcuisse fecerint.

III. *Lanugo cutis pilosa* à putredine; cujus rei insignius documentum in historiis ex corporum belluinarum morbosorum Anatomis.

IV. Quod in *superciliis pilorum erecti globi*; quod in *capite corona*; sicut in causa erat, aliis partibus, arctius compressis, exhalationi spatium negantibus, quod aliæ concesserunt liberum.

V. *Palpebræ arrectæ, auricula diducta*, itidem compressio- nis culpâ, accedente rigore exsiccationis.

VI. *Cerebri*, visceris omnium *mollissimi*, prima, quia facillima, *putredo & evaporatio*, cum in Embryis sit mucosum.

VII. *Proximè à cerebro mollissimum hepatis parenchyma*.

VIII. *An ex ipsorum abolitione argui potest, non benè glandulis assignari cerebri & Hepatis contextum?* à partibus Veterum stante historia: Illis parenchymata, vasis quasi affusos humores, concretos magis minusve fibrillis, statuminantibus.

IX. *Quomodo Marasmus inducatur* toti corpori, æquè ac visceribus, deficiente nutritionis œconomia.

X. *Non posse ex situ differentiam sexûs colligi*, qua de re collarium tertium *Exercitat. de originibus anatomic.* plura congestit.

XI. *Renum in Embryis glandulosa natura*.

OBSERVATIO LXXVII.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,

Anatome Ascitici & Herniosi.

VIr quinquaginta octo Annorum *diarrhæam* molimine naturæ paulò ante passus, ad comedendum petasonem fumo induratum invitatus, illo comeso, haustuque spiritûs vini ingesto *recidivæ obnoxius*, quadraginta

vicibus unâ die deiecit, ex quo vires prosterni, aliis atque aliis ægritudinibus recrudescentibus, cum illo morbo conflictans, intervallo temporis elapso, de *oscheocelè* Medicum consulens, factâ ventris inspiciendi copiâ, cujus ignarus erat de *ascite* certior est redditus, *Anasarçâ virgam* unâ occupante.

Remediis utenti illicò *livida macule* prodire, primùm quidem pedes hâc peste invadente, dein ad femora se proripiente, tandem etiam manus & totum corpus defœdante. Usò cum *Euphoria Syrupo de spina cervina*, & succo *iris nostratis*, correctis aquarum aromaticarum virtute, *hydrops penis evanuit*, *abdominis tumore quoq. aliquantùm subsidente*; non tamen medicamentorum vires vi morbi expugnandæ erant satis; cum per tres septimanas urinam ex atro fulcam reddiderat, stillantibus aliquando & naribus paucis guttis sanguineis, deficientibus concoctionis & somni suppetiis, paucis antequam defungeretur diebus tenaci pituitâ fauces aggravante, vomitu difficili noctu debilitatus, puri sanguinis copiâ, quæ scyphum impleret, illo quo obiit die, effusâ, placidè Anno 1686. M. April. animam exhalavit. Per morbi tempus *tussicula* ipsi minus fuit molesta.

Perforato *abdomine* plures aquæ cruentæ mensuræ, citra ullum fœtorem, effluxère. *Ventriculo & intestinis* humore infarctis atque exuberantibus.

Omenti nulla pinguedo s. n. sed membrana luridis grandinosis granulis divulsa disruptaque; densa & curta; nisi ubi in sinistro latere *Oscheocelè* contexuerat: hîc enim processum peritonæi dilatatum cum vasis preparantibus ingrediens, tenui laciniâ porrectâ: cum Epididymidè testis illius coaluerat firmiter; *testisq.* hâc laciniâ apprehensâ cum processu ex scroto extrahi poterat integer.

Glandulæ ad intestina aut Mesenterium scirrhosæ non observatæ memorabiles.

Hepar torum albicans, æquè in gibba ac sima parte, fissi portis quoque rigidis; non extenderat crepidinem ad sinistrum

Hypochondrium, nudo ventriculo: ad diaphragma resupinum, & contractum quodammodo, neutiquam tamen arctè huic adhærebat.

Vesicula fellis, ovi magnitudine, distenta, ex albo marmoreâ, densâ, tunicâ, incisâ puram *lympham* nulla flavedine tinctam, quin potius *lactescentem* magna copia effundebat; ex illa versus cysticum ductum digitum extendenti obvia *durities lapidea*, atque præciso ductu calculus incurvus cervicem arctè occludens asper, agrè eductus integer: candidicans, gypsus, præter caput, quo rubebat. Vid. Fig. XXIII.

Pancreas durum.

Durus quoque *Lien*, punctis albicantibus in dissecto scirrhii initia prodentibus; cætera s. n. compositus.

Renum dexter tumidus & vastus, hepatis præse adstrictus.

Usus ex Anatome Ascitici & Herniosi.

I. *Cruditus* quid possit, vel ex hoc addiscendum; neque enim aliunde quàm ex debilitate caloris nativi diarrhœa ultimo pronata.

II. Nimirum cum petasonis crudi particulæ diu tunicas ventriculi infederint, calore non valente huic visceri impertire robur, qui motu suo propelleret ingestâ, ex haustis à priori diarrhœa viribus, appetitus solidorum languere, aut eadem illapso in ventriculum mucò à petasone residuo adhærere, *fluidis interea dilabentibus*, & avidè ab exinanitis lacteorum oscillis arreptis, eisdem quod patentes ubique viæ ocyssimè ad cor advectis, nullâque morâ interjectâ ad indigentes partes dimissis, contigit & fluida à corde ac pulmonibus in justum corpus nequaquam coqui, præprimis quod à præcedente diarrhœa sanguis residuus terrestri glutinoso, quod caloris est retinentius, bile egestâ maximam partem fuerat spoliatus, indeque dilutus evasit aqueus, nulloque calore generoso in cremorem conciliatus, nutrimentum partibus apponere neutiquam valuit, sed veluti aqua tepida celeriter vasa permeavit, his quoque quod-

cunque mucilaginis nativæ fibris inerat auferens, unde *referatis oscillis diluvium* undarum abdominis cavitatem invadere.

III. Verum illud magis in quæstionem veniet, *quorum vasorum oscilla sint referata*, an lymphaticorum tantum, an verò & sanguineorum? & quorum, venosorum an arteriosorum? & si venosorum an magis portæ an cavæ? *lymphatica sola istas inundationes patrassè mihi minimè sit verosimile*: quæ enim tantâ, virtutibus medicamentorum, aquæ mole ejectâ, in diætæ observantissimo & parcè liquidis utente, ventriculus & intestina à morte etiamnum repleta fuerint? lymphaticorumque erit à ventriculo & intestinis avehere, non item ad has partes advehere lympham.

IV. *Neq; est quod oggeras per glandulas exsudasse lympham in ventriculum & intestina*; illas enim autopsia in hoc Subjecto Nobis non stitit, licet & animum & oculos adverterimus; accedebat quod sanguinolento diluto colore sparsa essent intestina æquè ac ventriculus, ut non à lymphaticis sed à sanguineis vasis malum scias.

V. *Ex sanguineis autem arteriarum non erit hac culpa*, cum in illis ferè solis tantillum purpurei laticis resideret; *Cava quoq; soboli minus imputanda*, aliàs anasarca accessisset, quam tamen minime muscoli musculorumque pinguedo, detegebant; reliquum itaque ut *Portæ propaginibus adscribenda illa omnis*, cum harum in his visceribus sit regnum.

VI. *Quomodo verò vitium intulerint paucis innuam*; quando Portæ vasis s. n. terrestrior & tenacior debetur sanguis, utpote à quo ministerio hepatis & pancreatis bilis & pituita separandæ, quo defecatio cavam ingressus cordis cœctioni parere discat; contra morem, tepidum & dilutum valde, ab arteriis lienis, subinde his accipientibus, factum ut ipsarum compages madore dissolveretur, oscillaque exinde magis & magis hiarent, quæ à ramis propriis in ventriculum & intestina, & ab illis omenti in abdomen aquam loturæ carniùm similem depluere fecerunt. Memini me illud quod malo naturæ consilio

filio in hoc evenisse edisserui, tepidæ aquæ adminiculo à vasis Portæ obtinuisse.

VII. Ex istis facile est intelligere quomodo scirrhus totum hepatis induraverit, quomodo omentum grandinosum & Pancreas rigidum reddiderit.

VIII. Quomodo vesicula fellis bile privata, ex eisdem itidem erit addiscere.

IX. Ast quod humor, quæ huic folliculo inerat, non loturam carnis, sed serum ferè lactescens referret, tunicâ quoque non lineamentis sanguinolentis pictâ, sed multum albicantibus, illud lymphaticis deberi autumo, quæ, utut bilis, cui diluendæ ipforum lympham natura dicaverat, nulla adesset, in folliculum tamen laticem convehendo, credito sibi munere probè fungi voluerunt; Idem confirmante cystici lapidis candido corpore: quamvis diffusum magis commentarium requirat lymphæ ad vesiculam fellis com meatus.

X. Oppletus & extensus folliculus fellis cervice à calculo arctè obfessâ.

XI. Incurvus calculus cystis ad cholidochicum communem declivi cervice propensionem notat.

XII. Oscheoepiplocelem Scroti ex omento Herniam cur medicina nesciat aliquando nisi ferro tollere, hæc docet Historia; non minus eadem sinistram epiplocelem frequentio rem comprobat.

XIII. Tussicula non gravis fuit nostro, quod diaphragma & hepatis gibbum intercapedine justâ distarent.

XIV. Macula per totum corpus sparsa ex debilitate caloris, circuitu sanguinis impedito, quò in cuticulæ aut cutis superficie suum munus absolvere non valens congelatus efflorescere corpus fecit.

XV. Urina furva, inquinatis jam venæ cavæ vasis, & vitiatæ uretericis fibrillis; dicto modo.

XVI. Stillæ narium sanguinæ, ex paucitate sanguinis generosi.

XVII. *Purus ex pulmonibus regurgitans sanguis, ruptis vasibus arteriosis.*

XVIII. *Nullus factor ex dissecto cadavere, id quod ad putredinis naturam explicandam faciens, militabit & contra Helmontium.*

Fig. XXIII.

OBSERVATIO LXXVIII.

D. GEORGII WOLFGANGI WEDELII,
Menses in Puellâ sexenni.

UT varii lusus circa mensium fluxum occurrunt, & milena exempla *idiosyncrasticus*; ita idem speciatim quoad tempus eorundem serius vel ocysus contingit. Anno M DC LXXXIV. consultus sum de puellâ nobili, quæ sextum saltim annum ingressa à tribus mensibus, menses experta erat, coeteroqui benè valens, sed tenerrimæ texturæ. Causâ sine dubio extraordinariorum ejusmodi casuum querenda est vel in ipsâ massâ sanguineâ, vel utero, ejusque poris & vasibus. In tenerioribus facilius onerosus status sanguinis accidere potest, facilius ad porosas uteri partes decumbere, & ab elatere ejusdem expelli. Textura corporis & sanguinis symbolizat. Quando verò semel iterumque exoneratio facta est, natura ordinis & loci amans illuc amandat superfluum, ubi id convenientius invenit. Suasimus verò parentibus, ne temerè fluxum sisterent, vel motum naturæ, quousque *εὐφόρος* procederet, interturbarent: nec quicquam propinavimus, quàm Tincturam martis cum succo cydoniorum extractam, cujus usum in obstructionibus mesenterii, (unde non rarò menses ad uterum citatius redundant,) & productis inde aliis non semel experti sumus. Notavimus etiam menses in aliis IX. annorum.

OBSERVATIO LXXIX.

D. GEORGII WOLFGANGI WEDELII,

Hæmorrhagia in Infante.

Tenacior quidem solet esse natura in effundendo thesauro vitali in Infantibus, præterquam à causâ violentâ externâ ; Fit tamen ut idem observetur in praxi. Ann. M DC LXXXIV. Infans XV. hebdomadarum nobis offerebatur, qui ab integro mense sæpius hæmorrhagiam narium expertus erat. Curatus est pulvere styptico, cum anodyno mixtus unâ alteraque dosi propinato. Matri autem indictum est, ut à vino, aromaticis & similibus abstineret.

OBSERVATIO LXXX.

Dn. MICHAELIS BERNHARDI VALENTINI,

Contumax Malæ tumor & excretum inde
osficulum.

Observationem meretur casus à *D. Gothofredo Henniken*, Practico Erpacensi & Amico singulari haud ita pridem mihi per literas communicatus. Vix duæ elapsæ (inquit) septimanæ, ex quo Virgo viginti circiter annorum curæ meæ est concessa, quæ menses antehac parcos experta, nunc per aliquot septimanas cum odontalgia est conflictata; illa verò cessante in tumorem insignem elevabatur mala sinistra, eumque durum admodum & cum doloribus capitis intensissimis conjunctum. In usum vocata erant, ut fit, domestica varia, cataplasmata & alia, sed sine fructu. Appetitus intereà emoriebatur, vires vacillabant, lipothymix satis graves & vigilix urgebant. Adveniens Ego, jubeo fieri ex melle, croco, vitello ovi & farinâ secalinâ cataplasma, inunctâ prius malâ cum axungia leporina (nam tumor jam durarat tres he-

bdomas) intus propino pulverem absorbentem traumaticum & roborantem potiunculam, quibus Deo fortunante optatum effectum edentibus, demum post discessum meum, & diebus, nî fallor, octo elapsis rumpitur tumor: Inde verò imponitur emplastrum satis bonum, non ita diu post officulum quoque secedit porosum. Circumferentia tumoris dura permanet. Nuper ad Nos huc perlata Virgo, meâ ulterius manu applico quædam balsamica & jubeo os eluere vinô calidô, cui myrrha incocta, ad fœtorem oris corrigendum & alium quoque scopum obtinendum. Timeo namque maxillæ cariem: Turundas verò detestor, utut profundè lateat pus, nec exstillet, nisi intrusô in os digitô. Pridiè remisit tumoris durities, sanies prodit bona, vires constant, benè ingerit, digerit & egerit patiens, nullum symptoma adest, quod mereatur attentionem vel tantillam. Quæritur jam an secedere queat particula maxillæ, cui tamen caries non adfit vel in toto vel in parte? An sanatio, cui nunc omnia egregiè se aptant, genuina sit futura? Impertias quæso Tuam sententiam &c.

OBSERVATIO LXXXI.

Dn. MICHAELIS BERNHARDI VALENTINI,
Menstrua per ulcus tibiæ emissa.

UT varias sæpe vias quærunť menstrua alibi præpedita, sic ex profundo pedis ulcere eadem prorumpere toti Medicorum Collegio quærebatur Batava quædam in Per-Celebri Nosocomio Lugdunensi, consilium expetens, cum diffluxâ nunc æstate superiori iteratis illud vicibus frequentare liceret.

SCHOLIUM.

IN ancilla, cui instante mensium periodo solitâ, sponte sua ulcus, quondam ex tumore pedum enatum, iterum tamen consolidatum, disrumpebatur, sanguinem ex eo copiosè fuisse

fuisse profusum, idque sæpius eodem modo contigisse, *Thom. Bartholinus cent. 1. hist. anat. 16.* testatur; menses quoque ex maligno pedis ulcere evacuatos, & postea, abscisso eodem, legitimum cursum consecutos, ex *Esaie Meichsneri* relatione, scribit *Joh. Georg. Schenckius lib. 4. observat. Med.* Hisce & suum Symbolum jungit *Joh. Rhodius cent. 3. hist. Med. 50.* *Joh. Bapt. Soncinum* mulierem novisse, memorans, cui menses nunquam fluxerant, sed imminente huic purgationi tempore consueto, magnam sanguinis copiam è dextra tibia erupisse, apertâ ulceris crustâ. Per talum in pede gravidæ hæmorrhagiam menstruam etiam sistit *Dec. I. Ephem. nostr. Ann. I. Observ. 96.* atque ex abscessu diuturno in genu *Ann. IV. Observ. 75.* Sanguis quippe, judicio *Exc. Bartholini l. c.* qui propter vasorum uterinorum obstructionem, à consueta via fuit exclusus, aliam elegit, eamque ob tumores & ulcera prægressa debilissimam.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO LXXXII.

Dn. MICHAELIS BERNHARDI VALENTINI,
Ingens narium Polypus deglutationem
præpediens.

TRistius ibidem spectaculum exhibebat puer tantâ narium excrecentiâ, quam polypum vocant, laborans, ut deglutationem tantum non penitus impediret. Alterutræ insimul malæ tumor exulceratus aderat, tamque altas radices egerat malum in palati confiniis, ut ægrum prognostico potius relinquere, quam immedicabili malo manum adhibendo operam & oleum perdere maluerit *Dn. Schachtius* Pract. Professor, dictique Nosocomii Medicus Ordinarius.

SCHOLIUM.

DE ortu & generatione ejusmodi tumorum, dum quaritur, causâ certè non minus ardua est, quàm curatio. Ver-

mes esse sensuum est fallacia, cum & iis generentur partibus, quæ ob balsamicam sui constitutionem putredinosam vermium sobolem non admittunt. Sanguinem pariter coagulatum huic negotio non suffenum esse probat nervulorum, fibrillarum & venularum intertextio. *D. Drelincurtius* narium polypum excrecentiam duræ matris esse haud insulsè afferit in *Colleg. Pract. MSS.* hinc curæ difficultas. Sic in aliis fortè partibus ex nutrimenti proprii abscessu, seu ut *Helmontius* loquitur, ploratione parili modò generari possent.

OBSERVATIO LXXXIII.

Dn. MICHAELIS BERNHARDI VALENTINI,
Polypus Cordis lapideus.

Non minoris portenti res erat, quæ *Parisis*, (cum Reverendis. Dominus, *Monf. l' Abbe de la Roque* pro sucto sibi favore liberum huc accessum indulgeret) in Illustri Eruditorum conventu, qui singulis Jovis diebus illic celebratur, se obtulit. Polypus erat cordis in lapidem mutatus, quem ut è cadavere virili pridie refecarat, Curiosissimo Domino Abbati obtulerat Chirurgus. Notabile verò est, quod patiens ille paulò ante obitum palpitatione sæpè cordis & iteratâ syncope detentus fuerit, idque quieto potius, quam fatigatò corpore, cum sub equitatione fortiori que exercitiò paulò melius habuerit, quia mediante succussione, insignis aortæ obstructio, in quam excrecentia hæc desinebat, ad tempus aperiebatur & sanguini exitum concedebat. Non dubito, quin recentissimi Diarii Medici Mensi III. (vulgò *Journal de Medecine*) plenior hujus rei historia inserta fuerit, qui sub habitu meo prelum expectabat.

P.S. Vix hæc expediveram & Amicorum meorum haud Postremus *Dn. Camerarius Med. Lic.* Tertiam Diarii Medici Parisiensis Continuationem per literas offert, ubi casus hic cum elegantia æthiologia fusè diductus est.

SCHOLIUM.

TRactatus hic *Journal de Medecine* superiori anno 1686. sua capiebat primordia & haud multo post in compendio *Reipublicæ Literariæ* (vulgò *La Republique des Lettres*) insertus, cujus Authorem Roterodami experiri licuit. Cum enim plures sint Medicorum Observationes, quàm ut *Ephemeridibus Gallicis* commodè inferi possint, hinc Author illarum Dn. Abbas de la Roque consultius fore judicavit, si easdem peculiari Diariò concrederet, cujus rei dudum quoque fecerat periculum, ob alia verò negotia rursus interceptæ, donec tandem Medici quidam & Chirurghi juniores operi manum admoverent, qui singulis posthac mensibus Observationes hasce prosecuturi sunt. Titulus est:

JOURNAL de MEDECINE

ou

Observations des plus Fameux Medecins Chirurgiens & Anatomistes de l'Europe, tirées de journaux des Pays Etrangers & autres memoires particuliers.
à Paris.

Sicut verò plurima ex Aliorum *Ephemeridibus* (ut Titulus habet) collecta sunt, ita speramus Scripti Authores abhinc (sicubi juvenilis fortè calor deferbuerit) veritatem historicam non tam facilè & impunè dubiam facturos, nec plures *Ephemeridum Germanicarum* Observationes pro Chimæris habituros esse, sicuti *Contin. II. Mens. Maji Artic. VIII.* factum est, quod, si benè me novi, vel Ipsi Domino Abbati, libelli hujus Directori, plurimum displicuerit, qui honorificentius multò me præfente de totò Acad. Nat. Curiosorum Collegio judicavit.

OBSERVATIO LXXXIV.

Dn. MICHAELIS BERNHARDI VALENTINI,
Admirandi Maniacorum Gestus.

UT, contraria juxta se posita magis elucescunt, ita nullibi major subitæ rationis & intellectus æstimatio, quam in Maniacorum ergastulis, qui ratione suâ sive privati sive distracti non homines se, sed bruta sæpè fingunt. Triste hujus rei spectaculum videtur *Londini* in Augustissimo & verè Regio Manodochio Anglicè *the New Bedlam* dicto, in quo inter alios est, qui Galli cantum toto die æmulatur. Notatu verò dignum est, quod ex Oeconomorum atque Præfectorum relatione habeo, quòd tantùm non omnes aut superbiâ aut amore detenti id sibi mali contraxerint; unde & in Celeberrimo atque Principali Hassiæ *Manodochio Haynensi* vidi qui se Reges, Duces, Abbates &c. simularent.

[*Ex literis d. 3. Nov. ad Dn. D. Volckamerum datis.*]

OBSERVATIO LXXXV.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,

De

Pathologia animata.

Incidi nuper in *Caput VIII. §. XI. Cynographia curiosa* Excell. *D. D. Paullini*, Collegæ & Amici honoratissimi, quo acutissimi *Langii* mente, asserit, variolas & morbillos nihil aliud esse, quam animatam, ac innumerorum minutissimorumque, vel atomorum instar vermiculorum pullulaginem. Ad hanc hypothésin confirmandam addo, quod mihi fide digna Matrona aliquando commemoravit, quomodo scil. hominis febre purpura defuncti vultum stanneo vase obtegerint, hoc cum removerent, eidem innumeri vermiculi adhæserant.

Qui

Qui vermiculi antea erant exhalantes fuligines, sed frigore stannei vasis addensati sunt in vermicularem formam. Talis vermiculorum curiosa progenies in variolis, morbillis & petechiis in sanguine insuperabilis putredinis testimonium perhibent. Conf. P. Ath. Kircheri *Scrutin. Pest.* & §. XV. pralaudati nostri *Arionis*. Hanc pathologiam animatam diligentius excolendam esse arbitramur. Et si expendimus contextum carnis, qui ut est filamentalis, quot itaque filamenta hunc contextum absolvunt, totidem vermiculos ex carne generari, nobis persuasissimum est, sicque exiguum frustum carnis aliquot legiones vermiculorum ex se gignit. Curiosissima & ingeniosissima meditatio est, quam & hic celeb. Auctor de Jobo verminoso *Cap. X.* habet, & recte Jobum pathologiae verminosae compendium appellat, quo in puncto celeberrimi Viri Sententiam amplector. Redivivi Jobi imaginem habemus in ægro, quem *Cap. LXXVII. cent. II. pag. 177. Poterius* describit.

OBSERVATIO LXXXVI.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,

De

Arenulis cum sanguine exeuntibus.

QUædam generosissima Matrona ex Perillustri & antiquissimo stemmate de Ranzovv mihi retulit, quomodo ex ejus vena secta cum sanguine simul arena, qualem cum lotio excernere solebat, fuerit extracta, inque pelvim defluxerit. Ex hac historia concludo, elementa calculi omnium primo generari in ventriculo, & inde sanguini communicari &c. sicque salvari potest opinio *Fernelii* de foco generationis calculi, quam opinionem ut olim defendimus, sicque nunc magis pro ea pugnamus.

[*Kilia 1686. d. 6. Nov. Noribergam miss.*]

SCHOLIUM.

Calculos etiam cum sanguine è vena secta prodeuntes observarunt Nobiliss. *D. Greifelius Dec. I. Ephem. harum Ann. I. Cbs. 65.* & Excell. *D. Job. Dolæus Encyclop. Med. lib. 3. cap. 13.* Non minus profant plures aliæ calculorum historiae, qui in arteriis & venis fuere reperti: sic in arteria aorta calculum deprehendit *Nicol. Tulpius lib. 2. Obs. Med. cap. 25.* alios in arteriarum tunica interna *Clar. Laurent. Bellinus de morb. pector.* in arteriæ venosæ & venæ arteriosæ nonnullis ramulis *Christan. Langius Miscell. Medic. curios. 12.* in venæ arteriosæ principio *Petr. Marchettus apud Rhodium cent. 3. observ. 4.* ipsum venæ pneumonicæ truncum prope cordis insertionem lapidescentem *Thom. Willis part. 2. Pharm. ration. sect. 1. cap. 2.* Calculos venarum emulgentium describunt *Thom. Bartholinus cent. 3. hist. anat. 34.* & *Carol. Lana in Henr. à Monichen obs. med. 20.* & *Ant. Molinetti diss. anat. pathol. lib. 6. cap. 7.* venarum mesaraicarum *Ephem. nostr. Dec. I. Ann. III. obs. 285.* portæ & hæmorrhoidalium ex *Job. Betto Sachsus noster append. ad obs. cit. Anni I.* Cæterum licet *Jo. Bapt. Helmontius* in calculi renalis generatione, contra Scholarum effatum, in fontem pronunciet stomachum *tr. de lithias. cap. 5. §. 12.* eundem tamen, chylum crudum, viscosum, acidum generando, calculosæ productioni sæpe ansam præbere, magis genuina aliorum est sententia.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO LXXXVII.

D. EHRENFRIDI HAGENDORNII,

De

Fermentato ex Branca Ursina, *Bartsch* dicto.

TRira & passim obvia planta est, *Fuchsio* Acanthi Germanici nomine veniens, vernaculâ nostrâ *Bärenflau* dicta. Refertur à Botanologis ut plurimum inter herbas emollientes; hinc in clysteribus haud vulgaris usus est.

est. De usu alioquin interno multi silent. Egregii tamen usus esse & internè adhibita, in modum liquoris fermentati concinnata, ex Manuscripto practico *B. D. Hagendornii*, olim Patru mei desideratissimi, collegi. Modus conficiendi talis est: R. fol. brancæ ursinæ q. s. exsicca leniter, coque in aquæ simplicis sufficienti quantitate, usque dùm liquor colorem flavescentem contrahat. Hinc adde fermenti fecalini momentum, in olla clausa ad fornacem repone pro fermentatione, postea liquorem, gratum spirantem odorem, saporemque acidiusculum linguæ communicantem, percola, & in loco frigido serua pro jusculo gratissimo, quod vocare consueverunt *Wartsche Suppe* / in alvi segnitie, mesenterii obstructione, febribus intermittentibus cum emolumento offerendum, tantisque olim in deliciis hîc loci habitum, ut non nisi primariæ conditionis ægotantibus hoc jusculi genus commendatum fuisse legerim. Nostrâ verò ætate, quantum mihi constat, apud nostrates, licet sine causâ, planè in desuetudinem abiit; Polonis autem & Silesiis adhuc familiarem esse ejus usum refert *D. D. Kergerus de fermentatione sect. 3. c. 1. p. m. 183*. Aliàs vestigia quædam quoque invenire licet apud *B. D. Ludovici Dissert. 1. de pharmac. mod. p. m. 774*. hujus *Wartsch* auctori dicti, qui videri potest.

OBSERVATIO LXXXVIII.

D. EHRNFRIDI HAGENDORNII,

De

Diarrhœa ex Arcano Tartari liquido.

Medicamenta ex Tartaro concinnata præter vim aperiendi, incidendi, resolvendi, pro præparationis ratione interdum laxare, non obscurum erit medicinæ consecraneis, inque praxi chimica occupatis. Sicuti Tartarus tartarificatus, crystalli Tartari Martiales, Tartarus vitriolatus, &c. virtute solutivâ in dispositis quoque gaudent.

Diarrhoeam verò ex usu Arcani Tartari liquidi, ad mentem *Sennerti* cum spir. vini parati, leniter aciduli, inque podagra hinc tantoperè laudati, per aliquot dies esse secutam, in praxi semel tantùm expertus sum. Casus sequens est: Vir quidam generosus ex humeri dextri luxatione laborans, de hypochondriorum tensionibus cum anorexia conqueritur. Præscribo arcani Tartari liquidi *Sennertiani* præter propter ℥ij. in aurora, & circa vesperam quotidie ad guttas xx. usurpandi. Primus à sumto medicamine dies sic mediocriter decurrit, sequente autem dejectiones alvinæ succedunt. Vocatus, an purgans præscripsissem, negativè respondi. Narratur historia. Examino medicamen curiosè, nihilque erroris in præparatione commissum animadverto. Jubeo igitur per unum alterumque diem id ipsum seponere, unde diarrhoea cessat. Usurpatò verò iterum eodem, mox alvi fluxus quoque rediit in homine aliàs difficulter laxando. Hinc per aliquot dies hæc acta fabula jussit Arcano Tartaro ulterius usurpando valedicere. Sic, quæ hæctenus de vi solutiva Arcani Tartari retuli, eadem de arcano duplicato *Mynsichti* expertus quoque est *Exc. D. D. Wedelius* noster in scemina quadam, à sumto quotidie ejus ℥j. per triiduum purgata. Vid. *Ejusdem Pharmac. Acroamat. p. m. 430.* Sic *Dn. Lic. Jungkenius* in notis in notas *Agricola* in *Poppium* p. m. 77. ex Antimon. diaph. ℥j. Cinnab. Antimonii ℥β. Fl. Sal. Armon. tartarif. gr. iij. laud. opiat. gr. j. mixtis, observavit hypercatharsin. Plures ut ejusmodi casus taceam.

OBSERVATIO LXXXIX.

D. EHRNFRIDI HAGENDORNII,

De

Ischuria chalybe curata.

PAnnifex quidam annis superioribus saccos lanâ à se coemta oppidò infarctos, hincque difficilioris gestationis factos, temerario ausu remove, manibusque pro

pro lubitu tractare sategit. Hinc negotiô peracto, domum rediit, experitur ardorem urinæ, quæ primo guttatim effluit, postea in totum retineri cœpit. Ea propter dolor exacerbatur, regio pubis intumescit, nescitque, quo se vertat, miser. Ex variis, quas domus suggerit, medelis nihil levaminis persentiscit, præter guttulas urinæ cruentas nonnullas, nonnisi magno conamine quas eminxit. In consilium ego vocatus exhibui diuretica ex tartaro, terebinthina &c. sed sine successu. Tandem metu sanguinis alicujus extravasati circa vias urinarias restitantis, jussi ut pauperculus chalybem ignitum in aqua fontana aliquoties extingueret, & hinc ejusmodi aquam chalybeatam successivè ad aliquot cochlearia usurparet, sic impetratum est, ut subortô prius membri virilis dolore longè acerbiorè, sanguis grumosus loco urinæ, prodiret, sequente hinc ipsâ urinâ, & tandem integra valetudine. De ischuria ex grumo sanguinis suborta videri quoque potest *Zacutus Lusitanus prax. admir. l. 2. obs. 6 s. p. m. 186. 7.* quolo loco stercoris bovini recentis applicationem pro pube mirè prædicat.

OBSERVATIO XC.

D. EHRNFRIDI HAGENDORNII,

De

Tumore femoris monstrofo.

ANte biennium generosa quædam vidua meam implorans opem refert, sibi ante sesqui annum circiter, ex improvise subortum fuisse tuberculum quoddam, primò magnitudine nucis juglandis, in femoris parte interna; postea id ipsum procedente tempore tanta sumsisse incrementa, ut capitis infantilis depressi, si non excederet, tamen æquaret molem. Rogatus tumorem adspexi, deprehendique eundem eâ, quam referebat, figura & magnitudine.

Nempè conspiciendus is erat à femoris parte superiore ad genu usque protensus, quoad latitudinem unius palmæ, depressus, non in fastigium elatus, sine pediculo, hincque sectioni ineptus, renitens, dolorosus, cum levi ardore. Præmissis purgantibus, sudoriferis, Ven. Sect. aliisque, suasi decoctum calcis vivæ cum mercur. dulc. & camphoræ q. s. remixtum cum spongia sæpè applicandum. Hinc quoque commendavi emplastrum Vigonis ex ranis cum mercur. unde tumor sensim emolliri, & spem sanationis haut levem promittere visus est. Perrexi hoc ipso emplastro per mensem spe successus lætioris. Nec destiti auctor esse contactum manus longâ tabe demortuæ identidem sustinere. Auscultavit dictis consiliisque promptè. Interea temporis, dùm hæc aguntur, circumforaneus quidam, ex commendatione vicinorum accurrit, petitque libertatem tumorem inspiciendi. Annuit misella, multa que verbis sesquipedalibus hominis, in curam consentit, solutis mox aliquot imperialibus. Pessimus autem ille cum pecunia sine ullius medelæ administratione excessit, erupit, evasit. Quare loci illius medicaster sanationem quoque promittens tumorem aperit, quò apertò, elapsis aliquot diebus, tumor hic monstruosius tumulo reconditur. Historiam nostræ propè genuinam in puero 2½ annorum, apertoque tumore tandem factis concedente, annotavit quoque D. D. *Wedelius*, *Ephem. Germ. Ann. III. p. 116.* Tumoris immensi à coxendice ad genu usque protensi, & per emollientia & sectionem curati, exemplum legi potest in Exc. D. D. *Schröckii* notis elegantissimis in *obs. Helvigiæ. obs. 90. p. 400.* De struma coxendicis LX. librarum egit *Langius* in *Epist. med. p. m. 217. & 982.* Tumorem ex femore propendentem cum petiolo sectione curavit D. D. *Muralto* Anno *Ephem. Germ. II. Dec. II. p. 209, 210.* Tumorem femoris in canerum denique abeuntem recenset *Tulpius* in *obs. c. 51. p. m. 277. 8.* Alios ut fileam.

OBSERVATIO XCI.

D. EHRNFRIDI HAGENDORNII,

De

Liquore Querno antipodagrigo.

Agnosam quercum, emori que ferè nesciam, ob sal suum vitriolicum ex mente *B. Hoffmanni* in *Clav. Schröd. tit. de quercu*, vel juxta *B. Ettmüllerum* in *Commentario in hunc locum*, ob facultatem nitrosam, elegantissimas languentibus præbere medelas, in propatulo est. Quarum pleræque id habent commodi, ut sanguinis ferique fluores inordinatas coërceant, & in ordinem redigant naturæ accommodum. Hinc in hæmorrhagiis, diarrhœis, diabete &c. totò usurpantur die. Ut tacèam viscum quernum hanc præ aliis hujus arboris partibus possidere prærogativam, quod Epilepsia medeatur specificè. Ex quercu autem euporiston in podagra subnasci, vel peti posse, non ita obvium quotidianum esse puto. Multi enim, quos in rem consului, Botanographi ne holum de hac in scriptis consignerunt. Quemadmodum igitur dies diem docet, sic etiam præter alias, quibus gaudet quercus, facultates, Antipodagrigo inventa est. Novi virum septuagenario majorem in finibus Bohemiæ, qui per decennium & ultrà, doloribus crurum periodicis insigniter cruciantibus, cumque inflammatione & tumore conjunctis, conflictatus fuit. Primos per annos, ut fit, benè multos consuluit, multis quoque usus est antipodagricis sic dictis, spè alicujus effectus. Sed spes decollavit. Tandem è plebejo homine remedium, ut dicebat, minimè fallax propalatur. Nempè colligendum esse post casas quereus in summitate truncorum (*auf den alten Eichenen Stöcken*) liquorem aquosum faciliè reperibilem, eundem studiosè per linteum colandum & depurandum, hinc tepidè cum linteis locis dolentibus subinde applicandum, sic fore, ut

in dies melius sit habiturus patiens. Sequitur effectus, quem homo prædixit, felicissimus. Cæteroquin, ut de meo aliquid in rem addam, novi per experientiam, decoctum scobis ligni querni, wie ihn die Lohgerber brauchen / in arthritide vaga, foetore & madore pedum insignis esse emolumenti aliquoties usurpatum externè.

SCHOLIUM.

Aquam in marcescentium quercuum repertam cavitatibus, scabiem omnem ulcerosam etiam sanare, *Paul. Reuealmus Specim. hist. plantar. & Petr. Andr. Matthiolus comment. in Diosc.* scribunt; quam uti à pluviali aqua ibidem collecta, & tractu temporis particulas solubiles è querni ligni tubulis extrahente ortum & vires desumere, existimo: ita & huc liquorem aquosum in summitate truncorum reperibilem esse referendum, suspicari liceat; cui itaque ligni querni recentis cum aqua pluviali facta infusio substitui, eadem fortè efficacia, poterit.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO XCII.

D. EHRNFRIDI HAGENDORNII,

De

Euporisto ad Strumas.

Quæ strumis amoliendis esse possunt, amplâ segete collecta hinc inde videas apud Practicos, ita, ut vix inveniatur ullus, qui singulare quid hîc possidere non gloriatur. Liceat mihi vile quidem hoc, interim tamen fructuosum, addere. Laborat puella quædam ex struma per aliquot annos, in dies auctiore factâ. Parentes varias conquirunt artes pro medela. Sed incassum. Denique instar arcani ipsis communicatur, mus minor, quem jubentur capere,

pere, eundemque in conspectu strumosa filiola per medium dissecare, sanguine extillante strumam calidè aliquoties fricare, hinc filum cruore hoc madidum collo alligare, tamdiu relinquendo, usquedum spontè decidat filum. Sic factum est, ut strumam indies decrescere, deformemque antea puellam post-
 iminiò formosam factam viderint parentes. An negotium hoc apud plures eodem successu sit usurpandum, propediem data occasione experiar? Aliàs de sanguinis hujus virtute strumas abigente nihil uspiam legi, nec audivi, licet non ignorem ex *Schröderi Pharmac. Med. Chym. l. 5. f. 1. p. m. 682.* pellem junioris muris detractam ganglia consumere, itemque ex *Clar. Hoffmanni super loc. cit.* clave murem dissectum aculeos extrahere, agittas & alia, impositum.

OBSERVATIO XCIII.

D. EHRNFRIDI HAGENDORNII,

De

Fungo Sorbi aucupariae anti-dysenterico.

Fungis arborum quarundam à Medicis Practicis multae magnaeque passim assignantur vires. Sic fungus salicis rubrae inter alias dotes excellens perhibetur esse antiphthismicum. Confer *Annum Ephem. Germ. II. Dec. II. p. m. 310.* itemque *D. Ludovici Pharmaciam tit. de anod. p. m. 688.* à granis v. ad viij. bibonibus praesertim phthificis exhibitos. Cynosbati fungos cum successu usurpari in lithiasi, diarrhoea, agrypnia, praesertim infantum, ubi pulvinaribus eorum supponuntur à mulierculis, notum est, de quo etiam in *Cynosbatologia* olim pluribus egi. Item, wenn die Kinder Schwämme haben / fungos sambuci in aquis appropriatis infusos dilaudavit *B. D. Michaelis* in *Collegio Schröderiano*. Quò loco & fungos quercubus adnatos pro egregio antidynterico habuit vir laudatissimus. In fluxu sanguinis quocunque praeternaturali fungos betulae commendat *Hartmannus* in *not. ad Croll. p. m. 343.* De fungis juniperi-

perinis mense Majo ante exortum Solis tempore sereno, & à ventis libero, collectis, & in vitro ad radios Solis in liquorem solutis, pro specifico antiparalytico, legi potest *D. D. Martinus Bernhards de Berniz in fasciculo II. Medd. Cnöffelian. tit. XXV. p. m. 184. Anno Ephem. Germ. VI. annexo.* Quibus fungis annumerare quoque visum est fungum, sorbo aucupariæ, *Sibraschbaum* dictæ, adnascentem, inventuque equidem rariorem, quoniam inter decerpendas baccas ut plurimum à plebe, tanti usus nesciâ, simul decerpi, perdi que sic soleat.

Fungus autem iste levis est, albicans, spongiosus, cui in loco sicciore asservato, siccatoque tanta tribuunt nonnulli ex ruricolis, ut tanquam ad sacram anchoram in morbis etiam deploratis, confugiant, in dysenteria verò potissimum summis eundem extollentes laudibus. Hinc fungi particulam grossè contundunt, vel, quia difficulter in pulverem redigi potest, *reiben ihn auf einem Reibe-Eysen* / atque à \mathfrak{z} ß. ad $3\mathfrak{z}$ ß. in liquore idoneo ita propinant, iterando ejus usum ad cessationem mali usque. Et hoc euporiston & ipse apud alios proficuum expertus sum, idque ipsum inter alia tum curiositatis, tum necessitatis gratia, hæcenus asservavi.

OBSERVATIO XCIV.

D. EHRNFRIDI HAGENDORNII,

De

Pellis Leporinæ in Vigiliis usu.

DEcumbit quidam juvenis rusticus ex febre ardente, præter alia symptomata complura quoque vigiliis pertinacissimis conflictatus. Mater ægrotantis filii nihil perit à Medico consilii, neque auxilii, rata, modò agrypnia cessaret, rem omnem fore in salvo. Hinc ex commendatione vicinæ cujusdam conquirat pellem leporinam, recentem, adhuc sanguinolentam, accelerandoque ad filium, eodem ne-

sciò, sub pulvinari eandem recondit. Filius subsequente nocte ad votum dormivit, posterò die salubrius paulò se habens. Morbus tandem & ipse, naturæ forsan robore magis, sensim decrevit, ægerque sic convalescit. Quare rumor fit in pago de tanta virtute leporinæ pellis in vigiliis tollendis. Singulare quid esset, nisi superstitio quædam in partes simul veniret. An ex Helmontiana hypothesi dicendum, cum lepus sit animal pavidum & mansuetum, quoque cruorem ejus, sub pavore mortis interfecti, ejusmodi ideâ formidulosâ sigillari, huncque cruorem postea vel in substantia, vel pelli adhuc illitum, externè applicitum perinde pavidâ ejusmodi ideâ afficere Archeum hominis furentem, ut furorem sic exuere, animali Oeconomix pacatiorem statum, & sic per consequens somnum reddere cogatur. Verum, quoniam in causam rei curiosius sine dubio inquireret *D. D. Paullini*, Collega noster curiosus, in *Lagographia* sua, ne verbulum quidem placet addere amplius.

OBSERVATIO XCV.

D. EHRNFRIDI HAGENDORNII,

De

Capillis illitu aquæ apoplecticæ albedine
tinctis.

Biennium est, & quod excurrit, cum ad me veniret nobilis quædam Vidua per plures annos ex hemicrania cum vertigine laborans. Adhibitis variis pro amolitione dolorosi hujus symptomatis, tandem suasu amicæ cujusdam totam propè calvariam aqua apoplectica frequentissimè inunxit. Continuando hujus aquæ usum, postmodum persentiscit non modò capillorum defluvium, sed renascentes posthac capillos, antehac colore ad nigredinem vergentes, efflorescere nunc subalbidos, & cineritii velut coloris, cæteris in

confinio, quos aqua non tetigerat, nigricantibus, ridiculò spectaculò, permanentibus.

[d. 9. Decembr. 1686. ex literis ad Dn. D. Volckamerum datis.]

OBSERVATIO XCVI.

D. MICHAELIS FRIDERICI LOCHNERI,

Canis periodicè catalepticus.

Canes podagricos asseruit Excell. *Paullin. Cynograph. curios. Sect. 1. cap. 3. §. 60.* Ego Catalepticum in medium proferam. En Historiam! Ægroti nupertimè cubiculum petieram cum canis visui meo se subjecisset, qui defixis in me oculis, hiante rictu, immota tamen lingua, nescio quid minitabatur. Jamjam Ægroti lectulo per horæ quadrantem adstiteram, cum tergora rursus vertens canem eâdem quâ reliqueram facie rursus offendissem. Attonitus, sedulò ex circumstantibus in causam inquirebam, hoc tandem responsi ferens: Bestiam hanc eodem malo singulis torqueri mensibus; inque paroxysmo protrusam pedibus tamen insistere semperque in eodem situ statuque per tres interdum quatuor horas permanere. Omnia hæc collata catalepticum canem esse firmiter docebant; hinc phiolam longioris colli cui Fl. Sal. Arm. cum Sal. Tart. inditi essent; afferre jussi, naribusque canis admoveri. Vix admotâ phiolâ, jamjam penetrantibus subtilissimis particulis, discussisque quibus glandula pinealis obsesa erat nebulis nubilisque, humum petebat tanto impetu ut mortuum ferè credidisses; pauculo tamen temporis spatiolo interjecto resurgens, vertiginosus in cubiculo oberrabat. Desiderassem in prædam & prælium Anatomicum canem, & obtinuissem, nisi herus canis malo tandem pertæsus, Neptuni Regno eum tradidisset, per quod ad silentium regna abiturians, semetipsum Catalepsi & meæ curiosori indagatiōni subtraxisset.

OBSERVATIO XCVII.

D. MICHAELIS FRIDERICI LOCHNERI,

De

Ossium strepitu.

Articulorum per universum ferè corpus strepitum *Ephem. Nat. Cur. Dec. I. Ann. III. Observ. 275.* inseruit Excellentiss. *Jungius* adjecta insuper Willisia hac de re hypothesi. Eodem strepitu cum futurarum crepitu quoque *Ephem. Nat. Cur. Dec. I. Ann. VIII. & IX. Obs. 129.* locupletavit Nobiliss. *Dolaus.*

Mihi in brachio & cruribus Viri Generosiss. præcipiti casu fractis: itemque chirurgicâ manu restitutis, extra articulationem moto nonnihil vehementer brachio sonum percipere licuit, non absimilem illi, quem bacilli aliquot lignei unâ vice diffracti edunt; (*nicht anders als wann man etliche Stecklein zerbreche*) quem tamen strepitum crepitumque absque ullo titillationis nedum doloris perceptione se peragere mihi obstupescenti sanctè juravit Vir Generosiss. cujus nomini ob certas rationes parco.

SCHOLIUM.

Certè in Herculis biviò nutabundus hæreo, cuinam causæ mirandus hic Affectus ascribendus sit; Si conjecturis locus esset, certè vix ac ne vix quidem dubitarem annon Geneross. huic Viro acciderit, quod Parisiis cuidam brachii in medio cubiti fracturam perpeffo. Huic enim ex imperita fracturam tractantis Chirurgi deligatione, hæc contigit adhuc felicitas, ut callus in modum capituli ex una fracturæ extremitate, in altera verò in modum acetabuli sive sinus excreverit. Cujus cadaver cum postea (nescio quibus fatis) Anatomicorum cultris subjectum fuisset, miram hanc articulationem naturalibus *Dn. du Verney* Anatomici Regii Parisini cimeliis reliquit; Qui per

Profectorem suum (t. t. cum Lutetiæ Parisiorum studiis Chirurgicis & Anatomicis incumberem) *Dn. Bissier* Chirurgum in cursu suo Anatomico hanc articulationem præsentium omnium oculis manibusq; exhibuit; Ubi certè ex attritu horum artificiosorum ossium unctuosò Balsamo destitutorum strepitus provocari potuit.

Vel sonum forsan edidère tendines indurati (quos ossèam sæpè duritiem nancisci quælibet sapientior *Æsculapii* proles novit) ex brachii subitâ in gyrum agitatione promotoque motu inflexi, cumque impetu iterum resilientes; præsertim cum brachium post curationem nonnihil brevius fuerit redditum. Sanè utcunque fuerit, *Davum* me potius quam *Oedipum* in enucleando hoc casu profiteri, auresque oculosque limatoris *Ingeni* sensis submittere malo.

OBSERVATIO XCVIII.

D. EMANUELIS KÖNIG,

Empyema Thoracis caseosum.

Puer annorum novem circa *Monspelim* brumæ rigore, vestimentis haud decenter munitus, in pleuro-peripneumoniam incidit, quæ medicamentis aliisque neglecta, insignem eumque universalem pectoris tumorem progenuit, unde oppressionè pectoris magnâ cum extremorum frigore & pulsu penè ablato, sic tamen ut nihilominus facillè cantharum ptisanâ plenum ori adplicare potuerit, puer in nosodochio inibi obiit. Antequam cadaver à me & *D. Isser* Medico Ordinario cum *Clariss. Vieussentio* aperiretur, tumor pectoris summè protuberans leviter prius punctus mox magnam humoris purulenti sero commixti transudantis exhibuit copiam; pectore verò adaperto totum illud inundatum materiâ ejusmodi purulentâ incrassatâ, grumorum casei ad instar, adparuit, maximè circa pleuram & sternum; quæ hinc priusquam

quam pergeremus igni superposita, simile crassamentum caseosum exhibuit; evacuato pectore pulmones folle prius insufflati, in dextris prope spinam adnati fuere, quâ in parte pleura quadruplo crassior, quam in parte sinistrâ comparuit, ubi nihilominus etiam pulmones diaphragmati firmiter connexi conspiciebantur. In corde nulli polypi, uti nec in venâ cavâ infra hepar apertâ visi, nisi in dextro ventriculo cordis grumus sanguinis oblongus, id quod fere in quibusvis dissectionis reperitur. Sanguis in venis dissolutus magis quam crassus visus, collectâ scilicet in pectore omni materiâ lacteo-nutritiâ. In abdomine intestina vermibus erant plena, ventriculusque in parte infimâ compressus omentum inflare fecit & in vesicas elevavit, repletus non nihil materiâ viscosâ albicante. Renes dissectioni & compressi materiam itidem reddidere viscosâ albidam; aliâs Hepar & Lien sana fuere, inque hoc incisura plures vitæ prout & rerum substantia exterior in plures velut lobos divisâ apparuit. Cum bile varia fecimus experimenta, ei nunc affundendo spiritum vitrioli qui eam mox præcipitavit & colorem viridescentem induxit; quibus superaffusus Spiritus Salis Armoniaci vehementer effervesce fecit; cum spiritu nitri mox quoque insigniter fermentavit, vaporesque elevare fecit; prius experimentum cum spiritu vitrioli modum explicat quomodo in intestinis bilis viridis emergat, illâ in vesiculâ suâ adhuc contentâ naturali colore dotata. Unde verò materia illa caseiformis prodierit & in cavitate pectoris collecta sit, disquisitionem meretur, nobis quia in prædicto verè Empyematici cadavere ductus thoracicus in parte dextrâ eleganter isque integer minimè disruptus apparuit, videtur quòd materia illa taliter thoracem replens non ex eo prodierit, sed potius transudarit ex pleurâ summè intumefactâ in superiori thoracis parte dextrâ & inferiori ubi pulmones diaphragmati adnati erant, quâ etiam in parte pulmo vestigia inflammationis ex fixatione sanguinis exhibuit, ubi tamen non adeo durus & diathesi inflammatoriâ infectus erat, ut in sinistrâ.

OBSERVATIO XCIX.

D. EMANUELIS KÖNIG,

Alexipharmaca lumbricos necantia.

PRACTICORUM tum Veterum tum Recentiorum scripta si evolvamur, paucos Alexipharmaca lumbricos esse necantia attendisse apparebit, cum tamen Medicum intentum suum facilius obtinere, si ad vermes attendat, aut etiam si absque proposito formulam vermes respicientem ordinet, non semel docuerit experientia. De alexipharmacis universalioribus, non de particularibus uni certo veneno enervando dicatis me loqui, Lector facile colliget: Illorum igitur classes si evolvamur & perlustremus, nullum ferè erit quod non insigniter vermes destruat, seu sit amarum seu acidum seu terreum, vel etiam ex his combinatum, ut Pilul. Ruffi, Elixir Propr. Paracelsi, Confect. de hyacinth. quæ aquis portulac. acetos. Syr. citri, sem. contra verm. Spir. Vitrioli, pulv. viperar. Cornu cerv. ust. & phil. præparat. Cinnabar. nativ. & Hung. & aliis permixta miraculose sæpius symptomata quævis mitigavit, dum vermium rosio in partibus nervosis inhibebatur, eorumq; excretio inde sequebatur, ac æger è convulsionibus redux Medico vermium signa potuerit communicare. Celeberrimi *P. Kircheri* contagium pestilentielle ex vermiculis deducentis multis minimè arridet, cum tamen sæpius contagii pestilentialis præludia fuerint Insectorum humoribus acerrimis vel ante vel post ad sui defensionem à natura donatorum insignis copia. Quicquid sit, facile posse in corporibus animalium vermes excitari, etiamsi diu alimentis abstineant, ore tenus Florentiæ retulit Illustriss. Magni Ducis Hetruriæ Archiater *D. Redi*, Vir humanissimus, de Lacerto Indico permagno per multas septimanas absq; alimentis vivente, in cujus post apertis partibus quibusvis vermium magna copia ab ipso reperta est, quâ de re pluribus in eleganti opere, quod nuper prelum evasit, de *Animalibus*

in animalibus viventibus. Mihi solùm hîc notare libuit in tantâ febrium malignarum (quas sæpius Tertianæ intermittentes ab initio mentiuntur) frequentia in adultis æquè ac in puerorum morbis ferè semper ad vermes Medico esse respiciendum, qui ut ut sæpius non appareant, tamen inscio vel ægro ipso vel Medico è corpore expelluntur; cujus occasione non possum non hîc sistere notatu dignissimam Observationem olim à Clariss. D. D. *Georgio Binningero*, Poliatro Montpelgardensi, pronuper magno meo, cum cordolio è vivis subito erepto ad me perscriptam: Nuper peregrè vocatus ego, in urbem quadrihorio hinc distantem, mulierem vidi, cui sacro (quod ajunt) oleo tempora, os & nares jam erant peruncta, eratque omnino in mortis procinctu. Præsens ego, pulsus attrecto, qui parvus erat & celer, respiratio è profundo petita & parva (& hæc ab oppressione non ab exsolutione, ut mox intelliges) videbaturque in faucibus quid hæere, quod exitum continuo moliretur non sine suffocationis metu. Ægra autem tantum à biduo ægrotabat cum ingentibus ab initio statim symptomatis & febris intensâ. Rogavit me in lacrymas effusus maritus ejus opis ei aliquid ferrem pro virili; ego exorari me vix sum passus, eo quod desperata apparerent omnia. Facies planè Hippocratica & mortuæ similis. Tamen cum in extremis morbis extrema remedia adhibenda esse scirem, periculum feci, & ipse præsens, facto prius prognostico, Tartari emetici ad mentem Ludovici parati gr. iij. ex cochleari jusculi carniū calidi exhibui & discessi, animam ipsius Deo potius quàm corpus committendum esse dicens.

Quid fit? Vix equum rediturus conscenderam, cum occurrit mihi præceps Parochus quidam qui agræ, cum accederem, adsidebat, refertque moribundam nostram vermem ab exhibito cochleari vivum per os expulisse crassitie & longitudine digiti indicis, qui agram in laboriosissimo exitu penè suffocarat, eamque non ægrotare amplius, sed à morte ad vitam revocatam esse, porrexitque nomine mariti Ludovicos aureos sex.

sex. Vermem hunc videre mihi, utpote iter urgenti non licuit sed delatus is est in Cœnobium Capucinorum proximum, tanquam miraculum quoddam, quem in scutella plena lactis per triduum vivum servavit Pater Angelicus Vicarius (ut mihi postridie ibidem retulit) vir oppido curiosus & mei amans, injectoque ut curiositati satisfaceret, allio, mox peremit.

OBSERVATIO C.

D. EMANUELIS KÖNIG,

Sanguis tertianarii venenosus.

Felicissimus Practicus quondã Monspeliensis, *D. Barbeyrac*, foeminam febre lacteã laborantem curandam habuit, quæ ad sitim levandam noctu surgens patellam offendit in qua restitit adhuc parum sanguinis Tertianarii ex venæsectione eo die administratã: Ex hac igitur aquam hauriens & bibens venter ejus posterã die manè ita inflatus apparuit, ut causa sciri mox non potuerit, usque dum retulerit sibi noctu id contigisse; Venæsectio semel ipsi administrata fuit, sed intra viginti quatuor horas extincta est, indicio nullam dari febrem absque malignitate.

OBSERVATIO CI.

D. EMANUELIS KÖNIG,

Lupi piscis & Mugilis Ventriculi conformatio.

Lupi piscis mirabilis est conformatio, post œsophagum enim per amplum sed brevem duo velut ventriculi apparent, in quibus moleculæ durissimæ inter binas membranas digiti latitudine invicem distantes notantur, ut cibi duriores ritè comprimi & in minutias redigi possint; pylorus in medio horum apparet, & post brevem ejus prolongationem appen-

appendices notantur, ut in Salmonum ventriculo aliàs apparent; ductus pancreatici quinque vel sex adsunt, uti duo vel tres ductus biliarii, rectum verò intestinum summè durum & compactum apparet. Mugilis piscis ventriculus rotundus est instar verticilli & gallorum gallinaceorum ventriculum, ad conchilia aliàque conterenda, æmulatur, cui & multùm accedit ventriculus anguillarum.

OBSERVATIO CII.

D. EMANUELIS KÖNIG,

Decoctum Febrifugum certissimum.

DUm Mense Julio Anni M DC LXXXIV. Nemausum antiquitatis venerandæ monumentis spectatissimam in Languedociâ urbem repeterem, ibiq̃ue aliquandiu subsistere cogerer, communicatum à matronâ sequens pro febrifugo expertissimo: R. Antim. crud. opt. Nitri āā ℥ss. sal. commun. ℥iiij. Crystallor. Tartar. ℥iiij. MS. Hujus ℞. ℥i. pro mensurâ vini albi, decoquendo decenter.

[1686. d. 26. Nov. Basileâ Augustam missa.]

OBSERVATIO CIII.

D. JOHANNIS JACOBI WAGNERI,

De

Hypopyo, seu Oculo purulento.

QUâm miserabilem aspectum Varioli nonnunquam post se relinquunt, & *αυτοπλα*, & Medicorum Observationes frequentes docent. Varioli dextrum quoque oculi bulbum puelli cujusdam nostratis invaserunt, unde *Hypopyon*, sive *Oculum purulentum* contraxit; hic extra orbitam foedè prominuit, ut turpi spectaculo fuerit: exactis demum aliquor annis, nodulos ex floribus Trifolii pratensis purpurei,

Dec. II. Annus V.

D d

calidè

calidè ei applicuit, unde ita derumuit, ut jam alteri sano oculo æqualis fit.

OBSERVATIO CIV.

D. JOHANNIS JACOBI WAGNERI,

De

Bulitho renali ramofo.

Quàm mirè summus ille artifex NATURA agat, in omnium rerum formis exprimendis, cum aliis quidem in rebus, tum verò præcipuè in lapidibus, haud difficulter animadvertere poterunt, quotquot rerum naturalium pernoscendarum cupiditate tangantur, ita ut ea hoc quoque modo curiositatem humani ingenii exercere, nosque vel sic ab otio propellere, & illud Illustris Societatis Imperialis lemma, *Nunquam otiosus*, tacitè inculcare voluerit. Ne lapides in terræ gremio repertos jam tangamus, ipsa quoque animalia tales suppeditant, qui admiratione non carent; renes autem præ cæteris illorum partibus, mineræ locum hic supplere, fatis superque constat. Sic anno 1686. mense Aprili, lapis mihi oblatus est, ex juveni rene in Rhætia exemptus, quem penes me inter alia rara Naturæ fervo, qui ita sese habet: Figuræ est ramoſæ, ac si Natura ramos cornuum Capreoli imitari voluiffet, tribus diverſis ramulis conſtans; coloris ſubflavi, præterquam quòd alicubi aureum quendam fulgorem quoque mentiatur, ut lapides in boum renibus reperti, communiter talem ſplendorem præ ſe ferunt: ponderis autem drachmarum quinque & granorum ſex eſt. Magnitudo ejus ex addita Figura videre eſt.

Fig. XXIV.

OBSERVATIO CV.

D. JOHANNIS JACOBI WAGNERI,

De

Pilis pilosis ab equo excretis.

IN ventriculis caprarum, vitulorum atque boum Helvetiæ. Pilæ pilosæ crebrò nascuntur: at eas in equis quoque produci, rarò hæctenus visum. Anno 1685. equus Nobilis cujusdam Viri apud Glaronenses tres pilas pilosâs non sine dolore per alvum excrevit: earum maximam Vir Nobilis penes se servat; reliquæ duæ ad me pervenere. Figura autem earum est globiformis, magnitudine mali Punici; pilorum glomeramina arctè inter se sunt unita & compacta; atque hinc substantiæ sunt spissæ, & glabra durissimaque crusta obductæ: pro substantiæ autem ratione levissimi sunt ponderis; altera enim, coloris atri, pondus sesquiunciarum & unius drachmæ; altera verò, coloris sublutei, malicorium referens, pondus duarum unciarum, & trium drachmarum habet.

OBSERVATIO CVI.

D. JOHANNIS JACOBI WAGNERI,

De

Coronis Serpentum vulgò dictis.

AGyræ nonnulli coronas quasdam parvas, osseas atque candidas venum exponunt, quas Serpentum candidorum coronas esse perhibent, capiti eorum innatas, easque à similitudine coronarum regiarum *Schlangen-Krönlein* appellant: de effectibus earum mira quoque vulgò persuadere conantur & sesquipedia jactant verba. Conradus Khunrath, *Medulle Destillatorie & Medicæ Parte II. tract. 27. p. m. 309.* mentionem quoque harum coronarum facit, & iis ma-

ximas vires adscribere ausus est. Verba ejus ita sese habent: Die Mater Schlangen streiffen es im siebenden Jahr mit dem Balge unter einer Haselstaude / da Nissel aufwachsen / ab / darunter sie auch sampt dem Balge gefunden wird. Dieses Krönleins virtutes seynd / daß wer es bey sich trägt / præservirt es für allem Giffe / und Zaubereyen / und ist das höchste Præservativ wider die Pest in tempore infectionis, verhütet auch Apoplexiam, und machet den bey sich tragenden ein gar gut hell lauter Gesicht. Hinc Illustris Baro ab Hochberg | *Georgicorum Curiosorum Lib. XI. c. 97.* ob autoritatem hujus Viri, haud immeritò hinc intra sacrum & saxum stat, dubiusque hæret quid de his statuendum sit. Verùm ut dicamus id quod res est, Coronæ istæ Agyrtarum meræ sunt imposturæ: tales quippe coronas candidas, serpentum capitibus innatas, nullus Curiosorum Naturæ Mystrarum hætenus observavit; aut quis quæso *ἀυτόπρωτος* animadvertit tales coronas septimo anno, unà cum exuviis, sub corylo exutas? Quin imò decantatæ hæ Agyrtarum Coronæ serpentum, nil aliud sunt quàm dentes molares porcellorum, substantiæ candidæ, superficiei inæqualis, acutis eminentiis seu apicibus pulchrè exasperatæ, inferiore parte rotundæ, ita ut ob id elegantis coronæ formam præferant: cavitas autem eorum ampla, albo seu lacteo quodam humore, veluti muco, est impleta, unde & vulgò die *Milchzähne* appellantur. Quilibet Archetypon nullo negotio habere, & ipse inspicere potest. Atque hinc facillè colligere licet, quidnam de jactatis viribus harum Coronarum statuendum sit.

[*A. 1686. d. 26. Nov. Basileâ Augustam missæ.*]

SCHOLIUM.

DE hisce serpentum coronis legi etiam meretur in *Dec. I. Ephem. harum Ann. I. obs. 128.* Scholium Nob. D. D. *Jenissi*, ubi porcelli jam ab lactati inferioris maxillæ protuberantes dentes molares mentiri coronas illas, monstrat; prout & alia fraudem

dem hanc parare possunt; quale quid in nostri *Georg. Hieron. Welschii Hecatost. 1. Observ. Physico-Med. 27.* occurrit, ubi coronas has osseas sive eburneas ex maxillis aprorum colligi, & decussis quibusdam eminentiis lævigatos dentes, limaque ex-politos ad lubitum efformari memorat. Sed quondam etiam mihi coronæ serpentum Melitensium sic dictæ, albedine atque nitore non inelegantes, cæterùm parvam cum coronis similitudinem habentes, ab Amicorum aliquo fuerunt donatæ; quæ tamen nihil aliud sunt, quam spolia Squillarum albo generi à *Rondeletio* Mantis dicto, erepta, de quibus idem scribit: *Brachia duo prima longa habet, articulis intercepta, ut ad os flecti possint, chelarumque usum præstent, interiore in parte serrata, quorum denticuli initio minores sunt, in summo ita magni, ut aculeis incurvis aptius, quam serra denticulis comparari possint.* Alterius generis mentionem facit noster quondam *Phil. Höchstetterus decad. 4. obs. med. cas. 6. in Schol.* epilepticæ mulieris, amuleti loco, culcitæ suppositi; quod cornibus cervi sive scarabæi volantis similitimum fuisse refert, sed albida, pura, terfa; quæ forte à dictis Squillarum non multum diversa fuere.

[L. Schröck, L.F.]

OBSERVATIO CVII.

D. DANIELIS BSCHERERI,

De

Quadam Fistularum in abdomine Lithiasi.

Civis quidam heic Norimbergæ Ictero nigro laborans, eoque per aliquot tempus valdè opere excruciat, auxili-um à me petiit. Adhibitis igitur medicamentis huic malo inservientibus, pristinam valetudinem, Deo fa-vente, impetravit. Evenit autem ut ejusdem viri filia febri

quotidiana corripereur; ideoque de illius recuperanda valetudine itidem me consuluit; hoc facto, casum non adeò frequentem, ideoque hujus loci, ut puto, insertione dignum, dese in hunc modum mihi retulit. Semestri anno elapso, quo ab Ictero nigro liberatus fuerim, accidit mihi, ut in latere abdominis dextro, è regione umbilici, tres digitos ab illo distante, macula pisi magnitudine rubra, cum insigni pruritu, existeret, quam primum utpote rem levem pro nihilo habui; tandem verò in pustulam abibat, & sic indies tantum incrementum cum cruciatibus vix ferendis capiebat, ut ultimis diebus magnitudinem disci culinarii æquaret; huic malo multis medicamentis, sed omnia in cassum adhibitis, tandem ex consilio alicujus Emplastrum Norimbergense vulgò sic dictum, tumori applicui; hoc facto, tantos dolores perpeffus fui, ut mortem ob ingentes jam antea dolores sæpius expectatam nunc omnibus precibus exoptatam efflagitaverim: rebus sic stantibus, & cum tantos dolores non amplius essem ferendo, jussi ut Emplastrum detraheretur, quo facto, tumor cum pustula albicante, illiusque centrum occupante in conspectum se dabat, quâ apertâ, insignis copia saniei cum deterrimo foetore emanavit, multi levaminis causâ; hoc Emplastro iterum iterumque adhibito omnis tumor evanuit, relictis tribus foraminibus, jam adhuc patentibus, in his singulis diebus, bis turundas hoc Emplastro obductas immitto, quibus extractis, sanies primum emanat, concomitantibus postea illam lapillis, quorum majores quoad magnitudinem figuræ applicatæ respondent, hi plerumque in orificio Fistularum hærent, ibique moram aliquam agunt, & sic dolorem non tamen adeò molestum excitant; abdomine verò duobus digitis compresso, illisque orificio Fistularum quodammodo dilatato, cum impetu profiliunt, hocque saltu omnem quoque dolorem proffigant; servo penes me in memoriam ejusmodi lapillos, jam ultra sexaginta, illorumque numerum quotidie ferè extrahendo adhuc augeo. Vivo cæteroquin satis benè, ita ut etiam mu-

nia mea obire possim. His relatis, petii, ut dictorum inspicendi cōpia mihi daretur; quâ concessâ, omnibusque ritè examinatis, rem ita verè nudam, & sine ulla fallacia involutam inveni.

Fig. XXV.

OBSERVATIO CVIII.

D. JOH. THEODORI MOEREN,

De

Phænomeno Meteorologico.

CUm die 23. Januarii st. n. Anni 1686. ex projecto præaltæ nostræ domus in patentem cœli terræque planitiem, quam Rhenus interfecat, & circumquaque montes terminant, post cœnam vespertinam hora circiter septima *Mittelheimii* non incelebris Ringaviæ pagi tum temporis incola, oculos evibrassem, subito fulgore concutiebatur, ut vox faucibus hæserit, nam ubi vix respiraveram iterum iterumque perstringit oculos in crassis tenebris eò formidolosius fulmen quo repentinum magis & citatum. Etenim plagam versus occidentalem hybernâ retro pagum Vinicellam (*Winkel*) dictum, vix semihoræ distantia surgebat à terra in summum usque cœlum flamma ingens motu tam celeri, ut fulmen æmularetur, tanta latitudine, taliq̃ue formâ, ut trium quatuorve ædium incendium putassem, ni pernitas motus subitaque extinctio idem dissuasisset. Vix verò flamma hæc cœlum attigisse visa & extincta à terra de novo exorsa cœlum identidem ad duas horas vano licet conamine invasit, spectaculum hoc plures in pago excitavit, ut factò concursu incendium existimarent, quorum aliqui campanarum tumultu vicinos convocassent, ni attentiores se isthocaëreo spectaculo deludi observassent.

Totus dies fuerat dolosè frigidus, sine notabili vento, & circum-

circumquaque tegebat horizontem nebulosus vapor, qui ingruente nocte crassior redditus, liberius se expandit.

Si nunc inflammatio sit à sulphure, necessum fuit extitisse in hoc vaporoso aëre copiosam quantitatem particularum sulphurearum. At unde hoc gas sulphureum derivemus? lubet illud è terra deducere, quam illo tractu rudiori metallo divitem esse conjicio, è quo hæc mineralis coruscatio prodierit, quales in metallorum fodinis non rarè observant metallicolæ: Verum quo igne exarsit hic aër? nimirum eodem modo, quo ignes fatuæ, quarum insolita copia eo ipso vesperi vagabatur ab altera parte Rheni nunquam visenda nisi tali aëre existente vaporoso, cum scilicet densiori isthoc aëre affricentur fortius particule sulphureæ, seque ipsas incendunt. Salvo meliori.

OBSERVATIO CIX.

D. JOH. THEODORI MOEREN,

De

Iridibus & Corona.

IN prioris anni Observatione meâ de Iride innui fundamento nixus philosophico non semper in iridibus eosdem esse stabiliter colores, neque eodem se semper ordine sequi. Lubet nunc hujus confirmandi gratia aliquot observationes annectere.

I. In fine Martii hujus anni octuagesimi sexti apparuit post prandium in cœlo Iris cujus in extrema convexitate color erat rubeus, abhinc flavus, tertius viridescens, quartus seu interior purpureus, inter quem & tertium non nihil sese ostendebat cæruleus color. Spatio decem circiter Pater & Ave progrediebatur pes iridis à primo loco ubi visus ad alium locum horâ integrâ distantem.

II. Decima octava Maji ejusdem anni vesperi horâ 5. apparuit Iris, cujus à suprema convexitate colores se insequabantur

cur modo planè distincto & diverso ab aliis iridibus. Primus rubeus varios habens suæ rubedinis gradus, secundus viridis, tertius cæruleus, qui erat distinctissimè cum sequenti expressus, quartus violaceus, quintus flavus.

III. Vigesima prima Maji vesperi horâ 6. conspexi iridem, cujus supremus color rubescebat, secundus flavescebat, tertius viridescebat, quartus iterum rubescebat, sed rubedine obscuriore superiori.

IV. Sexta Junii vesperi horâ 6. se visui nostro conspiciendam præbuit Iris sequenti modo colorata. Superiùs dabat expansam & albicantem rubedinem, cui se jungebat flavedo, tertius color erat viridis, quartus cæruleus, quintus violaceus, à quo paululum distabat sextus color rubeus.

V. Vigesima secunda Julii mane horâ 6. Iris extitit præ cæteris rarior, non tam ob colores, quorum primus erat rubeus, secundus flavus, tertius viridis, quartus violaceus: sed ideo, quod ubi pulchritudine sua intensiori niteret, vix subjectum esset, cui inhaereret, nam sudo & puro quasi cælo inscripta videbatur, cum vix nubes, nisi vapores tenues apparerent.

VI. Octava Augusti, Iris concordabat ferè cum quarta, primus enim color erat rubeus, secundus flavus, tertius viridis, quartus cæruleus, quintus violaceus.

VII. Pluries observavi Irides à Sole sed jam occidente descriptas ex opposito Horizontis, fuisse planè aureas, cum nubes pariter illo tempore ad aurex auroræ exemplum inauratæ essent.

VIII. Decima sexta Aprilis anni octuagesimi sexti toto manè cælo undique tecto communi tenui & nebuloso velo apparuit circa Solem Corona, quæ post prandium à radiis solaribus tam aptè circum circa secabatur, ut cælum unam quasi stellam Sole centro ad omnium iacuentium stuporem ad tres ferè horas referret.

OBSERVATIO CX.

D. JOH. THEODORI MOEREN,

De

Insolitis muribus.

NOvas sæpè Generationes easque insolitas fieri testantur libri tum à causis purè naturalibus prodeuntes, vel Dei punientis manu permissuque effictas: Hoc ipso anno 1686. non contemnenda clades fuit circumcirca per Palatinatum, & ad Rhenum circa WORMATIAM, aliisque in locis Electoratibus Trevirensi & Moguntinensi vicinis, quam inflixerunt insoliti planè generis mures, quorum tanta & tam atrox exitit in agris vario frumento gravidis copia, *ut omnia frumenta ipsas Spicas & Aristas corroserint & suas in cavernas tanquam in horrea congregaverint & reposuerint*, imò viride gramen, vel fame coacti vel naturâ suâ absumpserint; atque cum messis tempore frumentorum manus hinc inde in agris jaceret, tanto numero accurère mures ut centum & plures ad unum cumulum numerarentur. Clades inde tanta, ut notabiliter auctum sit frumentorum pretium: imò ut ex Parocho KEMBDENSI habeo, quod certis in locis etiam ejusdem generis mures vineta infestent, & propè Pedunculum botros decerpant uvasque devorent.

Videntur nunc quidem hi mures parum aut nihil Historiam naturalem ornaturi, tamen cum formâ plurimum discedant ab ordinariis & domesticis & agrèstibus, ipsaque eorum Generatio adhuc dum lateat, Philosophicam disquisitionem merentur.

Primò. Vix mures pertimuerunt advenientes homines, ita ut plures baculis necati sint etiam à canibus plures concisi sed non devorati.

Secundò. Variiegati plerumque sunt coloris, ordinariè tamen inferiori corpore nigrescebant, superiori rufescebant, col-
lum

lum ambiabat circulus albus, cauda erat ordinariis multò brevior, sed crassior, auriculæ vel ambæ vel una discissa erat.

Tertio. Magnitudine & prædicta forma videntur convenire illi animali, quod in Saxonia vocatur ein Hamster, alias nostras æmulatur Mustelas (*Wiselen.*)

Quarto. Quantum observare licuit ex majore & minore statura horum murium, animadversum est eos singulis mensibus generare & perniciosos dare partus.

Quinto. Quanquam diversis temporibus in autumnopropiosa deciderit pluvia, qua in suis antris sperabantur mergendi, non tamen hinc minor numerus observatus fuit.

Sexto. In aliquibus locis rustici effoderunt terram & ex amplissimis speluncis mures depulerunt, ubi selectissimam frumentorum copiam nitidissimè congestam reppererunt.

Hinc abiit vulgus, de quo *Cicero quod multa ex opinione, pauca ex veritate judicet*, in eam Sententiam, mures hos ab artificiosis magorum manibus & veneficarum artibus prodiisse. At ego novam hanc generationem imputo hyemis prioris benignitati & totius veris siccitati, qua terra ab animalibus subterraneis variè perforata & excavata varios variorum congressus concesserit, hincque nata tam damnosa progenies se ipsam dein avidiùs conservare gestiens & specificæ & individuali propagationi studuerit; quam meam conjecturam ex prioribus deduco.

OBSERVATIO CXI.

D. JOH. THEODORI MOEREN,

De

Ipihus seu Convolvulis.

DE Curculione granariorum hoste acturus *Levinus Lemnius lib. 1. de occult. nat. mirac. cap. 21. exorditur. Nihil est in vita hæc caduca & mortali, quod suas non experiatur adversitates atque incommoda multisq; vexationibus*

nibus atque insultibus non sit expositum, ut enim homines innumeris malis sunt obnoxii, multaque illos circumvallant quæ valetudini vitæque insidiantur, ita & frugibus sui non desunt hostes, qui illas infestant ac demoliuntur. Idem ego præfari possum damnosissimi insecti brevem daturus historiam.

Passim per Vineta in Junio & Julio volitat animalculum Magnitudine pisæ, scarabæi parvi figuram corporis referens variegati plurimum coloris: est quo in dorso seu potius alis aureum colorem refert, est quod cæruleas, est quod igneas, est quod virides punctis aureis interstinctas alas habeat tantæ pulchritudinis, ut vix sibi in amorem insecti tractus spectator persuadeat, naturam sub hac exactissimâ & aureâ picturâ voluisse laterè tam ingentem vinearum hostem, cujus damnum annuè putatur plus minus in Ringavia solum ascendere ad mille florenos.

Etenim proboscide crassa & forti respectu corpusculi, cujus mediam longitudinem penè æquat, levare & deprimi apta in extremitate sua bifurcata & acuminata tenellos vitium ramos etiam calamo scriptorio crassiores juxta truncum pettebrando taliter lædit ut paulatim flaccescant & dependeant folia, quæ aptè nunc huc nunc illuc histeron proteron combinando digiti instar circumvolvitur infestus hostis, ac inter singulas flexuras speciei propagandæ erudito amore deponit sua ova grandia albicantia, quæ naturali coitu progignunt, semper enim duo & plura istiusmodi animalcula simul inveniuntur. Ubi folia jam plene exaruerint, decidunt in terram limosam (ordinariè enim in plagis limosioribus inveniuntur) atque autumni tempore ova hæc in veros vermes, quales ordinariè in fructibus horariis invenire est, abeunt, atque circumvoluta folia jam exsucca perrodunt, ut ad lucem veniant, hyemis tamen tempore sese terræ limosæ involvunt, atque in vere volatiles prodeunt, ut nova propagatione sese multiplicet damnosa progenies.

Nescio penè, utrum nomine aliquo dignum esset hoc insectum, ni in ejus extirpationem vellem ut insudarent omnes: *Ringavi* *Rebstichel* vocant: videtur *Columella* citante *Aldrovando Prolegom. in lib. de Insect. pag. 5.* Animal illud quod perrodit teneros adhuc pampinos & uvas nominare volueram. *Aldrovandus* verò l. 4. de *insect. cap. de Cantharidibus in tert. tab. N. 9.* ponit *Convolvulum* in *gracis dictum*, *Tagliadizzo* vulgè *apud Italos agricolos.*

Convolvulum describit esse corpore cæruleo pedibus obscure lutescentibus in vite repertum ac folia ejus depopulantem, nascitur hic ex *Ovis bombycum* ovis similibus magnitudine, colore rubicundis; hic cum parere vult, multa cumulat convolvitque folia, (unde fortè à Latinis id nominis datum) atqui in his sua ova reponit.

Cum hæc ergo descriptio cum nostra aliquantisper conveniat, manebit huic insecto nomen *Convolvuli* seu *Iphis*.

De hujus insecti extirpatione video sollicitos antiquos, cum vites illiniverint terra ampelicide ut docet *Galenus lib. 9. simpl. Medicam.* quam *pharmacitin* vocat *Dioscorides l. 5.* eo quod vitium morbo medeatur: *M. Cato* etiam *de re rustica c. 95.* pultem præscribit ne fiat in vineis convolvulus, verum dubito, an hoc nostrum insectum, quod volatile est, pulte aut alia illinitione fugari possit. Laboriosius extirpant singulis annis perniciem hanc *Ringavi*, assignatis enim temporibus è quaque domo deputantur, qui è vitibus colligant ipsum animal, & convoluta folia ovis foeta, & urceo aqua semipieno injiciant, ut vesperi in unum cumulum ante Prætoris ædes aut in foro coacerventur, & superstructo igne & individua & species conflagrant, aut saltem quisvis domi suæ aut in vinetis animalculo huic non parcat.

Dabimus forsan alias plures de hoc insecto *Observationes*, cum plura mihi dicenda sint, sed nondum exactè cognita & satis examinata.

[*Moguntia* 11. Decembr. *Noribergam* missa.]

OBSERVATIO CXII.

Dn. GEORGII EBERHARDI RUMPHII,

*De*Ovo marino, Porcellanis, seu Conchis
veneris.

Mitto sub numero 39. Ovum, quod Porcellanæ est species: tota est alba, Incolæ eâ suos clypeos exornant: unde Malays Bia Saloaceo, i. e. cochlea clypearia dicitur. Apud sylvestres nostros nemini eas gestare fas est, nisi Heroibus, qui multos hostes interemerunt. Videatur Fig. XXVI.

Porcellana guttata, quæ & concha Veneris guttata & matriculus dicitur (sub Num. 37. missa) satis nota est in mediterraneo quoque mari. Galli eam Porcellain sive Porcellanam vocarunt à forma porci, sive pudendi muliebris, unde & Græcis Chœrinæ dicuntur. Ab hac porrò concha nomen suum ferunt pretiosa illa vasa Sinica, vulgò Porcellanica dicta, vel ob lævorem, vel quod antiquitus existimarint, illa è contusis cochleis marinis, albumini ovorum permixtis & in multos annos defossis, confici. In transitu notum facio Europæis, qui forsàn vasa illa Porcellanica possident, ut illa studiosè asservent, quia hodiè non amplius in Sinarum Regionibus conficiuntur ob Tartarorum barbariem, qui artifices antiquos (ut fama est) extirparunt, & omne, quod nunc conficitur, ex Jappone venit, bonitate vasis Sinicis multùm cedens.

Porcellana literata, minor est, & representat Scripturam Arabicam. Vid. Fig. XXVII.

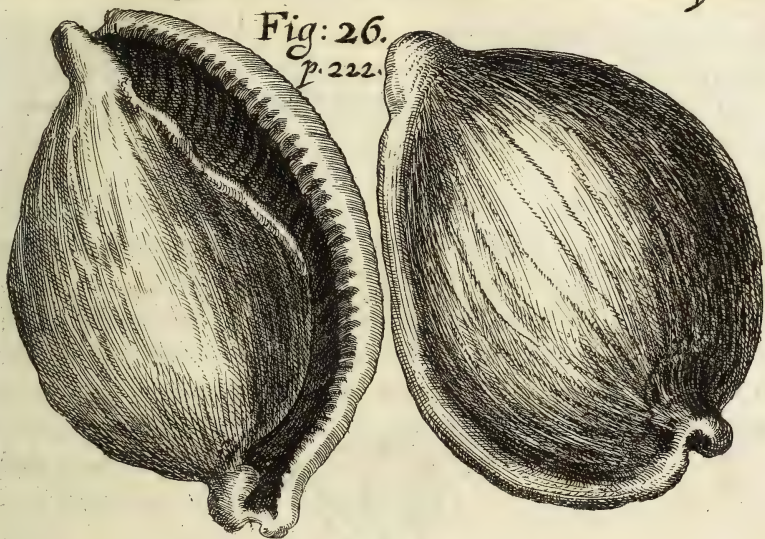
[*Ex Literis ad D. Christ. Mentzelium A. 1683. ex Insula
Ambona missis.*]

Fig. XXVI. & XXVII.

Ovi inversa facies. Ovum marinum Rumphii.

Fig: 26.

p. 222.

eadem inversa.

Porcellana literata.

Fig: 27.

p. 222.

SCHOLIUM.

Notæ sunt hæ conchæ marinæ, quæ Venereæ à quibusdam dicuntur, & quarum primam Cl. Rumphius Ovum à similitudine vocat, unde R. P. Buofnanni in tractatu suo nuper Romæ edito, dicto, Ricreatione dell' Ochio e della mente pag. 226. inquit: Concha Venerea lattea così detta, poiche, in tutta superficie esteriore imita il candore purissimo di latte, e più lungo che un'uovo di gallina &c. Videatur etiam Aldrovandus libro 3. de Testaceis & in specie Conchis Venereis c. 82. ubi deductionem vocis Porcellanæ eandem cum Autore nostro habet, cujus tamen rationem Aldrovandus nescit, & Autor noster ponit, sicuti quoque modum vulgò traditum vasorum Porcellanicorum conficiendi. *χοιγονα*, ab Aristophano dictæ, quibus olim in suffragiis usi sunt.

[*Christian. Mentzelius.*]

OBSERVATIO CXIII.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,

De

Potu Calido.

Vivit in hoc nostro Perillustri Collegio Vir Magni nominis, & de Republica literaria hucusque optimè meritus, quique & nunc Magnum Eximiumque opus molitur. Hic tam æstivo, quam hyemali tempore semper potum calidum bibit, nec unquam frigidum, quem & suæ valetudini salubrem & proficuum experitur, & arbitratur se jam dudum mortuum, nisi hoc potu calido, uteretur. Meumque votum est, hic adhuc diu literato orbi sua Eruditione præluceat.

SCHO.

SCHOLIUM.

Occasione hujus potus calidi, paucis quædam differam de potu Theæ, qui jam inter Magnates & præcipuæ dignitatis homines in frequenti usu est. Quid Thea sit, arbitror constare ex *Obs. IV. Decur. II. Ann. IV. p. 7.* & elegantem observationem de isto potu cum Curiosis nostris communicavit Nobiliss. Dn. *Daniel Crüger c. l. Obs. LXIV. p. 140. 141. 142.* Mihi etiam multis de causis potus ille adeo frequens suspectus est (1) *propter nimiam copiam aquæ*, hanc enim non fert omnis ventriculus sine noxa, & haud fieri potest, quòd non nimius ejus potus fermentum ventriculi hebetet, & si assumatur in tali homine, qui cacochymia laborat, in illo revera nihil aliud efficiet, quam ut cacochymiam augeat, cachexiam vel etiam hydropem causetur. Dices forsàn aqua *Thea* corrigitur? R. Nulla aquæ correctio potest fieri ab hac herba. E. g. sunt homines, qui aliquot libras aquæ sorbillant, ad tantum pondus aquæ vix 3i vel 3ij infunduntur, si nunc sinimus illam aquam, quæ *Thea* tincta est, evaporare, quod remanet, vix granorum duorum quantitatem excedet. Jam quæritur, an tam exigua *Thea* quantitas tot aquæ libras possit corrigere, ne hæc suâ copiâ noceat, vel & majus damnum det, quàm dicta herba proficit. (2) *Effectus*, quem ei tribuunt, non *Theæ* ascribi potest, sed ipsi aquæ, illa enim effervescentiam sanguinis corrigit, illa podagræ seminium aliquantis per domat, si in ea aliquem Arthritici experiantur fructum, quem tamen credo valdè exiguum vel nullum esse. Aqua per se & natura sua in multis morbis Medicina est, proinde amplector Sententiam Excell. *Antonii de Heide Obs. LXXVI. p. 159. Quippe verosimile videtur Emolumenta quadam Theæ adscripta ab aqua calida potius esse deducenda.* (3) *Quod adhuc* quodammodo proficit, vel prodesse videatur, ratio est, quoniam hunc potum usurpant Primates, qui postea superinfundunt vinum generosum, sicque vitium cruditaris, quod nimia aquæ quantitas efficit, corrigunt. Multi etiam

aquæ Thea tinctæ illicò aliquam vini portionem affundunt, saccharumque admiscunt, sicq; fit potus palato jucundus. Si æquè frequenter plebei, qui hunc potum vino diluere non possunt, biberent, plus damni quàm commodi afferret. (4) *Frustra* de hac herba vel frutice chinensi sumus solliciti, eundem fructum promitto ex chamæpitidis vel ex aliarum herbarum in aquam infusione calidam, præprimis hîc laudo Baccas juniperi. Die 31. Aug. Quidam Generosissimus Dominus Veronica modo Theæ, quo illa usurpari solet, meo jussu usus est, laudavit usum. Eodem die cuidam Pastori potus Theæ Gnaro propinavi infusum Betonicæ, pro potu Theæ, fraudem non animadvertit. Novi virum hic Kiliæ, hic quoties potum Theæ sorbet, toties ardorem ventriculi sibi contrahit. Et forsân majus emolumentum bibaculis istis *accideret*. (5) *Vitium* diabetis omnino metuendum est in istis bibaculis *Thea*, si quippe nimius usus succi betulæ hoc vitium inferre potuit, quid obstabit, quòd non æquè Theæ potus hoc possit, cujus vim potissimum credo esse sitam in pellendo sero, & hoc in sanguine sequestrando. (6) Est *potus* magis politicus, quam Medicus, cujus beneficio conventicula optime possunt institui, in quibus deliberatur de negotiis, & quum Nationum quarundam consuetudo sit, frequenter guttur suum humectent, hoc potu sine metu remulentiæ abuti possunt. (7) *Optandum* tamen esset, in omnibus tabernis modicus ejus usus interduceretur, hoc pacto obviam iri posset frequenti remulentiæ & ebrietati, qua Deum gravissimè isti bibaculi offendunt, suaque bona dilapidant, quibus familia alenda est. Et loco *Thea* herba quâdam Europæa uti liceret, credo in Europa nasci, quæ non solum *Thea* defectum possent supplere, verum & *Thea* facere dubiam palmam. Sed finio hunc discursum, & superius prælaudatos viros rogatos volo, judicium suum de hoc potu *Thea* annectere placeat, cum primis hoc beneficium pollicem mihi de Excellentissimo *Celfo*. Celeberr. *Dio-medes* hoc officio defunctus est.

[*Ecce Nobilissimi Excellentissimi Viri iudicium, quod ex literis Nobiliss. Dn. Diomedis excerpti, hic enim Magnus Vir die 8. Augusti currentis anni in hunc sensum ad me scripsit, ut sequentia verba sonant*]

Quid Tu, Nobilissime Nestor, de Herba (seu Frutice) Thee vel Thea sentias, non novi; cum autem meum requiras iudicium, pauca hæc signare volui, utut jejuna & sterilia. Extemporaneum illud Theæ infusum, mihi nec ignoratum est, nec ingustatum; verum, si apertè loquar, neque beneficiis mihi, neque injuriis cognitum est: Sunt quidem, etiam in hac mea Patria, nonnulli hujus potus amassii, quos novi pulcherrimè; quantum autem ipsis ad sanitatem conferat, non novi, cum iidem apud me sapius illa quærant sanitatis subsidia, quæ mutuari potuissent à famosa Thea sua, modo hæc non staret infra vota. Invaluit equidem Hafniæ ipsius usus, sed nunc à multis ibidem fama sua minor deprehenditur. Certe, neque ego, neque maximus Socer meus, *Dn. D. Christianus Henricus Lusa*, plurima inclytus experientia, cuiquam hoc, vel dedimus, vel subtraximus, sorbillum. Si ego rectè posuero calculum, iis maximè proderit usus Theæ qui justo largiore meraco ventriculum inquietant, ut, hoc astu, naturæ inimicum restinguatur incendium. Percrebuit, novimus, fama, Serenissimo Electori Brandenburgico benè cessisse contra Podagram hunc potum; num verò huic soli Tubæ sua parentaverit mina murus iste Jerichontinus, nondum satis certo constat. Indifferentibus non incongruè an numerari potest Theæ potus. Ei, qui cum delectu hoc utitur, non nocet, qui sine delectu non prodest. Vale, Amice maxime, Collegii Curiosorum Decus, & hunc sententiæ nostræ consensum, nescio an dissensum, æqui bonique consule. Vale & redamare perge

T. T.

Diomeden.

SCHOLIUM.

Quanquam actum agere videri possem, desiderio tamen Amici denegare hoc officium cum haud valeam, tritum illud Hippocratis observandum imprimis esse arbitror, *sect. 2. aphor. 51.* omne scilicet nimium naturæ esse inimicum, vel quod *preced. aphor. 4.* legitur: *Non satietas, non fames, neq; aliud quidquam, quod natura modum excedat, bonum.* Uti verò non tam novitas herbæ istius, ex remotissimis Asiæ regionibus ad nos delatæ, quàm potius salutaris ab ejus usu observati effectus, potum Theæ primivus Europæis persuasisse, suspicari licet: ita postea, qui mos est satis inveteratus multorum nostrorum hominum, non tantum sine ullo habito individui, temporis &c. discrimine, panacæ quasi loco, potum hunc paulatim fuisse in usum ductum, ipsi que in morbis eum effectum tributum, qui naturæ vires excedit, sed nimia quoque, & hinc plurimis inimica potius in quantitate, stomacho, & quidem etiam, una cum reliquo corpore, sanissimo, fuisse infusum, credibile est. Magnum itaque discrimen hîc occurrere arbitror, quanam in quantitate (ut alias circumstantias, brevitatis gratia, præteream,) bibatur. Quamvis etenim Sinis, aliisque finitimis populis creberrimus ejus sit usus, consuetudo tamen eos à noxa tutos ut plurimum facit, ut jam amplius ipsis medicamentum haud sit censendum, quod aliàs ob naturam suam sano corpori adversam nocere posset; non secus ac vini potui largiori adsueto nostrorum aliqui, eundem sine notabili sanitatis periculo, quod ob revera medicamentosas vires inconfectis aliàs metuendum, perferunt; quod & de cervisæ, liquoris lupulati, & hinc medicati, costi que potu dicendum. Ut taceam, Asiaticos illos populos, Sinas &c. potum aquæ istius medicatæ licet sæpius per diem frequentent, unica tamen vice aliquot saltem paucarum scutellarum sorbitione contentos esse. Excessum igitur, quem in exhauriendis una vice plurimis cyathis committere, & ita tonum ventriculi, magno

aquæ diluvio eum inundando, labefactare nonnulli solent, neutiquam probare possum; qui neque acidulas maxima in quantitate ingestas nostris satis proficuas esse, multisque fuisse damnosas, imò lethales, recordor, moderato è contra usu eandem desideratum salutarem successum per multiplicem experientiam confirmante. Sic Thee potum moderatum spem de eo conceptam in hypochondriacis aliquoties implevisse scio. Cum enim acidum humorem in eis ut plurimum peccare constet, idem potus non potest non esse proficiuus; aqua etenim, calidis suis particulis præterquam visciditatem seri quod incidat promptiusque vasa corporis permeet, latitantem humorem acidum diluere atque imbibere, sicque largiori quantitate hausta, per urinarias vias secum eliminare valet; qua ratione Exc. *Frider. Lossium conf. Med. 39.* Viro cuidam Reverendo aquæ potum in ventriculi aciditate, ad obtundendam eam, multarum nempe in corpore illius causam, commendasse reperio; Thee autem quia sale alcalico & particulis blande adstringentibus atque amaricantibus prædita est, quas leni coctura in aquam promptè dimittit, non tantum noxam, si quam aquæ potus stomachi tono inducere posset, emendat, sed & multorum morborum causam corrigere valet; præcipuè cum largas satis particulas in aquam deponat, atque ejus drachma unica, meo quidem experimento, plus quam tertiam sui partem eidem communicet; quanquam & minori quandoque pondere eas dimitti, si non adeò bonæ notæ herba fuerit, haud planè negare velim. Quanquam & aquæ potum, tam frigidum quam calidum, naturæ non tantum non noxium, sed proficiuum & ad commodatum esse, vel aquæ potatores, sat vegeti, quin & Sinæ, omnia calidissimè, testante *Neuhoffo*, bibentes, ut plurimum tamen longævi, exemplo suo confirmant. Ob excessus itaque qui in herbæ hujus usu passim committuntur, abrogare ipsum usum circumspexit nolle. Fateor equidem posse multas alias herbas simili modo in aqua decoqui, calidèque sorbillando, ob egregias vires, in usum duci, aut etiam huic herbæ Thee

bæ Thee in certis casibus subrogari; cujus sanè exempla in multis, quæ passim commendant, Decoctis Galenici nobis subministrant; quæ ideò non displicere adeò prorsus deberent; aut etiam fortè multis placerent, si simplicitate grata gauderent, nec herbarum &c. farragine multis nauseam facerent: intereà tamen fatendum est, non tantum adcuratori examine (quod nuper Vir quidam clarissimus monuit) magnam in herbis, quæ Thee substitui solent, intercedere differentiam, quin & specificas aut seminales à primo ortu eis impressas esse virtutes, frustra ab aliis, licet forma externa, odore, sapore, aut alia qualitate analogis, expectandas; sed & ægrorum hîc sæpè quid dandum esse desiderio & gustui, quem porrò, aliam substituendo, fallere, confidentiam, magnum illud in morbis feliciter curandis momentum, facile, si innoxia cæteroquin fraus innotescat, aquæ quosdam, hypochondriacos inprimis, tollere possit.

[L. Schröck, L. F.]

OBSERVATIO CXIV.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,

De

Usu Bufonum medico.

Die 8. Saturn. Maji Anno 1686. Quidam Generosiss. Dn. von Thinen, consilio meo adversus morbum uteretur suum, rus in aulam accersivit: inter alia discursus de bufonibus incidit. Narravit mihi prælaudati Domini von Thinen Perillustri conjux de quodam concionatore, qui homini furibundo in vertice capitis bufonem exsiccatum imposuit, quo factò illico furoris æstus sedatus, homoque sanatus est: proinde optime *Petrus Johannes Faber cap. XXIV. Myrothecii l. 7.* dicit: ubi posuit naturam mortem, ibi etiam vitam collocavit, ut morti mederetur. Ex bufonibus salem prædictus *Faber* multis morbis curandis utilem parat. Revera in natura

nihil tam abjectum, quod non eximiatarum virtutum in genus humanum promptuarium est, & ex quo non divinæ bonitatis character emicat. Idem *Faber l. 5. c. 8. p. 631. panchymia* pulchrè explicat, quomodo suo veneno bufo mustellam ad se attrahat. Etiam erudita sunt quæ de Bufone *Excell. nost. Avicenna Sect. 3. artic. 3. §. 15. p. 179.* in suo Regno animali curioso opere discunt. *Bufo* in terra gradens aquilæ in aëre volitanti alligatus, est materia Lapidis philosophorum. *Michael Majerus in Symbolis aureæ Mensal. 5. p. 192.* Avicennæ tale Symbolum assignat: Aquila volans per aërem, & bufo gradens per terram. Ipse *Michael Majerus* inter sua insignia hoc Symbolum in imagine delineatum repræsentat. Forſan indultu Rudolphi Imperatoris, cui fuit à consiliis, & eo denotatur quod fuerit adeptus. Cæterum hac nostra *Holsatia oriundus.*

Conferatur *Exc. nostri Arionis historia curios. Bufonis nuper edita, sect. 2. membr. 2. cap. 1.*

OBSERVATIO CXV.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,
Causa ardoris urine singularis.

ANno 1684. Vir quidam mihi conquestus se sæpius data opera urinam suam in lapathum acutum reddidisse hocque modo factum est, vehementissimum intermejendum ardorem experiretur, ita ut medicam manum adhibuerit, & emulsiones ex quatuor seminibus frigidis cum aqua hordei factas biberet, inde levamen sensit, curatusque. Eodem consilio Anno 1686. in urticas urinam suam reddidit, exinde ipsi nullum malum evenit.

SCHOLIUM.

Mirum est, Lapathum, cum temperatæ alias censeatur esse naturæ, tantum ardorem concitare potuisse, quem for
te:

te à latente sub eo, vel prope illud alia herba &c. acriores atomos emittere apta, fuisse inductum, suspicari liceat, vel saltem aliud in viri illius urinariis partibus vitium delituisse, quod à mitioribus illis Lapathi exhalationibus commoveri, & dolorem hinc inferre potuerit; præcipue cum folia illius alvum subducere tradantur, atque Lapathis omnibus vim quandam purgandi inesse, experientia *Veslingii*, *Welschius* noster *Mitrom. cent. 2. obs. 62.* notaverit; qua ratione particulas illud habere salinas, nitrosas, quæ serum liquare & commovere ac partes stimulare possunt, credibile videtur.

[*L. Schröck; L. F.*]

OBSE^RVATIO CXVI.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,

Arenarum innoxius esus, & venenum.

Vixit Hildesieⁿsæ Studiosus macilentus, facie pallida, totus valetudinarius, hic consilio nescio cujus, araneis vesci cœpit, quorum usu obesus factus, & bonæ valetudini restitutus est, summoque desiderio araneas venari solitus, nec minori appetitu comedens. Ex Relatione *Dn. Andreae Ernesti Evers Studiosi Medicinæ.* Vivit etiam in mea patria Liber Baro ex Perillustri stemmate de Kniphausen, & hic avidè & affatim iis insectis venenatis vesci consuevit. Ex Relatione optimæ mæ^r Matris, quæ ipsum novit. Confer *observ. 22. pentecost. 1. cent. 2. p. 232. 233.* Excellentiss. *D. D. Cornelii Stalpart von der Wiel, Amici & Fautoris mei honoratissimi, Anni 2. obs. Ephemerid. obs. 10. fol. 29. Rhodii cent. 3. fol. 20. Caspar. Reys q. 63. fol. 484. Blancardi cent. 5. obs. 43. fol. 52. Albert. Magn. l. 7. de Animal. tract. 2. c. 5. Ludovic. Cæl. Rhodigin. l. 11. c. 13. fol. 109. Borell. cent. 3. observ. 19. fol. 212.* Et jam novissime Anno 4. Dec. 2. *Ephemerid. obs. 70.* narrante Excellentiss. *Dn. Collega Ebrnsfrido Hagendornio p. 147.* Aranei, præter alia commoda, quæ præ-

stant,

stant, etiam hoc commodum afferunt, venenum ex aëre surgant, attrahantque, & nisi hæc infecta in aëre volitans venenum attraherent, multis modis id noxam afferret. Nam quod de *Fonte Son* scribit *Petrus Johannes Faber c. 11. Hydrag. pag.* hic de veneno fontis hujus afferendum est, quod potens est & validum cum spirituale sit, & nondum in corpus coagulatum, sed semen veneni habeatur, unde potentissima est ejus actio. At si coagularetur in corpus aliquod, minerale, animale, aut vegetabile, tandem ejus venenum cessaret & evanesceret, &c. Eodem modo arbitramur; venenum in aëre volitans spirituosum est, & nisi in corpora animalium vel vegetabilium coagularetur, quam maximè noxium foret. Quare quemadmodum bursa dicitur Bursa veneni Magnetica, scilicet terrestris; eodem modo & aranea est Bursa Magnetica veneni aërei. Hoc autem multo subtilius & efficacius est terrestri. Addimus adhuc quædam verba *Fabri*, quæ *c. 1.* recitat. Fons hic situs est, inquit, in pyrenæis, prope montem Tabor nuncupatum, Hispaniam versus. Hujus fontis scaturigo parva, est napello circumdata, & inde venenosa, animalibus cunctis, quæ ex eo bibunt fonte, lethalis est potus, & quidem intra parvum ac brevissimum tempus. Nihilominus si napelli quantitas tanta non esset, quanta est, existimo venenum fortius hujus fontis esse, & in omnes transeuntes sævire posse: At quia napelli productio majorem veneni vim ad se trahit, ideo minor est veneni hujus virtus, sic Deus mali totius naturæ victor & moderator, malum hoc minuit germinante & pullulante napello, qui venenum hoc coagulat, & in sui ipsius corpus figit; & condensat, & sic volatilem & communicabilem ejus naturam compescit. Simili modo venenum aëreum, postquam illud attrahant aranearum aliorumque insectorum copiarum, minuitur, & in corpoream molem addensatum hebetatur. Et revera! venenatorum animalium insectorumque creatio insigne divinæ ergo humanum genus benignitatis testimonium est. Quod si Deus solum ex terra animalia venenata & plantas

venenatas tolleret, nemo hominum vivere quidem posset ad momentum temporis. Quam utilia ergo sint venenatorum animalium agmina ejusdemque indolis plantarum germina, verbis exprimi non potest, neque carent usu Medico: Curiosa sunt, quæ de araneorum usu Medico Excellentiss. noster *Avicenna* literis mandavit in suo de *Regno animali Tractatu ar- tic. 7. §. 10. p. 164. 165.* Subsisto, plura procul dubio addet subsequens ætas. Et hætenus de venenis nihil quod eorum admirandam naturam plenè explicat scriptum est. Unicum hic quæritur (1) an detur aliquod venenum universale, quod omnibus hominibus & animalibus lethale? (2) An illud sit animalis, vegetabilis, vel mineralis familiæ? Ego hæc malo ab aliis me doctoribus definiri! Interim ad primum mihi affirmativa placet. Ad secundum dico, quod hoc sit mineralis naturæ, si verum est, quod Lapis philosophorum, qui est Medicina universalis, & Mineralibus componatur, quod est unanimis adeptorum Sententia. Quemadmodum nunc datur Medicina universalis curans, sic etiam datur venenum universale destruens. Dato unico oppositorum, datur & alterum. Lapidis verò universalis vel philosophorum existentiam nemo sanæ mentis negat, eamque asserunt ex professo *Michael Majerus* in *Symbolis aureæ Mensæ*; *Libavius*; *Daniel Morhofius*; *Caspar Cramer*; *Johannes Arndius*; *Valentinus Weigelius*, qui & ipse adeptus, & aureum vellus conscripisse dicitur. *Johannes Gerhardt*; *Johannes Adamus Osiander*. Et nos peculiari opusculo eum asseruimus, quem propediem (Deo vitam viresque concedente) cum erudito orbe communicaturi sumus.

OBSERVATIO CXVII.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,

De

Miro visus symptomate.

ANno 1686. 14. Maji ad me accessit femina, ex pago dicto Brodersdorff / nomine Anna Christen annorum 35. ætatis: Hæc mihi de quodam miro visus affectu conquesta; scilicet manè usque ad horam decimam perfectè videre legereque potest, meque præsentè hora 9. matutina legit. Circa decimam visus caligine obducitur, ut non queat legere, sed literæ solito majores ast fractæ apparent. Antequam caligo ingruit, cutis in fronte convellitur. Oculi ipsi semper sicci sunt, nec unquam sordes ex iis effluunt; multis sine successu usæ. Optimè omnium profuit vesicatorium, quo fluente optimè vidit, recluso autem rediit caligo. Dabam ei Tragæam ex cortice Winterano, costo, cassia caryophyllata, semine feniculi, foliis Senna, diagridio, tartaro Vitriolato &c. Die 7. Junii ad me rediit, usumque pulveris laudavit, optimè vidit quamdiu illo usæ est, ut legere potuerit sine impedimento. quadam autem interveniente tristitia rursus visus debilitatus est. Suasi fontanellam, quandoquidem vesicatorium tam proficuum & oppidò utile experta fuerat. Ego fontanelli multum in similibus morbis ut & catarrho tribuo, utut quidam Magni Viri fontanellas rejicant, & ipsis catarrhus deliramentum videatur. Mihi placet arridetque aliquis in arte Medica *Syncretismus*, proinde Antiquos veneror, modernos recentiores demirror, utriusque Sectæ pro re nata sector dogmata, in nullius autem verba juro; aliquid & mihi tribuo per De gratiam.

OBSERVATIO CXVIII.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,

De

Febre singultuosa.

U T morem geram petitioni Excellentiss. Oribasii, qua petiit, ut observationes à Collegis Ephemeridibus communicatas, cumprimis practicas, datâ in eam rem occasione, periclitentur, atq; ubi aut similia observare, aut effectus dexter contigit, suo easdem testimonio roborare non graventur; idem peto ab omnibus honoratissimis Dn. Dn. Collegis, hoc facto, plurimum commodum ex nostro labore in ægros redundabit ac arti Medicæ insigne augmentum accedet. Et quoniam hodie Nostra Medicina quodammodo in aliquem Scepticismum degenerat, apprimè necessarium est, Experientiam rerum omnium Magistram sequamur. Ecce ergo Observationem, qua respicit Excell. Oribasii Observationem de febre maligna singultuosa non lethali, Ann. IV. Decur. II. Observ. 156. pag. 292. 293. 294. usq; ad 299. Anno 1686. die 27. Maji Quædam Generosissima Matrona ad me ablegat pedissequam suam, me de duobus ægris in Uppendorff! (quæ Toparchia ad Generosiss. Dn. Alefeld Regiæ Majest. Daniæ Vice-Colonell. Strenuissimum pertinet) gravi morbo decumbentibus consuleret: Scilicet Filius delirabat & agrypniâ vexabatur invincibili, præterea jam sextiduum corpus singultus vehementissimus quassaverat. Hujus petito an hui & in nomine Jesu juxta Methodum Excell. Lentilii præscripti ægro (1.) R. Specier. diacret. Mynsichti ℥iij. Bezoar Mineral. Lapid. prunella ãã ℥i℥. Laudani opiatu gr. vj. M. F. pulv. divide in tres partes æquales. (2.) R. Fermenti acerrimi ℥j. Theriacæ ℥iij. Nuc. Musc. N. i. M. F. Cataplasma sine igne cum Oleo Menthae ℥℥. detur in duplo. (3.) R. Sem. Melon. ℥j. Pap. alb. ℥j. Amygd. dulc. excortic. N. xxx. M. F. l. a. Emuls. cum aq. Scorzo-

nera composita ℥xiiij. detur edulcoratum saccharo perlato. Ejusdem Rustici patri eodem malo singultuosæ Febris laboranti in nomine Jesu præscripsi. (1) ℞. *Diascordii Fracastorii* ℥iiij. *Thebriaca cælestis* gr. vj. *Lapidis prunelle* gr. xx. *Specier. diacret.* *Mynsichti* ℥ij. *M. F. l. a. Bolus*, divide in tres partes æquales. (2) ℞. *Aq. Scorzonera composita* ℥iiij. *Acacia* ℥ijß. *Aq. Sambuci* ℥ij. *Spirit. Sambuci* ℥ij. *Diascord. Fracast.* ℥v. *M. detur.* (3) ℞. 4. *Semin. frigid. maj. excortic.* āā ℥iiij. *Sem. pap. alb.* ℥ij. *Amygd. dulc. excortic.* N. xx. *M. F. l. a. Emulsio cum aq. Scorzon. composit.* ℥xij. detur sacch. perlato edulcoratum. Ambo (Dei auxilio) curati, pater prius, postea & filius cum matrem jam ante idem morbus necasset, quæ meo consilio non usa fuerat.

OBSERVATIO CXIX.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI
Contumacissima Mensium Obstructio
curata.

ANcilla quædam ex Toparchia Borghorst (quæ pertinet ad quendam Generosissimum & Perillustrem Dominum von Thinen, & duobus miliaribus Kilia distat) jussu Generosiss. Dn. conjugis ad me accessit An. 1683 27. Octobr. & me consulit de contumacissima mensium Obstructione per triennium durante, itaque pessimis symptomatibus, quæ ejusmodi suppressionem sequi comitarique solent, laborabat. Anni Generosiss. Dominæ Mandato, (quam & jam pridem gravissimo morbo decumbentem (Dei gratia) liberaveram) & ancillæ in nomine Jesu præscripsi: (1) quod sequitur ℞. *Castorei optimi* ℥ij. *Myrrha optima* ℥ij. *Sal. Succini volatil. Flor. Sal. Armoniac. Sal. C. C. vol. non depurat. Sal. artemisf.* āā ℥ij. *Croc. optim.* ℥iiijß. aff. *Spirit. vini rectificatiss.* ℥viiij. & inf. per horas 38. in vitro optimè clauso, & pone in calida arena, post detur filtratum infusum. Sign. *Deffnungs- & Tinctur.* (2) ℞. *Residui magmat.* q. est pulv. *Sabina* ℥iiij. *Chalyb. aperitivi* ℥ijß.

Cantharid. ℥ij. *Conserv. artemisiæ* ℥j. *Boragin.* ℥jss. *Zingib. condit.* ℥vij. *Pulv. Cinamom.* ℥j. *Brodii Radic. Zingib. condit. q. s.* *Elaosacch. petroselin.* ℥v. M. detur Electuarium. (3) ℞. *Aloës lucida* ℥j. *pilul. fetid. maj. Gumm. Armoniac. Myrrha Magist. Chalyb. aperitivi* āā ℥ij. *Castor. gr. x. Scammon. gr. x. Ol. succini* ℥℞. *Sabina gutt. v. M. F. l. a. Pilula pro* ℥jss. N. xv. *cum aq. Sabina involvantur succino.* Horum Medicamentorum usu (Dei auxilio) restituta est, cum jam antea multa adhibuisset sine successu.

OBSERVATIO CXX.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,
Aliud curatæ Mensium Suppressio-
nis
Exemplum.

Generosissimi Strenuissimiq̄ue cujusdam Chiliarchæ ex Perillustri antiquissimoq̄ue Stemmate de *Alefeldt* conjux laborabat mensium suppressione *contumaci*, hæc Perillustris femina adversus hoc malum, quod sæva symptomata gignit, & comitantur, meam sollicitavit opem, huic succurri in Nomine Jesu præscribendo ex Sylva Medica p. 189. *Pauli de Sorbait*, utpote: *Excava pomum arantium, imple croco, & charta madida involutum, coque sub cineribus: Coctum impone tribus sextariis vini albi. De hoc dentur sæpius 4. cochlearia.* Hujus usu menses redierunt, qui diu fuerant suppressi. Sicq̄ue Deus huic Medicamento etiam benedixit, pro quo beneficio ipsi æternas debeo grates! sicq̄ue canoni *Arnoldi de Villa nova satisfactum est. Morbi quos generat evacuationis cessatio eadem redeunte vel revocata cessabunt.* Doct. IV. c. I. §. 2. p. m. 106. Ego hujus Viri Scripta magni facio: plusque certitudinis Eruditionisq̄ue inest, quam magnis quorundam recentiorum voluminibus, quibus volupe est, novis inauditisq̄ue terminis artem Medicam per se claram & facilem incrusta-

re obscurareque, Ego jam totus revertor ad Veterum Scripta, & nihil sciunt novi, quod & non antiqui æquè benè & perfectè intellexerunt. Ego dico cum *Nobiliss. Diomede nostro* in Epistola Erudita die 25. Julii ad me scripta: Ego & antiquioris & recentioris Medicinæ Consultos æstimo; sed illorum, in firmandis Medicinæ pomæriis voluntatem, horum, facultatem imprimis laudo.

SCHOLIUM.

Quædam de mensium in mulieribus fluxu hoc loco commentari placet. Quam commentationem, utut brevem, in aliquot quæstiones dispescemus. (1) An & præter feminam, in alio animalium genere etiam aliquod animal hoc periodico labore fluxu? & *Johannes Otto Helbigius* Dec. I. Ann. X. *Ephemerid. obs. 144. §. 9. p. 456. in Simeis & Rajis piscibus ordinarium mensium fluxum hac in India observavi.* Quod experimentum *Helbigii* refellit *Aristotelem* l. 3. de *Generat. animal. c. 1.* scribentem: piscibus etiam, ut avibus, menstrua nulla prodeunt. *Frigidior enim natura piscium est. Idem Philosophus* l. 6. *Hist. animal. c. 18. p. 980. purgatio menstruorum fit quidem & cateris, sed nulli æque ac mulieri.* Ovi, & capra tempore coeundi, indicantur, quod idem post coitum etiam fit ad tempus, mox desistit, donec parturiant: tum denuo indicatur quare pastores proximum esse partum intelligunt. A partu autem purgatio sequitur abunde: primum leviter cruenta, post modum valde, vacca, asina, equa, modò quidem ampliore quam supradictis emittitur, utpote magnitudine excedentibus, sed multo ex proportione minus. Bis itaque femina, cum coitum affectat leviter purgatur, quantum homine dimidium, aut paulo plus. Tempus autem coeundi tum potissimum est, cum purgatur. Præter feminam & viros pati menstruorum fluxum constat ex *Decur. 1. Ann. 2. obs. 142. p. 294. Vol. III. Act. Hass. obs. 18. p. 30. & Decur. 1. Ann. 6. 7. obs. 44. p. 39. Decur. 2. Ann. 1. obs. 70.* Et apud *Excell. D. D. Cornelium Stalpart von der Wiel cent. 1. obs. 80. p. 260. 261. 262.* vivit & hic in Aula Gottorpiensi

piensî Serenissîmi Celsissîmiq; Principis Domini Mei Clemensîssîmi Nobilis, qui & juxta lunæ phases suum patiebatur menstruorum fluxum, nomini parco, quoniam ex Perillustri familia ortus, nec & forsân gratum esset, publicè innotesceret, & ipsi quid cum sequioris sexus personis commune, qui in omnibus aliis suis actionibus strenuissimum agit Equitem. Et concludimus hunc discursum verbis *Kozack* Medici Bremensis *l. l. c. VIII. p. 235.* Ita sunt quoque multi mares, qui sanguinis fluxum menstruum patiuntur, si non per genitalia, tamen per venas hæmorrhoides. Et quendam militem in oppido *Wanstleben* infantem, mortua conjuge, lactasse, scio ex relatione *Dn. Andreae Ernesti Evers* Med. Studiosi.

(II.) *Ut &* nunc liberemus fidem vel promisso satisfaciamus, quo *Decur. II. Ann. I. Observ. 70. p. 171.* promisimus agere de causis fluxus menstrui in femina & viro, jam aliquid circa istius ætiologiæ scrutinium conabimur. Dicimus itaque quod sanguini impressa sit hæc proprietas seminaliter, justo statoque tempore effervescat ac ebulliat, ac in illa ebullitione, non secus ac mel igni appositum spumam evomit, suam quoque impuritatem à se sequestrare ac ejicere. Sic & mare habet suum tempus, in quo despumat. Utut nunc hanc virtutem sequestratricem habeat innatam, ea autem astrorum influxui respondet, non quod ab eo causaliter menstrua purgatio dependeat, sed analogia Microcosmi tanta est cum Macrocosmo, ut alteratio unius & alterum alteret propter consensum. Hic enim seminaliter sic dispositus est, ut omnes alterationes Macrocosmi in se percipiat. Nec malè comparatur rerum sublunarium systema cum horologio, sicut in hoc primum mobile motitat omnes rotas, omnes autem rotæ originaliter sunt dispositæ ad primi mobilis influxum recipiendum. Sic & omnis pars in isto systemate sic disposita est ad recipiendum influxum primi motoris. Quemadmodum autem primo mobili in horologio non accepta referenda est aptitudo rotæ, qua ejus influxum

fluxum recipit, sed artifici. Sic etiam in sanguine est illa dispositio nativa, certo tempore sordes quasdam à se eliminat, & hæc sordium eliminatio in sanguine analoga est cuidam in Macrocosmo motui, quo humida se purgant. Quando autem in viris simile quid accidit, nulla alia ratio est, quam quod illorum sanguis ad similitudinem mulierum sit dispositus.

(III) Quonam anno ætatis menstrua effluere soleant? Hoc jam expendemus; illa menstruorum eruptio valde variat, quibusdam admodum juvenibus illa purgatio evenit, aliis tardius, certum tempus tanquam immutabile non servat: Ante pubertatem erupisse rarissima quædam exempla habent *Bartholinus Cent. III. Obs. 11. Tulpius L. 3. Obs. 36. Burgois l. obstetric. observ. 17.* Oetidiam puellam menstruosam commemorat *Johannes Schmid M. D. Dantiscanus. Dec. I. Ann. IV. Ephemerid. p. 25.* Eodem modo & tempus, quo hic fons exarescere solet, maxime fallat & incertum. Quibusdam 50. ætatis anno, vel & citius desinunt. *D. Johannes Laurentius Febr Ann. I. Dec. II. Ephemerid. Observ. 106. p. 392.* narrat exemplum de fœmina, cui post 60. ætatis annum quasi postliminio & multos annos suppressi, redditus sit fluxus menstruorum. *D. Pruckelius Dec. I. Ann. IX. Ephemerid. Observ. 110. p. 46.* mentionem facit fœminæ, cui sexto supra septuagesimum anno rediit menstruorum fluxus fonticuli in dextro crure excitati occasione. *Solenander Sect. 5. Consil. 15.* Nobilis Fœmina ex *Dorbeck*, novit mulierem 103. annorum honestam, quæ cum esset annorum 101. recepit menses ordine fluentes magna commoditate naturæ & valetudinis. Retinuit istum ordinarium fluxum annos 101. 102. 103. sed hoc anno profluxibus eisdem tentata occubuit.

Marenschalkia Plettenburg ex *Ketleris* nata, nobilis fœmina cum ageret annum 70. & amplius recepit suos menses, ordinatè valens, & retinuit annos quatuor. *Bumgardica* novit fœminam 76. annorum, quæ statis temporibus gaudebat ad paucos annos mensibus ordinariis, cum tandem copiosiore fluxu periclitata & exercitata vitam finiret. Addo, *Johannes Henrich*

Henrich Voigt Mathematicus mihi narravit exemplum de septuagenaria, cui menses fluebant. Quicquid tamen sit, amplector terminum *Vandeli l. 1. de aff. mul. scribentis*: Cessant aliquando Menses 60. anno, sed ultra hoc tempus nunquam protrahi possunt. Exempla à nobis adducta sunt rari commatis, quæ ordinario naturæ cursui non præjudicant.

(IV) An hic fluxus adeo necessarius? *Sinibaldus Geneantropejel. 6. tract. 1. c. 11. p. 597.* si sanguis menstruus, inquit, generationis est proximum elementum, fieri nulla ratione poterit, (unusquisque proferet,) ut mulier, cujus non madescit menstruali sanguine uterus, concipiat, quod experimento probari palam videmus, quandoquidem steriles existunt, quotquot mensuris carent mulieres. Quæ verba *Sinibaldi* necessitatem mensuri sanguinis astruunt absolutam, sed tamen sub hac conditione, *si sanguis menstruus, generationis est proximum elementum &c.* sub hac restrictione *Sinibaldo* subscribimus exempla, quæ in contrarium adducunt auctores, nihil præjudicant *Sinibaldi* Sententiæ, ut ex hoc discursu patebit. Quippe, si negotium generationis bene expendamus, ordinario naturæ cursu generatio non potest fieri, nisi fluant ritè menstrua. Patet & hoc ex *Cap. 18. Genes. v. 11. Erant autem ambo senes, provec̄taq, ætatis, & desierunt Sara fieri muliebria.* Ob id Sara ridebat, innuens scilicet suo risu, quomodo concipere posset, quoniam jam desierant fluere menstrua, quo fluxu desinenti simul extinguitur illa concipiendi facultas. Addit *Osiander & Cornelius à Lapide: Menstrua.* Et *Lucas Oslander* eodem modo reddit: *Desierant Sara fieri muliebria, id est, inquit, menstrua cessarant fluere ratione senectutis.* Quare etiam hac de causa incredibile visum, parituram filium. Paria habet *Andreas Oslander. Viniarienses Theologi* eodem modo vertunt, & addunt locum parallelum ex *Genes. 31. v. 35. Conradus Pellicanus* eodem modo vertit, & in Commentario addit: *Id autem sine grandi miraculo fieri non poterat, quod ambo longæva ætate erant, & Sara muliebria per ætatem desierant, ideo secum ridebat.* Clarius

Textum hunc habet versio Leonis Juda: *Ut menses desissent Sara juxta morem fœminarum. Chaldaica Versio Onkelos autore Aria Montano. Et desierat esse Sara consuetudo mulierum. Confer Valles. c. X. philosoph. Sacra: Annotata tamen sunt etiam Medicis exempla de quibusdam feminis, quæ talem fluxum non passæ, tamen conceperunt peperuntque. Vide Hildan. Cent. 4. Obs. 41. Panazol. pentecost. 1. Obs. 17. Strauss. de fetu Mussip. pag. 99. Reusner. in Syll. Obs. Welsch. Obs. Medic. 99. Dec. I. Ann. III. Observ. 132. Ann. VI. Observ. 64. Decur. II. Ann. I. Obs. 41. Ann. IV. Observ. 126. Marcell. Donat. l. 4. c. 23. Rhod. Cent. 3. Observ. 59. Laurent. Joubert. popul. Error. l. 2. c. 1. Brassavol. Comment. ad Aphorism. Hippocrat. 36. l. 5. Nicol. Florentin. Sermon. 6. tract. 3. c. 4. Bertin. l. 4. Med. cap. 6. fol. 61. Thom. Bartholin. Cent. 4. hist. 37. fol. 309. Trincavell. l. X. c. 3. Lazar. River. Pr. M. c. 17. Kozack l. 1. c. 12. p. 335. de Hemorrhag. Et Cornelius Stalpari vander Wiel Cent. I. Observ. 78. p. 258. Pentecost. 1. Cent. 2. Observ. 31. pag. 303. Sed annumeranda sunt raro contingentibus, quæ nullam legem faciunt. Plura de mensibus possent dici, sed apud praticos possunt legi! ego subsisto hic.*

OBSERVATIO CXXI.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,
 Infantis à partu difficili quasi emortui in
 vitam Restitutio.

Quotidiana experientia probat, sæpius infantes in partu adeò, ut nec vitæ minimum indicium inesse appareat, debilitari: inque ejusmodi casu, ut pulsionem vitæ restituant, nihil intentatum mulierum grex relinquit; ast vix medium eo præsentius suppetit, quo vitæ, qualis infans privatus videtur, restitui queat, quam si nutrix in infante debilitato sugat papillam sinistrae mammæ, hoc factò, illicò infans ad se redit, vitæque indicia præber. *Accidit hïc Kilie Ann. 1686. die 24. Junii Henrich WakenCivis & Sartoris conjux filium*

lium masculinum aded in partu debilitatum (quoniam tres integras horas in partu humeris innixus hæserat) enixa sit, utque penitus mortuus videretur, & quicquid etiam molirentur præfentes prudentesque matronæ, sive vellicarent, sive fetis pungerent, sive afflarent inflarentque, omnia in cassum tentata, nullum vitæ testimonium præbuit. Tandem cum nutrix papulam sinistræ mammæ in infante fugeret, illicò vitæ reddi visus. Idem remedium etiam ante in quadam ejusdem feminae infante dextrè successerat, hocque consilium primo dedit quadam vetula rustica. *Hujusq; remedii ætiologia, (nostro arbitrata) in hoc sita est, scilicet succione illa aperiri poros mamma, per quos datur exitus vapori, qui cor obruit & angit, & sanguis qui circa cor hæret illudq; premit, ab eo avellitur, simulq; calore succionis liquefcit, ne prorsus grumescat.*

OBSERVATIO · CXXII.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,

Visus debilis Restauratio.

INter innumera divinæ misericordiæ beneficia, visus, quo homines animantesque donati sunt, quoque dulcissima fruuntur luce, non minimum est: Hic si optima oculorum acie, benè dispositis, formatisque organis gaudet, habet merito, de quo sibi gratuletur, Summoque Deo gratias immortales devota mente dicat. Verum postquam post lapsum proroplastorum humanum corpus Morbonæ insultui obnoxium; & tandè analysi, quam mors atra inducit, in sua revertitur principia, etiam visus multis morbis subjici solet, ut multi vel cœci etiam nati, aut morbò visu privati, obambulent; si quidem hoc multa testantur exempla. Quomodo & gutta serena, suffusione, ungue, præter ophthalmiam, strabismum aliasque sexcentos morbos, laborent, palam est: Verum præter recensita vitia, quæ aciem oculorum hebetant; potest etiam accidere, cornea, quæ instar subtilissimi pellucidiq; crystalli, per

quam rerum simulachra in oculorum cameram intromittuntur, aliquam obscuritatem vel tenebrositatem, non secus ac vitra successu temporis pristinum splendorem vel pelluciditatem amittant, siquidem iis adhaereat pulvis aut etiam aër obnubilet, contrahat; unde aliqua visûs caligo, Adversus istam visûs caliginem Medici multa per experientiam didicerunt remedia, quorum hic meminisse instituti ratio haud finit. Solum hoc hîc commemorabo ex relatione fide digni Chirurgi suæque artis peritissimi *Ecklenferdæ* habitantis nominati vom Dam. Hujus pater Pastor ad caliginem visus corrigendam multa adhibuit remedia, accidit autem quodam tempore loco suæ consuetae aquæ ophthalmicæ spiritum vitrioli acciperet; hoc oculos suos inungit, credens se aqua sua ophthalmica uti, quid fit? oculi pungi & morderi incipiunt acrimonia istius spiritus, quasi è capite evellerentur, aculeis spiritus hebetatis altero mane in pupilla quædam impuritas collecta instar pelliculæ, qua absterfa, visu acutissimo donatus, ut etiam 83. ætatis anno sine conspicillis in suggestu textum legere posset, non secus, ac si juvenis esset. Narravit hanc historiam prædictus Chirurgus die 21. Febr. Anno 1686. Mihi sæpius pomum citri exorticanti succus in oculos infiliit, postea discusso dolore, visus acies confortata visa. Confer Excell. D. D. de *Muralto observ.* 133. & ad eam Nobiliss. D. D. *Celsi Scholium* p. 269. *Decur. II. Ann. III.*

SCHOLIUM.

Disputari solet in Scholis an emissione vel receptione visus peragatur? Hoc dubium melius solvi non potest, quam si expendamus, nostrum visum omnino per se nullam posse conspiciere speciem, nisi clara adsit lux; lux ergo visui nostro repræsentat rerum simulachra, & hæc ut speculo objiciuntur. Quemadmodum in speculo nullum corpus, absente luce, utut ei proximum, videtur, eodem modo, nulla species ab oculo nostro percipitur, luce absente etiamsi ei proxime admota sit.

Patet

Pater ergo, quod per modum receptionis visio peragatur. Si ab emissionem dependeret, & absente luce visus suo officio fungi posset, sed contrarium experimur: illa autem receptio duplex est (1) oculus recipit *lucem*; qua recepta (2) recipit speciem visibilem. Hanc nostram assertionem probamus *secundo*: Verbis *Kyperi l. 8. instit. c. 5. §. 13. p. 480.* Nam talem specierum visibilium propagationem esse ipsi sensus confirmant, si quis in Camera obscura chartam albam aut aliud vicem ejus supplens foramini exiguo aperto ante posuerit: Quippe tum exteriora visibilia in illa charta quasi depicta conspiciet. Atque sic in oculis pariter fieri licet unicuique experiri. Nam artificiosa separatione facta corneæ tunicæ à postica circa nervum opticum parte si oculus is alicui lucidæ rei objiciatur, quicquid foris est, id in oculo expressum apparebit &c. Sed inquires lux oculis innata est, ut inter alios probant *Bartholin. l. 1. de luc. hom. c. 14. 15. & 16. & Calius lect. ant. l. 8. c. 23. 24. & 26.* sicque lucem ex oculo ad objecta lumen emittere, cujus fulgore illustrata (sunt verba *Valentini Scheid dissert. sua eruditiss. de Visu vitiato sect. 1. §. 67. p. 33.*) objecta ad oculum redeant, atque ita visu percipiantur. R. Lucem aliquam non solum oculis sed & omnibus partibus innatam esse, non diffitemur. Hæc tamen lux non sufficiens, ut ejus beneficio in tenebris aliquid videre possimus; ante protoplastorum lapsum, hujus lucis beneficio omnia etiam nocte videre licuisset, verum post lapsum hæc lux sic in nobis obscurata est, ut ad res videndas luce aliqua externa indigeamus, hacque remota in tenebris nihil visu nostro percipimus, & oculi nostri tantum luminis ex se evibrare non possunt, quo res aliqua fiat visibilis juxta suam figuram, & colorum diversitatem. Gaudent tamen quædam animalia hoc privilegio, noctu quædam objecta per luminis cujusdam emissionem videant: E. g. catorum oculi, & serpentum fere omnium, noctu etiam lumen illud nobis ostendunt: illud tamen lumen valde exile est, non longe spargitur, vident duntaxat, quod oculis illorum proximum est. Proinde emissionis patroni nullum firmum fun-

damentum suæ opinioni & innata luce substernere queunt. Sed visio peragitur per modum aliquem receptionis vel intromissionis. Quod ad hoc quæsitum sufficit. Unicum dubium adhuc ventilare placet: An lux sit substantia vel accidens? & *Lucem* credimus esse *substantiam*, & quidem propter has rationes: (I) Quia Deus tum temporis, quo creabat lucem, occupabatur creatione substantiarum, non autem accidentium. Hæc lucis ad jussum divinum emicatio, qua tenebrarum Chaos dissiparetur, & omnia illuminarentur, probat ipsam revera esse substantiam & non accidens. (II) Quum ipse tribuatur tale prædicatum, quod de accidenti non potest prædicari, vel & ei competit. *Genes. c. i. v. 4. Et vidit Deus lucem, quod esset bona.* Lux dicitur bona, quoniam habet bonitatem substantialem, & respectu suæ bonitatis etiam tales dotes possidet, quæ in totum substantiam constituunt absolvuntque. (III) Quoniam nullo adhuc existente sydere per integrum existebat triduum. Quod si esset accidens, debebat aliquid existisse, cui, tanquam subjecto in hæssionis, in hæssisset: sed tale nihil fuit, nec etiam ad suam existentiam tali subjecto in hærentiæ eget. Sol omnia lustrat, & tamen à nullo inquinatur, & in se ipso habitat; Eodem modo & *lux omnia illuminat*, à nullo tamen inquinatur, & in semetipsa habitat, ex se ipsa per modum evibrationis scaturit, & per modum invibrationis in semetipsam revertitur tempore scilicet noctis: *imo omnes proprietates lucis hoc peculiare habent, in omnibus rebus sunt omnium mutationum vicissitudinumque effectrices*, tamen cum nulla re ipsi tale intercedit commercium, ut vel ullo modo ab aliqua re aliquid pati possit, sed ab omnibus abstracta est, & nihilominus omnibus inhabitat rebus. Mirum est hoc paradoxon: *Lux omnibus rebus originaliter inhabitat, & tamen simul ab omnibus rebus, rerumque, intima essentia abstracta manet &c.* Lux semetipsam in omnibus immergit, nihilominus & immerfa, ab rerum essentiis abstracta manet. (IV) Quandoquidem ejus magnitudo indefinita; talis autem magnitudo non nisi absolutæ substantiæ

stantiæ propria est, quale enim corpus esset, cujus lux esset ali-
quod accidens.

(V.) *Lux est substantia*, quando ejus effectum expendi-
mus, (1) illuminat aërem & tenebras, quæ sub Sole maxima
sunt entia. (2) *Per omnes creaturas se diffundit.* (3) *Lux habet*
vim incensivam, vel potest incendere res sublunares. *Petrus*
Johannes Faber elegantissimus Philosophus, & in *Adeptorum Repu-*
blica ex procerum ordine primipilus l. 1. c. 49. p. 97. 98. Panchy-
miæ de eodem discurret, nostramque sententiam sic asserit,
quem vide. Hoc unicum adhuc restat hoc loco examinandum,
scilicet an Lux aliquem habeat colorem, & quinam ille sit?
R. in Chiliade prima Cent. 9. Decur. 6. Epistol. 2. & 3. quædam de
hoc quæsito diximus, illa in compendium redacta huc transfe-
remus. Verba, quæ ex dicto loco mutuamur, ita sonant: Lux,
quam Deus Trismegistus ex nihilo creavit, & quæ se ad jussum
suum sistit vel repræsentavit, est omnium creaturarum, quas hic
Mundus sinu suo vel ambitu complectitur, pulcherrima & ele-
gantissima, non tam ratione sui, verum & ratione sui effectus,
quod omnia, quæ pulchra vel elegantia sunt, conspectui nostro
sistat, ut sunt, quorum etiam pulchritudo & elegantia à nobis
non cognosceretur, nisi lux adesset. Colores omnes, quibus res
nobis arrident, beneficio lucis agnoscimus, & distinguimus,
tempore tenebricoso nulla colorum apparentia, & quasi vul-
tus suos occultare videntur, rarefcentibus verò umbris colores
quasiè postliminio ad visum nostrum revertuntur, ac ferè idem
est, quasi nobis accessum lucis & sibi etiam gratulentur. De
ejus autem colore hoc loco quæritur, & quod ad hoc quæsitum
attinet, dicimus, quod nullum omninò habeat colorem. Quip-
pe si colorem haberet, & omnibus rebus suum colorem affun-
deret, vel suo colore tingeret; lux quippe est, quæ invisibi-
lia reddit visibilia, & sic conspectui nostro objicit, ut sunt for-
mata, eadem opera & labore, quo res visui nostro exhibentur
vel objiciuntur, etiam colore suo tingeret, itaque etiam se-
queretur, quod omnia uno eodemque colore essent colorata;
sic

fic unus in orbe esset vultus, unus esset in orbe color, non secus ac tempore tenebrarum, quo cuncta umbris involuta, atra & nigra apparent, sic & tempore lucido omnia sic forent colorata, qualem colorem ipsis lux affunderet, e. g. si esset cærulea, etiam omnia cærulea, si flava, cuncta flava, si viridis, cuncta viridia &c.

OBSERVATIO CXXIII.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,

De

Usu Astrologiæ in Venæsectione.

Quicquid ullo modo ad sanitatem homini restituendam necessarium & utile arbitrati sunt Medici, hoc ipsum non intentatum reliquerunt. Sicque inter præsidia, non minimum est venæsectio, qua sanguis ex incisa vena humani corporis educitur. In illa autem cum fructu administranda Medici certas notarunt regulas, quæ observari debent, ne temerè profundatur. Etiam Astronomi tempus, quo venæsectio administranda in suis Calendariis indicare solent: Et quandoquidem astra cum homine vel cum inferioribus sublunaribus quandam habent harmoniam, merito ergo Astronomorum præcepta attendi debent. An autem omnibus Astronomis hîc fidendum sit, in medio relinquo; Quilibet autem Medicus tantum ipse in Astronomia intelliget, ut ipse delectum possit facere, quousque istis præceptis fidem adhibere debeat, deceatque. Referam quod contigit hoc anno: Quidam Senator in antiquissimo oppidulo *Lutkenburg*, (quod in hac nostra *Holsatia* situm) dictus *Buck* cum venam sibi curaret secandam, eidem venæsectioni corpus suum quoque subjecit ejusdem uxor, quæ jam per aliquot annos de quodam affectu vesicæ querula fuit, de quo non satis constat an sit ulcus vel calculus, utriusque non obscura signa in urina videntur, ut utroque laborare concludam. Hæc post venæsectionem,

quæ

quæ in illa die 30. Martii statim post plenilunium administrata (in quodam autem Calendario Dn. Voigtii hæc signa visa sunt ♀ ♀ ♀ ♀ quæ etiam in Excellentiss. Dn. Thoma Pancovii fastis apparent.) Malè habuit in istis locis, in quibus dicto morbo laborat; scilicet illicò ardorem & vehementem æstum in uteri regione & intestino recto experta est. Causam istius symptomatis rejicio in dicta signa, cum primis in ♀ & ♀, alii hac dere judicent.

SCHOLIUM.

DE multis hic discurrerem (1) an Venæsectio in totum rejicienda? (2) quid de astrorum influxu sentiendum? (3) quid de Uromantia judicandum? (4) an astra rectè nominibus idolorum nuncupentur? (5) an Astronomiæ cognitio Medico oppidò necessaria? Quicquid ad hæc quæsitæ respondendum sit, malo ex aliis audire, quàm ipse proponere. Solum hoc dico ad (3): Hæc morborum causas sæpius manifestat, proinde Medicus eam negligere non potest &c. Ad (4): Malè hoc fit: nam (1) hoc prohibet Scripturæ sacræ Codex *Exod. 23. Omnia, quæcumq; dixi vobis, servate, & nominis aliorum Deorum ne mentionem quidem feceritis, ne audiatur ex ore tuo.* Quo jure ergo Christiani dies & astra nominibus gentilium Deorum nuncupent, non videmus, e. g. Dies Martis, dies Mercurii, dies Jovis, Veneris, Saturni &c. sicque planeta Saturnus, Jupiter, Mars, Venus &c. Sunt quippe nomina sceleratorum hominum, qui facinoribus pessimis apud Ethnicos inclaruerunt, teste historia: nos Christicolæ his sceleratis hominibus, eorum nomina in ore nostro circumferentes, cultum quandam exhibemus; imò, nostro arbitrato, est quædam idololatria, & Deo fit injuria, si optimas ejus creaturas hac nomenclatura paganorum insigniamus, & Eum debito honore privamus, hocque est contra 1. & 2. præceptum Decalogi, dictumque Scripturæ; honorem meum alteri non dabo, hoc hinc fit: Nec ullo modo excusare possumus, nisi consuetudinem oppo-

namus; verum Christus non dixit, ego sum consuetudo; sed *ego sum veritas*: Neque defunt vocabula in sacris, quibus dies & astra nominare licet; apage ergò hanc idololatriam! Judæi hoc in puncto nobis meliores sunt, qui, si *Gaffarello* credimus, non duntaxat idololatriam, sed & illud, quod quodammodo idololatriæ simile, imò & nomen ipsius rei, quæ ipsis idolum videbatur detestati, abominati sunt, fuitque ipsis horrore terrorique: Sicque & *Deus*, omniaq; ea in quibus vel odor aliquis idololatriæ subest, lege prohibita esse voluit sunt verba *Majemonidis* (qui floruit 1180. in Ægypto) *Mor. Neroch: p. 3. c. 37.* ac inde factum, ut refert ipse *Curios. inaudit. c. 11.* ex rei veritate, quod Judæorum Astrologi septem planetis nomina dederint, non hominum, quibus apud paganos cultus aliquis divinus exhibebatur, sed alia nomina eorum naturam aut effectus nomenque referentia, Saturnum nominantes שבתאי quietem, Jovem צדק justum, Martem ארדן rubrum, Venerem ווגר splendorem, Mercurium כוכב stellam, aut כתב scripturam. Publicam lectionem meretur Elegantissima Epistola Nob. D. D. *Johannis Christiani Frommanni*, quia aliquando mihi ad hoc quæsitum respondit, si liceret, communicarem cum Erudito, impetrata ab Excellentissimo Viro licentia, proximo anno, D. V. legetur! Quandoquidem sic Scriptura pronunciationem nominis idolorum prohibet, meritò hac nomenclatura abstinemus, prudens monet *R. Nachman in Talmud: Si res fuerit tibi clara sicut lux matutina, dic illam; si non, ne dicas illam.* Quique contrarium hîc defendunt, iis illud *Ciceronis l. 1. de Natura Deorum*, dictum objicio! *Quid tam temerarium tamq; indignum sapientis gravitate atq; constantia, quam aut falsum sentire, aut quod non satis exploratè perceptum sit & cognitum, sine ulla dubitatione defendere.* Ad 2 & 5 Excellentissimus *Celsus* respondere dignetur, quam humanissimè rogo! velitque Scholiis auctarium addat, est, quod & obnixè contendo. De signis planetarum quibus quoque metalla e.g. ☉ ☽ ♀ ♃ ♄ ♀ notantur, ut & de signo Antimonii, alibi data occasione in Scholiis

liis quibusdam discurrat! Magnum Myſterium iis ineſt, felix, qui eruit.

OBSERVATIO CXXIV.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,

De

Aëris Inquinamentis.

Accidit hoc Anno 1686. M. Junio aër noſter, qui ut rarò heterogeneis careat particulis, ſingulari quodam contagio vel inquinamento inficeretur: Videlicet omnia ex metallis confeſta peregrino anomaloque obducebantur colore, argentea cupreo, ut penitus in cuprum verſa viderentur: Succellu verò temporis ille color adſciticus evanuit, priſtinusque nitor rediit metallis. Aliqui cauſam rejiciebant in ſtagnum *Klenen Kieli dictum*, cujus aqua fermentefcens turbata *ſætidum putridumque* vaporem exhalabat, quique tam abominabilis noxiuſque erat, ut niſi Deus Miſericors emendaret, peſtem gignere potuiſſet periculoſiſſimam.

OBSERVATIO CXXV.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,

De

Cadavere ſanguinem ſtillante, præſente occifore.

Fridrichſtadii (quæ civitas in Holſatia ad Eideram fluvium ſita, & Kilia decem milliariſibus diſtat.) Quidam Fabri Ferrarii dicti Toulemont ſervus meretricem, qua diu uſus, malleo in cervice vulnerat, vulneratam in aquam præcipitat, hæc triduo poſt, aquis mortua innatat, ſicque mortua in ſtabulum Curia civitatis deferretur, adducitur ad eam homicida (cui nomen Matz) ipſo accedente jamque

præsente, cadaver è naribus sanguinem fundit & cruentatur, viso hoc confitetur facinus, capitur, poenamque capitis luit. Ex relatione beati mei Soceri Petri Johannis de Calis, istius civitatis, dum viveret, Senatoris.

SCHOLIION.

Quod si in ejus historiae aliarumque similium ætiologiam inquirimus, claret, quod istorum eventuum partim causæ hyperphysicæ, partim physicæ sint. De priorum genere hoc loco & tempore non sumus solliciti. Secundum autem genus paucis scrutabimur. Et ut hoc, si quid obscuri inest vel inesse videtur, demonstremus evidenter, sequentia supponimus.

(1) Sanguis (sunt verba *Kozack l. 1. c. 1. p. 84. de Hemorrhagia*) est extractum totius mundi seminalium rationum; non quidem secundum artem aut scientiam humani spiritus factum, sed secundum leges spiritus Mundani, qui omnia desideria carnalia, terrestria, animalia, in nobis moderatur, per quæ cum Mundo hoc communicamus.

(2) Aquæ est abyssus (idem *Autor a. l. p. 85.*) omnium saporum, odorum, colorum; Aër verò caliditatum, frigiditatum, humiditatum, motuum, ponderum. Ita sanguis corporis humani animalis in suo Chaos complectitur omnia, quæ in eo sensibilia fiunt, cujus vel tardius, & sub forma sensibili inde generantur vel excernuntur.

(3) Quemadmodum in semen omnium rerum, quibus vescimur, character idealis imprimitur, quem nulla mutatio in eo obliterare valet, & cujus archæum phantasia (juxta ideam impressam) in actum excitat, ille & prævalet &c. Nihil autem in semine, quin prius fuerit in sanguine *obs. 55. p. 92. Dec. II. Ann. II.*

(4) Quoniam verò (*Johann. Marc. part. 4. sect. 1. subs. 3. t. p. 405.*) in corpore mortuo aliquid vitæ superesse dixi, cujus ratione sympathia & antipathia fiat; tanto magis locum habet

bet in sanguine, qui omnium primo vivit, omnibusque aliis vitam influit: sicuti enim vitam habet ex se à quovis alio independentem, ita eandem citra ullius opem longius retinere valet: præsertim si à corruptione sit alienus: qualis nimirum est in iis, qui morte violenta decedunt.

(5) Quod quando infans per totam vitam à se abhorret (*obs. 50. p. 82. Decur. II. Ann. II. & Schol. in hanc obs.*) hoc fieri ob abhorrentiæ ideam, quam mater embryoni impressit, ob terrorem, quæ matrem gravidam ex subito felis in eam insultu invasit.

(6) Quicquid mater videt, audit, sentit, patitur, illud pariter videt, audit, sentit & patitur infans. Cujus enim infantis unum est corpus cum corpore matris: sanguis spiritusque utriusque sunt communes. *Malebranche l. II. c. 7. §. 1. p. 93.*

(7) Jam autem sensationes & affectus à motibus sanguinis & spirituum pendent ordine naturæ. *Idem ibidem q.*

(8) Pathemata vehementia, cujusmodi sunt ira, amor insanus, audacia, desperatio, valide concutiunt sanguinem & spiritus. *Zodiac. Gallici Ann. V. Dissertat. an sanitas ab animi pathematis &c. p. 245.*

(9) Pathemata, quæ possunt sanguinem concutere ut & spiritus, & quoque eodem modo & potentia sanguini posse imprimere ideam abhorrescentiæ.

(10) Ideo Deus, qui numeravit omnia, cuilibet numero legem constituit ordinis certi custodem; ut unum alteri esset subsidio, vel ad motum, vel ad quietem; atque sicut omnia justis temporibus, & locus tum moverentur, tum quiescerent, tum ad motum ex quiete; tum ad quietem ex motu peregrinarentur, circulari reciprocatione. *Kozack c. 3. p. 135. a. l.*

Ex supposito, quæ omnia credimus vera, concludimus cum *Joanne Marco part. 4. philos. 5. Rest. a. l. p. 406.* Hæc autem phantasia ideam sibi analogam pingit in subjecto materiali &c. ob quam sympathia & antipathia provenit. (scilicet illa idea imprimitur sanguini juxta *suppositum 5. 6. 7.* illa autem impressio

idea nullibi fit, nisi in sanguine, quia sanguis est tale receptivum, quale descripsimus *suppos. 1. 2. 3.* illa idea dependet à pathematis animi, juxta *supposit. 8. 9.* Nec ista idea movetur in actum, nisi juxta *suppositum 10.*) Cui idea analogæ & hostilis in corpore & sanguine homicidæ pingitur ab imaginatione ejusdem. Quæ hostilitatem in se exercent, dum intra spheram actionis magneticæ sunt constitutæ: mota que idea hæc ab illa, alias deinceps movet sibi connexas; quousque demum sanguinis ab idea motus concitatrice recipiat impulsus motumque. Ad hanc opinionem proxime accedit *Cornelius Gemma Cosmocriti l. 1. c. 6.* Videmus, inquit, extincto quoque cadavere, usque ad tertium diem interfectoris imaginem velut in concreto sanguine latuisse. Quam eadem semel præsentem residuus ille spiritus, propter ideas inhærentes in percussorem obvium concitat. Nec prius profluvium sanguinis è vulnere supprimitur, quam qui occiderat longius à funere sit semotus. Hæc *Marci* Sententia fundatur in suppositis, quæ jam ante attulimus, hisque & nos moti eam cadaveris cruentationem ex physicis causis posse oriri credamus.

OBSERVATIO CXXVI.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,

Lapilli Tussi rejecti.

Hoc Anno 1686. Mense Aprili decumbebat hic civis nomine *Daniel Solffvechter* gravi tussi cum asthmate laborans, materia, quam frustulatim exscreando rejicit, lapillis & sabulosa substantia plena est. Similem historiam jam ante annum cum nostris Curiosis Excell. D. D. *Joh. Daniel Dorstenius Dec. 11. Ann. III. Observ. 63. p. 153.* communicavit.

SCHOLIUM.

IN Medicorum & Physicorum foro de generationis lapidum in Macrocosmo & Microcosmo causa disputari, cognitum est, hicque in varias opiniones abeunt. Quod si scrutinium hujus rei instituiamus, comperimus, quod eadem causa, quæ in Macrocosmo producit lapides, etiam in Microcosmo gignit calculos. *Vallesius in sua philosophia sacra cap. XLIX. p. m. 300.* Lapidumque substantiam pertinere ad terram, & concretionem habere ab utroque, à calore scilicet siccante, & à frigore constringente, ut fictile. Siquidem neque dissolvuntur, liquati à calore, neque dissoluti ab aqua &c. Alii quendam spiritum lapidificantem fingunt. Hoc autem frustra dici arbitramur. Nam quod primò ad causam efficientem attinet, nihil certius est, quam sicut omnia calor & frigus duo spiritus architectonici architectantur; sic & hos duos spiritus ex materia ad lapideam substantiam disposita & modificata lapidem componere. Ita ut minimè opus sit hîc quendam peculiarem archæum lapidificantem fingamus. Natura per hos duos spiritus omnia illa efficit, quæ effici opus, & prout materia ad hoc vel illud modificata est, istud etiam ex materia fabricat, & non aliud, nisi in sua turberetur operatione vel etiam avertatur à suo scopo per vim quandam fortiolem aut motum violentum intervenientem. Quod superest de materia, de ea dicimus, quod quoniam omne humidum in nostro corpore, & quoque in mundo in siccum est coagulabile, cum primis constat hoc ex destillatione humidi, quod omne humidum post se relinquat aliquid terreæ viscidæque substantiæ, & hoc constituit caput mortuum: Quando nunc calor humidum nutritivum absomit, usque ad ipsam terream substantiam, facillimè fieri potest, ista terreæ substantia propter instantem calorem & præsentem visciditatem nexu quodam lapideo coaguletur, sicque lapidem constituat; sic & malè acetum, malè quoque sal accusatur, quasi hæc duo præ aliis apta sint generare lapidem. Sed potius
statui-

statuimus, ubicunque humidum, istic & lapides generari queunt. Cum omni humido sic insuper comparatum est, ut semper vaporet, quando autem non refarcitur substantia, quæ per vapores perit, facillimè fit, humido per vapores absumpto, materia residua terrea in lapidem convertatur, ista enim materia terrea in poris suis semper retinet aliquid materiæ viscidæ, & hæc instar glutinis particulas ferreas in contextum lapideum coarctat. Pulchrè quoque hac de re discurret *Libavius l. II. epistol. chym. N. VIII. p. m. 49.* Sed & in cavitatibus quibusdam ubi restagnant aliquantisper humores glutinosiores, aut sabulosi, ut in cerebro, pulmone, epate, renibus, rumine, ventriculo, intestinis, cholidocho, vesica &c. gypseas circumferunt concreciones & saxeos globos.

OBSERVATIO CXXVII.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,

De

Uvulæ prolongatæ Cura.

Curatio uvulæ eâ methodo, quam communicavi *Dec. II. Ann. II. Observ. 56. p. 93. & Ann. III. Observ. 50. p. 139.* cum Curiosis nostris, interea temporis sapissimè feliciter administrata est, nec fallit unquam. *Camerarius (Cent. XIV. Memorabil. Observ. 51. p. 1169.)* nostri Rustici (inquit ex *Rondelet. M. C. M. l. 2. c. 4 fol. 322.*) tonsillarum inflammationem, (antiades) furoulx vocant, easque curant frictione facta in carpo, existimantes tumores quosdam factos & apertos frictione illa dura in carpo prædictum affectum tollere, prodest autem revera ob diversionem. Hæc *Rondeletii* cura tonsillarum inflammationis non multum abit à nostra curandi uvulæ prolongationem methodo; in hoc autem non consentimus, quod quædam *diversio* uvulam in suum retrahat locum, tunc enim frictio in loco proximo prodesset, ut non opus in loco tam longè dissito, utpote carpo administraretur. Verum arbitramur,

bitramur, nodosillic in carpo existentes & *Comm. 3. Observ. 50. p. 139.*) à nobis remonstratos cum uvula habere consensum, quod probat, quoniam prolongata uvula hoc tuberculum magis sentitur tumidum, magisque versus manum descendisse, & frictione vehementi in locum suum restitui; frictio etiam peragitur in utroque carpo. *Uvula* est glandula; glandulæ cum glandulis per universum corpus dispersis singularem habent consensum, non secus ac aliæ partes. Quando autem nunc accidit, ut *Uvula* suo moveatur loco, etiam istæ glandulæ in carpo descendunt, & harum descensus testatur de *uvula* procidentia, sicut hoc cuilibet exploranti obvium. Quando dico, quod uvula glandula sit, hoc forsân nemo in dubium vocat, & quod tales glandulæ in carpo appareant, notum est; hisce glandulis cum uvula consensum esse, probat nostra observatio *n. l.* adducta. Quam cito ergo humor aliquis imbibitur ab uvula, & eam prolongat, is humor & depluit in carpi glandulas, easque intumescere facit, qua intumescencia & locum suum excedunt. Quando nunc hæc fortiori frictione vellicantur, exprimitur imbibitus humor, huic expresso humori succedit humor ex uvula depluens, quo & hæc evacuata in locum suum retrahitur, sicque non nuda est *diversio*, verum & quædam *expressio* imbibiti humoris; credo præterea, quod certus ductus ex *uvula* in has carpi glandulas transeat, per quem materia cum iis communicatur, inque eas infunditur, hæc expressionem postulat; hic autem ductus in *uvula* prolongatione solito magis lubricus est, exinde glandularum in carpo subsidentia. Hæc mea conjectura est de uvulæ cura, alii penitus inquirent in hoc arcanum, ergo etiam non desinam scrutari ætiologiam hujus curæ.

OBSERVATIO CXXVIII.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,
Lochia aquosa.

Cujusdam Commissarii Provincialis in Provincia Daniæ conjux in partu gemellorum lochiorum loco (excepta pauca ichorosa materia) meram ex utero fudit aquam. Et die 31. Julii huc venit Kiliam meo uteretur consilio. Prædixi me metuere hydropem, quam & ipsa metuit, curam auspicatus, Deus annuat cœptis: Est enim omnis hydrops periculosus; verum tamen hoc modo, anasarca periculosa, ascites periculosior! Tympanites periculosissimus &c. [Confer. Observatio LXXXII. Decad. hujus Anni I.]

OBSERVATIO CXXIX.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,
Delirium singulare.

ANno 1684. Mense Augusto curabam cujusdam Generosissimi Strenuissimique Chiliarchæ (qui ex splendidissimo Perillustriq̃ue *Ranzoviano* Stemmate ortus) conjugem febre maligna decumbentem, hæc in mentis abalienationem incidebat vehementissimam, ut multa paradoxa garriret, quæ inter se non cohærebant, nec præsentium, Mariti, Matris, meique vel & pedisequarum ullam haberet notitiam. Hæc in ejusmodi mentis aberrantis delirantisque paroxysmo canebat cantilenas, tam dulci melodia Rythmicaque Harmonia, qua nihil dulcius suaviusque ac concinnius me unquam audivisse recordor, quibus se, maritum, liberos, matrem, totamque Perillustrem stirpem Deo devotissimè recommendabat. Et quod mirum, vox erat tam fortis, ut homini athleticè valenti esset congrua; & quidem quod maximè demiror, cantilenas eas in ipso delirio primò meditata, nec unquam

quam memoriæ demandaverat suæ, nec in ullo exstant libro vel autorem aliquem, præter Generosissimam istam conjugem, agnoscunt.

SCHOLIUM.

Mens nostra nunquam in suis operationibus efficacior est, quam quo minus à corporeis impeditur, quemadmodum in somno, & graviore morbo, quo corpus debilitatum; Tunc mens suo quasi juri restituitur, ac sui fit compos, tunc talia potest, quæ captum humanum superant, eoque respectu & mens nostra quodam modo omniscia dici potest, habet enim ideas spirituales impressas, quas non hausit ex corporearum contemplatione, sed Deus primitus indidit, ut est aliqua DEI idea: Quare qui eam rasam tabulam, in qua necdum ulla litura facta cum *Johanne Marco Marci à Krenland (Philos. Vet. Rest. part. 3. sect. 3. subs. 3. p. 299.)* dicunt, hi videant ne in Deum injurii sint & in mentis majestatem, cujus amplitudo non minor est hoc universo creato. Et quoniam anima est ex spiraculo DEI, tanquam fonte, hinc etiam fit talia ex ejus principio scaturiant quorum ideas habet impressas.

OBSERVATIO CXXX.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI, Remedium nimii Hæmorrhoidum, Fluxûs.

Quidam in hac Cymbria nostra Proquæstor immodico fluxu hæmorrhoidum laborans cujusdam Medici opem implorat, hic varia ei præscribit remedia, inter alia, sanguis deplueret in vitriolum, ast omnia frustra: Accedit quidam senex rusticus, hic dat consilium, fumo Rasuræ ungulæ equinæ nates suffirentur, hoc simplicis hominis consilium plus auxilii ipsi attulit, quàm quæ Medici manu præscripta fuerant.

SCHOLIUM.

Ungulæ equinæ suffitu partum etiam mortuum ejici, in *Plinii histor. natural. lib. 28. cap. 19.* legimus, ejusdem cum butyro frixæ usum internum in dysenteria habet *J. B. Helmontius tract. pylor. rect. §. 22. & tr. ignot. regim. §. 41.* In eis copiosum reperiri sal volatile, in *Metallurg. contract. Cl. Jacobus le Mort, & Chim. Med. phys. cap. 11.* ostendit. Et hujus salis intuitu in hæmorrhoidum fluxu nimio suffitum earum utilem quandoque esse posse, existimo. Cum enim non semper à sanguine calido, biliolo vel effervescente ortum habeat, sed etiam, ut *Hippocrates in lib. de hæmorrhoid.* scribit, à pituita ad venas, quæ in ano sunt, decumbente, vel sanguine austero & acido, sicque in coagulationem pronò, qualis hypochondriacorum fluxui huic sæpè obnoxiorum, esse ut plurimum solet, & qui cœcervatus vasâ tandem laxet atque perrumpat, producat, unguarum fumus, ob salis volatilîs spicula, crassitiem, lentorem, & acorem illius corrigere, quin & fibras ab eo laxatas, discusso impacto humore, ad naturalem tonum reducere; aut fortasse spiritus efferos, sanguinem agitantés, sicque qua data porta, cum eo erumpentes, fœtore suo salinofulphureo, quo cætera ferè salia exsuperare à laudato *le Mort* dicitur, compescere, ac quasi ligare, unaque sanguini placidum motum restituere valet.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CXXXI.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI

De

Potu calido Puerperarum.

Honestâ quædam Matrona anno XII. hujus sæculi Embdæ Frisiorum nata, sicque annorum LXXIII. per suæ vitæ integrum curriculum, ab omni potûs calidi usu abstinuit abhorruitque: sed semper etiam sæviente

Bruma,

Bruma, frigidam cerevisiam glacie commixtam bibit, sitim-
 que suam extinguit. Sicque dilectissima mea conjux quatuor
 filiorum (Dei gratia) genitrix in suo puerperio contra hic loco-
 rum & forsân omnium Germanorum receptam consuetudi-
 nem semper frigidam bibit cerevisiam; Et cum in puerperio
 primo præsentibus matronis, Buxtehudæ in Ducatu Bremen-
 si, in assumendo potu calido gratificaretur, in gravissimum
 morbum vitæque periculum incidit, dato autem frigido cere-
 visix haustu illicò convaluit, ab eo tempore usu calidi potus ab-
 stinuit, puerperiique tempus sine morbo vel ullo sanitatis dis-
 pendio (Summo archiatrorum Principi Deo debentur grates)
 transegit. Nec frigidis abstinet tempore, quo ipsi juxta con-
 suetudinem feminarum (ut cum *Rachele Genes. XXXI. v. 35.* lo-
 quar) accidit. E contra si aliæ feminæ calidi potus usu carent,
 dictis temporibus, in vitæ discrimen incidunt. Nec ego au-
 tor ero ulli feminæ, hac in re conjugem meam æmuletur, ut
 ut ipsi benè cesserit. Et ego potius suadeo calidi potus usum ob
 multas rationes, quarum recensu hic supersedeo nisi forsân con-
 suetudo aliud imperet, suadeatque.

SCHOLIUM.

DE potus frigidi calidiq̄ue usu & abusu amplissimus discursus
 rendi cāpus sese hic pandit, verum isto labore Excell. D. D.
Jacobus Wolffius Collega Honorat. in sua pererudita & curiosa *Ex-*
ercitat. de Literatorum potu c. 11. §. 25. &c. defunctus est; Hicque
 laudatus Autor §. 34. p. 50. Denique tanquam memorabile (in-
 quit) recenset *Eunapius*, quod *Proaresius* expers calidi potus
 totam vitam exegerit. Duo autem hac vice expendere placet,
 tertium verò huic prælaudato *Jacobo Wolffio* expendendum re-
 linquimus. Primò placet agere de potu *Theæ*, de quo jam an-
 te quædam meditati sumus, verum loco *spicilegii* hæc addi-
 mus contra eos, qui ad eò istius herbæ encomio tument, qua-
 si nobis Europæis imò nobis Germanis deesset planta, quæ non
 similem effectum posset cedere, qualem sibi falso de potu *Theæ*

pollicentur. Contra eos autem hæc pono Theoremata. (1) *Quod omnis terra illa affatim proferat, quæ terra illius incolarum temperamento sunt proficua & homogœna*: Sicquæ (2) omnium exoticarum usu carere possumus. (3) Exotica nostræ naturæ sunt adversa. (4) Utquæ plurimum adulterata mangonioquæ corrupta. (5) Iisquæ morbi peregrini in terram nostram traducuntur. Hæc Theoremata esse vera, hæcquæ fundamento firmo inniti, palam est. Quod ad primum attinet, hoc ipsum eruditè & nervosè demonstravit Excell. *Thomas Bartholinus* in suo pererudito libro de *Medicina Danica*. Eodem labore & hoc demonstratu facile esset de *Medicina Germanorum*, quod scilicet nostra Germania ubertim producat, tam quæ requirit necessitas, quàm quæ exigit voluptas, ut minimè opus esset, ex Indiis sanitatis præsidia accersamus, ut nunc fit, cum nostrum solum, nostræquæ mineræ, vivariaquæ iis luxuriarent. Et nos exoticis carere posse, eaquæ mercatorum avaritia corrumpi vel adulterari, sicquæ novorum morborum occasionem materiamquæ præbere, jam ante demonstravimus in *nostra Methodo cognoscendi simplicia vegetabilia* §. II. pag. 21. &c. Hæc hæctenus de exoticis dicta apud omnes saniores arbitramur esse in concessio & confessio, proinde jam applicamus hæc ad herbam, vel fruticem *Thee*, quæ non solum nostro temperamento contraria, siquidem crescat in terra, quæ sub ferventissimo climate sita, sicquæ etiam terræ suæ aërisquæ indole donata est. Ita etiam non potest habere virtutem, qua temperamentum nostri corporis peccans possit corrigi. (2) *Ea planta in totum carere possumus*, quum Germaniæ nostræ imo & hujus nostræ *Holsatiæ* solum suppeditet in magna copia herbas, quæ *Thea* palmam possunt facere dubiam, inque ejus locum optime majoriquæ sanitatis commodo substitui possent sequentes *Herbæ Betonica, Veronica, Euphrasia, Majorana* &c. *Baccæ juniperi*, &c. De *Betonica*, hanc illi surrogari posse, si illius decocti usus introduceretur, scribit *Thomas Bartholinus a. l. Dissert. 5. pag. 234*. Ego sanctè dicere possum me jam ter infuso

Betonica loco *Theæ* esse usum, non sine sanitatis commodo; imo & elapso mense Septembri his egregium *Thea* potui assuetum hominem infuso *Betonica* pro *Thea* fefellisse, qui & istud infusum affatim mecum bibit, & *Theam* istam, credebat enim eam esse, laudavit, sibi que bene de ejus usu fuisse confessus est. Quis autem tam peregrinus est in noticia *Betonica*, ut non majorem efficaciam eam habere concedat. Secundo dico surrogari posse *Veronicam*; non admodum diu est, cum quidam Generosissimus Dominus mecum periculum faceret de *Veronica*, hanc eodem modo ut *Theam* infundebamus, ac sat magnam copiam de illo infuso bibimus, nec male nobis cessit ejus usus. Imò die 3. Octobris, cum ad ipsum Generosissimum Dominum in Toparchiam suam accerseret, sponte confessus est, se ultra ostiduum loco *Thea Veronica* esse usum, paremque effectum se in ejus usu esse expertum, nec dubitabat *Veronicam Thea* præferre, se & diutius in *Veronica* usu velle perseverasse, sed propter defectum non potuisse. Ex his experimentis patet, nos *Thea* posse carere, & majori sanitatis commodo illi surrogari *Betonicam* & *Veronicam*, utriusque plantæ usum jam probavit experientia. (3) Quod hæc planta, quæ juxta *Simonem Pauli* est chamæleagnus, etiam avaritiam fraudemque Materialistarum experiatur, ut pro vera planta *Thea*, quandam adulteratam mangonioque corruptam vendant, nullum omnino dubium est. Multas omnino querelas de hac impostura audiavi; Libram herbæ istius *Thea* vendunt jam pro 12. thaleris imperialibus, imò & majori pretio venire solet. Sicque duplicem *Theam* faciunt *imperiale*m & *communem*; illa maximo pretio venditur, hæc minori. Verum quoties communem admiscet *imperiali*, vel & communem pro *imperiali* istius rei ignaris vendunt? Fraus illa tam multiplex est, ut verbis exprimi non possit. Avaritia enim Materialistarum inferno similis. Judæi, foeneratores, potius tolerandi in Republica, ut qui solum crumenæ insidiantur, quam illi fraudulentum aromatarum, qui vitæ hominum insidias struunt, suntque foeneratores pessimi, &

homi-

homicidæ nequissimi. Sed dicis *Thea* tot commoda sanitati præstat, ut hoc ex Nobiliss. *Bontekoe* scriptis claret, ergo ejus usu carere non possumus; & Nobiliss. *Bontekoe* sat prolixus est in virtutibus *Theæ* deprædicandis; ast hætenus experientia ipsi testimonium non æquè verum, sed infidum perhibuit. Si etenim *Thea* omnes ejusmodi vires, quas ipsi *Bontekoe* tribuit, possideret, incomparabilis panacea foret. Verum enim verò experientia idem non asserit, sed potius vis illa, quam ei tribuunt, aquæ calidæ accepta referenda est. Idem mecum asserit Nobiliss. *Antonius de Heide Cent. Observ. Medic. Obs. LXXVI. p. 159.* Ejus potum aliquando quibusdam conducere negare nolo: Tamen ut eum omnibus utilem putem adduci nequeo: quippe verosimile videtur emolumenta quædam *Theæ* adscripta ab aqua calida potius esse deducenda. H. 1. Mihiq̄ præterea ambiguum est, an aqua sit verum & genuinum menstruum, quo vires ex *Thea* possint extrahi, quoniam aqua penitus ejus contextum non solvit, nec intimam ejus essentiam medullicis penetrat. Hoc etiam quodammodo liquidum evadit ex observatione Dn. D. prælaudati *de Heide* sic scribentis: Tincturam è foliis *Theæ* mediante aqua calida extrahi vulgo notum est. Elegantiore verò colore rectificatus spiritus vini ab iis tingitur, ut & sapore adstringente ac gratè amaro. H. 1. Quod si ergò aquâ virtus ex *Thea* non sufficienter extrahitur, quod non videtur fieri, cum spiritus vini alcoholisatus aliam virtutem ex ea extrahat, sequitur, quod hætenus de genuina indole *Theæ* non judicare potuerunt; ferunt enim judicium de tali Extracto *Theæ*, quod non adæquato menstruo fuit præparatum. Alii & *Theam* infundunt in lac, sed hoc multo minus aptum menstruum est ad vires ex *Thea* eliciendas; itaque, ut dictum, judicarunt de Viribus *Theæ*, quæ præ se fert extractum *Theæ* menstruo minus idoneo compositum. Sicq̄que procul dubio alias vires proderet, si genuino menstruo extractio fieret. *Bontekoe* scribit potum *Theæ* prodesse contra podagram, sed qua vi podagræ mederetur, nisi beneficio copix calidæ.

Sicq̄que

Sicque Hydropotæ non infestantur podagræ cruciatu. Omnes affectus, contra quos Theæ potum deprædicat *Bontekoe*, emolumentum insigne sentiunt ex aquæ potu frugalisque Diætæ observantia. Et Excell. *Simon Pauli de abusu Tabaci & Herba Theæ p. 47. & 48. &c.* aliisque in locis pluribus & insufficientem enumerationem partium, vel demonstrationem esse dicit, quod Chineses à potu calido vel herbæ Theæ usu bene & à malis variis, imprimis vero à calculo, podagra, & chiragra immunes degant, nec universalem pestem quampiam illic observent; & hoc potius loci, aëris, vel coeli, & aquæ præcipue salubritati attribuit, atque inde excellentem sanitatem illic dependere scribit. Aquas autem propter mineralium efficaciam ibidem saluberrimas, nec non fontem peculiarem paralyticis mirè proficuum illic reperiri, eodem autore teste ex *l. a. p. 49.* percipere solet. Quod Chinesibus etiam aquæ potus & decocti chinæ usus sit frequens, apud eundem autorem *p. 44.* scriptum comperimus. Tandem quod etiam diætâ Asiaticorum Europæis non ita congrua atque ideo potus illorum calidus, nostro frigido usitato, in nostris regionibus neutiquam præferendus sit, laudatus *Pauli* idem censet. Sicque hunc locum ex *Simone Pauli* citat Excell. *D. D. Jacobus Wolff. a. l. §. 31. p. 48.* Huncque articulum hisce verbis claudit: Accommodamus, ait, eidem asserto non inviti assensum; sique ad alios corporis affectus nationum earundem respicimus, quia marcore & sputatione frequenti laborare dicuntur, ideo suspectum istum potum nostro subfrigido minus præferimus. Suffragatur quadantenus opinioni nostræ *Bernh. Svalvius in quarel. ventric. p. 161.* Dum tepidiusculum potum, nec admodum calidum laudem mereri ait, idque consuetudinem ita ferre, quod Japonenses fervidam bibant. Mihi plurimum gratulor, de Excell. *Wolffii* albo calculo, quem nostræ Sententiæ ex *Celeberrimi Viri Scriptis* appono. Merentur & hic locum illa, quæ de Thea Excell. *Henricus Mundt d. l. c. 15. §. 2. 3. p. 482. in Novo lumine physices* scribit: Multa de virtute, ait, hujus potus prædicantur: Nam dicitur omnibus cerebri, &

nervosi generis morbis conducere: item phthificis, stomachicis, & splenicis auxilio esse. Porro narrant, neminem eorum, qui eo assidue utuntur in regionibus ubi nascitur, lithiasi, aut arthritide tentari, §. 3. Sed suspicio est, folia optimæ notæ ad nos raro, aut non omnino advehi: aut si advehantur, tempore, & longissima navigatione vilescere. Itaque nonnullis pseudothea è Betonica, scordio & chamæpitide eodem modo infusis non minoris efficaciam videtur &c. Et alia ratio subest, quare *Japonenses Sinensesq;* fervido potu fruuntur, scilicet, *vivunt* sub ferventissimo climate, ubi sol illorum corporum calorem ad circumferentiam evocat, & diffundit, ita ut viscera vix debito calore caleant, ut autem hanc caloris foras evocari jacturam resarciant, fervido potu indigent. E contra apud nos calor magis in intimis corporis visceribus dominatur, & concentratus est, proin calidus potus vix nobis tam proficius est, ut *Sinensibus & Japonensibus*. Nec parum famam potus Theæ immittunt nocumenta, quæ idem *Antonius de Heide a. l.* commemorat: Hunc potum quibusdam nocuisse videtur Experimento sapius probatum, inter alia hoc patet ex sequenti historia. Mulier vegeta & sana potui Theæ addicta conqueritur de frigore acri interiora concutiente, præsertim noctu: quod Theæ potu derivandum putat hanc ob causam, quia eo potissimum corripitur, ubi huic potui indulsit. Memini ante aliquo annos virum robustum conquestum esse de frigore acri in abdomen, quod etiam potus Theæ, quem quotidie sumebat imputat. H. 1. Et quoniam talia similiaq; vitia metuunt Theæ potatores, ut plurimum, quando assatim ventrem aquæ potu haustuque impleverunt, superinfundunt haustum vini Canariensis, vel adusti, vel spiritus anisi, cymini, Elixiris levistici Matthioli, Liliorum convallium, & id genus spirituosos haustus inebriantes. Sed dicunt, Thea elicit sudorem, & hoc facit aquæ fervidæ haustus, cui vis sudorifica tribuenda, non Theæ. Interim laudamus Theæ potum ex hoc capite; quoniam facit ad frugalis diætæ observantiam, & præstat Theæ potum

assumamus modicè, quam ut ventrem & caput oneremus *inebriaminibus*, sicque multis morbis occasionem suppeditemus, qui ex inebriaminum abusu oriuntur, & animam ex corporibus nostris exulare faciunt. *Apotu Theæ* progredimur ad potus calidi usum in febre ardente, & hoc erit alterum hujus Scholii punctum. Quod inter illa symptomata, quæ febrem ardentem comitantur, *sitis* censeri debeat, non solum autores Medici, verum & ipsi ægri attestantur, & rarò feбри ardenti abest sitis, & quando hæc abest pro infausto habetur signo. Quomodo autem sitis in febre oriatur, meo arbitrato, satis *benè Pompejus Sacchius* Vir in hujus Seculi ornamentum datus erudito *libr. Iris Febril.* dicto *c. 15. §. 7. p. 242.* demonstravit. scil. *Bilis vincens alios humores, unde caliditate vaporum fauces exsiccando, & salivalem humorem incrassando, sitim molestant parit &c.* proinde ad sitim illam exstinguendam pragmatici præscribunt apozemata refrigerantia, julapia, potiones, emulsiones, &c. quæ omnia merentur suam laudem, & sæpius bonum effectum edunt. Nec nos in totum ab eorum usu abhorremus; cum primis acidiuscula; ast in febre ardente quam maximè proficuum arbitramur calidi potus usum: quem autem nolumus constare ex *cerevisia*, si quidem hæc vix tam tenuis esse potest, ut non vapores ad caput ableget, qui id turbant, & somnum turbulentum generent. (2) Nec *vino* constabit, licet id aqua dilutum præstans sæpiuscule sit potus, quo interdum febricitans commode uti potest. Sed constabit *aqua*, quæ calida vel *Theæ*, vel *Veronica*, aut etiam *Betonica* affundi debet, sicque hoc *infusum calidum* assumatur; nec malum, si febrem aliqua malignitas comitetur, hæc aqua calida affundatur *Baccis juniperi, Radici Scorzone-va, contrajerva; Herba Scordio, Carduo benedicto, &c.* Nec opus aquam simplicem fontanam sumamus, potest & aqua boraginis, acaciæ, tussilaginis, vel alia pro re nata assumi. Quare autem potum calidum, vel etiam infusum recommendemus, sequentes rationes suadent, quas partim emolumenta, partim nocumenta docent, partim bibendi suavitas & diuturnitas.

nitas. *Emolumenta*, quæ ægro ex talis infusi haustu pollicemur, sunt: (1) Tale infusum calidum assumptum copiosum elicit sudorem; provocatio autem sudoris, qua fuligines simul exhalant, ne illæ in corpore corrumpantur, apprimè utilis & necessaria est. Sicque & sanguis ab excrementis suis mundatur. (2) Eodem modo & pori aperiuntur, ut ritè procedat insensibilis transpiratio, quò melius autem illa sese habet, tantò magis convalescentiæ spes affulget. (3) Talis potus caliditate sua, omnem occasionem flatuum generationi præscindit, hi autem ubertim generantur, quando vires languescunt. (4) Ejusmodi potus quàm maximè reprimat vapores, ne illi sic in caput efferantur. (5) Potus calidus etiam prohibet, ne salivialis humor nimium incrassetur, hujus enim incrassatio sitim gignit. (6) Potus calidus bilem efferam domat, & una abstergit, ne illa adhaerentia sua noceat. (7) Imò tale infusum melius salino-acidas particulas resolvit, ne & hæc corpus lædant. (8) Tale etiam infusum exæstuantem sanguinem temperat, ejusque visciditatem novum serum sanguini affundendo corrigit. (9) Tale etiam infusum (excepto infuso Theæ, quod magis vigiliæ efficit,) blandè somnum provocat. (10) Tale infusum & ventriculo prodest, ejusque necessarium calorem conservat, nec in totum appetitum minuit. (11) Et nostro arbitratu, & tale infusum phrenitidem præcavebit, ne in illam æger dilabatur. Hæc sunt potiora emolumenta, quæ ex largiori calidi infusi haustu promittere possumus. E contra frigidus potus hæc nocumenta gignit: (1) Si diutius eo uti perseverent, appetitus ventriculi tam magnoperè perditur, ut debellato febris paroxysmo, tunc tam languidus ventriculus superest, ad quem curandum prolixiori industria & medicamentorum apparatu opus, quam antea requirebatur ad ipsum morbum superandum, cujus languor ventriculi duntaxat fuit aliquod symptoma. (2) Quoties videmus, quod febre ardente laborantes insuper incidant in pleuritidem, peripnevmonium, & alia mala, quæ revera aliunde non proveniunt, quam à nimis larga potus frigidi infusione.

fusione. (3) Quando sic interanea vehementissimo æstu uruntur, & simul tunc in ista æstuantia viscera infundatur frigidum; quid hoc aliud est: quam quod ibi duo extrema concurrant, quorum concursus incurabile malum parit. (4) Docuit experientia sæpius homines febre ardente laborantes subito extingui, hujus rei nullam causam esse arbitramur aliam, quam quod partes, per quas frigidus ille potus transit, vel gangræna occupentur, vel etiam aliqua syderatio eas obsideat. *Omnis enim mutatio ab uno extremo ad aliud periculosa est.* (5) Quod & potus frigidus plura nocumenta, quam calidus attulerit, docet nos Excell. *Wolff. l. 2. §. 28. 29. p. 45. 46.* proin melius facimus, media tutaque incedamus via, qua nemo perditur. (6) Quemadmodum à frigido potu post vehementes corporis motus protinus quosdam suffocatos commemorat *Adrianus Spigelius l. 6. de human. corp. fabrica. c. 2. Job. Henric. Paul. in anat. Bils. c. 8. p. 88.* Similis suffocatio fieri potest in corpore, in quo viscera tantopere calent. Quippe homines à frigido potu post motus vehementes non aliunde læduntur, quam quod motus calorem nimium in corpore excitaverit, quoniam autem in calentia viscera infunditur frigidum, exinde subita illa mutatio suffocationem accersit. Memorabile exemplum *legimus in sepulchreto Excell. D. D. Boneti L. 3. Sect. 14. Observ. 5. p. 896.* Plura nocumenta frigidi potus congeffit prælaudatus *D. D. Wolff.* Omnia autem illa nocumenta quam maximè metuenda sunt à frigido potu in febre ardente. Præstat ergò calidus potus. (7) Diutius largiusque tali infuso uti possumus, & sine minore noxa, quam aliis potus frigidi generibus. His argumentis moti potum calidum frigido in febre ardente præferimus. Sed antequam huic discursui finem imponamus, paucis & ad objectiones contra calidum potum: (1) dicunt, quod non æquè sitim extinguat, & affatim bibitus æquè sitim extinguit, nec tam citò rursus potus exigitur, quam post frigidi assumptionem. (2) *Objiunt*, quod calidus potus non æquè spiritus refocillet, ac frigidus; nec etiam animi deliquio tam citò succur-

rat. & potus calidus debet esse loco ordinarii potus, interim ægro in promptu esse possunt aquæ cordiales, de quibus interdum aliquot cochlearia assumat, hæ spiritus refocillare, & animi deliquio subvenire possunt. Tantum de potu calido in febre ardente commentari placuit; prælaudatus *Wolff. a. l. §. 33. p. 49.* allegat *Marci Mappi* dissertationes geminas de potu calido, quæ mihi non ad manus, B. L. eum autorem consulere potest.

OBSERVATIO CXXXII.

D. JOHANNIS de MURALTO,

Anatomie Ardeæ.

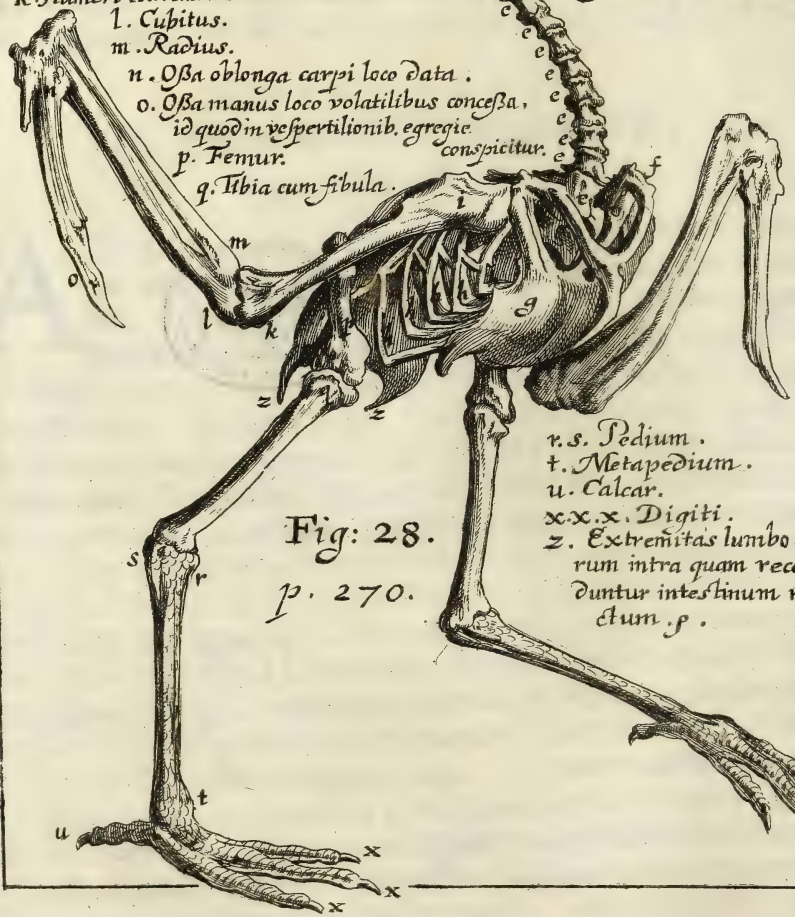
ARdea hæc, quoad staturam, Ciconiæ haud absimile quid referebat, colore tamen differentiam aliqualem innuebat. Erat enim armata rostro oblongo, minore tamen & brevior quam Ciconia, unà cum collo, quod undiquaque plumis nigricantibus reflexo ordine dispositis circumdabatur. Collum excipiebat corpus reliquum, inferius candicantibus plumis molle, ab alis verò ad superiora fuscum. Pedes erant longissimi quatuor digitis ornati, quorum uterque, tres versus anteriora, unum versus posteriora protendebat. Quoad interna; ipsius peritonæum erat undique abdomini succinctum & superius cohærens cum diaphragmate, suspendebatque hepar quod ventriculum utroque in latere tegebat, duobus lobis à se invicem divisus; Vesicula biliaria inde prodibat oblonga, ventriculus sterco pilosum continebat, ab avibus & muribus cujus plicæ interiores omnes commodè separabantur à subjecta muscolosa cute. Ranam habebat in gula Salamandram lacertamque, ita quoque in œsophago pisces conspiciebantur, ad cujus principium congeriem plurimarum glandularum vidimus, quæ pressæ, liquorem fermentativum subcitrinum undique plorabant fracidi, penetrantissimi odoris; erant autem hæ glandulæ omnes ex conglobatarum numero, cylindricæ; reliquum œsophagi ad gulam usque erat am-
plum

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

- a. Os cranii.
- b. Rostrum superius.
- c. Rostrum seu maxilla inferior.
- d. Articulatio inter duas maxillas.
- e. N° 16. denotant totid. vertebnas colli.
- f. Anterior sterni pars clavacula dicta.
- g. Latior ossis sterni pars, sive scutum pectorale.
- h. 5. Costas denotat.
- i. Humeri condylus.
- k. Humeri extremitas cubito innexa.

Ardea Stellaris.

- l. Cubitus.
- m. Radius.
- n. Ossa oblonga carpi loco data.
- o. Ossa manus loco volatilibus concessa, id quod in vespertilionib. egregie conspicitur.
- p. Femur.
- q. Tibia cum fibula.

- r. s. Pedium.
- t. Metapedium.
- u. Calcar.
- x. x. x. Digi.
- z. Extremitas lumborum intra quam reconduntur intestinum rectum. p.

Fig: 28.
p. 270.

plum latumque ſtriis ſuſſum verſus, plurimis diductis. Poſt ſeparationem internæ tunicæ ventriculi, villi plures ex oppoſito latere ſpectabantur; inteſtina pluribus glandulis rotundis forinſecus ornabantur cum meſentèrio undique connexa. In lumborum cavitatibus, utrinque carnes glanduloſæ erant conſpicuæ, renum loco data. Paulò ſupra poroſi pulmones pallidique intra ſpatia ſua ceu totidem præſepioliſ ſepeliebantur. Cor erat ſuſpenſum in medio pectore, duobus ventriculis præditum, valdèque carnoſum, muſculi pectorales craſſitie inſignes ad motum alarum accommodati videbantur, aures patulæ acumen auditus indicabant, oculi erant prægrandes, cerebrum verò totum flaccidum. Quoad oſſa in lumbis 6. utrinque conſpiciebantur præterea 24. colli & dorſi vertebraſ obſervavimus, 5. inſuper numeravimus coſtaſ & ſternum ſalcata lataque apophyſi præditum erat, cujuſ ſummo clavicula, ſuperinducta membrana fortiori adhærebat.

Fig. XXVIII.

OBSERVATIO CXXXIII.

D. JOHANNIS de MURALTO,
Verruca cancroſa.

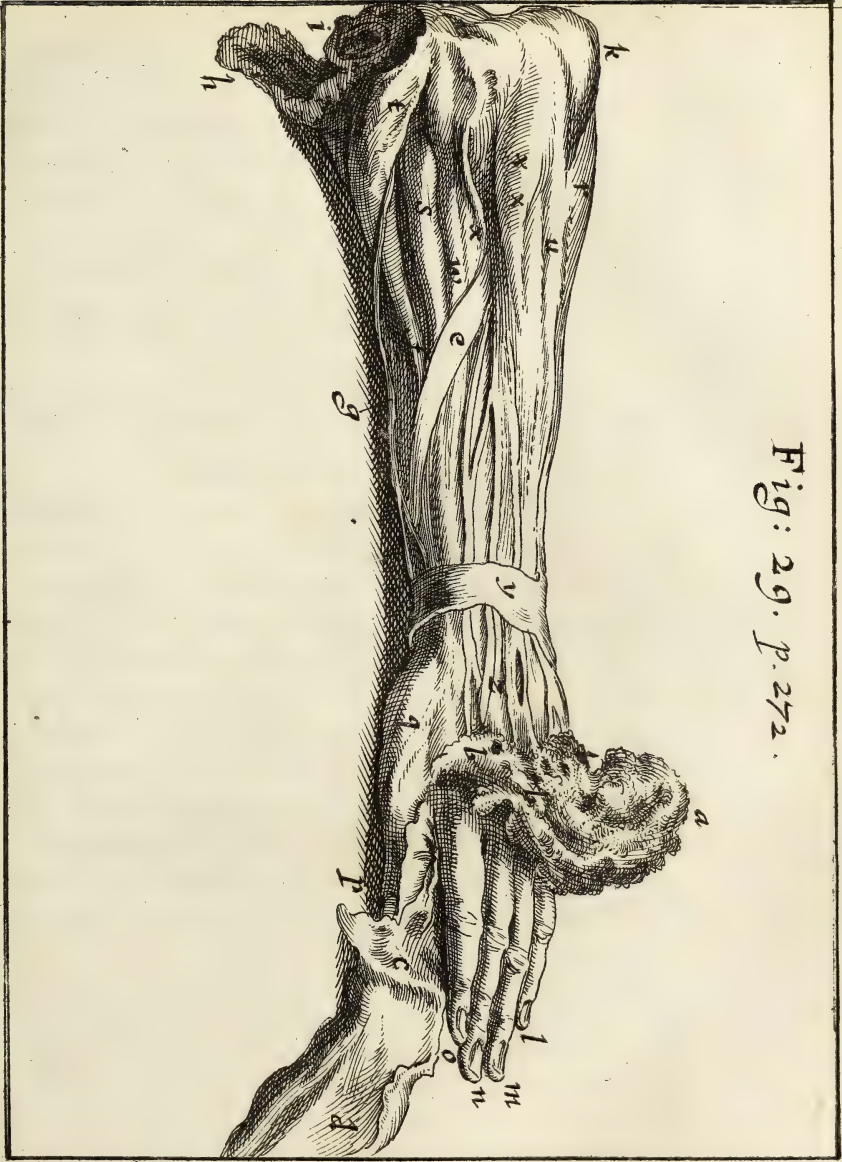
Henicus Meyerhoff pago Weyach ditionis Tigurinæ, ſexaginta quinque annos natus, ante annum in manu ſiniſtra, verrucam parvam accepit, quam ſcalpendo eradicaſcit, ut exiſtimarit ſpatio trium hebdomadarum verrucam hanc evanuiſſe, quia nihil amplius percepit, nihilque vidit, ejus loco verò rubicunda macula cum dolore comparuit, ingraveſcebat dolor, denuoque verruca comparuit, ac incrementa ſenſim ſine ſenſu ſumſit, latiusque vagata eſt ingenti cruciatu per totum brachium, magnitudine ad ovum gallinaceum accedens. Doloris & moræ pertæſus, circumforaneum adivit ægrotus, qui ipſi ſanitatem promiſerat, abſcudit hic verrucam, tantamque lãguinis vim profudit, ut ſiſtendo par

do par vix eſſet, uſurpavit porrò varia medicamenta præfatus homuncio, uſurpavit quoque Sabinam à Medico quodam celebri Senatui medico noſtrati propoſitam, ſed ſine omni effectu, ſiquidem malum partes vicinas ſerpendo vorabat, dolor intolerabilis reddebatur, uſque ad cubitum & ultra perreptans, febricitabat ægrotus inſtar macie conſumti, nobis multoties comparebat & auxilium implorabat, abſciſſionemque brachii quam ardentiffimè precabatur; Miſericordia ducti petiſſimum ipſi denegare nolentes, ſupra cubitum die 28. Menſ. Julii operationem ſubire conſeſſimus & in brachio notavimus verrucam hanc cancroſam cujus icon hic præ oculis ponitur, non tantum tendines digitoſ extendentium muſculorum, ſed & metacarpi oſſicula ſcabra atque carioſa fuiſſe, intra quæ materia ſebacea, craſſa, purulenta, foetorem ſpirans acidum penetrantiſſimum, ex pluribus foraminibus exprimi poterat, tendines quoque inflammationem aliquam jam concepiffè, ex colore & dolore ſpaſtico, in præced. arguimus, ſperamus autem bono cum Deo virum hunc evaſurum.

Fig. XXIX.

- a* Cancer ſuprà metacarpum ſiniſtræ manus ſitus.
bbb Ejus ſubſtantia intra diviſos digitoſ moventes tendines profundius repens.
c Cutis à pollice ſeparata.
d Cutis brachii dilatata & ſemota.
e Muſculus cubiteus externus.
f Cubiteus internus.
g Tendo quidam oblongus à humeri apophyſi descendens.
h Relicta poſt amputationem caro muſculoſa humeri.
i Oſſis humeri ad cubitum vadens portio.
k Oſſis humeri externa apophyſis.
l m n o p Quinque digiti.
Q Pollicis extenſor.
R Supinator brachii alter.
S Brachii alter.

Fig: 29. P. 272.

Map of the ...

T Brachiaeus.

V Extensor carpi primus.

W Carpi extensor alter.

Xx Extensores bini digitorum.

y Ligamentum annulare.

z Tendines articulorum digitorum.

OBSERVATIO CXXXIV.

D. CHRISTIANI MENTZELII,

De

Iride Solari in planitie terræ & Arachnio
meteoro.

CUrThaumantia cælum nubesque pertasa ex alto in planitiem terræ se demittit coram homine? scilicet DEI cum mortalibus antiqui fœderis memor, divini amoris & gratiæ erga humanum genus, beneficiorum DEI aliàs obliuiosum, memoriam refricare instituit. Causæ naturales non excludunt supernaturales. Sic ego supputo Christianus. Vos calculum adjicite sapientes rerum sublimium perscrutatores, quos decet, Mathematici. Hôc Salvatoris nostri Annô 1686. die 30. Septembris Juliani, h. 8. antemeridianâ, sub elevatione Poli nostri Arctici 52. graduum cum dimidio, Potsdami, cælo sereno, Sole rorem cum frigore in terram deturbante & super gramina demessa, telis araneorum foëtus innumeri & arachnio meteoro obducta, rore in guttulas margaritarum instar rotundas condensato, cum visitassem manè Serenissimum Electorem, & me domum referrem, Iris in via, in prato nempè quodam parvo, quod pertranseundum erat, se mihi exhibet ex latere, ubi Sol umbram meam in oppositum, nempè occasum versus, projecerat. Sisto gradum, novitate rei antea à me non visâ ductus, quamvis ab aliis forsân; voco in testimonium proximè habitantem Cl. D. D. Casparum Mar-

chium, Caspari filium, Archiatrum Electoralem, Collegam meum suavissimum. Procedimus ambo ad locum, ubi Iridem integram, quaquaversum nos concomitantem, in prati graminibus, rore, & araneolarum telis undique & densè obstitis, perlustramus. Erat hora circiter nona matutina, cùm ego scipione meo, cui innitor, & qui tres pedes Reinlandicos accurate dimensos & in suas uncias distinctos continet, distantiam Iridis à pedibus nostris mensuro & à calcaneo meo (ubi angulum rectum loco) usque ad apicem Iridis ante nos tres pedes Reinland. dimetio in umbra mea, reliquum autem umbræ per Iridem, ut pars diametri, duplo longior excurrebat, adeò ut tota umbra 9. vel 10. pedes Reinlandicos constitueret. Sic data mensura lineæ rectæ ab oculo meo usque ad calcaneum, quæ est quatuor pedum cum dimidio (cùm tota statura mea sit quinque pedum Reinland.) formo triangulum rectangulum, BCD cujus latus ab angulo C ad apicem Iridis D sit trium, & latus rectum, CB sit quinque pedum; unde angulus $CB D$ erit circiter 30. gr. & $CD B$ 60. gr. Porrò totius umbræ longitud. cùm sit circiter 9. pedum, dat triangulum BCE , cujus angulus CEB est 30. & oppositus angulus è contra 60. graduum. Figura autem Iridis erat Hyperbolica, tanquam ex conii FGH latere dextro FH Hyperbolica sectione $L I K$ excisa, ut est apud Apollonium. Hic A Sol est, cujus altitudo supra Horizontem Potsdamensem forsan per triangulum BCE inquirenda, qualis tunc temporis fuit. Quibus modis autem Hyperbolica Sectio juxta Apollonium instituenda, cùm latus conii FH secatur in L hyperbolicè & Diameter Hyperbolæ SL sit externa, sive latus transversum, nimirum vertice Hyperbolæ L prolongato in MN , ubi in N latus conii GF concurrat &c. Autor est consulendus. Ego existimo (salvis meliorum Sententiis) Solem A dare Diametrum nostræ Iridis Hyperbolicæ in terris per umbras esseque centrum omnium Iridium, uti in Fig. XXX. indicavi. Porrò an homo semper extra Irides & nunquam intra arcum cælestem etiam in terris, ut hoc loco, visum, constituatur, non ausim

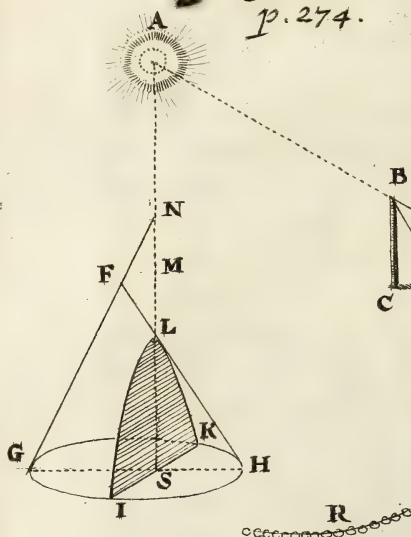
simpliciter affirmare. Nam etsi in Iride nostra terrestri id accidat, cæteræque Irides omnes hominem circumvenire aut pone illum se sistere nunquam videantur, insuper subtilis ingenii Vir des Cartes hominem extra totum arcum Iridis ponat, ut est appposita figura de Iride Cartesii sub Fig. XXXI. expressa; potest tamen fieri, ut homo in principio pluviosæ nubis, sive in guttis primis pluvix, à Sole in Iridem illustratæ, versetur, qui etsi Iridem retrò se ob lumen Solis videre non possit; eam tamen prope & ante se in oppositam partem Solis, densam nimirum nubem pluviosam intueri poterit. Neque statuerò hominem semper tres pedes Reinlandicos extra Irides terrestres constitui, ut mihi accidit, cùm ascensus Solis ad meridianum loci, & umbram hominis, & Iridis apicem ab homine distantem (quamdiu materia Iridis in terra non absorbetur) variè possit mutare. Et licet quis distantiam hominis ab apice Iridis determinare cupiat ex figura Cartesiana hîc apposita, quoniam posito, quòd homo E, qui ex angulo circiter 42. graduum Iridis apicem D intuetur, & ibi colores Iridis ex ampulla vitrea aqua plena & Solis radiis in B C D refractis & reflexis constituit, cum sua distantia, ab Iridis centro M ad suum oculum E delata & 44. partium circiter longa, deferatur in altum per circulum F ad apicem Iridis D, emineret oculus hominis supra apicem Iridis circiter 4. partes: vel si pari ratione Iris cælestis 40. partium ex centro M ad apicem ejus D sese inclinaret ad terram versus pedes hominis, similiter homo extra Iridis apicem tres vel quatuor partes de quadraginta collocaretur, ut mihi tres pedes ab Iridis vertice distante accidit; tamen non ausim statuere, partes has esse Iridis determinatas, cùm illæ nunc in perticas integras, jugera, & majores mensuras, juxta loci varias distantias, nubium, Solis in hoc vel illo signo cælesti, hac vel illa Zona, hoc vel illo loci horizonte, hac vel illa hora statum, oculi humani apertitudinem, & secundùm alias circumstantias abire & commutari possint. Quapropter cùm me huic calculo imparem agnoscam, exorandi sunt cujuscunque loci Clariss. Domini Mathematici,

ut ingeniosè supputent, cur Iris in planitie terræ figurâ hyperbolica apparuerit, & annon parabolicâ vel alia circulari forma in planitie terræ se exhibere possit? cur tres tantùm pedes ab homine apex Iridis & non plures tunc fuerit? & quæ ex aliis circumstantiis deduci possunt, ut nostra admiranda Iris sit nostra jucunda Eris. Cæterùm colores nostræ terrestris Iridis non tam multivarii erant, ut cælestis: nam extrema pars ejus versus hominem, quæ O O O est notata, rubebat; ruborem sequebatur dilutissimus color luteus, qui deinde in album mutatus, candore reliquum arcûs constituebat. Unde inquisitio de his coloribus ibidem institui potest. Pars illa quæ Q notata est, pars est agri, prato P P P adjacentis, quæ ob defectum roris Iridem non exhibet, sed saltem pratum P P ubi ros telis aranearum tanquam filis instar margaritarum affixus cohærebat & quasi alligabatur, ut R monstrat. Nunc paucis de Meteoro Arachnio agam. Etsi meteora veteribus sint ea, quæ circa loca astris vicina accidunt, ut cùm Cometes exsurgit, & ad illum omnium vultus in cælo est; tamen inter meteora numerantur quoque ea, quæ in terris fiunt, ex æthere tamen vel alto oriunda, ut sunt mineralia quoque & metalla, quibus veterum Sapientia naturam septem Planetarum in cælo dicavit. Meteora insuper mediam plerumque & infimam aëris regionem occupant, ut sunt Irides & plura, quibus annumerare placet *ἀράχνιον μετέωρον*, de quo paucis. In nostris Septentrionalibus regionibus, Autumni tempore, cùm aranea foetus suos excludit, qui ad texturam nati, quaquaversum proreptando gramina demessâ, & quidquid est solidum, telis suis cum majoribus inficiunt: Ingruentibus jam impetuosis ventis, imbribus, frigore, rore, pruina, araneus omnis cum foetu telas expansas relinquit, seque ad terræ, arborum, & ædium latebras confert, relictis inanibus suis retibus, ad capturam culicum muscarum & id genus ferarum suarum frustra expansis: quo tempore retia hæc araneorum ludibrio ventorum exponuntur, quorum vis omnes telas araneorum ex nemorum arboribus,

Fig. 30.

p. 274.

Handwritten text in a cursive script, likely a commentary or translation of the diagram. The text is densely packed and covers the right side of the page. It includes various letters and symbols, some of which correspond to the labels in the diagram. The text is written in a dark ink and is somewhat difficult to read due to its cursive nature and the density of the handwriting.

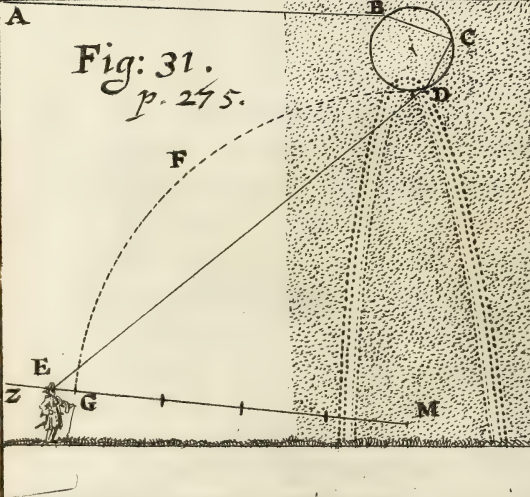
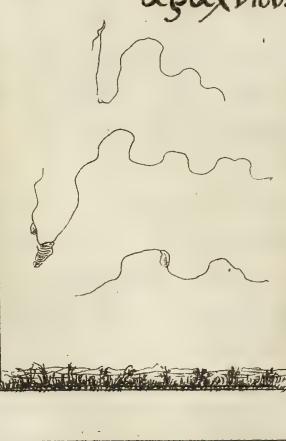

Fig. 31.

p. 275.

Fig. 32. p. 276.

αρχαιον.

ædificiis & nullis non locis cogit, destruit, & in aëre hinc inde agit. Cùmque jam discussis nubibus, Sol die sereno insurgit, apparent hæ texturæ coactæ, niveo candore, tanquam longis filis alligatæ, liberè in aëre, nunc sursum supra turrium altitudinem, nunc deorsum in terram volitantestanquam, & graminibus inhærentes. Vulgus hoc phænomenon vocat æstatem abiturientem. Discedit sanè æstas præsentem Autumno. Mihi ἀράχων μετέωρον vocare placet, cum in aëre infimo non quidem generetur, sed variè agitatum appareat, donec graminibus omnique solutæ rei in terris adhæreat. Hæc materia substrata videtur Iridis nostræ terrestris, quando tempore Autumnus, manè in pratis talibus araneosis & rore multo obsitis se conspiciendam hominibus præbet, vid. Fig. XXXII. Causam hujus phænomeni jam indicati quisquis aliam invenerit, idque ex halitibus terræ glutinosi aut aliis causis oriundum statuerit, per me liceat manifestiori inhærentem.

[Berolino 1686. Decembr. ad D. Heliant hum missa.]

Fig. XXX. XXXI, XXXII.

OBSERVATIO CXXXV.

D. JOHANNIS DOLÆI,

De

Ischuria lethali.

Rarum est quod Romæ observavit Celeberrimus Noster Ettmüllerus Amicus post busta etiam colendus in Principis Tusciæ Ischuriâ lethali laborantis cadavere, in quo solæ glandulæ prostratæ ad radicem penis tumefactæ inventæ fuerunt, à quo humore lethalis urinæ suppressio oborta fuit, cui observationi & hanc addere lubet; Vir sexagenario major Pastor noster Gallicus ex Gallia propter religionem profugus l'Enfert dictus, iter suscepit Rinteliû, in via post assum-

ptum Bryhanium incidit in colicam, quam comitabatur urinæ suppressio, urinam neque catheter neq; candela cerea, neq; optima alia remedia tum interna tum externa, balnea aliaque prolicere poterant, tandem accedentibus vomitu, singultu momentaneo, & convulsionibus, decimo morbi die placidè moritur, post mortem, dissecto cadavere nil mali in renibus, nisi in sinistro duas pustulas sero limpido repletas reperimus, vesica verò erat instar capitis in immensum extensa & sanguine seroso referta, glandulosæ prostratæ erant instar pugni tumefactæ inventæ cum maxima duritie, à quo tumore collum vesicæ & intestinum rectum ita comprimebantur, ut urinæ & fecibus transitus denegaretur, hinc lethalis hæc urinæ suppressio nostro iudicio orta fuit, quare multorum morborum causæ latent in hisce glandulosis partibus, hæcenus à pluribus Medicis malè neglectis.

OBSERVATIO CXXXVI.

D. JOHANNIS DOLÆI,

*De**Atrophia unius lateris.*

Puella 7. annorum Mercatoris hujus civitatis Wizel dicti filia nunc ab anno atrophia laborare cœpit & quidem unius lateris scilicet sinistri, quod latus ab axillis usque ad calcem ita emaciatum est, ut nihil præter ossa & cutem appareat, altero latere benè & naturaliter se habente, adhibitis spinæ variis topicis antispasmodicis & internis sudoriferis nunc melius se habere cœpit puella.

OBSERVATIO CXXXVII.

D. JOHANNIS DOLÆI,

De

Motu Foëtus in Utero Matris jam
extinctæ.

IN oppido Lichtenau dicto fœmina gravida in febrem incidit malignam qua etiam octavo ingravitationis mense extinguitur, altero die post mortem adstantes cum admiratione observant motum infantis in utero per 12. horas, destituti verò Medico & Chirurgo naturæ omnia reliquerunt.

OBSERVATIO CXXXVIII.

D. JOHANNIS DOLÆI,

Ex Assumptione XII. gran. Theriacæ cœlestis Mors secuta.

Tertius excurrit mensis quo miles à pharmaceutices artis studioso dono accepit grana 12. Theriacæ cœlestis, qui colicâ laborans ista 12. grana unica vice assumsit, hinc in contumacissimam incidit alvi obstructionem, ad quam referendam assumsit altero die purgans, à quo passus hypercatharsin lethalem.

OBSERVATIO CXXXIX.
D. JOHANNIS DOLÆI,

De

Filia urinam per inconsuetam viam
reddente.

EX profugis è Gallia filia etiam est, quæ clausâ habet genitalia, in qua natura sibi fabricavit foramen prope claviculos, per quos continuò stillat humor urinæ perquam similis, quem filia semper spongia excipit, aliàs vegeta est.

[Cassellus 1686. 20. Dec. ad D. Helianthum missæ.]

OBSERVATIO CXL.
D. PETRI ROMMELII,

Loquelæ, Memoriae & Rationis Imbecillitas à Venæsectione.

Quanto in pretio & existimatione Phlebotomia sive artificialis sanguinis eductio, tam præservationis quàm curationis gratia celebrata, ab antiquis temporibus hucusque habita fuerit, & adhucdum habeatur, neminem, qui saltem non fungum vel cucurbitam pro cerebro habet, fugere potest; minimeque latet, quot quantaque commoda ab eadem ritè administratâ, in ægros redundârint, quodque plurimorum morborum salutare auxilium, imò præsentissimum & extemporaneum remedium vel centies millies extiterit, cujus opportuna evacuatio à morbis periculossimis morteque adeò ipsa sæpè liberârit, & proinde meritò *inter remedia universalia*, tanquam *præcipuum*, ante & post *Galenum*, ab omnibus ferè celeberrimis Medicis, interque eos etiam à solertissimo *Harvejo Exercit. de Generat. s. 2. pag. 217.* po-

sita

fitā sit, & à doctissimo *Conringio*, *Maximum Medentum Auxiliū* vocetur, *Herophilo* verò *auxiliaris* *Deorum manus* audiat; *Quicquid Erasistratus*, *Apæmantes* item & *Strato*, eorumque *aflectæ*, præsertim egregius ille novator & mirus paradoxologus, *αιμοψησθαι* *Helmontius* ogganniant, quibus à plurimis doctissimis viris, jamdudum & sæpius responsum, *leviculæ*que eorum rationes solidè refutatæ, eque saniori Medicorum Schola *proscriptæ* & *explosæ* sunt.

Quia tamen nihil in Medicina tam præclarum, utile & sanctum est, quod non etiam inconsideratè & sinistrè adhibitum, plurimis incommodis & periculis ansam dare, imò quandoque mortem ipsam accelerare possit, juxta proverbium: *Medicamentum aliàs saluberrimum, in manu ignorantis, est instar gladii, in manu furentis*; ita etiam cum Venæsectione sive sanguinis Missione comparatum est, ut illa ob inconsideratam & intempestivam, vel minus necessariam, frequentiore aut largiore adhibitionem, haud rarò periculosa imò exitiosa extiterit, ita ut non una vice ægros in Cymbam Charontis præcipitârît, quæ aliàs non paucos, ex ipsius Orci faucibus revocavit & pristinae valetudini restituit: Unde plurimi aliorum periculo non quidem cautiores sed justo timidiores facti, tantopere venæsectionem exhorrescunt, ut ad illam admittendam, vel prorsus non, vel vix & ægerrimè, etiam necessitate urgente adigi possint, imò ad solam venæsectionis mentionem expavescant, aut ex imaginaria saltim venæsectione in liporhymiam incidant, quale exemplum habetur in *Decur. II. Ann. I. Misc. Curios. Obs. 168. p. 400.* & ego ipse bis vel ter, in aliis idem expertus sum, cum tamen, ut in omnibus aliis rebus ita etiam hûc, abusus, verum rei usum minimè tollere debeat.

Non mihi jam animus est prolixè de Venæsectione ejusque commodis, usu & abusu, & quæ circa hanc notari possent, scribere; hoc enim nihil aliud esset quam tempus venerabile simulque irrevocabile, chartamque inutiliter terere ac perdere, actumque agere; sed saltim exempla aliquot & quidem re-

centiora venæsectionis infeliciter peractæ adducam, ex quibus patebit circumspectè esse agendum & in venæsectione. Prudentiâ Medicâ maximè opus esse; aliter ac sibi vulgus chirurgorum elati barbitonfores, temerarii balneatores, fraudulentidentifrangibuli, pediculosi unguentarii, crumenimulgi extesticulatores & avari lithotomi, fraudatores Uromantæ & lotiophysici, circumpurpurati agyræ, maliciosi Pseudo-medici, grandistrepi sacrificuli, rogo dignæ medicastræ, hujusque farina sanguis & argentifugi, (quibus pro pudor! major ut plurimum in venæsectione suadenda & adhibenda fides habetur, quam veris & judicio valentibus Medicis,) imaginantur; nec vitæ thesaurum pretiosissimum sanguinem scilicet in quo Scripturâ sacrâ teste vita hominis existit *Levitic. 17. v. 11. 14.* tam temerè & sine prudenti consilio profundendum esse; non enim tam difficilis & artificiosa res est, venam secare, cruorique purpureo & vitali exitum concedere, cum quivis tonsor & balneator paganus id possit & faciat toto die; sed cum successu & valetudinis periclitantis commodo id facere, ita ut juvet, haud verò noceat, hoc demum est prudentis Medici, non verò thraſonici Medicaſtri vel ſcioli barbaræ foris.

Ante aliquot annos communicavi observationem Matronæ cujusdam post venæsectionem sine consilio celebratam, paralyticæ & mirabiliter aphonæ factæ, quæ sub titulo Aphonæ raræ *Ann. I. Decur. II. Miscell. Curios. Obs. 97. pag. 222.* inserta est. Jam aliam illi non prorsus dissimilem in alia matrona extranea, honesta, & apud suos non sine honoris caractere conspicua, nuper observatam communicare lubet. Hæc sexagenaria jam major, vegeta & evsarca, præterito vere, nulla præcedente præparatione, nec ulla urgente necessitate, solùm consuetudinis (quæ vim legis habet) gratia, venam brachii aperiri curat, quod etiam Chirurgus dextrè & masculè exequitur, sanguisque debitè fluit; fluente autem adhuc liquore purpurea veste splendente, non levem in capite sentit alterationem, cum tremore & semiparalyſi artuum, & loquendi difficultate, quam mox excepit

cepit, memoriæ (quæ thesaurus ac custos rerum, Ciceroni vocatur) imbecillitas, & vix non totalis rerum omnium oblivio in hunc usque diem dum hæc scribo, perdurans. Loquitur quidem jam satis articulatè, ita tamen confundit verba, ut nullus exinde sensus hauriri queat, recordatur etiam plurimum rerum dudum actarum, sed admodum confusè, inordinatè, & tam inconcinnis verbis de iis sermocinatur, ut Oedipo opus sit, qui illam intelligere velit: inter loquendum enim ratio & memoria illam deserit, ita ut nil nisi verba parùm coherrentia, omni sensu destituta, sat abundanter quidem & promptè proferat. Maritus illius interdum quid indicare velit; potius divinatur, quam reverà intelligit. Irascitur interdum quando illi, quibuscum colloquitur illam vel non intelligunt. vel illa ipsa, quæ vult, tum ob memoriæ debilitatem, vel etiam ut videtur ob linguæ, tanquam loquellæ organi principalis, inobedientiam (quanquam inventi dicantur, qui sine lingua nihilominus articulate loquuti sint, teste *Th. Bartholino, & Miscell. Cur. Acad. Nat. Cur. Ann. I. Dec. II. p. 119.* præsertim *Jacobi Rolandi Aglossotomographi*) iis, quibus decet verbis proferre haud potest.

De nomine mariti interrogata, illud pronunciare quidem conatur, sed ferè semper in eo errat, longeque aliud profert, & nomen unum pro altero substituit eique hoc vel illud imponit, qui tamen Ulrici nomen gerit. De errore monita, corrigere illum quidem satagit, sed loco veri nominis, modo prolatum denuò & repetitum profert, donec vix octava vel decima tandem vice, lingua officii memor, mentis imperio pareat, verumque nomen pronunciet. Cæterum sic satis valet, appetitus viger, dormit, rectè incedit, brachiis præsertim in ducendis filis lineis commodè utitur, sed ad alia officia & negotia domestica obeunda minus idonea est. Plurimis hætenus remediis tam à Medicis quam medicastis & pseudo-medicis præscriptis, sed sine successu, exiguoque cum levamine usâ est. Ego cum nuper ad illam inviserem, diversa remediorum

genera, hisce symptomatis curandis vel mitigandis idonea visa, in & externè adhibenda, omnia tamen evaporista ordinavi, diætam juxta præscripsi, & ut vena revertente vere denuò, præmissis tamen præmittendis, secetur, suasor fui; qualis successus futurus sit, dies docebit.

Ad suadendam Venæsectionem præter alias rationes me etiam compulit Historia, quam ex *Fulgoso* refert *Bonifac. in Histor. Ludicr. lib. 14. cap. 14. p. 419.* quæ ita se habet: Clericus germanus; natus in oppido quod S. Michaëlis Petram adpellant, dum Federicus II. Augustus rerum potiretur, ex venæ incisione servata aliarum rerum memoria, literas ita oblitus est, ut nihilo magis legere aut scribere nosset, quam si nunquam didicisset; transacto deinde anno, renovatoque vulnere ejusdem venæ, ad pristinam legendi & scribendi peritiam restitutus est. Felicior nostrâ matronâ & modo citato Clerico fuit Ecclesiastes ille sexagenarius, cujus meminit *Olaus Borrichius in Actis Philos. Med. Hafniens. Vol. 5. pag. 169.* qui quidem quoties vel febris, vel plethora necessariam sanguinis missionem indicabant, statim ab evacuatione memoriæ jacturam sentiebat, quæ tamen non longo post tempore integra redibat.

Ex hætenus recensitis patescit, cautè cum Venæsectione præsertim in illis qui ætate jam sunt proveciores, esse procedendum; nec sine prævio prudentis Medici consilio, observatisque observandis, cum valetudinis dispendio & jactura, (ut sæpissimè fit,) vitæ inæstimabilem thesaurum minuendum, internamque quietem temerè & perulanter, non tamen semper impunè, turbendam esse.

OBSERVATIO CXXI.

D. PETRI ROMMELII,

Paralytica à Venæsectione restituta.

Phlebotomia, si adhuc inter ignominias, sicut olim in Romana Militia, notante *Gellio lib. 10. cap. 8. Noct. Attic.* numeraretur, (quoties enim milites gravius delinquerent, sanguis illis mittebatur, atque venæsectione tanquam re infami, ac severa animadversione, coëcebantur) & non in tam magno pretio hodiè haberetur, procul dubio, non ita indiscriminatim ab omnibus, imprimis etiam ætate jam provectoribus admitteretur, & multi juxta famam, etiam valetudini magis prospicerent.

Vetula quædam, decimum tertium ætatis lustrum jam prætergressa *Spengel* Anna vulgò dicta, laboribus victuique crasso adsueta, senio non obstante, nescio ob quem imaginarium & adhuc imminens morbum, proprio & barbitonforis consilio persuasa, ad exemplum vicinarum muliercularum, etiam venæsectionem postliminiò quasi experiri gestiens, Chirurgum adit, venamque cruralem sinistram, quam etiam Ischiaticam adpellant, vulgò *die Brand* Ader secari permittit, magnum exinde levamen, & vix non ipsius juventutis restitutionem sibi ipsi promittens; sed valdè hallucinata speque concepta frustrata fuit, Chirurgoque simul non levem terrorem injecit: aperta enim vena, vix rutilans cruor effluere & profilire cœperat, cum è vestigio quasi, Apoplexia corripere, sensu motuque privaretur, ita ut eam, quæ paulò ante hilaris ædestonforis adierat, semimortuam jam domum reportare oportuerit. Accersitus inveni Apoplexiam in paralyfin (quæ ut plurimum apoplexiam ut umbra corpus sequi solet,) totius sinistri lateris desuisse, ita ut nec stare, nec ambulare, neq; manum, brachium aut pedem istius lateris movere potuerit, vixque perceptibilia verba, dicturiens, proferre valuerit, membraque modo dicta,

motu, sensu, atque calore destituta plumbi instar & trunci, jacuerit. Facto prognostico, (in senibus enim à plerisque Paralysis incurabilis putatur, quod tubuli partium sint duriores, fibrillæque crassæ & densæ, minusque mobiles, unde obstructions in iis genitæ non facillè tolluntur, pessimumque præterea habeatur signum, si partes resolutæ ad tactum frigeant, indicat enim vel nullos vel paucos admodum spiritus, per nervos transeuntes, magnasque nervorum obstructions,) præscripsi quidem remedia, potius ne deficerem in charitate, & quia turpe existimabam soli prognostico ægram relinquere, quam singulari felicis successûs spe, & quia jubente *Tralliano*, humanum benignumque artis auxilium etiam in desperatis, cum morbis contendere oporteat: Nihilominus tamen Summus Medicus præter omnem expectationem, medicamentis à Practicis hujusmodi in casibus præscribi atque internè & externè adhiberi consuetis, paucis quidem & vulgaribus (res enim angusta domi erat,) tam clementer benedixit, ut non solum ex Charontis Cymba, cui jam naulum exsolutura credebatur retracta, sed quod mirandum, spatio quatuor septimanarum integrè pristinae sanitati restituta fuerit, cautiusque dehinc mercari didicerit.

Admirationi haud indignum videtur, venæsectionem aliàs, tanquam remedium heroicum, in Apoplexia sæpè cum præsentaneo successu adhiberi solitam, hic Apoplexiæ & sublequutæ Paralyseos causam extitisse. Certò enim persuasus sum, hoc minimè evenisse, si sanguinis missio intermissa, spiritus humoresque antea quieti, non intempestivè commoti & turbati fuissent.

OBSERVATIO CXLII.

D. PETRI ROMMELII,

Convulsiones triduanæ à Venæsectione
in septuagenaria.

TRitum in scholis axioma est : Duo cum faciunt idem non est idem. Hoc præter alia confirmabit etiam observatio sequens, ob argumenti similitudinem priori subnectenda. Videmus & experimur quotidie, etiam senibus & decrepitis, contra communem medendi methodum, innoxie (apparentes tamen sæpè) venam secari posse, cujus ipse varia, etiam in octuagenariis, utriusque sexus, observata exempla producere possem, si operæ pretium esset. Non tamen statim in ordinarium exemplum trahi debet, docente Excell. D. D. *Rolfincio*, quantumvis ob naturæ robor, semel atque iterum bene cesserit: Nam sæpe sæpius heroicum hocceremedii genus pessimè cessit iis, qui minus catè & cautè, solum ad imitationem & exemplum aliorum, nulla vel ratione vel necessitate ducti, empiricorum vel muliercularum suasu, illud adhibuerunt, & in proverbio dici solet, unum calopodium omnibus adaptare pedibus, arroganter præsumserunt. Non enim semper & ubique locum invenit, aureum aliàs, venerandi nostri senis, magni *Hippocratis* effatum *sect. 2. Aphor. 50. Consuetudo longo tempore, etiamsi deteriora sint, insuetis minus molesta esse solent.* Fidem dictis ulterius fœnerabitur quæ sequitur observatio.

Fœmina honesta, edentula, Septuagenaria jam major, *Anna Maria Fürstin* post vehementius ab Empirico assumptum medicamentum purgans, secundo à purgatione die venam brachii, medianam vulgò dictam, per Chirurgum aperit, qui sanguinem, pro ratione ætatis, satis liberaliter effluere permittit: Non multò post horrendis corripitur convulsio-

vulsionibus, quæ integrum triduum mirè & miserè ægram exagitabant & excruciant, nullasque ferè vel saltem minimas inducias concedebant: Per totum hoc triduum aphona manebat, præterque motus convulsivos, extra illos, nullum verò minimum vitæ præsentis indicium edebat, ita ut cessantibus interdum paululum convulsionibus, ab omnibus pro motu habita fuerit, & tanquam jam defuncta aliquoties ab adstantibus & ministrantibus tractari cœperit, ni revertentes convulsiones, ab hoc pietatis officio, vel invito abstinere cœgisent. Interim quantum ob continuos ferè violentioresque motus fieri potuit, idoneis remediis convulsam refocillare non destiti, & non obstantibus iis, subinde aliquid medicamentorum convenientium, potius guttatim instillari quam cochlearim infundi curavi, non neglectis quæ externè conducere videbantur, licet magis prognostico relinquenda, resque inter sacrum & saxum constituta videretur, docente *Hippocrat. Sect. 5. Aphor. 3. Sanguine multo effuso, convulsio accedens, malum. Item Sect. 7. Aphor. 9. A sanguinis profluvio delirium, aut etiam convulsio, malum. Et in Coac. Praenot. 359. Vocis interceptio sive loquendi impotentia in Convulsionibus diu durans, mala est.* Triduo tamen peracto, cum nil nisi mors præforibus hætenus expectare, ultimusque vitæ halitus instare videretur, facies rerum præter omnem spem subito se mutavit. Filia enim lacrymabunda (moniti mei memor,) moribundæ matri, de aqua confortante & simul antispasmodica, ex cochleari paululum maximè in os stillare satagens, fausto manus vacillantis errore, totum quicquid in cochleari continebatur affatim ori & faucibus hiantibus infundit, sicque facultatem jam sopitam, & succumbentem Archeum, ob metum violentæ & subitanæ suffocationis, irritando, ad munus quasi revocat. Nam ecce inopinatò & non sine summa adstantium consternatione & terrore, mortis candidata, loculoque vicina, se ipsam in lecto erigit, oculos aperit, præsentibus ab ipsa præ metu aufugere tentante

tantes alloqui incipit, iusculum capit, & nescio quæ ridicula, delirans recenset. Ad illam invisens, taliaque videns & audiens, insuperque graviter illam febricitare observans, adstantes meliora sperare iussi, memor effati magni nostri Cui quando dicit *Sect. 2. Aphorism. 26. Febrim convulsioni supervenire melius est, quam convulsionem febris.* Item *Sect. 4. Aphorism. 57. Qui à convulsione vexatur, febre superveniente liberatur.* Et *Coac. Prænot. 354. Convulsiones & tetanicas distensiones febris superveniens solvit.* Item *Coac. 358. Convulsionem solvit febris accedens acuta, quæ prius non aderat.* Juxta cephalica temperata & confortantia antifebrilibus etiam, ex methodo febris contra fuit itum, quibus benedicente Numine effectum est, ut post aliquot dierum intervallum, & febris, simul etiam delirium contumax, aliaque haud levia symptomata, remisissent, ægraque successivè cum pristina sanitate optimè reconciliata fuerit, aliquotque posthac annos, pro ratione senii sat commodè vixerit.

Hinc facile patescit, non ira temerè cum sanguine humano ejusque missione ludendum, sed majorem ei reverentiam, tanquam pretiosissimo vitæ succo & thesauro, præfertim in senio jam constitutis, utique habendam esse. Facilis quidem est jactura sanguinis, irreparabilis tamen vitæ. Quemadmodum enim Venæsectio, ut verbis Excellentissimi D. D. de *Muralto Observ. 103. pag. 246. Ann. II. Decur. II.* utar, si cum ratione instituta fuerit, multorum morborum Panacea est, ita ægris ut plurimum nocet, nisi prudenter adhibeatur.

OBSERVATIO CXLIII.

D. PETRI ROMMELII,

A Venæsectione Delirium Melancholicum.

Venæsectionem non solum in senio jam constitutis, sed in juvenibus etiam sapius evadere, si non profusum funestam, satis tamen periculosam; exemplum habet *Hippolitus Guarinonius*, insignis quondam Medicus, in suo vom *Greuel der Verwüstung Menschlichen Geschlechts* opere, lib. 5. cap. 36. fol. 987. de Virgine nobili 26. annorum, nunquam antea venæsectionem passâ, optimâ sanitate fruente; cui præter necessitatem, solum voluptatis gratia, & ut aliorum, quorum petitioni refragari nefas ducebat, voluntati satisficeret, vena aperta & ad ʒiiij. sanguis eductus fuit: Sanguine enim adhuc fluente convulsiones supervenere inque lipothymiam incidit, ita ut præsentis Medico *D. D. Guarinonzo*, ad illam restituendam multum operæ facerent.

Præterito autumno, virgo plebeja 24. annorum, *Maria Heulin* / ut consuetudini litaret, ex brachio sinistro, anni tempore, juxta barbitonforum Regulam, ita requirente, sanguinem vena secta emittit, majoremque quam par erat, minei humoris Chirurgo ita volente, effluere finit; sed paulò post, vix bihorio præterlapsò, quæ patre malo hypochondriaco vexato progenita erat, eodem malo non superficiali affligitur, hinc in delirium melancholicum incidens, omnibus se divitiis abundare sibi imaginabatur, matremque viduam, & miseriam vitam ob valetudinem continuò adversam ducentem, solabatur, bonoque animo esse jubebat, dicens: se jamjam ex hac miseriarum valle discessuram, matrique egenæ omnia illius bona, minimè vilipendenda, fore relicturam. Interrogata nihil dolorum se sentire profitebatur, & ubique sibi bene esse

esse affirmabat. Interim parum comedebat, & adhuc parcius bibebat, prorsus non dormiebat, medicamenta ferè omnia respuebat, vix semel vel bis, & potius astu circumventa, quam rationibus persuasa, aliquid ad alvum segniorem sollicitandam, assumebat; nil nisi mortem exoptabat, quam etiam hilari fronte & animo desiderabat & expectabat, subinde de die in diem, & hora in horam se morituram prædicens: In omnibus tandem ita se gerebat, ut non leve periculum futuri furoris maniaci adesse judicabatur: Et quia medicamentis, pro pacificando Archéo, spiritibusque mitigandis & compescendis nullus concedebatur locus, præter Cremorem Tartari, Tartaro vitriolato sociatum & interdum Tinct. Tartar. & non nisi per fraudem, nihil remediorum planè assumebat, clysteres tam illa, quàm adstantes detestabatur, frontalia & epithemata statim abjiciebat, & hoc ferè per decendum integrum. Venæsectionem nonnulli iterandam esse putabant; Ego tamen ut pediluvio ex rosis, capitibus papaverinis, & foliis salicis paratò, aliquoties in die uteretur suasor fui, quod & tam benè cessit, ut somno adveniente, bidui spatio omnia tam gravia symptomata remiserint, planeque evanuerint, & patiens brevi cum pristina sanitate in gratiam redierit.

Hæc omnia ab intempestiva & largiore sanguinis missione, humorumque & spirituum agitatione, & Archéi irritatione evenisse, mihi persuadeo; quæ si vel intermissa, vel majori cautela administrata, vel etiam parciori, & necessitate postulante, crebriori extra missione, & non confertim celebrata fuisset, dubio procul non, cum ægræ maximo dispendio & incommodo accidissent: *Omnis enim nimia evacuatio, docente Hippocr. lib. 1. Aphor. 3. est periculosa; item Evacuatio quæ copiosè fit ac repente periculosa est & bellum naturæ indicit: omne siquidem nimium, naturæ inimicum; quæ verò paulatim instituitur, illa tuta est: lib. 2. Aphor. 51.*

OBSERVATIO, CXLIV.

D. PETRI ROMMELII,

Visus imminutus à Phlebotomia.

Quantræ utilitatis opus sit sanguinem vel quantitate, vel qualitate vel etiam motu peccantem, venarum apertione methodicâ minuere, corrigere, Archeum nimis oneratum levare, nimis calidum, adustum & ignefactum ventilare & refrigerare, à salibus peregrinis & sylvestribus, quibus sæpè feater, operationibusque nocet corrigere & liberare, circularem motum pigriorem vel etiam concitatioem, varias in corpore actiones turbantem, emendare; quotidiana nos docet Doctorum æquè ac imperitorum Magistra, Experientia. Unde *Galenus* sua jam ætate manifestissimis exemplis ostendit: Venæsectionem esse præsidium omnium optimum, præsentaneum, & multiplici rerum usu adprobatissimum, cum omnibus aliis remediorum generibus sit opportunius, citius, atque tutius. Hæc enim sive dignitatem spectemus, sive usûs frequentiam, palmam reliquis omnibus materiis præripit.

Quantas è contrario, minus methodicè & sine prudenti consilio, non præsentibus indicationibus, vel etiam benè habentibus, & extra periculi necessitatem constitutis adhibita, noxas inferat, quotidie tristes & sæpè funesti eventus nos commonefaciunt.

Notum satis est, Phlebotomiam in oculorum affectibus & visûs symptomatibus plurimis, & commendari magnique subinde usûs extitisse, ut exemplis id confirmare supervacaneum opus foret. Tamen hinc inde observatum est, venæsectionem visui maximè obfuisse. Sic *David Schirmer* in *Sermon. Convival. num. 9. p. 12.* & ex eo *M. Joh. Georg. Schiebelius* in *Domo Amenitatum historiarum Part. 2. pag. 137.* refert: Augustissimum Imperatorem Ferdinandum I, aliquando narrasse, se inter milites

lites suos Centurionem habuisse, qui statim à venæsectione visum amisit, cœcusque factus fuerit, & quod demum post aliquot septimanarum spatium visum denuò recuperârit, sed admodum debilem & imminutum. De virgine itidem narratur, illam sanguine adhuc ex aperta vena fluente exclamasse: *Ego nihil videre possum.* Cui quidem vena statim clausa fuit, nihilominus tamen, omnem reliquam suam vitam cœca transigere coacta est. Sic etiam *Job. Udalricus Rumlerus Obs. 70. p. 41.* Civis Augustani primarii & divitis Matthæi Baleri meminit, cui ob diuturnum capitis dolorem nullis remediis compescibilem, tandem à Celebrissimo Medico sanguis ex cephalica missus est. Quo facto, eò ipso momento doloribus evanescentibus repente cœcus factus est, & ad obitum usque permanfit. Cui parem penè historiam Excellentissimus adnotator *Nessor ex Nicol. Fontani Analect. Obs. c. 11. exempl. 8.* subnectit, sed disparis eventûs; ibi enim ophthalmia laborans, à Sectione Venæ cephalicæ, cœcus redditus, sed Clysteris adplicatione & venæ basilicæ apertione curatus est.

Ego non simplici vice in plurimis qui saltem ex consuetudine quorannis venam secare solent, observavi, sanguine ritè fluente, ubi vix una vel altera sanguinis uncia adhuc egressa erat, illos de nebula oculis obversante, vel rebus diversicoloribus visui se objicientibus conquestos esse, nonnullos etiam talia vel his similia verba protulisse: Deus bone! ego vix vel parùm, vel hoc, vel illud video, nullo subsequente animi deliquio vel lipothymia. Tunc ego statim venam claudere & quieti se committere imperavi, magis tutum esse ratus, ob superius adducta exempla, ab ulteriori sanguinis profusione desistere, quam majores turbas ciere, quod etiam, Deo sint laudes, semper feliciter cessit, majusque forsàn jam imminens periculum præcautum fuit.

Apud nos communis opinio (non audeo dicere error) viget, à sectione venæ cephalicæ dictæ, quæ inter pollicem & indicem manus est, visum diminui, cœcitatemque induci posse,

plures etiam juratò affirmantes audivi, post missionem sanguinis ex hac vena, visum illorum maximè imminutum & obtusiorum reddidum esse, idque non semel se observasse, sed toties quoties scilicet hanc venam incidi curassent, accidisse. Scio equidem delectum venarum, stante circulatione sanguinis, non ut olim factum, tam supersticiosè esse observandum, venasque omnes communi frui fato. Interim tamen non ita simpliciter omnis delectus est rejiciendus sed cum grano salis vid. *Ann. 6. Misc. Cur. Decur. 1. obs. 96. p. 135.* nec prorsus negari potest, plures ex hujus vel illius venæ aperature majorem utilitatem capere quam ex alia, exemplum hujus videri potest apud *Job. Valentin. Majern Med. Crailsheimensem in consilio Febrifugo p. m. 96. 97.* Quod si non Planetis maleficis tempore Venæsectionis existentibus, eorumque violentis aspectibus, quadraturis ac oppositionibus, aliisque magnis astrorum mutationibus, (signis Zodiaci, quia nihil ad legitimum Phlebotomiæ usum valent, tanquam rei phantastica & absurdæ, nihil tribuo,) quibus non omnem omninò operandi vim negandam esse, doctissimi viri censent, certè consuetudini cujus maxima vis ubique esse solet, erit adscribendum. Interea de Phlebotomia hoc notandum, quod abusus & quæ ex accidenti fiunt, verum rei usum tollere non debeant, cautè tamen semper procedendum, omnesque circumstantias, eâ quâ decet circumspeditione esse perpendendas.

OBSERVATIO CXLV.

D. PETRI ROMMELII,

Aphonia post Venarum hypoglottidum
Sectionem.

QUOT homines apud nos fiunt lectularii ob intempestivas vel Venæsectiones, (præsertim si plures unâ, uno temporis articulo aperiantur,) vel purgationes. Ita Celeberrimus D. D. *Simon Pauli in Quadrip. Bot. p. 140.*

& 608. veritatem hujus effati præter jam allatas historias ulterius confirmabit mox sequens historia. Rectè insuper D. D. *Winclerus observ. 91. pag. 131. Ann. 6. Decur. I. Miscell. Curios.* inter alia scribit: Nulla Venæsectione plus ac sæpius peccatur quam ea, quæ sub lingua instituitur, ubi sæpè inconsulto Medico, Chirurghi præpostero ordine revulsionem solent parare à parte ignobili ad partem nobiliorem: Historiam quæ funestæ sub lingua Venæsectionis *loc. cit. & paulo post, nempe pag. 135.* aliam de Epilepsia & insânia, sectionem venarum sublingualium subsequente adducit, cui propemodum parallela est sequens ab Excellentissimo D. D. *Gabriele Furtenbachio*, Physico Leofanensi meritissimo, amico meo integerrimo, & plus quàm fraterno amore prosequendo, ante triennium communicata observatio.

Rusticus juvenis ex pago *Seybranz* ditionis Illustrissimi Comitis à Zeil &c. Chirurgum oppidi vicini Venæsectionis causa adiit. Chirurgus petitioni satisfactorius præstò est. Facta in brachio ligatura venam incidere tentat, nullo fluente cruore, ictum repetit, pari successu, ex vulnere enim nihil effluxit: Utrum sanguinis crassior ac terrestrior, an timor, an verò frigidior aëris constitutio, (siebat enim mense Decembri) obstiterit, quod minus promptè fluxerit, non prorsus liquet, cum unumquodque horum, vel etiam omnia simul in causa esse potuerint. Hoc modo re non ex voto succedente, balneator venarum sublingualium sectionem, ne forsàn mercede sua frustretur, suadet; faciliè adnenti, vena sub lingua secatur, vix facta incisione loquendi potentiam amittit & aphonus fit, terroreque ob hoc inopinatum accidens percussus, agrestes, lares cursu citatiore repètere satagens, sed quanto magis periculum evitare gressumque accelerare conatur, eò velocius & citius summum vitæ periculum incurrit, fatumque maturat; à motu enim violentiori sanguis incalescens, fluidior redditus, ex utroque brachii non ligato vulnere, fluere, & quidem tantà vehementia cœpit, ut viribus exhaustis rori vitali effuso, ob defectum

ctum qui succurreret, exanimis factus in via mortuus repertus fuerit.

Aliàs in Aphonia Venæsectio tanquam præsentissimum remedium adhiberi solet: Hanc enim Hippocr. 2. Epid. Sect. 5. f. 21. commendat quando dicit: *Qui derepentè voce privantur, ius sanguis mittendus & 4. de Vict. rat. in acut. repentè obmutescentibus Venæsectionem suadet.* Venæsectioni etiam Cornel. Celsus lib. 3. c. 27. p. m. 178. multùm tribuit. Item lib. 2. cap. 10. p. m. 79. dicit: *Quicquid deniq. fauces difficultate spiritus strangulat, quicquid subito supprimit vocem &c. sanguinis detractio- nem requirit.* Et paulo post: *Idq. maximè fieri debet ubi nervi resoluti sunt, ubi subito aliquis obmutuit.* Excellentissimus præterea D. D. Wedelius de Venæsectione ritè adhibenda fatetur inter alia, se vidisse, sectis hisce venis sublingualibus sublatam, ἀφωνίαν apoplecticam, & paulo post testatum facit; non solum in Angina, ardore faucium, febribus ardentibus cum delirio &c. sed etiam *Loquela defectu*, venas raninas commodè secari. Hic tamen planè contrarius effectus consequutus est. Plura adhuc infelicium & funestarum Venæsectionum exempla in medium proferre possem, sed hæc sufficient, ad alia pergendum jam erit. Rectè interim Excellentissimus *Curiosorum Thessalus Ann. II. Dec. II. observ. 169. p. 382.* monet: Quicumque vitam (valetudinem) suam in pretio habent, neque fata sibi suisque ægrotis ante diem accersere volunt, cane pejus & angue fugiant crebram nimis (addo ego nimis licentiosam, largiorem & sine prudenti consilio administratam) Venæsectionem, quæ Parcarum instar, si quam maximè blandiri videtur, vitæ filum rescindere solet. Concludo Magnifici atque Amplissimi D. *Argonautæ*, Præsidis Illustr. Societatis Leopoldinæ meritissimi cetro digno Disticho:

Discite mortales pretioso parcere succo,

Tam vitæ fons est, quam necis auctor idem.

OBSERVATIO CXLVI.

D. PETRI ROMMELII,

Bulithi copiosè in vesica reperti.

NUllum amplius dubium superest, *Aristotelem* valdè hallucinatum fuisse, & cum eo plures alios, quando scribere ausus est: Inter animalia solum hominem calculis esse obnoxium. Quam falsa autem, imò falsissima sit hæc Aristotelica assertio, multiplices experientia, rationibus plurimis longè præferendæ, testatum faciunt, totoque die in omnis generis animalibus, eorumque diversis partibus calculos & generari & inveniri observamus, variaque exempla, ut alios jam authores præteream *Miscellanea Curiosa Acad. Nat. Curiosorum* nobis suppeditant: Loco plurium sufficere nobis allegasse Excellentiss. D. *Celsi* Adjuncti meritissimi & Scholiastis diligentissimi *Observ. CLXVIII. Ann. IV. & V. Miscell. Curios. Decur. I. p. 224.* de minutis, rotundis, splendentibus Patavii in vesica bubula repertis calculis; Cui parallelam paucis abhinc septimanis de Bulithis à me observatam historiam addere lubet: In vesica enim recens mactati bovis, ingens numerus hujusmodi splendentium ac metallum æmulantium globosorum calculorum, majorum, mediocrium, minorum & etiam minimorum, inventus fuit; majores magnitudine pisæ communia æquabant, nonnulli etiam superabant, minores & minimi, quorum infinitus erat numerus, semina minutissima papaveris & majoranæ, referebant. Color non omnibus unus idemque erat, nonnulli enim aureo & fulvo splendore coruscabant, alii fusco & obscuriori colore præditi erant, non pauci gemmæ Turcoidis colorem aliquo modo æmulari videbantur. Omnes quos confregi, fracto superiori cortice, alium, hocque itidem fracto iterum alium aurei coloris corticem, priori & superiori longè splendidiorum oculis objiciebant; duritie ferè lapidea gaudebant, lamellæ ab invicem quoad fieri potuit separatae,

diaphaneitate aliqua se commendabant, maxima horum globulorum pars perfecta rotunditate & globositate se ostentabat, vix decimus inæqualitatem monstrabat, odor durius tractatorum urinosus erat, in pollinem redactorum, linguaque gustatorum sapor percipiebatur nullus. Imprimis admiratione dignum videbatur solùm vesicam hisce scatuissè, renes verò planè nihil hujus arenæ metallicæ fovissè: An verò vesica vel etiam renes locus natalis hujus lapideæ sobolis, vel vesicula fellea (in qua tales sæpissimè reperiri notissimum esse puto,) vel alia aliqua pars extiterit, non adedò liquet, in vesica sola omnes hos in tam magna quantitate fuisse genitos, ut credam vix induci possùm. In instanti eos genitos esse, (quale exemplum *Ann. IV. Dec. II. p. 43.* exhibet, & momentaneus calculus in *Th. Barthol. Act. Hafn. Vol. 3. p. 73.* describitur) lamellæ sibi ipsis invicem impositæ, credere vetant, magnaque eorum quantitas obstat. Utrum æquè diuretici ac lithontriptici sint, ac illi qui in boum ventriculis & vesiculis felleis reperiuntur, quorum virtutes mirabiles Excell. D. D. *Frid. Hoffmann. in M. M. W.* contra calculum tantoperè deprædicat, experientia hæctenus destitutus, affirmare non audeo, multò minus iisdem, ob hanc eandem rationem, virtutem Bezoarticam, (quemadmodum Hippolithis & etiam porcinis lapidibus, & à Celeberrimo quondam *Nestore Hecatost. I. Obs. 93. p. 117.* ipsis etiam Tauroolithis, adscribitur,) tribuere & adserere possùm; quanquam non dubitem hos, illis ratione qualitatum, & virtutum medicinalium facilè æquiparari ac adsociari posse.

SCHOLIUM.

Bulithi illi parvuli, quorum hæc observatio ex *Dec. I. Ephemer. Cur. Ann. IV. pag. 224.* mentionem facit, triti urinosum, quem illi à nostro Exc. D. Autore memorati spirant, haud exhalant, sed qualem oculi cancrini, obtusiorum, terrestrem quasi, vel testaceum, emittere solent; qui etiam, lapillorum istorum more, in aceto destillato promptè dissolvuntur, remanente

nente tantum pellicula, inque coagulum albidum ab alcali præcipitantur. Cæterum & his, & illis qui urinosi falis præsentiam tritura ostendunt, diureticam virtutem competere, nullus dubito.

[L. Schröck, L. F.]

OBSERVATIO CXLVII.

D. PETRI ROMMELII,

Ovum cum appendice sive caudatum.

Posthabita illa Disceptatione seu Quæstione, quam *Aristoteles* olim & *Theophrastus* multiq̄ue non ignobiles Peripatetici Philosophi exsolvi omninò posse negârunt; videlicet: *Aves ne ante, an verò ova generata sint?* (vid. *Censorin de Die Nat. cap. 4. p. 9.* & *Lindenbrogii in eum notæ;*) posthabita inquam illa quæstione, sufficienter à *Sancto Moysè Genes. cap. 1.* solutâ, qui aves, non ovum primùm extitisse & factas esse apertè docet, nihilominus nos hic loci ab ovo exordiemur, postea verò de pullo seu ave nonnulla dicemus.

Varia de ovis rara, curiosa & monstrosa hinc inde, præsertim in *Ephemeridibus Germanorum Curiosæ utriusque Decurie, Th. Bartholini Epistolarum Centuriis, Hist. Anatomic. Actis Philosophico-Medicis Hassniensib. &c.* legenda extant, de ovis nempe prægnantibus, serpentiferis, verminosis, humanis, in ventriculo & tumore inguinali repertis; duplici cortice, duplici item & triplici vitello præditis; ovis æquinoctii non putrescentibus; Eclipsi lunari, cometa, stellis insignitis; monstrum humana facie, item filices, scorpiones in se continentibus; insolitæ figuræ; de Ovo in intestinis concepto; loco infantis à muliere edito, gemello, caudato, alii ovo incluso, galli gallinæ, basilisco ex ovo &c. Multa præterea perdocta & curiosa de Ovis, Excell. D. D. *Lentilium*, Curiosorum *Oribasium* in sua *Oologia Curiosa* esse prolaturum, singularis Doctissimi & Excellentissimi hujus Viri eruditio & industria sperare nos jubet. In-

terea tamen omittere non possum, quin etiam ego Miscellaneis hisce ovum aliquod rarum sive monstruosum (cujus Schematismum ruditer saltem adumbratum sisto,) inseram.

Hoc duplicatum, vel si mavis cauda vel adpendice dotatum ovum, præterita æstate in arce Ilertissen à gallina juvenca seu pullastra in lucem editum & Illustrissimæ D. D. Baronissæ, natæ Comitissæ de Pappenheim, tanquam res monstruosa traditum, mihi quæ postea ad contemplandum gratiosè concessum fuit. Lubentissime interiora duplicati hujus ovi rimatus & utrum bipartitus etiam vitellus in eo contineatur scrutatus fuissim, si sine diffractione ovorum fieri potuisset, vel saltem Illustrissima D. D. Comitissa lubentius apertionem, quam nolui immodestius urgere, concessisset. Si conjecturæ locus conceditur, ego opinor, gallinam parturientem, & jam jam ovum edere volentem, aut partûs dolore, præsertim si primipara fuit, vel terrore ob inopinatum & improvisum hominis vel animalis alicujus supervenientis adventum perterrefactam vel profligatam, & in ipso partûs actu & opere aliquo modo impeditam fuisse, quo minus continuo conatu opus perficere, ovum quæ uno actu & nisu excernere potuerit, sed repetito nixu ad expulsionem opus habuerit, & ob viarum vel angustiam, vel diuturniorem inter pariendum moram, vel maturiorem quam par erat uteri constrictionem, in duas quasi partes, maximè tamen inæquales, quod unicum in ovario adhuc erat, divisit; quod facile ut mihi videtur fieri potuit, si consideremus, ovorum utero adhuc inclusorum testes, non tam duras, quales à partû postea ob ærem & frigus ambiens observantur, sed plerumque molliores & flexiles esse. Fig. XXXIII.

SCHOLIUM.

Ovum caudatum huic non admodum dissimile, quod in hac *Eph. Cur. Decade II. Ann. I. Observ. 16.* exhibui, unico vitello fuisse præditum, hinc addidisse sufficiat; ut ita conjecturæ, quam de suo adponit Nobil. D. Autor, facilè ad sensum da-

re liceat, unicum scilicet illud esse ovum, aliquo in exclusione impedimento in extremitatum altera attenuatum.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CXLVIII.

D. PETRI ROMMELII,

Pullus gallinaceus quatuor alis totidem-
que pedibus præditus.

PRomissi memores, misso ovo, ad aves sive pullos gallinaceos nos convertimus. Non quidem præmaturè cantantem jam exhibeo, qualis ille Haderslebianus fuit: Ibi enim anno 1672. in ædibus Judicis pullum triduanum, quater tam clarè ac fortiter cantasse, gallumque jam adultum voce sonora æmulasse & propterea omnes in magnam admirationem rapuisse, scriptum est. Idem etiam Anno 1532. accidisse, *Dresserus Part. 2. Millenarii sextip. 494.* testatur: Cùm enim Joachimus II. Marchio & Elector Brandenburgicus &c. dicto anno expeditionem contra Turcas susciperet, iterque ingrederetur, galli vix ante biduum nati, læta adclamatione totum diem cecinerant, fausto omine, copias enim Turcicas, ingenti præda onustas, ita attrivit, ut ad internecionem redactæ sint, &c. quam historiam *Georgius Sabinus* aliquot distichis comprehendit. Anno 1670. Alslebi in civis cujusdam ædibus pullus quatuor dierum cantare cœpit, hocque malo omine factum esse refert *Franc. Moncajus*. Ex *Apuleji lib. 9. p. 290. de aureo Asino* scimus, gallinam quandam non ovum ut naturaliter aliàs solent, sed pullum pennis, unguibus, oculis & voce perfectum peperisse, qui matrem suam continuò comitari cœpit. De Anserè quadrupede, pullis etiam variis monstrosis, vid. *Ephemerides Acad. Nat. Curiosor. passim*. Ego hîc pullum gallinaceum, quatuor pedibus simulque quatuor alis præditum sisto, cujus alæ priores albis, posteriores verò nigris donatæ e-

rant pennis seu potius plumis. In arce vicina Illustr. & Generos. D. D. Baron, de Bernhausen hic pulchrè monstrosus pullus præterito vere fuit productus, non tamen à gallina ipsa exclusus. Hæc tamen peracta incubatione, justo tempore ex ovibus suppositis omnibus veros eduxit pullos, unicum saltem ovum relinquens integrum, quod ancillæ animadvertentes Illustrissimæ D. Comitissæ^a narraverunt, simulque ovum incubatum quidem & pullescens, non tamen apertum monstrârunt. Illud aperire jussæ nimis meticulosæ facere detrectârunt, urgente tamen Domina Comitissa, quædam reliquis cordatior, testam tandem non sine vano periculi gravioris metu confregit, taleque quale præfens figura exhibet monstrum, extraxit, cujus superior cranii pars, quia testæ adnata & quasi adglutinata erat, forsân etiam imprudentius ab ancilla rustica tractabatur, in ovi putamine relicta fuit. Ego ab Illustrissima D. Comitissa gratiosè mihi transmissum pullum, interanea etiam contemplaturus dissecui, non autem ut sperabam duplicata ea, sed simplicia saltim inveni. Fig. XXXIV.

SCHOLIUM.

Gemellos etiam humanos ex uno ovulo aliquando prodigere, non pro planè impossibili habendum esse censet Celebrerrimus D. Joh. Bohnius *Circul. anatom. progymn. 1.* simili forsân, judicans, ratione, ac interdum unum frumenti granum plures spicas præmit, & ova gallinarum duplici vitello, albimine & cicatriculâ prædita gemellifica deprehenduntur; & ob hanc involucri unius communionem etiam gemellos variis modis coalescere & monstrosâ fieri, *progymn. 2.* arbitratur. Interdum quoque absque ejusmodi coalescentia foetus quasi duplicatos posse excludi, quos nempe sine concursu violentiæ alicujus externæ, lusus aliquis naturæ, non facilè ab ullo ingenio explicandus, tales generavit, existimo; quibus præsentem pullum gallinaceum adnumerare haud dubito, cum corporis proportio unicum pullum designet, quatuor tamen alis totidemque

demque pedibus instructum, cujus interanea etiam simplicia saltem inventa. Non enim video, si duo pulli primo fuissent, quomodo reliquæ partes omnes alterutrius absumi, & alæ ac pedes tantum trunco, & tam aptè, inferi potuerint. Imò quomodo gemelli illi connati, quibus, reliquis visceribus duplicatis & salvis comparentibus, unicum cor fuisse, dissectio ostendit, violentissimam corpusculorum, prius nempe & ab ortu separatorum, collisionem & dilacerationem necessariò contingentem, simulq; liquoris vitalis inevitabilem profusionem, absque interitu sustinere, aut novæ à corde unico remanente in utrumque corpusculorum truncum concinnæ distributiones contingere valuerint, capere nequeo; quo de dubio etiam egi in *additam. ad obs. 13. D. Joh. Hellvigii.*

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CXLIX.

D. PETRI ROMMELII,

Diarrhœa singulis mensibus innoxie recurrens in gravida.

Quàm periculosa in gravidis esse soleat Diarrhœa sive frequentior alvi dejectio, sua jam ætate divus Senex, experientia edoctus, testatus est, imprimis quando *Sect. 5. Aphor. 34.* scribit: *Mulieri in utero gerenti, si alvus plurimum profuat, periculum est, ne abortiat.* Aurei hujus Hippocratici effati, Medici prudentiores, & qui juxta famam integram etiam conservare student conscientiam, memores, in præscribendis medicamentis alviducis, gravidis exhibendis, cautè procedere, & non facile vehementer ac celeriter alvum moventia iisdem propinare solent, ne quod facile fieri potest, partum vel potius abortum promoveant. Quapropter Excellentissimus atque Experientissimus *D. D. Frid.*

Hoffman.

Hoffmannus in sua *Meth. Med. W. lib. 1. c. 7. pag. 70. a.* doctè & conscientiosè scribit: *Qui gravida purgationem aliquam celeberrimè operantem præscribit, næ is abortum causabit.* Hanc tamen Hippocraticam regulam non perpetuæ esse veritatis, suasque pati exceptiones, præter plures alias, subsequens evincet observatio.

Civis & Mercatoris nostratis integerrimi, D. J. F.K. dilectissima conjux, trium jam felicissima prolium mater, foemina juvenis, habitûs gracilis, ad bilem valdè (adiram verò minimè) proclivis, præ aliis foeminis hoc peculiare habet, quod gravida facta, statim à primo conceptionis mense, usque ad ultimum gestationis diem, singulis mensibus, Diarrhœa & quidem diuturna ac vehementiori corripiatur, cum doloribus & torminibus ventris sat gravibus atque molestis; hæc tamen menstruam hanc diarrhœam semper & sibi & foetui innoxiam fuisse, experta est, eamque jam pro indubitato graviditatis signo habet, si nempe menstruo spatio exacto, loco Catameniorum alvi profluvium adveniat, quod deinde singulis mensibus, statotempore rediens, septem vel octo subinde diebus continuis durare solet, illamque singulis diebus vicies, quinquies & vicies, ad minimum verò quatuordecies vel quindecies, ad felias Patroclianas secedere, ibidemque copiosè & liberaliter alvum exonerare, sarcinamque molestam deponere cogit; Cum tamen tam utero gerens quam extra graviditatis statum, parùm admodum comedat, nec multum bibat, ita ut aliis mulieribus, talis victus tenuis vix ad conservandam vitam sufficiens foret; Illa tamen sana & vegeta, nec inelegantis formæ foemina, pulcherrimosque & vivaces foetus ter jam enixa est. Cùm primùm gravida fuit, hocce profluvium idoneis medicamentis sistere & inhibere, conatum quidem fuit, sed ob insequentem respirationem difficiliorem, aliaque supervenientia symptomata, desistendum Naturæque imperio, non autem artis præceptis parendum fuit. Extra graviditatis tempus menstruum lunare debitum satis liberaliter persolvere, purpureumque

que liquorem abundanter profundere consuevit; statim verò à conceptione fluor albus copiosus ipsi molestus est, donec mense absoluto diarrhœa superveniat, tunc fluor albus cessat, & ut dictum ordinatè singulis mensibus diarrhœâ recurrit, fluore amplius albo non revertente.

Sic provida Natura quæ Dei amanuensis dicitur, in motibus suis certas periodos & stata tempora observare solet, & in homine sapientior est quovis Medico, magis que gnara suæ utilitatis atque damni, quam cuncta Scholarum ingenia: Optima enim medendi magistra est, & sæpè intento quasi digito artificibus vias monstrare solet, per quas commodissimè velit ac possit ab humoribus superfluis acribus & falsis liberari.

Notum aliàs est etiam gravidas non rarò vehementiores purgationes sine notabili damno & embryonis periculo perpessas esse; meretrices etiam à vehementissimis Catharticis iteratò etiam assumptis, voti sui, vel ob naturæ robur, vel potius singularem Dei providentiam, minimè compotes factas fuisse, nec abortum attentatum procurare hoc modo potuisse: Quamquam nullum è contra superfit dubium, plurima scorta triobolaria foeminasque infames & impias hoc modo scelestum nefarium & funestum suum scopum, haud rarò adsequutas fuisse & attigisse.

[*Ulmâ Augustam 1686. d. 24. Decembr. missa.*]

SCHOLIUM.

Diarrhœam vehementem & diurnam citra periculum à gravida perpessam habet *Felix Platerus Observ. Med. lib. 3.* In consilio, quod in fluxu ventris & vomitu gravidæ à *Joh. Navio* scriptum, *operi suo consiliorum Joh. Laur. Scholzius* inseruit, num. 340. quamvis alvi fluxus uterum gerentibus multum familiaris, minimè tamen salubris pronuncietur, hoc tamen admonitum voluit prædictus celebris Medicus, ne, ubi fluor ad sistendum inobediens factus observetur, multum urgeatur, addens: *Ferunt enim nonnunquam pregnantes ejusmodi diar-*

rhæas usque ad partum, citra noxam, ut contigit in uxore fratris mei, quæ prægnans per quatuor menses sanguinolentas dejectiones, etiam cum rasura intestinorum, passa est, nec ullo medicamento sisti poterant, tandem excluso fœtu sano & incolumi, sponte sua intermiserunt. Conferatur etiam Observ. 17. Celeberrimi nostri D. Herculis in Dec. I. Ann. II. Ephem. harum consignata.

[L. Schröck, L.F.]

OBSERVATIO CL.

D. JOHANNIS JACOBI WEPFERI,

De

Uteri procidentia sectione feliciter sublata.

ANna Maria Stöcklerin | uxor Thomæ Franci Pistoris, Staturæ justæ, carnosa, benè colorata: maritata Mens. Febr. 1684. Stuttgardia. Anno 1685. d. 25. Dec. manè & vesperi propter Festum Nativitatis D. S. N. templum adiit. Vesperi domum rediens, citra præcedentia ulla indicia ad partum sollicitari cœpit: conatus parturiendi ad tertium diem prorogabantur atque interea primipara intempestivè ad pariendum urgebatur; tandem propè tertio die elapso peperit facilè fœtum mortuum, stato tempore fœtû que perfectè conformato, ac paulò post subsequabantur secundinæ. In principio puerperii febris continuâ petechiali correpta fuit, cujus exordia in sella parturientibus accommoda percepit. Dum adstantes mulierculæ fœtum reficere ac variis auxiliis animare tentabant, matrem profus neglexerunt. Lochia largè manarunt ad diem usque decimam; tunc primum animadvertit sinum pudoris impleri corpore quodam carnoso, magnitudine ovi anserini; nondum tamen egrediebatur limites illius: Ostendit illud statim obstetrici, quæ suavit ut biberet Ol. Olivarum & Amygdal. dulc. sed addita monitione illud vel inde expulsurum iri, vel manifestum fore, num corpus hoc ad procidentiam aliquam

quam uteri pertineat? postea illam intra triduum non amplius invisit: hoc elapso obstetrix rursus illam convenit cum alia obstetrice, quarum hæc affectum agnovit ac procidentiam pronuntiavit, quamvis illam alio nomine insigniverit: retrusit illam blandè indiditque sacculum infarctum fl. Chamom. Meliss. aliisque in lacte coctum: unde retro cessit atque aliquandiu intra vaginam recondita mansit: suasit quoque infessus ex aqua mera cocta calidos, quorum sex partitis vicibus usa est cum manifesto sensu sponte retrocedentis procidentia: Hinc prorsus ab obstetricibus negligebatur nullamque amplius curam illius gerebant. Decem septimanis puerperio aliisque molestiis vacare cogebatur: interea & postea fluore nunc albo, nunc cruento vexabatur; quilibet propè per octiduum seorsim manavit, ac ferè alternabant: hanc ob causam venam secundam curavit, usa est tragea uterina; bibit Decoctum urticae mortuae flore albo aliaque sumpsit Euporista, sed sine ullo levamine. Interea rursus concepit; perrexit nihilominus fluxus & licet quandoque per biduum subsisteret, nihilominus postea largius erupit, ut aliquando largissimam uteri hæmorrhagiam passa fuerit. Fœtu crescente procidentia denuò extrudebatur & aliquando duorum renum vitulinorum figura inæquali & magnitudine similis extra vulvam prominuit, quam tamen facilè repellere potuit, mansitque intra vaginam, quamdiu sibi à ponderum sublacione cavebat, nam alias promptè rursus excidebat: quandoque decubua in lecto spontè retrocessit. Fluxus semper alternando continuavit, licet temperanter vixerit sibi que studiosè à noxiis caverit. Die 1. Sept. 1686. Stuttgardia quidam ebrius pugno frontem ei percussit, unde valdè excaudit, ipsaque in tumultu lumbos inscia allisit: Post horæ quadrantem supervenit larga uteri hæmorrhagia; lectum petiit: d. 2. Sept. manè satis benè se habuit: obambulavit in conclavibus: circa meridiem dolores secantes in abdomine sentire cœpit: hora 2. pomer. abortiit: Embryo erat longior spithama, masculus, forma perfectus; cui per funiculum umbilicalem

calem adhæserunt secundinæ; post abortum lochia vel parca vel nulla emanârunt, at protinus procidentia erupit insignis magnitudinis, etiam longè extra sinum pudoris pependit: quamprimum retrusio tentabatur, suffocatio imminebat: si stetit, aut si tracta fuit, summoperè doluit in hypogastrio. Cùm reponi amplius non posset, de vasti istius corporis excisione ambiguis sententiis deliberatum fuit; verum cùm gangrænæ periculum & insignis putrefactio instaret, unanimi Consilio, ut propediem sectio institueretur, conclusum fuit. Itaq; d. 11. Septembr. 1686. dexterrimus *Chirurgus Dominus Jacobus Christophorus Beckerus Serenissimi Ducis Ordinarius*, præsentibus Excellentissimis *Dominis, Salomone Reifelio, Joh. Georgio Gmelino & Joh. Casparo Hârlino, Archiâtris*, sectionis suasoribus, hac methodo instituta fuit: primum moles pulvillo, ne nimium pondere suo deorsum traheret uterum, imposita fuit; deinde funiculo propè sinum pudoris fortiter constricta fuit, inde acum scindentem filum sericeum trahentem supra funiculum per collum molis, brachium mediocri æquans, à parte inferiore sursum adegit, aliamque acum à latere dextro versum sinistrum traduxit; ambo filo sericea validè constringebat; hinc novacula cis funiculum, relicto spatio aliquo molem hanc abscidit; vix ultra duas uncias sanguinis vulnus profudit: imposuit statim fungum, quem crepitum lupi vocant; unde hæmorrhagia substitit: vespericum deligabatur, optimè habuit, de nullo dolore quærebatur, imò gaudebat se ab hac molestia vindicatam esse. Sequentibus diebus frustula quædam carnis eis vinculum seu funiculum protuberantia *Dominus Beckerus* abscidit forfice, unde portio cum filis & funiculo superstes sursum abrepta fuit. Ad foetorem & corruptum ei adhærens auferendum injecit decoctum traumaticum. Paucos post dies surgere sine ope è lecto potuit & sine impedimento tertia septimana obambulavit, rem domesticam curavit, ac si nihil quicquam horum passa fuisset. Moles resecta pendebat libras duas, tota lardo persimilis. Anno 1686. die 25. Octobr. illam cum Exc.

Dominis Archiatri & Domino Chirurgo, memoratis inuisi: Vinculum & unum ex filis residuo procidentiae infixum haeserunt: indito in vaginam digito ambitum orificii interni uteri attingere & circa illud ducere potui; orificium reperi prominulum & duriusculum, verum in sinistro latere habuit hiatus mollem; nihilominus quousque digito penetrare potui, deprehendi filum per cervicem versus uteri fundum vergere: versus os pubis vagina supra hoc orificium laxior fuit & plenior, attactum persensit, absque tamen dolore. Fluorem nec cruentum, nec album amplius vel minimum experitur: Erat bene colorata, carnosam, vegetam; omnia domestica negotia obiens sanam instar; nec de ullo symptomate querebatur.

D. 30. Octobr. Cum D. D. Härlino & Dom. Beckero manens rursus exploratio facta fuit: dum antroorsum reclinato corpore stabat; statim digito occurrebant rugae magnae, molles, flaccidae, usque ad locum illum qui referebat orificium internum: ambitus illius erat prominulus, duriusculus, non tamen exactum circulum habuit, sed in stante hiatus amplior magisque dextrorsum vergens reperiebatur, quam nuper, nam tunc hiatus magis in sinistro latere & angustior occurrebat: per hiatus superficiarium intrabant reliquiae vinculi & filorum. Post hunc anulum seu circulum similem aliquo modo orificio interno, ante & retrò rugae aliae ampliores molles flaccidae tangebantur, imprimis sub osse pubis vesicam versus, pulvillorum instar inveniebantur. Attactum optimè pertulit: vinculum & fila inhaerebant adhuc pertinaciter, quae nolui fortius trahere.

Rursus asseruit, toto illo tempore, quo procidentia erupit usque ad abortum nec in mictione, nec in alvi solutione se vel minimum impeditam fuisse: postquam verò abortivisset, si tumor pendulus erat aut si trahebatur, se doluisse, imprimis in dorso atque ad alvi solutionem crebro stimulatam fuisse: urinam verò involuntariè effluxisse, minùs lumbos doluisse, si paulò altius tumor locabatur: Post sublatum tumorem alvum nitè se solvere hucusque: Urinam in lecto tota nocte se retinere:

si obambulet, nunc singulis hōris, nunc post 2. horas præproperè sæpè ad mictionem stimulari & vix satis maturè matulam se arripere posse: mictionem tamen indolentem esse. Tumoris primum duæ libræ amputatæ fuerunt: dierum quatuordecim intervallo per vices frustula, putida summè foetentia ad vinculum usque forcice abscissa fuerunt: quæ pondere omnia accesserunt circiter ad ℥ sem. Post dies 14. demum vinculum & fila sursum rapta fuerunt, ubi adhuc hærent.

Cum hodie tumorem linteo involutum & in camino suspensum è camino famulus *D. Beckeri* sustulisset, detracto linteo occurrebant millenaria muscarum & thecarum oblongarum & fuscarum, ex quibus exclusæ fuerunt: Portione cutis arida à tumore subtracta, corpus tumoris cavernosum & fibrosum mirè intertextum erat: simile fuit lieni denudato à tunica & omni parenchymate, aut utero à *Dom. Swammerdam* delineato. Fig. XXXV. & XXXVI.

SCHOLIA.

I. **A**ffectus similis procidentiaæ uteri, vulgò sic dictæ, reputandus videtur, nam post diem decimum à partu difficili corpus quasi carneum vaginam implevit, atque ad sinum pudoris primum descendit retrudique potuit: in secunda conceptione planè extra sinum pudoris instar duorum renum vitulinorum protuberavit & nihilominus repelli valuit; tandem post abortum vastâ mole extra illum pependit. Insuper quamdiu hoc affectu prædita erat, fluore nunc albo nunc rubro alternatim molestabatur, quod huic morbo plerunque evenit.

II. An totus uterus, cum cervice & orificio interno, in vaginam descenderit ac extra sinum pudoris prolapsus fuerit (ut quandoque verè fieri novi, relaxatis potissimum fibris vaginæ orificium internum prominulum ambientibus) quasi per introsusceptionem uteri in vaginam? dubito, imò vix mihi hoc persuadere possum, nam rursus concepit; deinde crescente Embryone nihilominus hoc corpus descendit, imò ulteriùs pro-

Fig. 36. p. 310.

A. Membranae tumoris reliquæ.
B. Cavernulae in quibus mûsca
earumq; ovula nidificabant.
C. Fibrarum tumoris plexus et reticula,
membrana illius avulsa, conspicua.

Ovum duplex, s. caudatum.

Fig. 33.
p. 300.

Fig. 34.
p. 302.

Pullus gallina
or alis et qua-
tuor pedibus.

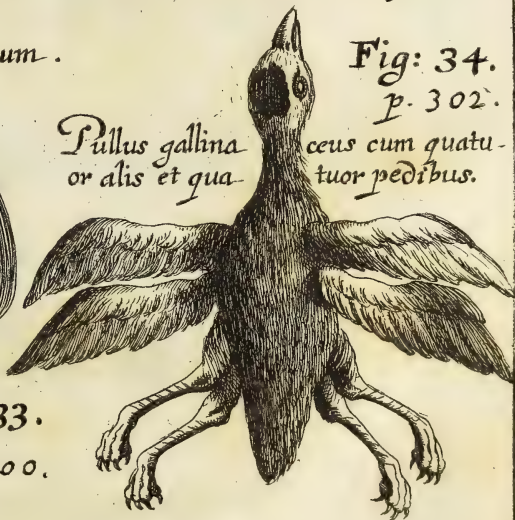

Fig: 35.
p. 306.

A. Tumoris ambitus.

B. Collum ubi amputatus fuit.

p. 308.

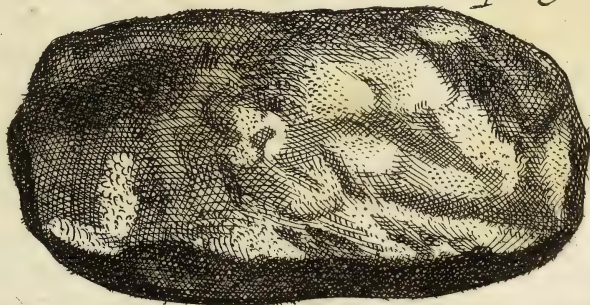

B
B

A

A

C. Macule livide ubi putrescere cœpit.

progressum est, quàm ante conceptionem; protuberavit enim extra sinum pudoris insigni magnitudine; denique post abortum mole maximum erupit, consistentia & figura planè dissimile utero, etiam statim à partu.

III. *Ἀπόσπασμα* membranæ internæ vaginæ quandoque evenit post partum difficilem idque statim; hanc brevi in tumorem insignis molis excrevisse cum aliis observavi: Matronæ cuidem Nobili, cui ante aliquot annos polypum ustione è nare sustuli, in molem protinus à partu excrevit similem sarcimini parato ex intestino cœco suo illo sanguine impleto, supprimentem alvum & urinam cum summis cruciatibus, quam Massiliæ Dom. Lambertus Chirurgus peritissimus & senex Venerandus jam à Medicis derelictam, brevi pristinae sanitati restituit, inciso tumore atque expresso sanguine grumoso foetidissimo. Honestæ foeminæ similis tumor statim à partu Melskirchii, eadem symptomata pariens emerit, illo sponte rupto, multo cruore profuso, cessantibus doloribus, paulò post convaluit: Ancillæ cuidem primiparæ post partum difficilem ibidem idem accidit; illam cum Aulæ Præfecta semel in visi: inter vaginam mediam & intestinum rectum tumor ovo anserino major, ruber, summè dolorificus; nec vel minimum contactum perferens conspiciebatur: omne auxilium illa respuit: quis morbi eventus secutus fuerit, non rescivi. Similem tumorem observavi in vinitoris nostratis uxore, qui alvum & mictionem ita suppressit, ut nihil prorsus excreverit, nisi admoto Cathetere aut injecto Clystere: rupto abscessu multoque pure per anum excreto brevi convaluit, & in hunc usque diem sana vivit: de qua videatur *Ann. III. Dec. I. Colleg. Curiosor.* Tale *ἀπόσπασμα* in hac ægra locum nec in principio nec postea habuisse existimo, quia in principio non statim ad molem majorem excrevit, nec valdè doluit, nec mictionem nec alvi solutionem impedivit, nam apparente tumore, non accersivit hoc nomine obstetricem, sed ob rem insuetam vaginam implentem, graviora timens, & postea recluso tumore rei domesticæ præfuit: potissimumque

que de fluore postea sollicita erat. Aliquam tamen divulsionem & secessum membranarum & fibrillarum Ægram hanc passam fuisse vel in vagina, vel in cervice, veritati consonum est, ob quam lymphæ & sanguis in capillaribus vasis stagnarunt, vel etiam extra vasa humores elapsi in molem aliquam partem illam distenderunt, nam tumor die decima à partu apparuit notandæ alicujus magnitudinis; nullum verò dolorem nullumque impedimentum in mictione alvi que solutione genuit, quia in minore copia inter porulos detinebantur nec cum impetu è vasis propulsi fuerunt. Divulsionis & secessus causa fuerunt labores pariundi inanes, forte etiam intempestivi, per tri-duum continuati, & neglectus puerperæ, cum aliàs providæ obstetrices puerperis statim à partu sinum pudoris blandis fomentis deliniant: nostrates in vino rubro calefacto dissolvunt frustum butyri recentis & aliquot vitella ovorum; atque illo pulvillos ex linteis madefaciunt calideque cum fructu apponunt: quòd quia sæpè in pagis ab obstetricibus negligitur, ipsæque rusticæ non diu post partum obambulant ac quædam munia domestica obeunt, frequenter procidentia, uteri vocata corripiuntur: In uno pago Würtembergico prope Alpes plures hac affectas se novisse *D. Christoph. Völter p. m.* sapius mihi narravit atque non item pridem in pago Scherzingen sub monte Heuberg aliquot vetulæ & juniores hoc malo afflictæ opem meam implorârunt.

IV. Quonam in loco radix hujus procidentia infiga sit, & unde succreverit, meritò inter Exc. Dominos Archiatros disceptatur & adhuc sub Judice lis est: Intra cavum uteri esse non leve argumentum est, quod post sextam septimanam ab abscissione tangatur orificium internum aliquantum apertius, quàm aliàs esse solet; deinde fila & vinculum per hoc cervicem uteri intrasse comperitur & intra illam quousque digito perveniri potest detineri manifesto tangitur, quorsum die decimo quarto post sectionem quasi cum impetu abrepta fuerunt ibique in hunc usque diem firmiter affixa hærent: denique ante sectionem

sectionem, post abortum, si tumor repellebatur, suffocatio instabat: si verò trahebatur, aut si pendulum relinquebatur, doluit in lumbis & hypogastrio. Verùm sententiam hanc valdè dubiam alia reddunt, nam primum rursus concepit; deinde foetu crescente nihilominus tumor protuberavit & quidem longius & extra sinum pudoris mole major quàm ante conceptionem; facilè quoque repelli potuit, imò sponte in decubua subinde retrocessit; insuper hæmorrhagiam jam utero gerens rursus passa est, salvo manente foetu; certè si è fundo emanasset sanguis, tum propter tumorem, tum propter profusionem sanguinis statim expulsus fuisset nec adolevisset ad longitudinem spithamæ cum dimidia; & post hæc abortiit non propter tumorem, sed propter graviorem hæmorrhagiam dissimilem priori, commotam propter vehementem excandescenciam & lumborum allisionem, idque intra uterum. Denique in sinistro latere orificii hiatus in decubua tangitur mollior quàm reliquus ejus ambitus, at illa incurvo corpore stante, in parte dextra, versato quasi circulo, ac si prominentia illa tantum vaginæ quædam inversio esset, falsò referens limbum interni orificii, cujusmodi circuli prominuli videntur in subintratione intestinorum, imprimis ilei, qui quoque diversissimi sunt, à circulo pylori & ilei circa principium coli. Veritatem tempus plenius revelabit: Si sublatis vinculo & filis menses redirent, illaque rursus conciperet, de integritate uteri planè non dubitare liceret, nec unquam tumorem hinc pullulasse credibile vel maximè foret.

V. Tumoris consistentia lardo similis evasit, quia illud quod stagnavit in & extra vasa in poris tumoris serum aut lympha fuit, quod in loco calido inclusum in talem substantiam concrevit: si sanguis grumosus extravasatus fuisset, suppuratio supervenisset. Sic in genibus contusis ganglia nascuntur, dum sola lympha, aut serum poros magis magisque occupat, à calore inspissatur & progressu temporis amplius densatur, donec ad consistentiam lardo similem perveniat. Portio mem-

branae, quæ à siccato tumore avelli poterat, & fibræ pars membranae & fibrarum texturæ vaginæ erant.

VI. Vera Uteri Procidentia, si non valdè inveterata sit, nec ligamenta lata adhucdum omnem tonum amiserint, curatur pilis ligneis *Fabric. Hildan.* Aut annulis ex Costis balanarum confectis *D. Völteri*, qui globulis annulos præfert, eò quòd fordibus exitum concedant, earum verò effluviùm remorentur globuli, magnasque corruptelas sæpè afferant: verum & noxæ huic facilè succurri poterit, si subinde pilæ extrahantur & frigida abluantur.

VII. Prudenter *D. Bekerus* præter constrictionem funiculo radici tumoris circumjecto, factam, post illum bina fila sericea trajecit, sic enim hæmorrhagiam largiorem præcavit, illamque quæ supervenerat, brevi fungo sistebat. Et quidnî tumor talis gangrænam aut cancrum minitans excindi posset? cùm in amputatione artuum majores venæ & arteriæ dissecantur, hæmorrhagiæque ligatura eo usque inhibeantur, donec vel ustione vel congruis medicamentis sanguinem sistentibus penitus supprimantur. Fila huc usque laudabiliter reliquit, quæ natura ceu corpus alienum sua virtute propediem separabit, obducetque cicatricem omne periculum caventem.

VIII. Ob laxitatem rugarum vaginæ, imprimis propter pulvillum illum altiorem antè in vagina circa situm vesicæ superstitem vel globus excavatus ex ligno tiliæ, emplastro congruo obductus, vel annulus necessarius erit, ne rugarum aliqua denuò humoribus serosis impleta & laxior facta descendat ac procidentiam quandam mentiatur.

Fig. XXXV. & XXXVI.

OBSERVATIO CLI.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI, Sen.

Ex imprudenti in nares liquoris errhini injectione deperditus gustus cum olfactu.

Generosa Baronissa quædam destillationibus ex capite per nares solitis nonnunquam divexata, dum constipatis aliquandiu per os cribrosum meatibus nullâ amplius tentaretur coryza, incommoda ex debilitato ab oppletione cerebro vitatura, injectiones ex aquâ Sambuci. Anagallidis, Senecionis, succo Betæ, Rutæ, Oxymelite Scillicico secundum rationem commistis in nares admisit: quem liquorem aliquoties usurpavit; sed illum non ad aperiendas obstructions & extrahendas visciditates & phlegmata elicienda sufficere putavit. Succum proinde raparum rubrarum expressum in locum ejus substituit: Sed, nescio cujus suasu, siphoni superaddidit cannulam osseam, qualem in *Anno Ephemeridum* *anno & decimop. 158.* ad uterum accommodatam dedimus, quâ cum alteram narium ita obturavit, ut expulsus per siphonem succus, dum exitum alium non reperit, transitum sub osse cribroso per alteram narem quæsiverit. Hoc secunda vice dum repetit, tantopere incitavit abditos illos recessus, & ex ardore vehementi dolorem concepit intolerabilem, & orbita circa nasum in facie impensè rubuit. Vocatus ad illam, illicò emulsionem ex frigidis seminibus, aquisque refrigerantibus cum spermate ceti in oleo Amygdalarum soluto confectam, pro temperando calore, & moderandâ succi mordacitate per siphonem utrinque, absque cannula, injici curavi: quâ devictâ & benigniore redditâ per dimidii anni spatium & gustu & odoratu annihilato penitus caruit. Tandem tamen post usum aquæ Salviæ, Lavendulæ & florum Lil. convallii paulatim in utroque sensu pristinum recuperavit vigorem.

SCHOLIUM.

PRæcipuas morborum & symptomatum causas cerebrum imprimis, cum bile & succo pancreatico, malè dispositis præbere causas, quilibet, qui penitius examinaverit omnium ab internâ origine scaturientium præter naturam affectuum indolem, mecum fatebitur. Nec pedes nimis remoti sunt, quin destillationes ex capite illos vel arthritide, paralyfi, ulceribus, vel quovis alio afficere morbo possint: deorsum siquidem catarrhos motu suo naturali delabi nemo ibit inficias. Ex cerebro autem vapores per cranium exhalantes, dum pori cutis illud ambientis ab externo frigore obstruuntur, nec ii transmittuntur, condensati & in aquam resoluti delabuntur à vertice ad aures, maxillas, dentes, linguam, palatum, collum, & quæ amplius subsunt, hujus generis subsequentes alias corporis partes; unde tot morborum, quot earundem infestantur, origines ducuntur. Anne pectoris regio à tali inundatione intus vel extra relinquetur immunis? Annon abdominis peripheria, vel contenta in eo viscera metuendam sibi à catarrhis quoque habebit irruptionem? Nec ullam sibi superior polliceri poterit regio ab inferioribus corporis partibus securitatem, assurgente quandoque ex pedibus ad caput noxio quodam halitu vel vapore, cephalalgiam, epilepsiam, apoplexiam, lethargicos aut comatosos, quin multos alios capitis affectus efficiente, si non per transpirationem exitum sibi procurârint. Hinc malè sibi consulunt, qui dum naturæ sunt tenerioris, à frigore externo mitris vel capillitiis caput obvelando non studiosè defendunt. Porrò si meatus per os cribrosum obstructi prodeuntem ex cerebro saburram non transmittunt, cum rarè per emunctionem secernitur, quod excretioni dicatum est; & sic adaucta per longiorem moram copia, nec per os Sphenoides excreando expuitur, tandem per nucham exitum illa cum summo vitæ periculo sibi parat, doloresque infandos sæpè conciliat, & apoplexias, per catarrhos suffocativos promoveret.

OBSERVATIO CLII.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI, Sen.

Ulcerum in cruribus periculosa curatio.

ADitus hujus urbis ad templum D. Jacobi crura utrinque ulcerata habuit, & per biennium id incommodum toleravit, donec à circulatori, qui ulcera illa curavit speratum impetravit auxilium. Exacto de in exiguo temporis spatio dolere capite cœpit. Fugata proinde ista molestia à capite deorsum se recepit. Supra utriusque pedis malleolos in flexurâ tumor oriri cœpit, unde debilitatis pedibus tandem ad ambulandum prorsus fuit redditus ineptus. Medicus quidam variis cum inunctionibus emplastrisq; resolventibus tumores imminuere tentavit, & in medio plantarum pedum singulo octiduo scarificationē consuluit. Cum verò per octodecim hebdomadas huic suo innitens scopo oleum & operam se perdere cerneret, derelicto suo patienti valedixit. In hoc misero rerū statu cum vocatus fuisset, quo in termino scopum meum curationis figerem, dubius non nihil hæsi: Tandem per divinam gratiam cum emplastro de Rhabarbaro, & de raris Vig. cum Mercurio aliquandiu experimentum facere constitui. Cum verò tardior effectus me ad efficaciorē sollicitasset medicinam, Emplastro Oppodeltoch Paracelsi, cui Euphorbium admiscui, tumores cooperui. Pustulis exinde excitatis & apertis substitui nonnunquam superiora: sicq; alternatim renitentes illos tumores domavi, ut paulatim imminuti tandem pedum vigorem pristinum impedire non amplius potuerint, & ille in publico deinceps inoffensus ambulavit. Pari methodo Theologi primatis hujus urbis conjux, Ischiadicum suum curatione dolore, oleo ceræ aliisque calidioribus abusa, humorem dolorificum ex sacri ossis regione quidem sustulit, sed ad utriusque pedis flexuras supra malleolos ablegavit, & consimiles tumores effecit, cum ambulandi impotentiâ. Hæc per men-

his spatium eadem tractata methodo pristino itionis beneficio fuit beata. Sed decoctum Sassafras crebro potum, plurimum his attulit auxilii.

SCHOLIUM.

Intempestivam ulcerum antiquorū in pedibus consolidati-
onem quam gravia sæpè mala, vel ipsa mors sequantur, historiæ
Medicorum loquuntur. Sic acutissimos capitis dolores, & hos re-
fractariam cœcitatē successisse in nobili viro observavit *Bald.*
Timæus lib. 1. Cas. Med. 28. & resp. med. 41. qui etiam atrocissi-
mam cephalalgiam, scotomiam, vertigines, mentis aliena-
tionem, aliaq; gravissima symptomata, quæ nulla arte superari
poterant, ex simili causâ memorat *lib. 6. cas. 26. & cas. 31.* itidem
post vehementissimam cephalalgiam, gangrænâ brachii &
sphacelum. Porrò oculos caligantes, vertiginem & apoplexiæ
metum *Nob. D. Adam. à Leberwaldt Eph. nostr. Ann. præced.*
Obs. 81. tussē ac tabem exitialem, ut & in alio subjecto vocis
læsionem *D. Joh. Georg. Greulichius de Bile part. 2. propos. 1. §. 31.*
sanguinis sputum *Joh. Rhodius cent. 2. observ. med. 35.* vomitum
sanguinis lethalem *Joh. Sculterus Armament. Chir. part. 2.*
Observ. 59. & mortiferum tonsillarum ulcus *Zodiacus Med. gall.*
Ann. 4. Mens. Febr. Observ. 22. memorant. Cum enim natura
peccantes humores per hæc in partibus ignobilioribus spontè
enata emunctoria evacuare soleat, si ea obstruantur, non pos-
sunt non illi sanguini confusi, & sensim adaucti, varias excita-
returbas, visceribusque nobilioribus labem adfricare, atque
in cerebro imprimis, à quo, ut serosorum fluxuum præcipuo
fonte, prius ad pedes derivabantur, hostilem vim exserere. Vel
etiam, massa sanguinea cæteroquin impuritate ista prius si haud
fuerit inquinata, in parte exulcerata demum à morbifero ibi-
dem altius stagnante fermento corruptioni obnoxia facta, ubi
medicamentis exsiccantibus effluxus inhibetur, superficie tan-
tum ulceris ad cicatricem deducta, interiori verò recessu haud
perpurgato, corruptæ materiæ particulæ refluo ad centrum san-
guini

guini communicabuntur, quæ majores sic vires adeptæ, ob heterogeneam suam naturam alicubi subsistentes, varia incommoda inducere valebunt.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CLIII.

D. JOH. GEORGH VOLCKAMERI, Sen.

Ex obstructione narium Melancholia.

VIr quidam sexagenarius, niger vultu, gravitatem præ se ferens singularem, ad habitum vergens & temperaturam atrobiliariam, tristem agere vitam cœpit, qui licet nullius indigus rei lætam ex opibus senectam ducere potuisset, continuis se afflixit suspiriis, planctu nonnunquam aliquot horas consumsit, nullius culpæ aut causæ sibi conscius. Ex Medici consilio frequentibus corporis pro depurando sanguine divexatus evacuationibus, reiteratâ quoque sanguinis missione, electuariis lætificantibus atque aquis antimelancholicis ad nauseam usque abundè assumptis laterem se lavare sensit, in eodem subinde gradu remanente moestitiâ. Quamvis leves interdum & perbreves ipsi concessæ fuerint induciæ: affectus tamen plerumq; recurrens eadem vehementiâ compensavit. Suasit tandem cujusdam familiaris, cum siciores ejus nares animadvertisset, usum pulveris Nicotianæ sibi recommendatum voluit, repetitis eundem vicibus per nares attrahendo: paulatim eas reseravit, & continuo fluentes adeo effecit, ut crebris emunctionibus saburræ istius liberum acquisiverit effluxum; unde noxia ista humiditas, lienem perturbans retrò vocata per nares se subduxit deinceps ad obitum usque patulas. Huic quoque fini fonticulum sibi in sinistro brachio excitari voluit, non sine commodo, & sic ad se rediens bonus ille Vir, naribus per continuum usum roridis quasi effectis tabaco vix per momentum carere potuit.

SCHOLIUM.

HÆc narium obstructio frequens morborum multorum & symptomatum causa multis imposuit Medicis tanquam nihil ad morbos faceret. Verùm hæc sola Virginem annorum circiter 18. capitis imbecillitate affecit, dolore in eodem & vertigine sæpiùs afflixit. Medici consilio nil adjuncta fuit, meque tandem accersiri jussit. Tunc è domo, sibi de casu in publico metuens, egredi amplius non fuit ausa. Indagatis horum symptomatum causis, cum se ab anni tempore nihil emunxisse fateretur, cum tamen circa æquinoctia se gravedinosam semper fuisse assereret. Opem proinde petenti per siphonem injici in nares errhinum liquidum, os cribrosum obstructum referans curavi, quod aliquot diebus naribus immissum densam tandem paulatim emollitam mucilaginem inde elicuit, insecuto mox ubere ex naso effluxu, vehementem tum passa fuit coryzam, quæ superiùs labium circa philtrum, ob humoris acrimoniam, ferè per menstruum spatium vehementer corrodit.

Hæc virgo sola hæc injectione errhini fuit restituta, & viro mox juveni nupsit.

OBSERVATIO CLIV.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI, Sen.

Dolor nephriticus celeriter curatus.

FOemina 48. circiter annorum crudelem circa renes dolorem cum ingenti vociferatione indicavit, cui, accitus ego, statim exhibui

℞. Aq. laxativæ ℥ij.

Extr. diacarth. ʒi.

Tinct. Tart. à ʒj. Mf.

Exacto horulæ spatio, alvo redditâ laxâ, dum egerendi conatu urgeretur, subitò evanuit omnis dolor, breviq̃ue ita, ex divinâ gratiâ pristinae reddita fuit sanitati.

SCHOLIUM.

Dolor hicce in regione sub diaphragmate à catarrho ad renes delabente excitatus ortum suum habuit; Cum proinde eandem mox ab initio doloris inviserem, intercipere statim fluxum illum, & ad intestina promovere consultum duxi. Dictum, factum. Unde ex cerebro per dorsum, comite aliquali horrore, descendisse destillationem illam apparuit, quâ aliorum derivatâ dolor ille ex voto, illicò cessavit.

OBSERVATIO CLV.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI, Sen.

Nervi læsio Epilepsiæ orientis causa, per cauterium ablata.

Virgo 19. annorum Svabaci Walchia, piscem aperturâ, in sinistri brachii domesticâ regione, tribus sub carpo latis digitis nervum cum arteria læsit. Vulnusculum curantes, in supprimendo sanguine arterioso occupati nil relictum putantes brevi illud consolidarunt, permanente quadam pustulâ, baccam vacciniæ rubræ æmulante. Post paucos illa menses levibus nonnunquam lipothymiis affici cœpit, & consilium meum petiit. Ego hujus symptomatis originem sedulò pervestigans, & in ante, quæ fuerant acta, inquirens, utrum caput ejus ullam perpeffum fuisset injuriam, vel quid aliud violenti ipsi contigisset, fui sciscitatus. Illa mihi affectum ostendit brachium, referens curationem vulnusculi arteriosum sanguinem fundentis; pustulamque verò illam relictam pro aneurismate incipiente habuissèm, nî ligatione fortiori fuisset impedita. Chirurgum ex urbe nostra eò ablegavi, cui in mandatis dedi, ut super pustulam illam atrorubicundam lapidem pro cauterio imponeret: & nisi ille satis profundè penetraret, alium insuper superadderet; donec in medi-

dii digiti apice quid sentire se affirmaret. Notum quippe est, nervos læsos nisi dissecueris aut adusseris, convulsiones exinde orituras esse. Inserviit dein locus ille adustus, remotâ escharâ, virginai pro fonticulo ad dimidium anni spatium, nullo subsequente lipothymiaë indicio. Hoc tandem ulcusculum curatum fuit, & ab omni deinceps symptomate liberatam se sensit à decem, & quod excurrit, annis, multorum generix liberorum.

SCHOLIUM.

Non solum nervos punctos, sive aliter læsos periculo convulsionis haud carere antiquis cognitum fuit, sed & alias corporis partes subtiliori prædita sensu, perioestia, pericrania, tendines, membranas, ligamenta & hujus generis alia ex levi offensa consimilem vitiosum convulsivum inducere posse motum, experiëntiâ constat. Sic juvenis 18. annorum dum unguem sinistri pedis pollicis curvatum à latere cutem penetrantem, & propter dolorem ingressum ejus sufflaminantem Chirurgus resecare annitur, incautius illum cum scalpello tractans effecit epilepticum: historiam illam videre licebit in *Dec. I. Ephem. Anno VI. & VII. Observ. 77.* Quo in statu per biennium, per intervalla perstitit: virtute tandem cauterii potentialis loco illi affecto applicati fuit curatus, sanusque deinde evasit. Vide *sect. I. Ann. 1. Obs. 124.* Virguncula octo annorum ab ancilla ollam præ se aquâ repletam fervente gestante in tenebris sub collo per totum pectus perfusa, & combusta curata fuit à suo Chirurgo, licet papillarum dextra curam longiorem admiserit ob graviorem sui læsionem. Cum verò post aliquot annos mammae illius forariare inciperent, languidior illa reddi cœpit, de capitis nonnunquam imbecillitate conquesta. Tandem uberibus cum ætate solitam impetratis magnitudinem, convulsiones accessere epilepticae, nec illi vel cum pretiosissimis anti-epilepticis potuit subveniri, miseramque deinde vitam per quatuor lustra non amplius constans mente, duxit finitque.

que. Huic opem ferri potuisse crediderim, si causa, præcedens scilicet papillæ combustio innotuisset curanti. Papillas siquidem mammarum exquisitissimo præditas esse sensu, cuteque obtectas tenuiore, sed nonnihil rugosâ, magisque asperâ, quàm in aliis mammæ partibus constat, quæ contrectatis manibus effluente spiritu subito attolluntur, mox iterum disperso eo flaccidæ subsident. Vid. *Adrian. Spiegelium in Anatomia*. Membranas verò istas, quæ cingunt cannulata papillarum foraminula, juxta cum fibrillis illa concomitantibus ab externa, & levi saltem injuriâ læsis inprimis dolere lactantes contestantur, quia ex nervea constant substantia: siquidem nervi affecti, nisi adurantur aut dissecentur, caducum semper afferre solent morbum. Sic itaque in hoc subjecto potuisse averti vel curari tristem hunc affectum, si papilla cum cauterio potentiâli fuisset ambusta, haud dubiè conjiciendum est.

OBSERVATIO CLVI.

D. GEORGII WOLFGANGI WEDELII,

Sanguis per Microscopium examinatus,
ramosus.

UT inimitabilis sit natura artifex, nec assequi liceat, ob diversorum fermentorum & seminum differentiam, intima mixtorum centra; nihilominus tamen ars naturam imitans quo magis scrutatur, eo magis admittitur. Sanguis, sulphur vitale fluidum viventium, cohæstonis omnis in corpore materia prima, naturâ suâ viscidis, plicatilibus, unctuosus & inflammabilibus particulis excellit, lucidis superbit, easdemque spiritibus & corpori hinc reliquo suggerit. Has ergo globosas, bullulascentes faciliè colligit intellectus. Sin oculorum fides accedat, longè certius id demonstratum habetur. Eminent præter illas & fibrosâ, quibus veluti ramis exporrectis gaudet, ut æquabilem his geminis potissimum debeat

formam, motum & consistentiam. Reliquæ his immensæ sâlinæ & velo quasi obductæ aliunde clarent, alio sensu arbitro, alio magisterio, ignis puta, oculis sistendæ.

Non ignoramus celebrioribus jamdum hæc notata scriptoribus. Liceat nihilominus oculis nostris visa exhibere, guttam sanguinis siccati curioso microscopio examinatam, amiccè utrumque suppeditante Dn. M. *Gottfriedo Teubero*, Pastore Teiensis, qui suâ manu instrumentum, pro excellenti ingenio, quo pollet, & studio fabricavit. Nec de hoc dicemus, quod id ad scopum nostrum minus faciat. In præsentî figurâ ejusdem considerari merentur (1) striæ albicantes, quæ exactissimè æmulantur vasa, prout alias in parenchymatibus excurrunt & ramificantur diversimodè, (2) spatia intermedia, (*die innern Felder*) quæ exhibent partim circellos, partim globulos. Tria saltem horum examussim depicta sunt, reliquis, planè & per omnem cum his convenientibus, vacuis relictis.

Proportio objecti, prout visui per se & oculo armato se præsentat, habet se ut in Figurâ circellus A ad circulum B C D E. Dubium verò est, cui striæ albicantes debeantur causæ, an essentielles sint partes sanguinis, fibrosæ, an potius extensæ vel dilaceratæ bullulæ ejusdem, ab exiccatione præviâ, lucem extraneam admittentibus & referentibus rimulis. Quicquid horum sit, quamvis probabiliùs sit priùs, vel saltem non casu solo istæ rimulæ lucem figurent, ipsa hinc textura sanguinis illustratur, ita dispositis particulis fibrosis, ut pro illapsu non uno tum secundum naturam, tum præter illam vasa variis modis divaricentur, & nova emergant in tumoribus.

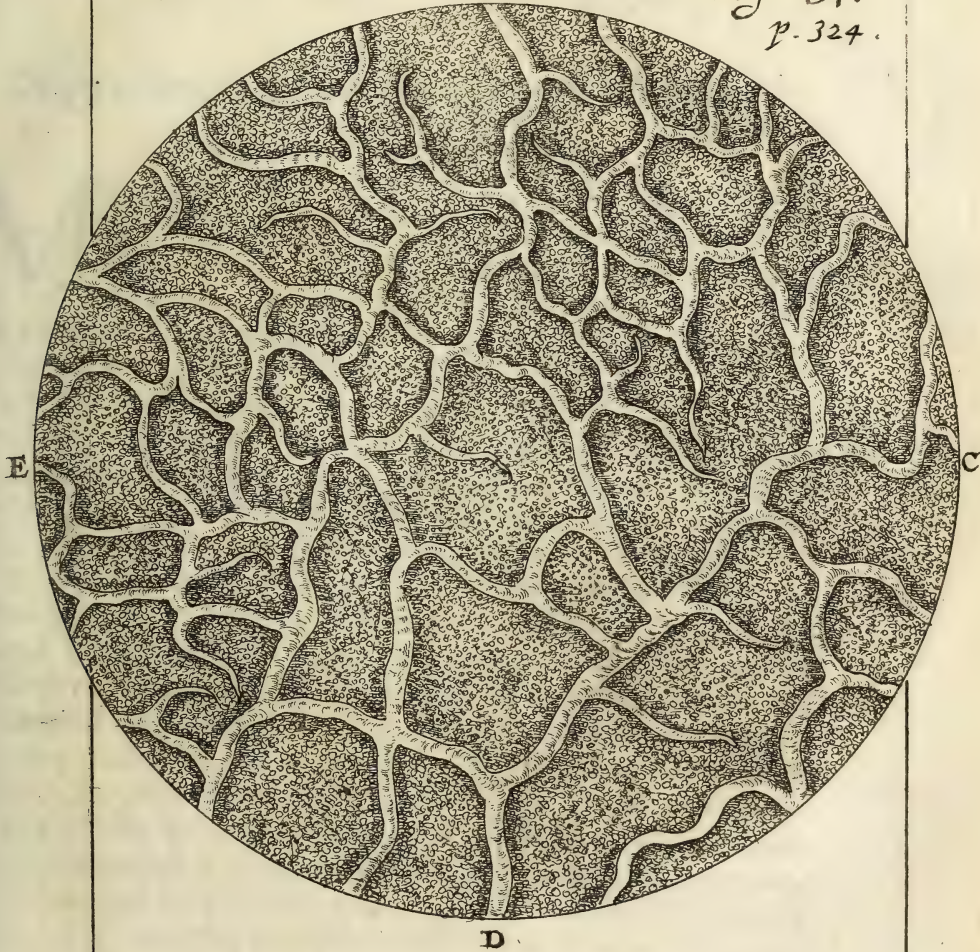
Fig. XXXVII.

Sanguis ramosus.

A
o

B

Fig: 37.
p. 324.

D

E

C

PLATE I

Fig. 1

Fig. 2

OBSERVATIO CLVII.

D. JOH. PAULI WURFFBAINII,

De

Nigredine fuliginosa in cruribus Hydro-
picæ non Gangrænosa.

Matrona quædam Vidua 48. annorum, quæ ob pietatem & modestiam omnibus se commendabat, Ann. 1681. Mens. Octobr. in Cachexiam incidit hydropicam adeò vehementem, ut pedum tumor, quem per aliquot jam annos hinc inde levem saltim observaverat, subito ultra genua ascenderit, & abdomen circa hepatis potissimum regionem, lapidis instar durum apparuerit, cum pertinacissima urinæ suppressione, adeò, ut vix tantum XXIV. horarum spatio urinæ excreverit, quantum duo capere possunt cochlearia; exhibita fuerunt Diuretica ab effectu aliàs saluberimo, decantatissima, Tincturæ nempe, pulveres, Salia, Decocta, infusa, Clareta ex cineribus ad mentem Mynsichti parata &c. sed omnia frustra, & irritoplanè conatu. Confugi itaque ad Bufonum pulverem, à tot autoribus ceu summum & extremum in hydropice commendatum, & crebris, ut ajunt, experimentis comprobatum, evporiston, tanquam ad sacram aliquam anchoram, & ægræ meæ insciò grana xv. Spiritu nitri dulci, (ut efficacius redderem & gratius) irrorata, sed effectu planè nullo, semper enim ob naturam procul dubio nauseabundam, subsequabatur vomitus, nulla copiosius profuente urina, quæ paulò post simplicissimo Radic. graminis decocto liberalius nonnihilo provocabatur: apparuere insuper rubicundæ in cruribus maculæ, quæ sensim nigrescere videbantur, sed levi linteolæ contactu, removebantur, purulenta in foraminulis subjacentibus emanante materiâ; nihil interim ex parte mea internè, nec Chirurghi satis periti Nicolai Eringshausen externè,

quod ad gravis hujus & gangrænam cum Sphacelo minantis morbi impetum infringendum facere potuit, omissum; nihilo minus tamen nimia serosæ lymphæ acrimonia omnem tibiarum separabat cuticulam, & crura tumida aspera & inæqualia, non secus, ac si ex meris conglomeratis constarent glandulis, apparebant; imprimis verò globulis hisce seu rectius pustulis serosis, nigredo quædam fuliginosa toties inhærebat, quoties deligatio singulis diebus iteratò suscepta, fiebat: credidissent artis nostræ imperiti, imò jurassent, carbones in pollinem redactos, linteoli angustioris filamenti ope, fuisse insperfos; odor tamen falsuginosus, acris & urinosus quodammodo penetrans, nares adstantium adeò ferebat, ut excedentem lymphæ acredinem, verissimam horum symptomatum causam mecum agnoscerent; imò, confirmavit hanc nostram opinionem corrosivus nigredinis hujus effectus, qui linteola etiam purissima injecta, superimpositis Emplastris Defensivis, adeò penetravit, ut nec smegmate lota, nec lixivio incocta, inustam nigredinem amiserint, sed altera vice admota, post remotionem, filamentis quasi omnibus solutis & exustis, in favillam penitus conciderint: duravit nigredo hæc per tres & quod excurrit menses, & sæpè sæpiùs instantis gangrænae, imò sphaceli pedissequæ ejus, non vanum certè, licet frustra neum, DEO sit Laus! injecit metum: tandem tamen infra tali regionem spontè oborta quædam vesicula perpetuam lymphæ exsudationem, produxit, sensim decrefcentibus ac evanescentibus ægræ nostræ patientissimæ viribus, ut tandem quoad inferiorem corporis regionem tumida, superiorem verò emaciata, in hoc XV. Mensium morbofo certamine, enervata occubuerit, mundanasque molestias beatitudine sempiterna commutaverit.

SCHOLIUM.

Nigredo in hydropticorum cruribus certè inusitatum quid non est, sed gangrænae & sphaceli imo, instantis mortis pluri-

plurimum nuncia: Fuliginosa tamen & non gangrænosa, rarior est, imò à paucis quod sciam descripta; non equidem nego, latitasse anguem sub herba: nimia enim urinæ suppressio, (quæ procul dubio à vasorum lymphaticorum vitio, distensione nempe ac ruptura, lymphâque aliò deductâ, ortum traxit,) sanguinis & humorum serositates adauxit, obstructions produxit, debitum partium nutrimentum declinavit, corrupit, acriusque semper & corrosivum quodammodo reddidit, ita, ut facili negotio ad summum ascendere gradum, stupefactionem nempe ac corrosionem fibrosarum partium producere, & hoc modo gangrænam imò Sphacelum inducere potuisset: at, cum præmissis evacuantibus, Diaphoretica ac deobstruentia semper Diureticis maritata fuere propinata, sicque omnibus modis pororum reseratio procurata, totus mihi persuadeo, serosam hanc & corrosivam quodammodo materiam hoc modo (ut sic loquar) fuisse volatilifatam ac resolutam, & quoad subtiliores suas particulas per communia hæc corporis ostiola atque spiracula sensim ac insensibiliter sub fuliginosa hæc specie evaporatam ac imminutam. Obiisse autem nihilominus tandem ægram nostram quoad inferiores corporis partes tumidam superiores verò emaciatam, quid mirum? superiores enim partes lymphâ suâ tanquam summè necessario alimento privatæ, non potuerunt non viribus fractæ marcescere, inferiores verò, ab eâdem lymphâ dubio procul extravasata, perpetuo inundatæ, ab officio suo recedere atque corrumpi.

OBSERVATIO CLVIII.

D. JOH. PAULI WURFFBAINII,

De

Admirandis Grandinis figuris.

A Nno 1676. d. 7. Junii cum in Oppido Reipublicæ nostræ Altdorffino, ex Academia satis claro, t. t. versarar, circa pomeridianam secundam subito congregabantur nubes,

nubes, quæ serenam paulo ante & sapphream cœli faciem momentanea quâdam metamorphosi tetro quasi obvolvebant populo, proruebant è latibus suis venti, & procellæ quicquid eis occurrebat, abripiebant secum in gyrum: hæc non nihil effrenata ventorum ferocia cohibita, vehementi cum fragore ac strepitu, nimbosus implicato grandine cadebat imber, quæ inusitata sua magnitudine & impetu, tecta domorum latericia diffregit, fenestrarum orbitas excussit, erectas frumentorum spicas prostravit, soloque æquavit, imò proceras quoque arbores, imprimis verò Morum Horti Medici juxta hybernaculum, medias confregit: At, elapsis vix binis unius horæ quadrantibus impetuosissima hæc tempestas cessavit, coruscante denuò inter nubes & contristatam paulò ante cœli faciem exhilarante rursus Sole, non tamen disparente penitus conglaciata hæc, sed in crastinum usque quibusdam in locis, præsertim verò opacis, durante adhuc grandinis massa, quam Dnn. Studioforum quidam potui, refrigerationis gratiâ injecerunt, sed omnes (referente mihi hoc haud ita pridem in Pharmacopœa Leinkeriana Excell. Dn. D. Hoffmanno Seniore) quotquot illum degustarant, sat graves passionibus colicis afflicti dedere poenas, imprimis verò duo in Grandine hæc notatu erant digna, Inusitata Magnitudo & admiranda ejus Figura: Magnitudo columbinum ovum longè superabat, Figura verò varia erat, partim rotunda partim angulosa, purissimo quodam & pellucido centro lentis magnitudine, notabilis, quod glaciali quâdam massa incrustatum quasi videbatur atque obductum: collegi tunc temporis aliquot grandinis hujus massas, easque in Virorum Excell. Dn. Georgii Matth. Königii, Græcæ Linguæ & Poëseos & Dn. Daniel. Guiliel. Molleri Histor. & Metaph. P. P. Fautorum meorum honoratis. præsentia perlustravi ac delineavi, quos etiam testes hæc mecum provoco oculos.

Admirandæ Grandinis figura.

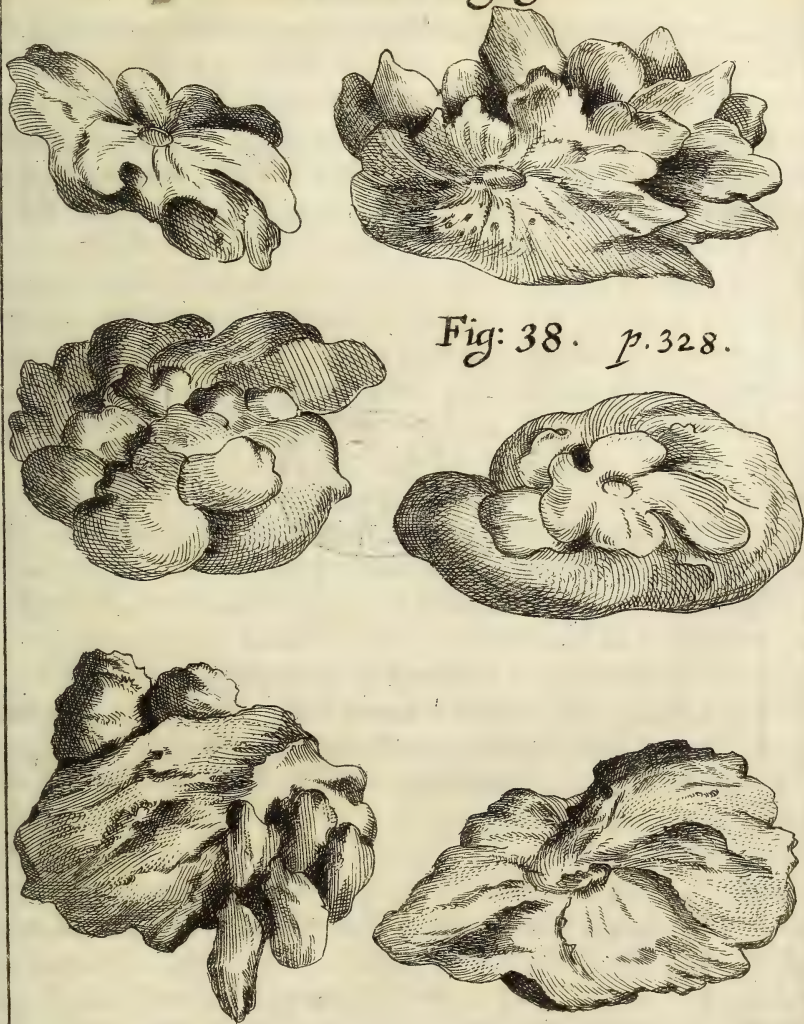

Fig: 38. p. 328.

Faint handwritten text at the top of the page, possibly a title or description.

Faint handwritten text, possibly a date or a label, located below the first set of sketches.

SCHOLIUM.

Grando cum ad Ingeniosissimi *Cartesii* mentem *Meteorolog. cap. VI. p. m. 227.* nihil aliud sit, quàm floccorum nivis à caliditate aëris ambientis solutio & frigidus superveniente vento denuò constrictio: facillè ex accuratissimi Philosophi hujus doctrina, inusitatæ jam descriptæ grandinis hujus magnitudinis causâ & figuræ ratio deducenda erit: cum enim frigidiores superioris aëris venti levissimos nivis floccos in inferiora hæc præcipitarunt, hi ab ambiente calidiore ac æstivali aëre, quem permeare necesse erat, resoluti, inque aquosas planè guttulas partim transmutati sunt, quos tamen frigidiores & impetuosiores oborti venti, in glaciale, pellucidam & globulosam massam denuò constrinxerunt: cui quam plurimi alii descendentes eique occurrentes licet nondum penitus liquati nivis flocci adhæserunt, & ubi eam tetegerunt, planiorem nonnihil & lenticularem reddiderunt, sicque in unam congelati massam molem ejus & magnitudinem adauxerunt, figura planè angulosa, varia ac irregulari: Cæterum de grandine juglandis magnitudine in *Falstria d. Pentecostes A. 1647.* septem pagorum segetes prosternente & quatuor dierum spatio non liquecente vide *Curiosiss. Wormii Museum Lib. I. Sect. 2. cap. 12.* Grandinem 12. circiter digitorum circumferentia, imò, ovis gallinarum Indicarum nihilo inferiorem, interius fulgentem, exterius lævem, Anno 1666. d. 7. Julii prope *Yarmouth* vehementi procella effusam, *Societ. Reg. Anglican.* communicavit *D. Natanael Fairfax Aët. Philos. Mens. Jun. 1667. Relat. VI.* Grandinem in districtu *Iglaviensi Moraviæ* trium quatuorve librarum pondere inventam, descripsit *Excell. Dn. D. Joh. Ferdinand. Hertod Tartar. Mastich, Morav. Part. I. Cap. 2.* Præprimis verò annotandæ erunt grandinum illarum rarissimæ species, quarum altera à *Nauclero* descripta Anno 1240. *Cremonæ* nuncum magnitudine impressa crucis figura, facieque Christi, adscriptis verbis *JESUS NAZARENUS*, cecidit, altera verò in re-

gionibus Septentrionalibus Anno 1395. Mens. August. humanas exhibuit facies, viriles cum barbibus, muliebres verò cum peplis & cruribus, cujus mentionem fecit *Kranzius lib. 9.*

Fig. XXXVIII.

ADDITAMENTUM.

Miræ quoque & variæ figuræ grandines A. 1673. d. 7. Jun. ad Legerium montem vicinaque loca ditionis Tigurinæ decidisse, digitorum nempe, avium, infantum involutorum, stellarum, crucium &c. in *Histor. Nat. Helvet. cur. pag. 376.* ex aliorum dubio procul relatione, memorat Excell. D. D. *Joh. Jacob. Wagnerus.* Ubi non rejiculum est judicium D. *Israel. Conradi in Diss. de frigore cap. 9. quod verò interdum, scribentis, in grandine miræ imagines apparere dicantur, saepe id hominum imaginationi adscribendum, qui grandines attente inspicientes, varias in iis imagines perinde ut in nubibus concipiunt; quam figurarum varietatem ex vento & collisione guttarum jam indurescentium, vel ex casu seu concurrentia causarum per accidens oriri, cum aliis statuit.* Cæterum in regionibus Septentrionalibus decidere subinde grandinem instar humani capitis, *Olaus Magnus lib. 1. cap. 22.* autor est, & Româ ab Alarico captâ grandinem octonarum circiter librarum pondus habentem delapsam esse, *Majolus in Canicularib.* narrat; atque in Gallia, Paschali Pontifice, unum grandinis frustum decidisse 12. pedum longitudine, ex *Bonfinio* constat.

[L. Schröck, L.F.]

OBSERVATIO CLIX.

D. JOH. PAULI WURFFBAINII,

De

Numismate quodam Scutellari argenteo.

Simile quoddam scutellare corpus, seu concavum monetæ genus ex lectione eruditiss: Scholii Excellentiss. Celsi in *Observat. VII. Decur. II. Ann. III. pag. 40.* additæ figuræ inspectione, me quoque possidere, recordatus sum, non tamen cupreum, sed argenteum, cui eadem ferè simulacra & literæ antiquiores inscriptæ videntur, nisi quod minus attritum, clarius adhuc intuentium oculis usurpari queat: placuit itaque, pace tamen Excell. Dn. Scholiastæ, & meum hunc nummum breviter descriptum Ephemerid. nostris inserere, & quantum inter se hic vel ille differant, annotare: Pars convexa Nummi mei, Matronam quandam non stantem, sed throno insidentem & complicatis quasi manibus orantem, exhibet, additis literis *MP. ΘΥ.* quâ Excell. Celsus noster reatissimè beatissimam Deiparam Virginem repræsentatam, suspicatur: Concavitas verò alterius lateris Personam quandam Regiam, Orientali habitu indutam, nullum quidem imperiale ut vulgò vocant pomum, summum Majestatis & Imperii Signum, Sceptrum tamen dextrâ, at non duplici, sed simplici tantùm cruce signatum tenentem. Hujus ad latera Angelus, quantum ex alis affectis conjicio, conspicitur, sagatus & clypeatus, dextrâ sertum seu corollam Imperatoris capiti impositam, firmans: Explicationem hujus Nummi & adscriptarum nonnihil oblitteratarum literarum accuratissimam communicavit mihi VIR Cl. Dn. *Andreas Arnoldus*, dignissimus beat. Dn. Parentis sui in Professione & Ministerio Successor, Fautor & Affinis meus pl. honorandus, cujus ipsissima verba ex literis ad me datis, hûc transcribere licebit seqq.

Reddo Tibi nummum Tuum argenteum concavum, cujusmodi aurei quoque, mediæ scilicet ætatis Græcorum Imperatorum non pauci reperiuntur. Tuum verò puto me legisse: Ab una parte lego ICAAKIOC, *Isaacius*, quod nomen est Imperatoris, cui Angelus coronam vel tenet, vel imponit. *Aversâ* parte meo quidem iudicio legitur MP. ΘΥ. μητρί θεῆ, *Mater Dei*, quæ inscriptio non est admodum obvia: Communiter enim in similibus nummis occurrit imago Salvatoris Nostri. Restat, ut me exponam, cujus Isaacii; cum duo fuerint, *Isaacius Comnenus*, & *Isaacius Angelus*, nummum Tuum esse arbitrer: Credo esse posterius Isaacii; nam alter ille, in regio numismate, Spathophorus imprimebatur, Imperii dignitatem propriæ virtuti & rei militaris peritiæ, non Dei benignitati tribuens. Adhæc duo argumenta, ut ita sentiam, me quàm maximè movent: Primum est tenuioris notæ argentum, quo nummus ille constat. *Argenteam monetam aduiteravit &c.* scribit Nicetas Choniates Lib. 3. de Imperio Isaacii Angeli. Secundum autem est, cultus Isaacii singularis erga Divam Virginem. En Nicetam altera vice eod. Lib. 3. pro testimonio dicentem: *DEI Genitricem tanta veneratione coluit, ut ad ejus imagines, animo pene linqueretur: ideoque plurimas auro & gemmis ornatas, in iis fanis adorandi causâ dedicavit, ubi frequentissimus erat piorum hominum concursus.* Quam ob rem igitur B. Virgo in hoc nummo cernatur, non amplius ambigo, nec juvat plura de Isaacio contulisse &c.

Confirmatur itaque Magni nostri Apollinis & Excellentissimi Celsi ex Observ. sup. citat. verissima sententia, scutellaria hæc corpora sive aurea, argentea, aut metallica sint, non Iridis esse foetum, ut fabulosè hominum vulgus credidit, sed Numismatibus antiquorum rectius annumerari.

OBSERVATIO CLX.

D. GOTHOFREDI SAMUELIS POLISII,

Experimentum Vesicatorium cujusdam
Judæi in dolore dentium probatis-
simum.

IN Manuscriptis *Dn. D. Scharlachii*, Avi mei materni, b. m. sequens experimentum in dentium Podagrâ, uti Odontalgiam salutat *D. Strobelbergerus*, laudatissimum & propriâ ipsius experientiâ sæpius confirmatum reperi, quod in hunc modum se habet. Recipiuntur quinque cantharides, tres Allii apices & theriaca, concisâ subtiliter in formam Linimenti rediguntur, postea linteolo excepta admoventur flexuræ cubiti, quo loco vena tundi solet, & quidem istius brachii, in quo latere dolores intensiores sentiuntur: relinquuntur ita, donec vesiculæ erumpant, quæ tandem in unam grandiorem abeuntes aperiantur, quâ aperturâ statim levamen certissimum sentiunt adflicti. Remedio hoc cæ quam plurimos Judæus iste curavit, & testis oculatus sæpius exitit, aliisque suasit prælaudatus *D. Scharlachius*, & quidem successu admodum felici. Meminit etiam *Platerus* in dolore dentium allii contusi carpo dextro, si dolor in latere dextro, sinistro verè, si in sinistro est, adponendi. Vid. *l. 2. Obs. p. 371. 375.* Ratio levaminis in promptu est, quia hæc ratione ferum, doloris causa, evacuatur, ruptis nimirum pustulis serosâ materiâ plenis.

SCHOLIUM.

NOtari hæc merentur, quæ *Ambrosius Parvus lib. 16. Chirurg. cap. 25.* de usu allii in odontalgia tradit, illud non tantum meatui auditorio immissum, tritumve manu dextra aut sinistra, prout dextri aut sinistri dentes doluerint, gestatum, dolorem sedare, ex *Mesue* referens, verum quoque sub

sub cineribus coctum, si dolenti denti imponatur, eundem mox mitigare, propriâ experientiâ confirmans. Et apud *Dioscoridem lib. 2. cap. 146.* cum thure & teda decoctum, atque in ore detentum, dentium dolorem levare, legitur; ubi etiam vim ejus acrem esse, & cutem exulcerare scribit. Hinc allium revera attrahere, à vesiculis, quas sæpè excitat, manifestum esse, colligit *Cl. Thom. Sydenham diss. de variol. confl.* in quibus itaque plantis pedum admovere id se consuevisse testatur, ad materiam nempe peccantem à capite derivandam. Non enim solum acri suo sale, vel, uti *Exc. D. Wedelius lib. 1. de Medicament. facult. sect. 2. cap. 6.* differit, acutis suis particulis cuti infixis archæum irritando, advocat humores, eosdem fundit, & poros dilatat, ut eo magis illabantur; sed etiam volatili suo sale penetrantissimo, quod urinæ foetor allii esum insequens, quin & fonticulorum pus odore ejus, observante *Nob. Dominico de Marchettis Anatom. p. m. 98.* imbutum confirmant, remotioribus etiam in partibus serum in motu suo impeditum atque coagulatum, resolvere, aut acore præternaturali dolorificum mitigare valet. Simili ratione raphanum sylvestrem odontalgia mederi, ex *Clar. Bartholino &c.* notum est, quo de *vid. Anni præced. Ephem. Observ. 90.*

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CLXI.

D. GOTHOFREDI SAMUELIS POLISII,

Usus Salis Ammoniaci in faucium Affectibus conspicuus.

CHirurgus quidam antè sat multos annos hinc Francofurti ob artem suam commendatissimus in ariditate, fissuris, inflammationibus & exulcerationibus faucium ac linguæ Gargarismo usus est ex Aq. flor. ligustri & plantag. Sir. de rosis sicca. addito pauxillo Salis Ammoniaci: hoc sæpius

sapius de die prædictis faucium ægritudinibus affecti utebantur ad colluendum os & fauces: Solo autem Sirupo de rosis sicis, cui itidem parum Salis Ammoniaci admixtum, fauces mundabat quousque pertingere poterat instrumento huic operationi accommodo, & quidem ter de die, manè scilicet, à meridie, & vesperi antè cœnam, ac si opus, paulò antè somnum. Gargarismate hoc multum sibi laudis paravit ob faustum successum, ægrorumque optatam sublevationem: Exterius applicuit Empl. de Meliloto, quod tutius & melius putavit aliis Cataplasmatibus atque inunctionibus. Earundem virium meritò æstimatur Destillatum Conradini ex Sale Ammoniaco ad faucium inflammationes, aliasque linguæ gutturisque molestias, quod tale est:

℞. Sempervivi q. l. Contunde ac pro singulis libris adjice Salis Ammoniaci ℥ij. repone in loco humido subterraneo, donec Sal liquefactus sit, postea aquam Ammoniaco extrahe & conserva. S. Mundwasser für die Bräune.

SCHOLIUM.

EAndem aquam ex fol. sempervivi recent. ℥iiij. cum Salis Ammoniaci ℥jss. conquassando, atque ad siccitatem destillando, pro gargarismo parare docuit Cl. *Joh. Helfric. Juncken not. in Agricol. pag. 178.* Imò hæc ipsa salis ammoniaci virtus in faucium adfectibus jamdudum etiam Augustanis meis cognita fuit; qui itaque non aquam tantum è dictis duobus simplicibus destillatam, quondam pro usu ægrotorum prostare voluerunt, eandemque in *priorum editionum Dispensatoriis nonnullis* denominarunt, sed etiam, ad faucium ac linguæ ariditatem & inflammationem tollendam, non inutilem Sirupum de sempervivo compositum dictum, i. e. ex succo sempervivi & sale ammoniaco, pararunt; quæ equidem in *nupera Pharmacopœia nostræ editione* inter medicamenta minùs usualia sive quæ parata prostare haud debent, reposuimus; hunc quidem, quòd Sirupo simplici quovis tempore desiderata salis i-

stius

stius quantitas pro lubitu & exigentia facile jungi queat: illam verò, quòd à simplicibus, vel ex solo sempervivo prolecta aqua haud differat, cùm à sale ammoniaco nil quidquam inter destillandum elevetur, sed integra ejus substantia in fundo remaneat intacta. Huc quoque pertinet Lapidis prunellæ præparatio, quam Nob. *D. Wedelius*, loco sulphuris, cum eodem sale in *Dec. I. Ephemer. nostr. Ann. II. Obs. 196.* instituere edocet.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CLXII.

D. GOTHOFREDI SAMUELIS POLISII, EX Obstructione Urinæ totius corporis intumescencia curata.

Comitem Mansfeldicum prædictus Avus meus ex retentione lotii toto corpore intumescens, proque hydropico habitum feliciter hoc modo restituit: usus est balneo ex lacte, herbisque emollientibus; deinde Raphanus sylvestris contusus ac in sacculo in aqua adpropriata decoctus peni pubique bis aut ter calens adpositus, unde urina copiosè effluxit, simulque calculus grandis ejectus fuit: intus tamen & nephritica exhibita fuere præsidia.

SCHOLIUM.

Raphani rusticani vim nephriticam etiam *Job. Fernelius Method. Med. lib. 5. cap. 25.* commendat, quem ut & alterum sativum renes expurgare, urinam cingere, calculos comminueret & exturbare, scribit; idem in *suo Diætet. cap. 49.* *Dav. Lipsius* effatur, & Nob. *Thom. Bartholinus Actor. Med. Hafn. Volum. 4. Obs. 39.* raphanum quemcunque incidendi vi pollere, in calculo tamen clarius istam exferere, statuit; quin & ipsi *Dioscoridi* id fuit cognitum, cui *lib. 2. de mat. Med. cap. 106.* Armo-
racia urinam concitare dicitur. Huc referri possunt, quæ apud

D. Her-

D. Hermannum Grube de Arcan. Med. art. 2. cap. 2. sect. 2. de eodem habentur, in multis nempe hydropicis usum illius sibi exploratum esse, qui vel solo hoc, volatiliori sua substantia lympham illam copiosius ad ductus urinarios abripiente, pristinam recuperaverint sanitatem.

[L. Schröck, L. F.]

OBSERVATIO CLXIII.

D. GOTHOFREDI SAMUELIS POLISII,

Mictus sanguinis bufone exsiccato sublatus.

Mira fuit historia in conjugè cujusdam Nobilis Marchici de Sidovv observata à D. Scharlachio; huic scilicet post partum & etiam aliàs sanguis copiosissimè per urinas sæpiùs etiam in grumos concretus effundebatur: omnibus frustrà adhibitis, cum planè debilitata esset, alligatus fuit bufo siccatu humero dextro petiæ ex sindone duplicatâ inclusus: post triduum convaluit.

SCHOLIUM.

Bufoni in aliis quoque sanguinis fluxibus sistendis virtutem quandam nonnulli adscribunt; id quod de hæmorrhagiarum nostro Exc. D. Emar. König in Regn. Animal. pag. 139. fide Pharmacopœi, scribit, qui eam ischæma quævis spernentem, bufone collo applicato se cohibuisse retulit; id quod etiam de Medicam. cap. 10. in Marcello legimus, ubi ranae rubetæ exsiccatæ particulam linteolo involutam & collo suspensam mirè prodesse, traditur. Bufonem, referente Conr. Gesnero lib. 2. de quadrup. sindone involutum manu tenendum dedit taliter laborantibus Fridericus Dux Saxonie; imò omnem fluxum sanguinis præsentissimo remedio sistere, testimonio Christophori Salveldensis idem Gesnerus addit. Eundem in finem ossa bufonis mundata & in sindone rubro collo adpensa contra nimium mensium fluxum laudat D. Guern. Rolfincius Ord. & Me-

thod. Med. spec. comment. lib. 9. sect. 6. cap. 9. Cujus rei rationem, ut cum *Cesnero* loquar, non video, nisi horror & metus sanguinem ad cogitationem de animali tam contrario naturæ hominis refugere faciat: utrum verò, si, quid linteolo contineatur, æger ignoret, supersticiosam amuletis, quo idem Autor inclinare videtur, adnumerari debeat, hæreo, dum multas medicamentorum, externo inprimis attactu tantùm & inspiratione agentium, operandi modos nos latere considero. Confer. quæ hac de materia congeffit *Curios. noster D. Chr. Franc. Paullini* *tr. de bufone sect. 2. membr. 2. cap. 3.*

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CLXIV.

D. GOTHOFREDI SAMUELIS POLISII,

Usus cucurbitularum in dolore Ischiadico.

In ischiadico dolore, ubi materia in profundo hæret, præmissis præmittendis sæpiùs laudatus *D. Scharlachius* feliciter usus fuit primò Emplastro conveniente, & ventosis suprâ nates majusculis per tres dies singulo manè adpositis, postea cute scarificatâ Cucurbitulas adhibuit, & quidem in forma crucis hoc modo: . . . Multum indè sanguinis extractum cum præsentaneo ægrotantis levamine. Remedium hoc postea etiam in Gonagrâ & arthritico scapularum dolore sæpiùs expertus fuit: instituitur verò cutis scarificatio non in balneo sed ad fornacem.

SCHOLIUM.

Idem in morbo hoc curando antiquorum quorundam Medicorum fuit consilium; prout *Celsus lib. 4. cap. 22.* frustra adhibitis aliis remediis, *si ne sic quidem*, scribit, *finitus dolor est, aut tumor ei accedit, incisa cute admovendæ sunt cucurbitulae;*
pariter

pariter & *Celius Aurelianus lib. 5. chronic. cap. 2.* scarificationem adhibendam esse consulit.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CLXV.

D. GOTHOFREDI SAMUELIS POLISII,
Dolor in Musculis femorum & tibiæ
aliisque.

IN musculis interdum similis convulsioni fit dolor, cui Venæsectio interdum & Purgatio conveniunt: postea scarificatio circa lumbos & supra genua aut in tibiis: hinc Topica administranda; & ab initio modicè calefacientia, ut Unguentum anodynum vel resumptivum cum oleis emollientibus ac calefacientibus, ut chamæmelino, lilior. alb. vel medullâ Cervi & Terebinthinæ sive Spiritu Terebinth. Ex quibus omnibus aut aliquibus cum cerâ recenti mixtis f. Unguentum. Hæc si non juvant, convenit ol. laurinum, axungia anatis, irinum, petroleum, quod propter tenuitatem penetrat altissimè & discutit. Addi potest non nihil Aquæ vitæ cum pulvere Castorei, Myrrhæ, Aloës, Croci, Galbani, Ammoniaci in aceto dissoluti, medullæ cervinæ: Item Unguentum de Altheâ &c.

OBSERVATIO CLXVI.

D. GOTHOFREDI SAMUELIS POLISII,
De
Puellâ cum Hydrocephalo singulari in
lucem editâ.

Mulier quædam plebeja trans Oderam habitans, consistentis ferè ætatis & benè habita, multæque jam, & antebiennum geminæ prolis mater, denuò imprægnata, partu admodum difficili, infantem foemel-

lam vivam d. 7. August. hujus 1686. anni enititur : adspectu verò monstrosi fermè capitis perterrita misella, quid agendum, hæret : lac itaque maternum cum ob vitiosam oris constitutionem sugere non posset, per vices de die beneficio cochlearis cerevisiam faucibus guttatim instillavit mater, quo alimento per septem hebdomadas sustentata fuit infans, donec 25. Septembr. deficiente nutritione, sub diluculum expiraret. Hanc naturæ *παθήσασιν* ut accuratius lustraremus, eodem die instituta fuit capitis apertio, profectore Nobilissimo, Amplissimo atque Excellentissimo Viro, *Dn. Irenæo Vehrio*, Med. Doct. & Prof. Publ. Celeberrimo, Sereniss. & Potentiss. Electoris Brandenburgici Archiatro gravissimo, Facult. Med. p. t. Decano Spectabili, Fautore, Adfine ac Compatri meo honoratissimo : sequentia verò tunc à nobis notata & observata fuerunt. Erat scilicet puellæ cetera corporis probè formata; *Facies* quâ mentum quâ genas minimè deformis, ast reliqua supremi ventris membra pleraque inconcinna, & à naturali constitutione abeuntia : nempe *os* propter labium superius aliquantò brevius & gingivis arctius adnatum, quodammodò distortum & ad suctionem ineptum. *Nasus* justò & planior, ut *dorsum globulusq;* parum à genis exsurgerent, & latior, ut *nares* magis hiantes viderentur : ex quarum dextrâ *tuberculum* quoddam album & rotundum, pisi majoris magnitudine emergebat, quod Polypum primo intuitu referebat, sed postea *ἐκφορῆς* quædam cutanea tantum fuisse visum est. *Oculi* majore ab invicem intervallo sejuncti, iidemque intrâ orbitas suas altius reconditi conspiciebantur : & *sinister* quidem profundius situs, palpebrisque, nisi spectatorum manibus istæ diducerentur, semper opertus; uterque tamen quâ globum adeoque & album & nigrum, *Pupillam* & *Iridem*, non malè conformatus deprehendebatur. *Frons* nulla, nec *Vertex*, nec *Tempora* satis elata erant. Eorum verò loco *Tumor* ingens sese conspectui offerebat, quem *Mammiformem* dicere, propter insignem cum mammâ turgidâ convenientiam, liceat. Erat enim *mollis, cute levi ac nitidâ vestitus,*

stitus, vasorumque sanguiferorum ductibus quibusdam sub cute decurrentibus distinctus, & versus anteriora ad nares usque propendens, ut cum tuberculo antè dicto è narium dextra emergente, mammam pendulam papillâ instructam egregiè mentiretur. In occipite breviori cervici subnixo & capillis quibusdam nigricantibus consperso, major soliditas advertebatur, & substratorum ibidem integumentis ossium solidiorum fidem Tactus faciebat. Confirmabat idem Visus, cum Tumorem illum: qui à nativitate aliquantum auctus, & paulò ante obitum quodammodò pellucidus adparebat, instrumentis tentaremus. Detractâ enim providè cute, Membranam translucentem, per quam vasa quædam sanguifera oberrabant inflatæ instar vesicæ suillæ tumentem invenimus: Ea in summo (ubi processum quasi quendam ovi minoris magnitudine habebat) simplex atque firmior, in partibus verò inferioribus duplex: atque ex Meninge duriore & Pericranio originem traxissè visa est: quâ aperta, copiosa aqua limpida parùm flavescens ad t̄j effluxit. Eam postquam patellâ excepissemus, membranamque cruciatâ, quam vocant, sectione divisissemus, Cerebrum sese obtulit, quod mediis hæctenus in undis quasi fluctuabat; Meninge quidem tenui vestitum, sed quæ solito densior atque in ventriculis admodum laxis potissimum talis observabatur. Inclinabat verò hujus moles versus posticum, nec minus Cerebellum sub eâ post medullæ spinalis principium totum delitescibat, unde Nervi tam optici quam ceteri ab origine sua ad insertionis usque locum productiores quàm aliàs cernebantur. Inter Ossa Cranii ea quæ Bregmatis seu Verticis dicuntur, situm suum ita mutaverant, ut versus occiput reclinata & erecta quasi starent, superius hiatus quodam, qui aliàs in infantibus ad *βρύχια* sive Fontanellæ constitutionem concurrat, divulsa. Os verò Occipitis seu Basillare iisdem substans altius in Cervicem descendebat; unde vertebra Colli antrorsum cedere coactæ fauces angustiores reddiderant, adeò ut Uvula in iisdem ægrè & non nisi dissectis ad aures usque buccis conspiceretur. Quam inter alias causam

fuisse difficilis deglutitionis (nam non nisi guttatim instillata fuit ex cochleari cerevisia & quidem non sine suffocationis periculo) existimare licebit. *Frontis*, quod aliqui *inverecundum* alii *Coronale* vocant, *os* planè deerat, indeque ab *Ephippio* sive *sella Equina* planum & paulisper convexum os, quod in medio aliqua ossis *cribriformis* & *cristati* vestigia ostendebat, *Basin Cranii* in parte antica constituebat. Formatum hoc modo cranium libenter servassemus, nisi obstetisset parentum pertinacia: quare cum delineandum Pictori offerri non potuerit, rudi non penicillo sed calamo adumbratam exhibere placuit notabilem illam ossium compagem, quam talem quidem contigisse ob Hydrocephalum (quacunque de causa) ante ipsorum solidationem in utero, crassam inter tenuemque meningem abortum, atque adeò accumulatis sensim sub dura Matre & Pericranio aquis, & distentis earum impetu tum his tum cutaneis integumentis, monstruosum infantis caput evasisse, minimè ambigendum.

Fig. XXXIX.

- aa* Ossa bregmatis.
- b* Os occipitis cerebelli latibulum.
- c* Foramen medullam spinalem transmittens.
- d* Sella equina.
- e* Os planum basin cranii in parte antica constituens.
- f* Papilliformis excrescentia è dextra narium prominens.

OBSERVATIO CLXVII.

D. GEORGII HANNÆI,

Graviditas frustrata.

IN hac Patria mea vivit Puella, nondum viginti annos nata, sed Pamphili, nescio cujus, compressu gravida, jam ante biennium, facta. Hæc, circa Festum Martini, Anni 1684. observavit in alvo sua volutari globosum corpus, magnitudine pomi

Fig: 39. p. 342

ne pomi decumani. Quatuor ante Paschatos Festum septimanas, Anno 1685. quasi in furias acta, delirare cœpit; cui delirio prælusit quotidie insignis membrorum tremor, & feralis coarctatio cordis. Quamdiu omnibus contremuit artubus, obsurduere interdum ἀννοία aures, modò obriguit ἀφωβία lingua; tandem obdormivit, atque è sopore evigilans, levatam vim morbi sensit. Rediit nihilominus hic intestinus hostis indies, & è novis contumacior surrexit insidiis. Interea pendet Natura inexpectatum lunare tributum, novem ante Pascha diebus, ipsâ autem Feriâ secundâ, postquam intolerabilis totius corporis pruritus monuisset aliquid monstriali, factus est maximus aquarum (quales profundunt parturientes) æstus; insequentibus actutum intensissimis doloribus, per integros novem dies, aded molestis, ut nulla essent perceptæ nuperrimæ titillationis, vel gaudia, vel tædia, si cum his compararentur Lucinæ torturis. Neque tamen sua levata est sarcina infelix ista; sed cœpit ab eo tempore liberiùs respirare, nisi quod cataleptica videretur, quoties ingruebant de novo superiùs nominata capiti atque cordi inimica symptomata. Tandem visâ est sibi valere rectiùs, septimanas decem, eoque temporis tractu menstruis bis levatâ est muliebribus. Elapsis hebdomadibus hisce, rediit quodam die cursus menstruus, & proxima luce fudit novum laticem amnios, per novem dies continuos; sed nullus veridicus, sive Fœtus, sive Molæ, consecutus est exitus, quin potiùs, soporatis doloribus, detumuerit venter, quasi re bene gesta. Quamvis autem suas jam servent periodos menses; nihilominus tamen hæret hodiernum odiosus hic hospes in utero, neque Matris, neque Virginis.

OBSERVATIO CLXVIII.

D. GEORGII HANNÆI,

Desperatus ascites curatus.

DE quodam me legisse memini, quem Manibus dederat hydropo comitata febris, quod per ignem & aquam transferit in æternæ vitæ refrigerium. Verùm, & de hac ipsâ via, & de hac ipsâ meta moderatiùs sentire convenit; cùm illac eatur, unde nemini redire contigit. Nec est, quod sanis hos excipiamus morbos, qui tam dubia spe victoriæ Pharmacis sese opponunt sæpiùs, ut alter, à multis inde usque sæculis, Medicorum audiverit scandalum. Et quid non audet Ascites? ut fileatur nunc Tympanites, & Anasarca. Certè, nisi maturè huic torrenti eatur obviam; latissimè evagandi sibi viam faciet, omnesque, præter solos à Morta præfixos, tandem vel conveller, vel transiliet limites. Descripsi ante aliquot Annos, raram monstrosi Ascitis Historiam, *Act. Med. Hassniens. Vol. 5. Observ. 13. p. 32.* non nisi ipsâ morte acerbissima terminatam: nunc lætiorem proponam desperati Ascitis catastrophæ. Militem tenuioris fortis, sed tenuissimæ valetudinis, oppresserat ante biennium, è variis in diætâ commissis erroribus, gravissimus Ascites; qui, partim neglectus, partim malè tractatus, ipsum capulo vicinum constituit. Aderant symptomata atrociùs sævientia, totius corporis summa lassitudo, vigiles noctes, appetitus prostratus, asthma molestissimum, sitis intoleranda, quam nisi gelidâ restinguere non potuit aqua, hinc tantum accreverat, simul cum pedibus & femoribus prætumidus venter, ut à metu formidandæ rupturæ nunquam securus esset, tutus nunquam. Huic, re misero, exspectatione multò miseriori, sanitatem, Deo gloria! perfectè restitui, solis hiscè medicamentis, cum encomio memorandis non solùm, ut Nobilissimis Auctoribus sua deferatur laus meritissima; verùm etiam, ut Excellentissimi *Oribasii* observatu dignissimo satisfiat

tis fiat voto, quò, in *Ephemeridum Nostrarum Tom. ult. Obs. 156. p. 292.* Illustres Naturæ Curiosos obtestatur, ut Observationes Practicas à Nobiliss. Collegis communicatas, data in eam rem occasione, periclitentur, atque, ubi aut similia observare, aut effectus dexter contigit, suo eadem testimonio roborare non graventur. Cyathum vino repletum, cui comæ absinthii & baccæ Juniperi infusæ erant, ductu Nobilissimi Helianthi, *Ephemerid. Curios. Decur. I. Ann. IX. & X. Observ. 18. p. 63.* manè atque vesperi hausit quotidie miles, fractus membra dolore; addendo, quavis vice, guttas viginti quinque Essentiæ Alexipharmacæ Excellentissimi *Thesei*, descriptæ, *Method. Bals. Corp. Hum. pag. 192.* Ubi his paucas septimanas usus fuisset, evanuit auspiciò impetuofus iste, unà cum tot rivis, profluens, nec vel tenuissimum sui stagni reliquit vestigium. Vivit hodiè quovis pisce sanior, mihi quæ ante biduum lætabundus occurrens, gratias denuò egit amplissimas. Salutarem horum Medicaminum usum expertus sum aliquoties in scorbutico-hydro-picis; qui omnes enata vere salvi, nisi quoties operam eluserit accedens tussis, tristissimum in Ascite signum, & quasi ultimæ facialis horæ.

OBSERVATIO CLXIX.

D. GEORGII HANNÆI,

Vermes Epidemii.

Plures, unò Annò, non memini me observasse verminantes, quàm hoc ipsò; quò plurimorum latibulis intestinos hosce excussos vidi nebulones, etiam, vel præter omnem ipsorum hospitem expectationem. Alios, quævis potius metuentes, deseruerunt hæ bestię; quosdam morbis exagitatatos aliis, usus Medicamentorum, licet non anthelminticorum, expeditit, Vermes foràs ejicientium præcipientes, alios neci dederunt præproperè bestiolarum. Imò nec pueris modò, aut junioribus, insidiati sunt; sed & aulorum subiere

viscera; neque sine manifesto putredinis argumento, neque sine malignorum (quos DEUS avertat!) morborum præfagio. Hæret mihi adhuc in recenti memoria Virgo, proximis diebus canicularibus meæ curæ commissa. Hæc ultra Annum morbida fuerat, & ultra bimestre spatium clinica, tot circumsepta molestiis, ut se fascino incantatam, & ipsa assereret, & crederent Parentes. Accitus, audivi conquerentem ægotam de prostratis viribus, & languore totius corporis, de cephalalgia, cardialgia, & palpitatione cordis difficili, de vaga febricula, doloribus hysteriis, & molestissima intestinorum (licet quietissimè decumberet) agitatione; qui tremulus viscerum concussus, ut aliis incantamenti suspensionem dederat; ita mihi indicium præbuit minimè obscurum (quamvis antea nunquam observatum) vermium, intra cuniculos anfractus reptantium. Hos autem egregiè debellabant convenientia Pharmaca, debellatos eliminavere repetita Cathartica, Mercurio dulci stimolata, sed in limosam ac foetidissimam resolutos (unicò, insignis magnitudinis, exceptò) putredinem, in patrociana sella ad stuporem usque fermentescentem. Atque ita cardiaco - hysteriis Decoctum Chinæ interpolans, ante Septembris exitum, suo judicio deploratam, Numine fortunante, servavi Virginem.

Ipse quoque vidi, ante quinquennium, & fatis eripui puellulam, factam è vermibus & cæcam & mutam cujus heic dabo Historiam, cum publico eandem promiserim, in meæ

Aphonologia Cap. IV. §. 4. pag. 34.

OBSERVATIO CLXX.

D. GEORGII HANNÆI,

E Vermibus cæca & muta restituta.

Quadrimumulus Civis Othinienfis Filiola, jam biduum immodico effervescentis calore, corpus summoperè contorsit; imò, nec ore ejulatus, nec palpebris lacrymas comprimere valens, faciem & obvia corpusculi sui

membra

membra unguibus, præ dolore gravissimo, laceravit miserè. Dum his defungitur inofficiosis officiis, variaque alienatae mentis signa ostendit, destituit miserellam & Visus & Sermo! unde, vivam, infra mortuos jam demandatam, filiam, videns Pater, similiq̃ue ante paucos Annos confestim extinctæ filiae exemplo perterrefactus, secundâ noctis me consuluit vigilia, desperationis plenissimus, & tyrannidem Dæmonis plenis buccis incusat. Quod autem diabolo imputavit Pater, ego vermibus adscripsi. Quibus per anthelminthica debitè oppugnatis, rediit ab exilio loquela, circa proximi diei vesperam; tertii autem diei auroram suis lætabunda vidit oculis. Febrim postea Spiritu Cornu Cervi abegi; quò etiam verminantium puerulorum febres sæpius sustuli.

OBSERVATIO CLXXI.

D. GEORGII HANNÆI,

Petechiis Agonizans reviviscens.

GRassabantur hinc & inde apud nos hac Æstate Petechiæ, quibus etiam correpta est Generosa Heroïna, jam ultra decennium valetudine parum firma. Hæc, sub initium morbi, alium consuluerat Medicum, qui nihil intentatum reliquit, quò hoc in herba supprimeret malum; sed adeò refractarium erat, ut contra Medentem recalcitraret effrænatissimum. Ego primùm vocor, octavò decubitus die, quò Illustri Marito supremum Vale dixerat. Adveniens circa secundam pomeridianam, non intromittebar ante sextam vespertinam, quoniam omnia conclamata nuntiaret moestissimus Heros, ægramq̃ue, sic ipsâ jubente, ferali jam tum indutam supparo. Horâ sextâ vespertinâ, in ipsissimo Plenilunio, ingravescente usque ad terrorem adstantium morbo, primùm admissus, ipsam gravissimè delirantem, (leviter autem à primis statim deliraverat diebus,) & verè agonizantem

offendi. Vigiliæ continuæ fuerant, & alvus adstricta nunc, pulsus nullus erat, extrema frigida, Petechiæ retrocesserant planissimè. Ego me libentissimè subtraxissem huic, inter tot vortices immensum quantum periclitanti Dominæ; nî suavis Perillustris Mariti, Nobilissimorumque Amicorum petitionibus devictus, passus fuisssem me ad opem dubiam afflictissimæ ferendam exorari. Illa, cor refocillante medicamento actutum recreata, cœpit ad se redire aliquantulum, & mediocria nos iussit sperare; sed post binas horas, novas nobis curas infecit nova defectio animi, quasi supremum intentatura ictum; è qua iterum excitata, assuetum continuavit delirium. Mox id totus agere cœpi, ut Naturæ succurrens, Petechias, si fieri posset, expellerem; quod eadem nocte, Cœlo connivente, tam feliciter successit, ut evigilantis, circa octavam matutinam sequentis diei, pectus atque brachia ex rubrò liventibus picta essent maculis. Ab eo tempore non destiti contra lernæam hancce Hydram Bezoardicis velitari & Alexipharmacis, singulaque ad Methodum medendi facere sollicitiùs, ut, remotis solerti cura tot obstaculis, aurea rediret Sanitas, quam antea speraverat nemo. Lentissimè placabatur Caput, nec ante duodecimum, post meum adventum, diem, laqueis delirii se plenius explicavit; quia alvus ignavior sui diutissimè obliviscebatur officii, nisi vel Clysteribus admonita, vel Turundis, neque pudore salvo testari licet, quàm impuri halitus, meliore fortuna dignum, impeterent caput, ipsi sese prodentes turpiter foetore mephitico, quoties ex insperato concrepuisset poticum. Revaluit nihilominus, imò revixit, Deo fortunante, Generosa Heroïna! nobis documentum datura Miraculorum, quæ in Medicina subinde contingunt.

OBSERVATIO CLXXII.

D. GEORGII HANNÆI,

Virulenta Gonorrhœa sanata.

Inter illa spolia, quæ, stipendii locò, cedunt in castris illicitæ Veneris fordidulè militantibus, primum ferè locum suo merito obtinet Gonorrhœa virulenta pessimæ notæ moneta. E tali prælio inglorius discedens Vir satis robustus, postquam ad inguinatum plus satis incaluisse focum, aquas Hygieiæ medicatus (quas è Chirurgorum pumice, jam undecim septimanas frustra elicere aliquoties tentaverat) anhelus sitiens, me, hòc annò, consuluit. Verùm, quantum me exercuerit pertinax istud malum, cum quo conflictabatur hicce luis Venereæ candidatus, scribere nolo. Heic urgente, moram impatientius ferente, ægroto; atque illic obstante, flecti nescio, morbo. Ad normam Artis nostræ rebellem tractavi, & tributum ubique imperans, jussi, ut, primùm Decocto Lignorum, sudorem; inde, Cathartico, eluviem; tum, Chirurgico scalpello, sanguinem, penderet. Sed laterem laxi! Perrexi ab his, ad ea, quæ acido-acres temperarent humores, sed enormem moderari non potui fluxum, nec flavescentem ejus, vel tantillum, immutare colorem! Subjunxi blandè astringentia, Terebinthinata, sepia ossa; & per siphunculum Chirurgi demulcentia membro illi, quo Vir fuit, sapiùs injicienda curavi. Sed multum movens, nihil promovi! Ego, sine tædio, eandem hanc remetiri viam cœpi, ut curam absolverem tutius, & tandem flavens magma in liquorem dilutum, eumque albicantem, converteri. Ubi tantum profecissem, foro utendum ratus, fugienti acriùs instare cœpi, quovis mane septem devorandas suadens è Pilulis hisce Riverianis: ℞. Gummi Arab. Tragac. Succin. præpar. Alumin. Bol. Armen. āā ʒj. pulveris. M. & cum Syrup. de Ros. siccis, f. Pilul. N. 150. & quavis vespera ʒʒ. sequentis Pulveris, in Aqua Bursæ pastoris. ℞. Flor. Rosar. rubr. ʒj. Herb.

Menth. sicc. ʒiij. Semin. Lactuc. ʒij. Agn. cast. Rut. Rad. Ir. florent. Corall. rubr. præpar. Succin. alb. præpar. Hæmatic. Mum. āā ʒj. Sacch. alb. ʒij. incis. & contus. M. f. Pulvis. Atque ita proferunt in tantum hæc Medicamenta, ut fluxus remiserit interdium. Verùm, ubi his assuevisset aliquamdiu natura, solitam ostentavit contumaciam, atque in flavedinem degeneravit iterum materia peccans. Tandem venit mihi in mentem infusum Cantharidum, cujus usum in Gonorrhœa virulenta, à Divo & Illustri *Bartholino*, maximè commendari, ipsèmet olim præsens audiveram. Paravi itaque hoc Infusum, eòdem modò, quò illud descripsit maximus hic meus Præceptor, *Histor. Anatomic. Cent. 5. Observ. 82. p. 160.* Scrupulo uni integrarum Cantharidum (sic enim sumendas jusserat laudatus Apollo, cum partes exteriores sint corpusculo ipsarum magis innocentes, ideoque retinendæ sunt, quoties intrinsecus vocabuntur in usum, sed rejiciendæ in vesicatoriis, ne vesiculis excitan- dis moras nectant) pulveratarum affudi uncias quatuor Spiritus Vini atque post aliquot dies, per chartam bibulam colavi. Percolati cochlearia duo quatuordecim Vini immiscui; & jussi, ut ex hac Mixtura biberet primo die, unum, alterò bina, tertio & sequuturis, quotidie tria cochlearia. Paruit, cum tam felici successu, ut ambo lætaremur! ego, de curatione prospera; ille, de sanitate desiderata. Generosum remedium est, nec recentem patietur in veterascere Gonorrhœam virulentam.

OBSERVATIO CLXXIII.

D. GEORGII HANNÆI,

Secundina retenta, insperatò exclusa.

PRimaria hujus urbis Fœmina, Pharmacopœi uxor, circa mediam noctem antediem Lunæ, quarti Octobris, peperit Filium grandiusculum, enixu felici; sed restitabat Secundina, lateribus uteri obstinatè adhærescens; ne verò sui officii curam abjecisse videretur obstetrix, residuam umbilici in-

ci infantis partem femori parturientis alligavit. Advocatur, post aliquot horas, alia obstetrix, quæ tamen secundinas prolicere non potuit; verùm, quod deterius fuit, prominentem extra uteri valvas detraxit funiculum, atque ita miseram Matrem metæ æternitatis propiùs astituit. Cùm jam omnis spes vitæ decollasset, consuluntur bini in hac Urbe Experientissimi Medici, qui sociam ultrò contulerunt operam, ut optimam liberarent Matronam, fotibus & litibus demulcentes ventrem (pellentia enim interna ægerrimè tulerunt justò liberius fluitantia lochia) at res ex voto succedere noluit. Interea dum suam repurgat sentinam Fluonia, urgent sæpissimè, cum siti intensissima deliquia animi, grassantium per membra cruciatuum testes, & ipsissimæ mortis antambulones. Ita trahebatur molestissimè totus dies; sed adhuc molestius nox insequens, inter semitertiatos somnos, & malè cohærentia exigebatur deliria. Ibat nox in diem Martis! sed sine melioris ominis præfagio. Diescit lucidiùs! sed nubilant domum atratæ Parcæ. At jam meridiari cœptum est; cùm, ecce! Lucina Saturnia (quasi, tot votis, tot suppliciiis, commitigata) uterinum illud Hepar eructat integrum, quod hætenus retinuerat invidiosè, integras triginta sex horas. Fit magnus actutum congratulantium Amicorum applausus, vitam & sanitatem afflictissimæ promittentium, licèt amiciùs, quàm veriùs. Vix enim benè levata fuerat hoc onere, cùm horror febrilis atrocius concuteret delassatum corpus, quem postea ulciscabatur æstus vehementior. Atque his febrilibus torrebatur ignibus commiserationè dignissima Puerpera, donec Jovis dies advesperascens lethæis eisdem exstingueret aquis.

OBSERVATIO CLXXIV.

D. GEORGII HANNÆI,

Mater, Infantis mortui vivum sepulchrum.

Historiam proponam, fidem penè excedentem, & tamen verissimam. Mulier, Kirstina Georgii, quæ ante octo annos nupserat militi, post unum Abortum, uterum denuò ferre cœpit. Primis post conceptionem septimanis, gravissimè laborabat, lecto affixa; sed tamen has molestias forti animo superavit tandem, redeunte postliminio sanitate. Trudit sine tumultu dies diem, mensem mensis; usque dum moveri primulùm cœpisset Embryo, integris septimanis, à primò motus termino, octodecim, benè vegetus. Iluxit primus Maji, Anni, 1680. quò, parum firmæ valetudinis signa edere cœpit Infantulus, matre de veneficio magico nimio opere sollicita. Secunda verò post Festum Michaëlis septimana tristius laborans pusio, insolentius se jactare cœpit, totum corpus in globum complicare, iterumque contorta ferocius explicare membra; atque tam horrendos immaturæ suæ morti impendere lessus, ut matri fermè unà fuisset occidendum. Illa intolerabilibus viscerum lincinationibus & distorsionibus miserè excarnificata, obstetricem vocavit; sed opem ipsius elusit Pertunda, in longum sui ludibrium ærumnosam reservatura. Interim rediit afflictissimæ in circulum Mensis, qui (à sâtu decimus) partus tempus adesse monuit! Ad recidentibus in vanum conatibus omnibus, iners truncus jacuit fœtus, neque carceres mordere valuit, utut in caput constitutus, jam ultra mensem mortuus. Nihilo tamen feciùs immolabantur Junoni purgamenta convenientia, sâtis copiosè; neque lac suis comprimebant mammæ papillis, sed ultra bimestre spatium fundebant prodigè. Pacatis feriùs his tempestatibus, ni-

mium

miùm impetuosis ; effloruit per totum miseræ Matris corpus fera scabies, in pustulas abiens majusculas, tam acri, tam mordaci, repletas sero, ut, hoc exsudans, vicina denuò excoriaret loca, donec saniosis ulceribus malefidam superindueret crustam foedissima eschara. Ubi mensibus pluribus se ita deservescendò exonerassèt irritatus Archeus, aliquantulum detumuit foetus venter. Remanebat tamen intra claustra alvi maternæ cadaver ! Et ubi carnem induerat, invitante Naturâ, ibi eandem exuebat, stupente Natura ! Gestavit hunc foetum infautum Mater infelicissima, olim carnibus vestitum & cute, nunc iisdem planè nudatum, ultra Sexennium integrum, & gestat adhuc ! ipsâque ossa, satis coherencia, mihi hodiè palpanda obtulit intra vivum sui ventris Sepulchrum, à putredine adè libera, ut, sollicita manu explorata debitam ostenderint soliditatem osseam. Tyrannidem Mezentii detestamur meritò, qui viva demortuis alligabat corpora, quò lentius exstinguerentur atque crudelius ! Sed vicit longè istam truculentam fors hujus mulierculæ asperrima ; cujus viscera, propriæ sobolis sunt, non modò mortis, sed & tumuli perpetui conscia. Habet tamen, quò gloriatur hoc Sepulchrum, & vel Mausolèò se præferat ! quod, dum proli se substernens defunctæ, exciperet tabum profluum (incertum ! imò dubium ! per quas iterum vias rejectum) Matrem ad umbras non amandaverit unà, viventium ereptam coetui. Illa enim salva hodiernum degit, solâ Clementiâ Superum ! in tanto naufragio, pluribus, quàm modò recensitis, nondum jactata turbinibus. Quod quidem humanam excederet fidem, nec ego hoc unquam credidissèm, nî ipsamet de singulis à me interrogata momentis, hæc jurejurando sanctè affirmassèt. Jamquinque annos præstò sunt, ad terminos à Natura præstitutos, Menses, licet parciùs fluentes. Verùm, circa hæc tempora graviùs affligitur, sentiens manifestè, capiti innixum *Σκέλετον* inferiùs se tunc demergere. Cæterà sana est, jam quadragenario major, nisi quod tumescere non desierit venter prominulus. Nunc Othiniæ divertitur,

cum suo Marito; quod si autem heic moreretur; id agerem, ut per me resciscerent Curiosi, quicquid in hac causa jam restat, ab ipsa discendum extispicina.

OBSERVATIO CLXXV.

D. GEORGII HANNÆI,

Ovum Hydropicum.

GAllina, Auguribus digna, admodum pinguis, ventrem habuit monstrosæ magnitudinis, & ad terram penè dependentem. Destinata culinæ, jugulatur, depumatur, exenteratur. Exemptis cum ventriculo intestinis, coqua, quem intra alvum videret tumorem, nescia, Gallinam ad me defert. Hanc cum fidissem, video Ovum decumanum, sed sine cortice, hinc inde volubile, quod ovario innumeris ovulis referto, per fibram annectebatur firmiùs. Secui ligamentum, & exemptum lustravi Ovum; at ne levissimum vitelli in eo cernere licuit vestigium, sed aquâ repletum erat, eâque non limpida, verùm grumis referta. Ne autem hic liquor, nondum satis exploratus, diffunderet, coquere decrevi hoc monstrum, suâ magnitudine pyrum volemum provocans, & ꝑv. cum ꝑij. pendens. Coctum (ovo, in gallina adhuc latitanti, necdum incrustato, exteriùs quàm simillimum) exhibuit interiùs gelatinam flavidam, substantiam colostri exactè referentem. Asservavi hoc, quamdiu per foetorem potui, illudque suo sero tandem innatare vidi, quasi rediturum in prima sui principia.

[*Othiniâ 1686. d. 29. Dec. Augustam missa.*]

OBSERVATIO CLXXVI.

D. JOH. CONRADI PEYERI,

De

Rete mirabili.

Quam eximium vitæ usum arteriæ præstent, omnes norunt, quotquot animalium structuram ex anatomicè cognitam habent atque perspectam. Illæ namque amplissimis initiis à corde in singula feruntur membra, ut non vitalem modo spiritum, sed etiam sanguinem ipsum assiduo pulsu distribuunt. Arteriarum itaque multiplex ac propemodum infinita reperitur divisio. Nulla tamen perinde notabilis est, atque illa propter glandulam, ut vocant, pituitariam sub cerebro, quæ rete mirabile constituit. Neminem verò novimus, qui id penitissimè descripserit. Est enim perquam intricata res & explicatu difficilis, quippe osseis quoque impedimentis abscondita, ut vel exercitatissimos interdum eludat fallatque. Creditum id etiam priscis scriptoribus, quæ causa videtur, cur rete mirabile dicerent. *Galenus* equidem magnam adhibuit diligentiam, ut hoc quod appellat, naturæ miraculum exponeret, primusque censetur de illius fabrica & usu disertè locutus. Nec posterii autores plura tradiderunt, quam à *Galeno* acceperant, ut multos arbitrer de rete mirabili scripserit, etiamsi id nunquam adspexerint. Erravit autem *Galenus*, quod homini attribuerit, quæ in brutis tantum repererat, pariterque hallucinati sunt, quicumque vitula ista ararunt. Constat enim in homine rete mirabile non exstare, quicquid *Riolanus* aliique contendunt, ac ad defendendum *Galeni* errorem moliantur. Quamobrem labat etiam magnificus ille & decantatus usus, præparandi aut generandi animales spiritus, quoniam ratio nequit ulla excogitari, quare princeps animalium homo tam utili & necessaria constructione destituatur, quem omnes judicant præstantissimis esse spiritibus uber-

rimè instructum. Major autem difficultas exinde percipitur, quod eo careat etiam pars maxima brutorum. Imò nostra observatione quæ in his rete mirabili sunt prædita, ea cæteris ferè putantur stupidiora. Ex quo manifestum est, rete mirabile ad spirituum generationem nihil omninò conferre, aliterque sentiendum esse de illius usu, quam hæctenus plerique stauerunt. Quapropter cum nihilominus admirabilis ac prorsus singularis pulcerrimaque semper mihi videretur textura concinnitas, quam in hac anatomix perfectione nefas esset aspèrari aut negligere, nec commodi cujusdam gratia à Deo constructam credere, egregium doctissimumque Virum *Johannem Jacobum Mejerum*, Medicinæ Candidatum, civem meum & antehac discipulum hortatus sum, ut argumentum istud peculiari dissertatione illustrandum susciperet. Neque operi deest successus, quandoquidem variis experimentis ac potissimum liquatæ ceræ rubræ inductionibus mirabile hoc rete adeò extricaverimus, ut nihil amplius lateat structuræ, & iconibus jam multò elegantius atque distinctius, quam à *Willisso* & *Viaffantio* factum, possit representari. Antequam verò ederetur opella, naturæ Curiosos instituti certiores facere volumus, insuperque rogare, si quas fortè observationes hac de re comparuerint peculiare, eas benevolè dignentur nobiscum communicare. Gratissima erit certè officii memoria, & quanto majus ornamentum alii addiderint, tanto insignior fiet ipsorum gloriæ accessio. Cæterum ut de usu obiter quædam attingam, non penitus displicet illorum sententia, qui ad infringendum sanguinis motum rete compositum esse existimant. Evidenter enim apparet simplici, & ampla, rectaque via faciliorem ac expeditiorem esse cursum, quam multiplici, angusta, & tortuosa. Verumtamen ut de his nemo dubitet, anceps adhuc causa videtur, quare hic frangendus fuerit sanguinis impetus. Ajunt aliqui, caveri apposite, quorum animalium prona sunt capita, ne cerebrum sanguine obruatur. Sed vix sufficit ista ratio, quia perpetua non est. Dantur etenim

nim quadrupedes retis mirabilis exfortes, ut equi, proclivi licet & demisso in terram capite nihilominus incolumes. Nec equi tantum, sed etiam canes felesque, ut propterea mireris illos à *Willisso* rete præditos dici. Nam à diligenti examine non reperimus; sed canibus arteria carotis interna simpliciter dividitur in duos ramos, brevi iterum coalescentes in unum, antequam perveniant ad cerebrum, & ramorum alter peculiari specu osseo reconditus intorquetur duntaxat, ac velut replicatur in nodum, nulla retis similitudine, ut in dissertatione clarius patebit. Quum igitur pronorum animalium & pabulum è terra legentium quædam habeant rete, alia quorum numerus fortasse maximus eodem destituantur, quis illud uno illuviei metu, qui utrobique tamen æqualis esset, & hic repagulo certo amoveretur, illic præsidium non inveniret, à sapientissimo architecto putabit conditum? Annon histriones videmus & gesticulatores subverso corpore pedibusque in sublime elatis identidem capiti insistere, & incedere manibus, vel etiam extremo pede dependulos sese aliquamdiu librare, nullo cerebri incommodo? Quanto ergo minus discriminis immineret animalibus natura pronis, etiam si rete mirabili carerent. Nec, quod omnes intelligunt, efficit istud, ut minor sanguinis copia cerebro tradatur; tantum enim sumministrat assidue, quantum potest recipere: sed moderatur solummodo, temperatque, ne pari velocitate & impetu perferatur, quo à corde impellitur. Quoniam enim arteriæ sunt abditæ, neque libero aëri expositæ, & sanguis æqualibus pulsationibus eodemque robore cordis sursum deorsumve eliditur, pronus situs parum conducit, ut major vis sanguinis eò ruat, quo inclinatur corpus. Adhæc si quod modo periculum sanguis cerebro minatur, convenienti modo & quibus par est viis per naturam traditus, dubitaveris merito, annon plus metuendum sit animalibus quæ habent rete, quàm expertibus? Cum enim sanguis in his angustis quodammodo torpescat, tardius postea movetur. Quo autem lentius promovetur, hoc stagnat facilius. Et tunc sane

demum exundans, ac extra vasa suffusus, cerebrum potest opprimere. Quid verò dicam de opinione eorum, qui rete mirabile tradunt glandulæ pituitariæ in hunc finem appositum esse, ut isto tanquam colo purgaretur sanguis, priusquam effertur in cerebrum? Tam reor ineptam, ut vix refutari mereatur. Stat interim sententia animis nostris omnium verisimilima, & aliis etiam ut speramus placitura; ad hoc factum esse rete, & sanguinis motum propterea mitigari, ut in cerebro spiritus generentur quietiores minusque fervidi, sed ad animalium naturam ac indolem peculiariter accommodati. Carent enim rete animalia ferocia, docilia, callida, agilia, & gestuosa, ut homines, equi, canes, feles, vulpes, lepores: habent simplicia, lenta, & parum versuta, ut pecudum boumve genus fuesque. Tantum de rete mirabili naturæ Curiosis Symmytisque nostris examinandum & dijudicandum proponimus, tantisper dum à nobis posthac singula plenius illustrentur.

[*Scaphusâ 1687. d. 10. Januar. Augustam missa.*]

OBSERVATIO CLXXVII.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Medicamenta è Mercuriô vivô difficillimæ sunt præparationis; ideoque summè causam Chymiatri prudentis & experti exposcunt manum.

Quemadmodum non è quolibet lignô fit Mercurius juxta vetus Mechanicorum axioma, ita quoque secundum regulas Medicas non tam facilè & securè è Mercuriô vivô Medicamenta laudabilia sunt speranda. Si enim inter singulas creaturas, quas humani Generis commodô fieri jussit Divina Clementia, nullum admiratione dignum foret, (cùm tamen talium innumerarum myriadum myriades Nos non tam in admirationem, quàm summum stuporem

porem rapiant,) illud sanè vel solæ mererentur res medicamentosa à Terrâ creatâ. Et dum de hisce proponere nonnulla audeo, ob incomprehensibilis numerorum, qualitatum, & modorum præparandi diversitates, quæ mensẽm occurrendo obruunt, lingua hæret, manus titubat, crena congelascit; (Loquor autem saltem de cognitis atque passim obviis; de mirum quantum, quantum autem! earum farragine quæ Nobis adhuc sunt occulta, & quarum plures successivè unusquisque docet, & docebit dies, indicare heic neutiquam licet.) Ut ad specialiora nunc progrediar, si inter dictas res medicamentosas admiratione dignum est, ac humana exercuit ingenia in inquirendis suis qualitibus quoddam, id sanè fecit Mercurius vivus, mirabilis ille irrationalis *πολυπράγμων*; dum scilicet pro cujuslibet desiderio lubricam ac promptam suam substantiam multis offert (1) pro materiâ ad medicamenta arcana inde elicienda; (2) Aliis pro ligno, è quo ipse Philosophorum Lapis fabricandus; (3) Non paucos pro auxilio transmutatorio, quò metalla ignobiliora in perfectiora & puriora, aurum & argentum nimirum exaltantur. Verùm, cum rarissimè accadat, ut priores suo potiantur sine, extorquendo post varios casus, post tot discrimina rerum inde medicamenta extraordinariâ sese commendantia virtute, veluti tam felicibus esse licuit *Paracelso*, *Helmontio*, & paucis aliis Chymicorum Coryphæis per adeptionem Mercurii veri diaphoretici fixi, & similitum magnò Artis Chymiaticæ honore. Secundi autem meritò sese exponant sanius sentientium subsannationi, cum Æthiopes dealbare conentur. Inter tertios verò maxima pars aureò piscetur hamò; ac unò eòdemque labore capiant Chimæras, Phænices, Pelicanos, Gryphes, Harpyias, & similia miraculosa; licet metallica transmutatio possibilis sit, veluti Observatio sequens 184. docebit. Ideoque Medicos juniores, meosque Philiatros & Pyrotechniæ Gymnasio non adèò exercitatos ingenue monitos volo, velint dictam præparationem Medicamentorum Mercurialium potius relinquere chymiatriis sagacioribus;

bus; Nisi enim per accuratissimam tales præparationes regantur & absolvantur manum, plus aloës, quam mellis habent; ac adversæ proximi valetudini per hæc facilè plus damni, quam auxilii accrescere potest, non sine propriæ famæ cauteriò. Præprimis quidem ingravescente magis, magisque scorbutò, qui antiquum visceribus robur, ac vitalem sanguini balsamum clanculùm suffuratur, ac in specie nervosum genus, & quæ inde dependenti insanum quantum debilitat. Veluti recenti dolor! adhuc inhæret cordatorum memoriæ, quantum detrimenti plures novorum remediorum avidi unò vel alterò ultimò hòc lustrò (ut de aliis taceam) persenserint ex thraonicorum Panacæistarum pulveribus Mercurialibus illegitimè præparatis, vel ad minimum non decenter fixatis; Possem horum aliquot nominare, sed nausæam movere animis ingenuis nolo; magisque consultum judico, ut eorum nomina cum mercuriis suis malè præcipitatis ad æternas oblivionis umbras præcipitentur.

Eò citiùs autem tales dubii effectus labores omittere poterunt, cùm munificentissimus Polarcha ex uberrimò suò Cornu copiæ laudabili eorum indagationi chymicæ largissimam hodiè materiæ Medicæ benignioris ac tutioris admetiatur farraginem. Si verò tandem in mercurialibus mentem manumque chymicè exercere velint, eligant sibi tutiora illa, cinnabarin puta tam nativam, quàm antimonii, quâ in re ipsis inservirent præter alios Scriptores nuperi *Scholzius*, *Tillingius*, *Hoffmannus*, nec non *meus Tractatus*, *Inventum Cinnabarinum* insigniticus.

Ne autem Lectori benevolo tenuibus meis verbis persuadere velle videar, subjungo sequens Magni Viri testimonium: Aliquot abhinc lustris eruditissimo uti colloquiò aliquoties mihi licebat cum Chymiatrò Seculi nostri primiceriò; Hic summò candore mihi sedulò varia sciscitanti detegebat & enucleabat, quæ studia mea valdoperè juverunt; Tandem verò arcanæ ac genuinæ Mercurium præcipitandi ac figendi methodo avidè inhianti hæc regerebat: Gloriari Egomet possum,

me inter vivos Chymicos esse seniore; (Erat autem supra octogenarius, lecto adfixus, mortisque è marasmò senili Candidatus,) siquidem plusquam 50. annos continuos sedulus consumsi in chymicè perscrutandis regni animalis, vegetabilis, ac præcipuè mineralis rebus physicis; & hæc quidem omnia largissimis Primatis cujusdam Mundi pro desiderio meò sumptibus. Diuturnò hòc tempore, & numerosâ consumptâ pecuniâ multa utilia & laude digna quæsivi ac obtinui; frustra itidem tentavi multa. In specie aliquot mille thaleros impendi in ruminandò & enucleandò polymorphò istò Mercuriò; Acquisivi nonnulla; sed impensis factis neutiquam respondentia; licè versi pellem ejus genium successivè optimè cognoverim. Proinde eâ, quâ decet, animi ingenuitate monitum Te velim, ut caveas Tibi diversâs ob causâs ab infidò & variabili istò Vertumnò.

OBSERVATIO CLXXVIII.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Opium, inter moderna medicamenta generosa neutiquam posterius, in præparatione & propinatione molliter vult tractari.

INter res medicamentosas, quas è largifluo Regni vegetabilis Cornu copiarum non modicò aut trimodico; sed totò horreo Nobis admittitur infinitum & æternum illud rerum omnium Principium, Omnipotens Deus, primatum & prærogativam plurimis aliis dubiam facit, tenui quidem meò judicio, Opium. Medicusque modernus merito habet, de quo sibi gratuletur, si legitimum opiatorum usum intellexerit; Ita enim præter alia commoda inde ægris suis expectanda, sedat & figit calidos sanguinis p. n. ebullientis tumultus, serum tenue in-crassat, somnum cautè & modestè conciliat, unde per hunc

Archæus contumaces sanguineas atomos eò felicìus faciùsque cicurare ac sopire valet.

Cùm autem rosa hæc pulchella acutissimis circumdata sit spinis, hoc est, scateat cruditatibus sylvestribus atque scoriis noxiis; proinde varii Naturæ Mystæ lapidem moverunt omnem, quo aurum hoc è minera sua erueretur & separaretur, purumque ab impuro divideretur; veluti quidem huic operi sedulò insudârunt, præter alios, in peculiaribus Tractatibus celeberrimi *Angelus Sala, Dan. Wincklerus, Job. Freitagius, Job. Hartmannus, Mich. Döringius, Matth. Tillingius, Mich. Ettmüllerus* & tandem in Globo Medico stella primæ magnitudinis, *Wedelius noster*. Quibus stantibus noctuas portarem Athenas, si in Opii qualitatibus indagandis diutiùs commorarer; Nihilominus cùm arduum hoc opus nondum planè sit absolutum, nec opium tam simpliciter obediat regulis methodi mendendi, non malè adhuc alii insudant, quo purum purius reddatur pro proximi commodo; propterea nec ego in Theatro *αἰτύμβολος* comparere volui candidè propositurus, quàm periculosum experimentum in proprio corpore mihi improvisò obtigerit, ut sic discant nondum exercitati Medici juniores, subdolum ac clancularium virus opiatum cautè tractare, ac alienis periculis doctiores fieri. Notum enim est Hygææ nostræ, gnavos rerum physicarum scrutatores mediante Chymiâ si in realia, præprimis in opio fuisse summè sollicitos, ut suspectæ ac noxiæ heterogeneousitates expugnarentur; ideoque tantum non singula media edomantia adplicuerunt; scilicet modò sulphurea, modò acida, modò salina, alcalia, camphoram, castoreum, cydonium, calida aromatica, v. g. piperea, spiritum vini, modò aquea, modò tostionem super carbones, evaporationem, & nescio quæ alia. Ego tunc ob certam rationem, mediante corrigente acidò, aliquid tentabam, proinde opio pulverisato superfundebam spiritum vitrioli, q. s. pro obtinenda pulvis substantia, successivè optimè mixta imponebam calori leniori, ut in pulverem exsiccarentur.

Accidit

Accidit autem, ut famulus vasculum continens adportaret, quæritans, num materia sit satis incrassata, quæ tunc extracti liquidioris formam præ se ferebat; Ego, meditationibus seriis intentus, inverto pennam, agitando massam, & quod huic adhaeret, deglutio; (deglutitum circiter 10. grana ponderâset.) Posthæc unâ alterâque horâ scopum meum prosequor, meditando, scribendo, post absolutis sacris meis solitis Christianum decentibus, lectum ingredior, minimum mali nec metuens, nec sentiens; per tres tantum non horas somno utor suavi; dein expergifcor, nullam planè ex opiò assumptò somnolentiam, capitisve stuporem persentiscens; è contrâ molesta erat tensio dolorosa scapulæ sinistrae cum asthmate, ut instare Pleuritidem olim bis familiarem metuerem. Hinc statim sumtâ dosi Essentiæ meæ alexipharmacæ è sale fuliginis sudorem pervoco; ac illiniri curo spiritum juniperi, salviæ, salis armoniaci camphoratos, & pro voto paucis post horis dicta tensio successivè evanescebat, ut sanus mihi visus lectum desererem. Quid fit? Circa vesperam Famulæ lectum sternere volentes, inveniunt pulvinari (cui caput versus faciem quodammodò inversum fuit impositum) inhærere sanguinis tunc congrumati uncias circiter 3. vel 4. Inexpectatâ hâc relatione consternatus varias menti extorquebam opiniones; tandem veritati magis consentaneum credebam, circulationem sanguinis à dosi opii quisquiliis suis sylvestribus nondum penitus privati, nec sufficienter exsiccati nimîa in pulmonibus adeò fuisse sufflammatam, ut vas aliquod rumpi fuerit coactum. Si similis continui solutio accidisset vasi paulò majori, mors extra dubium fuisset ejus pedissequa; Et cum nemini meorum de nondum penitus cicuratò opiò aliquid constiterit, causa hæmoptysin lethalem inter somnum excitans sanè plurimum animos in diversas traxisset sententias. Hæc proposui in favorem Philiatricorum, ut assuescant, opiò uti neutiquam mente ac manu præcipiti; Cum mihi constet nonnullos in re Medicâ non superficialitè versatos irridere eos, qui in propinando opiò ratione

doseos solent esse nimis timidi. Magis consultum igitur est, hic peccare in defectu, quam in excessu; agitur enim de vitâ pretioso Christi sanguine redemptorum. Novi sanè uno plures, qui assumtâ nimîâ opii dosi, placidissimè obdormiverunt; quorumque evigilationem liberi & cognati ad hunc usque diem frustra expectant. Novellis Medicis Practicis candidè hanc adnecto cautelam: Ubicunque Archæus à morbi aut violentiâ, aut longitate est debilitatus, sanguisque spiritibus innatis depauperatus, ubi item cachecticus balsami sanguinei est defectus, ibi cautissimè ac parcâ dosi exhibendum esse opium, meâ, aliorumque constat experienciâ.

OBSERVATIO CLXXIX.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Opium crudum quotidie per plures menses
larga dosi optato effectû à Germano
assumptum.

SI Opium ab heterogeneis saltem particulis legitimè non depuratum tam dubiò ac periculosò exhibetur eventu, veluti antecedens docuit observatio, quid, quæso, sentiendum erit de illò crudò à minerâ suâ & fœcibus innatis nondum libero? Me quidem non latet, quid Persæ, & Turcæ, aliiq̃ue Orientis inquilini hic valeant, sed hæc propter climatis, Complexionis, ac consuetudinis diversitatem Nos non feriunt; sed loquimur de nostri Climatis domesticis. Proinde non possum non, quin rarissimam producâ historiam, cum adhuc aliquando in Naturâ fiant monstra: Vir Illustris, 28. annorum post scorbuticas sanguinis impuritates aliquot annis in itineribus, dein in castris Danico Belgicis copiosissimè collectas corripitur febre quartanâ per quatuor & quod excurrit menses; Variis remediis infelici effectû contrâ antiquum illud Medicorum

dicorum Scandulum exhibitis, impatiens Patiens tandem assumit à quòdam multiloquò pulverem Mercurialem non legitime præparatum, unde quidem discessit febris; succedere autem tormina ventris & artuum quasi intolerabilia, anxietas cordis, vomitùs, alvi fluxùs, virium prostratio, invitum seminis profluvium. Medicorum Consiliò methodicè varia alternando exhibentur, quibus sæpè mixta opiata, s. a. tamen præparata, ut per hæc diversis simul satisfaceret medicationibus; Sed singula non sufficiunt in corpore impurò & debilitatò eradicare malignas pulveris istius Mercurialis turbas; licèt successivè magis aucta fuerit exhibita opii dosis. Æger autem sanitati anxie inhians, percipit opium crudum, nondum præparatum, penetrabiliore (eà tamen periculose) pollere efficaciam; Proinde indignabundus hoc aliquoties assumit, prioribus vicibus aliquot grana pro dosi; Levamen aliquale perferentiscens, Medicos disuadentes dimittit, sibi que parat pulverem ex opii crudi, lapidum cancrorù & nucis moschatae anaticæ portione. Continuatus licèt hujus usus cum doloribus suffocandis non suffecerit, auget dosin, & quidem adèò, ut binis vel trinis vicibus in die sumserit pulverem dictum, singulâ dosi 10. 12. 15. grana opii crudi continente; (arrige aures, Lector curiose, unoquoque die sic fuere comesta 40. ad 50. opii crudi grana!) & hanc dosin ita quotidie continuavit per sesquiannum, vel 18. menses, quodocunque enim Naturæ adsuetæ hoc solatium aliquando denegare audebat, statim aderant ante fores maximi dolores, vigiliæ, alvi fluxùs, ut ita ejusdem complexio in Turcicam vel Persicam metamorphosi aliqua degenerasse fuerit visa. Cum autem prava hæc consuetudo, Naturæ simia, omne extra dubium Archæo tandem pessima minetur symptomata, præprimis nervorum; successivam opii doseos imminutionem severè suasi, veluti eandem antea exaltaverat; Archæi robur autem sartum rectum servando adhibeantur per vices Essentia Castorei volatilis in *Tractatu de Tinctura univers.* descripta, Liquor

C. C. succinatus, Essentia Terræ Catechu, Cinnabarini pulveres.

OBSERVATIO CLXXX.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Phthifici auxilio Medico anxie inhiant, quia
ipsis Hannibal revera ad portas.

Hydrops Quartana Medicorum scandala plana! Ita sonat in non vile Artis servandorum hominum opprobrium antiqua Satyra, utinam hodie non amplius vera! Constat mihi tamen tum aliorum, tum propria experientia aliquot per lustra nostri seculi bigam hancce malitiosam cornua deponere fuisse coactam, præprimis quidem Hydropem. Postquam scilicet contra Hydras hasce Lernæas fortius frequentiusque remediorum chymicorum clavâ Herculeâ pugnare didicerunt naturalium Chymici scrutatores, laudabilem operam conferendo Medicamentis è Tartari Sale fixo & volatili, item Martialia, Saturnina, nitrata &c. v. g. Tinctura è Sale Tart. & Vitriolo Martis, Tinctura è Vitriolo Martis, & Saccaro Saturni; aliis verò palmam dubiam faciunt salia alcalia tam communia ex herbis, quam liquores chymici per hæc compositi, quales apud diversos Neotericos Chymicos, ut & in *Capite ultimo Tract. mei de Methodo balsamandi* largè inveniuntur. Fine autem suò facilius potiuntur, si sanguis innato non nimis privatus balsamò, ac viscera chyli-ac sanguificationi destinata depurando, colando, muneris sui non obliviscantur. Sed ut ad rem; Majori jure Medicorum scandalum dici meretur Phthisis, & ejus consanguinea, febris hectica; quippe de quibus expugnatis, si aliquales egerint radices, experientissimis etiam Chymiatis communi querelâ triumphare vix licet, non modò propter luxuriantem materiæ ulcerosæ in pulmonibus spongiosis truculentiam; sed & ob clancularias subdoli caloris hectici vires, cui hucusque sufficiens præcipitans

cipitans & extingvens, veluti fit aliarum februm calori, opponere & invenire, quantum mihi constat, nemo valuit. Nihilominus tamen gratiosissima Clementia Divina more suo neque hic suam humano generi denegavit opem, veluti magnam merentur laudem sequentia: (nisi malum per longas in valuerit moras;) Agmen ducat Aqua antiphthifica egregia *Epiphaniae Ferdinandi*, vel ideò cedrò dignissima, cum sanguinis acrimoniam mirè dulcificet, purificet, confortet, attenuet, humectet, nutriat, consolidet; Eam describit in *suis Observationibus, Hist. For. 20.* Quam tamen ob Climatis diversitatem, scorbutumque ingravescentem quodammodo mutavi, aliud addendo, omitendo aliud: ℞. Sanguinis è porcello recent. decollato ℥iij. Terbinthinae Venetae, liquiritiae rasae aa ℥j. Summitat. pini mense Aprili vel Majo decerptarum Mviiij. Flor. bellid. rubrae Mij. albae Miiij. micæ panis triticeae recent. coctae ℥j. Mixta destillentur in vase vitreo; dosis est i. vel altera uncia. Huic aquae efficaciam ne utiquam cedit Tinctura è Vitriolo Martis & Saccaro Saturni; ejus varii extant præparandi modi, v. g. ℞. Saccari Saturni ℥vj. Vitrioli Martis ℥iij. Mixtis extrahatur Spiritu vini non adeò forti Tinctura; Alii seq. præferunt: ℞. Vitrioli Martis ℥ss. solve in Liquoris Saturni (dum minium acetò solvitur) ℥iij℔. Spiritus vini ℥i. digere, filtra; dosis 25. 30. 40. guttae; primam methodò paratam plus vice simplici mirabili virtute sum expertus. Antihædicum Poterii è regulo antimonii & stanno compositum maximi sanè solatii & operationis est remedium, præprimis, si portiuncula pulveris anodynii miscetur. Non minus egregiam præstat operam radix aronis aliquoties Tincturâ fl. bellidis & papaver. errat. imprægnata & exsiccata, pro roborando pulmone acrimoniam hæctico-phthificam læso, præprimis ubi stomachus malè coquens usu aliorum refrigerantium & præcipitantium vires perdidit necessarias. Sperma ceti cum lacte sulphuris variis indicationibus quoque satisfacit; ut & potus tepidus lactis humani, asinini, caprini.

OBSERVATIO CLXXXI.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Nimis rigorosa & iniqua est Galenicorum
nonnullorum in Chymicos Censura.

QUamvis non parvam Medicamenta Galenica omninò mereantur laudem; nihilominus horum in favorem chymica minimè vilipendenda, iisdem postponenda, aut penitus omittenda; sed rectiùs hodiè à Medicis dogmaticis amicè uniuntur, ac pro adfectuum diversitate variè & alternatim usurpantur. Plus vice simplici sum miratus, quòd Medici isti, puros Galenicos quos dicunt, tam præcipiti fervore indignentur Chymicæ cultoribus, eorumque remedia suspecta reddere annitantur ægrotis, aliisque curiosis, quasi hæc sint nimis fortia, corrosiva, è minerali potissimum regnò petita &c. Hos ipsos autem lepores esse, licèt pulpamenta quærant, sequentia docebunt.

Neutiquam negatur, Chymicos aliquando uti medicamentis valdè penetrantibus, & his quidem è triplici rei Medicæ regno depromptis; dum scilicet Chymicæ Scientiæ successivè per crebram & indefessam indagacionem in res naturales tantus accrevit splendor, ut Essentias, Spiritus, Tincturas, Salia tam volatilia, quàm fixa, & quæ alia sunt medicamentorum genera, ita ab innatis scoriis, ac particulis impuris separare nòrint, quò vel ipsè Hermes & Hippocrates reduces facti attoniti sint reddituri, artem suam in tantam puritatem ac vigorem elevari, fuisse possibile; Licèt reverà providam sagacis Medici in propinatione exposcant manum. E contrario & ipsi Galenici itidem fateri coguntur, sese pro usu quasi quotidiano non minùs adhibere mineralia, & hæc bonam partem cruda, ubi purum ab impuro nondum est separatum, nec qualitas sylvestris ac noxia cicurata, veluti semper fieri solet & debet in legitima medicamentorum

mentorū chymicorū compositione; proinde etiam in prima mea observatione querela publica est producta contra immorigerum Artis Filium, Mercurium. Sic v.g. quid magis vulgare, magisque consuetum est Galenicis, quam suos ægros ablegare ad Thermarum & Acidularum usum, ubi operatio & energia ipsis tamen solummodò expectanda est à summè crudis, variè mixtis diversorum mineralium sibi partim contrarian-tium nondum edomitorum, non rarò arsenicalium & similium qualitatibus? Quanta autem à talibus medicamentis noxa plerumque sit metuenda, vel inde judicandum, quòd veneranda Antiquitas seculi infelicitate cognitionem chymicam maxima ex parte ignorans, consultum censuerit, Acidularum & Thermarum usum instituere tempore æstivò, (aliàs remediis non adeò accomodò) ideò quòd per radios benefici Solis penetrabiles aquæ istæ quasi destillentur, cruditatesque partim consumantur; Propterea ejusdem Successores successivè, Natura monstrante viam, Artem chymicam deberent sequi, vel talia remedia eorum usu addere pro depuratione & correctione veluti in architectura, mechanica, & similibus novæ inventæ enchirises addantur, vel veteres coloni planè migrare jubeantur. Si præter Acidulas & Thermas alia quoque medicamenta desideras mineralibus scatentia, nec à suis scoriis adeò separata, evolve, sis, præter alias *Pharmacopæiam Augustanam*, quæ hucusque generale quasi formularum Pharmaceuticarum fuit Lexicon, præprimis, veluti eam Vir ad elegantioris literaturæ Medicæ culturam augendam, natus, *Dn. D. Luc. Schröckius, Junior*, emendavit; ibi reperies pilulas de nitro Tralliani, species diaspoliticon Galeni, electuar. chalybeatum, pluraque ejusdem farinæ, quæ mineralia ingrediuntur. Sed quid de aliis Autoribus loqui audeo; ingrediere saltem *Opera* illius *Sectæ principis & principii, Galeni* scilicet, ibi leges non sine stupore, quam præcipitanter tractet & propinet remedia violenta & cruda, præprimis etiam mineralia; Locò omnium evolva-tur *Liber nonus de Medicamentis localibus* in *Operum Tomò*

quintò; ibi plura infusa, aliasque formulas internas invenies è gypsò, calce vivâ, auripigmentò, antimoniò, opio crudo, femine hyoscyami in largiore dosi, varietque mistas sine depuratione ac correctione necessariâ.

OBSERVATIO CLXXXII.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Thematum genethliacorum incertitudo.

QUamvis Thematibus genethliacis debitum derogare honorem non audeam; nihilominus ea in sola simpliciter & impiè fiduciam non esse ponendam, testatur experientia, cum Majestatica DEI omnipotentis manus, uti omnia, ita & hæc supra-ordinariè dirigat prout Pietas ac Probitas hujus vel illius illud postulet; astra enim regunt Homines; sed regit astra DEUS; quippe quæ saltem inclinant, non necessitant. Exempli locò produco duos unò eòdemque die, unò eodemque in locò natos atque educatos; horum alter à pueritiâ legibus Ethicæ Christianæ obediens, in Literis ac moribus adeò proficiebat, ut honorum, divitiarum ac senii culmen attigerit; Alter verò à primis nativitatis annis Vacuæ litans, suoque indulgens genio, ac postea Bacchi Venerisque Sacrificulus ante medios ætatis suæ annos diem suum obibat, postquam variis Fortunæ adversæ procellis mirè ac miserè fuerit agitatus.

OBSERVATIO CLXXXIII.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Felis Sciurum pariens.

Summè miraculosos ac quotidie quasi novos è Naturæ abyssò lusûs ac metamorphoses modis innumeris patefieri, certissimum est, quas describere, non est humanæ crenæ opus. Ob diversas causas unica hîc sufficiat talis historia:

Felis

Felis domestica à coitu cum *Sciuro* parit tres catos sui generis, & unum *Sciurum*; dictus *Sciurus* ob raritatem à *Viro Illustri summis* in deliciis habitus, ne minima *Naturæ* matrifiantis indicia præ se ferebat; veluti quidem catuli felini ne minimum patrisfabant.

SCHOLIUM.

UTrùm in ovis quorumcunque animalium, antequam à femine masculino foecundentur, ipsa foetus delineatio vel rudimentum jam compareat? vel an demum accedente & agitante spiritu feminis virilis, humor in ovo contentus in foetum taliter figuratum, vel corpus corpori, à quo spiritus ille descendit, simile ab eo disponatur? quamvis acutioribus ingeniis decidendum relinquere malim, qui imbecillitatem ingenii mei in hoc occulto *DEI* miraculo lubens agnosco, si tamen quid divinare mihi liceat, ad posteriorem sententiam magis inclinarem, idque exemplo à *Nobil. Dn. Autore* nostro adducto confirmarem. Si enim in ovulis felinis rudimenta saltem foetuum felinorum præexstiterunt, quomodo sciurus hinc produci poterit, haud video; cum potius omnes foetus tum exclusi felini comparere debuissent. Ut itaque credibile mihi videatur, felinam istam eodem tempore à cato imprægnatam trini foetus felini genitricem evasisse; à sciuro autem itidem tum compressam, non potuisse non sciurum excludere; cum in coitu isto immixtus in uterum felinum genialis sciuri spiritus ovulum in ovario foecundaverit, vel particulas foetui producendo in ovulo aptas agitando, easdem specifico motu in sui simile corpus conjungendas disposuerit.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CLXXXIV.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Transmutationis Metallorum Possibilitas.

Antecedens Observatio occasionem exhibet, mentionem faciendi metallicæ transmutationis; Constat enim optimè Physicæ rei scrutatoribus, quàm acerrimè pugnatum sit inter affirmativam & negativam defendentes, & adhuc controversiarum trahatur serra. Negantium modernorum (solidis rationibus pugnantium) Coryphæus extradubium est immortalis *Athanasius Kircherus*, eruditionis in omnibus disciplinis stapula; Hic in *Mundo suo subterraneo* tam Veterum, quàm Neotericorum, proprii quæque cerebri rationes ponderosas multis ambagibus proponit.

Tenuitati autem meæ semper placuit, & adhuc placet affirmativa; cum rationes pyrotechniæ experimentalis, aliæque practicæ mihi id persuadeant, quarum unam pluribus philosophicis theoreticis anteponendam censeo. Teste enim quotidianâ experientiâ, plures metamorphoses & transmutationes mediante virtute seminali plasticâ in regnò & animali & vegetabili contingunt; Cur eadem minerali sint denegandæ, sanè non video. Quamvis enim metalla & mineralia perfectam vitam vivere non deprehendantur; vivunt tamen illis analogicam, cum crescant & augeantur. In regnò animali hoc itestatum incestus noster Sciurus cum suâ meretrice fele, generans heterogeneum; Quòd equa ab asini coitu enitatur, quis est, qui nescit? Cùm sacer Codex nostros id edoceat pusiones? Non minùs bombycem aliasque erucas plurimas in papiliones degenerare, ac alas (veluti *Horatii* ille pauper cornua) sumere, nòrunt itidem tenelli rusticorum hæredes. In regnò vegetabiliora obtingunt; sic v. g. miraculorum transmutationem artis emphyteuticæ vel insitiæ (*psprossen*) mirantur meritò dendrophili; dum scilicet arborum etiam sylvestrium natura obe-

dit artis expellentis furcæ, nec uspiam recurrit; (contra probatam in aliis dicti Horatiani veritatem) sed degenerat planè in furculi insiti qualitates, etiamsi non unius, sed diversæ sint speciei arbores, v. g. mali furculus commodè, feliciter & constanter patitur insitionem in cydonium, pyrus in morum, & sic porro.

Imò quod adhuc majus, regnorum quoque diversitatem similem inversionem admittere negari non potest; nullum dari viscus humanum, quod vermes non generaverit, Anatomicis & Observationum Scriptoribus abundè constat; imò & ipsam massam sanguineam esse verminosam. Nostræ quoque mulierculæ cognitum habent, mel & panem, ut & faccarum & panem citò transformari in formicarum myriades. Caseum antiquum idem experiri miraculum; multorum oculi nauseantes, ac plurium linguæ delicatæ attestantur. Similes metamorphoses confirmant singuli homines, singula bruta, dum substantiam suam animale longis annis optimè conservant cibus è regnò vegetabili quotidie acceptis. Magis mirabile Naturæ opus est adnectendum: Et homines, & bruta tam terræ, quàm maris incolas, & arbores, & plantas, imò innumeras alias creaturarum rerum Species mediante succò aliquò lapidificò esse petrefacta, vel in lapides conversa, quis inter eruditos, cum quibus mihi res est, abnegare audebit? E pluribus aliis hæc sufficiant instantiæ. Non possum tamen non, quin è supra laudati Magni Kircheri *Mundò subterraneò*, producam nonnulla, quamvis enim *Traçtatu de Lapide Philosophor.* acerrimè impugnet metallicam transmutationem, tamen in *Traçt. de Rerum Panspermia, & seq.* amplissimus est, similes Metamorphoses in regnis aliis clarissimè per rationes & experientiam demonstrare; veluti præter alia loca *Tomi secundi* capita multa priora hinc inde edocent; Exempli locò prodeat saltem *Partis 2. lib. 12. sect. 1. cap. 9. fol. m. 347.* Non est ulla in rerum naturâ aut planta, aut animal, quod non è seipsò aliud insectum, differentis tamen speciei, producat ortu spontaneò; & *Franc. Corvinus*

in singulis diversissimæ speciei herbis singulari studio vermem invenit. Sic ex diversis herbis nascantur erucæ, quæ dein assumptis alis degenerant in papiliones diversicolores. Allegavimus hæc tenus è pluribus aliis varia Naturæ opera; multa autem horum à Naturæ æmulâ arte facta produci possent, (veluti de formicis dictum,) è variis Autoribus; Pro evitandâ rædiosâ prolixitate tamen Lectorem curiosum ablegatum volo ad modò allegatum dicti celeberr. *Kircheri* Opus aurò contra carum, ibi inveniet plura huc facientia & sibi satis facientia. Quibus stantibus & quotidianâ experienciâ confirmatis, sanè non video, cur solis metallis deneganda sit transmutationis possibilitas; cum hæc homogeniis consent principiiis, ac inter se gradu quasi saltem differant, proinde jure hæreditariæ analogiæ unum alteri, præprimis arte adjutum radios suos illustriores faciliè communicare poterit. Optimè insuper constat alchymix cultoribus, imò communibus metallurgis, hòc nostrò seculò prioribus multas ob causas feliciore ac fertiliore, magis magisque innotescere vias ac modos, quibus metalla imperfectiora in nobiliora mediantibus salibus, aliisque, v. g. Sale Armoniacò, Sale Tartari, Nitrò, Borrace, Arsenicò, Mercuriò sublimatò, Lapide calaminari, &c. ope ignis fortioris fusoriâ per arcanas artis chymicæ enchirises exaltentur; Licèt ut plurimum hæc fiant sine fœnore, & impensæ factæ vix redeant; idcirco tamen possibilitas neutiquam tollitur; cujus cum aliis pluribus & ipse aliquoties oculatus possum esse testis. An igitur sit Philosophi, contra autopsiam disputare, judicent alii.

OBSERVATIO CLXXXV.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Bryonia egregium exhibet regno suo
vegetabili ornamentum.

Multa latent adhuc Naturæ in gremio arcana, quæ Deus & dies successive offerunt inquirendo hæc expectantibus; mirè item ludit in humanis Divina potentia rebus. Talibus arcanis meritò adnumerantur curæ transplantatoriæ; hæc sub Christianis Artis Medicæ legibus institutæ, omiſſis ſuperſtitioſis, opemque diabolicam olentibus, minimè ſunt cõtemnendæ. Radix Bryoniæ, præter alias virtutes contra diverſos morbos pro uſibus internis ipſi innatas, laudabile hujus rei oſtendit teſtimonium contra ſymptomata, & quæ his analoga, arthritica; ſi ſcilicet è terra recens ex uſa locis adfectis affricetur, ſoloque iterum concredat, ut more ſibi naturaliter inſito creſcere pergat. Præter dictam hancce qualitatem virtuofam hoc in frutice præprimis notatu dignum eſt, quòd variorum botanicorum experienciã conſtet, è baccis ejusdem, licet largè prodeuntibus, nullam planè ſperandam eſſe prolem, etiamſi ſerendo, aliisque modis cauſſimè tractentur à manu botanica. E contra, ſi aves baccas hæc devorent, frequentiffimè veluti fieri ſolet, eaque poſtea excrementa ſua hinc inde diſpergant, atque ita ſimul dictas baccas quaſi fermentatas, calcinatas, vel deſtillatas excernant, frutices hoſce protuberare, ut poſtea ab hortulanis in loca commoda transportari atque excoli poſſint.

OBSERVATIO CLXXXVI.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Cricetus (der Hamster) providus sibi contra famem hyemalem promus-condus, singularibus à Natura organis ad hæc instructus.

A Mant alterna Camœnæ ! Curioso in præcedente observatione proposito botanico lubet subjungere anatomicum, ut ubivis miremur & rimemur miranda Omnipotentis Opificis Opera. Sacrum Codicem mandatò emphaticò ablegare pigros nostros ratione utentes ad impigros irracionales, pusillas scilicet formicas, ut ab hisce illi discant, quomodo annonæ caritas famelicò hyemis tempore sit præcavenda, humili & devotâ reverentiâ legunt, piè sentientes. Prudentes & cautæ hæ œconomæ, formicas intelligo, inter bruta, sui similia, multis abundant æmulis. Inter diversâ alia, jam solum produco *Cricetum*, den *Hamster* / vocat vernacula lingua, bestiolam ruris inquilinam. Dum præteritæ æstatis fine ob negotia practica per agros rhedâ vehebar cum itineris socio, *Dn. Joh. Hilschero*, Chirurgo nostro aulico solerti, dolebamus publicas ruricularum querelas, quòd insolitæ hòcanno *Cricetorum* copiæ messëm ipsis anticipaverint, frumenta cavernis suis subterraneis in futuram sustentationem concredentes. Ventilabamus simul, quomodo possibile sit, ut spatiò paucarum septimanarum, vel potiùs dierum, quò frumenta maturitatem maximâ sui parte acquisita in agris saltem hære soleant, aut relinquuntur, ab istis bestiolis tantâ copiâ in clancularia sua latibula & horrea transportari possint? Motus inde curiosus *Dn. Hilscherus* cultrum anatomicum admovet cuidam criceto, & invenit illum in utroque faucium latere largis crumenis vel folliculis huic transportationi à natura destinatis dotatum; veluti

Cricetus, cum folliculis suis.

Fig: 40.

p. 376.

- A. Folliculus in suo situ naturali: extra collum sub cute.
- B. Musculus latus, quo mediante hic collo est alligatus.
- C. Folliculi vel crumenae facies posterior: inversa.
- D. Formam per quod frumenta transportandi crumena in-
feras suo longi, quales alias etiam leporibus competunt.
- E. Cutis singulis lateribus separata, inversa.
- F. Cutis ibidem demissa.

uti quidem è figura depicta clariùs apparebit. O quanta, quanta sunt utilia, jucunda, curiosa, quæ ignoramus; ô quantilla, quæ scimus, vel potiùs, quæ ex socordia scire nolumus.

Fig. XL,

OBSERVATIO CLXXXVII.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Simia mas, constans usque ad exilium suum
Virginis pulchræ Amasius.

Simias externos hominum mores gestusque æmulari, notorium est usque ad tonstrinas, & ulteriùs. Eas autem internas quoque animi humani operationes imitatas esse, rarius est auditu; audiamus proinde sequentem historiam: In Aulae primariæ Gynæcéo alebatur simia mas, uti non rarò fieri solet; Hæc amabat efflictim virginem nobilem Gynæcéi inquilinam, venustate reliquas, veluti minores luna stellas, superantem. Fervorem autem amoris sui insanum quantum magnum iudiciis omnibus possibilibus, imò variis illecebris venereis ingenuum ac constantem demonstrare semper annitebatur; nec verbis comminantibus, nec verberibus æstantem ignis sui amatorii flammam extingui patiebatur.

In aliud conclave propterea reposita, necdum amorem continuare cessabat; sed laceratâ aliquoties catenâ desideratissimam suam Glycerium undique & undique prosequabatur, etiam tecta transfiliendo, fenestrasque mediante rupturâ suo introitui aptas reddendo. Tantum autem aberat, ut virgo ista ingrata procum tam fidelem, tam perpetuum reciprocò favore beaverit, atque observaverit monitum *Ovidii*: Ut ameris, amabilis esto; aut illud *Seneca*: Si vis amari, ama; veletiam Solem fuerit imitata, qui radorum suorum splendore & venustos & indecoros æquè recreare ac incalescere soleat; ut potiùs petierit à Domina, & quod petierit, obtinuerit ista sum-

mô pudore suffusa, quò ridiculosus ac misellus ille amator aula exire fuerit coactus, alteri cuidam dono missus. Simiam hancce non ex *Ovidii* Scriptis apprehendisse artis amandi theoriam, fatebuntur omnes; An autem amatorias atomos è præcordiis magis gratorum Procorum Gynæcæa non rarò visitantium sibi solâ experientiæ practicæ ulnâ fuerit admerita, ac in molliusculo & cereô suô corculô fermentationem æmulatoriam excitaverit, judicent alii; Cùm enim adolescentes illi aulici cum virginibus preces recitasse vix præsumendum, id eò phantasiæ simialis testa ideis istis amatoriiis non semel, sed sæpiùs imbuta, non potuit non easdem diu servare, ac ad præxin gratissimam adplicare.

OBSERVATIO CLXXXVIII.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Pennæ albæ corvo nigro exala successivè excrescentes.

DUm rem aliquam repertu summè difficilem & rarissimam describere veneranda Antiquitas volebat, ejusque sequax nostra ætas, sequenti uti solebant & solent denominatione: Rara avis in terra est, alboque similima corvo; Qui loquendi modus præprimis quidem Nos Europæos ferit; cùm me non lateat, exteris in regionibus, Novâ Zemblâ &c. ordinariè ali corvos albos. Quæ item de corvis albis Wetteraviæ refert Clariss. *Wizelius* in *Ephemerid. German. Curiosis*, Decad. I. Anni III. *Observat.* 57. ibidem poterunt videri.

Veluti autem nulla facilè datur regula, quæ exceptioni non sit subjecta, ita etiam heic Natura admisit irregularitatem, ceu patefcet è sequentibus: Vir Curiosus alebat in area domus corvum juniorem, uti aliquando fieri solet, more nostris regionibus ubique solitò nigrum præ se ferentem colorem; redeunte proximò Vere crescebant ipsi in alis tres vel quatuor pennæ

pennæ summè albæ & nivæ; hæc autem ipsi invitissimo protuberare, inde erat colligendum, quòd omnem rostrò admo-
veret operam, usquedum eas evelleret; hoc tamen neutiquam
nisi difficillimè, & conatu 3. 4. dierum, & quidem comitante
largâ hæmorrhagiâ, effectum dare valebat, cùm altas semper
pennæ egerint radices. Hanc avis hujus nausæam in colorem
suo generi insolitum sæpè non sine stupore, & ob dolorem in-
tentatâ violentâ evulsione excitatum non sine commiseratio-
ne adspeximus. Quamvis autem unâ vice eradicaverit hospi-
tes hosce ingratos misellus iste; redeunte tamen Vere simul re-
dibant itidem dictò modò similes pennæ albæ, quas ille labore
circulatoriò evellere, uti antea, non cessabat. Expellere ita
Naturam furcâ aliquot annorum spatiò conabatur; recurrebat
tamen illa semper invito; donec casu fortuitò & violentò vi-
tam cum morte commutare cogeatur, & sic imposterùm tæ-
diosò hòc labore superfedere valebat.

SCHOLIUM.

— — — — — *Cum candidus ante fuisses,
Corve loquax, subitò nigrantes versus in alas.
Nam fuit hæc quondam niveis argentea pennis
Ales, ut aquaret totas sine labe columbas &c.*

Sic canente Ovidio lib. 2. *Metamorph.* Sed utut fabulosa hæc sint,
dari tamen corvos albos, præter in hac observatione memora-
tos, fidem facit *D. Frid. Lachmund Dec. I. Ephem. harum Ann. IV.*
Obs. 184. totum album ibidem producens; alium quoque pla-
nè candidum quoad rostrum æquè ac plumas se vidisse, *Ill. Rob.*
Boyle tr. de coloribus experiment. 11. scribit. Albos fieri, quos-
dam putare, in *phys. Hippocr. diff. 8. §. 10.* refert *D. Dan. Hor-*
stius, si ovum corvinum felis cerebro illitum gallinæ albæ sup-
ponatur. In Lapponia præterea corvos magnos & planè albos
esse, rostro & pedibus exceptis, ex *Martinierii* relatione in *Iti-*
nerar. cap. 22. habetur. De Insularum Ferroënsium corvis ver-
ficoloribus, sive quibus color albus & niger alternatim in cor-

pore dispositus, videri potest *D. Thom. Bartholinus Aët. Med. Hafn. Vol. 1. Obs. 49. & D. Ol. Wormius Mus. lib. 3. cap. 17.*

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CLXXXIX.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Rara Somnambuli historia.

Ad miratione dignas, quæ à Somnambulis ob depravatos Phantasiæ motûs peraguntur, actiones non sine stupore legimus; harum plures videre est apud laboriosum *Schenkium*, aliosque; lubet aliam proponere: Scholæ Alumno, gnavo Palladis militi, à Præceptore aliquot vicibus exhibetur argumentum (quod vocant Scholæ,) Germanicè scriptum latinâ donandum civitate, vel latinæ exercendæ specimen. Discipulus lucubrationes aliis impendens studiis, dicti speciminis versionem in latinum auroræ semper reservat; E lecto autem surgens manum ac mentem operi admoturus, hoc à se infectum jamjam factum invenit. Re insolitâ attonitus factus, diabolicas suspicatur illusiones; Proinde Rectori omnia detegit; hic jubet binos ejusdem Commilitones adcuratum dormientis curam gerere. Dictum factum, sanus ille æger unâ alterâque horâ somnô usus surgit, musæum ingreditur, latinæ specimen in scius conficit, ac lecto sese redit, pro ulteriori somnô capessendo. Cùm majora mala minetur sæpius hic affectus, exhibui tam ratione causæ universalis, laxantia, sudorifera, dein Hypochondria aperientia, v. g. Tincturam è Sale Tartari & Vitriolo Martis, Tincturam è Vitriolo Martis & Sacc. Saturni, aliaque martialia ac tartarea; Pro cerebro verò roborandô Essentiam Castorei volatil. Sal volatile oleosum succini, Cinnabarin meam fixatam, &c. inde cessavit affectus. Obiter moneo de hoc symptomate, nisi hoc nimis ingravescens majora post se traheret incommoda, imò pericula

ricula vitæ insidias struentia, nullus dubito, quin plures, qui Vacuæ, Morphei ac pigritiei sunt sacrificuli, eò modò, qui Scholastico obrigit, ægrotare potius velint, quàm ut medicamentis hosce conatùs Naturæ expelli, sint concessuri.

OBSERVATIO CXC.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Scortum album ab Æthiope parit Filium
bicolorem.

QUàm varias, imò innumeras, easque summè mirabiles dispergat operationes imaginatiò creditu est difficile, & sanè amplissima volumina non caperent historias diversimodè proponendas. Jam saltem in memoriam revocabo Lectori, quid hòc in passu juxta varios Scriptores acciderit à coitu & in foëtùs formatione; Prodeat tamen unicum Exemplum hâc vice: Æthiops, Aulæ cujusdam Alumnus, lascivâ utitur Venere cum meretrice Germanâ albâ. Hâc tempore legitimò parit Filium omnia membra album, exceptò solò illò, quò virum sese præstitit Taurus iste in Venerem ruens, nigrò & patrisfante. Patescit inde lascivam istam in coitu Phantasiæ suæ impressisse non auream arenam, quam Tagus atque Ganges tramittunt, aliàs ubivis gratissimam, neque delicatas culinæ & cellæ dapes, nec vestium pulchritudinem nec Floræ delicias, nec Cereris divitias; sed præ aliis omnibus impudici istius Amasii sibi desideratissimum
Dic, cur hîc.

OBSERVATIO CXCI.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Melancholica imaginariè sibi visa grvida,
& postea Puerpera.

Antecedens Historia locuta est de viribus imaginatio-
nis circa Foetus conceptionem ; Sequatur nunc no-
tabile Phantasiæ depravatæ specimen ex innumeris
Melancholicorum impressionibus, quas singulas e-
narrare uti impossibile, ita inutile : Fœmina plusquam sexa-
genaria non visu solum privabatur ob spirituum cerebri pau-
citatem ac impuritatem ; Sed etiam aliquot annis ob motus
phantasiæ depravatos debilitati obnoxia erat melancholicæ,
quæ crescentibus annis crescebat ; inter alias, easque mirabi-
les mentis turbas sese credebat gravidam, & postea quoque
puerperam ; querebatur de molestiis gravidæ consuetis, ac
symptomatibus puerperarum variis, tractabat molliter & pro-
vidè non-Ens illud infantem suum, lactabat, mundabat, o-
mniaque perpetrabat, quæ decent Matrem piam, cautam,
sedulam. Propinavi præmissis laxantibus & hypochondrio-
rum quisquiliis evacuantibus, ea, quæ in *Decuria Secunda An-
no III. Obs. 83.* proposui ; præprimis sanguinis asinini infusum,
essentiam è sale fuliginis, & alia. Levamentum quidem
sentiebat ; malum tamen inde eradicari penitus non potuit
ob sanguinem senilem, balsamò ac spiritibus necessariis de-
pauperatum.

OBSERVATIO CXCII.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Vermis importunus & molestissimus dentis
cavi inquilinus.

Ontalgia adfectus est à diversis parvi aestimatus, cum non-rarò subito transeat, cedatque remediis domesticis, quorum plura tantum non singuli pusiones rustici obtrudere nòrunt. E contra non minus notum est, nullam dari familiam, ferè dixerim nullum individuum, quod non de dolorosa insimulque contumaci ejusdem truculentiâ habeat, quod queratur. Quamvis quidem hujus doloris, dum violentus est, causa sæpè meritò adscribatur partibus nervosis subtilissimis ac summè sensibilibus, dentium extremitatibus adnexis; tamen sæpè ejus contumacia inde oritur, quòd causa dolorifica decenter non cognoscatur; quâ non cognitâ commodum ac methodicè oppositum non applicatur remedium. Natales enim sæpè debet causis frigidis, v. g. aëri injurioso, humido, frigido, aliquando causis calidis; aliquando cruditatibus acidis post cibos adsumtos cavitati eorum inhærentibus, & postea corruptivè fermentando molestè stimulantibus. Cùm meus non sit scopus, de his amplè philosophari, Lectorem & Philiatros remitto ad libros practicos variorum varior; Hoc saltem adhuc præmittere lubet, me præ aliis feliciter contra hos dolores pugnare Tincturâ Sulph. Vitrioli, quæ è cap. mort. Vitrioli summè edulcoratò Spiritu Sal. & Vini paratur, dum 40. ejusdem guttas aquæ adpropriatæ instillantur, ac locò gargarismi adhibentur; hæc enim diversis indicationibus satisfacit, ac ob Sulph. Vitrioli anodynum huncce, ut & capitis dolorem simul internè sumta, miraculosè sedat. Laudem suam non minùs merentur omnia alcalia, v. g. Spiritus Salis armoniaci volatilis, Essentia mea è Sale fuliginis, mumixæ alcalica, &c.

&c. quibus ut plurimum feliciter miscetur portiuncula Essentia opii, vel ex extracto hyoscyami correcto parata; Tinctura Laccæ Mynsichti optatum quoque communicat effectum; Alii gingivis illinunt aquam cæruleam, quam dicunt, dum sali armoniaco pulverisato in aurichalceo vel cupreo vase superfunditur aqua salviæ vel similis. Sed ad rem, vel historiam promissam: Corripiebatur Vir magnus sæpè odontalgia nullis ferè remediis domabili; sed novas semper vires recuperante, ut tandem ad ultimum doloris medium, dentis scilicet evulsionem confugere fuerimus coacti. Dens evulsus malleo fractus quoad interiora erat cavus & cariosus, domiciliumque præbebat vermiculo illis simili, qui è corrupto aut vetusto nascuntur caseo.

Hic dubio procul natales debens muco putrescenti; & cum ipsi nutrimentum fuerit expectandum mediante subtilissimo dentis foraminulo superius patenti; hoc autem facillimè claudi potuerit per modicum cibi non decenter masticati ibi relictum, proinde fames hunc misellum & incarceratum impulit audax, ut turbas hasce dolorosas faceret, dum scilicet indignabundus ac famelicus nervosas circa dentium radices particulas vellicando aures nutritori vellicabat.

SCHOLIUM.

Odontalgiam à vermiculis aliquando excitari, non unâ Prætorum observatione constat. Sic *Scribonius Largus compos. 54. suffire*, ait, oportet ore aperto Alterci semine carbonibus. asperso, subinde os eluere aquâ calidâ: interdum enim quasi vermiculi quidam ejiciuntur. Ubi prudenter, judicio *Joh. Rhodii in notis*, nihil certi affirmat; vix enim vermiculos esse, sed histrionum saltem fucum; siquidem vel proprietate suâ hyoscyamum vermiculos gignere, vel pituitam crassam suffitu ejus prolectam vermibus non esse dissimilem, arbitratur; unde etiam

iam fabulosum id videtur *Hollerio* in *perioch. ad lib. 5. Gal. de compos. med.* revera incenso semine evolant, addens, tanquam vermiculi, etiam si non attingat fumus vermiculosum dentem. Verum neque hyoscyamus proprietatem aliquam generandi vermiculos, quam nemo hactenus demonstravit, habet; neque si fortè aliqui minutissimi & nudis oculis invisibiles semini adhererent, eo momento, quo vivis carbonibus illud injicitur, in magnitudinem visu perceptibilem excrefcere possent, quin potius comburerentur; neque pituita crassa suffitu ex ore prolecta vermiculorum figuram obtinet; neque etiam quidquam aliud, præter fumum, ab incerto semine, aut semen ipsum disiliens, evolat: ut ita, licet histrionum, agyrtarum, mille fraudes & persuasiones non ignorem, fabulosum hoc simpliciter neutiquam pronunciare audeam. Quamvis non ita communis odontalgia cujusvis causa à vermibus peti queat, & hinc ab hyoscyami fumo semper iidem prodire nequeant; posse tamen quandoque id evenire, non est impossibile; cum vermes dolorem istum quandoque producere, tum ex hac *Nob. D. Auctoris*, tum aliorum constet observatione. Sic *Joh. Agricola* not. in *Joh. Popp. de Tartaro* duos vermes usu arcani sui tartari prolucuisse se testatur, & *Phil. Salmuth cent. 3. Obs. Med. 32.* vermis dentium permagni mentionem facit. Curiosa in primis sunt, quæ de vermiculis dentium in *Dec. I. Eph. nostr. Ann. IX. Obs. 24.* protulit *Nob. D. Pechlinus*, nec non *Obs. 187. Exc. D. Gotthofr. Schulzius.*

[*L. Schröck, L.F.*]

OBSERVATIO CXCIII.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Vomitus quadraginta librarum mucii corrupti, ac pici liquatæ similis, lethalis, aliâque rarissima in dissecto corpore observata.

Offero curiositati Tuæ, benevole Lector, casum, qui non heri aut nudius tertius, sed 28. abhinc annis Lipsiæ, dum ibidem sub favonio Magni *D. Joh. Michaelis* Praxin Medicam initiabar, accidebat; mihi autem certè promitto, illum antiquitatem suam raritate fore compensaturum. Quid interiùs æger monstri aluerit, summè meritis *Thom. Bartholinus Centur. 6. Histor. Medic.* de stomacho in thorace sito meminit; sed breviter saltem. Integra autem morbi historia, ac reliqua notatu digna erant talia: Juvenis 24. annorum habitus athletici ac corpulenti, sagò indurus Palladis fuit miles, sub exercitu Suecico Vexilliferi munere aliquot annis fungens, rebus suis magis consultum judicat, ut denuò in toga per tempus ipsius legibus sese subjiciat, ac pro seopo suo obtinendo celeberrimam sibi eligit Academiam Lipsiensem; Finitò ibi trienniò bellica castra repetiturus, in prædio Amicis ultimum dicit vale. Epotò hilaritatis, quod vocant, poculò, Hætores isti Bacchici cerevisiarium dolium è cella curant inferri hypocausto, illud benè agitant, & sic quod successivò labore cauta ars separaverat, purum ab impuro, illi incauti & temerarii rursus conjungunt. Circa tertiæ diei finem exhauriunt nectar illud; succedit huic renovato belli candidato unò alteròque statim die lassitudo, anorexia, cardialgia, singultus, quibus accedunt vomitus frequentissimi; excernebatur materia adusta, picea, ac foetens, admixtò pituitæ viscidæ albæ pauculò. Cum rejectorum color niger ac piceus, illorumque foetor

cum

cum subitanâ , eâque vehementi virium prostratione monstrarent, ob potum cerevisiæ sæcibus suis denuò imprægnatæ & deturpatæ largiorem, cruditates in corporis crassi stomacho, intestinis, mesenterio, totâque massâ sanguineâ contentas fermentatione præternaturali esse commotas, corruptas, ac ob œconomiam Microcosmi violentè turbatam in stomachum regurgitatas ac revocatas esse, malignitate aliquâ Archæo simul insidias struentes, adhibebantur statim alexipharmaca, præcipitantia è C. C. ustò, ebore ustò, terrâ sigillatâ, spiritus mastichis, balsamica item è sulphure, mumiâ miscebantur; theriaca internè & externè applicabatur; nec omittebatur opium, & clysteres acres revellentes, additò electuar. hier. picr. cum agaricò & nitro. Sed truculentia causæ eludebat opem ac operam omnem, donec circa diei tertii finem accedente plenariâ, eâque celerrimâ virium prostratione, atomis putridis balsamum vitæ extinguentibus, sub copiosissimâ dictæ materiæ piceæ per os, nares & alvum, quâ data porta, proruptione suffocatus ad plures abierit, inter togam & sagum medius. Novimus, illum cum collegis thyrfigeris potatum in rus abiisse; nesciebamus autem, quòd fæces denuò cerevisiæ conjugatas biberint; proinde obstupescēbamus subitam illam & lethalem fermentativam corruptionem, suspicabamur quasi venenum; Hinc jussu *Dn. D. Michaëlis* instituebamus cadaveris sectionem. Primariam & primam vomituum horum miraculorum causam alibi, quàm in stomacho primùm quærere non poteramus. Dissectis & separatis abdominis viscera continentibus partibus externis hic nullibi apparebat; Inde quasi occæcati manuductionem implorabamus Duodeni, utpotè Ventrículo aliàs connexi; Illud transibat diaphragma in thoracem per foramen à Naturâ factum, non verò aliquâ violentiâ, quale exemplum reliquit Magnus *Dan. Sennertus in Medic. Practicâ, Tractatu de Vulneribus*. Apertò igitur Thorace, inveniebamus fastuosum nostrum stomachum, altioribus inhiantem, in sinistro ejus latere latentem sub omenti por-

tione, cui firmiter erat adnexus; Incisus hic tres adhuc libras
 materiæ istius nigro-viscidæ contentæ spectatoribus monstra-
 bat; Pylori sphincter adeò erat relaxatus, ut ex intestinis mu-
 cus iste plenò impetu in stomachum redire non difficulter po-
 tuerit; Hic, cætera liber, inferiore sui parte ligamenti aliquot
 membranosis, iisque fortissimis diaphragmati & pleuræ circa
 costas spurias alligabatur; nunquam tamen de asthma ille
 conquerebatur, nisi de subitaneò ac quasi suffocante, mox ta-
 men iterum evanescente, postquam unam alteramque potùs
 libram præcipitatâ deglutitione ingurgitabat, qui modus, hau-
 sticàs bibere, in potatoriâ palæstrâ Bacchi discipulis audit. Li-
 bera semper in hoc homine respiratio eò magis erat admiranda,
 cùm stomachi moles mirum - quantum magna superiore sui
 parte claviculas ferè attingebat, sinistrumque latus planè oc-
 cupabat, adeò, ut vix minimæ sinistri Pulmonis particulæ (in
 favorem stomachi parcè ibi à Naturâ providâ creatæ;) locus
 superesset necessarius; Ingratus iste insuper & superciliosus
 Thoracis hospes cor quoque (quod mediante pericardiò pleuræ
 erat copulatum) de suâ in dextrum latus depellebat sede; ita ut
 dexter Pulmo Cordi cedens dorsi adhæreret spinæ. Sed non-
 dum cessant stomachica ista ludibria; situm enim obtinuit à
 Naturâ opifice inversum; Oesophagus enim descendens propè
 diaphragma ipsi inferebatur, (unde in morbò præsentè de
 solitò cardialgiæ locò affectò conqueri poterat;) E contra Py-
 lorus Duodeno annexus altiùs, ferè usque ad claviculas erat si-
 tuatus, superjacebatque superiori, quod dicunt, Ventriculi
 orificio. Diaphragma totum erat carnosum; Hepar magni-
 tudinis insolitæ ac tantæ, ut locum stomachi infra deficientis
 ordinariæ impleret, Diaphragmati quoque erat adnatum. Abdomen
 ita ingressi non immeritò volebamus oculorum holocaustum offerre
 lieni; verùm & hic nullibi adparebat; Veluti autem antea stomachi
 latibula per connexum Duodenum licebat expiscari; ita & hîc non
 minus per vas breve stomacho conjunctum, aliæque vasa viis ordina-
 riis adhuc tendentia

dentia reperiebamus, sanum quidem, sed exilem in peculiari capsulâ, quam Diaphragmatis duplicatura ipsi in sinistro latere composuerat, nidulantem. Superessent alia addenda rara; sed crena stupefacta amplius non obedit.

Ex adductis patescit, quantæ accidant in corporibus humanis contentorum variationes, (licet in aliis subjectis non tam copiosæ semper & rarissimæ,) quæ sæpius eludant in cognoscendô morbô etiam cautissima Medicorum experientissimorum ingenia; ideoque modestiùs agere, & censoria indicia suspendere, vel ad minimum sine aculeis proponere ea deceret Medico-Mastiches contra Practicos innoxios, causas morbificas tam adcuratè divinare neutiquam valentès.

SCHOLIUM.

EAdem hæc ventriculi in thorace reperti historia, prout eam An. 1661. Nobil. D. Autor Patavio ad *D. Marcum Ruycb*, Medicum Amstelodamensem perscripsit, recensetur in *Exc. D. Laurent. Straussi tr. de fetu Mussipont. pag. 196.* cujus etiam *pag. 15.* nec non in *D. Thom. Bartholini cent. 6. histor. anatom. 55.* ex edito Lipsiensi programme mentio facta; dignæ sanè, quæ ob raritatem has quoque Ephemerides exorner. Cæterùm etiam ventriculus in thorace repertus legitur in *Laz. Riverii cent. 4. observ. 67.* ubi nempe is dextri pulmonis deficientis locum in juvene per naturam occupaverat.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CXCIV.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Vagitus Uterinus an mala prædicat?

VAgitus Uterinus rarò accidit; si verò observatur, Fœtus ille adolescens ut plurimum mala minatur aut toti regioni, aut suæ familiæ, aut saltem sibi ipsi, juxta Experientissimum *Dan. Sennertum*, & alios. Magnus

quidem *Thomas Bartholinus* contrarium statuit, ideò quod vagitus ille fiat modò naturali; Verùm, quòd Pace tanti Viri dixerò, tenuitati meæ magis arridet opinio *Sennerti*; Quamvis enim modò ille fiat naturali, minimè tamen est negandum, Omnipotentem Opificem non rarò ad ominosa nobis indicanda vel prælagienda uti rebus physicis; Vnde instantiam de Cometa; hic itidem naturales debet causis naturalibus, nunquam tamen impunè est visus. Adde insuper exemplum de simili vagitu: Novi virum, qui in Uterò maternò vagiverat; iste sanè postea in Aulâ, Curiâ, & alibi varias turbas Politicò Christianò indignas sæpius excitavit; & dum hæc scribo, adhuc excitat. Proinde in talia quidem non est superstitiosa & nimia fiducia ponenda; E contra etiam neutiquam planè sunt contemnenda.

OBSERVATIO CXC.V.

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Clyster innoxie vomitu rejectus.

Communis, isque minimè frustraneus est metus Medicus, utpote rationibus solidis innitens, atque multiplici experienciâ confirmatus, si clyisma pro alvò stimulanda, pro cruditatibus revellendis, aliasque ob causas adplicitum rejiciatur, vomitu; instare miserabilem illam passionem iliacam, miserere mei ideò nominatam, scilicet ob ruptam valvulam inter ileon & colon reperibilem, à Naturâ providâ illuc obicis munere cautissimè locatam. Veluti autem nulla regula suâ careat exceptione, ita & contrarium exemplum Praxis mihi subministravit, dum scilicet puello nobili, duorum annorum, contra vomitûs & alvi duriciem post alia tentata applicabatur clyster revellens; sed dictum factum, post horæ quadrantem vomitu ille integer rejiciebatur quidem; Puellò tamen, post continuata remedia in-

terna,

terna, & externa, reconvallescente, & postea in vegetum adolescentem succrescente. Propterea in ancipiti statu juveniores Practici animum non dejiciant, sed, sub prognosticô agnatis apertô, cautâ methodô quod sui muneris est, prosequantur; dubium enim remedium certæ desperationi anteponendum.

SCHOLIUM.

Simile quid à *Dn. Parente meo* An. 1672. M. Febr. in pictore quodam fuisse observatum, scio, qui licet iliacâ passione ad internecionem penè gravissimè conflictatus fuisset, rejiciendo non solùm feces alvinas per os, sed & enema, ut fuerat applicatum, divinâ tamen gratiâ curam juvante, ab eodem feliciter pristinae sanitati fuit restitutus. Singulare etiam est, quod in *Matthæo de Gradibus in pract. cap. de vomit.* de quadam puella legitur, quæ ileo laborans, feces, clysteres, & suppositoria per triduum vi magnâ rejiciens, tandem jusculis pinguioribus, acrimoniam temperantibus, curata fuit; nec non quod *Frider. Loffius lib. 3. observ. med. 3.* de virgine toto vitæ tempore morbo nunquam correpta habet, quæ de ventriculi gravitate & nausea querula, alvum adstrictam clystere ex lacte saccharato lenitura, eundem per horam in intestinis retentum, sine ullis fecibus, nihil profus immutatum, vomitu rejecit, à morbo simul liberata. Confer. *Dec. I. Ephem. harum Ann. II. Obs. 46. & Ann. IX. Obs. 94.*

[*L. Schröck, L. E.*]

OBSER-

OBSERVATIO CXCVI.

D. GABRIELIS CLAUDERI,
 Severa animi adfectuum biga, Ira & Mœror,
 crudeli ingratitude humanæ imperant va-
 letudini; aliquando tamen eam huic
 quasi invitam profuisse, obser-
 vatum est.

Felix ter quaterque ille omninò est pronuntiandus, qui
 animi sui adfectiones ad Ethicæ Christianæ cynosuram ita
 habet obedientes, ut in æquilibrio subsistant, quod qui-
 dem & *Horatius* aureis verbis inculcavit: *Sperat infestis,*
metuit secundis alteram sortem benè preparatum pectus. Verùm
 paucissimos æquus ita amavit Jupiter; sed cogimur potius ob
 continuum peccati Adamitici fermentum de contrario con-
 queri. Duas præprimis in sinubus fovemus & nutrimus vipe-
 ras, iram scilicet & mœrorem. Pro evitanda prolixitate super-
 fluum censeo, producere modos, quibus ira præcipiti suò fer-
 vore Nobis noceat, cum tantus is sit, ut jamdudum furor bre-
 vis audierit; igitur provoco ad testimonium singulorum ferè
 hominum quotidianum. De clandestinis ac furtivis sanitati
 nostræ à mœrore structis insidiis publicæ itidem vagantur que-
 relæ. Nihilominus ingratos hosce hospites, quasi nolentes-
 volentes, prodesse aliquando debuisse constat. Iram quod at-
 tinet, tum alios, tum meipsum Praxis docuit, personis in seniò
 constitutis hâc mediante balsamum vitalem quodammodò re-
 viviscere & in actum reduci, cùm ita mucosa phlegmatis visci-
 ditas illum quasi suffocans ventiletur; & calor innatus senilis sit
 æquiparandus lapidi pyriti, scintillas igneas non, nisi ferrò forti-
 ter percussus, spargenti & communicanti. Dicta autem in-
 candescencia moderata & lenior, nec frequens esse debet, aliàs
 flammu-

flammulam lucis innatæ jamjam semimortuam subito extingueret; Adhæc spiritûs cordis ac cerebri in simul confortante aliquid sunt juvandi. Non minùs observavi, Mœrorem contra genium suum adversæ nonnullorum valetudini plus commodi quàm noxæ intulisse. Sic cujusdam complexio consistebat in plethora impura, hoc est, sanguis ipsi quantitate & qualitate peccabat; inde sæpiùs experiebatur ebullientes massæ sanguinæ tumultûs; Mixta autem simul sanguini impuritas falsa varia procreabat mala, v. g. stomachus à sêro acri stimulatus plus appetebat, quàm concoquebat; inde à cruditatibus superfluis somnus paucus, sudor symptomaticus, & alia. Accidebat autem ipsi ob causas domesticas mœror improvisus, isque violentus, qui aliquâ sui parte spiritûs sanguinis nimium ferocientes & ebullientes consumebat, inde nec sêrum acidofalsum indebitè stomachum stimulabat, qui in simul ob tristes mœroris effectûs cibi antea frequentius appetiti quodammodo obliviscebatur; ac modò magis naturali suò fungebatur officio, somnus erat tranquillior, aliaque varia œconomix Microcosmicæ ad crescebant bona.

[*Altenburgò 1687. d. 17. Januar. Augustam missa.*]

OBSERVATIO CXCVII.

D. CHRISTIANI ERNESTI CLAUDERI,

De

Lapide magno intestinali lumbricis prægnante, per anum excretò, superstitite manente muliere.

UXor Venatoris, uti videbatur, benè sana, lotricem agens, elapsis abhinc novem annis, pro lævigandis linteaminibus, machinam lapidibus repletam, trahendo & retrahendo, violentè nimis & incautè corpus extendens, eò ipsò momentò dolorem acerbum, ruptorium quasi;

in hypogastrio sinistro sentit, qui dolor indies auctus ipsam de-
 mum lecto penitus alligat, tamque immaniſſimè dies noctes-
 que per tres septimanas ſævit, ut non ſolùm totam domum,
 ſed viciniam clamoribus & ejulationibus quoque impleret;
 Hoc tempore mulierculæ adſtantes ſexcenta, & plura remedia,
 uti appellant, domeſtica pro diſcutiendis, earum opinione, do-
 loribus colico-hyſtericis, adhibuerunt, &, quod notandum,
 frictionibus & fomentationibus acrioribus, actuque calidiſſi-
 mis totum latus ad eò aduſerunt, ut veſtigia hodiernum viden-
 da præbeat; Verùm his omnibus fruſtrà tentatis, alvoque in-
 ſuper in ſextam diem ocluſa, tamen, nullis etiam precibus ad
 uſum Clyſterum perſuaderi potuit, uſque tandem, permanen-
 tibus & vix ampliùs ferendis cruciatibus, Suppoſitoria ex melle
 cocta admitteret. Horum applicitò alterò, dolorem ex ſede
 ſua, (dulcedine forte an allectis lumbricis) hætenus fixâ, move-
 ri & tranſverſim per abdomen, verſus lumbos tendentem ac-
 curatè ſentiebat, moxque magna cum vehementia dolorisque
 exacerbatione mulier ſemimortua quaſi, lapidem hunc anò
 egeſſit; qui magnitudine pugnam ferè æquabat, oblongus,
 inſuper erat durus & ponderoſus, facie externâ læviſſimus, co-
 loris cineritii, cum albicantibus ſtriis, in utraque extremitate
 foramen, digiti craſſitiei exhibens, per quod lumbrici nume-
 ro 7. 8. calamum ſcriptorium craſſi, ad unius vel duorum digi-
 ti articulorum longitudinem, vivi propendebant, arctiori que
 nexu, internè in lapide ſeſe invicem complicantes, ad eò fir-
 miter hærebant, ut nec fortiter etiam tracti, extrahi tamen mi-
 nùs potuerint. Hicce lapis cum tam duræ conſiſtentiæ, ut
 nec malleo, fortiter quamvis percuſſus confringendus, Mari-
 tus neſcio quo inani metu percuſſus, & anili ſuperſtitione actus,
 admirandam dictam Microcoſmi progeniem, animatum hunc
 lapidem, ante Solis ortum in fluvium projecit, ſicque undis
 ac tenebris perpetuis ſubmerſit, quod luci meridianæ omni-
 umque oculis exponi longè digniſſimum fuerat! Mulier poſt-
 hæc benè ſe habere, viresque ſenſim recolligere cœpit, vi-

tamque in hunc usque diem integrâ sanitate, miserè licet, cum paupercula Vidua nunc, dum hæc scribo, vivit, annum ætatis agens quinquagesimum septimum.

Fig. XLI.

OBSERVATIO CXCVIII.

D. CHRISTIANI ERNESTI CLAUDERI,

Lapis Vesicæ admirandæ magnitudinis excretus, superstite Muliere.

Cum præteritis annis Ronnenburgi, Physici munere fungerer, in pago *Hirschfeld* / milliari uno à dicto *Opido* distante, incolæ cujusdam, *Andreae Kossens* / Uxor, 48. annorum postquam crudelissimo dolore nephritico, per aliquot annos statis periodis miserimè afficeretur, multaque à multis Dogmaticis, iisque excellentibus Medicis, æquè ac Empiricis medicamenta adhibuisset, plurimosque lapillos, quorum aliquot satis conspicuæ magnitudinis, excrevisset, in passionem iterum nephriticam, per plures dies vehementissimè urgentem, incidit, & cum insuper in quintam diem jam omnimodam Urinæ suppressionem pateretur, miserabili spectaculò in terram prostrata, & præ dolore immanissimè furente, ubi se contineret, nescia, in extremò quasi vitæ, limine posita videbatur; Ejus Maritus ultimò meam opem Medicam vehementissimè ac lachrymis implorabat. Quare ejus petitis satisfaciendo ut debui, volui, & quidem sub prognosi, ordinavi Balneum ex emollientibus & antinephriticis; Pulverem ex operculis cochlearum calcinat. oculorum cancrorum, salis fimi columbini, addito grano uno vel altero opii cum sulphure præparati pro aliquot præbiis, It. Essentiam ex essent. lumbri-
corum terrestrium cum spiritu propriò, spiritu flor. acaciæ, salis armoniaci volatilis & Tinctura anodyna remixtam.

De his unâ vel alterâ dosi alternatim sumtâ, aliquatenus alleviata insequente die, inopinatò, maximò tamen Naturæ

conatu, æquè ac fœtum enixuræ, lapis prorumpit, ac vi quasi quâdam magna adactus, per satis notabile spatium in pavementum propellitur, sequentibus simul largâ aquarum, stagnatione corruptarum profusione, plurimaque mucilagine ac picuitâ viscidâ putridâ in frustula majora & minora discerpta, intolerabili fœtore, ut adstantes, præter morem hujus generis hominum pravum odorem vix, ac ne vix quidem magni æstimantium, ex hypocausto festinare coacti fuerint. Lapis formæ erat rotundæ, optimè sphæricæ, coloris ochrei, externè levissimus, substantia compactus, ac durissimus, adeò ut cultro difficillimè aliquid eo deradendum; magnitudo ovum Gallinaceum æquabat, pondus verò libram unam medicam, ʒxij. sc ʒj. & paulo plus.

Mulier hoc pondere levata, ex faucibus Orci quasi erepta, recens nata sibi videbatur, viribusque sensim recollectis, integrâ sanitate gaudebat, hancque per reliquos vitæ annos ab omni insultu nephritico liberam servavit, remanente saltim Affectu molestissimo, Urinæ incontinentiâ, mihi que plus vice simplici lætâ fronte obvium facta gratam mentem semper contestata est.

Fig. XLII.

OBSERVATIO CXCIX.

D. CHRISTIANI ERNESTI CLAUDERI, Abscedens post morbum Epidermis.

Vir plurimum reverendus Arthritide vagâ scorbuticâ per 11. hebdomadas gravissimè afficiebatur, adeò ut morbo in ἀκμῇ existente per 3. septimanas, ne digitum, multò minùs aliud quoddam corporis membrum loco movere poterat, & planè immobilis jacere cogeretur, insuper ab atrocissimis doloribus, nunc hanc, nunc illam, nunc plures simul partes urendo, lancinando ac perterebrando adorientibus, ita, non sine summâ adstantium commiseratione,

*Lapis lumbricis prægnans per
anum excretus superstitè manente
muliere.*

Fig: 41.

p. 394.

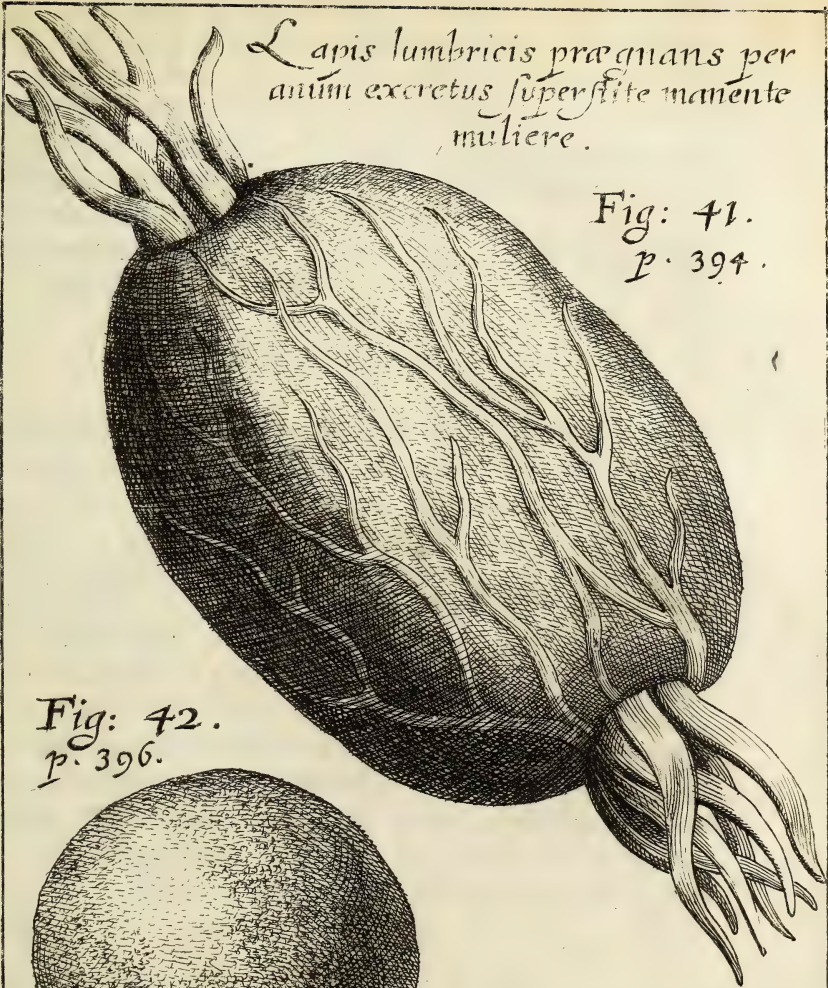
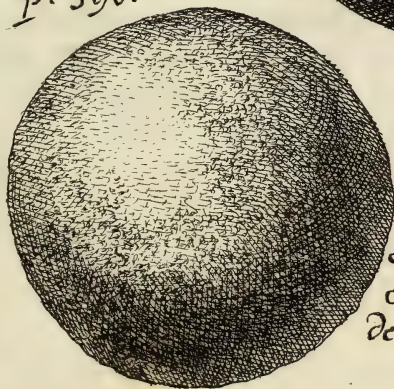

Fig: 42.

p. 396.

*Lapis per vesicam ex-
cretus, ℥ xii ℥i. pon-
derans, superstitè muliere.*

ne, toties enecabatur; Tandem per Dei gratiam, & methodicè adhibita generosa remedia morbus ad declinationem venit, breviq̄ue pristinæ sanitati restitutus; quò factò, en Epidermis integra & tota in manibus & pedibus dehiscere incipiebat, posteaq̄ue facillimè & spontè quasi suâ à dictis partibus tota instar chirothecarum abscedebat & detrahebatur.

[*Cygnèâ Altenburgum, & hinc 1687. 17. Januar. Augustam missa.*]

SCHOLIUM.

FXcell. D. D. *Georg. Segerus Ephem. nostr. Decur. I. Ann. IV. Observ. 88.* universales totius corporis decorticationes, quia non ita sunt vulgares, meritò ab Autoribus annotari scribit; quarum ipse ex *Linschottano, Salmutho, Höfero,* & propriâ observatione aliquot recenset; quibus jungatur *Socer D. Thom. Bartholini, in Act. Med. Hafn. Vol. I. Observ. 37.* qui à desperato marasmo senili reconvalescens cuticulam exuit, quasi resumptâ juventute; & *Nobilis ille apud Petrum à Castro, de Febr. puncticul. malign. Sect. 9. Aphor. 58.* cui post morbum malignum tota epidermis in loca oblonga, quæ à toto dorso uno tractu avellebantur, abscessit; ac denique *Virgo, cui ab usu lapidis bezoardici mineralis Siculi, itidem in febre maligna, tota cuticula fuit separata, cujus historia & ætiologia num. 26. suis observationibus naturalibus fuit inserta à D. Paulo Boccone.*

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CC.

Dn. ROSINI LENTILII,

Vegetabilia in pulverem comminuen-
di curiosa ratio.

Non est hic mei cerebelli fetus, sed viri planè egregii, & Amici integerrimi, Domini *Johannis Röderi*, *Physici Hilperhusani*; quem dignum sanè duxi, ut *Curiosæ Societati* notum facerem, tamen si id nulla viri laudati venia fiat: Spero tamen fore, ut æquo animo meum hoc institutum ferat, & incitetur ad majora, pro indole, qua est laudabili, molienda. Sic autem Vir elegantissimus, in mellitissimis ad me datis: Ego, ferè ludenti, quid hac hieme notatum mihi, nî grave fuerit legere, aperiam. Cogitabam nempe rædiosas pulverum plerorumque è vegetabilibus, radicibus, herbis &c. pro dosi moles, quin multum virium in exsiccatione, quod odoris testatur fragrantia, evanescat frustra, pro faciliiori pulverisatione cogitavi, inquam, annon, quod exspirat, capi possit, eoque, qualiscumque etiam formæ fuerit, pulverum pars imprægnari, quo hinc virtus odoris collecta, concisius administrari? tentavi cum radice *carlina*, *helenii*, *zedoaria*, *rasuraligni rhodii* & aliis, exsiccavi in fornace, in vitris clausis, obtinui è quibusdam sal volatile, in aliis oleum, in aliis, v. g. *carlina* liquorem inter oleum, aquam & spiritum quasi ambigentem, seu horum neutrum, & *gummoso* affinem, sed longè penetrantissimum, ut etiam vitro nitidissimè purgato, & ad lixiva & alia acria adhibito, post aliquot hebdomadas odor *carlina* remanserit: insimul radices, v. g. sic exsiccatae, ipsæ multis parasangis penetrantiores sunt, & acutiores vulgariter arefactis. Hucusque Amicus meus.

SCHOLIUM.

Sanè, quod hic vir in pulverisationis modo tentavit, meo quidem iudicio dignum est ulteriori scrutamine. Tam est diffusus pulverum vegetabilium apparatus, ut ignè fatear, me, quum possum, libentissimè iis, in præscriptionibus formularum abstinere. Delicatiores etiam hodiè sunt ægri, quam, ut pulverum tanta dosi torqueri velint. Cum præscribuntur isti pulveres vel scrupulis, vel drachmis dimidiis, e. g. in pulvere quodam stomachali, integræ statim complentur scatulæ, nec ferè moderari quis eorum pondus potest. Et, si nil esset, cur pretiosum sal volatile frustra vel in furnis vel umbra propellitur, farina multum viribus orbata, restitente? Sic integræ nonnunquam domus, ejusmodi radices arefactas redolent. Quanto majoris æstimanda vis concentrata, in illis præmemorato modo exsiccatis, ubi non tantum præbii, sed & sumtuum fit compendium? Agedum, quæ heic mihi monenda occurrunt, aperiam. (1.) *Non omnes herbae & radices huic negotio sunt aptæ, sed sicciores tantummodo, odoratae & aromaticæ.* Sic in radicibus Valerianæ, helenii, galangæ, angelicæ, carlinæ, zedoariæ; item in herbis, rosmarino, majorana, tanacetum, cyparisso, matricaria, asaro & similibus; denique in floribus anthis, calendulæ, lavendulæ, liliorum convallium, sambuci; item seminibus anisi, fœniculi, cumini, carvi, & omnibus aromaticis oleosis, coriandri &c. optimè negotium successerit, velut ipse aliquorum feci periculum, bono cum successu. *Sed in aquosis, fatuis & mucilaginosiis, ut eas hoc more tractari necesse non est (si quidem horum efficacia non consistit in sale volatili, odorato, sed fixo, terrestri, item oleositate præpingui &c.)* ita vix credidero, istam pulverisationem expectationi satisfacturam. Tales sunt radices altheæ, symphyti, sigilli Salomonis, iridis nostratis, satyrionis; herbae endiviæ, lactucæ, fabariæ, sempervivi, atriplicis, portulacæ, acetosæ &c. flores liliorum alborum, nymphaeæ, rosarum rubrarum, malvæ, peri-

periclymeni, tapfi barbati; Semina frigida, psyllii, cydoniorum, amygdalæ, pineæ, &c. eorum enim aliqua citius putrescent, quàm optato fine fruare, siquidem phlegmate nimis abundant. Et quanquam aliquæ sale volatili suo gaudeant, ut rad. sigilli Salomonis, flor. rosar. &c. phlegma tamen prorsus exuberat, & exsiccationem impedit, quod mihi compertum.

(2.) *Commodissima hac exsiccandi ratio erit, si herbas, radices &c. minutim concisas, phiole includas, aut Hermeticè sigillanda, aut optimè tamen & curiosissimè munienda, quæ collocetur in arena interdum agitando: Vel, juxta præscriptum Nob. nostri Thesei, Patroni mei, Ovum vitreum confletur, aut urinalia duo vitra, quorum sibi orificia respondeant, quarantur, quibus inditæ radices, herbæ, semina &c. vitris arctissimè, ne quid exhalet, commissis, arenæ, sæpius invertenda, credantur, donec videas esse satis exsiccata, ut in pulverem redigi queant, contenta, qua ratione C. C. bezoardicum parare jubet Excellentissimus Auctor, ingeniosa planè encheiresi. In Dec. II. Ann. III. Ephemeridum nostrarum Obs. 135.*

OBSERVATIO CCI.

Dn. ROSINI LENTILII,

Aquarum salubrium Examen Chemicum.

IN Nosocomio ad *S. Johannem*, ante urbem nostram, scaturiunt *aqua salubres*, olim famigeratæ. Sed, qui fructus esse belli solent, desolato sacello, & ædificio in commodum balneantium affabrè exstructo, hætenus ipse puteus, per tot annorum decursus, viduatus, in desuetudinem visitationis abiit. Contigit haut ita pridem, ut Vir in urbe nostra primarius me alloqueretur, & saluberrimæ scaturiginis diuturnas ferias quiriraretur, quam olim variis ægrotis opem tulisse recordabatur. Interrogabat, numquid non posset in usum revocari? Ego, qui ad ejusmodi Naturæ Curiosa facilis esse soleo, meam statim operam polliceor. Porrigitur hinc mihi fasciculus,

lus, qui variorum Medicorum de illo fonte cogitata docebat: Quos inter eminebat *Lauginganus* quondam *Æsculapius*, *Martinus Rulandus*, cujus ad *Nordlingensis Reipublicæ* tum Consullem, *Hieronymum Frickhingerum*, sub 7. Aprilis 1588. datae litteræ sic sonant: Ut petito vestro velificarer, balneas nosodochiales vestras studiosè destillavi & calcinavi, & *Alumen*, *Sulphuris* q̄ parum in sinu fovere comperi: Judico proinde eas calefacere & siccare, mederi quæ, cæteris paribus, omnibus morbis è dyscrasia frigida & humida oriundis, catarrhis, debilitati stomachi, asthmatis, apoplexiæ, paralyfi, lethargo, vertigini, obstructioni hepatis & lienis, colicæ, arthritidi, morbis uterinis, mensium suppressioni, sterilitati muliebri, nephritidi, calculo renum & vesicæ, dysuriæ, tinnitui aurium, obsurdescentiæ, oblivioni, tumoribus, hydropi, ischiadi, omnibus cutis vitiiis &c.

Hunc *κατὰ πείρα* secuti, *Nordlingensis Reipublicæ* post 60. annos à datis illis litteris Medici, *D. D. Johannes Glottseis*, & *Johannes Klein*, schedam evulgarunt, tum contenta superius recensita, tum balnearum ad eosdem memoratos morbos vires, tum etiam modum utendi recitantes, quod factum d. 20. Maji 1642. Satis erat, vel tertiam morborum partem ab harum balnearum usu profligari, quorum supra catalogus existit, siquidem non nisi à mixtione *Aluminis* & parci *Sulphuris* elicienda virtus: hinc *Physici* antiquiores, *Rulandi* qui tempore hic *Nordlingæ* vixerant, *D. D. P. Hechtlin*, & *D. D. Gutbertus Vajus* eodem Anno 1588. Sententiam suam à *Nobiliss. Magistraturati*, in eo consentiebant ambo, ad cutanea quidem vitia cujusvis generis sese proficuas expertos esse aquas; de viribus internis autem dubitabant ambo, quin ultimus se in multis agris spem fallacem in hasce balneas collocasse, ob mineralium puritatem confitebatur: imò è mineralibus virtutes balnearum ratiocinatione neminem eruere posse, sed soli experientiæ id esse datum prudenter monebat, quod infra pluribus adducetur. Prior autem præter *Alumen* & *Sulphur* etiam *Nitrum*

(& quidem plus quam istorum) & *Smiritis* nonnihil se reperisse scribit. His equidem ego perlectis fontem adii, quem totum squalidum, & innumeris refertum quisquiliis reperi, ita, ut aqua pura haberi non posset, quæ tamen gustu vix ac ne vix quidem minerale quid sapiebat. Attamen, ne dona Dei, quæ multis regionibus non est largitus, utilitate sua & sine defraudarentur, utique auctor ipse fui, ut aquarum decens & curiosum examen institueretur, hinc in chartam, sequentem examinandi methodum, non has tantum, sed omnes aquas minerales alias, conjectam, tradidi. Sed hæcenus res, ob quas, nescio, causas, in suspensio mansit.

Postquam puteus omninò est aqua sua exhaustus & à quisquiliis repurgatus, Medicus descendet scaturiginem lustraturus, num ea sit simplex, an duplex, an multiplex? Item, si plures adsunt scaturigines, num harum omnium una sit aqua, an mineris illæ differant? Porro, an & scaturiat alicubi aqua, quam vocant, *fera*, cujus vena artificiosè obturanda, neminerale aqua adulteretur, atque adeò pura & intemerata conservetur. Lutum indissolubili nexu semper scaturiginibus associatum eruatur, ejusque notabilis quantitas partim destilletur per retortam, partim exsiccata calcinetur: destillatum cum capite mortuo, itemque calx per omnes encheireses, mox nominandas, examinetur. Ipsas aquas salubres quod attinet, ad ejus examen Chemicum vix integra vehes suffecerit, siquidem ex voto res succedat. Hujus itaque contenta vel sunt volatilia vel fixa. Volatilia, ob summam subtilitatem, arte Chémica capi non possunt, certe sunt hæcenus à nemine capta unquam, à quorum tamen vi penetrante, efficaciam maximam partem in morborum curatione sitam esse, salvo aliorum iudicio, censeo. Destilletur quævis aqua mineralis vel centies, nihil tamen, nisi aqua communis, tantillum empyreumatica, transcendet alembicum, relicta in fundo parca calce, Partes ideoque volatiles aquarum salubrium, non nisi à posteriori, suis scil. effectibus, facili puta evaporatione, sapore, odore &c. sunt demonstrabiles, nec à priori, manu ductione sc. spagyrica, unquam

unquam hactenus ad oculum sunt ostensa. Quoad mineralia fixa, præter commune coloris, odoris, saporis, tangoris (an mollis aqua sit, an asperior, an lotionem manus cutem quasi adstringat, quod indicium est Aluminis contenti) iudicium, sequenti modo procedendum arbitror: Filtratur aqua ante omnia, ne illapsum forte pulverem, aut alias impuritates post examen repertas, pro peculiaribus contentis habeamus, ut extranea omnia secedant. Impleantur ea pura & filtrata, vitra lati orificii, quorum quodlibet præterpropter mensuram capiat, minimum numero decem: Hinc explorentur ejus in genere vires, admixtione peculiaris spiritus mineralis, vel salis, in vitrum quodlibet. Uni v. g. instilletur *Spiritus Salis Armoniaci*, alteri *Spiritus Urinæ*, tertio *Aqua fortis*, quarto *Spiritus Nitri*, quinto *Spiritus Vitrioli* (idem potest tentari cum *Spiritu Salis, Tartari, Cornu Cervi* &c.) sexto *Mercurius sublimatus*, septimo *Alumen*, octavo *Vitriolum*, nono *Sal Armoniacum*, decimo *Nitrum* (vel etiam *Sal commune*) & sic vel exorta fortassis effervescentia, vel præcipitatione ad fundum, ejus vires, natura, & contenta mineralia, bonam partem cognosci possunt. Recipiantur aquæ circiter mensuræ iiii. infundantur in vitrum magnum, lati orificii, apertum: exponatur aëri libero, ut videamus, quomodo se gerat in putrefactione, & quum computruit & fetet, pari ratione, atque filtrata recens, admixtis spiritibus & salibus exploranda. Consimili modo ejus mensuræ circiter ij, in phiolam infundantur, quæ muniatur curiosissime, & æstivo tempore Soli exponatur: Et alia phiola, eadem Aquæ quantitate prægnans & probe clausa, in digestionem ignis, calori arenæ vel cinerum credatur, utrimque per aliquot septimanas, & ex harum mutatione experimenta instituenda. Sit ad manus pulvis gallarum, admisceatur aquæ, quæ, si vitriolo prægnans est, nigrescet, si alumine, ad instar seri lactis albescet. Idem fit, cum Spiritum vini rectificatum infundis, aqua enim lactescens alumen prodit. Destillentur etiam aquæ mensuræ aliquot per alembicum, & videatur, num quid hunc spirituosum

transcendat, & quale caput mortuum in fundo remaneat. Maxima pars aquæ ad evaporationem requiritur, ubi prope modum per omnes horæ quadrantes aquæ mutatio, in colore, odore, sapore, observanda: quin, quoties in superficie pelliculam videris, ea prudenter tollenda, illiusque colligenda sufficiens quantitas, rursus solvenda, & in cellam pro crystallisatione, collocanda, qui crystalli salis contenti naturam an v. gr. sit nitrosus, an aliud, aperient. Inesse autem nitrum, alio modo probare licet, scilicet in ipsa evaporatione subinde recens aqua salubris affundenda, ad mensuras xvj. vel xx. & restans humor fuscus & limosus in hypogæum collocetur, &, si quid inest nitri, successu temporis illud externis ollæ parietibus affigetur, aphronitri facie, cujus, quantum sufficit, colligere licebit. Sedimenti vel terræ seu calcis post singulas evaporationes relictae ℥j. vel ij. collige: quantum collegisti, in 2. partes divide: alteram partem cum limo figulino aut bolo mixtam in globulos compinge, quod solemus in destillatione quorundam spirituum salinorum, & destilla per retortam igne aperto: spiritum, quem nanciscere, per admixtos omnes supra memoratos spiritus, explora, qualis ne sit? Alteram partem calcis in multas exiguas portiones disperti, & primum tenta, num in aliquo menstruo solvi se patiantur, quod, si fit, evaporando, ut decet, sal collige, eumque, an sit de acidorum vel alkalium profapia, ut nosti, examina. Per præcipationem autem, an aliquid gummosi vel resinosi insit, adfusis variis rursus liquoribus, experire. Calcinatio deteget, num quid metalli, Martis, Veneris &c. in sinu vehat; & fusio denique in crucibulo, num quid antimoniale &c. insit, monstrabit. Sulphur autem in putrefactione quærendum. Aqua enim, cum putruit, quadamtenus ad aliquam crassitiem evaporetur, hinc instilletur sufficiens quantitas aceri destillati, tunc quidem sulphur, si adest, ad fundum præcipitabitur. Hæc equidem fuit methodus, qua incedendum in examine aquarum salubrium censebam, tametsi forte aliqua sint omissa; siquidem in ipsa operatione

ratione unum ex alio experimentum, nobis quasi aliud agentibus, obtruditur.

SCHOLIUM.

IN aquarum salubrium genesin penitius inquirere, non vacat, de qua *Giurius* & alii videantur. Aliqua tamen & heic mihi monenda obveniunt. Quorum esto (I.) Quod satis audacter, quicumque aquas minerales describunt, earum contenta mineralia, etiam ad pondus, uncias & drachmas definire soleant: Vid. inter alios *Tabernam. Hydrot hesaurum per totum.* Eleganter contra hos temerarios examinatores, noster quondam Collega, desideratissimus *D. D. Salomon Braunius* in descriptione, sanè quam curiosa, *Jordani Biberacensis part. 2. cap. 6.* (II.) Desidero in omnibus, qui hactenus aquas salubres oppido varias descripserunt, viam & methodum, qua sunt in examine istarum aquarum usi; cum enim de contentis, viribus & usu multa satis prolixè recensent, in encheiresi Chimica magis sunt muti, quàm pisces; sive ex ignorantia, sive invidia. Immodè ipse *Excellent.* quondam *Braunius l. c.* reticet normam & formam, qua in dicti *Jordani* examine usus est. Quanto igitur majori laude dignus est noster honoratissimus Collega, & Amicus meus insignis *D. D. Gründelius*, qui, pro laudabili, quo est, & summo candore, in egregia *Roitschocrene* sua, lucem nil quidquam fugit, sed candidè revelat, qua ratione suas acidulas examinarit, latè recensitis omnibus processibus, ex quo, (quid enim diffitear?) aliqua sum mutuatus. (III.) Cæterum, proventum fontium soteriorum in genere quod concernit, non possunt non arridere mihi verba *Beccheri*, quæ reperiuntur in ejus *Phys. subterr. Sect. 2. cap. 4. num. 1. & 7.* ubi, non existimandum est, inquit, ejusmodi minerales aquas tantum provenire, quod succi quidam minerales, per transluentem aquam fontanam solvantur: Nam, ut experientia docet, si tale quidquam contingeret, brevissimo tempore, vastissima illa loca subterranea, mineralibus plena, tali continua solutione elixarentur & brevi de-

ficerent, cum tamen à tot seculis acidulæ aliquæ fluant, nec opus sit timere, ut acidulæ denique exhauriantur: potior enim acidularum pars, NB *minima mineralium parte immixta, constat ex acido centrali (centri terræ) perpetuo & inexhaustibili &c.* Certum ego profectò, & persuasissimum habeo, aquas minerales omnes minimum suæ virtutis exferere per ista contenta, quæ Chimia vulgari examine præbet: sed omninò esse arcessendam, aut ab incoercibili hæctenus earundem spirituositate & volatilitate, aut à causa adhuc universaliori, captum humanum multum transcendente. Tametsi & hoc experientia docuit, aliquas minerales aquas, noviter & his nostris temporibus quæ scaturierunt, ab initio stupendos effectus, quo erant ortui suo propiores, in variorum morborum curatione edidisse, successu autem temporis, factas quasi fatuas, esse salutare omninò desuisse. Causam *Theologi* rejiciunt in enormia delicta, luxus, scortationes, adulteria, fraudes pandocheorum, in tanta hominum frequentia, ad ejusmodi fontes patrari solita, quibus equidem haut ego refragabor, sciens, quod *justus Judex*, frequenter, ob ingratitude summam humanis uibus eripiat, quod *beneficus Pater* bono generis nostri largitus erat. Quis interim inficietur, posse quandoque subitanam aliquam, ex improvise mineralium heterogeneorum cum aqua concursu, fermentationem sub terra oriri, quæ, per sui expansionem facto terræ hiatu, scaturiginem producat, dum primus ille ἄγλαός perdurat, satis equidem admirandarum virtutum, sed, quæ ob materiæ defectum, paulatim defervescente tumultu, denique reddatur elumbis, immò æque noxia, atque fuerat antea salutaris? (IV.) Vires proinde aquarum Soteriarum quod attinet, in Beati à longo tempore *Dn. Antecessoris mei D. Vaji* supra memorati sententiam nolens volens ab eo. Ita autem ille in allegatis supra ad Nobilissimum nostrum Senatam litteris: Meo quidem judicio, non tantum è mineralibus, quæ continet aqua Soteria, de usu & efficacia decernendum, sed maximum est experientiæ tribuendum. Ita, uti cognoscitur è fructibus

fructibus arbor, pari modo ex effectibus demum vires aquæ salubris cognoscantur: Et quandoquidem, ex plurium Medicorum sententia, ex influxu astrali maximam partem dependet intestina ista aquarum cum mineralibus mixtio, ex hujus ignorantia quilibet videt, quam minimè deceat è contentis de aquarum salubrium viribus judicare. Quibus prudenter monitis & hoc addo: nimirum virtute & efficacia ejusmodi aquarum, sæpe numero tolli omnis generis morbos, diuturnas contracturas, surditates propemodum nativas, & alia mala stupenda, morbos juxta calidos & frigidos, acidos & alkalicos, salinos, sulphureos & Mercuriales, & quocumque demum nomine veniant, sibi prorsus, ratione causarum & phænomenorum oppidò & verè contrarios; ut inde appareat, aliud quoddam, & ipsum quidem Herculeum agens subesse, quod par sit ejusmodi belluis conficiendis, quam ista mineralia, per solutiones, præcipitationes, calcinationes &c. extorta. Scilicet, placent, quæ *Excell. Dn. D. Kalkhof disput. eruditissima de Fontibus Soteriis, thes. 10.* habet: *Aqua soteria, ratione primi entis, universalis Medicina apicem attingit, & omnibus omninò convenit morbis.* Quod non ita vult intelligi, quasi omnem actum morbum abolere & extinguere, ac vitæ conclamatæ spem ubique erigere ejusmodi universales Medicinæ debeant; sed, quod convenient omnibus morbis, atque præ aliis, utique potenti manû, in affectus quosvis ita agant, ut omnium compleant indicationum paginam, nullaque supersit, etiam levissimi, accidentis contraditio, sicque ab omni antipraxias crimine absolvantur: Id quod expediunt serenando, exanimando, hilarando, augendo, conturbatos, tristes imbelles, diminutos spiritûs: quod ad eò planè verum est, ut nil sit verius. Enim verò quis ajat: Cur tot homines, ab ejusmodi aquarum & balnearum usu, non tantùm non restituantur in integrum, sed & gravem sibi noxam, quin mortem, contrahant? Ejus rei quidem causa, uti potest esse varia, ita cum primis hæc est, quod illois manibus multi has adeant, id est, non prius purgato corpore,

corpore. Deinde, quod parùm diætæ sint studiosi, sed imper-
 tinenter vivant, sive potitando, vel in ipso balneandi actu, sive
 gulæ alio modo inseruiendo. Postea, quod invita Natura sæ-
 penumero, ex præscripto schediasmatum de hujusmodi balneis,
 curam & adgrediantur, & perpetuent, & finiant, scilicet, non
 sequendo Naturæ ductum, sed præcisè tot vel tot horas, in bal-
 neis, reluctantæ etiam Natura, sedendo, tot vel tot cyathos ex-
 hauriendo &c. qui errores, uti sunt vulgares, ita depretiare sa-
 lubres aquas non possunt, quæ in sese manent infontes. Ut
 summam rem complectar: *Firmiter persuasus sum, virtutes*
omnium aquarum soteriarum, nos non nisi a posteriori, nunquam
à priori indagare posse & cognoscere, scire nos quod agant, nescire
quomodo & quibus ex principiis, illas sese habere ad instar pana-
ceæ, quin agere ejusmodi qualitatibus, quæ, hæcenus ad mi-
nimum, sint occultæ: In eandem sententiam scripsi ad Excell.
nostrum Cælium Aurelianum, quam ad sensu suo in humanissi-
mis responsoriis idem approbavit. (V.) Rebus sic stantibus,
 per necessariam consequentiam palam est, omnes vulgares a-
 quarum quarumvis salubrium probas, ad virtutes earum exp-
 iscandas, adeò non sufficere, ut minimum nobis detegant,
 potiori parte in obscuro manente: Quin eam, quæ fit per in-
 spissationem, esse planè incertam *Beccher. l. c. Sect. 3. c. 5. n. 6.* ad-
 ferit, cum inspissatione species alterentur. Et, quamvis tenta-
 men illud, quod per reagentia fit, (effervescentia scilicet & præ-
 cipitatione) tentamini per inspissationem sit certius, attamen
 nec ipsum est sufficiens, cum ipsa ingredientia novam subinde
 reactionem inter semetipsa faciant, nullo modo præcipitabilem,
 vel præcipitatione cognoscibilem. Quid dicamus de admixtio-
 ne tot spirituum, tot salium? si quid inde præcipitatur, est il-
 lud Naturæ hermaphroditicæ, vel enixum quidpiam. Adde,
 quod lagena aquis acidis plena, ubi vel unus haustus depletur,
 seposita per aliquot horas, omnem saporis aculeum amittat, &
 ab aqua simplici parùm distet, quin, magis noceat, quàm pro-
 fit, fixis illis mineralibus nihilominus in ea contentis & reman-
 entibus.

nentibus. Balnearum quidem est aliquo modo diversa ratio, quam acidularum, ut, quarum efficacia bonam partem dependet à mineralibus fixis: hinc balneæ, quo diutius coquuntur, eo fiunt acriores & validiores, expulso nimio phlegmate, & facta quasi inspissatione quadam, hinc & colorem mutant & pelluciditatem amittunt, vid. *Braun. l. c.* Attamen, cum Terra, quæ fundo aheni, ceu capiti mortuo adglutinatur, salibus suis adhuc scateat, etiam in coctione acidularum, rursus videmus, esse præter istas mineras, quod in illis operetur, & proinde, qui potandi intentione vel acidulis utuntur, vel etiam balneis, vehementer peccare, qui eas coafaciunt, aut coquunt, cum partes volatiles, quarum est, præ fixis, in corpus humanum vis eximia, studio quasi propelluntur. Cum itaque verum sit, maximam virtutem vel latere omninò in universalis quodam principio, vel tamen in parte volatili aquarum, lubet expiscari: *Anne nullo modo quis possit, etiam contentorum volucrum fieri particeps, ita, ut seorsim v. gr. quod est in acidulis volatile, queat intuentium oculis sèsti?* Quod, quum supra ignis ministerio posse fieri negaverimus, attamen Excell. *Kalkchhof l. c.* hæc habet verba: *Spiritum ex aquis Soteriis lentissimo igne destillatum magnificimus.* Fateor & me talem esse magni facturum, dummodo liceat eum per ignem acquirere. Certè, si id fit, oportet omninò lentissimum opus esse, nec ignem alium, quàm, qui requiritur ad opus Philosophicum, seu qui est incubantis ova Gallinæ, tamen si adhuc mihi spes eventus dubia existat, nisi forte quis velit experimentum facere cum argilla probe usta & cribrata, eamque aqua soteria in modum pastæ imprægnatam, destillare. *Sed absque ignis ministerio tale quid obtineri posse, non desperaverim.* Occurrit Excell. noster *Hercules*, qui, sine ignis ullo ministerio, sal plantarum volatile colligere docuit, in *Experim. Chim. nov. de sal. plant. vol.* Pari methodo futurum confido, ut spiritus acidularum vel balnearum capi possit, effièto in istam rem vase idoneo, quod in puteorum concameratione suspendendum est, ita, ut ne

violentiam externam opus habeat sustinere. Fiat amplum vitrum & capax, collum sit, qualis est Cucurbitæ vitreæ, venter autem ad instar campanæ capacissimus, cujus fundus ipsum quasi vitrum subintret, ita ut sensim angustatus ad vitri collum protendatur, terminatus in foramen, quam potest esse, angustum; quale vitrum ostendit Lit. A, unà cum fundo aperto B. Huic aptetur alembicus concinne fabricatus, cujus itidem rostrum satis longum exeat in mucronem, quoad fieri potest, angustum, sicut est C. Denique fiat excipulum rursus capacissimo ventre, sed perangusto collo, cui rostrum alembici satis equidem profunde immergatur, ut est apud D. Hæc tria instrumenta in eum sibi modum, quem adpictum Schema declarat, aptentur, commissuris usquequaque Emplastro diachylo simplici liquefacto, ne quidquam spiritus exhalare queat, curiosissimè obturatis: Hæc machina funi robusto duplici, E. non ex cannabi (qui dicto citius corroderetur) sed è libro (non Bass) contorto duobus locis circa collum scil. Cucurbitæ & vas recipientis alligetur, ita, ut machina in æquilibrio pendens, perpendiculariter in puteum demitti, & horizontaliter aquæ quasi incumbere queat: Sint autem vitra robusta, ne vi effluviolorum rumpantur. Demittatur sic machina in puteum (qualis e. gr. est *Bollensfis*) ab externis violationibus tutum, sic, ut non lambat aquam, sed ab ea circiter 4. pedum altitudine distet, idque, pro collectione spiritus, per aliquod temporis spatium. Tunc spero fore, ut Gas illud exhalans è puteo (quale fumat odore gravissimo in balneis *Bollensibus*, ferrum brevi tempore, clathrosque ferreos satis crassos in crocum corrodens) per cavitatem seu orificium Cucurbitæ B. irrumpat, & per ejus angustiam illapsus, unde regressus non datur, ex natura levium sursum tendens, alembicum subintret, hincque colligatur in excipulo: Quod sine magno sumtu tentare licebit, tum quidem, ubi tempus balneandi, aut nondum appulit, aut exspiravit; quod Gas erit sine dubio spiritus volatilis pene-

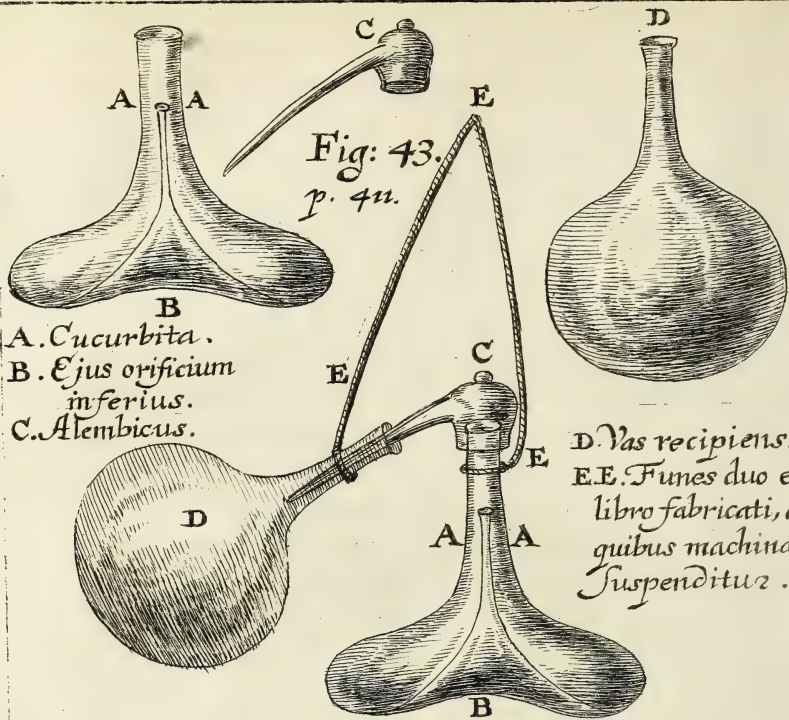

Fig: 43.
p. 4u.

A. Cucurbita.
B. Ejus orificium
inferius.
C. Alembicus.

D. Vas recipiens.
E.E. Funes duo ex
libro fabricati, de
quibus machina
suspenditur.

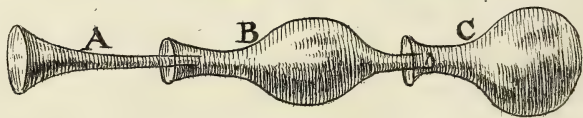
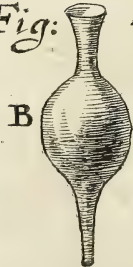

Fig: 44.
p. 4u.

penetrantissimus. Modo non multum absimili *Paracelsus* in aurifodinis *Salisburgensibus*, ope trium instrumentorum, dicitur *Spiritum Mercurii Philosophorum*, colore ad instar solutionis auri fulgido, collegisse. Ingrediebatur nimirum fodinam, exacte dispiciens locum, exhalationibus metallicis (*Berg- Witterung*) oppositum, quo invento instrumentum A. Fig. II. orificio suo lato istis exhalationibus obvertebat, exacte commissum angusta sua extremitate, latiori orificio instrumenti B & hoc rursus, prout in Schemate vides, coire debebat, cum instrumento C. Hæc autem conjuncta machina, non perpendiculariter, sed horizontaliter, alligari scamno vel asseri debebat, omnibus commissuris exactissime lutatis. Sic, ait, hora dimidia elapsa, bullæ parvæ innumeræ, medii instrumenti B ventri affigebantur, quæ denique in excipulo C collectæ resolvebantur in *Spiritum Mercurii Philosophorum*, primam metallorum materiam. Cum itaque commune mineralium fixorum examen, nil quidquam sufficiat, ad demonstrandum aquarum salubrium vires, ergo in vanum laborant, qui heic etiam sunt curiosi? *Minime gentium!* Etenim manet examini Chimico sua laus, quo aquarum fixa contenta deteguntur, manet encomium: Sufficiat enim, si non ex toto, tamen ex parte, in ejusmodi aquarum intima penetrare, ut tamen quotidie nitamur *plus ultra*. Tantum igitur abest, ut curiosissimus nostri *Cæli Aureliani* labos, pro frustraneo habeatur & inutili, ut potius elegans ejus *Roitschocrene*, sit illi fons & Scaturigo laudum eximiarum, quas ipsi & debet *Societas Imperialis*, & universus orbis litteratus,

Fig. XLIII. & XLIV.

OBSERVATIO CCII.

Dn. ROSINI LENTILII,

Liquor Arboris Juglandis polychrestus.

Proceffum liquoris ex arbore juglandepolychrefti, obtineo ex favore Illuſtriſſimi *Baronis de Steprode, Domini in Eykebrechtshuſa, Conſilarii Haſſiaci, Domini mei gratioſi*, viri ſupra omnem laudem poſiti, qui eruditioni inſigniſſimæ, prudentiæque civili, nexu planè amicabili ſociavit humanitatem ſummam, qua aptus eſt, ceu incantamento, bonorum omnium animos, in amorem & cultum ſui pèllicere.

Is, inquam, pro ea, quâ apud ipſum, nil tale meritis, polleo gratia, hoc me ſecreto beatum fecit, quod *Illuſtri Societati* heic offero, vel adcuratiùs perpendendum, vel, ubi datur, ad ejus faciendum periculum. Ipſiſſima Domini *de Steprode* verba, in latinum translata, ſic ſonant: Quemadmodum ex animo lætor de inſigni fiducia, quam in candorem meum & inſerviendi promittudinem collocaſti; Ita non poſſum, quin Tibi aperiam, quod *B. Dn. Crocius*, Vir in omni ſcibili verfaſſimus, cujus olim ſum convictu perfruſtus, & qui, præ aliis, inſigni me favore complexus eſt, nobis aliquandò ſolis cœnantibus (bini enim Domini *de Meulen*, & *Dn. de Homberg* alibi cœnantabant) me latinis verbis interrogavit, *num eſſem longævitatiscupidus?* Tunc enim ſe mihi aperturum myſterium magnum: Se, cum ortas olim in *Pruſſia Regali & Ducali*, tum in Eccleſiaſticis, tum Politicis rebus, turbas compoſiturus, ibi moraretur, naſta iſta occasione, favorem ſibi & amicitiam *Prælati Polonici* eruditiffimi, ingenioſiſſimi que, jam 94. ætate annos, fuſca tamen magis, quam incana cæſarie, numerantis, peperiffe, qui hoc myſterium aperuerit. Tunc autem, inquebat *Crocious*, ex incuria parum attentus, illud ſecretum ſurdis quaſi auribus hauſi, donec, jamjam demortuo Sene optimo, unicum

cum ipsius filium, nunc attentior, de secreto contrarer. Is, postquam, inquit, B. Dn. Parens meus tanti Te fecit, nil equidem Te celabo: Est quidpe liquor arboris juglandis annosæ, versus orientem Solem exaltatæ, sequenti methodo colligendus: Terra circum arborem effodienda profundè satis & amplè, sicutamen ut ne radices lædantur; quærantur postea radicem mediarum (*der Stamm und Herz Wurzeln*) succulentæ extremitates, & cultro circum circa præcidantur ad faciem turundæ (*eines Zapfen*) sic, ut angustioris orificii lagenam vitream capere queant. His radicibus applicentur ejusmodi lagenæ, orificio cera probè obturato, qua parte cum radicis turunda coit: Hinc sepeliantur radices cum vitris in equino fimo; huic autem fimo equino superadde terram effossam, ut arboris truncus fimo equino & terra, ad altitudinem circiter quatuor pedum obtegatur & foveatur, supra horizontem. Relinquantur ita per 6. 7. dies & noctes, post rursus effodiantur omnia cautè, sic, ut ne vitra lædantur: In his vitris collectus liquor pretiosissimus, illis optimè clausis, pro usu servetur. Recordor, pergit Filius, me à B. meo Dn. Parente frequenter accepisse, *hunc liquorem radicale humidum, nãugeat, in vigore tamen continuo servare, sic, ut fatalem horam sine morbis homo vegetus expectare queat.* Postea, pergit jam Illustriss. Dn. *de Steprode*, Illustrissimus Heros, Generalis, Comes de Carassa, Sac. Caf. Maj. Consiliarius bellicus & Camerarius, inter alia Secretiora Naturæ mihi aperta, jurato testatus est, suis sese oculis esse conspicatum officinarium quemdam bellicum, adèd lue Neapolitana foedum, ut, relictus à Medicis prognostico; vivum cadaver circumferret; solum tamen hunc liquorem eum felicissimè, & sic quidem restituisse, ut melius post sese, quam unquam antea, habuerit. Norandum autem, collectionem istius modi liquoris esse cum arboris interitu conjunctam.

Alia quædam circa arbores curiosa sunt sequentia: In pomæriis *Craishemianis* habetur malus, cujus poma speciosè rubella, quum scinduntur, medullam atramenti ad instar, sa-

pore nihilo deteriore, ostendunt. Causa est, aquæductus subterraneus, è domo Tinctoris cujusdam nigros pannos tingentis, & mœniorum accolæ, pro derivanda nigri coloris eluvie, extra civitatem, per ista pomœria, productus, qui, sub arboris radice profluens, succum ejus nutritium isto colore imbuat.

In horto meis ædibus contiguo malus existit, fetura sua per singulos annos ita alternans, ut hoc, e. gr. anno, latus ejus dimidium & flores protrudat, & poma ferat, altero latere non nisi ferente folia: sequenti anno isto latere ferias agente, hoc secundam sese matrem ostendat,

SCHOLIUM.

Pincipio monendum esse mihi duxi, ne forte incuser incitæ, quod liquorem ejusmodi juglandinum pro re nova, & secreta quidem adducam, me jam scire, quod alii mentionem fecerint, liquoris, è radicibus juglandis, primo vere, vel mense Februario sauciatis, collecti. *Schröderus* nempe in *Pharmacopœa* sua talem recenset, atque ad podagricos dolores exterius usurpandum commendat. Et *Fr. Hofmannus Meth. med. l. 1. c. 19.* propinatum capitis doloribus, magno cum successu, adhiberi, eumque esse singulare in *Anglia* detectum experimentum, è *Bartholino Cent. 3. hist. 97.* adducit. Pensitatis autem omnibus circumstantiis, tum ratione collectionis, tum usus multiplicis, nostrum ab isto non parum differre, est in propatulo: quorsum accedit, à *Polonico Pralato* liquorem hunc ad *Crocium* transiisse, est enim *Polonia* juglandium feracissima, sic, ut etiam incolæ oleo juglandino expresso, loco olivarum olei, vulgariter utantur. Quod autem tantæ vires huic liquori adscribantur, nemo miretur. Est enim *juglans arbor eximia & polychresta, plures alias arbores longè post se relinquens.* Quis est ligni juglandini nitor ad varia artefacta? quæ est foliorum virtus, è gravi odore, quem spirant, cognoscibilis? quis fructuum usus tum maturorum, tum immaturorum? *Juglans* est arbor vivax & longæva, facit igitur ad hominis longævitatem & re-
juve-

juvenescentiam, per ea, quæ commentatur *Tackius Phas. 2. p. 118. seqq.* Dicant alii, sub juglande cubantes, à graveolentia lædi, quid tum? non propterea Zibetha culpanda, quod naribus propius admota vel sanguinem, è capite tentato, proliciat. Ego cum *Sim. Paulli Q. Bot. p. 97.* eam præstantissimarum virtutum arborem appellito, cujus ferè nulla pars est, quin sit ad Medicinam proficua, licet is non sim, qui singula recensere prolixius cupiam. Hinc arbor hæc *regia*, ejusque fructus *regius* non immeritò saluantur: Hinc ridiculi sunt illi Grammatici, qui *nucem à nocendo* dici volunt: Prudentiores sunt his, qui *basilicam hanc nucem à glande & jurvando*, vel *Jovis quasi glandem*, Deorum scilicet Ambrosiam, appellari censent. Juglandes immaturæ conditæ, vel ipso *Paulli l. c. teste*, palmam præripiunt myrobalanis conditis. Aqua prophylactica ad pestem & morbos malignos, tum *D. Paulli Senioris*, tum etiam famigeratissimi *Sylvii*, in hujus *Praxi*, quin & à *Dekkerò, meth. med. & Barbette tr. de peste* descripta, nobilitatur cum primis nucum juglandium viridium consortio. Jam, si est hujus arboris tanta dignitas in Medicina, quæ, obsecro, dignitas erit liquoris illius nutritii, ad radices fauciatas encheiresi curiosa educti? nonne heic collectas habes omnes omnium juglandis partium vires, & sanguinis depuratorias, & alexipharmacas, & alias quaslibet? Certè liquor ille, ceu primum quasi ens juglandis, in sese potentia continens virtutes, quas singulis arboris partibus impertitur, concentrata vi, pretiosus ut sit, oportet, siquidem vera sit *Metaphysicorum regula: Propter quod unumquodque est tale, illud magis est tale.* Si tanti facimus mundi spiritum, architectum omnium crescentium in tribus regnis, non sanè multo minoris faciemus liquorem à mundi spiritu, seu universali fecunditatis omnigenæ parente, secundum in ordine, simplicem, balsamicum, nondum adeo specificatum, aut per varias fermentationes alteratum, caractere pancresto dotatum; quales consimiles ex arboribus & radici-

bus convenientibus, consimili methodo elicere, non minus jucundum fuerit, quam fructuosum.

Reliqua arborum curiosa, quæ supra memoravi, non opus habent alta meditatione, siquidem variæ sunt artes hortulanorum, quibus imprimere norunt varias & oppido diversas arboris unius fructibus facultates, qua de re videantur, de hortis qui scripserunt. Illud saltem mirum videatur, quod poma ista, medullitus nigra, nil una peregrini saporis, præter Tincturam, in se recipiant; it. cum una sit arboris ejusdem medulla, per quam liquor nutritius quaquaversum diditur, mirum accidit arborem eandem alternare fetificando secum latus alterutrum. Integras arbores certis annis, cum primis ubi copioso fetu demum gravidæ pepererunt largiter, omnino feriari, quotidianum est, & facilis inventuratio; Sed, nunc hoc, nunc illud latus alternatim nunc feriari nunc ferre, id quidem inter mirabilia naturæ non est sane minimum. Dixerit aliquis ramos & surculos se non habere pure passive in nutrimenti assimilatione, sed insuper instructos esse fermento quodam domestico, quo mediante succus nutritius & radice propulsus debito modo alteratur ante, quam in flores, fructus &c. cedere aptus est: istud autem fermentum, à fertilitate prioris anni exhauriri nimium, ideo, quantumvis liquor nutritius æque in hos quam illos ramos dispergatur, vis tamen fermenti insitam sit debilis, ut succum ad producenda tantum folia, non autem flores & fructum, aptare valeat. Claudio hanc observationem commento *Rabbinico*: Scribunt enim isti, die 15. novilunii undecimi, Januario nostro valdè similis, arbores primum succum suum vulgo nancisci, quodque nuclei seu semina in pyris & pomis hac die semet invertant, quod verum deprehensurus sit, quisquis fructus illos dissecare non graveretur.

Buxtorf. Synagog. cap. 12. pag. 312.

OBSERVATIO CCIII.

Dn. ROSINI LENTILII,

De

Patellis Iridis & Auro Parvajim.

A Nonymus quidam Scriptor in elegantissimo Schediasmate Manuscripto de *mysterio magno Chimico*, postquam de subjecto universalis multa ingeniosè tradidisset, itemque viam ac methodum, quæis mediantibus in cognitionem veræ materiæ penetrasset, apertè & candidè recensuisset, inter alia ponit: Sese, remotis omnibus aliis materiis, denique conclusisse, aut in meteoris aut mineralibus veram materiam esse quærendam; ubi inter alia hæc habet verba: *Ne meteora seponerem, magno mihi incitamento fuere, nummi isti meteorici, quos Iris è sinu suo projicit, quod mysterium, uti penetrarem, multum sanè summo studio meditatatus sum, tametsi penitus meo sine non sim hucusq. potitus.* Non tantùm hæc Anonymi verba observationem isthanc scribendi ansam mihi dederunt, sed etiam, quæ in eam rem commentatus est alius quidam Dn. *Anonymus in Ephem. nostr. Dec. II. Ann. III. Obs. 7.* cum Scholio pereleganti *Excell. nostri Celsi.* Recordabar me olim apud Illustrissimum Dominum *Baronem de Steprode*, cujus in antecedenti observatione est facta mentio, aliquot ejusmodi scutellas vidisse, uti est naturalium rerum curiosissimus, & rarithecio non vulgari suos oblectat hospites. Schemata proinde aliqua rudi calamo delineata transmisit, quæ hîc, ut ea olim his meis oculis conspexi, & nunc accepi depicta, communico, unâ cum litteris comitibus, quarum hæc sunt verba huc quadrantia: *Bubulcus noster adseveravit, se summo studio observasse, ubi nam loci semet Iris poterit (ita loquuntur in Franconia der Regenbogen trântet sich) ibi scilicet ubi crura sua demittere putatur) idque se in hisce confinibus (prope arcem Erkebrechtshusam in Franconia sitam) tertium observasse, totiesque adcurrisse, &*

ternis illis vicibus patellam reperisse. Idem *Dn. de Steprode* sub finem addit: Maxima Scutella, quam ego sum unquam conspicatus, pondere drachmas duas æquavit. Adparet inde, bubulcum fuisse in ea opinione, ut persuasum haberet, patellas istas ab Iride delapsas esse: Sed, quid hoc sit mirum de bubulco, quum eruditissimus *Anonymus*, cujus verba supra allegavimus, non dubitarit credere, ejusmodi patellas, (quas tamen nummos, & summo jure, vocat) in nubibus, ceu meteoricas gigni, & hinc argumentum ceperit statuendi, semen quoddam auri in meteoris latere, quod, uti pertinaciter ego non negaverim, cum sine dubio panspermia corporum in utero quiescat aëreo, attamen ex patellarum istarum principio id ego minimè deduxerim. Præter ea, quæ *Excell. noster Celsus l. cit.* pereruditè monuit (nimirum in aëre istas patellas gigni non posse, se esse numismata quædam fortassè *Gothica*) fidem huic aëreæ Chryfogoniæ maximè dubiam faciat, quòd istæ patellæ ferè in sola nostra *Germania* reperiantur, cum tamen Irides in universo terrarum orbe appareant. Profectò, si quidquam tale unquam visum fuisset, in exteris regionibus, cur *Plinius curiosissimus*, cur antiqui *Scriptores Orientales, Graeci & Latini*, harum patellarum ne quidem litteris consignarunt? nam irides in nostris regionibus tantum esse auriparas, ne quidem cogitare licet. Persuasissimum ego jamdudum habui, has patellas nil aliud esse, quàm numismata populorum aut *Septentrionalium*, aut inter illos, *Germanicarum*. Suadet id, præter ea, quæ dicto loco *Fautor noster, Celsus*, adduxit, etiam pondus ipsarum: Cur enim pendant præcisè (aliquot enim grana haut rarò & nostris aureis & scutatis desunt) vel duplicem, vel simplicem scutatam, vel aureum, nisi ex instituto id factum sit, non equidem Naturæ, sed Artificis? Nil aliud sunt, quam numismata. Vani proinde sunt, qui in his ad varios morborum insultus quærunt solatium, qualis & hic apud nos versatur *Canidia*, quæ difficulter parientibus ex ejusmodi scutella po-

tum præbere solet, non sine multorum applausu, uti sunt homines affecti.

Occasione harum scutellarum non inconueniens fuerit, pauca quædam differere de *Auro Parvaim* vel *Parvajim*, cujus fit mentio 2. Paralip. 3. vers. 5. 6. *Domum autem magnam texit ligno abietum, quod texit auro optimo, & ascendere fecit super palmas & catenas. Texit idem domum lapide pretioso ad gloriam: aurum autem erat aurum Parvajim.* Hoc Aurum *Parvaim* Chemicus quidam illustris in Epistola ad B. Dn. *Stephanum Wexlerum*, Superintendentem olim *Nordlingensem*, Anno 1628. scripta, haut obscure videtur habere pro auro arte Chimica producto, cum inter alia sic scribit: *Philosophorum enim aurum recte אֲוֹרֵי הַקֹּדֶשׁ in sacris à bonitate dictum, non est aurum minerale & vulgare, Ophiriticum Salomoni à loco denominatum.* Sin igitur non est minerale, factitium erit, & per alchimiam productum; quod si hoc, *censebimus ne SALOMONEM Lapidis Philosophici possessorem fuisse?* Resp. in ea opinione sunt plures, quam equidem non tantum probare satagunt è Summa istius Regis Sapientia, in rebus præcipuè naturalibus, qua, *Sacra Scriptura* teste, omni exceptione majore, antecelluit suo tempore omnes universi terrarum orbis homines: Cur itaque Deus eum celaverit mysterium tantum? Verum etiam, quod per easdem *sacras litteras* constat, eum tantum fecisse argenti, atque lapidum in plateis, nec ullam fuisse tunc argenti curam, præ auri copia. Et, quamvis una planum existat, non tantum per navigationem *Ophiriticam* immensas divitias *Salomonem* adquisivisse, sed etiam per munera exterorum innumerabilia notabiliter fuisse ditatum, ista tamen non videntur sufficere, ad tantum argenti contemptum. Hinc, qui *Salomonem* Tincturæ universalis Possessorem fuisse nolunt, ad locutionem hyperbolicam fugere coguntur, quales in *Sacra Scriptura* plures adducunt. Ego, quid mihi videatur, ut dicam, ita censeo: Quod si datur Tinctura universalis, quam dari experientia creberrima certum fecit & indubitabile, (videatur

Excell. Theſeus noſter, Fautor meus, in *tr. de Tinēt. univerſalis*) & *Salomo* fuit hominum ſapientiſſimus (quippe, cui Sapiencia non fuit habitus adquiſitus, ſed infuſus) nil ſanè prohibebit ſuſpicari, eundem *Salomonem* etiam fuiſſe *mysterii Chimici Adeptum*, qualis, n̄ fuiſſet, per ipſi ſanè multum deceſſiſſet εν ἀμύτης σοφίας. Attamen propterea *Parvaim* aurum non fuiſſe naturale, ſed factitium, apodiſtice probare non licet, de quo auro, cum mirum diſceptent Auctores, jucundum pariter atque curioſum fuerit indagare, quænam Sententia ſit maxime probabilis? Primo itaque *Parvaim* illud vel *Parvajim*, aliqui arbitrantur eſſe *Nomen appellativum*, quaſi etiam ſit peculiaris auri ſpecies, inter illas ſeptem ſpecies, quarum *Thalmudiſta* in *tract. Joma* mentionem faciunt, & quidem ex hac cauſa, eo quod colore ſimile fuerit *sanguini juvencorum*, illud enim vocabuli videtur à *juvencis* derivatum. Huc etiam *Guido Fabricius Boderianus* in *Dictionario Syro-Chaldaico* collimat, quum ſcribit: *Parvajim* eſt nomen auri, cujus ſeptem ſpecies in *Zohare* numerantur, inter quas hæc reperitur. *Vid. etiam Anglum Robertum Scheringham* in *notis ſuper librum Joma* p. 91. Aliis eſt nomen proprium, qui & ipſi inter ſe mirè diſſentiunt. Nam aliqui numerum dualem *Ajim*, in *Parvajim* producunt, arbitranter in loco iſto *Paralipomenon* utraſque *Indias* intelligi, Ita *Ravanelus* in *Biblioth. Sacr. fol. 172.* Aurum hujus regionis volunt aliqui dici, Aurum *Parvajimorum* 2. *Chron. 3. 6.* quaſi dicas Aurum *Perous*, id eſt, ex utraque *India Orientali & Occidentali.* Rurſum alii tantum *Indiam Occidentalem*, & cum primis ditiffimam regionem *Peruvianam* heic intellectam volunt; Sic *Bened. Arias Montanus* *libr. Phaleg*, & quidem in præfatione: Hæc dictio, *Parvajim*, inquit, iis, qui vel tantum hebraicè ſciunt legere, duas Regiones olim *Peru* dictas, clarè demonſtrat: Unam quidem, quæ eodem vocabulo hodierno etiam die *Peru* dicitur; Altera verò, quæ *nova Hispania* à navigantibus eſt appellata, ejus autem regionis aurum puriſſimum, atque in maximo pretio, apud omnes gentes

tes fuisse constat: Atque interpres quidem (vulgatæ versionis) vel ob ignotam sibi regionem, vel potius inscius, quod illa Regio exhibebat auri laudem, convertit: *Et aurum erat probatissimum.* Sed *Arias Montanus*, amore Patriæ in hanc sententiam pellectus, ab aliis hoc nomine, unâ cum *Vatablo* (pro *Hispaniola* dimicante) irridetur, præcipuè à *Scaligero*, qui *lib. 3. Epist. 236.* ita: Stultissimum est de *Peru*, orbe novo, quod nomen ab Hispanis inditum puto, anilem *Ariamontani* explicationem rissi. Attamen ejusdem opinionis fuisse videtur *Dn. D. Glassius in Bibl. Vinariens.* quin & *D. D. Danhauerus, Colleg. Psycholog. disp. 7. p. 218.* Quos benevolus Lector videat. Allexit memoratos Auctores nominum harmonia, quum *Peru*, *Peruvia* & *Parvajim* idem ferè sonent. Sed, qui penitus rem intuentur, impossibile judicant, sine magnetis adminiculo *Salomonem* navigationem tam longinquam perficere potuisse: quin & præpostera navigationis, qui primoribus saltem labris Geographiam degustarunt, statim occurrit, quum opus fuisset *Indias Orientales*, *Chinam*, & totam *Africam* circumnavigare, cum tamen *Orientales Indiæ* sint auri feracissimæ. Quin est hic omninò audendus *Pineda Comment. in Job. cap. 28. part. 16. pag. 518.* cum ostendit (quæ est etiam *Scaligeri* opinio) Regionem *Peru* ante *Hispanorum* adventum, nunquam hoc nomine salutatam fuisse, idque se accepisse à nato ejus regionis, generis *Ingarum*. Nam, cum *Hispani* circa oras *Peru* oberrassent, post longam navigationem, indigenam quemdam piscationi intentum, capiebant, & sæpè rogabant, quod esset regioni nomen? Hic autem ratus, interrogari se, quomodo vocaretur ipse, sæpè respondit, *Peru*, *Peru*, quod est familiarissimum incolarum ejus regionis, cum primis maris accolarum agnomen: Inde *Hispani*, vel responsione decepti, vel occasione sumta regionem istam *Peru* appellarunt: quod idem legere est, ap. *Jos. à Costa*, & *Jonston. de nat. const. p. 8.* *Cornel. à Lap. in Jerem. 10. Horn. de origin. American. l. 2. c. 3.* Sic allegante *M. Lipenio in navigat. Ophirit. cap. 6. Sect. 1.* *Buxtorfius in Lexico*, quin & *Junius & Tremellius* putant,

quod *Parvajim* sit *Parbatia* seu *Barbatia*, oppidum ad *Euphratem* & *Arabiam* in *Characenorum* regno, corrupto nomine, dictum pro *Parvaim*, ex *Plin. l. 6. N. H. cap. 28.* ex quo *David* magnam auri molem reportavit, & ad usus sacros consecravit. Sed obstant huic sententiæ, quod *Parvaim* in victoriis *Davidis* 2. *Sam. 8. 3. seq.* & 1. *Chron. 19. 3. seq.* nusquam reperiatur; quin & ex iisdem *Hadadeseris* civitatibus, non aurum, sed æ pretiosissimum reportasse dicitur 1. *Paralip. 19. 8.* nec *Plinius* auri divitem *Barbatiam* prædicat. Est autem omninò ridiculus *Goropius Becanus l. 7. Hisp. p. 112.* qui hanc vocem deducit ex dialecto & lingua *Teutonica* seu *Atlantica*, quam vocat, *Pherhu heim*/ quod nostrajectum & stationem navalem vocamus, ubi dicit: Inde est, ut aurum è *Pherhubeim* in *Paralip. libro* allatum, non aliud sit, quàm aurum *Opher*, seu aurum apportatum ex arce orbis *Atlantici*, facta ad navigationis & mercatus securitatem, ex his igitur *Peru* & *Perueim* rejectis aspirationibus habemus. Nam, tametsi aurum *Parvaim* & *Ophir* idem esse probabile sit, quod infra audiemus, attamen, tam est absurda derivatio *Pherhubeim*, quam est illa à *Mandelsloh* (nî fallor) in *Præfat. Itin. Ind.* adducta, ubi quosdam statuere scribit, arborem vetitam *Paradisi* fuisse *Ficum*, quæ inde nomen acceperit, quod *Primi Parentes*, gustato fructu, quasi erroris sui memores, eum abjecerint, dicentes lingua scilicet *Teutonica*, *Phygy* (*Germ. Psuy euch*) quasi fructum detestantes, unde *ficus*. Quis autem has absurditates toleret? Si conjecturis agendum, & ex nominum cognatione aliquid colligendum, ego, inquit *M. Lipenius l. c.* sentire cum *Barrada* & *Pineda*, *Parvaim* esse *Assyrie* quandam provinciam, aut vicinam aliquam regionem (ab *Assyriis* tamen devictam) quæ sæpius in *Sacra Scriptura* 2. *Reg. 17. 24. & 31. it. 18. 24.* dicitur *Sepharvaim*. *Scaliger. l. c. de vestigatione Ophir & Parvajim* planè desperat, dum inquit: Quæ Regio fuerit *Parvajim* & *Ophir*, frustra quæritur, quamdiu vivent litteræ. Probabilius sententiarum opinio & interpretatio hæc est, quod per *Parvaim* *Ophir*, per *Ophir* autem Regnum *Pegu*, aliæque

India Orientalis regiones confines intelligantur, sive jam sit *Taprobana*, seu *Havila* Gen. 2. v. 11. ubi reperitur aurum, vel fines *Pegusia*, *Malacca* & *Sumatra* dictæ, Geographi diremerint. *Malacca* calculum addit *Gasp. Varrerius Hispanus*, in principio hujus seculi 1600. qui vixit, in *pecul. Tract. de regione Ophir*, p. 290. *Taprobana* *Bochardus Anglus in Phaleg* l. 2. c. 27. p. 157. *Ceilana* *Mandelsloh Itin. Ind. f. 148. Hevila*, seu *India* intra *Gangem* *Glass. Grammat. Sanct. l. 4. tr. 3. obs. 15. p. m. 788.* cui adstipulatur *Lipenius l. c.* & plures; ita, ut *Parvajim* sit nomen proprium loci, ubi præstantissimi auri copia fuit. Perpendatur nomen *Parvaim*, & conferatur sub-intellecta aphæresi, cum *Ophir* & radice *Pharah*, fertilis fuit, fructificavit, & facile apparebit, *Parvajim* & *Ophir* esse unum idemque. Et hæc de Auro *Parvajim* vel *Parvaim*, quod malè interpretari aliquos de auro Chimico vel factitio, hac deductione planum fecimus, manucente cumprimis Viro Excellentissimo & plurimum Reverendo, Domino *Michaële Theodosio Seldtio, Diæceseos Crailsheimiana Superintendente Speciali*, Theologo eximio, perspicaci, & linguarum cumprimis Orientalium peritissimo, Fautore meo.

Fig. XLV.

OBSERVATIO CCIV.

Dn. ROSINI LENTILII,

Uterinæ procidentia præpostera Cura.

Nuper Amicus *Crailsheimio* mihi scripsit, factam in pago propè sito cadaveris muliebris aperturam. Cùm autem satis cognitum haberem, ejusmodi aperturas illic locorum ægerimè concedi, per ea, quæ notavi ad *Ephem. nostr. Dec. II. Ann. II. Obs. 151.* illico subodoratus sum, casum aliquem singularem hanc è demortuæ necessariis extorfisse.

fisse. Petii proinde per litteras rei gestæ circumstantias ab Excell. Successore meo *Dn. D. Christiano Wilhelmo Förstero, Physico Crailsheimensi* percelebri, Fautore meo, qui, pro ea, qua est animi promptitudine, sequentia transmisit, quæ in Latinum versa, digna, ut exhiberem *Illustri Societati*, judicavi.

Litteræ Tuæ certiozem me fecerunt de petito, cui, uti non possum non velificari, ita peroptarem notatu me digniora observasse: Cum autem, partim temporis brevitate impeditus (serius enim est mihi res demandata) partim ab horrido & exsucco cadavere abstractus, penitiùs omnia rimari non potuerim, vix credo, curiositati Tuæ, per ea, quæ sum prolaturus, ex assè satisfactum iri: ut tamen desiderium Tuum quadamtenus expleam, en Tibi dictæ aperturæ circumstantias! Postquam sexaginta & aliquot annorum anus à multo jam tempore ex lumborum regione acerbissimè doluisset, insimul autem aliquam uteri procidentiam certis temporibus pateretur, dolores illos utcumque tolerans, huic procidentię remedium quæritabat. Accidit autem jam ante semestre, ut obstetrix quædam vicina *globum, qualis caput crepundiorum puerilium constituit (den Kopff von einem Kinder. Klöpfferlein) cera obvestitum, in pudenda mulieris, jam atate coarctata & angustata, violenter intruderet & impingeret, sperans fore, ut hoc modo uterus in sede sua detineretur.* Quo equidem voto, uti est compos facta medicatrix, ita malum priori longè pejus, inconsiderata pilæ seu globi intrusione, miseræ anui concitavit. Ardor enim continuus partes obscœnas, cum tenesmo & urinandi difficultate, ab eo tempore excarnificavit. Petunt igitur à me auxilium, postquam fraudulentas omnis generis medicastrorum manus ante, ut fieri solet, experti essent. Ponderatis ego circumstantiis omnibus, ita denique pronuncio: Adeste calculum in vesica, eoque cumprimis esse totis viribus adnitendum, ut infelix globus, qui dolores auget, simul cum urinæ tum sabuli excretionem sufflaminaret, è vagina rursus eliminaretur, alioqui nullam fore dolorum pausam. Id verò, uti non factum, ita partes ob-

ſcena de die in diem magis intumuerunt, detrectante cumprimis anu globi per ſpeculum uterinum, ceu remedium extremum, præmiſſis præmittendis, extractionem, quæ dolores illos caſticos ad mortem uſque, & inenarrabiles cruciatus eſt perpeſſa. Deſuncti cadaveris, prægnantibus per moti rationibus agnati (cauſabantur enim mulierem eſſe ſciſcinatam) aperturam à me petierunt, ut origo vera tantarum cruciatuum detegeretur, quam ipſe ego d. 15. Januarii ineuntis Anni 1687. præſentibus 2. Cheirurgis, aliisque Spectatoribus, ceu teſtibus, peregi. Reperi autem veſicam urinariam totam flaccidam & contractam (*zuſammengeshnûret*) & in ea loci ne guttam, calculum autem præſentem ʒj. pondere, interiori veſicæ membranæ ſic adglutinatum, ut vi ſeparandus eſſet, quin pituita limoque ceu tunica circumveſtitum: Interna veſicæ *εὐρυχωρία* fetidiſſimo & limoſo ſabulo cum acerrimo juxta atque teterrimo fetore, quaſi incruſtata: Non minus referti ſabulo diverſæ magnitudinis renes. Globus autem ſæpe memoratus ad inſertionem urethræ in vaginam cubavit, cera ſua proſus denudatus, ejuſque loco ſabuloſo limo inveſtitus, & intus calculis minutioribus repletus, quem è labiis uterinis non, niſi violenter, extraximus. Per hoc examen anatomicum incantationis omnis ſuſpicio penitus eſt ſublata, præſertim, quod in aperto cadavere nil cætera inſolitum fuerit inventum, quod ex bonæ conſcientiæ dictamine atteſtor. In fidem rei geſtæ & calculum Tibi & globum viſendos mitto, atque, ut remittantur utrique, percipio. Calculus fuit aliquantò major, ſed in exciſione & abſterſione à limo, non-nihil ipſi deceſſit.

[*Nordlingâ 1687. d. 28. Jan. Auguſtam miſſa.*]

OBSERVATIO CCV.

D. CHRISTIANI MENTZELII,

De

Iride prope Solem visa.

Clariss. *Dn. J. F. Scholzius*, verbi divini apud Ecclesiam Potsdamensē fidelis Præco, datis die 7. Jan. hujus 1687. anni ad me Berolinum literis, indicabat, se pridie, 6. nempe Jan. horâ inter nonam & decimam matutinam mediâ, Potsdami, (sub elevat. Poli Arctici 50° grad. cum dimidio) vidisse in cælo à latere Solis orti sinistro Iridem imperfectam vel potiùs trabem Iridis longiorem in nube rara & subobscura, quæ distabat à Sole unam ferè de duodecimis ejusloci Hemisphærii partibus. Sol, inquit, hærebat in nube nigra & oblonga, sed itidem rara. Color Iridis erat usitatus, puniceus & subflavus mixtò paulisper caruleo. Disparuit Phænomenon hoc post horæ quadrantem & post dimidiam horam rediit, quo tempore testem phænomeni habuit Rever. & Doctiss. *Dn. Antonium Bruasenum*, Serenissimi Electoris Brandenb. Aulæ Concionatorem. Adumbravit phænomenon hoc laudatus vir in Scheda literis adjuncta, cujus figuram vid. XLVI. ubi A Sol sub nube latens: B Iridis pars: C verò oculus humanus. Hemisphærium in 12. partes æquales divisum horas diei 12. simul ostendit, & Solem tunc diei temporis horâ octava surgentem & quartâ pomeridianâ occidentem indicat, Solemquæ sic inter nonam & decimam versari & Iridem unam 12. partem à Sole versus sinistrum latus remotam exhibet. Petiit igitur à me laudatus vir causas Iridis tam propinquas Soli, cum ordinariè Iris ex adverso, Soli & oculo nostro opponatur. Ego in mathesios palæstra non multùm exercitatus, salvis sapientiorum judiciis, pro tenui in physices captu meo, sequenti ferè modo respondi. Irides, si quæ in nubibus aptis contingunt

gunt, semper esse Soli aduersas & oppositas, licet oculus noster inter Solem & Iridem in linea recta diametrali non semper sit medius, & Iridem eò tempore integram intueatur, ut hoc loco, ubi A Sol & B Iris sibi quidem sed lineâ brevi opponuntur, Oculus humanus verò extra illam Oppositionis lineam in Horizontis ejus loci Meridiana à latere existit & à latere etiam Speculum hoc Solis, Iridem nempe in nube rara & roscida intuetur. Si enim Sol in tertia parte Hemisphærii vel horâ octavâ in oriente surrexisset & nubes roscida extitisset in 10. parte Hemisphærii illius Horizontis sive in occidente, Iris in nube illa integra vel Arcus caelestis integer ambobus suis cruribus ab oculo in meridiana posito fuisset perceptus: Et hæc est etiam ratio, quare Iridis saltem pars instar lineæ rectæ vel trabis hoc loco fuerit observata, quoniam prope Solem, juxta apparentiam, Iris vel ejus pars extitit. Uti enim phases Lunæ se habent ad oculum juxta Solis cum Lunæ vel oppositionem vel conjunctionem: ita quoque Iris intuenti apparet. Si luna prope Solem est, falcem tenuem ostendit: Si remotior à Sole est, pleniorum lucem; si verò è diametro ei opponatur, plenissimum vultum. Eodem modo Iris prope Solem non integra sed ex parte tantum instar trabis sese ostendere potest. Pæriorum ratio etsi ab Iridibus differat, ob diversam nubium dispositionem; tamen quia à lateribus Solis contingunt, cum Iridibus nostris lateralibus in tantum convenire videntur. Insuper Halones Solares, integri nempe circuli quandoque interdiu Solem ambire visuntur tanquam Irides coloratæ juxta constitutionem nubium ad id phænomemon aptam, ut annotavit Cl. D. D. *Gottofredus Schulzius Ephemerid. nostrarum anni VI. & VII. p. 353. Obs. 240.* & ego Berolini Anno 1677. d. 9. Maji st. v. hora 1. pomerid. talem Halonem intuitus sum. Et Excellentiss. *Præses noster Argonauta* Svinfurti Anno 1676. d. 12. Maji colore quidem brunno Svinfurti vidit. Tales halones quocunque modo colorati possunt nubibus in sereno existentibus nunc integris suis circulis se nobis præsentare, nunc iisdem nubibus à ventorum impetu disruptis

per partes sese instar trabis, lineæ vel rectæ vel parùm incurvatæ nobis exhibere. Quoniam tamen rarò curiosis oculis se ostendunt talia phœnomena, operæ pretium duxi hoc juxta methodum observationum nostrarum, habito Autoris respectu (cùm is eruditas suas literas cum meis responforiis imprimi renueret) erudito orbi proponere, quò aliquando uberius de Iridium materia tractandi, forsan & hoc phœnomenon aliquid conferre & conducere possët.

Fig. XLVI.

OBSERVATIO CCVI.

D. JOH. MAURITII HOFFMANNI,

De

Vulnere Capitis per cranium & duram menyngem penetrante, atque singulari ibidem notato arteriarum pulsu.

Juvenis XXII. annorum, Mense Martio Anni suprâ millesimum, sexcentessimum, octuagesimi quinti, tempore nocturno, à milite ebrio, cui fores pulsanti aditum pandere paratus erat, ex improvise acinace graviter petebatur, vulnere suprâ sinistrum sincipitis os & vicinam ossis frontis partem, versus ejusdem lateris oculum, ad manus transversæ longitudinem inflicto, quod sanguinis subita largaque profusio insequabatur, cui sistendæ unicè intentus Chirurgus Castrensis forte obvius, an profundum esset nec ne inductum vulnus, haud attendit.

Enimverò cùm horâ post deligationem elapsâ vulneratus animo frequenter exsolvi cœpisset, parentes & adstantes solliciti me accersere jubent: Advenio, & in vulneris conditionem inquirō; refert Chirurgus, se suspicari, illud, præter integumenta capitis, ultra laminam cranii exteriorem non pertigisse; aliud tamen ægri symptomata innuere videbantur, qua-

re cer-

A. Sol sub nube.

B. Arcus Iridis, in nube ad instar columellae directe oculo ob.
 C. Oculus.

Meridies.

Scutellæ Iridum, è rarithecio Steprodiano.

Ponderat Aureum,
 minus Albo Francofurtensi.

Ponderat Ducatum,
 minus Albo Francofurtensi.

Ponderat Aureum.

Fig: 45. p. 423.

Ducatum tantillum
 præponderat.

Facies interior.

Facies exterior.

re certior fieri cupiens vulnus mox religari curâssem, nisi nox, summa patientis prostratio virium, & parentum, sanguinis denuò emanaturos largiores rivulos metuentium, preces obstitissent. Solùm igitur præscripsi Aquam corroborantem temperatam, cum pulvere Marchionis, Ocul. Cancr. & magisterio margaritarum solubili.

Altero die vulnere, conspectui meo à Chirurgo exposito, oculos advertens, inter ejusdem labia sanguinem in *θρόμβον* condensatum reperio, profunditatem vulneris occupantem & occultantem, tenaciterque in hærentem; quapropter ut terminum interiùs perspicere possem, Chirurgum volui oleo rosaceo tepido cruorem primùm emollire, ac dein filamentis conceptis stilo obvolutis abstergere: successit negotium ex voto, atque demum exactè patuit, vulnus per tegmen cranii osseum duramque menyngem ad piam usque subjectam, illâsam tamen, penetrâsse, cerebro ipso æquabili arteriarum pulsu vibrato visum nostrum subeunte.

Adhibebantur tunc ea remedia, quæ medendi methodus sibi postulabat; Nempe enim Decoctum & Essentia traumatica vulnerato subinde propinabatur; vulnere indebatur telâ exceptum teneriori Digestivum, ex Ol. Rosac. ʒj. Vitell. ovinum. i. Terebinth. in Aq. betonic. & salv. lot. ʒiij. Gum. elemi in Ol. Rosac. suprâ ignem lentum dissol. & colat. ʒiʒ. Thur. & Croci *aa* ʒß. paratum; exteriùs confinia defensionis loco ol. rosac. ac violaceo inungebantur; Læso capiti Empl. de betonic. applicabatur, sacculus denique betonic. veronic. salv. charefol. plantag. fl. chamamel. melilot. sambuc. ros. rubr. hyperici, fummit. rorismarini &c. repletus, vino rubello oligophoro calido immerfus ac expressus, pro fomento blando superimponabatur.

Atque sic vulneratus triduum sat commodè exigebat, quarto autem die conquerebatur de vehementiori in cerebro, vulnere proximo, pulsatione, eratque ista arteriarum, paulatim ita increbrescens, ut etiam in hypocausto è longinquo ad-

stantium aures feriret, veluti istus obtusus malleoli ad asserem impulsus; succedebant vigiliae, nec non quaedam inflammationis indicia sese prodebant, quibus cum per remedia idonea externa & interna, moderatamque in manu celebratam, Venae-sectionem, obviam itum esset, vulneratus quidem melius se habuit, revertente nihilominus per intervalla motu isthoc pulsatorio vehemente, deligato licet vulnere, medicamentisque cooperto ad notabile spatium perceptibili. Ex quo autem postea per poros substantiae cranii solutionem continui perpessae ac inprimis medicullium ros nutricius subinde extillans calli designavit primordia, dicta arteriarum pulsatio paulatim cessavit, prorsusque evanuit, & tandem unguento de betonica admoto, ac pulv. ex rad. aristoloch. rot. verae, Irid. florent. atque tantillo myrrhae ossibus divisus callo conglutinandis disperso, vulnus, divinâ favente gratiâ, feliciter consolidatum est.

OBSERVATIO CCVII.

D. JOH. MAURITII HOFFMANNI,

De

Ovarii foeminei hydatidibus.

TEstes muliebres nec testium cadavera nec signi tantum gratiâ conditos esse, uti nonnulli quondam voluerunt, oculatae modernorum Anatomicorum manus credunt, ex quo viderunt, eosdem ovulorum feminalem materiam continentium foecundum constituere domicilium: Praeter ovula autem anno abhinc superiore in cadavere infanticidae solertissimis nostris philiatris demonstravi hydatides, sive vesiculas orbiculares humore limpidissimo repletas, numero tres, magnitudine ovula seminalia vera superantes, magis pellucas, & à membranâ exteriori testiculum sive ovarium dextrum, quâ parte uteri fundum recipiebat, involvente erumpentes, proximèque sibi invicem accumbentes, quos cum dein aquae

aquæ fervidæ immerissem, humorem inclusum non adeo promptè, quemadmodum seminale ovulorum liquorem, concretum deprehendi, sed aliquantum saltem turbidum factum. Originem dictarum vesicularum si quis ex me quærat, quantum eam mentis conjectura assequitur, existimo vesiculas tales evenisse, aut propter ruptas aliquas tunicæ ovarium investientis fibrillas, & lympham hinc guttatim effusam nutriciam in vesicularum formam deinde concretam, aut propter lympham interceptam tunicamque ovarii distendendo in vesiculas attollentem, non absimili modo, ac à sero quod cutis poros permeavit, sub cuticula coërcito, hancce in vesiculas elevari sæpius cernimus.

OBSERVATIO CCVIII.

D. JOH. MAURITII HOFFMANNI,

De

Tumore seroso lymphatico ad vertebrarum lumbalium secundam enato.

ENixa est ante hos sedecim circiter menses, Lucinâ ob difficilem partum diu in vota vocatâ, mulier rustica puerum primùm ceteroquin salvum, cui mox post aliquot dierum intervallum suprâ vertebrarum lumbalium secundam tumor nasci visus est mollis, tenuique cutis distentæ amiculo cinctus, quotidie incrementum sumens, donec spatium sex septimanarum elapso in molem pomi aurantii majoris assurrexerit, supinumque decubitus prorsus impederit. Anxia mater Chirurgi opem imploravit, qui cum tumorem istum nec mediante ligaturâ averruncari, nec sectione tutò tolli posse animadverteret, in consilii partem me assumpsit: Ego ex mollietate, pelluciditate aliisque sensuum indicibus lympham intrâ tumorem coërceri, hancque ob violentam trunci illo in loco factam contorsionem, (corpore enim convoluto, ac natibus exitum

exitum in diâs has luminis oras molitus est puer, ac summo adjuvante matris nisu demum consecutus) & rupta ibidem ligamenta vertebrarum corpora devincientia effusam esse conjiciens, lenem suasi per puncturam cum lancetta apertionem tumoris in parte laterali decliviori, quâ factâ serum lymphaticum emanavit limpidissimum, (post institutam dein supra carbonem evaporationem, in substantiam cocto ovorum albumini simillimam concretum) exiguâ primùm quantitate emissum, foramine turundâ mox obturato, deinceps autem hac remotâ, per vices omne paulatim eductum. Subsedit itaque tumor, ac exterius imposito Emplastro, ex diapalma & stictico Crollii cum Oleo hyperici malaxatis, confecto profusus evanuit, cute tantùm in rugas contractâ ibidem remanente.

Fig. XLVII.

OBSERVATIO CCIX.

D. JOH. MAURITII HOFFMANNI,

De

Umbilici Exulceratione suctionem impediente feliciter curatâ.

INter pessimos obstetricum nutricumque nostratum mores & ille non immeritò recensendus erit, quòd puellis recens natis, ne eburneæ abdominis testudini umbilici prominentia deformitatem pariat, aut ipsæ futuro tempore in partu exomphalon tam promptè patiantur, umbilicum introrsum deprimere soleant, pollice imposito ac in gyrum circumducto: Ut enim nunc non dicam, id absque notabili doloris sensu haud fieri posse, sæpius propter dilaceratas simul umbilici, nedum firmitudinem nacti, fibras inflammatio & exulceratio supervenire solet, sicuti filiolæ Nobil. cujusdam Viri ante biennium, & quod excurrit, obtigit; quam cùm mater proprio nutritivis-

let

a. Tumor serosus lymphaticus.
 b. Locus apertionis factæ.

Fig: 47.

p. 432.

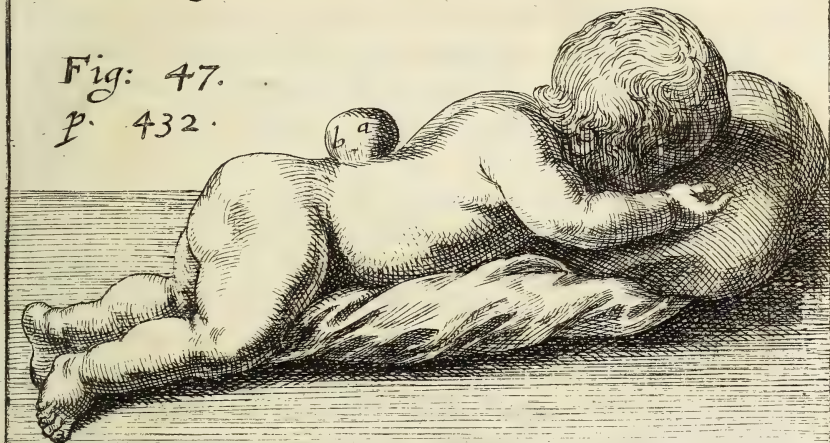

Fig: 48.

p. 434.

a. a. a. Integumenta capi-
 tis, cum folliculo vesicæ, ac dilata.
 b. Meliceridis materia.
 c. Fasciculus pilorum.

set lacte, evenit, ut alterâ à partu septimanâ recens nata, papillis licet ori ipsius inditis, sugere noller, sed suctionem attentans, in clamorem vehementem ac ejulatum verteretur: Mulierculæ prout omnes fermè medicastræ esse aut videri volunt, varias ejus rei accusaverunt causas, illa quidem tormina ventris, altera frænulum sub lingua arctius, tertia matris papillas exiliores; avtopsiâ demum anguem in herba latitantem monstrante. Nempe enim remoto plumaceolo, quo testus erat umbilicus, idem rubens & suppuratus apparebat, infausto pollicis artificio sæpius miserè contortus & intrusus, hinc quories puella isthæc pro suctione obeundâ, cum thorace abdomen distendebat, doloris simul excitatâ vehementiâ papillas relinquere cogebatur. Parentes eapropter commiseratione permoti, tabellario celeri missio opem meam expetierunt, quam ut ferrem, ad præcavendos jamdum imminentes insultus epilepticas puellæ exhibui pulverem antepilepticum absorbentem, exterius autem umbilico pus stillanti applicare jussi seq. Unguentum:

Rx. Unguent. albi de ceruss.

diapompholyg. ʒʒ ʒij

Ol. ovorum ʒjʒ.

Mf. dr. ad usum.

Et benedicente remediis Archiatro Supremo, umbilicus consolidatus puellam sanam ac suctioni denuò aptam reliquit.

OBSERVATIO CCX.

D. JOH. MAURITII HOFFMANNI,

De

Meliceride pilorum fasciculum intus
simul continente.

JUvenis XXIV. annorum, vitæ sedentariæ deditus, & alienæ dextra vicaria pennæ, supra autem dextram in capite ante biennium hîc correptus est tumore molli & absque dolore

contactui cedente, qui à Chirurgo apertus meliceris visus est, materiam siquidem folliculo membranaceo inclusam concreto melli similem continuit, à lymphæ portionibus salinis volatilibus cum oleosis quibusdam ac pituitosis particulis in coagulum redactis procul dubio ortam. Singulare autem, & cujus gratiâ me post apertum tumorem præsentem volebat æger, erat fasciculus pilorum, magis, quàm capilli capiti circumfusi, nigricantium, ex imo tumoris & proximi ossis temporalis summitate assurgens, & per materiam inclusam ad eisdem fermè altitudinem usque sese exporrigenens, ab omni tamen cum integumentis capitis exterioribus cohæsione liber. Veneficium æger & adstantes accusabant, pilorum intrà dictum tumorem proventum neutiquam naturalem rati, quibus tamen ego pollicem haud pressi, quin potiùs eorundem pilorum ortum monstravi naturalem esse ex bulbis quibusdam radicalibus sive rotundis ac mucosis capitulis ovali suo involucro implantatis, à cute hîc quidem ob intercedentem tumoris materiam separatis, & ossi subjecto connexis, unde etiam aliquot diebus factâ repetitâ tractione demum avelli potuerunt.

An verò nervus, sicuti Anatomicorum nostri seculi Argus Clariss. *Malpighius* aliàs observavit, ad involucrum ovale horum etiam pilorum propagatus fuerit, visus acies assequi minimè potuit, id tamen notatum, quòd fasciculo eorundem manibus apprehenso & attracto doloris exquisiti sensus ægrum habuerit.

Fig. XLVIII.

OBSERVATIO CCXI.

D. JOANNIS BENEDICTI GRÜNDELII,

De

Gallo Gallinaceo Oviparo.

OVa cum Gallis Gallinaceis jam aliquoties curioso orbi exhibita fuisse, attestantur nostræ Ephemerides. Miratus ego sum inter alias observationes, præsertim illam miratu satis dignam, quam Nobiliss. Noster Collega *D. Ledelius*, observat. 145. Anni I. Decur. II. Misc. Curios. de simili Gallo Grunbergæ Silesiorum Anno 1682. mactrato profert, in quo tanta existit malignitas, ut non solum illa foemina, quæ occisionem peregerat, subitaneis animi deliquiis, & vertigine fuerit correpta, sed etiam gallinæ ipsæ sanguinem ejus gustantes altero die expiraverint, imò & canis, qui has plumas in fimeto degustasset, in rabiem protinus fuerit redactus. Contrarium tamen ego hic Marpurgi, elapso Anno 1686. in simili ovo à gallo die 10. Aprilis in domo Jesuitica genito expertus sum: Erat autem hoc ovum, ratione quantitatis, minus ordinario gallinaceo, paulò tamen majus columbino, de cætero utcunque pellucidum, quamvis in superficie testæ adverteretur aliqua inæqualitas, & scabrities; Statueram ego Gallum ipsum exenterationi committere, ac curiosius indagare, utrum ovarium aliquod juxta Clarissimum *Regnerum de Graff* descriptum adesset, verùm subito ad Illustrissimum quendam patientem aliquot miliaribus distantem vocatus, aliquamdiu emanere coactus fui, tandem domum redux, dum propositum meum cum Chirurgo in actum reducere vellem, inveni gallum istum jam è vivis sublarum, narravit enim mihi inquilinus in domo Jesuitica, quòd iterum die 16. Aprilis novum ovum, precedenti haud dissimile ab eo fuerit exclusum, hinc timens, ne successu temporis basiliscos generaret, prouti à mu-

lierculis non nullis audiverat, subito illum mactavit, & cum oryza coctum die 21. ejusdem, quæ erat Dominica in albis, totum quantum cum uxore absque omni scrupulo comedit, neque ullam exinde noxam postmodum animadvertit. Ulterius de circumstantiis perscrutando intellexi, Illum fuisse 7. annorum, & tria ova jam posuisse: primum ante medium circiter annum, quod à gallinis fractum fuerat: secundum die 10. Aprilis, de quo hic mentionem feci, ac postea Magnifico & Perillustri *Domino Doctori Illmero*, Archiatro, & Consiliario Casareo Viennam misi: tertium paulò ante mortem, quod quidam civis in præsentia aliorum aperuit, ac solum albumen omni vitello destitutum deprehendit. Audivi præterea illum, dum viveret, tam in cantando, quàm in Venere exercenda semper fuisse alacrem, post mortem autem nec ovi, nec ovarii ullum apparuisse indicium, prouti hic Inquilinus cum sua uxore asseruit. Utrum hic cum Hermaphroditis quidam analogismus, & ubi proprius locus ovorum generatorum fuerit? me latet, accuratioribus Naturæ perscrutatoribus relinquo examinandum.

OBSERVATIO CCXII.

D. JOANNIS BENEDICTI GRÜNDELII,

De

Alio Gallo Oviparo.

Aliud exemplum exhibet fœcunda volatilium mater nostra Styria: Pagus est in superioribus partibus penes Muræpontium, ad S. Dionysium dictus, ubi rustici cujusdam gallus Anno 1685. die 28. Julii simile ovum peperit, quod postmodum, utpote munus valde rarum, loci Parocho, Domino Joanni Adamo Mandl fuit oblatum, ad indagandum, quidnam natura in hoc subjecto haberet absconditum; Dum autem post 14. dies præfatus Parochus in præsentia sui Sacellani, & R. P. Julii Ord. S. Francisci Minor. aperiret, & cultello

& cultello scriptorio in orbe ligneo divideret, invenit liquorem, etiam vitello destitutum, in viscositate albumini ordinario non multum dissimilem, eo tamen paulò obscuriorem: in centro ovi apparuit vermis quadrupes, coloris nigri, & quoad figuram lacerto parvo similis, cum cauda inter pedes inclusa, quam postea adstantes ope cultelli separârunt, & ad posticam partem transtulerunt. Postea cum hoc ovum unà cum orbe ligneo in culina Vulcano consecraretur, flamma varios colores induens, abominabilem excitavit foetorem, gallus demum etiam, qui septimum jam agebat annum, è vivis jussu Parochi ablatu est, ne pariendo alia ova, alia pareret incommoda. Hæc ex relatione prædicti D. Parochi, viri fide digni, & amici mei refero.

SCHOLIUM.

Quam multis dubiis & obscuritatibus relationes de ovis gallorum gallinaceorum sint involutæ, Exc. noster *Oribasius* in sua *Oologia curiosa* aliquando exponet; cum quo, occasione ovi, quod in pago Walpen, non procul Günsburgo sito, An. 1683. anser masculus ferè rotundum peperisse, in quo vitellus nullus, parvulus tamen vermis fuerit repertus, Nob. noster *Solon* mihi indicaverat, amicam tum disceptationem habui. Ut autem voluntati Clariss. nostri *Cælii Aureliani* satisfaciam, mentemque meam huic observationi subjungam, non quidem propriè sic dictum ovum, oviforme tamen aliquod corpus à gallo gallinaceo posse excludi, haud incredibile mihi videtur; dum variis in partibus hydatides, quæ tunicâ suâ & liquore ei incluso ovula, testâ nondum obducta, mentiuntur, generari perpendo; quale exemplum in ventriculo repertarum hydatidum, in *Ephemeridibus nostris Ann. præced. II. Observ. 18. & Append.* prostat, quas ideò vesiculas, membranâ validâ liquorem aqueum continentes, corpuscula oviformia, & subventanea quasi ova vocare libuit Nobil. *D. Cleyero*. Porrò cum urinæ avium sedimentum quoddam album inhæreat, &

cum ea ex renibus in cloacam alvinam descendat, quo de videatur *Guil. Harveyus exerc. 11. de generat. animal.* illud vesiculæ hujusmodi, pariter in cloacam illam delatæ, adglutinari, sicque obduci crustâ posset. Cùm itaque in gallorum intestinis tum pituitæ viscidæ, cum primis in annosis majorem lentorem, ob spirituum aliquam penuriam, qua debita ejus rarefactio & attenuatio retardatur, induentis, præsentia adsit, ex qua spumescente quasi dictæ oriri possunt vesiculæ, tum & serosus ille & tartareus non desit renalis humor, globulorum oviformium in masculino gallinaceo genere concretionem non planè pro impossibili habere possum.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CCXIII.

D. JOANNIS BENEDICTI GRÜNDELII,
Constipatio alvi à melonibus comestis &
à limacibus soluta.

MÉlones aliàs alvum laxare, & diarrhoeas excitare, sæpè nos docuit experientia, imò aliquot Monachas exinde in dysenterias lethales incidissè, referunt Historici. Nihilominus notus mihi est quidam Capucinus P. E. curæ meæ ante annum commissus, qui toties per 3. aut 4. dies constipatus manet, quotiescunque melones in magna quantitate comedit, & è contrâ à comestis limacibus adeò lubricam acquirit alvum, ut octies & sæpiùs de die purgetur, acsi verum sumpsisset catharticum. Perversa hæc operatio Ideosyncrasia alicui ordinariò adscribitur, existimo ego tamen, quòd penes eam etiam multum adjuvare possit prædicti Patris obesus habitus, & copiosa humoris serosi saburra, ob quam ad hydropem parentibus & consanguineis hætenus familiarum, & ut plurimum fatalem valde inclinât; dùm enim melonum pulpa in ventriculo copiosos humores aquosos suppeditat,

tat, facile exinde potest fieri, quod humores serosi, antea in corpore stagnantes, per hoc adhuc magis aucti, vasa etiam magis distendant, unde eorum tonus, & excretio læditur, quemadmodum vesica urinaria muneris sui excretorii obliviscitur, si nimia lotii quantitate onusta, & distensa fuerit.

OBSERVATIO CCXIV.

D. JOHANNIS BENEDICTI GRÜNDELII,

A fragis comestis varia inducta Symptomata.

E Lapsò anno 1686. 23. Junii ad arcem aliquot milliari- bus distantem vocatus, inveni Magnatis cujusdam ministrum nephritide satis inveteratâ laborantem, dum itaque præscriptis jam remediis pharmaceuticis etiam de diætâ instituenda me adstantes consulere, & de fragis, utrùm in hoc affectu concedenda essent, mentionem facerent, reculit Dominus patiens, se quidem nullum horrorem habere à fragis, imò ea bono adhuc cum appetitu posse sumere, iis tamen in notabili quantitate comestis, sequentia symptomata semper, & immediatè expertum fuisse: nimirum exoriuntur anxietates, angustia pectoris, leves calores, & universum corpus rubedine valde intensâ tingitur, ac si erysipelate universali laboraret, superveniente tamen levi sudore, & rubedo, & calor, aliaque symptomata sponte evanescent, ità ut post duas à comestione horas nec ullum appareat vestigium; solummodò debilitate quadam corporis remanente. Si verò ea sumantur in pauca quantitate, putà unius cochlearis, cutis quidem non rubescit, interim tamen anxietates, & debilitates aliquales sese insinuant, ità ut omnimodè sint vitanda. Alius mihi Illustrissimus Vir notus est, qui aliquoties jam ab iisdem comestis in febres tertianas incidit, ut æque ab illis cogatur abstinere.

SCHOLIUM.

Similiter *Andr. Libavius de antipath.* cujusdam commilitonis sui mentionem facit, qui quoties fraga comedisset, subito tumore, rubore, prurituque totius cutis, perinde ac si scabie sicca laboraret, incidit, quæ cutis defœdatio paucis diebus rursus evanuit; & beatus noster *Sachsus* feminam noverat, quæ comestis fragis rubris in facie maculis statim se prodentibus defœdabatur, ceu refert *Gammarol. lib. 2. sect. 1. cap. 4.* pariter *D. Thom. Bartholinus cent. 3. hist. anat. 57.* in viro, juxta cum sudore largo, rubentia exanthemata per universum corpus erumpentia observavit, atque *D. Hermann. Grube de simpl. medicam. facult. pag. 113.* tumoris brachii cum maculis purpureis, aliisque symptomatibus in Studiofo, à sudore prolecto iterum convalescente, notavit. Cujus eventus causam laudatissimus *Bartholinus* in vim fragorum sudoriferam reponit, præcipuè cum fraga diureticam vim possideant, diaphoretica autem & diuretica inter se commercium exercere soleant, quæ utraque in expellendo sero occupantur. Quæ conjectura satis probabilis videtur, ita ut fraga, ceu fructus, si fuerit maturus, brevi putrescens, ideoque etiam promptè in ventriculo resolubilis, atque hinc etiam facillè corruptibilis, ab individuis aliquibus, quorum sanguis excrementitiis fermentescibilibus particulis inquinatus est, comesta, volatili suo sale ac sulphure, quorum sapor vinosus & odor gratus indicium præbent, hasce resolvendo, separando & agitando ad corporis peripheriam, non sine molestiæ sensu, expellat; ut ita ad venenum serpentinum, bufoninum &c. extrinsecus fragis adhærens, nec prius aquâ ablutum, confugere haud opus fortè habeamus, majora procul dubio symptomata, si in culpa illud foret, producturum, nec tam facillè è corpore recessurum. Interea tamen, quia rara admodum est sanguinis ista effervescentia, nec in quibusvis individuis, licet fraga copiosè comederint, stomachumque non adeò ritè digerendis iis ad commodatum habuerint, excitetur, singu-

singularem, & tali orgasmo aptam sanguinis dispositionem, cujus tamen naturam determinare, meum superat caprum, & ita sano sensu antipathiam non omninò excluderem, quam fortè matris prægnantis imaginationi in foetum agenti ortum aliquando debere, cum *Libavio* non absolum esset statuere. Prout verò cum multis aliis rebus, sic in primis etiam cum fragis comparatum est, ut à quibusdam, ob peculiarem idiosyncrasiam, ferri nequeant; qualia exempla tum à *Joh. Udalr. Rumlero* in *Obs. med. 69.* tum in *Dec. I. Ephem. harum Ann. III. Obs. 201.* à *Nobil. D. D. Garmanno* notata fuerunt.

[*L. Schröck, L. E.*]

OBSERVATIO CCXV.

D. JOANNIS BENEDICTI GRÜNDELII,

De

Usu acidularum Roitschensium in febribus
intermittentibus.

Vario morborum generi subiecta fuit elapso anno 1686. nostra Styria, plurimum tamen passà à febribus intermittentibus, uti & à dysenteriis in æstate, & autumnò epidemicis; observavi sæpè in praxi, quòd tales febres per febrifuga, & dysenteria per opiata intempestivè ab Empyricis adhibita satis citò quidem fuerint curatæ, interim tamen eas paulò post colicæ gravissimæ, tandem in paræsim degenerantes, ut plurimum consecutæ sunt. In paræsi hac jam actu inducta purgationes per epicrasim institutæ, à ultimò Thermae nostrates methodicè adhibitæ multum præstiterunt: In præcavenda verò, (nimirum illa, quæ febres consequi solet) acidulis Roitschensibus in inferiori Styria scaturientibus, nihil utilius reperi; has enim, præmissis scilicet præmittendis, in declinatione paroxysmi, die intermissionis, tandemque cessante jam febrì bibendas sæpiùs porrexi, quibus saburra cacochemica

evacuata est, ac viscera adeò contemperata, ut postmodum paralyticam hanc sobolem, tunc temporis ordinariam febrium pedissequam, & curatu valde difficilem, nunquam amplius viderim: Constant autem laureatæ istæ, & plurimorum morborum victrices aquæ, acido bene contemperato, & proportionato alkali, unde massa sanguinea abundè corrigitur, & à salibus sylvestribus totam microcosmi œconomiam perturbantibus rursus liberatur.

[*Marpurgo Styria Anno 1687. die 9. Januarii Noribergam missæ.*]

OBSERVATIO CCXVI.

D. BENEDICTI HERMANNI,

Hæmorrhoidum fluxus Vomitorio

curatus.

Purgantia omnia, cùm ob acres suas & volatiles Salino-Sulphureas particulas, humores corporis, & inter hos Sanguinem quoque, turbent, fundant, & Naturam ad excretionem irritent, hisq̃ue effectibus Vomitoria violentum adhuc motum & totius corporis concussionem superaddant, facilè concludendum videtur, minùs commodè hæc in quavis Sanguinis excretionem p. n. propinari; ut quæ promoveretur hinc magis quàm sisteretur: Dari tamen casus, in quibus præsentanei sint usûs Vomitoria, sequens docet Historiola Medica. Vir honestus quadraginta & aliquot annos natus, hæmorrhoidum fluxui non rarò, sed tum imprimis & copiosiori & diuturniori obnoxius, cùm ex officii civilis ratione Baccho vel plus vel sæpius solito litare tenetur; tali enim prægressâ causâ non dies duntaxat aliquot, sed integras septimanas nonnunquam duravit, cum inappetentiâ, virium lapsu, colore faciei decolore, &c. Sumtâ itaque aliquando à dictâ causâ occasionali & appetitu prostrato indicatione, Tartari Emet.

gr. iij.

gr. iij, sat aliàs robusto exhibui, & en! vix dum cessante vomitu hisce concitato, omnis illicò fluxus, qui à 14. diebus jam continuaverat, cum euphoriâ cessavit: Quo successu permotus, aliquot postea vicibus in simili casu simili usus remedio, simili quoque semper, id est, optato gavisus est successu. Nimirum Salinæ Vini particulæ nimîâ copiâ in Ventriculo congestæ, & fermentum ejus corruperunt, & cum chylo quoque sanguini atque bili sua spicula communicarunt, unde humores hi & fluidiores & acriores redditi, facilem sibi per vasa hæmorrhoidalia viam pararunt; Salinâ verò hac tam Ventriculi quàm vesicæ felleæ saburrâ partim vomitu rejectâ, partim eâ, quæ Massæ Sanguineæ jam tum permixta erat, per Colatoria forsan in evacuata locum resorptâ vel repositâ, Sanguis suæ restitutus crassi & consistentiæ, jam multò pacatior, suis se spontè continuit alveolis.

[1687. d. 8. Febr. Memmingâ Augustam missa.]

OBSERVATIO CCXVII.

D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII,

De

Inflammatione Renum.

INter ea, quæ observatione digna sunt, non solum numeranda videntur rarius contingentia alia, sed & morbi, qui non ita frequenter occurrunt; quorum theoria quidem certa est, non minus accuratio, phænomena tamen historiis certius emicant. Exemplo sit renum inflammatio, quam, lethalem licet, in Studioso Ann. MDC LXXXV. vidimus. Erat hic gracilis & biliosus, sed sui paulo negligentior, siquidem tribus primis diebus, ut fit, morbum minus curaverat. Aderat dolor lumborum maximus & tantum non convulsivus, cum vomitu, & ardore inter urinandum. Calor & pulsus febrilis urgentissimum dolorem comitabantur, cum summâ sanguinis efferatione: vesperi malum augebatur.

Adhibita bezoardica, diaphoretica, venæsectio, clysteres, potiones & emulsiones alterantes, acidula, præcipitantia, nervina, anodyna, linimenta, sacculi, nihil non, sed omnia frustra. Die quinto faces illæ in corpore reliquo accendebantur magis, inflammabantur oculi, nihil remittente dolore priori, rubebat totum corpus & velut perechiis pingebatur undique. Septimo moriebatur. Occasio fuerat potus & motus largior, fama etiam quædam de hausto philtro, sed incerta. Confirmare hæc possunt à *Sennerto in praxi* de hoc affectu tradita.

OBSERVATIO CCXVIII.

D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII,

De

Aloe largius assumptâ.

ALoes & absinthii non est tanti sentire auxilium, quàm ut amaritudinem sentias, inquit *Musa*. Verum id est sine dubio, si dosin majorem, prout olim in usu erat, quis assumpserit. Cum itaque ob amarorem illum exitium vix hodiè nisi minori præbio in usum cedat, & hoc quidem pacto, (quod paradoxum videri posset,) plus operetur, quàm majori, positâ sufficienti lymphæ glandosæ in primis viis quantitate, desierunt ferè experimenta, quid in majori dosi præstet aloe. Neque enim iisdem opus erat, quandoquidem quod per pauca fieri potest, non opus erat, ut pluribus peragatur, præstantibus in primis succedaneis melioribus, largo proventu. Illustrare nihilominus eadem possunt aloes operandi vires. Novimus Studiosum Westphalum pro ordinariâ purgatione, nescio unde traditâ, hausisse Aloes Socoterinæ ʒʒ. seu unciam semis, cum Spiritu Vini loco vehiculi. Alius ab eodem edoctus amicus tantundem assumens, quanto cum tædio, facilè concipi à gnaris potest, inde sex sedibus saltim circa vespèram purgatus est.

Benignior nempe est aloe, & inter Benedicta laxativa numerata, plus operans in humidioribus, saltim quoad intestina, & tenerioris texturæ subjectis. In sicciorebus parum vel nihil laxat, imò non rarò magis obstruere alvum videtur, quod aliàs extrinsecus ob balsamico-terream qualitatem ipsi proprium est.

Et benedicta hæc medicina homini, brutis non paucis, communi cum aliis amaricantibus quibusdam virtute, est venenum, quod ut hujus loci non est, ita fieri inter alia putari potest, quod exhauriat nimis & coire faciat lympham in sicciorebus illis; Quod exacuet bilem & in spasmos cieat villos nerveos in peristromate intestinorum ipsiusque ventriculi; quod massam sanguineam reddat vitali illorum principio impropportionatam.

OBSERVATIO CCXIX.

D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII,

De

Lordosi.

NOn una spinæ dorsalis in figurâ suâ mutata, (gibberem latiori sed improprio paulo sensu vocare liceat,) sunt species. Fundamentum verò præcipuum & norma quasi omnis hujus irregularitatis optimè traditur ab Hippocrate, quando *l. de off. nat. c. 2. t. 6. seqq.* spinam quatuor modis secundum naturam variantem & ex *αυτοψίας* quidem seu anatomes ductu, deprehendi asserit. Est enim vel videtur esse partim *κυφὴ gibbosa*, quoad inferiorem plagam, partim *λογδῆν, repanda*, quoad cervicem, seu superius clima. Inter hæc duo extrema est iterum modò *ἰθύλογδῆς*, è *directo repanda*, modò *ἰθυσυφῆς*, è *directo gibbosa*; illud inferius, hoc superius obtinet.

Hæc alternatione positâ & conceptâ faciliè in ordinationes circa vertebrae dorsales seu spinæ hujus clarent & dijudicari queunt. Sufficit nobis inter alias elegantes explanationes,

opposita esse vitia κύφωσιν, gibbositatem, & λόρδωσιν, seu spinæ inflexionem prorsum concedentem, εἰς τὰ πρόσω, ut loquitur *Galenus*; seu ἑμπαροθεν, ut *Interpres Theocriti*. Prior species, (neque enim alias jam attingere attinet,) communissima & nemini non nota est, altera λόρδωσις rarior.

Vidimus hanc in puellâ nobili quinque annorum circiter, ante annum, quæ dorsum λόρδόν, seu versus anteriora expandum, einwärts gebogen exhibebat, abdomen verò consequenter prominens & velut turgidulum. Unde verò inter eundum & molestiam & deformitatem oboriri necessum erat, centro gravitatis & flexionis, quod ex naturali illâ figurâ accuratè resultat, mutato. Succurrere huic vitio admodum difficile est, cum moles superioris corporis inferiori spinæ basi sustinenda sit. Suadere tamen, ut quantum fieri licet opem feramus, consultum est tum emplastra roborantia, tum ferulas æneas, aliasque similes machinas, quæ inferiorem illam centralem regionem firmant, ut ferundo sit imposito oneri, non omiſſis spleniis & fasciis debitis.

OBSERVATIO CCXX.

D. MICHAELIS FRIDERICI LOCHNERI,

Incubus lethalis.

E Phialten nocturnum illud malum è casto Verbi *Inſilire* Utero prodeuntem, prodromum Apoplexiæ, Epilepsiæ, Maniæ, cæterarumque Furiarum morbosarum unanimis hæctenus Medicorum Chorus credidit; lethalem verò observare mihi licuit, cujus observationis susurro anser tot curiosis interstrepere volui Oloribus.

Juvenem 18. annorum quoties placidus clausisset lumina somnus, in quocunque latere decumbentem, cordolium tangit & angit, comprimit pectus

Monstrum horrendum informe ingens cui lumen ademptum;

hac-

hacque compressione Microcosmi Æoliam coarctat, indeque respirationi inviam viam reddit; ejulare, vociferari, incumbentem Dæmonem conviciis petere, pugnos cum illo conferere, brachia brachiis inferere, falsò se credit; cum immoto reverà Linguae artuumque motu mortui ad instar in lecto procumbat. Tandem movendo nihil promovens expergiscitur, vires dejectæ, ut neque pes neque manus suo fungi possit officio; oculi (ut in præjudicio est) quasi fracti, palpitans Lingua, Respiratio adhucdum difficilis, unico verbo, nil nisi Mortis imago. Insomnem Juvenem per totum ferè diem dirum hoc somnium reddidit; quo spatio spiritum vix ac ne vix trahens adstantibus, invidorum Factorum vices retulit. Moriente jam die lethi rursus fratre & quidem placidissimè per semihorulam corripitur, succedunt ronchi ex intimis visceribus hausti, suspiria concatenata, irritæ iræ, vana conamina, insana ferocientis incubi præfagia. Vellicat dormientis aures adstantium murmur, tangunt artuum extremitates setarum cuspides, nares graveolentium exhalationes feriunt, alvum denique suppositorium acre sollicitat, sed in cassum omnia. Integras tres somni horas concomitabantur decumbentem hæ anxietates; Luci tandem redditus Latonæ facie plenâ resplendentis imaginem præsefert, tumida facies oculorum cavitates ferè implet, ut maximè distaret ab illo olim Juvene quem nitidula facies Cyparissi de gente comptulis nepotibus adscriperat. Prædixi rebus sic stantibus tristia auguria, nec sefellere præfagientis animum. Immerso enim iterum somno, placida licet brevissima quies effœtum incubi Fœtum rursus progenuit. Varia adhibita, sed irritus Labor ubi Parca non decrevit parcere. Per horam integram rursus incumbente & desæviente malo, tota facies quanta quanta erat nil nisi vesicula, limpidissimo liquore acidum spirante repleta; Deformis sanè Forma. Inde

Obstupui, steteruntque comæ, vox faucibus hæsit,

cum moribundus ter Salvatoris JESUS nomen ingeminans, incubum alta voce increparet, adstantes Amicos salutaret, ultimum

num scil. Vale dicturus. Et sic in momento cum ejus Vita lethalis incubus, gemitus, ejulatus, & hæc mea observatio cessat.

OBSERVATIO CCXXI.

D. GEORGII FRANCI,

Vermes Cucurbitini in Infante.

Vermium quædam species est latorum, qui aliis *vermes*, item *lanias*, seu *Fasciæ* audiunt. Hos ob figuræ, cum semine cucurbitæ similitudinem communiter *Cucurbitinos* vocant, qui interdum longitudine adeo excedunt, ut excretum aliquem longitudine *quinque* circiter ulnarum Norimbergensium nota verit Excell. *D. D. Bruno* in utilissimo *Lexic. Medic. voce Helminthes p. m. 656.* ubi addit per tota intestina extendi, illisque arctissimè cohærere. Ego *cio 10c xxvi. d. 2. Maji st. n.* ejusmodi vidi in infante *Schonaviensi*, duobus abhinc lapidibus, unius anni cum tribus mensibus, cetera bene valente & *ευσάφης* ac adhuc lactente, qui tamen nihilominus & aquam & cerevisiam subinde bibere solebat, à vino autem, & quidem rectissimè, abhorrebat. Ille postquam & *αῖω* & *κάρω* ascarides plurimos rejecerat, tandem ipsis Kalend. Majis excrevit ad ulnarum nostratium trium, & credo plurium, nisi meticulousæ anus manu fuisset abrupta, catenam ejusmodi cucurbitinorum vermium, quorum quilibet & unguis longitudinem atque latitudinem referebat, & cum in aqua macerassent, albidum præ se ferebant colorem. Præscripsi internè Decoctum Aquæ communis cum Mercurio crudo pro potu, quod egregiè unà cum Celeberrimis Practicis jam olim mihi commendavit Excell. *Dn. D. Lubertus Erbenius*, Archiater meritissimus, Fautor & Amicus carissimus. Umbilico atque epigastrio & hypogastrio curavi illini linimentum ex Unguent. de Artanita, fell. tauri, Oleo destillat menth. apsinth. abrotan. it. oleo Chamæmelin. laurin. it. Troch. Alttand. &c. Ejusmodi, sed

sed minores paulò tãnias nuper in femina quoque observavi,
sed fusci coloris, easque viventes adhuc.

OBSERVATIO CCXXII.

D. GEORGII FRANCI,

Ex terrore Lochiorum Subpressio, & inde
Phrenitis, Convulsio, ac tantum ferè
non Mors.

TError, gravissimus affectuum gravissima sæpè adducit
mala, nec solum sitim auget, quod affirmat *Francisc.*
de le boe Sylvius lib. 1. Prax. Med. cap. 1. §. 7. sed pueris
sæpenumerò Epilepsiam, gravidis abortum, aliisque
Syncope parere solet, ceu hæc & alia mala eleganter exponit
Cl. Mæbius Instit. Med. lib. 2. part. 2. cap. 7. Sic servam Bataviæ
ex terrore in furorem prolapsam meminit *Herm. Buschoff. in Ap-
pend. tr. vom Podagra und der Moxa p. m. 142.* Aliumque ex
terrore incendii primò in dyspnœam & catarrhum suffocati-
vum, tandem in Hydropem totius incidisse animadvertit *Do-
ctiss. Conr. Viêt. Schneider. lib. V. de Catarrh. cap. 4. p. m. 301.*
Conf. aliud exemplum ap. *Thom. Bartholin. Cent. III. hist. 41.* Ad-
de ex *Sennert. l. 3. Prax. W. Höferum in Herc. & Med. lib. 2. cap. 1.
p. m. 92.* Immò Potollos vel Pocollos Idolum olim Borussorum,
noctu homines adeò terrebat, ut aliqui morerentur, ceu scri-
bit *Cass. Hennenberger in Beschreibung des Landes zu Preussen pag.
mibi 10. b.* Notabile est, quod sequitur, exemplum. Genero-
si Dn. V. A. de B. Conjux delicatæ corporis texturæ annorum
circiter XXIII. jam post 3. filiolas edebat filiolum Mens. Aprili
cio 10c xxvi. & quidem laboriosè primum, deinceps verò satis
benè se habebat, donec septimo à puerperio die subito terrore
cironis cujusdam, qui à Magistro vapulabat, horrendum cla-
mantis in vicinia, ita percelleretur, ut per totum tremeret cor-
pus, subitoque substiterint lochia. Accedit sensim calor in-

gens cum siti, sudore & alvi constipatione, anxietate circa præcordia, laetisquæ subpressione: Caput dolebat, rugitus & murmura in ventre audiebantur, ruunt omnia in deterius, ut sequente mox nocte morituram crederent adstantes ob lipothymias & imbecillitatem longè maximam. Vocor 29. April. statim præscribo Clysterem *επιπροσπιλον* & carminantem, qui cum profuisset, per illum diem ter repetebatur. Internè singulo trihorio dedi pulverem meum Catholicum cum aqua flor. tiliæ, jaceæ tricol. Card. mar. tarax. & Cinnam. bugloss. quia hanc amabat: Externè naribus confortantia & quodammodo graveolentia adhibui: Mulierculæ verò ipsi utero pessum ex melanthio, croco aliisque. Die 30. Aprilis malum augebatur, adduntur epicarpia & epompholia ex Orvietano cum Castoreo, immò cum omnia symptomata augerentur, adessetquæ febris acuta, tantaque phrenitis cum ejulatu fortissimo atque furore, ita ut à sex hominibus vix potuerit retineri, oculi micarent, sitis esset immodica &c. imminebant tandem Convulsiones, ac vertici capitis Columbus pullus vivus dissectus imponebatur; naribus affricabantur Spiritus Corn. Cerv. & Salis ammoniac. cum Oleo ligni Heraclini, fiebant suffitus ex plumis perdicum, corio, nuce moschata, immo & vulgo dictis anrimagicis. Post noctis meridiem circa hor. 2. matut. d. 1. Maj. visa tranquillior & quasi somnolenta. Mane assumptis jusculum, videbaturquæ cum ratione redire in gratiam. Continuantur enemata & pulvis Catholicus, item præcipitantia cum aquis aptis, sensimque symptomata remittebant, incepitque fluxus lochiorum redire. Die 2. Maji materia albicans summeque foetens ex utero effluxit, eaque fatis copiosa, inde melius se habuit. Accessit vero melancholia quædam & metus lipothymia, quare aperientia, & inter illa Spiritum Salis Ammoniaci Martiatum acidum ad gtt. IX. ter de die dedimus cum fructu, atque ita intra XII. dies per Dei gratiam bene convaluit.

OBSERVATIO CCXXIII.

D. GEORGII FRANCI,

Scrofulæ in fetu ex Imaginatione Matris.

Quid imaginatio matris fetui possit imprimere jam olim fuisse persecuti sunt *Ficinus tr. de Viribus Imaginat. Septalius l. de Navis J. M. Marci, Digby aliiq; Viri Clariss.* Generosa quædam Domina tempore gestationis multoties cum aversatione adspexit servam Scrofulis in collo satis deformem: Edidit tandem filiolum, qui in dextra colli parte, maxime vero in sinistra Scrofulas in lucem una protulit, harum quæ in sinistra, ubi clamaret infans, aut collum nimis moveret, nimium intumescabant, immo videbantur & suctionem & pultis deglutitionem impedire. Tentavimus hactenus varia, tum interna, tum topica, sed frustra, moles enim indies augetur, & metus est, ut non nisi Chirurgia curetur.

OBSERVATIO CCXXIV.

D. GEORGII FRANCI,

Convulsio & Mors è Scabie capitis evanescente.

Multoties in praxi observavimus Scabiem Capitis in infantibus vel sua sponte evanescentem subito, vel remediis imprudenter à matribus aut vetulis medicamentis adhibitis pro exsiccatione & propulsione Scabiei curatam gravissima adtulisse symptomata, catarrhos, dolores capitis & dentium, ophthalmiam, ulcera aurium, aphthas, tussim violentam, tabem, catarrhum suffocativum, delirium; febres, immo epilepsiam, convulsionem ac tandem ipsam mortem, ceu ex sequenti patebit exemplo: Puer X. annos natus Pedelli nostratis unicus filiulus hactenus Scabie capitis, ut

pueri solent, ex ingluvie & pomis comestis detentus, abscissis capillis Scabiem amisit, nihilominus circa collum glandulas vitiosa turgentes lymphæ sensit, & coloris erat cachectici. Die 3. Octobr. c10 10c xxv1. mane surgens sine ulla molestia notabili hæctenusque incolumis reputatus subito clamore, dum ad sacra ire se accingit, corripitur, concidit & convulsionibus exercitatus linguam admordet, ut copiosus inde profluxerit sanguis. Advocor statim in vicinia cum Excell. Dn. D. *Brunnero* Collega suavissimo, video pallentem, convulsam, nec mente constantem (quod ad extremam usque perduravit halitum) sese in lecto hinc inde volutabat, è quibus jectigationibus aliqui tormina adesse præsumebant. Dabatur clyster fortis, abdomen fovebatur calidis, exhibentur antispastica, præcipitantia, confortantia, naribus admoveatur Spiritus Salis Ammoniaci, capilli iterum refecantur, columbæ vivæ dissectæ per medium verticis imponuntur, vesicatoria pone aures suadentur, intra xxxv. horas satis concessit, sine ullo sensu vero convulsus.

OBSERVATIO CCXXV.

D. GEORGII FRANCI,

A mensibus diu subpressis maxima Cordis palpitatio, tandem Cachexia, Apoplexia & Mors.

Femina xxxvii. annorum, temperamenti cholericæ, lanionis vidua Argentorati auf dem Gerber Graben A. C. c10 10c LXVIII. conquerebatur de mensû subpressionem ultra duos annos cum dimidio, atq; inde oriunda molestissima Cordis palpitatio, ut cordis vibrationes & foris interdum audiri ab adstantibus potuerint, hæcque miseram ob summam anxietatem præcordiorum, tantum non in desperationem adigeret. Utebatur V. S. scarificatione, balneis, suffitibus, aliisque, qua internis, qua externis remediis, sed omnibus frustra. Tandem meo

meo suafu abiit ad acidulas Grisebacenses, quas per quatuor septimanas integras largissime bibit; ita ut malum mitesceret; per vices tamen redire minabatur. Paupercula per hyemem & parciore & minus salubri utebatur victu, verno vero tempore catarrhis vexata, & cachexia imminente tandem Apoplectica obiit.

OBSERVATIO CCXXVI.

D. GEORGII FRANCI,

De

Sectione Tumoris glandulosi in Sexagenariæ collo dextro.

Femina Helvetia plus quam LX. annos nata ab octo annis ad dextrum colli latus sub mento sensit tumorem instar avellanæ, qui indies indiesque grandior evasit, donec tandem ad tumorem instar cucurbitulæ mediocris perveniret, qui sub & pone aurem dextram toti colli dextri lateri adhæsit, & sub cute poterat fere quaquaversum propelli, & quotidie fere major evaderebat. Non rubebat, non dolebat, si vel durus etiam comprimeres, sola mole molestus erat, petebatque anus illam auferri. Convenimus Excell. Dn. D. Brunnerus egoque cum aliis Medicinæ mancipatis, Chirurgis & Pastoribus, exploravimus tumoris statum. vetula erat cordatissima. Tentavit præmissis precibus & votis sectionem *Joh. Simon Eichenberg*, Operator Chirurgicus, in cacumine tumoris per medium ab anteriore parte cervicem versus cutim dividens; effluxit non adeò multum sanguinis, dein quaquaversum cute à contento tumore separata sine notabili ægrè dolore, quæ sine ulla lipothymia, sine ullis lacrymis ad finem usque sectionem sustinuit. Tandem vena jugularis firmè lædebatur, qua ligata & remota parùm, tandem feliciter tota moles refecabatur, quæ ad *℥ij.* facile pependit, absque notabili hæmorrhagia, ut post excoiationem tumoris, ac resecta cute propter exten-

sionem superflua, conspici poterat larynx cum aspera arteria. Absterfo cruore, affuso liquore meo styptico & insperso pulvere sanguinem sistente, vulnus obligabatur debite; ægraque intra 3. septimanas optimè convaluit. Mens. Febr. cto 10c xxxvi.

OBSERVATIO CCXXVII.

D. GEORGII FRANCI,

Tumor Umbilici in infante.

ANno Christi cto 10c xxcv. d. 30. Sept. Lanifici Heidelbergensis, Phil. Nicol. Weinlin uxor peperit filiolum, sed admodum parvum & macilentum, qui loco umbilici tumorem magnum, exteriùs membranofum & è cœruleo fuscum, intùs carnosà quasi mole præditum, ad ovi anserini magnitudinem habebat: Circumferentia in abdomine ultra thaleri latitudinem erat, ipsa que abdominis cutis ad digiti transversi altitudinem ex abdomine ad tumorem adscendebat, dein desinebat in supra dictum membranofum tumorem, cui in medio adhuc adhærebat portio funiculi umbilicalis ad spithamæ ferè longitudinem. Tumor hic semper ad motum respirationis movebatur, ita ut in inspiratione manifestè sursum moveretur & quasi ascenderet, descenderet in expiratione; sine dolore, siquidem infans probè comedit, & lac è matre suxit, atque urinam cum fecibus liberè reddebat, nec multum vagiebat, dormiebatque satis benè. Ego d. 6. Octobr. advocatus inspicio tumorem & cum abdominis cutim in peripheria elevatam viderem, ac intestina etiam ex parte in tumore isto recubare sentirem, feci prognosticon curationis irritæ. Nihilominus advocant Chirurgum, satis cetera exercitatum, qui aliquid tentandum censuit, & unguentis suis atque linimentis membranas exteriores detraxit, dein portiones quasdam carnis putridæ sine infantis vagitu per aliquot dies; donec tandem undecimo post die naturæ debitum exsolveret. Mater paulò post in melancholiam hypochondriacam incidit, & firmi-

ter sibi persuasit circa aures volitare aliquid lucidi cum bombo & strepitu, adeò ut sapissimè manu illud conaretur abigere præsentibus omnibus domesticis, quos mirabatur, ubi affirmabant se nihil videre vel audire, sed esse merum phantasma. Dedi purgans fortius bono cum effectu, dein administravi largam venæsectionem, paullo post aperientia, & exterius suffitum quendam ex ingredientibus vulgò antimagicis dictis. DEI ergo clementia intra tres hebdomadas plenè & planè reconvaluit.

[*Heidelbergâ 1687. d. 15. Febr. Augustam Vind. missæ.*]

OBSERVATIO CCXXVIII.

D. JOH. DANIELIS GEYERI,

De

Membrana per urinam excreta.

CHirurgus Alzejenfis, nomine Philippus Fack, cum duplici tertiana laborasset atque præ æstu ferè defecisset, urinam reddidit inflammatam, in aqua natabat membrana alba primum, postea verò pellucida, quæ extensa quadrantis ulnæ longitudinem æquabat, in latitudine tres ferè digitos excedebat.

OBSERVATIO CCXXIX.

D. JOH. DANIELIS GEYERI,

De

Mira Sympathia, patris & filioli in paroxysmo febris tertianæ.

LEvioris armaturæ eques nomine Pfriem per multos menses febre tertianâ laborabat, intraque hoc tempus progenuit filium, qui per quatuor septimanas jam luce gaudens communi, eodem die, eâdem horâ, eodem momentò

momento cum patre hujus febris paroxysmum patiebatur. Hujus rei causam latentem in spiritibus animalibus semini veram materiam largientibus inveniri posse credo.

OBSERVATIO CCXXX.

D. JOH. DANIELIS GEYERI,

De

Omento mirabili hydropici.

Militi hydropico in tantum excrevit abdomen, ut circumferentia appictam lineam decies octies, postquam per quadriennium gestasset hoc pondus, superaret.

Cumque tandem summum obiret diem, sectioni subjeci, ubi aperto abdomine circa umbilicum, statim exiit aqua subflava ad 40. mensuras Rhenanas, h. e. 160. librarum medicinalium pondus, adeo ut omnia viscera licet salva aquæ innatarent, excepto omento, quod multa millena millia glandularum diversæ magnitudinis, sevi ad instar in se continebat, ita etiam ut racematim nonnullæ prominere instar botryos.

OBSERVATIO CCXXXI.

D. JOH. DANIELIS GEYERI,

De

Calculo vesicæ.

Puer Grisheimensis 12. ferè annorum ab utero materno laborabat calculo vesicæ, cumque ulterius dolores sat atroces perferre nequiret, sectioni sese submisit, operante lithotomo aliàs satis experto Andr. Christoph. Bezio, facta in perinæo incisione ipsius vesicæ, non aliter sensisses, si digitem intrusisses ac si in lapidina esses, calculusque adhæsit vesicæ ad ovi magnitudinem gallinæ Indicæ similem, adeo ut frustulatum extrahi debuerit, cujus mater erat instar olivæ,

mun-

mundata autem frustula ad decem uncias pendebant, quod re-
vera mirandum in juvene paucorum annorum, qui vero ter-
tio die iliacus interiit.

OBSERVATIO CCXXXII.

D. JOH. DANIELIS GEYERI,

De

Aqua petrificante & musco petrefacto.

IN tractu Eppelsheimensi prope Alzej; inter exspatiandum
inveni in radice montis scaturiginem, quæ in parvum rivu-
lum sese extendebat, & ad 12. pedum longitudinem rursus
se abscondebat, hoc in rivulo muscus egregie virens quasi
saccharo obductus conspiciebatur, qui sensim tandem planè
obdurescebat, & instar corallii albescebat, intus singuli ramuli
foramine sunt præditi, odore sulfureo nitroso, aqua verò insi-
pida & sat ponderosa est. Feci periculum per præcipitationem
sed sine effectu, cum ol. tart. spirit. vitriol. gallis &c. ubi solum
colore phœniceo fuit tincta, ope evaporationis verò remansit
materia tartarea, calci similis, insipida; Aquam ipsam ad lon-
gum tempus asservavi sine putredine, injeci porro stramen, cla-
ves, lignum, sed planè nihil adhæsit. Credo hac in re aliquid
tribuendum esse convenientiæ terrestris materiæ cum poris
musci.

OBSERVATIO CCXXXIII.

D. JOH. DANIELIS GEYERI

De

Abortu inque hujus placenta uterina incluso
embryone cum propria secundina.

HOnesta femina Manhemii rediit ex thermis Wisbaden-
sibus, quibus ob singularem & inconsuetum ventris
tumorem usa erat, atque tunc demum se gravidam
sentiebat. Domum reversa læta, circa medium no-

Etis ingentes patiebatur nifus & dolores, aded ut nil juvantibus cordialibus, confortantibus aliisque, lochia ante partum profluerent, ipfo fetu cum sua placenta subsequente, qui vivus perfectusque in omnibus erat primo, sed, accepto prius sacro fonte, exspirabat. Quum verò penitius secundinam inspicerem, quæ non uti ferè plerumque oblonga, sed plana & rotunda erat, inveni eam circumdatam tenaci membrana, inque hac inclusum alterum filiolum ad spithamæ longitudinem, cuius funiculus umbilicalis insertus erat propriæ placentæ, quæ alteri fortissimè connexa erat; Hic embryo in omnibus erat perfectus, nisi quod ungues deficerent, internè cerebrum & hepar erant putrida, cor verò instar cordis alaudæ, renes instar phaseoli, funiculus umbilicalis instar pennæ insertus hepatis & vesicæ, pudenda, aures, oculi glauci, palpebræ, omnia salva. Hic inter obstetricem & mulieres adstantes orta erat quaestio, an uno eodemque tempore hæc conceptio facta fuerit an contra? Dubio procul per superfetationem.

OBSERVATIO CCXXXIV.

D. JOH. DANIELIS GEYERI,

De

Mira Antipathia & exinde animi Deliquio orto.

JAm antiquum est leones averfari colorem rubrum, id quod & videmus in gallis Indicis aliisque animantibus, verum in homine id aliquid novum est. Sic observavi in ancilla, cui nomen est Christina Roëselin, quæ, statim ac colorem rubrum conspiciebat, gravissimo animi deliquio afficiebatur, ac in terram prona concidebat omnibus sensibus orbata.

OBSERVATIO CCXXXV.

D. JOH. DANIELIS GEYERI,

De

Variis Nævis.

IN pago Eßelborn prope Alzej, erat femina quæ in brachio ex imaginatione matris prægnantis & occursum Serpentis exhorrescentis adeò accuratè cum omnibus coloribus depictam Serpentem gestavit, ut vel naturaliter ibi latitantem arbitrareris. Sic heic Manhemii duas vidi filiolas, quarum altera in gena dextra ficum, altera in dextra mammilla hepatis parenchyma habuit, quod utrumque ab appetitu imaginario dependebat.

[Heidelbergâ 1687. 15. Febr. Augustam Vind. missæ.]

OBSERVATIO CCXXXVI.

D. JOHANNIS FRANCI,

Omnis subita mutatio etiam in pejoribus
periculosa.

Miles nostras ob rubedinem & inflammationem oculorum contumacissimam & dolorificam auxilii gratia me conveniebat, ab olfactu vero tabaco-bibulum esse judicavi, hinc quot fistulas per diem noctemque efumer quærenti mihi, triginta vel quadraginta sincère respondebat: en dixi sequentibus diligentissime utere & sanaberis, modo cessabis ab ejus usu, alias amittes brevi ambos oculos.

R. Aquæ Consol. reg.
euphrag.

ros. alb.

cyan. ā ʒß.

Vitrioli alb. gr. ij.

Camphor. gr. j. M. d. ad vitrum.

S. Augen-Wässerlein Morgens und Abends die Augen
damit zu waschen.

R. Unguenti de ceruss. cum camph. ʒß.

Sacch. Saturni.

Tutiæ præparat. ā ʒß.

Olei nymph. q. s. M. d. ad fict.

S. Kühnendes Augen-Sälblein des Nachts auf zu legen.

Bene sese ostendebat, ast exactis diebus 4. incidit in plenariam
cæcitatem, vocor, re alius pensitata suasi, ut suffitu illo perge-
ret, quid fit, horis 12. post, totidemque fistulis absolutis vide-
re iterum cœpit, deinde rite applicatis remediis recuperavit sa-
nitatem. *O! miram tabacomaniam! O! spurcas delicias à ge-
nio meo alienas, qui semel assuevit illius usum, continuare cogitur
vel usq̃ ad extremum fati diem, exclamat meus Thonnerus.*

OBSERVATIO CCXXXVII.

D. JOHANNIS FRANCI,

Dysenteria Cerevisia Naumburgensi curata.

Observationi, quam Clarissimimus Vir *Joh. Jacobus
Waldschmidius* de dysenteria acidulis Schvvalbacensi-
bus curata *Miscellaneis Curiosis* subtexit *Acad. Nat. Cur.
Germ. Dec. I. Ann. II. n. 212.* hanc de Cerevisia Naum-
burgensi parilem opem ferente addere placet. Dum studio-
rum gratia Jenæ morarer, novi Studiosum dysenteria pericu-
losissima singultu & tenesmo fidis comitibus laborantem, hic
in ultimis jam & euporistorum digressu petiit à contubernali
suo

suo haustulum Cerevisiæ Naumburgensis, ille ob prohibitionem Ordinarii recusat, dedit verò ob assiduas ægri preces implevit illius votum, æger indulfit cerevisiæ, & tanto successu ut è vestigio restitutus evasisset.

OBSERVATIO CCXXXVIII.

D. JOHANNIS FRANCI,

Mercurius vivus in Hernia lethalis.

UXor militis à partu violento herniosa tempore pluvioso multis negotiis implicata, tota die in urbe concursabat, prolapsò intestino dolor intenditur, ut circa vesperam lectum petere coacta. Mulierculæ vicinæ incensis variis & applicatis sexcentis aliis domesticis dolorem uterinum propellere volentes sed incassum laborarunt, vocatur à marito Medicus, Vir, praxin medicam exercens antequam ego natus, rem superficialie deliberans consuluit ut ꝑiiiij, vel ꝑv de Mercurio vivo assumat, misera obtemperat, primum materia ob gravitatem deorsum quidem tendebat ast prolapsum intestinum non modo ceu Medicus præter rationem in votis habebat, non retraxit, quin in id ceu in loculum incurrens magis magisque protruderet effectu miserrimo. Desertæ à Medico statum Chirurgus omnibus viribus aggreditur, herbis emollientibus cataplasmatibus & balneis sed irritò conatu, præterlapsis 4. diebus ego circa mediam noctem missu personæ magni nominis illuc veni, ast eam offendi miserrimam ultra vires clamitantem: *Ab Domine me lubentissime subjiciam cultro tuo, modo dolor parum leniatur aut è vivis discedam; ex anhelitu foedi odoris intestinum putrescere & animæ defectiones imminere suspicionem duxi, hinc clamitando defatigatam & asthmaticam meo mulsi alloquio, ut bono fiet ànimo, crastina luce bono cum Deo, modo Medicus ordinarius adduceretur, cultro periculum esse faciendum, ast horis quatuor vel quinque post animam cum vita misera efflavit, ceu adstantibus prædixi.* Hinc Mercurius

vivus joci impatiens & externè applicatus sæpenumero fallaciam struit, quale funestum annotavit exemplum Nob. Dn. D. *Borrichius* de Mercurio vivo carpis applicato in *Act. Hafn. Vol. V. Num. 52.*

OBSERVATIO CCXXXIX.

D. JOHANNIS FRANCI,

Triticum arte multiplicatum.

PRæterito autumno Pharmacopola heic loci Vir singularis ingenii Dn. Wolfg. Wilh. Mayerus mihi fortè prætereunti scatulam calamorum tritici repletam novitatis ergò monstravit, subrifi calamos esse aristis inanibus, prætereaque nihil esse dixi: re autem exquisitius lustrata inveni, unicum granum culmum trigecuplum, sexagecuplum, quin & centuplum fecisse, verumque triticum à vulgari non differens esse. Res sanè admiratione dignissima, & imprimis admiranda præparatio. Liquet enim Auctorem liquorem habere, in quem grana, antequam terræ committuntur, aliquandiu infundit. Quis autem vel qualisnam fiet, an de Spiritu mundi participet, vel virtus liquoris etiam in granis latitet, longè latèque deliberans incertus tamen Curiosorum responsum & tempus expecto verum.

OBSERVATIO CCXL.

D. JOHANNIS FRANCI,

Prodromus Arachnolithographiæ.

Hic non plenam araneæ historiam texere, sed quæ aliquandiu tanquam aliud agendo observavi, in lucem proferre, atque doctiorum cogitationibus subicere, animus erit. Scio quidem Arachnolithum doctos semper habuisse pro fabula; Fateor me quoque, an talismodi fuerit, subdubitasse, quid verò Antiquitas hac fabula voluerit

nun-

nunquam penetrare potui. Hinc, quemadmodum nihil credo, quicquid experientia evidens & invicta ratio non persuadet, ita simpliciter nihil rejicio, quicquid Antiquitas absque specimine reliquit, sed medio tutissimus eo, indubitata spe fretus, progressu temporis dubitationem hanc reiectum iri. Hæc dum molior fortè civis hinc meus Tobias Rinningerus talismodi lapidem relictis pedibus monstrat, qualemque usum habeat, ex me sciscitatur, miratus me nescire, doctosque pronugis habere dixi. Paucis post septimanis Henricus Sebastianus Ströhlinus Sartor alium superiore minorem in medium protulit, & jurejurando se firmaturum, hunc ab aranea à se ante octiduum inclusa esse. Lapilli hi erant magnitudine fabæ, coloris ex cœruleo viridique misti, non admodum obscuri & opaci, sed ad Solis & candelæ lumen transparentes, in ultimo hoc jucundissimum visu occurrebat ac si pedes lineis tenuissimis pulcherrimè depicti fuerint; dignum profectò argumentum ulteriore inquisitione. Inclusi plurimos cum Sale communi quemadmodum edoctus fui, & ecce ex decem inclusis spacio 15. dierum unicum lapillum coloris cinerei punctulis nigricantibus distinctum omninò obscurum reperiẽbam, & scio, multos frustra tempore fortean incommodo mensium laborem sumsisse, hinc ut plurimum in auctumni initio vel æstate expirante in plerisque reperiri judico. Cum verò à nullo in Musæis & Spanothecis, quod scio, memoratus inveniatur neque à quopiam excepto *Antonio Brelochio Physico Hallensi Suevorum* in *Manuscripto* aliud quasi agendo descriptus, Dominis Curiosis ad indagationem ulteriorem naturæ scilicet differentiæ, usus varii imprimis medici proponere ratus sum. Laudatus *Brelochius* sequentia habet verba: *Lapis aranearum* in fluxu sanguinis quocunque vulgo adhibetur, cujus ad febres, imo ad pestem efficacia quoque celebratur, atque interdum *internis immiscetur*. Feci periculum & filo alligatum de collo febricitantis, nullis ceremoniis superstitionem sapientibus observatis, suspendi curavi, cum paroxysmi notabili remissione. Hoc lapide etiã restituimus juvenem

juvenem hæmorrhagiâ narium periculosè laborantem, quomodo verò internè operetur vel an pistillum ferat, nunquam experiri licuit, ne vel quopiam damnum inferam vel experiendi gratia lapillum amittam meum. Quasnam autem præter has possideat vires, aliis relinquam, quamvis data experiendi occasione indagare non desistam, imo si vixero nisi mihi curiosior aliquis naturæ Consultus præcedat, accuratius descriptum exhibebo.

[*Ulmæ Suev. ad Exc. D. D. Francum Heidelbergam 1687. missæ.*]

OBSERVATIO CCXLI.

D. JOHANNIS CONRADI BRUNNERI,
Novarum Glandularum intestinalium
Descriptio.

Tunicam ventriculi intimam hominis à subjecta nervea separanti, sub initium intestinorum, in principio, *duodeni* occurrerunt glandulæ innumeræ lentis primo magnitudine sub limbo pylori, miliares abhinc & usque minores, donec ad eam tandem devenerint exiguitatem, ut visum pene subterfugerint. Non incurrunt autem in oculos nisi separatâ tunicâ crustaceâ (quam verius glandulosam dixerim) tunc nempe parte ejus convexâ apparebant corpuscula spherica separatim numerosissima, dense stipata in superioribus hiris, quæ in inferioribus visum fugiunt. Differunt à nuper inventis intestinorum glandulis frequentia, quæ pene infinitæ; siquidem ex majusculis superioribus & inde minoribus sensim, ceu per transfennam conspici possunt mentis acie, quæ oculorum lateat, adeò ut, nî me computus fallat tota interior intestinorum tunica non nisi congeries minutissimarum glandularum videatur, unde humor intestinalis ubertim exstillat, & in cavum intestinorum depluit. Totum insuper intestino-

rum

rum ambitum obsident, quorum illæ nonnisi areolas stipant circulo conclusæ.

Frequentiores denique & insigniores sunt ab initio intesti-
norum ubi maximè viget solutio, & hinc sensim minores circa
eorundem finem, ordine planè contrario, quam cancellatæ,
quæ circa principium rariores, circa finem autem & præsertim
extremitatem Ilei frequentiores visuntur, & quasi in aciem
concurrunt & exercitum. Collocantur in subtegmine fibril-
larum tunicæ nerveæ, intercurrentibus vasorum sanguifero-
rum ramusculis & capillamentis frequentibus. Idem in tribus
consecutivè cadaveribus humanis, & hinc canibus quoque con-
stanter observavi phænomenon prorsus novum, nec unquam
mihi ante cognitum. Usus harum libandum præbebit Di-
sputatio Academica propediem hisce succenturianda.

[*Heidelbergâ 1687. d. 15. Febr. Augustam Vind. missa.*]

OBSERVATIO CCXLII.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCKLINI,

De

Strepitûs Ossium Curatione.

Honestissima Femina, aliquot liberorum Mater, 30. cir-
citer annorum, temperamenti sanguineo-phlegma-
tici, aliàs sic satis bonâ corporis constitutione prædita,
præterquam quod scorbuto, hincque oriundis deflu-
xionibus acribus, odontalgia, gingivarum cruentationi & ge-
narum intumescentiæ crebrius obnoxia esse soleat, dum vel in-
terdiu in scamnum se demittit, vel se inclinat, vel in genua
procumbit, vel noctu lecto se volutat, in plerisque articulatio-
nibus sive ossium compagibus, sed & potissimum in vertebrais
dorsi strepitum sive fragorem quendam sentit, non aliter, ac si
siccum os ossi allideret aut tenax baculus confringeretur, id-
que adeò manifestè, ut non solum ipsa, sed & ejus Maritus no-

Et satis clarè sonitum illum percipere solet. Cætera neque pejus se habet, neque doloris inde quicquam sentit; quia tamen veretur, ne gravius tempore succedat malum, consilium auxiliumque à Medico petiit.

De natura atque causâ Affectûs hujus nihil ego addam, ne crambem bis coctam apponam. Eadem enim materia jam supra *Ephemerid. Med. Phys. Germ. Ann. III. Obs. 275.* itemque *Ann. IX. & X. Observ. 129.* doctè simul ac nervosè ex Acutissimo *Thom. Willisio* enucleata est.

Duo autem singularia in specie hîc annotanda veniunt; primum est, quòd hic ossium strepitus eo maximè tempore contigerit, quo utero Femina gessit; alterum, quòd Feminam hanc, postquam integrum penè triennium prædicto affectu laborasset, solis antiscorbuticis cùm internis vinis scilicet medicatis, imprimis verò essent. pini sylvestr. cum spir. cochlear. parat. & spir. trifol. fibrin. mixtâ, nec non electuar. antiscorbutic. Guldenklei, tum externis, & quidè præcipuè Balneo ex aqua dulci parato, similibusque herbis, nempe beccabung. nasturt. fumar. cochlear. acetos. numular. &c. alterato integræ sanitati per Dei gratiam restituerim, adhuc salvam atq; sospitem & ab hac labe penitus liberam; non obscuro indicio, ossium strepitum revera nihil aliud, quàm scorbuti sobolem esse, quo etiam ipse prælaudatus *Willisius* refert.

OBSERVATIO CCXLIII.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCKLINI,

De

Miro & inaudito symptomate ex Mensibus.

Lectissima Virgo hodie 28. circiter annorum, temperamenti sanguineo-phlegmatici, alioquin optimè valens, quando lunare reddere incipit tributum, bihorio, nonnunquam etiam trihorio post, in extremam virium delabitur

labitur prostrationem, quam mox excipit tanta omnium membrorum refrigeratio, ut gelu obrigescere videantur. Jam quid agitur hoc in casu? Adstantes calidis pulvillis decumbentem cooperiunt, & studiosè cavent, ne qua frigidiuscula admissa eam fortè offendat aura; aquisque calidioribus, uti hysterica, vitæ mul. & similibus, jam velut expiraturam reficiunt. Ipsa autem Ægra interea videt, audit, & loquitur quidem, sed submississimâ voce, neque doloris aut aliûs mali quicquam ulli sentit, præterquam, quòd sibi velut exanimi videatur Cor suum levi tantùm pendere filo propediem abrupturo. Sed quis tandem hujus actûs exitus? post 12. aut 16. horarum spatium, (tamdiu enim paroxysmus plerunque durat) symptomata remittunt, & Virgo morti proxima visâ, resurgit valens benèque habens. Atque idem lamentabili pene spectaculo singulis contingit mensibus, jamque ab his octo continuis annis.

OBSERVATIO CCXLIV.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCKLINI,

De

Pertinaci abstinentia à vino & cerevisia post febre tertianam.

Puella 13. annorum postquam ante hoc circiter triennium febre tertianâ intermittente per aliquot septimanas laborasset, postea valetudini restituta id potûs genus tantâ nausèâ abominabatur, ut ne odorare quidem, multo minus bibere amplius valeret, quo tamen antea cupidè delectabatur, id quod inde fortassis evenit, quia Puella per totum illum temporis decursum, quo cum febre conflictabatur, potus loco, nil nisi Julapia & Limonata aquosâ bibit; unde gustus organa aquosò potui assuefacta, postea is solam aquam appetiit, præterque illam omnia alia potulenta, cum primis verò omnis generis vina & cerevisias nauseosâ respuit. Solâ namque

que limpidâ aquâ per continuum hoc triennium fitim explere haftenus cogitur; sed quo factum, ut cachexiâ inde forte contractâ ad hydropem proclivis jam videatur.

OBSERVATIO CCXLV.

D. LUCÆ SCHRÖCKII, LUC. Fil.

De

Gemino Rhinocerotis cornu.

ERuditam de Rhinocerotis cornu disceptationem, præter alios, imprimis Celeberr. Thom. Bartholinus *Observ. de Unicorn. cap. 21.* & Excell. noster D. Joh. Conr. Peyerus *lib. 1. Merycolog. cap. 5.* instituerunt: utrùm nempe unicum vel geminum illud super nasum animalis istius existat? Et quamvis unicum id esse, qui contendunt, non tantùm ex antiquis, præter Dionem, Plinium, Strabonem, Solinum, haud spernendâ *Æliani* autoritate, sed imprimis recentiori *Jacobi Bontii* fide nitantur, qui vel centies animal illud caveæ inclusum, ut & in sylvis vagans vidit; revera tamen Rhinocerotem dari, qui geminum in naso ostendat cornu, fidem facit *αὐτόπτης Pausanias* in *Bæotic.* scribens: *Vidi etiam Æthiopicos tauros, quos ex re ipsa Rhinocerotas nominant, quod illis è nare extrema cornu prominet; & paulò superius alterum, non sanè magnum: in capite nullum prorsus habent.* Simile geminum cornu etiam Augustæ Vindelicorum curiosis oculis lustrandum exhibet infrustrissimum pharmacopolium *Dn. Joh. Georg. Michellii*; quorum majus trium circiter spithamarum longitudine spectabile, non-nihil versus frontem & qua cornu minus spectat, intortum atque mucronem acutum abiens, ex notiori illo, quæ passim conspiciuntur, cornuum genere est; cui mediante cutis crassæ admodum particulâ, unciali circiter distantiâ, connectitur alterum, crassitie quidem in basi, priori illi æquale, longitudine verò duos saltem palmos vel spithamam circiter accedens, extremitate itidem in mucronem acutum, latiore tamen non-nihil

nihil desinens, ceterum rectum & ejusdem cum altero coloris, gilvi nimirum, nec non substantiæ, corneæ videlicet & durissimæ in superficie, (quæ in pocula &c. artificum manu effingi solent,) interiùs autem spongiosæ & porosæ (non secus ac cervinum quoque cornu poros, ampliores quidem, vel laxiorem medullam possidet,) externâ autem formâ scabrum & impolitum. Ut ita certum aliquod Rhinocerotis genus bicorne in locis quibusdam dari, ac ita *Martialis* de Rhinocerote versum, tot aliàs Interpretum ingenia torquentem, *lib. 1. epigram. 22.*

Namq; gravem gemino cornu sic extulit ursum,
emendatione haud egere, neque pro *ursorum*, gemino cornu præditum, esse legendum, concludam. Utrum verò tale cornu monstroforum ordini sit inferendum, meritò dubitò; quale tamen fuisse, arbitror, quod in Technicotheca Florentina vidit *Bartholinus*, uti *l. c.* refert, exiguum videlicet, sed duabus eminentiis velut tumulis distinctum. Cæterum illa corii adhærens particula, & cornuum radices ferrâ, si oculorum conjecturâ niti liceat, à duriori reliquo corpore avulsæ, in utroque cornu firmiorem connexionem cum ossibus capitis innuunt, quàm ut, quòd nonnullis placuit, pro lubitu animalis illud moveri queat; quin & cornea natura extensionem & flaccescentiam, ab *Ol. Wormio* in *Thom. Bartholini cent. 1. epist. med. 90.* negatam, in utroque cornu haud admittit. Prout verò majus illud alexipharmacis viribus pollere, plures memorant: ita & de minori easdem esse expectandas, similis omnino ejus substantia credibile facit.

OBSERVATIO CCXLVI.

D. LUCÆ SCHRÖCKII, LUC. Fil.

Anatome amaurosi laborantis.

Nuper A. 1686. d. 19. Novembr. Virgo 26. annorum, E. D. phlegmaticæ, uti vocant, complexionis, cæterum integrâ sanitate gaudens, cum arboreorum cornuum

ticum siccatorum & contritorum, à coriariis Lohæ vocatorum, massa in ejusdem sinistram capitis partem fortuitò, vehementiori tamen nisu, projecta fuisset, in terrorem & indignationem acta, mox de intenso capitis dolore, succedente horripilatione & calore præternaturali conquesta fuit; cùm verò æstui febrili, vires admodum prosternenti, segnius obviam iretur, oculi non tantùm largiori seri defluxu, sed etiam sensim omnimodâ cæcitate laborare ceperunt; quo in statu dum quinto morbi die rogatus eam inveni, præter motus partium musculosarum in brachiis convulsivos, deliria nocturno inprimis tempore, ex Parentum relatione, infesta, aliaque symptomata, oculos externâ formâ sanis non multùm absimiles, pupillis quidem nigredine opacis & dilatatis, nullum tamen omninò, neque etiam candelæ lumen proximè admotum sentientes, & ita graviter guttâ serenâ laborantes deprehendi; quibus licet vesicatoriis retro aures admotis, & serum flavescens odore acri nares feriens sufficienter fundentibus, præter alia internè & externè capiti ac calori febrili, viribusque destinata medicamenta, succurrere laborassem, remittente quidem oculorum molesto fluxu, & doloris ac caloris vehementiâ, viribus tamen sensim deficientibus, nec vel minimâ oculis luce redeunte, undecimo morbi die placidè exspiravit. In qua quarto post obitum die inquisitioni medicæ, jussu Amplissimi Magistratus, subjecta, partes caput incingentes nullâ planè labe ab ictu infectas, quin & remoto cranio, omnia primo aspectu naturaliter se habentia, nisi quòd vasa sanguifera per meninges sparsa cruore admodum distenta comparuerint, invenimus; in cerebri tamen ventriculis, mirum, quantum! ampliatis, ingens limpidissimæ lymphæ copia, & facilè libram civilis ponderis excedens, inprimis qua sinciput spectant, fluctuavit, quæ mole suâ nervos opticos, omnino flaccidos, compressisse, & ita liberum spiritibus animalibus transitum ad oculos denegasse

gasse judicabatur; cerebro ipso satis vegeto persistente. Pro-
 ut verò hinc, non tam infelicem ictum, quàm febrem à ve-
 hementiori animi commotione obortam, segniusque tracta-
 tam, atque ob sanguinem à roscidâ illius extravasatâ lym-
 phæ penuria, quæ etiam ad motum per venas ideo distentas
 segniorem sanguinem reddidit, magis æstuantem, contu-
 maciorem, mortem intulisse, concludere licet: ita cerebri
 quandam commotionem violentam vel concussionem ab
 ictu contigisse, verisimile est; qua fieri faciliè potuit, ut sub-
 tilissimorum, quæ circa illud occurrunt, (vid. Excell. D. D.
Joh. Bohmii circul. anatomico - physiol. progymn. 20.) vasorum
 lymphaticorum aliquod disruptum fuerit, lymphæque exitum
 concesserit. Prout eandem etiam Amaurosin ab aliis
 causis, quæ cerebrum concutere & humores commovere ni-
 mium potuerunt, fuisse excitatam, legimus. Sic ab alapa
 obortam, præter *Zacutum Lusit. lib. 1. prax. admir. observ. 52.*
 etiam *Amatus Lusit. cent. 7. observ. med. 44.* recenset, causam le-
 ctori judicandam relinquens; quam cerebri concussionem &
 inde factam nervi optici vel obstructionem vel compressionem
 &c. esse potuisse, in *Disput. med. de alap. Nobil. noster D. D.*
Georgius Francus, §. 17. arbitratur. Eundem adfectum à deco-
 cti guajaci potu, non purgato priùs satis corpore, inductum
Henricus ab Heer obs. med. 4. & *Joh. Rhodius* in corpore phleg-
 matico, itidem ab intempestivo sudoriferorum usu, *observ. med.*
cent. 1. hist. 47. describit. Pariter longiorem inspectionem
 lunæ, liquatâ sic pituitâ, præfatus *Heer*; nimiam sternutatio-
 nem in adolescente phlegmatico *Guil. Fabricius Hildanus cen-*
tur. 1. obs. chir. 24. emeticum *idem cent. 5. obs. 19.* & cerebri per
 casum commotionem, vel maximam humorum in cerebro
 agitationem, *cent. 5. obs. 8.* cæcitatem induxisse, referunt.

OBSERVATIO CCXLVII.

D. LUCÆ SCHRÖCKII, LUC. Fil.

Amaurosis curata.

Liceat aliud quoque guttæ serenæ exemplum, ab alia tamen causâ productum adducere, quod An. 1683. observavi, in quodam Augustano, viro 30. circiter annos nato, D. G. L. qui cum & antea, & in itinere, quod ex Palatinatu inferiore in patriam susceperat, inordinatâ diætâ admodum peccasset, in gravia ventris tormina, cum pertinaci alvi obstructione, & visus deperditione incidit, frustra à pharmacopola, clysteres aliaque internè & externè adhibente medicamenta, auxilium sperans; cui cum post aliquot dierum perpessa tormenta, d. 15. Octobr. me in consilium vocasset, & alvi in primis solutionem anxie expetiisset, potiunculam ex resinæ jalapp. gr. vj. pulv. Cornach. gr. xij. & Infus. laxat. D. Mannag. ʒj. præscripti, abdominique tenso pariter unguento emolliente prospexi; unde bihorio post, copiosissimam materiæ foetidissimæ excretionem obtinuit; quam tamen confestim lipothymia, & aliquot post horis gravissimus insultus epilepticus, post adhibita tamen convenientia remedia brevi cessantes, nec postea amplius invadentes, exceperunt; cum interim oculi pristinis tenebris torquerentur, nullâ tamen extrinsecus labe in iis comparente, nisi quòd pupilla nigrior & solito amplior videretur. Cum verò flatus abdomini molesti essent, altero die enemate iisdem obviam ire, calori gliscenti resistere, aliisque remediis morbo prospicere institui; nec sine operato successu, d. 17. Octobr. vesperi oculis aliquali luce redeunte, & d. 19. cum integra sanitate, omnimodâ etiam visus restitutione subsecutâ. Ubi ex retentis diutius scybalis halitus impuro sulphure inquinatos vasa lactea vel etiam sanguinea penetrasse, particulisque suis minimis subtilissimos nervorum opticorum tubulos occupasse, aditumque liberum spiritibus visoribus

visoriis ita præcludisse, credibile est. Uti verò commota ista in intestinis per medicamentum purgans camarina eò copiosiores foetidissimas atomos in vasa emisit, atque nervosum genus impetu suo hostili vellicavit: ita epilepticos motus per has ipsas concitasse videtur; quin & halius hi inimici spiritus vitales obtenebrando: imò & largissima scybalorum excretio, eorundem spirituum non exiguam copiam unà abripiendo, lipothymiam inducere potuerunt.

SCHOLIUM.

Uttram serenam vix aptum curandi remedium occurrit, quia nulla suppetit indicatio, causam illius obstructionis ex nervis opticis, propè eorum in osse sphenoide Conjugium removendi, sit illa vel limosa, viscosa aut opaca quædam materia, vel eandem retro trahendi.

Opificis urbis nostræ conjugii, venustæ quæ fuit formæ, acies oculorum hebescere cœpit, oculis ipsis in suo fulgore nil delinquentibus, sed ab omni labe immunibus: obstructionem nervorum opticorum subodorari cœpi. Melioris proinde notæ Calamitam transversò digito latam in eo, quo ferrum trahit, latere nuchæ alligari, & duos minores sacculos ramentis ferri repletos binis imponi oculis, nocturno præcipuè tempore curavi, spe radiorum ex Magnete ad ferrum oculis positum directorum talem obstructionis causam fore retroactam. Multùm se foemina illa adjutam illius lapidis ope credidit, cum per multos annos tamen, quibus supervixit, debiliore visu fuerit prædita.

[*Amico Celso Helianthus I. Febr. 19. 1687.*]

A D D E N D A

Ad Decadis hujus Anni II. Observ. XLIII. & XCIX.

De

Lactis abundantia.

NOta est mihi juvencula 24. annorum primipara, quæ toto gravidationis tempore quotidie est vomere coacta, immo, cum in ipso partu laboraret, vomitus quasi valedicturus, adhuc semel semet ostendit: hinc ita fuit emaciata mulier, ut vivum skeleton appareret. Post puerperium adeo lac exuberavit, & etiamnum (sunt autem menses quasi octo) exuberat, ut singulis diebus à ℥i℥. ad ℥ij. illud emulgere cogatur, manantibus nihilominus istis siphunculis, & filiola nil præter lac, fastidita pulte, fugente: Ipsa autem Mater satis est vegeta, sed *monogramma*; ut vel inde pateat, non abs re esse, quod Rustici ajunt, nimirum, vaccas macilentas copiosissimum lac ministrare, cujus rei causa in promptu esse videtur.

[*Rosinus Lentilius.*]

Ad Decad. hujus Anni III. Observat. XLVI.

De

Arsenico Antipyreto.

CUm & nuper in discursu fuerit pulveris antifebrilis ex arsenico injecta mentio, binas communico descriptiones, ea fide, qua illas accepi: ℞. Tartari crudi ʒj. arsen. crystall. ʒ℥. piper. long. ʒ℥. lap. prunell. ʒi℥. Spec. Febrifug. Crollii ʒiij. M. dof. gr. v. vij. ad ʒ℥. Formula secunda talis est: ℞. Arsen. alb. gr. v. lap. prunell. vel nitri depur. gr. xv. M. pro una dosi. Quæ ultima formula rationi mihi valde conformis videtur, cum arsenici correctivum ab omnibus, quod

quod sciam, habeatur nitrum. Hactenus Excell. D. Laibius. Ego adhuc sum in ea opinione, quam in allegata mea observatione fovi, nimirum, tutiora nobis esse antipyretica, nec me talibus delectari. Venenum est venenum, cujus vis deleteria non tam ab additamentis (sine ulteriori præparatione) corrigitur, quam obnubilatur. Prudens Medicus, & conscientiaæ suæ studiosus, ab his sibi cavebit.

[Ex litteris D. D. Joh. Georgii Laibii, Physici Dinckelsbüblersani 3. Augusti 1686. ad Oribasium.]

Ad Decad. hujus Anni III. Observ. LVI.

De

Ebore.

Loco auctarii ad hanc observationem meam adjicio locum ex *Varrone*, qui putat quod Ebur sit cornæ naturæ, quæ & mea adhuc est sententia. Locus sic sonat: *Quos dentes multi dicunt, cornua sunt, ex temporibus enim nascuntur, & ex superiore mandibula per os resupinata, sese efferunt. Elephantia ea decimo quoque anno abjiciunt & defodiunt.* l. 3. de L. L. Locum hunc citat Excell. D. D. *Gottfried Meisnerus* in suis erudit. annotat. in *Canticum Salomon. cap. V. vers. 14. p. 132.* *Celeb. Vossius lib. 3. de idol.* magnum errorem committit circa cervorum cornua, sic scribens: *Sed si anno quolibet primi sexennii aliquid accedit ramis, quomodo decidunt & renascuntur quotannis? Si id pro comperto habent venatores, ut audio, equidem cum iis pedem struere non ausim, ponamq; inter naturæ admiranda, breviculo adeo tempore, tam solida duraq; tanta molis cornua enasci. Alioqui magis eo inclinatur animus, ut credam cornua, quæ reperiuntur, non sponte, & natura decidisse, sed à venatoribus vi avulsa, eoque esse conjecta: illa verò ramosa, quæ in priorem locum successerunt, non nisi aliquot annorum intervallo, ad eam*

magnitudinem & duritiem pervenisse. Sed hoc in casu Vossium,
 quanti quantus fuerit ingenii Vir, fallere & falli, certum est. Di-
 co, fallere, scilicet Lectorem suum, qui ejus eruditionis & au-
 toritatis tyrannide occæcatus, tanto Viro fidem esse adhiben-
 dam sibi persuadet; & hæc illa pestis est, quæ tot jam secula ho-
 mines occæcavit, ut nimium tribuerint autoritatibus, sicque
 spreto naturæ libro, aberraverint, & falsis dogmatibus philoso-
 phiam conspurcaverint. Dico secundo, falli, quoniam ni-
 mium tribuit ratiocinio suo, quum his in rebus experientiæ cre-
 dendum. Tradunt quippe venatores unanimi consensu, cer-
 vos quotannis sua deponere cornua. Docuit & hoc *Vossium A-*
ristoteles lib. IX. hist. animal. c. 5. Amittunt, ait, *singulis annis*
cornua mense Aprili, quæ cum amiserint, occultant sese interdium,
ut superius dixi, idq. opacis faciunt locis, ut muscarum tadio va-
cent. Pascuntur per id tempus noctu, donec recipiant cornua, quæ
primum quasi cute vestita, & hirtiuscula emittunt: sed cum cre-
verint, soli exponunt, ut excoquantur & siccescant. Nec minor
 error est *Vossi*, quo statuit, hæc cervorum cornua, pelli tan-
 tum, non ossibus capitis esse affixa: constat quippe, si capita
 cervorum intuemur, cornua tam firmiter ossibus esse annata,
 ut etiam ab iis citra fracturam cranii avelli non queant, sed fer-
 ra aliqua vel instrumento acuto ab iis separentur. Hinc etiam
 claret, non possibile esse, quod Venatores cornua à cervorum
 capitibus violentis ictibus discutiant; facilius cranium confrin-
 gerent, & animal interficerent. Mirum itaque est, eruditos
 Viros de iis judicium ferre, quæ duntaxat experientiæ fide, non
 rationis acumine innituntur. Ego malo in naturalibus vena-
 tori experto credere, quam mille *Vossii* & *Scaligeris*, qui solum
 in Musæis muscas venantur. Quare hoc morale capiamus: ne
 nos decipiat magni Viri autoritas in iis, quæ fluunt ex naturæ
 libro & experientiæ oraculo. De eadem materia discurre *chi-*
liad. I. cent. 5. decur. 5. epist. 10. nostr. miscell. epistol. nimirum
 dubium adhuc superest, an cervis cum serpentibus quædam an-
 tipathia? ad hoc quæsitum respondet *Godofredus Müller* in sua

historia bibl. de quadruped. in S. literis c. 15. §. 6. p. 271. cervos scil. serpentum adire cavernas, nariumque spiritu serpentes etiam invitos & renitentes extrahere, extractos pedibus comminueret, & in multa frustra lacerare, tandemque comminutos devorare, ex quo serpentum esse (pergunt fabulando) fieri cervum siticulosum, ut gloucians ad fontes properet aquarum, aquam tamen ante serpentum concoctionem non gustet, ne forte pereat veneno, vid. *Panciroll. p. 2. tit. 3.* plura cumulare nolo, (ait prælaudatus Müller) cum hæc & alia sublestæ sint fidei. Ultimo quæritur, an cervus mas quotannis membrum virile, æquè ac cornua deponat, & hoc unà cum cornibus regeneretur? Resp. hoc dubium solvit negando *Thomas Brown in pseudodoxia epidem. lib. 3. c. 9. p. 595. &c.*

[Joh. Ludov. Hannemannus.]

A Mica hæc concertatio quamvis magni momenti haud sit, brevissimis tamen tangi meretur. Itaque auctoritatibus si pugnare vellemus, *Varroni* celebrem illum Philosophorum, uti quibusdam vocatur, principem, *Aristotelem*, ut *Plinium* huc denuo non advocem, opponerem, qui *lib. 2. hist. anim. cap. 5.* hunc in modum scribit: *Elephanto dentes utrinque quatuor, quibus conficit cibum, atque in farina speciem molit, duo præterea prominent grandes, quos mares grandiores refimatosque habent, femina minores & contra quam mares: vergunt enim deorsum pronique deviant; porro: statim cum natus est elephantus, dentes habet: quanquam grandes illos non illico perspicuos obtinet.* Maximum, quod mihi videtur, dubium esse potest, quod *Varro* ex temporibus nasci tradiderit, cum dentes ex mandibula prodire constet; id quod tamen quia ab aliis negatur, & mandibulæ superiori ebur inhaerere traditur, veluti etiam nuper *Historia anatomica Elephantis Dublini casu incendio perempti, Londini 1682. edita*, id confirmavit, dentesque illos maximos (sicut celeberr. *D. D. Joh. Bohnius* ex libro isto, quem hucusque videre mihi haud licuit, benevole me edocuit,)

anterius ex maxilla superiore prodire , huicque per articulationem coherere sive infigi demonstravit, Ebur rectius dentium, quàm cornuum censum ingredi, salvo aliorum iudicio , existimo.

[L. Schröck, L. F.]

In Decad. hujus Anni IV. Observ. XXV.

Errone bis Excell. D. D. Francus nominatur , cum Excell. D. D. Joh. Matth. Faber, primarius & Celeberrimus Heilbronnesium Poliater poni debuerit.

CONTENTIA APPENDICIS

APPENDIX

AD

ANNUM QUINTUM

DECURIAE II.

EPHEMERIDUM

MEDICO-PHYSICARUM

NATURAE CURIOSORUM,

In Germania.

NORIMBERGÆ,

ANNO M DC LXXXVII.

CONTENTA APPENDICIS

Anni V. Dec. II.

1. D. Christiani Francisci Paullini Com. Palat. Cæsar. Physic. Ducalis Ise-
nacensis, Curiosorum Arionis, Observationes Medico-Physicæ Sele-
ctæ & Curiosæ, cum Ejusdem annexa Dissertatione de Corvo Ex-
communicato.
2. Johannis Georgii Gockelii Phil. & Med. D. Collegii Medici Ulmenf. Se-
nioris atque Decani, jam Octogagenarii, Epistola de Mirabilibus quo-
rundam Animalium.
3. Epistola IV. Johannis Christoph. Sturmii Math. & Phys. P. P. ad Joh.
Georgium Volckamerum M. D. Quinta & ultima Borelli Indago,
machinulæ suæ experimentis ocularibus illustrandæ.
4. Exercitatio Anatomica Tiguri, in Capite Vitulino peracta, in ædibus
D. Joh. Muraltri d. 20. Sept. An. 1686. à Joh. Georgio Volckamero,
Fil. Doct. Med. Norimb. Ordinario, Curiosorum Heliantho II.
5. Alberti Gunteri Saxonis Germani Med. & Philos. Doct. Romani, coram
Eminentissimo & Reverendissimo Principe ac Domino, Dn. Car-
dinale Felice Rospiglioso &c. de Arthritidis & Nephritidis causâ, at-
que de acidi calefactiva & bilis frigefactiva proprietate habita Lectio,
d. 9. Novemb. An. 1682. in congressu Medico & ædibus Exc. D. D.
Hieronymi Brasaulæ.
6. Historiæ Literariæ S. R. I. Academiæ Naturæ Curiosorum Continuatio
III. Autore Mich. Bernhardo Valentini Med. Doct. & Curiosorum
Thessalo.
7. D. Mich. Bernhardi Valentini, Memoria Schefferiana.

CHRISTIANI FRANCISCI PAULLINI

Curiosorum Arionis

**OBSERVATIONES
MEDICO-PHYSICÆ
SELECTÆ ET CURIOSÆ,**

Cum Ejusdem

annexa Dissertatione

de

CORVO EXCOMMUNICATO.

VIRIS
VIRTUTE, DOCTRINA, ET GLORIA
EMINENTISSIMIS,
VITÆ MORTISQUE
IMPERATORIBUS,
DOMINO

D. GEORG. WOLFGANG.
WEDELIO,

In Florentissima Acad. Salana Theoret. P. P. ejusdemq;
hodie RECTORI MAGNIFICO, Consiliario & Archiatro
Saxonico splendidissimo, Amplissimi Collegii Nat. Curio-
forum Adjuncto & HERCULI &c.

DOMINO

D. JOH. JACOBO *Waldschmiedl*

In Illustri Acad. Marburgensi P. P. Consiliario & Ar-
chiatro Hasso- Cassellano gravissimo, Curio-
forum PRIAMO &c.

DOMINO

D. JOHANNI DOLÆO,

Consiliario & Archiatro Hasso- Cassellano celebratis-
simo, Curioforum ANDROMACHO &c.

Dominiis, Fautoribus, & Collegis suis,

Vel priscò Solduriorum decretò,

ad aram & urnam,

sincerè & constanter,

venerandis,

in bonæ mentis obsidem,

nugas hasce

offert

ARION.

Ristippo, *ò Mei*, referente *Laërtio in vit. Philosoph. lib. 1. c. 8.* à *Dionysio Sicularum Rege*, *tres parili formæ elegantia contendentes Virgines* olim offerebantur, datâ optione, quam sibi vellet, eligendi. Ipse omnes apprehendens: *ne Paridi quidem*, aiebat, *tutum fuisse novimus, unam ceteris prætulisse.* Circumspicienti mihi, cui Amicorum Principi schedas hasce offerrem, diu hæsi, nec satis exputare quivi, an vel *Magno Tuo Nomini*, & astra pulsanti, *Magnifice WEDELI*, seu *Tibi potius Excellentissime WALDSCHMIDI*, quem Hygæa vetat mori, quemque cœlô beat, vel rectius *Tibi, Celeberrime DOLÆE*, qui posterâ laude cresces recens, ob tot & tanta humanitatis officia, mihi immerentissimo, sincerè & crebriùs præstita, in gratiæ obsequiique plenæ mentis tesseram, devotô corde, manuque submissâ inscriberem. Tandem omnes singulosque cordatè apprehendens: *non tutum fuisse mihi*, clamo, *unum ceteris prætulisse.* Adeò *hoc trinum perfectum & unum est!* Audax quidem facinus (eccur diffitear?) me, sterilis Præxeos mancipium, & Amplissimi Collegii fecem, fertilissimo seculo, & Viris super æthera notis, *nugas* meas voluisse obtrudere. At cum *multæ passim* tales prostant (dixerim cum *Scaligero*) *multa temeritas, multæ ineptiæ,*

quidnî has inter & meæ? Nôstis, VIRI CELEBERRIMI, nonam Acad. nostræ legem, quæ me utique ligat, & hanc cùm non nesciatis, vix calcabitis in tenui laborem. Aurum qui non habet, *pilos caprinos* offert. Et hi Deo Sacrificium sunt. *Exod. xxxv. 4.* Tesseræ nostra: NUNQUAM OTIOSUS. Malo igitur lachrymas inter & suspiria languentium aliquid, quàm nihil, moliri; cùm nihil agendo nunquam non malè agere discamus. Accipite ergo, DELICIÆ MEÆ, quò velitis vultû, hoc munusculum meum *Historicum*; res mihi eadem erit. Tollitis amœnâ serenâque fronte? eja! sic calcar dedistis ad majora & fortè venustiora. Tantis quippe placuisse Viris, mihi sanè non infima laus erit. Temnitis? at vix poteritis, nisi ut simul me instruatis. Et quid demum mihi gloriosius, quàm à VOBIS damnari? Captivi isti *Sogdiani* cùm per interpretem audirent, jusû Regis, eos ad supplicium trahi, carmen, *letantium more*, canere, tripudiisque gaudium quoddam animi ostentare cœperunt. Admiratus Rex, tantâ magnitudine animi oppetere mortem, revocari eos jusfit, causam tam *effuse letitiæ*, cùm supplicium ante oculos haberent, requirens. Illi: si ab alio occiderentur, *tristes* morituros, nunc verò à Tanto Rege, utique mortem suam *carminibus letitiâque* celebrare. *Curt. VII. 10.* Eadem mihi indoles. Pudet me sanè laudari ab his, quorum laus est *criminatio*: at nec culpari vereor à VOBIS, cùm Vestra Criminatio mihi *laus* sit. Date igitur, quos Vultis, atros niveosvè lapillos,

pillos, & gratias à me merebitis ac hymnos. Stabo ca-
damque Vobis. Deus Te fervet! *Magnifice* WEDE-
LI; Dominus Te custodiat! *Excellentissime* WALD-
SCHMIDI; Deus de meis, *Celeberrime* DOLÆE,
Tuos augeat annos! Ævum maneat hic dies, VOS
qui nobis dedit, FAUTORES sincerissimi! Sic
ἰλοκαρδίως precatur

Virtutis, Doctrinæ, & Gloriæ Vestræ

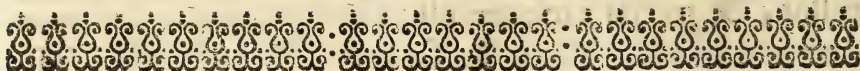
Isenaci d. XIII.

Jan. Anno

1687.

Cultor sincerè & intimè devotus

C. F. Paullini.

OBSERVATIONES MEDICO- PHYSICÆ.

I.

Semen Viri verminosum.

Semen Vi-
ri vermi-
nosium.

HOnesta femina, mihi bene nota, conquesta olim Excell. D. D. *Justo Cortnummio*, Reg. Prof. in Equestri Danorum *Sorana*, ejusdemque Decano, Doctori & Hospiti olim meo honoratissimo, setoties, quoties, ex debito conjugali, maritummitteret, sentire *insignem colli-uterini pruritum*, subsequente mox crebriori mictione. Urinam in vitro aliquando collectam ipsa examinatura, varios cernit *vermiculos candidissimos, rubris tamen rostellis*, partim nantes in ea, partim lateribus vitri adherentes. Excepit aliò die ipsum Conjugis sui semen, & ecce! eosdem in eolongè copiosiores, quos etiam *Cortnummio* ostendit. Adhibitis autem, quæ methodus dictabat & ratio, aptis remediis, expulsisque innumeris *Vermiculis* cum urina viri, omnis sublatus est questus. Confirmat hoc *Myssenbrucchii* experientiam, in *semine humano* multorum generum animalcula qui vidit, ut *Vollerus* dixit Excell. D. *Thom. Bartholino*, Juniori, & P. P. in Reg. Acad. Hafnien-si. Vid. *Vol. V. Act. Med. Hafn. observ. 7.* Imò Excell. D. *Anton. Le-voenhæck*, *Illustris Societ. Anglic. Collega*, in *semine variorum animalium masculino* diversos invenit *vermes*. *Act. Lips. ann. 1682. pag. 321.*

II.

Epilepsia Catochetica.

Epilepsia
Catoche-
tica.

Puer Norvvagus, quoties insultu *epilepticò* infestabatur, oculis clausis ad XXX. ferè passus rectà procurrerat, & quamvis interea caderet, resurgens subitò cursum istum, seu metam, impigrè

impigrè continuabat. Quàmensâ, vel ad parietem se reclinans, vel etiam in medio campo, vel platea, stans erectus, in unico quasi momento stipitis instar obrigebat, totus quasi congelatus: oculi aperti, sed prorsus immoti, totum corpus sine omni sensu & motu, statuæ instar marmoreæ. Tandem post horam, ductô è præcordiis altô gemitu, lachrymæ cadebant misero, ipseque in terram prolapsus, nisi detineretur ab alio, & plerunque in somnum, sequente largissimô sudore, à quo integrè sibi redditus, hilaris tunc, vegetus, adque omnia promptus, miserix suæ planè ignarus, notante *Cortnummio*.

III.

Teterrimus allii Sudor.

Judæus *Hildesie* anno 1675. prodromum malignæ febris, tunc per viciniam grassantis, catè sentiens, meam efflagitabat oppem. Subitò propinavi sudoriferum ex *Diascord. Fracast. pulv. pannon. rub. bez. Senn. &c.* confectum. Facit: sudatque largiter. At sudor adedò graveolentiam *allii* spirabat, ut non solum tota ejus domus, sed etiam proximè habitantes Christiani de viroso & fracido *allii* halitu, omnibus molesto, conquererentur, rogantes judæam: quodnam ferculum *allio* adedò conditum in foco ebulliret? tribus abhinc horis, abstersô sudore, conclavique aliquoties optimô suffitu correctô, ingressus, statim obsecrabar adstantes, ut *allium* amoverent. Me enim non posse virosum & teterrimum istum nidorem perferre. Subridens mulier, eja! dixit, Domine, hóc odore sudor mariti, à potiuncula tua exantlatus, ædes replevit nostras, protractôque ex alio, in quod conjectum erat, conclavi indusio, tam graveolens *allii* odor nares feriebat meas, ut, nisi ocyssimè me subduxissèm, *syncope* forsàn correptus essem. Judæus postea pancreaticè vixit.

Teterrimus allii Sudor.

IV.

*Struma Verminosa.*Struma
Vermi-
nosa.

P*ediculos* in Struma notavit *Forest. l. 8. Obs. 58. in Schol. bu-
fonem D. Sorbait, Collega Curiosus, Tom. II. Ephem. Germ.
Cur. Obs. 103.* Parens meus *Mosbachii* in Thuringia vidit femi-
nam rusticam, prægrandi *strumâ* deformem, quæ è foenili in
rastrum, dentibus ferreis munitum, inque area fortè jacens,
prona delapsa, sic ut collum *strumosum* variis in locis perforare-
tur. Effluxêre cum copiosa materia purulenta, vel centum
vermiculi, plerunque *subrussi & pilosi*, nec non *multipedes*. Ru-
stica autem benè restituta.

V

Pica Pica.

Pica Pica.

P*icam*, seu *malaciam*, morbum, ideò ab ave denominatam,
quòd hæc consimili affectu laborare deprênsa fuerit, jam-
dudum *Paul. Aegineta L. I. c. 1.* prodidit, cui tamen *Sennert.
L. III. Prax. P. I. Sect. 2. c. 5.* contradicit, cùm nulli *pica* appeti-
tus sit cognitus, quod nos jam in medio relinquimus, dicen-
tes tantùm, quid *Sora Danorum* olim notaverimus. Pharma-
copæus istius loci, *Dn. Burserus*, cicurem alebat *picam* femel-
lam, quæ non tanùm araneis, minutis pisciculis, quos fun-
dulos dicimus, caseo, sed etiam majusculis aliquando lapillis,
friabilibus tamen, imò cicutæ semine, citra noxam, cupidè
vescebatur; voratò tandem foliolò (quod domestici notârunt)
asari, faustè purgabatur, inordinatò istò appetitu ad duos ferè
menses cessante, queis verò elapsis, rediit. Conf. quæ de *pica*
canum, porcorumque in *Actis Anglic.* consignata *Volum. I.
pag. 742.*

VI.

*Vomitus Hemoptoico Salutaris.*Vomitus
hæmoptoi-
co saluta-
ris.

Reverend. Pat. *Casp. Sevenstern*, è Societate Jesu, Theol. Po-
lem. in Gymn. Hildesiensi Prof. multis abhinc annis hæ-
moptoicus

moptoicus, nihil magis averfabatur quàm *emetica*, & nemo sanioris mentis ei talia vel suafisset, seu dedisset unquam. Sed audi, quid acciderit An. 1675. Mense Majo postulat à me pulverem purgantem. Præscribo talem:

R. Rad. Jalapp. ℥j. Crem. Tart. ʒss. Rhab. ʒss. M. F. P.

Qui, robustioris licet complexionis & staturæ Viro, octo sedes, citra molestiam, peperit. Vix autem cum jusculo hauserat pulverem, ecce! quater terribiles Vomitus maximè glutinosos. Perterritus subitò me vocari jubet. Miror in versum Naturæ ordinem, & quietem tantùm impero. Incidit in somnum, quem facile permisi, rens, pulvisculum meum vomitui pituitoso permixtum & rejectum. Elapsâ horulâ surgit, quærit fecesum, & virtutem pulveris mei ex voto sufficientem deprêndit. Monstrat schedulam, uti par erat, aliis Medicis, qui ad unum omnes sanctè affirmârunt, nihil *emetici* adpersum, esse igitur solius Naturæ opus. Ego autem alia suspicans, ab eo ad pharmacopœum, rei veritatem cæsius indagaturus. Subitò passus mihi puer, in eodem mortario eâpse horâ & contritum fuisse Tart. emet. & Scammon. sulphurat. cujus atomi aliquot, seu puilli pulvisculi, nostro admixti, saburram istam aversè eliminârunt. Dici autem non potest, quàm speciosè postea mihi deprædicârit salutarem hunc Vomitus, seriò addens: Se nunquam melius valuisse, quàm tunc, nec ab illo die passum esse *hemoptysin*, quod quinque ante excessum mensibus hilariter repetiit. Conf. quæ de *rhaborbaro* in mortario tuso, in quo *cantharides* contriti fuerant, ex *Brasavol.* narrat *Schenck. l.7. obs. 124.*

VII.

Sudor violaceus.

Puella trium annorum, à variolis redempta, sed *asthmatica* Sudor violaceus. adhuc, curabatur abs avia sua solo *Syrupô viol. mart.* quem quotidie, tantùm non singulis horis, lambebat. Aliquando noctu, plantis pedum, ad arcendum frigus hyemale, suppositò sacculò, nucleis cerasorum repletò, inque fornace calefacto, Dec. II. Annus V. b cœpit

coepit sudare. *Avia* abstergit, manè autem indusiolum infan-
tis colore planè *violaceo* eleganter tinctum deprehendit, quod
curiositatis gratiâ mihi monstrabat.

VIII.

Chorea S. Viti lunatica à vermibus.

Chorea
S. Viti lu-
natica à
vermibus.

Puella rustica octo annorum (notante Avo meo materno,
D. Francisco Zimmeln / Theologo;) quolibet *novilunio* per
integrum ferè diem noctemque indefinenter saltabat, sudore è
toto corpore promanantè. *Chorèâ* finitâ, leves supervenère
Convulsiones epilepticæ; queis cessantibus, insecutus est suavis
somnia, puellâ sibi redditâ. Tandem vetula quâdam dedit
ei decoctum ex *floribus centaure. minor. & tanaceti*, à cujus
usu multi expulsi *vermes*, ipsâque deinceps pancreaticè valuit.
Mirabile, *Lunaticum* fuisse hunc saltum. At vide, quæ de *ischu-
ria menstruata* habet *Amplissimus Tulpius l. 2. obs. 43.*

IX.

Plica vulvæ muliebris.

Plica vul-
væ mulie-
bris.

Audacissima mulier, sexum celans, multis annis militis sti-
pendia meruerat. Vulnere tandem *in inguine* accepto,
dolus à Chirurgo detectus est. Ad incitas postea redacta sti-
pem colligebat per urbem. Ad me etiam veniens, rarum istum
affectum non tantùm verbosius exposuit, sed etiam ultrò osten-
dit. Tota pubes *subflavis* luxuriabat *pilis*, à dextra verò parte
plica dependebat *semicubitum longa*. Conf. si vacat, *T. 3. Eph.
Cur. observ. 220.*

X.

Universalis Contractura à sudore cohibito.

Univerfa-
lis contra-
ctura à su-
dore co-
hibito.

Jeremias Zeising, Sutor, perfectè *scorbuticus*, ad levissimam
corporis commotionem, etiam hyeme, sub solo indusio,
totus sudore difflebat, cum insigni corporis æstu ac pruritu, ita,
ut ad quameunque obambulationem & negotium tandem fie-

ret ineptus. Suafu barbitonforis succò *sempervivi* totum inunxit corpus manè seròque; Sudor quidem cohibitus, subsequenter tamen *universalis contracturà*, summè dolorificà, quam non diu sustinuit maturioris fati sui faber. Viden', quàm incauté *sudores* coërceantur, monente id jamdudum *Panarolo Pent. III. Observ. 16.* & Excellentissimo *D. D. Simon. Paulli*, trium Dan. ac Norvvag. Reg. Archiatro, Prælato *Aarhusiensi*, inque Reg. Acad. *Hafniens.* Nutrice mea benignissima, primo Anat. Botan. & Chirurg. P. P. Fautore meo, dum viveret, singulari, *Tract. de febr. malign. s. 62. p. 80. seq.* & in *Botan. Quadrip. Class. III. pag. m. 196. seqq.* Felix, quem faciunt aliena pericula cautum!

XI.

Scabies Mammarum à retentis mensibus.

VIdi Virginem *Batavam XVIII.* annorum, cui, *mensibus retentis*, utraque *mamma* tota fiebat *scabiosa*, crustâ satis durâ obducta, omnibus aliis membris planè intactis. Stupens rem insolitam parens, meum implorat auxilium. Digestis expulsiisque humoribus peccantibus, *mensès* facilè provocavi, & omnis cessavit querela. In Insula *Chæna* alia mihi occurrit *XXIV.* annorum, ex *suppressione mensum* foetidissimâ *faciei scabie* deformis, quæ tamen unico, eòque domesticò, passimque obviò, remediò, faustè à me restituta.

Scabies mamma- rum à re- tentis mensibus.

XII.

Mania ab urina murium.

Miles *Scoticus* Amstelodami bene ebrius & resupinus in stramine, ore apertò, dormiens, excipit noctù *urinam* foetidissimam *murium majorum*, quos *Ratten-Mäuse* dicimus, per hiantes superioris contignationis asseres in os ejus destillantem, à qua altero die fit *maniacus*, eòque miserè perit.

Mania ab urina murium.

XIII.

Vacca sine pulmone.

Vacca sine
pulmone.

PL. Rev. & Cl. Dn. M. *Franciscus Zimmel* / Past. & Adj. *Crucis-*
burg, Avus meus maternus, vidit in præfato oppido *vaccam*
vicini sui, quæ ad decimum duodecimumvè passum semper
substiterit, oreque aperto, auram hausit, causâ omnibus ignotâ.
Mactatur tandem, & ecce! *omnimodum pulmonis defectum*, cu-
jus vices tamen suppleverat *ampla, rugosa & membranosa vesica,*
flatibus turgida, exiguis venulis conspicua, ipsiq; aspera arterie
annexa. Cum vesica ista ab *arteria aspera* vel originem duxe-
rit, seu eidem annexa fuerit, utique pro refrigerio cordis exter-
num aërem ad tempus saltem recipere potuit. Postea verò aut
venulis intertextis ex parte obstructis, aut ipsa vesica à calidis
cordis fuliginibus magis magisque rugosa reddita, non am-
plius sufficientem aërem cordi subministravit, nec satis liberè
aut commodè cor ab exhalationibus expurgavit, ut, nisi ocyùs
à lanio fuisset occisa *vacca*, brevî tamen, occlusò spiritu, periis-
set. Adde, sis, alia, de visceris hujus defectu, exempla apud
Nicol. Fontan. in puero IV. annorum, *Respons. & Curat. exempl. 7.*
& 18. ac *Fabrit. Bartholett. method. in dyspn. l. 4. c. 3. p. 291.* Sic
& homines sine *ventriculo*, *Decad. 2. Ann. 3. Eph. nostr. Curios.*
observ. 44. sine vesica, Rhod. in mantiss. anatom. num. 52. sine cor-
de, capite, epate, liene, & aliis visceribus omninò necessariis,
vixisse, *Curiosus noster ARGUS; D. D. Francus, Acad. Heydel-*
berg. Ornamentum perpetuum, Fautor & Collega magni æsti-
mandus, in Sat. Med. Contin. 6. ex variis Autoribus insigniter
probavit.

XIV.

Kulva marsupio quasi carnosò contexta & obvoluta.

Vulva mar-
supio quasi
carnosò
contexta &
obvoluta.

Honestâ Virgo pudendum quidem habebat naturaliter
conformatum, sed à *membrana carnosâ & undiquaque ru-*
gosa, firmiter ei annata, unâ cum crinibus, totum contextum,
& quasi *marsupio*, seu *sacculò*, obvolutum. Id prolubitu, &
citra

Fig: 1.
p.13. app:

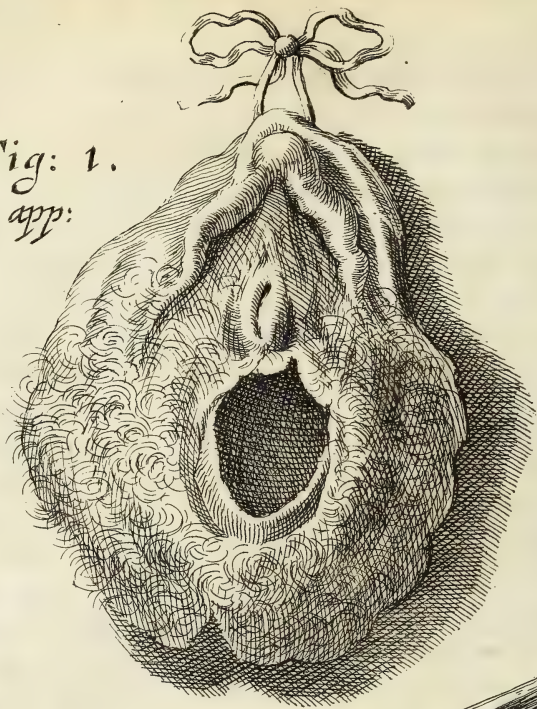

Fig: 2.
p.22. app:

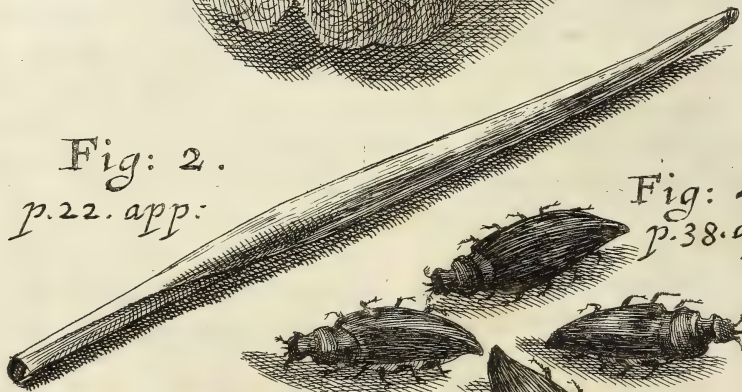
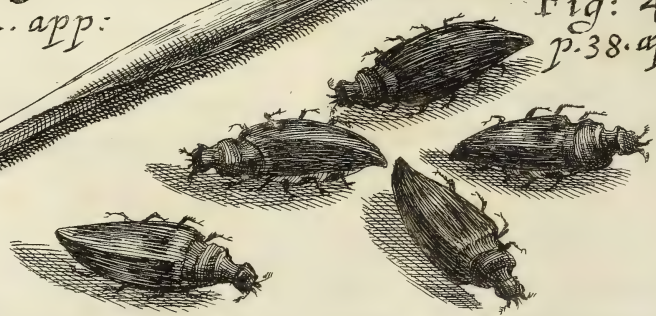

Fig: 4.
p.38. app:

citra molestiam, amplissimè dilatare, iterumque, sufflamina-
tò haliçù, constringere & retrahere poterat. Quod tam arctè
constrictum ne guttulam exsudantem emisit. Sola mater, præ-
maturè defuncta, unà cum obstetrice, etiam è vivis sublata, no-
verat, nec ipsi quidem patri, ut sanctè fastus est, innotuerat
unquam. Nupsit tandem Cl. Viro, qui in copula conjugali
rem insolitam cum stupore animadvertens, fusiùs exponit so-
cero. Hic autem, se omninò nescivisse, constanter asseruit,
enixè rogitans generum, ne divulgaret. Tacuit: donec, post
excessum optimæ conjugis, *Cortnummio* nostro aliquando re-
censeret, addens: eam nihil difficultatis, nihil molestiæ, nihil
etiam periculi, vel in partu, vel extra eum, sensisse unquam,
venustissimæ prolis fœcundam matrem. Figuram, ipsâ mariti
manu, post mortem, adumbratam, & *Cortnummio* traditam,
hic subnecto. Similem ferè historiam, tristioris tamen fati, da-
bit ò *Δαυδάσι* & *Bartholinus C. 5. hist. anat. 9.* Vide Fig. I.

XV.

Menses verminosi.

Rustica femina Præfecturæ *Gerbershagiana* in Ducatu *Wolf-* Menses
Verminosi.
fenbyttelensi, modesta & honesta, annorum XXIX. quoties
menses instabant ordinariè, uteri vulvæque prurimum, aliquan-
do molestum, tribus abhinc annis sentiebat, cetera ex voto sa-
na. Excepit tandem tributum suum lunare, speculatura, quid-
nam in eo lateret. Etece! multos *longiores*, planeque *niveos*,
offendit *vermiculos*. Read me delatâ, dubitavi primò de fide
mulieris. Mandavi igitur, sanguinem sequenti mense rejicien-
dum bonâ fide afferri. Attulit *floridum* sanè, & sine notabili
peccantium humorum colluvie, in quo *vermiculos* istos non
tantùm *natantes* & *reptantes*, sed etiam *salientes* vidi, quos
convenientibus remediis, Dei adjutoriò, feliciter expuli. Sic
Panarol. Pent. IV. Obs. 12 narrat, feminam quandam quòlibet
mense sine ullo labore quàm plurimos *vermes*, *mensium locò*,
excrevisse.

XVI.

Menses nigerrimi.

Menses nigerrimi.

Femina annorum XXVII. è Præfectura *Schlademensis*, Diocæs. Hildes. perfectè *hypochondriaca*, in lethalem *iæterum nigrum* propendens, omnia excrementa, *sputum* putà, *urinam*, *feces*, & *menstrua* notavit *nigerrima*, quæ postrema in matula collecta his oculis vidi. De *urina nigra* latè *Schenk. III. Obs. 330. seq. & Bonet. L. III. Med. Sept. Sect. XXIX. c. 23. Add. Barthol. C. V. hist. 90. Actuar. L. I. de judic. urin. c. 20. Eph. Cur. Germ. Ann. VIII. Obs. 87. Höchstett. Decad. II. cas. 5. De vomitu hypochondriaci nigerrimo vid. Binninger. C. 50. Obs. 91. de sudore nigro Hodgesius in lib. de peste Londinensi, Zacut. L. III. prax. admir. Obs. 73. & Excell. D. D. Olaus Borrichius, Professor Regius in Acad. Hafniensi, Præceptor olim meus fidelissimus, Vol. I. Act. Hafn. Obs. 80. & Eph. Germ. Curios. T. VI. Obs. 10. De lacte planè nigro legi meretur Alexander, Comes de Insula, Monachus Corbeie Saxonice, in Breviar. rer. memorabil. nuper à me edit. num. 43. In Ponto, infit *Plinius l. 2. c. 106.* fluvius *Astaces* irrigat campos, in quibus oves *nigro lacte* gentes alunt. At hoc non facile creditu est, addit *Liban. in disp. de lacte §. 23.* licet navigationes orientales in *Mosambique* Insula narrent esse gallinas *nigra carnis*, quarum decoctum sit instar *atramenti*.*

XVII.

Sudor porraceus.

Sudor porraceus.

Hujusmodi ab axillis Philiatri manantem in linteis deprehendit *Borell. c. 2. obs. 56. bilis porracea*, ut retur, sobolem. Canonicus quidam insignis Collegiate Ecclesie, ex humoribus biliosis quasi compactus, & inordinatæ diætæ studiosus, oleibus, in primis *porro sectili*, tantùm non quotidie vescebatur, semper tamen *ὀρεδωσάδιος* mansit, usque in autumnum, quò febri correptus erraticâ, principiis subitò obstans, ipsemet sibi parat pulv. purgant. ex solo rhabarbaro, expulsis *νάτω* humoribus pror-

prorsus viridibus, execrand. foetoris. Aliò die sudoriferum sibi propinat ex antimonio diaphoretico, à quo tam violentus subsécutus sudor, ut fidem vix meream longiùs veritatem recensens. Omnes per lectos substratos transfudabant humores, tota ferè cutis cum lintheaminibus *porraceò* tincta erat colore, superveniente crebriori syncope, quam tamen Dei gratiâ profligavimus.

XVIII.

Sudor lacteus.

Illustris quidam Ecclesiæ Cathedralis Canonicus, & Consiliarius Electoralis, curationem nodosæ podagræ, quâ terribiliter vexabatur, tentârat *lactis usu continuo*, singulaque, juxta leges medentium, accuratè observârat, quamvis sinè ullo levamine. Tandem inter atrocissima tormenta, Naturâ moliente opus, in sudorem satis copiosum incidebat, eumque *prorsus lacteum*, adeò, ut, quod seriò mihi dixit, *colorem, odorem, saporemq; lactis* torus spirârat, cum manifesta allevatione sui. Puerpera *Hamelienfis* ad *Visurgim*, insigni lactis copiâ abundans, sacculis *fol. menth. crisp. & flor. sambuci* refertis, utrique mammæ impositis, ex voto sibi eliciebat sudorem, adeò, ut non tantùm è mammis *lac* stillaret, sed etiam copiosè deflueret per scapulas, citra omnem molestiam. Aliam in *Cimbria* quondam vidi, pro augmento, quò carebat, lactis, crebriùs, & tantùm non quotidie, usurpantem herb. *fenic. cum flor. samb.* in lacte vaccino blandè coctam. A quo simplici remedio tanta *lactis* copia, ut singulis ferè noctibus, nisi utramque mammam emulgeret, in *lacte* cubaret *sudore*, quod ex ore mariti ejus refero. Vidit parens meus *Vaccha* in *Hassia* alium è cachexia in febrem malignam detrusum, qui *album* excrevit *sudorem*, & *lacti* ferè similem, at foetidum. Eò die decessit.

Sudor lacteus.

XIX.

Paralysis à Vermibus.

Puella rustica *Werdene* ad *Visurgim*, sex annorum, tota *paralytica*, à vetulis, barbironforibus, circumforaneis, Me-

Paralysis à Vermibus.

dico etiam, qui malebat videri, quàm esse, diu, at frustra, curata, tandem ad me defertur. Re altius expensâ, commodè occurrit observ. *Salmuthiana c. 1. 44.* Concludo igitur: malum hoc à *vermibus*. Nec me fefellit conjectura. Exhaustò enim vinò, è *rad. gramin. filic. gent. angelic. cich. fol. scord. fl. salv. hyper. cent. min. sem. tanacet. bacc. junip. fol. senn. rhab. &c.* confectò, expulsi sunt, juxta Parentum calculum, LXXVII, diversi coloris, magnitudinis & figuræ. Deducta deinde in balneum, & inuncta *unguent. nervino August.* intra XIV. dies integram & hilarem, Solius Dei misericordiâ, parentibus reddidi, cui laus & gloria nunc & in secula seculorum. Etenim

Non hac humanis opibus, non Arte magistrâ

Proveniunt, neque Te, Ænea, mea dextera servat:

Major agit Deus, atque opera ad majora remittit,

infit longævus Japis, redditâ Ænea salute, apud Virg. lib. 12. Æneid. vers. 427. seqq.

XX.

Pica inaudita.

Pica inaudita.

VIdi *Hasfordii* ad Moenum, in diœces. *Herbipolensè*, rusticam quandam mulierem gravidam, quæ maritum ad nundinas anniversarias comitans, de vario suo appetitu mira referebat. Quorum colonus *perrælus*, dixit fortè: *En Aente! friß einen Dreck.* Paulò post hic, solutis braccis, cumulum in gramine fumentem fecit & discessit. Mulier, idem simulans, sordidissimas *Viri feces adhuc calidas* (de exsiccatibus enim exemplum habet *Borell. C. 4. obs. 2.*) summo cum delectamento ingerit, Virumque insequitur. Qui tandem retrospiciens, odoremque planè *stercoreum* admirans, reliquias jentaculi adhuc aliquas in facie conjugis deprêndit, dicens: *Aente! was ist das?* facetur: increpat ille foetidum appetitum. Placatus demum à muliere conticuit.

XXI.

Quartana ab halece curata.

Quartana ab halece curata.

CAtè, ni fallor, Belgæ: *Ut à Sole*, ajunt, *nebula, sic ab halecibus dissipantur morbi.* Inò nunquam magis sterilis Medicorum

tum messis, quàm sub horum adventum, notante Amplissimo Tulpio l. 2. obs. 24. Femina Gothana à quartana fere consumpta, tandem ante paroxysmum tres integros, recentes, salitosq̄, haleces summo cum appetitu devorat, febre eâpse horâ feliciter depulsa. Adeò harengus Thuringorum, nectar & ambrosia, dicente Excell. Rolfincio de part. aff. l. 3. c. 2. p. 192. Tanto in pretio apud antiquos Boreales, ut etiam Christian. I. Daniæ Rex, Sixto IV. Pont. Romano, Anno 1474. raritatis ergò, ex tribus suis Imperiis, Dan. Suec. & Norvvag. miserit (1) asellum siccum, (2) halecem, & (3) mustelam albam.

XXII.

Quartana à Vermibus.

Domini Michaëlis Krummbügel | Consil. Camerae Guel-
ferbytanæ, famulus XVI. annorum, ipsis diebus canicularibus, quartanâ exquisitâ correptus, obtinet à me pulv. ex Rad. Quartana à Vermibus.
Falapp. Si. crem. tart. Ꝟß. Sp. diat. c. rhab. gr. xii. Mag. Falapp. gr. j. Quò ingens saburra phlegmatica, unâ cum multis Vermibus expulsa est, puerò ex voto restitutò, omniq̄ue insultu febrili penitus sublatò.

XXIII.

Figura Gammari in Mamma.

Primaria quædam femina audiens, à marito honestum Figura Gammari in Mamma.
quendam Virum ad prandium esse invitatum, varia in foro coemit, quæ inter & gammari. Quibus verò acceptis, forte supervenit famulus, nuncians: Herum suum hâc vice abs alio detineri, velle tamen coenæ interesse. Sic femina gammaros in ollam coniectos, & urticâ recenti contactos, interim, aliud tunc actura, in proximum cubiculum defert, ibique sub lecto suo reponit. Prandiò finitò, & marito ad publica negotia redeunte, ipsa, more suetò, quieti se tradit, obq̄ue liberiores respirationem, & intensum caniculæ æstum, tunc εν γαστρί η̄χουσα, à pectoris regione omnia vestimenta submovet, mammis partim

nudis prominentibus. Interea aliquis *gammarius* chelis suis librum, orificio ollæ superimpositum, protrudit, lectum conscendit, & usque ad *dextram* feminæ *mammam* lentius progreditur, cui firmiter adhæsit. Expergefacta illa, & valdè attonita, insanum vociferatur. Advolat famula, & tollit *gammarium*. Ipsa tandem peperit puellam, veram & accuratam *gammari* figuram in eadem *mamma* perpetuò gestantem, omnesque *cancros*, vivos pariter ac coctos, angue pejus & cane devitantem.

XXIV.

Mira Sectio Calculi.

Mira Sectio
Calculi.

AUdax sanè *Lethæi* istius *Amstelodamensis* facinus in præcendendo, sibi ipsi *calculo* apud *Tulp. l. 4. obs. 30.* Sistemus ei socium, sed in aliena cure audaciorem. *Henning. Kleinschmid/Barbitonfor Hôxariensis*, vocatus aliquando ad *Judæum, calculus vesicae* miserimè excruciatum; siquidem domesticis remediis in *penem* usque protrusi tenacissimè adhærebant, cum exigua spe salutis, eo saltem in loco. Vocatus ille, *totò pene ad scrotum usq.* apertò, & dissectò novaculâ, omnes exemit *lapillos*, quos vidi, manibus suis, vulnusque ex voto conglutinavit, diu adhuc superstitè *Hebræo*.

XXV.

Sudor verè melleus.

Sudor verè
melleus.

MATER mea gravida, in cellam aliquando descendens, reperit ingentem ollam *mellis* plenam, eòpsè die à patre meo, ipsâ quidem insciâ, emtam, quo de cupidè ultra libram cum dimidia, ponderis civilis, ingerit. Pater fortè superveniens, blandè increpat eam. Quæ pudore & terrore percussa, digitos mucconiò, è cingulo muliebri dependente, inflexò corpore, abstersura, ipsa genua tangit, vestibus tamen contacta, sicque è cella iterum ascendit. Istâ nocte incidit in *sudorem verè melleum*, ut pater, dulcia hujusmodi averfans, surgere, aliumque

que lectum sibi quære coactus fuerit. Nihil aliàs inde detri-
menti cepit genitrix. Me cùm postea pareret, aviaque latam
maculam supra dextrum genu meum planèque *flavam*, adhuc
conspiciam, animadverteret, recordabatur Parens historiæ
antè gestæ. Conf. *Rhod. c. 3. obs. 68.* ubi similem ferè offendes
narrationem de *melleo sudore*.

XXVI.

Urina à verberibus provocata.

PUella triennis *dysuriâ* molestè vexata queritando ejulando-
que miseriam doloresque suos contestans, à moroso vitri-
co, affectûs nescio, sæpius castigabatur ferulis, fletu quidem
auctò, subsequente autem largò urinae profluviò. Cognitò er-
rore malum emendavimus. Ita *Th. Campanella*, Ord. Prædi-
cat. Monach. l. 3. *Medicin. c. 5. art. 12.* de Principe Venusinae
refert, quòd nunquam alvum deposuerit, nisi *verberatus* à
servo ad id ascito.

Urina à
verberibus
provocata.

XXVII.

Purgatio ab ovis induratis.

LUDOVICUS ab Hegern quoties ventrem purgare vult, *ovam ad*
duritiem cocta ad saturitatem comedit, & ita sibi medetur.
Similem historiam vide apud *Alex. Bened. l. 19. c. 33.* Planè ta-
men contrarium, morte etiam subsequente, ex *Brasavola* no-
tat Cl. *Mæbius l. 4. Instit. Med. Part. 2. c. 5. p. 496.*

Purgatio
ab ovis in-
duratis.

XXVIII.

Terribilis catalepsis.

ERUDITUS Artis nostræ Studiosus, jam inclytæ civitatis Med.
Ordinarius G. S. T. Amicus adhuc conjunctissimus, in ce-
lestri quadam Academia nuncio è patria sua inter lucubrati-
ones matutinas, de Parentis excessu, accepto, subito, dextrâ te-
nens calamum, lævâ libellum, oculis in mensam fixis, immo-

Terribilis
catalepsis.

tus obrigit, trunci instar. Erat totalis congelatio spirituum animalium, menti ac imaginationi inservientium, adeò omnia rigida & immobilia. Ita sedit XIX. hor. eandem figuram retinens. Tandem ex vicino oppidulo supervenit contubernalis ejus, tunc ebrius, & horum planè inscius, rens, fortè in terrorem sui, hanc instituisse tragoediam; Eja, dicebat, *Georgi*, tu equidem larvame non terrebis. Arreptò igitur vitrò, in quo *Spiritum vini adusti* servabant in cubiculo, propinat socio suo. Cùm non responderet, adhuc, quid actum foret, ignarus, de-
tentâ super vertice ejus ampullâ: *Si non responderis*, ait, *te baptizabo*. Quèis dictis capiti aliquid, joci causâ, instillat. Interim ex ebrietate fortè, vacillantibus pedibus, labitur in terram, subversò *Georgii* sedili, fractòque vitrò, omni, quem continebat, Spiritu vini super eum effusò. Ex quo casu, terrore & *baptizatione* (ut sic loquar) sibi redditus, de lassitudine & gravitate totius corporis diu conquestus, in integrum tamen restitutus.

XXIX.

Quartana ab epilepsia curata, & contra.

Quartana
ab epilepsia
curata
& contra.

PUella rustica in quintum usque mensem à *quartana* malè cruciata, in *mensium suppressionem* incidit, quam tertio die sequuntur convulsiones epilepticæ, singulis postea diebus, circa vesperam plerunque, repetitæ, feбри autem penitus cessante. Subsequitur tandem *quotidiana*, quæ denuò sustulit omnem convulsionem, puellâ adhuc valente. Adeò *convulsio* feбри superveniens salutaris erat, & contra *febris* convulsionis remedium.

XXX.

Secundina retenta manu tuto extracta.

Secundina
retenta
manu tuto
extracta.

PUBLICA ventilationi in Reg. Acad. *Hafniensi* hoc argumentum olim exposuit ὁ *Σαυμάσιος καὶ Χαρίεσσαν* D. *Thomas Bartholinus*, *Arctoi* Orbis decus perpetuum, Præceptor desideratissimus;

tiffimus, idque repetit fufius *Cent. 5. hift. anat. 39.* Cujus experientia & ratione fretus, in difficili puerperio *Joanna Gronese* feldin | *Joh. Burcardi Schoffi* Conjugis, infante tandem, licet mortuo, expulfo, fuafi, ut *retentas fecundinas* (medicamentis incasum adhibitis) perita mulieris manu extrahi curaret. Illa confidens dexteritati meæ, totum negotium committit carnificis *Höxariensis* viduæ, mulieri prudenti, & in hujusmodi casibus expertæ, quæ cuncta peregit feliciter citra dolorem, citra omne, quod alii prædixerant, periculum. Bellè enim optima *Joanna* diu post valuit, plurium liberorum mater.

XXXI.

Odontalgia, visò medicamentò, sedata.

Honestissima Virgo annorum XVII. *dentium dolore* ultra biduum excruciatà, ut lachrymas & gemitus inter sederet, me tandem vocari jubet. Accedens compono pilulas, cavitationi dentium saltem immittendas. Quævis visis, totum contremuit corpus, subsequente vomitu, à nausea concitato, & capse horâ omnis desit dolor, pilulis à puella in fimetum coniectis.

Odontalgia, visò medicamentò, sedata.

XXXII.

Tertiana frigidò & largiori potu perfecte curata.

Inter summa acutarum febrium remedia *potum frigidum* tempestivè adhibitum ponit *Pergamennus IX. M. M. 5.* inquit: *Potio frigidaæ extinguit febrem, Naturam robustam reddit, ut deinceps per alvum & sudorem expellat, quacungq; noxia sunt.* Idem testatur *IV. de rat. vict. in acut. t. 12.* Adde sis *Schenck. VI. obs. 10. Kerger. de Ferment. Sect. 3. c. 3. p. 244. Willis de Febris c. 8. p. 163.* qui nervosæ dabit rationes. Cùm in Reg. ac Equestri Danorum *Sorana*, in ædibus Excellentissimi Domini *M. Hieronymi Weizii*, Eloqu. P. P. Civis & Hospitis mei honoratissimi, studiorum gratiâ, commorarer, *tertianâ* circa caniculares correptus, temtis omnibus medicamentis, spretâ Venæ sectione, nec ullis diætæ legibus observatis, adolescens, quid ponderis

Tertiana frigidò & largiori potu perfecte curata.

haberet hæc doctrina Veterum, in meipso experturus, unâ vel alterâ horâ ante paroxysmum, descendo in cellam frigidissimam, confidens in arena, togâ abjectâ, prægrandemque cantharum *temioris cerevisiæ* plenum, (puram enim aquam averterfabar,) inque frigidam ab ipsâ aurora collocatum, hilariter vicibus aliquot exhaurio, & jamjam instante paroxysmô in orto, ædibus vicino, variis commotionibus, exercitiis & cursitationibus tamdiu me defatigato, donec sudore totus perfusus conciderem, inque molli gramine sub umbra arborum suaviter obdormirem, nullô subsequente paroxysmô. Tribus vicibus id repetivi, & ultra *decennium* ab omni febre securus vixi. Quod cum audiret *Weizius* meus, ingenuè fassus est, se olim *Gedani* eâdem febre detentum, in accessu paroxysmi altum conscendisse montem, & capite mitrâ palliôque benè ob- & involuto, ex vertice ad radicem ejus conglomeratum se devolvissè aliquoties, febre penitus cessante.

XXXIII.

Penna anserina cum urina rejecta.

Penna anserina cum urina rejecta.

Fistulam octo digitos transversos longam, deglutitam, & tertio die per alvum excretam depinxit *Magnus Bartholinus* c. 1. hist. 59. officula per urinam rejecta, idem Tom. 2. Eph. Germ. Cur. obs. 3. & *Borell.* c. 2. obs. 5. ac alii complures. Dederam juveni XXVI. annorum vomitorium è *Sale Vitrioli* & *rad. asari*, monens, ut futurum Naturæ conatum ipsemet adjuvaret. Intrudit pennam anserinam. At ecce! vespa fortè prætervolans dextræ infigit *Vulnusculem*; quam incautiùs retrahens, pennam digitis elapsam, improvisò deglutiit. Hinc maximè consternatus me accedit. Idtui vespæ imposui *theriac.* immistis foliis recentibus *salv. acut.* cetera commisimus Naturæ. Non vomuit quidem, verùm quinquies alvum cum *euplogia* deposuit. Quartò abhinc die manè urinam summo cum dolore guttatim excernit, mox, sufflaminato halitu, membròque *salivâ suâ* illitò

litò , cum insigni strepitu profluxit rubicunda , inque ea *pen-
na hæc anserina.*

Fig. II.

XXXIV.

Paralysis solâ irâ curatâ.

Jacob. Rosenbusch / opulentus in Holsatia colonus, diu de- Paralysis
solâ irâ cu-
rata.
cumbens *paralyticus*, tandem à filiis ad vehementiorem irri-
tatus iram , ut totus in fermento jaceret. Cùm omnes fini-
stri quid sperarent, faustissimè tamen ei cessit. Accensò enim
calore naturali, & spiritibus fervidioribus & igneis quasi factis,
utiq; roborati sunt nervi, absumentis humoribus crassis impactis,
lentâque pituita liquefactâ, & à calore p. n. consumtâ, ut im-
munis evaserit æger. Adde sis *Valleriol. l. 2. obs. 4.* Adeò salu-
taris aliquando *phlegmaticus* ira.

XXXV.

Diarrhœa picea.

Vir XLVI. annorum, modestus, eruditus, sincerus, & ex- Diarrhœa
picea.
cellens *hypochondriacus*, post usum *acidularum Pyrimonta-
narum*, tertio statim die circa vesperum *diarrhœâ*, licèt saluber-
rimâ, correptus, materiam planè *atram & liquidam, picis in-
star*, per alvum excrevit citra molestiam, quolibet ferè die o-
cties, ut ab acidulis, suafu aliorum, abstinerit. Verùm pejus
inde habens, me monente, ad eas regressus, *piceâ* istâ materiâ
semper excretâ. Usus interim aliis deoppilantibus, tandem vi-
sceribus robur addidit, nunc quasi modò genitus pancreaticè
vivit.

XXXVI.

Epilepsia à melle.

Habit Parentis meus *cattum*, mellis cupidissimum. At quo- Epilepsia
à melle.
tiesid lambebat, seu vorabat, toties fiebat *epilepticus*. Sic
de *cholera* ab esu mellis *et hali* vide Cl. *Binninger. Cent. IV. obs. 15.*

XXXVII.

XXXVII.

Afelli cum lochiis rejecti.

Afelli cum
lochiis re-
jecti.

Vomitum eos à *cachectico* rejectos narrat Cl. *Binninger. c. 4. obs. 3. & Ambros. Parvus l. 19. c. 3.* scribit: Ludovicum Duretum post longum morbum excrevisse cum urina animalivum, colore rubrum, cetera *millepedi* simile. Nos *Ephem. Curios. Ann. 5. Observ. 234.* diximus de femina puerpera variis & insolitis symptomatibus excruciatâ, quæ tandem vel *mille erucas*, & diversi coloris vermiculos, evomit. Aliam novi, quæ cum lochiis, ritè à partu fluentibus, ferè centuriam *afellorum* vivorum (*Keller, Würm*) excrevit, à quibus tamen nunquam, quod scivit, tormina ventris senserat. De *scarabais solaribus* per alvum excretis vid. *Timæus à Guldenslee l. 3. cas. 19.*

XXXVIII.

Veneris phtiriasi consumtus.

Veneris
phtiriasi
consum-
tus.

De *lue Venerea* verè *verminosa* latius egimus in *Cynograph. nostr. Sect. 4. c. 9.* Quam cum perlegeret Eximius quidam Naturæ Artisquæ Consultus, Dn. E. Q. M. D. sequentes literas ultrò mihi transmisit. Anni, nî fallor, nunc sunt XXVII. quòd gradu & insignibus Doctoralibus ornatus ex Latio in patriam redierim, ab illo die perpetuæ praxi addictus. Quid notârim, seu effecerim, judicent alii, qui me nôrunt familiariùs. Ego quippe simplex modestiæ cultor vana hominum elogia nec capto, nec cupio. Deus & proba conscienciâ mihi omnia. Interim ne nescias velim, me ab omnibus, quotquot excussi, scriptoribus in indaganda vera *luis Venereæ* causâ nondum solidè instructum, sed potius dubium ex dubio enatum. Lectâ autem dissertatione tuâ de hac materia, dexter mihi salit oculus, & vix me continui, quin *Euphræ* exclamârim. Equidem nova videntur primâ fronte, quæ eruditâ crenâ delineâsti, videntur *ἀνίσταται ἀπὸ τοῦ ὄρατος*, at si quis ea ad sobriæ rationis & oculatæ experientiæ lancem expenderit, victas utique dabit manus. Ceterùm in

in obsidem bonæ mentis ecce! observationes aliquot à me olim collectas, & Tibi forsân utiles.

Nobilis Gallus, quem ipsemet *Lugduni* vidi, à continua & immodica Venere adeò omnia viscera, humores, totamque massam sanguinis corruerat, ut *sceleti* instar, seu larvæ, quod deportabatur, jaceret; ire enim amplius tunc non poterat. Erumpunt tandem ex corruptissimo sanguine per universa cutis spiracula minutissimi & vix sensibiles *pediculi ruffi*, qui dies noctesque horrendis eum excruciant tormentis, pungendo, lancinando, rodendo &c. Ex oculis in nares, è naribus in os & palatum reptabant pusilli hi carnifices, & nullus ferè porus ab iis immunis. Lachrymæ, sputum, urina, feces, & omnia excrementa animalculorum plena. Inde tandem mors miserrima. Et ô utinam mortuo saltem pepercissent! Alium *Neopoli* offendimus, qui in eadem navi navigans, corpore bene prius, quantum licuit, repurgatò, eòque aqua aloetica ablutò, *ferrea cista se* inclusit, rens, ibi latere tutum. Sed spes eum egregiè sefellit, eòdem fatò crudeliter extinctus. Nemesis accessisse divinam, eamque specialem, non equidem inficiabimur, interim causas ipsa dicitat Natura. Adeò Veridicus, quem citasti, *Syracides* XIX. 3 ubi in Scholio suo marginali *Luth.* catè addidit *Läuse!* quod probè notandum.

XXXIX.

Pertinax cephalæa cum tumore verminoso in venereo.

Alius famosissimus *Venerereus*, quem in *Academia Dolana* vidi, tam horrendâ & pertinaci *cephalæa* postea correptus est, ut in rabiem quasi actus, caput ad parietes & saxa alliserit. Tandem ab agyrta, cui se commiserat, dantur X. gran. laud. opiat. à quibus quietior factus obdormivit. Sumisit deinde *er-rhinon*, à quo crebrius sternutavit, excretis semper (ast summo immani que cum dolore, & lethali fere animi deliquio,) per nares *vermiculis*, minutis quidem, sed planè *cruentis*, *duobus nigris punctulis*, *oculorum loco*, in capitulo notatis, *quadrupedibus & villosis*,
Dec. II. Annus V.
d

Pertinax cephalæa cum tumore verminoso in Venereo.

villosis, furcellam hamatam acutissimam, caudæ loco, trahentibus. Sic quievêre aliquandiu tormenta. Interim insignis tumor, ovi gallini magnitudine, cum summa inflammatione & dolore pungitivo, ad sinistrum prominet testiculum, qui solò illitu *olei mercurial.* potuit sopiri. Ad maturitatem demum perductus & ruptus adhuc 57. effudit *vermiculos*; Ita quidem hac vice sibi quadantenus redditus ille, ut citrà dolores vixerit, quò fatò tandem extinctus sit, nescio.

XL.

Caries dentium, tiliarum, ossis nasi &c. in Venereo.

Caries
dentium,
tiliarum,
ossis nasi
&c. in Ve-
nereo.

SEDUM olim *Monspeli* Juvenis, foedissimâ hâc lue extincti, sputidum cadaver, cujus, præter corrupta viscera omnia, ossa brachii, tiliarum, palati, nasi, ipsumque cranium maximè cariosa erant, ut in pulverem fere sponte collaberentur. Ex motibus intestinis vivi quid subesse facile animadverti potuit, non secus ac in carie casei cernimus. Hic pulvis, curiositatis gratiâ, à Chirurgo in Scatula collectus, domique asservatus, eò olim absente, à conjugè ejus vicinæ puellulæ datur pro exsiccanda inguinis excoriatione, rente, esse cariem, seu farinam teredinis. At puella eâdem lue infecta miserè periit.

XLI.

Lue Venereâ infectus totus Verminosus.

Lue Vene-
reâ infe-
ctus totus
Vermino-
sus.

TERRIBILE & ἀπίστων fere, quod recitabo, verum tamen *Bononiensis* quidam adolescens XVIII. annorum, ocyùs ad hunc ignem accedens, miserè consumtus eòdem. Totus enim factus est *Verminosus*. Rejecti *Vermiculi minutissimi, & visum fere, etiam acutissimum, effugientes cum urina*, qui continuum vesicæ pruritus, & assiduum mingendi desiderium excitabant; Rejecti iidem cum *semine*, ut ipse fassus est. Hinc continuum libidinis œstrum, & pruritus perpetuus. Exclusi aliquando tales cum *sudore fatidissimo*. Nec *sputa* (nocturna in primis & matutina) iis carebant. Tandem calore nativò, & humido radicali, ab
astu

æstu hoc penitus extincto & absumpto, eopse, quò decessit, die innumeris prorepere, totumque fere implevere feretrum. Conf. quæ de *Scorbutici* cadavere *pediculis* scatente refert *Möllenbroccius* de *Varis* p. 14.

XLII.

Penis cum scroto à pediculis corrosus & consumptus.

F *Lorentia* habuimus *Siculum*, hominem vagam libidine inextinguibilem, cujus hircus, supercilia, & penis *pediculis* istis, quos gallicè *Morpions* dicimus, adeò plena, ut paucas intra horas totam scatulam eorum plenam collegerit. Pruritus & morsus in partibus istis continuus. Hinc fricationibus crebrioribus humores magis magisque allecti, dolores auxere insigniter, donec tandem membrum genitale totum molle, flaccidum & putridum, unam cum *pediculis*, frustatim decideret, reliquam parte Arte demta, ægrò autem gemitus inter & cruciatus miserè pereunte.

Penis cum scroto à pediculis corrosus & consumptus.

XLIII.

Lues Venerea citra contagium contracta.

R Ectissimè hoc asseruisti, idque hanc confirmatur historià. Eruditus quidam *Juvenis Austriacus*, laudabilis alioquin (saltem inculpata) vitæ, morumque elegantiam conspicuus, qui nunquam cum sexu sequiori rem, seu commercium, habuerat, somniis plerumque *Veneris* subinde divexatus, crebriores patiebatur *pollutiones nocturnas*. Has declinaturus, impressam sibi fortiori phantasia, quasi *Succubam* hanc vel istam, per quietem sibi visam, tunc haberet, semen frequentius & copiosius effudit in lodices. Quò exercitio postea tantum non omni nocte, interdum etiam, acrius reperitò, coepit totus contabescere & pellicere, tanquam lucerna punica, tota ejus temperie notabiliter labefactata, appetitumque penitus prostratò, quem vino generosiori denuò excitare studuit, cum insigni *Veneris* augmento. Denique detestanda hanc libidine nocturnam & solitariam publicè sibi contraxit *noctis illam torturam*, ut *Helmont*, luem hanc

Lues Venerea citra contagium contracta.

vocitat. Citiùs tamen, quod notavi, quàm alii infecti, curatus, cautiùs mercari didicit.

XLIV.

Quartana Infantis in utero.

Quartana
Infantis in
utero.

INfantes, citra ullum vitæ errorem, à matribus contraxisse *quartanam*, asserit quidem *Fernel. 4. Pathol. 14.* sed sine exemplo. Unicum, quod nobis obvenit, Tibi dabimus *Annam Dorothæam Meisenthurm /* militis cujusdam sub Nobilissimo Chiliarcha Monasteriensi ab *Erberfeld /* conjugem, tertiâ vice tunc gravidam, alterò statim mense pertinax invaserat *quartana.* Ultimis mensibus in & ante paroxysmum embryonem maximè inquietum, tremulum, & ab uno in aliud latus sese volutantem manifestè sensit, ut tristem sibimetipsâ prædiceret eventum. Tandem, superatò eòdem die terribili paroxysmò, circa decimam vespertinam peperit *filiolam*, quæ unâ eademque horâ, unâ cum matre, febris ista miserè affligebatur. Vidi miserrimam puellulam, stupens sanè, qui tenerrimum corpusculum, septimam usque in septimanam, tam graves sustinuerit insultus. Mater tandem, Dei misericordiâ, convaluit.

XLV.

Inaudita colicæ curatio.

Inaudita
colicæ cu-
ratio.

Varios eorum historias, qui *solo purgantium auditu, visu, gustu, odoratu, retentione in manibus, inunctione, &c.* feliciter evacuati fuère, collegit Curiosissimus noster ARGUS, D. D. *Francus, Amicus Venerandus, in Sat. Med. Cont. 2.* Vidit Pater meus *Hirschfeldia Equitum Magistrum*, qui ex pertinaci alvi suppressione, quâ crebrius vexabatur, terribiles *dolores colicos* sustinens, omnia profus medicamenta, etiam clysmata, angue pejus & cane fugiebat. Assidebat lecto ejus conjux, ulnis gestans puellam unius anni, quæ fortè in sinum genitricis *sordes* rejiciens, ingratum (saluberrimum verò) nauseanti patri afflabat

afflabat odorem. Ocyùs enim ille surgens *ἀνω γὰρ καὶ κάτω* purgebatur, explosis simul *multis flatibus*, omni dolore istò die sublatò.

XLVI.

Mammæ cancrose verminantes.

Honestissima conjux Optimi mei *Cortnummii* è mamma sua Mammæ cancrose verminantes. plusculos eruebat. Alia *Hafniensis* maximè etiam conquesta de *vermiculis*, quibus interdum extractis, pruritus quasi pausam faciebat. Ex Nobilissimæ cujusdam Matronæ dextra mamma *perfectè cancrosa* non semel hâc manu longiores & *candidos* exsculpsi. Ante biennium in utraque rusticæ feminae mamma *quinq;* inveni *subruffos* & *pilosos*. Duo etiam hujus rei exempla mihi olim retulit Brunsvigæ *D. D. Laur. Gifeler*, Phys. *ibid.* Ordin. *Curios. Hippocrat. I.* Amicus & Collega, dum viveret, fidelissimus, præter id, quod habet *in Eph. nostr. Cur. Ann. 1. Observ. 148.* Adde, si placet, observ. *Isibordi ab Amelunxen de Eufemia in Breviar. rer. memorabil. nuper Norinbergæ à me edito.*

XLVII.

Stupenda vis veneni bufonii.

Communicavit nuper mecum *D. D. Joh. Adam. Zapffl* Stupenda vis veneni bufonii. Ar-
chiater olim Saxo-Meyningensis, nunc Med. Vinar. Amicus honorandus, casum rariorem, quem si ocyùs obtinuisssem, utique schediastmati meo *de Bufone* commodè innecti potuisset. Nuncigitur, A. L. accipe.

Thuringus quidam in sylvam aliquando excursurus, offendit in agrò inusitatae magnitudinis *bufonem*, quem lapide petens, eundem à corpore bestiola resilientem, & jam (ut fastus est) venenò ejus madidum, eâdem reassumfit manu, jactu repetitò. Succedit inflammatio dextræ valdè dolorifica, efflorescentibus in ea pustulis vesicisque viridibus, lutei planè ichoris plenis. Mox tota manus cum dimidio brachio immensum intumescens, ad XIV. dies horrendos peperit cruciatus. Adeò difficulter hoc virus expelli poterat. Alterò, imò tertiò annò,

circa idem tempus, quo cum *bufone* duellum habuerat, malum cum omnibus symptomatibus recruduit, Dei tamen gratiâ, & expertâ Medici manu faustè profligatum. Quartô annô idem metuens bonus Thyrigeta, consuluit laudatum *D. D. Zapsium*, qui catè respondit: Subesse adhuc fermentum aliquod venenatum, radicaliter eliminandum. Commodè huic tunc incidebat historia Principis cujusdam, qui, arreptâ forsân ex errore *viperâ*, (rens, vulgarem esse serpentem, quos aliàs captare erat solitus,) *eine Kupfer-Schlange* / seu dipsas quæ dicitur, & quatuor in ore habet dentes caninos, seu hamulos, in digito abs eadem morsus est. Subitò intumuit totum brachium planè jam fuscum, & verberibus quasi, seu lineis, rubicundis pictum, vel distinctum, cum immensâ siti, & crebriori, eâque maxime terribili, syncope, omnibus bezoardicis frustra in auxilium vocatis. Tandem de ipsius, quæ momorderat, viperæ, in ollam conjectæ & calcinatæ, pulv. (quantum cultri cuspis capere poterat,) internè ei datum. Reliquus cinis, vinô superinfusô, paululum ebullit, deque hoc ægrotus calidè bibebat, subsecuto largissimo & foetidissimo sudore, lodices & lintheamina *croceo* quodam colore tingente, cessantibus deliquiis, siti, aliisque symptomatibus, & Principe tandem feliciter restituto. Hanc historiam *Zapsius* noster ruminans, similiter tres *bufones* calcinavit, & Thuringo suo per triduum sequentem pulv. bezoard. propinavit.

℞. Rad. anthor.

contrayerv. ãã gr. vj.

Off. *bufon.* ad gryf. color. calcin.

Spin. viper. ad nigred. calcin. ãã gr. xij.

bez. Solis gr. v.

lap. bez. or. gr. iij. M. S. *Schwitz-Pulver auf einmal.*

Instante nunc tempore, quô malum istud *bufonium* olim recrudescere sueverat, nihil omninò sensit ille, præter intolerabilem dextrâ prurimum. Quintô annô, sumtis antè duabus dosibus pulveris

pulveris jamdicti, nullam prorsus sensit molestiam, bellè postea valens.

Sicubi virus, ibi etiam Virtus. Sanè in sævissima ista peste, quæ XX. abhinc annis, & quod ultrà labitur, totam vastabat *Angliam*, nil magis profuit, quàm sequens pulvis, cujus descriptionem idem *Zapsius* ab Amico quodam Anglo bonâ fide accepit, ego verò, ob salutem publicam, ultrò communicabo.

R. Flor. sulphuris ʒʒ.

lact. sulphuris ʒij.

fulph. antimonii aurat. ʒij.

bufon. ad color. ciner. calcin. ʒij.

(vel cor. loco Sal. fix. bufon. (ne terreat te, quæso, do-
fis,) ʒij.)

CC. philos. calcin. ʒvj.

corall. rub.

terr. lemn.

sigill. aã ʒiʒ.

ambr. gryf. ʒj.

Rad. zedoar.

Zingib albiss. aã ʒiʒ.

Ol. cinam. ʒj.

Sal. succin. volatil. ʒij.

M. F. l. a. pulv. S. in Vitro.

XLVIII.

Mutitas à febre ardente sublata.

Canutus Olsen / Norvagus, adolescens XVI. annorum, val-
dè phlegmaticus, ideoque catarrhis subinde obnoxius, ab
ipsa infantia sermonis usu destitutus, incidit tandem in *febrem*
ardentem, quâ, copiosâ humiditate & phlegmate circa vocis in-
strumenta fortè tenaciter impacto, tandem exustô & consumtô,
organisque vocalibus ad munus suum aptioribus redditis, subi-
tò, indistinctè licèt, fari cœpit, promptè postea & expeditè, ut
bonâ fide mihi retulit *D. Ambros. Rhodius*, Med. & Mathemar.

Mutitas à
febre ar-
dente
sublata.

in signis,

inſignis, inque Gymnaſio Chriſtianæo apud Norvagos Prof. Regius, Amicus, dum viveret, exoptatiſſimus. Sic *Ægles*, Samius athleta mutus, cum ei victoriæ, quam adeptus erat, titulus & præmium eriperetur, indignatione accenſus *vocalis* evaſit. *Val. Max. L. 1. c. 8. ext. num. 4.* Adde *Cræſi* filium apud eundem *L. 5. c. 4. ext. num. 6.* Conf. *Vol. 1. Act. Med. Hafn. obſerv. 71.* De muto à percuffione curato vid. *D. Desgrands Prez. Med. Gratiopolitan. in obſ. Riverio communicat. num. 2.* Tantum aliquando valet ſola animi Vehemens incitatio, quâ calor naturalis, à frigida humiditate obrutus, accenditur & ventilatur, ut, ſpiritibus fervidioribus factis, ſicquæ nervis roboratis, craſſisque humoribus conflagratis, vel abſumtis, clauſtra & impedimenta vocis ſolvantur & rumpantur.

XLIX.

Vacca pulchrè monſtroſa.

Vacca pulchrè monſtroſa.

Vidit parens meus *Francofurti* ad Moenum *vaccam ruſſam*, in qua ſingularia hæc cum ſtupore annotavit: (I) Tota elegantè *ruſſa* erat, exceptâ fronte, & benè conformata, *caudam* verò habebat *equinam*, *albam* & *criſpulam*. (II) Ubera VI. ſingula *atris niveisq. maculis* perbellè diſtinctâ. (III) In alba fronte *ſubſtævam crucem*. (IV) Cornua *capriniſ* ferè ſimilia, ut ex annexa figura venuſtiùs videbis.

Fig. III.

L.

Quartana ventriculo ſuillo citò tutòq. curata.

Quartana Ventriculò ſuillò citò tutòque curata.

HEnning. *Kleinſchmied* quo de ſuprà, ingenuè mihi faſſus eſt, ut vix pedibus amplius inſiſtere qui viſſet, appetitu adèd proſtrato, ut non perferre potuerit odorem ciborum coctorum, ſine aliquali *lipothymia*. Tandem mirâ dulcedine, & ſuaviſſimò odore, *toſti ventriculi ſuilli*, in ædibus *Vicini*, captus, tribus anteparoxyſmum horis, integrum eum, ex liberalitate hoſpitis,

ris,

Fig: 3. p. 32. app:

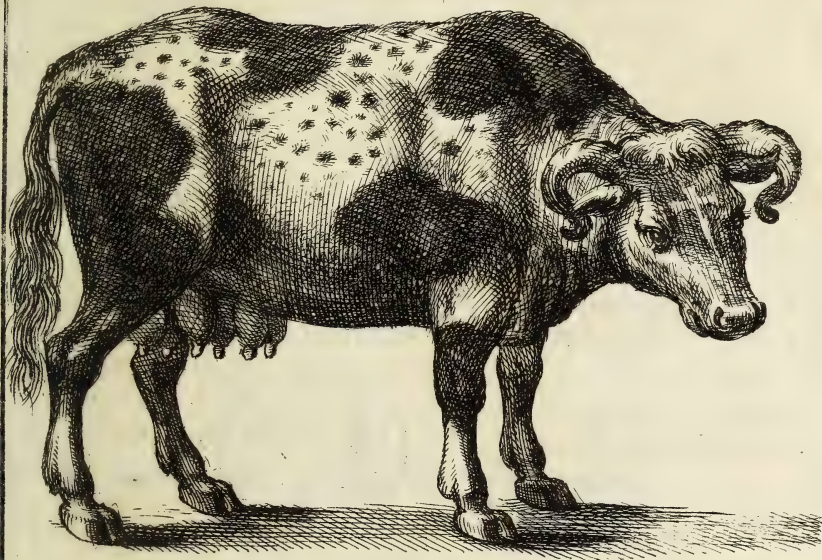
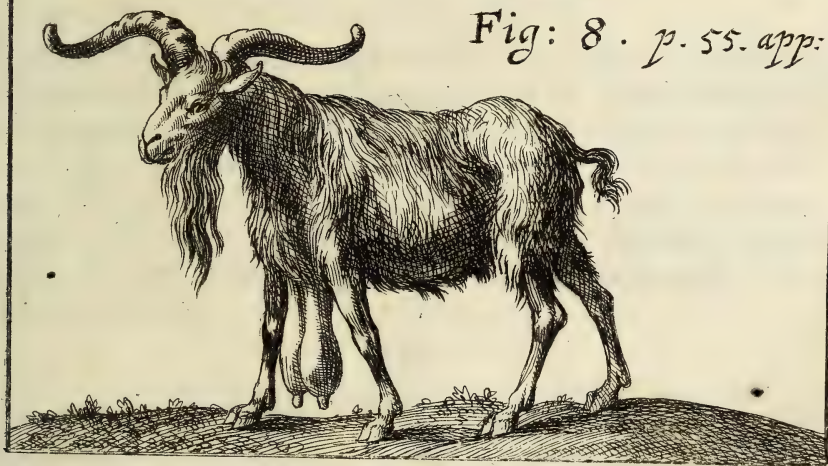
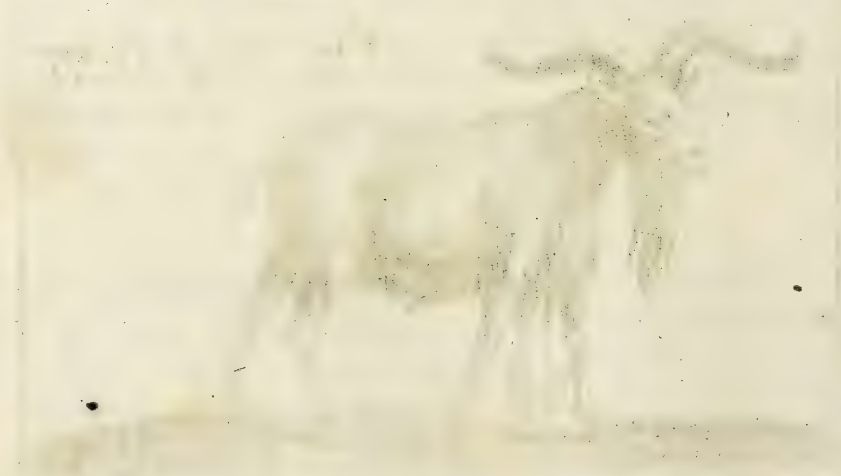

Fig: 8. p. 55. app:

tis, avidissimè voravit, feбри ab illa hora, usque ad excessum penitus cessante. Sic ab *ostreis comestis* phthifica ferè deplorata paucos intra dies sanata, nupsit postea, & peperit feliciter ac frequenter. *Lindan. Med. Physiol. c. 15. art. §. 33. p. 698.* Adde, *Tulp. L. 2. observ. 8.*

LI.

Mictio nunquam sine alvi dejectione.

Ventrem haud posse solvi, nisi insimul libertas vesicæ ac Mictio cedat, ex lepidā Cl. *Olearii* hist. Persica, ab Excell. *Langio* nunquam allegata in *Miscell. Curios. Med. num. 6.* fusiùs videre est. At u- sine alvi dejectione rinam sine alvi dejectione non emisisse, singulare quid. *Justus Caspar. Sichelmann* / indefessus Jurisprudentiæ studiosus, Amicus meus in Belgio, sanctè mihi affirmabat, se nunquam ab ipsa pueritia, imò infantia, *minxisse*, nisi simul *alvum deposuisset*; & ipsemet ego hujus rei testem me sisto. Quoties enim *vesica* erat levanda, toties quoque quærebat *secessum*.

LII.

Vermes in sura Infantis.

Puella *Beverensis*, annorum forte IIX. cœperat claudicare, Vermes in tumore in *sura*, cum inflammatione levi, prominente. *Suc-*cessère dolores aliquando terribiles, cum crebris convulsioni- *sura* *Infan-* bus, & extrema macie. Morbus credebatur à Veneficio indu- *tis.* ctus. Tandem verò rumpitur abscessus, ex quo *multi Vermicu-* *li nigri, scarabais,* seu cervis volantibus, haud absimiles, prore- psère. Confer, si vacat & placet quæ in *Cynograph. nostr. Sect. 4.* *c. 6. §. 3.* diximus.

LIII.

Papilla dextræ mammæ nigra & crinita.

Rustica mulier monstravit *Cortnummio* nostro *mammam* Papilla *dextræ* *dextram* benè conformatam, nisi quòd tota *papilla* ab ipsa dextræ *nativitate nigerrima* fuerit, & *venuste crinita*. Abrasis aliquan- *nigra &* *do* *crinita.*

do à circumforaneo novaculâ pilis, omnimodam fere *cacitatem* sibi accersivisset, nî docta Medici manus ocyûs obstitisset. Postea maritus in somno ei aliquoties forcipe præsciderat, inque eundem lapsâ affectum, cum pertinaci *cephalæa*. Cum nihil inde molestiæ unquam sensisset, & bellè aliàs valeret, suspicionem cancri exemit *Cortnummius*. De *Odontalgia* à rasura barbæ *sub. ab Ambrunxen in Brev. rer. memorab. n. 30. & de cacitate* à barbarâ. *Th. Barthol. C. 3. epist. n. 67. p. 275.*

LIV.

Pulli gallinæ in Ventriculo & vulva hominis nati.

Pulli gallinæ in Ventriculo & vulva hominis nati.

Vidi morionem Principis alicujus, qui, me præsentem, aliquando *integrum & recens*, non coctum, *ovum* unâ cum putaminibus, promptè deglucit, & hanc artem crebrius exercuisse dicebatur. Quid verò tandem fit? elapsis aliquot diebus tormina Ventris sentit. Datur ei *infusum tabaci*. Vomit insigniter, ejectione simul *pullo gallinæ, implumi, & mortuo*, omnitamen numero perfectò. Fortè ovo huic, è nido protracto, jam tunc incuberat gallina, (erat enim tempus vernale,) ut delineamenta pulli in eo fuerint, quæ demum in Ventriculo consummata, ut tandem, ruptò ovò, animalculum hoc exclusum sit. Virgini *Westphalæ*, è biliosis & mordicantibus mensibus, impetuosius aliquando manantibus, ulcera in pudendo plurima enascebantur, quæ longiùs serpentina cutim maximè erodebant, cum perpetuo pruritu. Juisû vetulæ, totam vulvam obtegit emplastrò *de lapide calaminari*, quod ulcuscula quidem exsiccavit, sed labia pudendi simul conglutinari coepit. Puellâ, ejusdem anûs consiliò, dilatatis genitalibus recens *ovum gallinæum*, linteolo involutum, diu noctuque aliquot septimanis indidit, & ita, ob vitam, quam agebat, sedentariam, continuo in ventre gestavit. Tandem *mollius* deprêndit *ovum*, ut rupturam metueret. Promit, & ecce rimulam in eo, mox *piipientem* manifestè audit *pullum*. Quæ novitate rei perterrita statim surgit, foetum suum in sterquilinum abjectura. Detenta autem à socia sua, fortiùs dum premeret, *absolutus* prorepsit *vullus*

pullus gallinaceus. Sic *Livia* Imperatrix fertur ovum tamdiu gremio fovisse, donec ex eo foetus exclusus. De *ovis à cane* in Thuringia, & *fele* in Westfalia exclusis vid. *Cynogr. mea Curios. Sect. 2. Membr. 3. c. 2. & Brev. rer. memorab. lib. ab Amlunxen num. 21.* Imò de *ovis crocodili & serpentum*, sine ullo incubatu, à calore tantum solari & fornacis, tandem ruptis, & animalcula effusis vid. *D. D. Borrich. tr. de Hermet. Egypt. sapient. c. 10. p. 270. & nos infra num. 71.* Adde sis *Cass. Schott. in Append. ad l. 12. Phys. Curios. c. 6. p. 1377.*

LV.

Ascites solâ potûs abstinentiâ perfectè curata.

C*æcilia*, Jacobi filia, *Ringsladii* in Danorum Insula Seelandia, confirmatâ *ascite* miserè & diu laborans, ab omni medicamentorum usu abhorrens, suasu *Cortnummianò*, per quinque septimanas ferè omnia averfabatur *liquida*, & optimè restituebatur sibi. Simile exemplum consignavit *Hildan. C. 4. obs. 41.*

Ascites solâ potûs abstinentiâ perfectè curata.

LVI.

Pisciculus vivus cum urina excretus.

DE variis insolitis *Vermibus*, *dracone alato*, animalculo *pica simili, scorpio &c.* unâ cum urina excretis lege *Schenck. L. 3. obs. 33. Sect. post. & alios.* *Hermanni Schmalzens* uxor, *Margaretha Maria*, emerat aliquando *Hamburgi* minutissimos istos pisciculos, quos in patria *Gründling & Erisen* vocamus. Dumque pecuniam numeraret, ollam, in quam conjecerat ferculum suum, unâ cum infante puella, in terram deponit. Pusio arripit unum valdè exiguum in aqua salientem, ori que admove, qui ultrò per gulam descendit. Alterò die patitur aliqualem urinæ difficultatem, quâ tandem excretâ, simul *pisciculus* heri devoratus, *vivus* adhuc, elapsus est.

Pisciculus vivus cum urina excretus.

LVII.

Stercoris humani usus in dysenteria.

Stercoris
humani
usus in dy-
senteria.

DE usu *stercoris humani* in re Medica latè Becker. L. 1. Med. *Microcosm. c. 10. p. 62. seq.* in cancro ulcerato D. Gifeler, Phys. Brunsvicens. Ann. 2. Eph. Germ. Curios. obs. 148. in peste River. obs. à Formio communicat. num. 38. p. 364. aliisque venenis Zac. Lusit. L. 3. obs. 89. Rusticus ad Visurgim à grassante *dysenteria* suos præservaturus, *anserinam* in butyro tostam cum pane butyraceo aliquot diebus dedit, pro potu autem ordinario decoct. fl. acac. sylv. Interim filioli sui sexennis *feces* *νέτρω* rejectas studiosè collegit, easque in Sole exsiccatas in pulverem redegit, quo de manè seròque singulis (in scis tamen) in jusculo propinavit ʒij. Quò remediò, expulsis antea humoribus corruptis, omnes, & plures alios in vicinia, servavit. Rogatus à me, unde hauserit secretum hoc? à Sene quodam Venatore Westphalo respondit.

LVIII.

Quartana levissimis remediis feliciter curata.

Quartana
levissimis
remediis
feliciter
curata.

Nunquam me puduit, consiliò *Bartholiniano*, etiam ab *aniculis* & *barbitonsoribus* viliora experimenta expiscari, modò probata & sæpè cum successu usurpata sint; Miles præsidii *Guelferbytani* à *quartana* totus emaciatus, ut vix ossibus amplius hæreret, accipit à verula haustulum, quem ante paroxysmum intrepidè exhaurit, inque lectum se conjicit, ut præstoletur sudorem. Incidit in somnum: & ecce! febris miraculi instar cessat. Dedit istud poculum aliis *quartanariis*, nunquam sine successu. Præmiò tandem oblatò, secretum suum mihi revelavit. Erat cochlear. i. recent. *stercor. canin. masculin.* in vino, aut spiritu ejus dilutum. Ipsemet volentibus aliquot plebejis, quæis dixeram, concessi, & nã! in integrum restituti sunt. D. Godofredus Blankenberg. Ecclesiastes *Guelferbytanus* religiosissimus, Amicus conjunctissimus, pro se & familia sua pararat acetum quoddam alexipharmacum ex *salv. card. bened.*

cent. min. scord. angelic. bacc. junip. & aliis simplicibus, quo de
 cum honestissima Virgo, ultra IX. ferè menses *quartanaria*, u-
 num alterumve cochlearum sisset, ab illa hora ab omni insultu
 febrili immunis vixit, ut ex ore ejus habeo. Dedit *Blancken-*
bergius meus idem acetum aliis pauperculis in eodem affectu,
 optimo cum eventu, quod certò scio. Adolescens XVII. anno-
 rum, à *quartana* diu cruciatus, sumit tandem ante accessionem
Spirit. vin. rhen. adust. cum *acet. vin. rhen. aã p. aqu.* & subito
 faustè que liberatur. *Henrici Diterici*, Civis *Guelferbyc.* filius
 X. annorum, post quintum paroxysmum, ipsò accessionis die,
 obtinet à me jusculum, cui pulv. ex crem. Tart. Rad. Jalapp. &c.
 inspersus erat. Quò sumtò, largiter, citra molestiam tamen,
 evacuatus, febrì còpse die penitus cessante.

LIX.

Pilula integræ, agrò restitutò, rejectæ.

Dedi olim Religioso Viro *pilulas* auro obductas, quas verò Pilulæ in-
tegræ, æ-
grò resti-
tutò, re-
jectæ.
 alterà statim horà omnes singulasque, integras, & adhuc
 eleganter *inauratas*, *νατω* reject, subsequente tamen largà eva-
 cuatione, à qua optimè convaluit. Similem historiam recen-
 set *Cl. Binninger C. 4. obs. 10.*

LX.

Phtiriasis.

Puella rustica contra *ictèrum flavum*, consiliò matris, ute- Phtiriasis.
 batur *pediculis vivis*, quos in capite suo captos, & cerà vir-
 gineà obvolutos securè devorabat. Verùm bestiolæ in corpo-
 re sese multiplicantes perniciosam peperère *phtiriasin*, à qua æ-
 grè redimi poterat puella.

LXI.

Scarabæi & Cochleæ ἀνα τῆς νατῶς rejecti.

DN. D. *David Kellner* | Archiater Saxo-Rômhildensis, nunc Scarabæi
& Cochleæ
ἀνα τῆς
meus
 Practicus Gothanus, Vir meliori fato dignus, Amicus
 e 3

κατω re-
jecti.

meus sincerus, An. 1667. in Illustri Acad. Julia vidit adolescentem rusticum XXI. ferè annorum, de *lancinatione & rossione cordis* molestè & constanter conquerentem. Physicus urbis ordinarius *Lt. Rosse* dedit ei purgans ex gummi gutt. &c. quod *αρω* *κατω* multos *scarabæos*, tam vivos, quàm mortuos, ex fusco nigricantes, hujus magnitudinis, ut vides, expulit. Idem amicissimus *Kellnerus*, Vir antiquâ fide, *Römhöldia* habuit feminam curæ suæ commissam, quam omnes cum eo hætenus pro *hydropica* habuerant, selectis hunc in finem remediis, frustra licèt, adhibitis. Tandem spontè excrevit per alvum, unâ cum excrementis, multas *cochleas molliores*, easque minores, quales in *foliis brassicæ* deprehendimus. Sed alterò die decessit. Putabant alii, esse morbum à fascino inductum, quod ipsa falsa est vetula quædam torturæ subjecta.

Fig IV.

LXII.

Usus aranearum internus in tertiana.

Usus aranearum internus in tertiana.

Generosissimus Dominus *Johannes à Bibra*, Hæreditarius in *Girmelshausen*, Ord. Equestris in *Röhn & Werra* Præfectus quondam, tunc Consiliar. intimus Saxo-Römhildensis, Aulæque & Cameræ Director, &c. bonâ fide retulit *Kellnero* jam laudato, famulo Patruelis sui tertianâ, ultra IX. menses, miserimè excruciato & emaciato, omnibus incalsùm adhibitis, tandem, consiliò Apellæ, duas tresve *araneas* justæ magnitudinis, cum pane butyraceo, in sciò tamen ægrò, datas fuisse, mox jusculum calidum & pingue. Quò sumtò, ad sudorem compositus ille, exque voto in integrum restitutus. Multoties postea hoc *antifebrile*, in nobilibus æquè ac plebejis, fausto cum successu usurpatum, Idem asseruit Generosissimus Dominus.

LXIII.

Abscessus in gibbo erucis plenus.

Abscessus in gibbo

DE puellæ gibbosæ *abscessu*, pediculis referto, notabilem narrat historiam *Forest. l. 8. obs. 15.* in *Schol.* & ex eo *Schenck.*

l. 5. obs. 47. Jul. Alb. *Rossmüllers* / Nor. Cæs. Publ. filiolus novennis monstrosè *gibbosus* diu in dorso *vagum dolorificum* senserat *prurimum*, supervenientibus tandem vigiliis continuis, etiam aliquando convulsionibus epilepticis. Tumor indies crescens, emplastrò emolliente à Chirurgo superimpositò, pauciores & leviores exclusit cruciatus. Apertus denique ferrò aliquot evomuit *erucas planè virides*, puerò adhuc valente.

LXIV.

Febris menstrua & hebdomadaria.

Parens meus, anno ætatis suæ XXIX singulis mensibus, (à Febris menstrua & hebdomadaria. Mense Martio usque in Septemb.) & quidem in *novilunio*, febre corripiebatur, unum saltem diem durante. Confer sis *Schenck. l. 6. obs. 64.* Alium novi, qui singulis septimanis, ipsò *die Veneris*, manè circa *tertiam & quartam*, insultum toleravit febrilem ultrà duos menses.

LXV.

Sanguis piceus.

TEstatur *Galenus Comm. 3. Epid. 6. text. 29. p. 675. T. 3. se ex-* Sanguis piceus. tenuatissimæ mulierculæ, post octo mensium menstruorum suppressionem, venam curasse secandam, cui ex rescisso vasculo *liquide picis instar*, & colore & crassitie similis, emanârit sanguis. *Cortnummius* meus quondam *Lammersbaga* in *Holsatia Johannis Rochs / Nobilissimi Domini Bartrami Neuentlow Hortulani*, sanguinem V. S. emissum *planè atrum*, & verè *piceum* quoque *deprêndit*, egoque nuper in consummata *hypochondriaca* eundem notavi. Talis autem fit, *judiciò Lindenii* ardore non subitò, sed *paulatim* depascente, quicquid est *chymosi* in massa. *Piceus*, infit, *non fit nisi cum igne uritur occultò quasi cineris dolosi*. Tunc verò *nigrorem* concipit ex *ustione biliosi*, *lentorem* verò *exsiccatione fibrosi*, quod est in sanguine. Vid. *Select. ejus Med. & ad ea exercit. in Mantiss. Oeniad. §. 129. & 132.* quod pluribus demonstrat in erudito suo de *febr. malign. tract.* Candidissimus noster *Paulli*, Magnum Septentrionis decus.

LXVI. Furor

LXVI.

Furor uterinus à Vermibus.

Furor uterinus à Vermibus.

Puella Batava XIX. annorum, *εὐσαγῆ* & fusci coloris, in iram, mox in risum, semper verò in foedos lascivosque sermones maximè soluta, pudenda crebriùs fricabat, sublatis vestibus, ultrò sese prostituens, tandem honesto includebatur loco, ubi bene & providè curabatur. Variis autem tentatis, & nihil, seu parùm, proficientibus, menses tandem diu suppressi, operâ medicamentorum, reclusi quàm plurimos *pilosos, versicolores, cornutosque, Vermes, oblongos, crassos & multipedes* simul effudère, *furore sensim declinante.* Dantur porro specifica: expulsi plures, puellâ optimè restitutâ.

LXVII.

Tres papillæ triangulares in utraque mamma.

Tres papillæ triangulares in utraque mamma.

Retulit mihi *Lugduni Batavorum* Excellens Artis nostræ *Can-* didatus, Amicus Sincerissimus, *Athanas. Georg. Prækelius,* se vidisse in *Scotia* mulierem, in utraque mamma *tres papillas triangulares* (ut ex figura vides) eleganter distinctas, & lacte plenas, habentem, quæque aliquoties pepererat gemellos. Singulæ quidem papillæ lac fundebant, sed non unò eòdemque tempore, verùm *alternatim,* quod notabile. *Manè* siquidem usque ad meridiem *dextra mamma* sufficiens alumnis suis largiebatur alimentum, *post pastum* verò usque ad *crepusculum sinistra.* Licèt enim horis antemeridianis è sinistra, vel contrâ, aliquid elicere vellet, præter exstillantem *aqueam humiditatem* vix vidisset aliud; quod singulare divinæ Naturæ miraculum sanè est.

Fig. V.

LXVIII.

Pleuritis Verminosa.

Pleuritis verminosa.

Rusticus *Immendorfensis,* verâ *pleuritide* decumbens, ut alii *à me* curatur, adhibitis tam internis quàm externis remediis,

diis, morbô interim auctô. Oritur suspicio de *vermibus* in corpore nidulantibus, qui malignos acresque suos vapores sursum exhalantes, virulentâ suâ acrimoniâ pleuram inflammant, aliâque parturiunt mala. Do igitur pulverem ipsis inimicum. Expulsi varii, rustico altero die in ædibus hilariter ambulante. Sic scribit *Gesner. l. 2. epistol. scarabai* genus omne *cornutum* per alvum excretum fuisse à *pleuritica* anu.

LXIX.

Mensium suppressio à sternutatione reserata.

Femina xxxv. annorum ultrâ quatuor menses fluxum suum habuerat suppressum, vagâ subinde *cephalalgia* & *odontalgia* miserè excruciatâ. Aliquando *caryophylla*, *cinamom.* & *nuc. mosch.* simul in usum culinarem in mortario tundit, quorum aromatum fragrantia ultra *sexages* sternutavit, còpse die fluxu Lunari ex voto manante.

Mensium suppressio à sternutatione reserata.

LXX.

Menses ex lava papilla fluentes.

Puella xviii. annorû singulis *noviluniis* tumorè *lava* mammillæ, cum levi inflammatione, omnis doloris tamen expertere, sentiebat, sanguine postea, *fonticuli* instar, ad *biduñ* plerunq; è *sinistra* papilla scaturiente. Aliquando, rariùs tamen, ob crassitiem, à diæta contractam, lentiùs exstillabat, semper tamen eleganter *rubicundus*, & quem solâ, eâque leviori, mammæ compressione facilè & feliciter emulgebat, bellè aliàs valens. Paulò ante nuptias, ipsâ menstruata tunc, à Matre ad *Cortnummum* adducta, præsentè eâ, elegans Naturæ miraculum ostendit. Re verò habitâ cum marito, menses nunc ordinariè & naturaliter fluunt. Non simpliciter igitur verus *Coiaph. 40. lib. 5.*

Menses ex lava papilla fluentes.

LXXI.

Ova Serpentum sine ullo incubatu exclusa.

Invenerat vernô tempore rusticus *Westifalus* ova serpentum, quæ, tanquam rem novam, conjugi suâ monstraturus, do

Ova Serpentum sine ullo incubatu exclusa.

cubatu ex-
clusa.

mum portat, visaque in vitrum retrò fornacem reponit. Cùm-
que aura adhuc aspera spiraret, ipsaque rustici conjunx puerpe-
ra tunc esset, diu noctuque Vulcano suum dabatur pabulum.
Omnibus tandem à continuo calore in vitro ruptis, prorepserunt
serpentuli, qui hinc inde se moventes cum vitro in pavimen-
tum deciderunt, mirosque fecere gyros, quos verò, ceu ingra-
tos hospites, ocyus oppressit colonus, poenitens, se tamdiu
anguis fovisse in sinu. Adde Autores, quos citavimus in fine
observat. 54.

LXXII.

Totus penis cum testiculis à cane morfu ablatus.

Totus pe-
nis cum
testiculis
à cane
morfu ab-
latus.

Magna *canis* rustici catulos suos ad fornacem lactans, per-
tingitur cum ipsis à puella vix trienni. Insurgit rabida
bestia, *totumq; membrum* pueri, unà cum *testiculis*, *unicò morfu*
aufert; Ipse tamen puer aptis remediis servabatur, ut Parens
meus *αυτοπτης* consignavit. Similem fere historiam narrat ex
Horsio D. Mæbius in Fund. Medic. Physiol. c. 19. p. 250.

LXXIII.

Integra hepatis particula per os & alvum rejecta.

Integra
hepatis
particula
per os &
alvum re-
jecta.

Ambrosius Bierwirth de doloribus *sinistri hypochondrii*, & æ-
stu quasi inflammatorio, cum tussi sicca, diu conquestus
erat, subsequente extremâ macie & summâ virium imbecillita-
te. Alii pro *phthisico*, alii pro *splenetico*, sed frustra, hactenus
habuerant. Vocatus *Kellærus* noster ratus primò, subesse a-
postema, ad extinguendum æstum, dedit pulv. ex *hepat. rub.*
Dresdens. & *nit. antimonial.* confectum cum jusculo, eòpsè die
sumendum. A meridie *αυτοπτης* rejecit multa *fusca* frustu-
la, (*wie ein Lungen-Weis aussehende*) auctò æstu, cum languore
virium, ac tussi cum stertore. Dedit Medicus porrò pectora-
lia cum antifebrilibus mixta, à quibus istò die ad vesperam us-
que bellè quievit, & melius habuit, ut omninò convaluisse
sibi videretur. Finitâ cœnâ suborti demum dolores & anxie-
tates

Fig: 7.

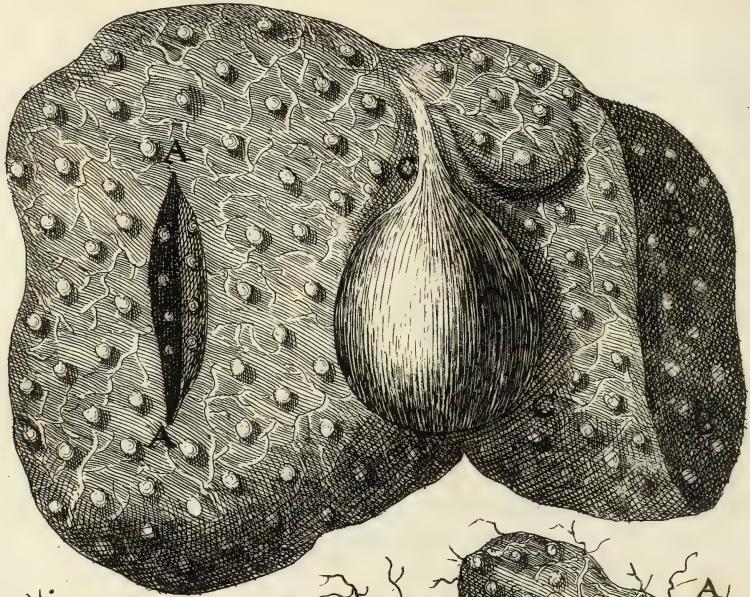

Fig: 6.

tates cum vomitu viscidæ pituitæ, mox sequebatur purpureus cruor & tandem *integra hepatis particula* excretæ, unâ cum *filamentis suis*, multâ *nodosâ* & *albicante materia inspersâ distincta*, (Fig. VI. Lit. A) *noduloq̃ purulento exsiccato*, magnitudine ovi columbini, colorem vitelli ovi indurati representare, cum exiguis *venulis intertextis*, (Lit. B) dolore in sinistro hypochondrio cessante. Hujusmodi excretio sanguinis *frustulorumq̃ hepatis* per os & alvum intra octiduum *quater* repetita, non sine variis gravissimisq̃ symptomatibus. Datæ porrò, unâ cum confortantibus variæ potiones vulnerariæ, & remedia balsamica, nec sine aliquali successu, licet mirabilia symptomata crebrius supervenerint. Mense exactò, cum jamjam in portu navigare videretur, magna abdominis inflatio cum insigni duritie orta, quam verò *Essent. carminat. D. Mich. cum. Spir. nitr. dulc. extract.* feliciter pepulit. Tandem accessit tumor pedum & abdominis, sequente mox perfecto hydropè. Adhibita quidem methodicè generosâ remedia. At semel calcanda erat via lethi. Lis inde nata: utrum rejecta materia *hepatis particula*, seu *sanguis coagulatus*, seu *frustula pulmonis*, fuerint? Verùm, apertò cadavere à *Johanne Scheiben* | Chirurgo Gothano, Idem *Kellnerus hepar* multis inspersis hujusmodi *duris*, & partim *lapideis*, *albicantibus nodulis*, (*fast wie Schweinsz. Finnen*) tam internè, quàm externè, (Lit. A & B Fig. VII.) refertum vidit, quales etiam in materia rejecta notaverat. Vesica fellea (Lit. C) inusitata erat magnitudinis, densiori quâdam materiâ, succi instar inspissati, ex *atro viridi* repleta. Intestina cum ventriculo gracilia & pellucida, membranæ instar. Per quas autem vias excretæ *particula hepatis* in & per ventriculum descenderint, investigari haud potuit. Tam artificiosè labia vulneris, seu aperturæ in Ventriculo, à Natura erant occlusæ, & *hepar* in parte læsa (Lit. B) subtili quadam membranulâ erat obductum. Cetera viscera, cor, pulmones, renes, integra quidem erant, sed admodum gracilia & flaccida, præter lienem, qui valdè crassus, ater & tenacissimâ tunicâ, seu membranâ, vestitus erat. Cetera

tera silentio involvimus. Sufficiat probâsse, rejecta corpuscu-
la *hepatis*, non alterius visceris, seu congrumati sanguinis, fru-
stula fuisse, & consequenter: integras visceris alicujus particu-
las ἀνω καὶ κάτω rejici posse. Quod ut certius credas, ecce! a-
liam *Kellnerianam* observationem, asteriscô dignam. Vi-
dua Dn. *Wenckii*, Poligraphi Gothani, quæ adhuc mortales
inter ambulat, sub *hypochondrio dextro* sensit dolorem pri-
mò obtusum, mox acutiorem, tandem acutissimum, cum insti-
gni corporis æstu, viriumque languore. Sequitur vomitus
sanguineo-purulentus, denique *integra hepatis particula*, unâ
cum venulis suis, quas oculis suis vidit & manibus suis palpa-
vit Dn. *Lt. Rose*, Phys. tunc Gothæ ordinarius. Successère bini vo-
mitus cruenti simplices. Ipsa demum feliciter restituta, ultra
XXVI. annos in hunc usque diem ἀποσοῦσα vivit. Similem fe-
rè casum Idem notavit laudatissimus *Kellnerus* An. 1672. Mos-
bachii in Ducatu *Isnacensî*, ubi Pastor loci, Dn. *Joh. Andr. Müll-
ler* / civis meus, *ascite* cum *ictero* laborans, proximâ ante exces-
sum nocte, *ipsam hepatis substantiam* evomuit. Dixerim cum
Cl. *Mæbio* in *fund. Med. Physiol.* c. 14. p. 348. *Natura in statu p. n.*
ab interitu se liberatura sæpe mirabiles querit vias, ac meatus, &
abutitur viis ordinariis. Sic *Salmuth.* C. 1. *obs.* abscessum *jeco-
ris*, cum *particulis parenchymatis* corruptis, per *alvum*, & vo-
mitum, in aliis per *urinam*, sed morte subsequente, vidit.

Fig. VI. & VII.

LXXIV.

Variolæ in Senio.

Variolæ in
senio.

Civis quidam honestus J. L. annum agens LXI. filiolarum
Curiensem *variolis* tunc decumbentem, matre absente, re-
ponit in lectum suum, ex quæ amore paterno dormituram pe-
ctori propius admovet. Paucis inde diebus in toto isto latere,
cui accubuerat puella, *ædæ* effloruere *variola*. Vocatus in au-
xilium alexipharmacô reliquas expulsi, ægrò in integrum re-
stitutô.

LXXV.

LXXV.

Sternutatio in duosonia saluberrima.

DOcet hoc *Cous V. aph. 35. & l. 2. Epid. S. s. t. 43.* Πρᾶξις siquidem partum movet, quatit, & provocat. Compressis enim magna vi musculus epigastrii, & spiritu à superis ad inferna violentius depulsò, facilius foetus excluditur, quod insigni òbservatione confirmat Incomparabilis Artis nostræ Scator *Harveus Exercit. de Partu p. 367.* quæ aureò asteriscò meretur notari. Ego aliquando ad pauperulam gregarii militis conjugem, in summa *duosonia* constitutam, propter Deum vocatus, cui, cùm omnia vulgaria remedia spem nostram eluderent, & cariora res angusta domi invideret, subitò *ptarmicum* dedi, quò nari- bus attractò, crebriores promotæ sunt sternutationes. Ipsa quidem in animi deliquium lapsa, infantem tamen peperit vegetum & sanum. Et hòc exclusò, facilè ad se rediit.

Sternuta-
tio in
duosonia
saluberrima.

LXXVI.

False ingravitationis methodica curatio.

NE nescias, Amice Lector, quondam inter me, aliosque, Nat longè seniores, celebriores, & Excellentiores Medicos ortam esse litem de Illustri Matrona (*falsà*) *ingravitatione* laborante. Hi, *oculatissimi* aliàs & *Exercitatissimi*, eam verè gravidam pronunciabant, idque credebant omnes, quotquot nòrant, aut viderant feminam, me solùm modestè contradicente. Motus sentiebatur in utero è dextro in sinistrum latus, & contrà: lac in mammis manifestum, tumor ventris ordinarius. Summa: cuncta apparenter vera. Decimò tandem mensè, manente nihilominus obscurò quòdam motù in utero, se videbat deceptam, licèt Venter interdum elevaretur, mox deprimeretur. Suspicio mihi suborta de *inflatione uteri*, datus ergo per aliquot dies *Syrup. de artemis. Fernel.* Sextò demum purgata crem. tart. diagr. acuat. Repeti-

False in-
gravidati-
onis me-
thodica
curatio.

tus iterum Syrup. cum pulv. per totidem dies. Tunc ad ipsum
uterum remedia directa, & primùm quidem *peffaria*.

℞ Spec. hier. picr.
ben. laxat. āā ʒj.

Pulp. colocynth.

Afar. troch. āā ʒʒ.

Spic. nard.

Sem. nigell. rom.

Salv.

f. Sabin. āā ʒj.

incorporent. cum melle anthos. & f. pessar. inclus.
Panno serico Num. X.

Unô hor. XI. vespertinâ applicato, & post septem horas remo-
tô, *crocea* quædam *colluvies* indusium hinc inde tinxit. Ideo-
que in hoc deducta est balneum.

R Rad. helen.
arist.
levist.
pimpinell. āā ʒiv.

Fol. artemis.
origan.
meliss. āā Miiij.
beton.
majoran.
menth.
Salv. āā Mij.
bacc. junip.
laur. āā ʒj.
coq. pro semicup.

In quo omni vespere sedit umbilicotenus per horam. In exitu
lectum repetiit, injectis ʒiij. hujus clyst. in uterum.

℞ Fol. absinth.
 salv.
 artemis.
 branc. ursin.
 rut. āā Miß.
 Sp. hier. picr.
 agar. albiss.
 troch. de myrrh. āā ʒß.
 Zingib.
 myrrh. el. āā ʒj.
 coq. in vin. alb. & aq. font. āā ʒiij. ad ʒiij.
 in Colat. dissolv.
 elect. diacathol. ʒij. f. clyst.

Quò etiam interdum utebatur mane. Quoties autem *clyisma* rejectum, aut *peffarium* remotum, simul *grandis vesica* explosa est, *statusq. cum murmure & sibilo* erumpentes. Propter supinum decubitum, ob clysteris usum, sensit *cephalalgiam*, quæ seq. *oxyrrhodino* feliciter sedata

℞ Aq. spermat. ran. ʒiv.
 ros. ʒij.
 ol. cham.
 acet. ros. āā ʒß.
 camph. gr. ij.

Camph. teratur cum ol. chamom. M. applic. fronti colloque. Interea temporis ad dies aliquot pausam fecimus. Tum, repetitis supra enarratis remediis, & mensibus jam instantibus, quievimus. Interim à purgatione aut clystere semper *vesica*, aut *materia purulenta* rejecta. Semicupium supra dictum in infessum mutatum, retentis iisdem speciebus. Sudavit egregiè; madore abstersò, repetiit lectum, huncque sacculum per hor. calid. retinuit.

℞ Summit. artemis.
menth. āā Mij.
meliss.
origan.
saturei āā Mj.

bacc. laur.
junip. āā 3iij.

fl. salv. P. ij.
sem. carv.

foenic. āā 3ß.

F. saccul. in vino calefaciend.

Interdum mane 3iij. hujus *vini* sumsit.

℞ H. absinth. vulg. Mj.

fol. card. bened.

hyssop.

salv. āā Mß.

fenn. alex. 3j.

soldanell. 3ß.

rhab. opt.

agar. alb.

cinam.

zingib. āā 3j.

f. sacculus in l. q. vin. rhen. suspendendus.

Vesica interim & *matéria limosa* non amplius apparebant. Post
menstruam purgationem *hoc chylst.* uterum roboravimus.

℞ Rad. arist. rot. 3ß.

lign. aloës 3iij.

nuc. cupress.

Rad. cyperi āā 3ij.

cal. aromat. 3j.

fol. dict. cret.

saturei.

myrt. āā Mj.

salv. P. j.

Myrrh. el.
styr. calam.
benzoin. āā ʒiijʒ.

Fl. anth.

major.

stæch. arab. āā P. j.

coq. in sp. vin. alb. generos.

In colat. ʒiijʒ. dissolv. troch. dealipt. mosch. ʒij.

ambr. gry.

mosch. āā gr. vij.

Zibeth. gr. v.

F. injectio in uterum singulis vicibus ʒiij.

Post hujus usum suffumigebatur hoc *suffitū*:

℞ Myrrh. opt.

thur. mascul.

lign. aloës.

styr. calam.

cinam.

caryoph. āā ʒʒ. F. suffimig.

Deinde regionem uteri tam in antica, quam postica parte in-
unxit hoc *linimentō*:

℞ Ol cheirin. ʒʒ.

still. majoran. ʒj.

caryoph.

salv. āā gt. v.

N. mosch. expr. ʒj.

styr. liquid. ʒij.

mosch.

Zibeth. āā gr. vj.

f. c. f. q. cer. Linim.

Superimpositō hōc *Empl.*

℞ Empl. matrical. ʒj.

styr. liquid.

gumm. caran. āā ʒij.

gall. mosch. ʒʒ.

ol. still. salv.

caryoph. āā gt. vj.

nuc. mosch. expr. ʒj.

c. ol. cheir. F. empl. duo,

alterum rotundum, alterum quadratum, illud pectini, hoc coxa
admovendum.

Dum hæc fiebant, quotidie assumebat castan. magnit. de
Elect. diasatyr.

℞ Rad. eryng. cond.

satoryion. āā ʒj.

Zingib. in chin. cond. ʒʒ.

conf. st. salv. ʒvj.

nucl. pin.

avell.

pist. āā. ʒv.

N. mosch. sacch. condit. num. ℞.

sem. eruc.

ammeos,

past. sylv. āā ʒij.

Matr. lepor. præp.

raf. ebor. āā ʒj.

conf. alcherm. ʒiiij.

Sp. diamb.

diam. dulc. āā ʒiʒ.

ambr. gr. ʒʒ.

c. syr. de cond. cort. citr. q. s. f. opiat.

Hauriebat insuper ij. cochl. seq. aquæ contra sterilitatem.

℞ Caryoph.

cinam.

cubeb. āā ʒj.

galang.

macis.

N. mosch.

N. mosch.

piper. long. āā ʒj.

fl. salv. Mj.

sem. amm.

sesel.

zedoar. āā Mʒ.

gran. junip. ʒij.

vin. rhen.

aqua meliss. āā q. f.

stent in digestion. vj noct. Tunc destill.

Tandem, cūm *Ventriculus* viscidā ac uic materiā scateret, Vomitorio è *Sale Vitriol. alb.* feliciter fuit eliminata, in sequente blandā purgatione κατω. Corroboratus postea stomachus *Sale absinth. pulv. Stomach. Mynsicht. & elect. de bacc. junip.* Sic dimissa, & Viro iterum conjuncta est. πάντα καλωσ. Hæc, volente & petente Generosissima Domina, publicæ luci sistere volui, ob certas, easque satis prægnantes, causas. Tu, mi Lector, qui potes, & vis, CENSE, Sapiens nunquām me reprehendit, nisi ut instruat.

LXXVII.

Mentula monstrosa.

Vidit Parens meus in Diocesi *Spirensi* Juvenem rusticum, Mentula monstrosa.
 XXVI. annorum, ob summam libidinem, & *mentulam* verè *monstrosam*, valdè famosum. Scrotum ejus nullum: testes intus latebant: *mentula* duas robusti Viri spithamas longa, & tota villosa, & circa præputium circulò quòdam membranoso latiori munita, è quo pro lubitu prominebat *Pater multarum gentium*, ut nequam partem hanc vocabat.

LXXIII.

Mistio involuntaria à tussicula.

Hæbat *Cortnummius* noster, Medicus Mistio involuntaria à tussicula.
 Nobiliss. Matronam, curæ suæ subjectam, quæ etiam *tussicula*

tussicula levissima irritata, subitò minxit. Hinc *puendo* semper annexam habebat *Vesicam* singulari artificiò, ne vel in templo, vel alibi se risui & scandalo aliorum exponeret. Curata autem feliciter remediò, *odr. Scip.*, in *tract. meo de Salvia* revelando.

LXXIX.

Kutubuth, seu Melancholia errabunda.

Kutubuth.

NOmen habet apud Arabes ab *animali*, quod in superficie aquarum stagnantium perpetuò hinc inde curfitat. Hujus rei exemplum notavimus in Saxonia inferiori. Puella siquidem XI. annorum valdè melancholica à die xxvi. Januar. usque ad xxii. Febr. vix horulam in uno eodemque, licèt commodissimo, loco aut stare, seu cubare, vel sedere, seu ullò modò quiescere poterat, sed ex hypocausto in *aream*, ex hac in *hortum*, ex hoc in *campum*, in *sylvam*, & iterum in *pagum*, continuò dies noctesque vagabatur, nesciens tamen, quò vaderet; aut ubi fuerit. Quando aura pluviosa, seu *austriana*, erat, magis infestabatur hòc malò, quàm sub *aquilonari*, sicca, & gelida. Tandem Februario ad exodum properante, sensim ad se rediit. Semel tamen aut bis denuò, ipso *Martio* Mense, recruduit hæc *melancholia*, & circa finem *Octobris*, sed per intervalla tunc, non continuò.

LXXX.

Mensium & hæmorrhoidum fluxus alternatim factus.

Mensium & hæmorrhoidum fluxus alternatim factus.

UXor *Gregorii Rautenbachs* / militis, annorum XXVIII. intra *Novi- & plenilunium*, tres quatuorve dies fluxum habebat *menstruum* ordinariè & satis copiosè. Intra *plenilunium* postea, usque ad *novilunium*, continuò ferè (at non semper) fluxère *hæmorrhoides*, & sic alternatim ad *septimum usq. mensem*, viribus adhuc robustis. Lapsa deinde casu in *Visurgim*, ex terrore menses sensit suppressos, fluxû *hæmorrhoidum* verò sequente largiori. Qui tandem sponte suâ, ut dixit, substitit. Similem

Item ferè historiam refert ex *Kentmanni* literis *Schenck* l. 4. ob-
servo. 273.

LXXXI.

Gemelli, canum instar, in utero coherentes.

Nobilis femina in *Finmarchia*, notante Excell. *D. Ambros.* *Rhodio*, Viro cordatissimo; ex superiori hypocausto in cu-
linam descendens, sub scala fortè reperit *canes venaticos à coitu*
coherentes. Quò fœdò spectaculò perterrita, non desistit qui-
dem, clausis foribus, utrumque baculò tamdiu delumbare,
donec sejungerentur. Peperit postea gemellos diversi sexûs
mortuos, at *pudendis, canum instar, monstrôsè coherentes*. Qui
oculus & clanculùm tumulati rumorem effugère publicum.

Gemelli,
canum in-
star, in ute-
ro cohæ-
rentes.

LXXXII.

Vulva puellæ intus hirsuta.

Idem Subtilissimus & Curiosissimus Medicus ac Mathemati-
cus ingenuè mihi fassus est, se in *Laplandia* vidisse puellam,
lepida ac venustam, cujus *vulva verò intus erat pilosa*. Cau-
sam conjecit in phantasiâ matris, quæ fortè crebrius contre-
ctârat membrum mariti, pilis valdè luxurians, & dormiens di-
gitum intruserat in genitalia sua.

Vulva pu-
ellæ intus
hirsuta.

LXXXIII.

A clystere frigido Mors.

Ex *clystere actu calido* injecto mortem notavit *Zac.* l. 3. *prax.*
Admir. obs. 141. ego quæ anno 1667. *Hafniæ* eruditum quen-
dam Virum simili fato extinctum vidi. Ex *frigido* *D. Thom.*
Bartolinus, ο Πάυ, C. 1. *hisp.* 76. Accersiverat ancilla è pharma-
copolio *clysterem* cum vesica; jam jam heræ suæ applicandum.
In platea verò ad rivum occurrit fortè miles ebrius. Sistit hæc
gradum confabulatura cum eodem. Ille rem sibi insolitam con-
templans, projicit in aquam. Puella cum convitiis extrahit,

A clystere
frigido
mors.

nectit moras, totique viciniae, more hujus sexûs, facinus nebulonis prolixius narrat. Interim omnis exhalat calor. Demum tandem reversa, Dominæ, in summis doloribus colicis constitutæ applicat, infunditque *frigidum*, rens, ejusdem fore efficaciam, seu frigidus sit, vel tepidus. Eâpsè horâ terribiles insultus *epileptici*, cum notabili augmento tormenti *colici*, superveniunt. Tandem mors miserrima.

LXXXIV.

Morbilli verminosi.

Morbilli
verminosi.

DE *sudore Verminoso* in variolis, raram olim diximus historiam in *Anno 6. Eph. nostr. Curios. obs. 3.* fideliter annotatam, de eodem in morbillis, vid. *Isb. ab Amlunx. Breviar. rer. memorab. num. 4. pag. 12.* Paucis abhinc septimanis pauperculum puellum, trium ferè annorum, & *morbillis* periculosissimè decumbentem, maximè *verminosum* vidimus. Expulit eos benignissima Natura, Deo sic volente, per *spiracula cutis*, *uræ*, etiam aliquot per *urinam*, *pusillos* equidem, & *visum ferè effugientes*, *vivos* tamen plerunque, seseq; moventes, *coloris nivei*. Et næ! miracula inter, seu singularia divinæ Providentiæ exempla habeo, quòd miserrimus hic pusio tandem convalesceret, adhibitis paucis, & tantùm domesticis, remediis. Quàm verè *Plin. l. 22. c. 13. In domesticis*, inquit, *remediis* (i. e. in simplicibus) *apparet Natura*, in *exoticis* (i. e. compositis, aut vulgò jactatis Chymicis) *autem Conjectura sapè fallax*. Ne mireris igitur, Candide Lector, me adhuc cum Sagacissimo *Langio*, & *Kirchero*, verè *Athanasio*, Fautore meo, dum viveret, Maximo, aliisque modestis *Pathologia animata* Scrutatoribus, sententiam de *Putredine animata* orthodoxè defendere.

LXXXV.

Sudor arenosus albißimus.

Sudor are-
nosus al-
bißimus.

PArens meus, Arthriticorum ferè Princeps, aliquoties, declinante affectu, in *sudorem* criticum lapsus verè *tartaricum*, qui

qui in indusio, maximè verò digitis pedum manuumque, elegantè *crystallifatus & coagulatus*, ut aliquando, si dolores permitterent, ipse eum cultellò abraderet. Non erat certius Vincentis Naturæ Signum, quod nunquam Eum fefellerat. *Tartarum* verò istum *candidissimum*, at valdè *salinum*, aliis *nodose podagra* Candidatis exhibuit ipse, nec sine successu. Facillimum enim & validum diaphoreticum erat.

LXXXVI.

Capra ubera intra pedes priores dependentes.

CApra *Libyca* figuram dabit nobis Cl. *Jonston. l. 1. de quadruped. p. 80.* Huic ferè similem vidit Parens meus, rerum naturalium curiosus indagator, professione licèt mercator, cornibus maximis conspicuam, & prolixissimâ barbâ, pelleque insigniter pilosâ, cujus ubera intra pedes priores natæ, ferè ad terram usque, lacte turgidâ, dependebant, ut ex figura adjecta accuratiùs videbis.

Fig. VIII.

LXXXVII.

Lupi sagax fidelitas.

Vidit D. D. *Hieron. Weissbrot* Livonus, meus quondam in Belgio confœderato Amicus conjunctissimus, in patria sua *Lupum*, ab opilione statim à nativitate captum, & lacte ovino nutritum, adèdè cicurem, ut jam adultior non solum *fidus gregis custos* foret, sed etiam singulis ferè septimanis jentaculum, lardum pura, caseum, panem, cum jusculo, fictili incluso, è villa in campum domino efferret, infantes in cunis adhuc vagientes, & integram aliquando domum cum omni pecore fideliter custodiret. Hyeme cauponam publicam, canis instar, intrabat, nulli molestus, omnibus carus. Similem historiam dabit *Schott. l. 8. Phys. Curios. c. 48. p. 904.* & de leone, catuli instar, Joanni II. Lusit. Regi, assidente, *Idem p. 895. Suidrigellus*, Lithuaniae Princeps, habuit *ursum* matutinis horis à nemore discedentem, qui palatio appropinquans, pedibus anterioribus

bus fores percutiebat, &, cibò sumtò, remeabat in sylvam. Cl. *Jonston. l. 3. de Quadrup. c. 5. p. 128. b.* Adeò consuetudo potentior Naturâ. *Curt. l. 5. c. 5.*

LXXXIIX.

Cæcitas à coitu.

Cæcitas à
coitu.

Quantus *testium* consensus cum toto, in specie oculis, fit, Cl. *Mæb. in fund. Med. Physiol. c. XIX. p. 495. seqq.* eruditè delineat, nec nesciunt istud omnes venusti Artis filii. *Amen-tiam* ab excessu Veneris in erudito quodam hypochondriaco: in alio *cerebrum* adeò exsiccatum notavit *Salmut. C. 1. obs. 61.* ut etiam intra cranium hinc inde ferri audiret. Virum novi eximie doctum, at tenuioris texturæ, & valdè phlegmaticum, qui anno ætatis 39. juvenulam, & summè lascivam, ducens, *tertiâ* à nuptiis *septimanâ* ab immoderato coitu in *repentinam* & *omnimodam* incidit *cæcitatem*, *quartò* demum *mensè* calcabat viam universæ carnis.

LXXXIV.

Avellane nunquam verminosæ.

Avellane
nunquam
vermino-
sæ.

In Insula *Huena* (*Been*) integra reperitur sylvula è corylis constita, cujus *avellane* nunquam à *vermibus* arrodi dicuntur, teste etiam *M. Zeiler. in descript. Dan. ac Norvrag. p. m. 250.* *Olaus Olai, Nidrosiensis, Amicus dilectus,* attulit mihi olim tres integros amplosque pileos, talium *avellanarum* plenos, quas omnes & singulas, curiositatis gratiâ, meâ manu aperui, at in nulla, (certa dico,) *vermiculum* deprêndi, ut rumor publicus aliquid ponderis habere videatur.

XC.

Urtica Veneris irritamentum.

Urtica Ve-
neris irri-
tamen-
tum.

De usu *flagrorum* in re Venerea aureolum planè & curiosissimum libellum edidit Vir Cl. *D. Joh. Henr. Meibomius,* omnibus elegantioris ingenii Viris meritò commendandum.

Nos

Nos novimus olim hortulanum Senem, facerum & valdè ad-
huc libidinosum, qui semper, ante exercitia Venerea, mem-
brum & testes *viridi urtica fasce* fricabat & cædebat, sicque rem-
suam agebat animosè ac feliciter.

XCI.

Flatus expudendo.

IN amœna Insula *Mæna* vidi pauperulam vetulam extremè Flatus ex
pudendo.
Ischorbuticam, de *continuis* ferè & *grandibus flatibus*, cum pri-
mis *expudendo*, cum notabili sibilo, & subsequente fragore, ex-
plosis seriò conquerentem. Opem poscenti dedi *oleum carvi*,
mane & vesperi ad guttas VIII. in jusculo calido sumendum,
singulis verò horis vel *bacc. laur.* vel *gran. Juvip.* alternatim ut
masticaret, suasi, eaquæ sensim deglutiret. A quorum Simpli-
cium usu (quæ tunc saltem ad manus erant,) longè commodiùs,
saltem citra notabilem molestiam, vixit, ut à nautis postea *Lu-
becensibus* intellexi.

XCII.

Alvi dejectio irâ provocata.

DE *mustela sylvestri*, seu *viverra*, asserunt Autores, eam ad Alvideje-
ctio irâ
provocata.
iram provocatam *feces alvinas*, at *odoratas*, rejicere. No-
tus mihi honestus Vir & Ludi moderator, summè biliosus. Hic
quamprimùm à discipulis, vel domesticis, irritatur, subitò *ex-
crementa alvi* egerit. Scilicet bilis, in ventriculo & intestinis
perpetuò stagnans, animi exandescentiâ commota, magis
magisque ebullit, & scybalis stimulum addit calcarque, ut
ocysimè egerantur.

XCIII.

Nasati non semper bene vasati.

CRedunt mulierculæ, longum crassumque *nasum* esse si- Nasati non
semper be-
ne vasati.
gnum similis *mutonis*, ait *Porta de hum. Physiogn. l. 2. c. 10.*
Hinc *Cælarhodigin. l. 27. L. A. c. 27. viriliores à Lampridio nasatos*
dici scribit. Libri habent *Vasatos*. Idem de *Heliogabalo*, monstro
isto Imperiali, testatur, Romæ nihil egisse aliud, quàm ut emif-
Dec. II. Annus V. h sarios

larios haberet, qui ei *bene vasatos* perquirerent. *Quid agis? facio, quod manifestò mœchi haud ferme solent. Quid id est? refero vasa salva.* *Plaut. Pœn. act. 4. Sc. 2. v. 40. seq. Vasa hîc testes* significant, seu eam partem, quæ honestè interque res serias nominari non potest, quamque Dea *Bona* à facello suo exulare voluit. Plerumque autem accidebat, ut mœchis *ἐπ' αὐτοφώγῳ* deprênsis virilia amputarentur. *Lips. l. 1. A. L. c. 8.* Inde *bene vasati* sunt *probè mutonati*, seu *bene peculiatati*, ut *Ægyptii*, quorum caro erat *instar carnis asinorum*, & fluxus *instar fluxus equorum.* *Ezech. 16. 26. & c. 23. 20.* fortè propter optimam ejus regionis constitutionem, ab *Hippocrate* agnitam, *l. de aër. aq. & loc. text. 33.* & à *Strabone* passim commendatam *l. 17.* Novi ego aliquot honestos & eruditos, etiam religiosos, Viros, *optimè* quidem *vasatos*, sed *parciùs vasatos.* Segniores quippe ad Venerem, & unus ferè impotens. Nobilissima ac Venustissima puella, sed valde petulca, duos simul habebat procos, alterum bonæ vitæ fortunæque hominem, sed macilentum; alterum quadratum, & *in signi naso* conspicuum, lurconem, & fruges consumere natum. Illa, temtò istò, hunc sibi elegit, ob *speculum*, quod sperabat, sibi magnum, & conditionem strenuam. Sed egregiè decepra est. Hinc domi jurgia, foris rixæ, & summa Viri averlatio, ob *sterilitatem*, quæ thorum perpetuò comitatur.

XCIV.

Vermis umbilicaris.

Vermis
umbilicaris.

PRudenter *Vossius l. 4. Idol. c. 59.* Quod multi, ait, non viderunt, cernunt subinde vulgares animæ, rustici, piscatores, quibuscum si sermonem serere haud gravaremur, plura sciremus *Nature arcana.* Et ita sanè est. Plurimi equidem *vermem in umbilico* genitum, vulgò den *Geiz, Nabel, oder Weiz, Wurm* pro mera fabula habent, licèt *Cl. D. Brenggerus*, *Phys Kaufbyrensis*, cum *D. Rupert. Sulzberger*, *Prof. olim Lipsiensi*, in *disp. quadam de Vermibus in homine*, cujus historiam, hûc quadrantem, citat *Sennert. l. 3. Prax. p. 10. c. 4. p. 98 s. a.* aliisque, quos allegavi in

Cynograph. meæ Curios. Sect. 6. c. 4. §. 2. p. 178. auroliam suam in lit. ad D. Höchstetter. Med. August. Dec. 6. Obs. Med. annex. bonâ fide opponat. Defertur olim ad me puellus rusticus, quinque fortè annorum, à vigiliis continuis, summa inquietudine, doloribus lancinantibus, pungentibus & morsicantibus, fletuque perpetuò toruse maciatus, labiis lividis, capite jam ad lævam, mox ad sinistram, & iterum ab hac ad illam miserè & continuò jactatò: alvi dejectiones erant phlegmaticæ, aliquando ex flavo virides, etiam cineritiæ, accedebant subinde terribiles convulsiones epilepticæ. Statim orta suspicio *de vermibus*. Cùmque ipsa mater de *umbilicari* narraret, placuit experiri vulgi remedium. Alligatus ergò circà vesperam umbilico infantis *fundulus vivus*, sed cum insigni, & vix tolerabili, dolorum augmento, qui tamen brevi cessârunt. Illâ nocte quietior erat pusio; Alterò mane totâ illâ parte, quâ cutim infantis contigerat, omnis ferè consumtus erat *pisciculus*. Applicatur alius recens, à quo intra xxx. horas, præter ossicula, nihil invenêre domestici, ut sanctè affirmârunt. Dantur internè specifica, expulsis multis *vermibus* aliis, diversæ magnitudinis, coloris & figuræ, quos inter unus (quem vidi) *pisi majoris crassitie, coloris lutei, cornibus duobus, veluti scarabeus, seu cervus volans, in capite armatus*, quæ arctissimè contrahere & pro lubitu dilatare poterat. Ab isto die cuncta sensim remisère symptomata. Miranda de hoc *vermium* genere mihi narrârunt mulierculæ, at minimè temnenda, sed probè notanda, quicquid etiam nasutuli, qui malunt videri, quàm esse, ogganniant. *Olitor* etiam interdum opportunè loquitur, & à *vetulis* aliquando Sapiens discit.

XCV.

Surditas ab Alapa.

CAntor quidam, *invisum pueris virginibusq; caput, Mart. 9. Surditas ab Alapa.* *Cep. 70.* puerum XIII. annorum & vegeti ingenii, *colaphò* inflicto, omni privavit auditu. Fatebatur puer, se, *alapa* acceptâ, super scamnum in terram lapsum, sensisse aërem frigidiusculum

lum, haud sine dolore, ad interiora usque cerebri fortius & subitò intrudi, mox ponderosum quid à capite decidere, sequente vertigine, audituque planè abolitò, quem agrè tandem restituit Excellens Medicus. *Cecitatem & surditatem* ab alapa ortam habet *Amat. Lusit. Cent. 7. curat. 44. epilepsiam Job. Lang. quinque Electorum Palatinorum Archiater, T. 1. epist. 10. apoplexiam Fabric. Hild. C. 6. obs. 11. & alios morbos, quos curiosè collegit D. D. Francus in elegantissima de colaphis disput. habit. Heidelbergæ Anno 1674.*

XCVI.

Sexagenarius lactans.

Sexagenarius lactans.

Joh. Wien / Mercator olim *Isnaci* ferè primarius, Vir dexterrimus, crebriùs dixit Patri meo, senovillè parochum paganum, Virum devotum, sexagenarium, tunc viduum *ἑυσαρκον*, qui ex nundinis hebdomadariis aliquando domum rediturus, propè pagum suum, sub crepusculo, retrò dumetum audiit vagitum infantis. Accessit propiùs, & Christianà misericordià tactus, expositum pusionem tollit, rens, fortè à puellis, quarum curæ commissus, ludos inter, ex negligentia derelictum esse. Famà ocyùs omnes casàs pervolitante, mater desiderabatur. Alterò die de cathedra publicè annunciat suis, monens, ut vicinos interrogent, quò suæ redderetur matri. Bonus interim senex de alimento puellæ piè sollicitus, obtestatur quasdam lactantes in villa feminas, ut & misellæ huic & famelicæ ubera caritatis alternatim præberent. Volentes nequibant. Quæ poterant, nolabant. Sic ipse, ut potest, *lacte caprinò* nutrit alumnam suam, & aliquando noctu in lectum suum reponit, flentemque, more mulierum, pectori admovet. Infans *papillas* Senis sentiens, fugit, omni vagitu cessante. Subridens ille crebriùs hòc stratagemate vagientem permulcet. Tandem creberrimò suctu *lac fatis copiosum* provocatur, non sine singulari Dei providentia, quæ cuncta gubernat. Adde similes historias apud *Alex. Bened. l. 3. Anat. c. 4. Salmut. C. 1. obs. 92. T. 3. Eph. nostr. Cur. obs. 10.*

XCVII.

Hydrops ex ictero.

B *Art. hol. Rable* / *Pistor Helmstadiensis*, *ictero* diu afflictus, tan- Hydrops
ex ictero.
dem, consiliò anùs, circa vesperum *vivam tineam* regioni
hepatis applicat, eamque altero mane, totum nunc *croceum*, &
maximè *fetidum*, omni *flavedine* totius corporis eadem nocte
abstersâ, in silentio & superstitione in fluvium conjicit. Se-
quente verò annò pedes, crura, femora, denique abdomen
valde intumuère, & perfectus inde natus *hydrops ascites*. Infu-
dit *Kellnerus* noster 4. gran. Mercurii vit. in vin. cujus liquorem
colatum manè eum jusserat bibere. Sed moras ille trahens, ter-
tiò demum die unâ cum vino ipsum Mercurium exhaurit, à quo
απορροια magna quantitas feri cum bile æruginosâ excreta, non
sine notabili virium languore. Eòpsè tamen die venter pedes-
que adeo detumuère, ut sequenti die ad labores suos promtè
redierit, eosque in *quartum* usque mensem sustinuerit. Tunc
verò ex erroribus diætæ recidivam passus, omnibus frustra ten-
tatis, decessit. Viden', Doctissime ac Celeberrime *Sylvi*, *tract.*
de hydrop. §. 154. etiam collectas in abdominis cavitate aquas *per*
vomitum ac secessum, operantibus medicamentis, posse educi.

XCVIII.

Hydrops unius tantum lateris in paralytico.

V Ir Pl. Rev. Dn. *Job. Michael Zöher* / *Concionator Aulicus* Hydrops
unius tan-
tum lateris
in paraly-
tico.
Saxo-Römhildensis, ibidemque *Archi-Diaconus*, sexa-
genarius, & obesi corporis, *paralyticus* in *sinistro* latere, bibe-
bat propriò motu *acidulas Kissingenses*, locò potùs ordinarii.
Ortus inde *singultus* molestissimus & frequentissimus ad *novem*
dies durans, nullisque remediis tantillum cedens, nisi *fermen-*
tooppi more *Langelottiano*, cum succo cydoniorum confectò,
dosi que paulò largiori dato. Hunc, elapsis duabus septima-
nis, excepit *sextidua totalis urina suppressio*, ita, ut renes planè
nihil feri urinofsi emulgerent. Hinc sensim totum latus para-
lyticum intumuit, adeò prudenter & accuratè limites *dimidii*
corporis

corporis observando, ut omnes, quotquot videbant ægrum, in admirationem rapuerit. Opposita generosissima remedia, tam interna quàm externa, sed sine effectu, donec tandem cum essent. *baccar. alkekengi liquor calcis viva* ægroto propinaretur à *Kellnero* aliquoties, unde unicâ nocte ad minimum XII. libras feri per vesicam excrevit, pluresque sequenti die; & sic tumor ille *hydropicus* cessabat, ægerque tandem à *paralyse* liberatus.

XCIX.

Hydrops vilissimò remediò perfectè curatus.

Hydrops
vilissimò
remediò
perfectè
curatus.

Rerulit *Casspar. Rudolf* civis & sartor *Isnacensis*, optimo *Kellnero* nostro, perfectè *hydropicum* *Hörselgauæ*, prope *Waltershusum*, in tantam conjectum fuisse miseriam, ut, fulcris suffultus subalaribus, quò vellet, agrè gradus promovere potuerit. Cùm verò, consiliò Excellentissimi *D. D. Balthasar. Glassii*, Archiatri quondam Saxo-Gothani longè latèque celeberrimi, ex fermento, aceto & Sale cataplasma fecisset, idque plantis pedum quotidie recens imposuisset, ac, locò potùs ordinarii, decoctum seri lactis bibisset, etiam aliquando crudas rapas comedisset, inprimis verò ex baccis cynosbari, unà cum arillis, contusis decoctum sibi parasset, idque frequentius usurpasset, intra sex septimanas eum integrè convaluisse.

C.

Clitoridis prominentia insignis.

Clitoridis
prominen-
tia insignis.

Quæritur *Apostolus Rom. 1. 26.* foedas gentilium scrofas usum naturalem mutasse in eum, qui *αρετή φύσιν*; Dixerim: ob clitoridem, seu mentulam muliebrem insigniter prominentem petulcas sese commiscuisse. Ad eam deformitatem enim aliquando excrevit, ut collum arserinum crassitie & longitudine æquârit. *Schenck. l. 4. obs. 92. & Plater. l. 3. obs. p. m. 626.* Ducas: gentilium feminas tantùm non omnes in illicitam hanc rapas libidinem, quí ergò in omnibus potuerit prominere clitoris? respondeo: majorem fuisse illis, atque nostratibus mulieribus, ut itaque, accedente summò *Veneris œstrò*, facilè excreverit.

creverit. Et etiamnum ob insignem magnitudinem orientales urunt, ne amplius crescat, conductis ad id provectoris ætatis feminis, quam operationem improprie *circumcisionem* vocant. *Th. Bartholin. l. 1. Anatom. reform. c. 34. p. m. 188.* Adde *Bellon. l. 3. obs. 28. Ursula Catharina Bluhmentau / Virago*, ex observatione Parentis mei, *mentulam* suam extra pudendum adedò interdum prominentem habuit, ut etiam ausa fuerit aliquando cum puellis libidinosius *κλιτορίζειν*, easque *τρίφειν*. Pœnas tandem promeritas verita, ex patria aufugiebat. Similem historiam de *Henrica Schuria* refert *Amplif. Tulp. l. 3. obs. 35. & Plemp. l. 2. Fund. Med. Sect. 5. c. 9. & Cl. Helwvigius obs. 138.* Adde doctissimum Scholion Excell. *Schröckii*, Collegæ & Amici honoratissimi.

CI.

Inveterata Cephalea à vermibus.

Virgo XXV. annorum, pertinacissimâ *cephalea* per *quin-* Inveterata
cephalea à
Vermibus.
quennium miserè cruciata, & tantum non in rabiem acta, multorumque consiliis usa, meum tandem poposcit, dicens: animalculum aliquod (*musculum* vocabat) in capite hinc inde cursitare, & esse morbum à *fascino* inductum, quod firmiter credebat, speciosis probans rationibus. Exensis expendis, ut carum decet Medicum, dedi primò Vinum digerens, bono cum successu. De hoc sumsit quotidie bis unc. quatuor, instillando semper \mathfrak{B} . sp. sal. armoniac. Tunc, Lunâ decrescente, præscripsi purgans, quod repetitum. Dedi sudorifera, & alia, quæ methodus postulabat. Tandem quinque expulsi *vermes*, *rubicundos* & *pilosos*, sicque castissimam Virginem, adhuc bellè valentem, à suspitione fascini, omni que dolore feliciter liberavi. Soli Deo gloria!

CII.

Memoria abolita ex terrore & frigore.

Vir ferè sexagenarius, & summè melancholicus, tempore Memoria
abolita ex
terrore &
quo frigore.
vernali per fluvium equitaturus, labitur in eundem. Ex

quo *terrore & frigore* gravissimam sibi contraxit febrim, cum tanta memoriae læsione, ut etiam conjugis liberorumque suorum *nomina* oblivisceretur, & nihil omninò, quod vellet, suò nomine vocare posset. Restitutus tamen, Dei gratiâ, sic, ut spartâ suâ denuò fungeretur. At diatæ, quam imperâram, immemor, sequente annò *apoplexiâ* extinctus.

CIII.

Ψωρα Scorbutica.

Ψωρα
Scorbuti-
ca.

VIr quidam Nobilis, & Illustris Ecclesiæ Cathedralis Canonicus, foedissimâ *scabie crustosâ*, eâque *niveâ*, siccâ tamen, per totum ferè corpus (in capite præsertim & dorso,) quasi obductus, cum intolerabili & perpetuo pruritu, summâ cachexiâ, doloribus per intervalla (noctu inprimis) molestissimis, deturpato faciei colore, pedibus valdè tumidis, notabili fœtore, & gravi halitu, à nonnullis pro *leproso & elephantiacho*, ab aliis pro *luis Venereæ Candidato* diu, frustrâ tamen, curatus, meum tandem, licèt seriùs, extorsit iudicium. Omnibus, ut par erat, sobriè ponderatis, Domine, ajebam, nec *Græcus*, nec *Arabs* es, nec *Gallus*, nec *Neapolitanus*. Si, prisçâ Germanorum fide, obsequium mihi sponderis & patientiam, ego vicissim Tibi, divinâ grâtiâ, sanitatem pollicebor. Apage *lepram* cum *pudenda*, *Scorbuticus* es. Remigitur aggressus, præscripsi vinum digerens ex

Rad. helen.

pol. querc.

raph. rust.

angelic.

cich. ãã ʒij.

Fol. agrimon.

trifol. fibr.

cochl.

fumar.

rut. mur.

cuscut.

cuscut.

salv.

chelidon. m. āā Mß.

Sem. nast. hort.

anif

cochlear. āā 3iß.

Summit. cent. min.

absinth. nostr. āā P. ij.

Fl. bugloss. P. ij.

Bacc. junip. 3vj.

N. mosch.

Gal. m. āā. 3j.

Incis. & contus. D. ad chart.

Dosis quotidie bis ʒiiij. instillando cuilibet gutt. xij. spir. sal. armon.

Postea expuli humores per *επιχυσιν* potionibus, pilulis, *αιω και ηατω*, etiam diaphoreticis, inprimis decoct. lign. guajac. Tandem in balneum deductus, confectum ex

Rad. lapath. acut. bryon. helen. Herb. scabios. fumar. Veron. salv. chelid. m. pariet. malv. Fl. cham. melilot. tartar. crud. &c.

Exeuntem unximus seq. unguentō.

℞. Pulv. arist. long.

rad. alth. āā 3j.

lapath. acut. 3ß.

Fl. Sulph. ʒj.

Terebinth. 3ß.

Litharg. acet. rosac. prius benè dilut. 3ß.

Ol. ros. ʒiiij.

salv. 3ß.

caryoph. ʒß.

Aq. rosar. & cer. āā q. s. f. unguent.

Dato denique confortante in forma *Electuar.* cum regimine

Des. II. Annus V.

i

diata

diætæ Generosissimum Virum dimissimus, adhuc pulchrè valentem.

CIV.

Chlorosis deplorata.

Chlorosis
deplorata.

Honestissima Virgo, *Clara Margaretha*, Amplissimi & Consultissimi Dn. *Joh. Henr. Cösteri*, U. J. D. & Electoralis Judicii Aulici *Hildesie* Assessoris gravissimi, filia, XVI. tunc annorum, per *integrum triennium* ferè *consummatâ* & *verè deploratâ chlorosi* miserimè divexatâ, omnibusque, etiam à Celeberrimis Medicis, frustra tentatis, meæ tandem fidei & industriæ committitur, quam etiam, binos intra menses, Dei adstante gratiâ, restitui, in hunc usque diem superstitem & ὁρδοσάδιαν, ringentibus licèt aliis, qui ex natali emortualem fecerant. Digestis & benè præparatis humoribus viscidis, & acido-pituitosis, vinò medicatò, statim pedum tumor remisit, appetitus rediit, respiratio fiebat facilior, color faciei magis floridus. Verbò: Magna spes sanitatis. Interposui purgantia, per vices repetita, sub forma pilul. pulv. potiuncul. Diaphoretica minimè admisit. Corpore demum rectè evacuatò, menses provocavi balneo, in quo umbilicotenus sedebat tribus diebus, ante consuetum mensium fluxum, manè, jejunò stomachò, per hórulam.

℞. Rad. bryon. lil. alb. ath. āā ʒj. arist. rot. ʒʒ.

Herb. sabin. artemis. salv. organ. puleg. matricar. mercurial. āā Mʒ.

Fl. cheiri, chamom. āā Mj.

Bacc. laur. junip. āā ʒj. Sem. lin. foen. gr. āā ʒʒ. anis. ʒvj.

A balneo inunxit ventrem seq. unguentò:

℞. Ol. cham. lil. alb. amygd. d. āā ʒiij. pulv. sabin. arist. rot. āā ʒij. styr. calam. ʒj. cer. q. s. pro unguent.

Quò factò, tribus simul auroris ante fluxum ordinarium devorabat ferment. vet. & acerrim. ad quantit. nucisavellan. cui aliquid pulv. myrrh. & fol. dictamn. alb. cum sacch. admixt. optato cum successu. Menses enim, ob corpus maximè exhaustum,

haustum, & summam sanguinis penuriam primò guttatim stillârunt. Quos denique, servatâ diatâ, largiùs provocavimus.

CV.

Mammæ sine papillis in lactante.

BInas *papillas in una* mamma vidit *Borell. l. 49.* ego in *utraq;* Mammæ sine papillis in lactante. nullam. Primipara enim XVI. annorum, honesta femella, ne vestigium *papilla* in mammis habebat. Quæro, quî infans ergò sugeret? commodè, ajebat, & citra molestiam. Si placet, ecce! Hòc dictò lepidum pusiunculum admovet, & pressâ digitis mammâ, lac primùm in os ejus emulgens, locò deinde, in quo naturaliter *papilla* esse debebat, manu arctiùs constrictò, alumnoque suo præbito, qui, apprensâ labiis eâ, ut poterat, parte eleganter & sine ullo impedimento promptè suxit, ut ipsemet vidi.

CVI.

Menses lactei.

PUella XIX. annorum, optimæ constitutionis & vitæ immaculatæ, mammas suas intra mensem nimis turgidas, & insigniter prominentes admirans, fasciâ primùm constrinxit. Surgens deinde aliquando, digitis eas fortiùs compressit, *purò puto lacte* exstillante. Imponit, consiliò anus, *Emplastr. de sperm. cet. Mynsichti*, decumentibus mammis. Quintò abhinc die *menses manant purè lactei*, seu odorem, coloremvè, vel *totam consideres substantiam*, quod *αυλόωλος* scribo.

CVII.

Sterilitas ab asparagis.

Nobilis femina XXII. annorum, sana, & laudabilis temperamenti, in maximis, & tantùm non quotidianis, delitiis habebat *turiones asparagi* delicatè præparatos. Mansit interea in splendido conjugio ad *triennium* usque sterilis. Variis usâ consiliis, sed frustrâ. Aliquando ad prandium ab ea deductus,

ctus, miratus sum, quàm avidè voràrit *asparagos*. Causam sterilitatis interim à me quærenti dixi, quod olim in *Instit. Mæbian. l. 4. part. 2. c. 3. p. 463.* legeram, quod sc. usus eorum crebrior & largior feminas *steriles* reddat. Illa quasi attonita, omnes omninò æternùm ejurans, unicè querebatur, se neminem unquam mortalium monuisse, nunc verò cautiùs mercari velle, uti quoque fecit. Facta tandem venustæ filiolæ Mater.

CVIII.

Mirabilis uteri figura.

Mirabilis
uteri figu-
ra.

MAcilenta rustica *Hayna* in Franconia in *difficili partu* constituta, ad orificium uteri sentiebat durum aliquid & crassum, etiam tactui obstericis manifestum, quod foetui exeunti ad triduum usque obicem posuerat. Tandem aptis remediis hic *mortuus* expulsus, remanente nihilominus notabili tumore, præsertim in dextro abdominis latere, ut omnes ferè crederent, adhuc in utero superesse infantem, quem omni modo propellere conabantur adstantes. Sed alterò die moritur mulier. Cadavere apertò, præsentibus testibus fidei plenis, Dn. *Joh. Andrea Lenzern* / Pastore loci, marito, obsterrice, *Joh. Conrado Mylio*, Chirurgo Aulico Rômhildensi, vidit *Kellnerus* noster uterum bicipitem (Lit. A B) & circa orificium ejus internum aliquod *longiùs propendens corpus*, seu *molem rotundam*, (Lit. C & D) magnitudine caput infantis æquans, quod superiori uteri parti ligamentò quòdam firmiter annatum erat, & nutrimentum suum ab eo acceperat. Mobile erat, & sursum deorsumque, ut vides, (Lit. D) tolli moverique poterat. Intra binos uteri protuberantes *tumulos*, seu *colles*, vel *capita*, erat cavitas, foetûs domicilium, (A B) rursus, ut à partu fit, à corrugatione uteri contracta & angustior facta: Prominentes verò *colles*, seu *capita*, in dorso uteri externè *ex rubro albicabant*, intus autem dissecta lardiceam ferè substantiam habere videbantur, albam, densam & crassam, ut & propendens illud de utero corpus rotundum. Prominebant quoque in dorso uteri plura

plura corpuscula, at minora, (Lic. F) ceteris substantiâ simillima. Nihil detrimenti ceperat mulier tempore gestationis, nisi quòd de *mensibus imminutis* interdum conquesta fuerit.

Fig. IX. & X.

CIX.

Vermes Mammæarum.

Elisabetha Wintersaat militis cujusdam sub Chiliarchâ L. B. à Wedel conjux, in ipso puerperio *sevis & diuturnis doloribus mammæarum lancinantibus* afflicta, fotu ex fol. *scord. absinth. cent. min. card. ben. fl hyper. & tanacet. nec non hyoscyam. &c.* confecto, exquæ iisdem simplicibus *cataplasmate* parato tormenta compescuit, emulsis postea cum lacte *minutissimis & candidissimis vermiculis*, quos ipsemet vidi. Corpore demum benè repurgatò, omnis cessavit querela.

Vermes
Mammæarum.

CX.

Variolæ tantum in pudendo.

M Conrad. Hessens Ecclesiasticus filiolus, *Job. Bernhart*, tunc sexennis, grassantibus in vicinia *variolis*, etiam decumbere coepit. Vocatus dedi *Scob. Unicorn. marin.* Alterò die circa pudendum sex effloruere *variolæ*, singulæ *minutis, rubicundis & prurientibus pustulis* quasi circumseptæ. Puer doloris, ardoris & pruritûs impatiens, omnem istum locum unguibus laniat fauciatque, donec ichor emanans totam inficeret viciniam, scabie tandem crustosâ obductam. Dedi sanguinem purificantia & alia, quæ faciebant ad rem. Memorabile, nusquam in corpore aliâs erupisse *variolas*, nulla supervenisse symptomata, præter *biduanam*, saluberrimam verò, *diarrhæam*, puerò adhuc valente.

Variolæ
tantum in
pudendo.

CXI.

Urina per oculos excreta.

UT *Job. Fernel. l. 6. de part. morb. & sympt. c. 13.* obstructâ *vesicæ* cervicæ urinam affatim *ex umbilico* manantem notavit, citra ullum sanitatis dispendium, & *Felix Plater. l. 3. obs.*

Urina per
oculos ex-
creta.

p. 735. in puella XIII. annorum ex *aure dextra*, & quidem unâ vice *ad duas sæpè mensuras*, idque per dies aliquot. Sic sincerus Artisque suæ egregiè gnarus Dominus Christoph. Heerfort / Senior, Pharmacopœus Regius Hafniæ Danorum, Amicus, dum viveret, fidelissimus, laticem istum *ex oculis* verè profluentem vidit. Adolescentulus enim XVI. annorum, in *Laalandia*, *Laurent. Andrea*, urinæ suppressione, ob conglutinatam à viscida pituita vesicæ cervicem frequentius vexatus, manibus ventrem fortiter premens, ad sudorem summo præ dolore cursitationibus se defatigabat, donec fessus in lectum, stramen, scamna &c. concideret. Tunc ad horulam ferè acerbius flens notabile sensit levamen. Lachrymæ verò quoad *colorem & odorem* planè erant *urinacea*, ut ipsemet postea vidi.

CXII.

*Sudor oleosus.*Sudor o-
leosus.

Monachus, à Natura *oleum olivarum* fastidians, nescio ob quem lapsus, à Priore, Coenobio nuper Præfato, jubetur; pœnitentiæ loco, tempore quadragesimali, pane, *oleo* intincto, per biduum tantùm vesci, ut hoc stratagemate ad frugem reduceretur. Bonus iste frater, cœcæ obedientiæ tenax, obsequitur, reluctante licèt Naturâ. Noctu verò exhalant ructus *oleosi*, sequitur nausea, horror, tremorque totius corporis, tandem largus sudor, *odore & sapore verè oleosus*; quò exantlatò in gravem coniectus febrim, à qua ægrè redimi poterat. Adde quæ de *lacte oleoso* dixerit *Alex. Insulanus in Brev. rer. memorabil. num. 35.*

CXIII.

*Ruta è capite carpionis nata.*Ruta è ca-
pite car-
pionis na-
ta.

CEpit aliquando *Avus* meus maternus *veterem carpionem* XI. ferè librarum, è cuius capite *ruta* nata erat. Quam historiam cum referret Doctori quondam suo in Illustri *Salana*, M. Thom. Sagittario, Poët. Laur. & Phys. P. P. rescripsit: Anno 1600. *Jena* magnum gammarum esse captum, in cuius dorso *anagallis*

anagallis flore caruleo floruerit, radiculis altè infixis; & *Salfeldia* se vidisse *lucium* satis ponderosum, cujus *cauda* annata erat *fumaria*: imò habuisse *ranam*, cujus corpus à *pilosella* innata totum fere obumbratum; inque *capite ovino* verum *absinthium montanum* cum *semine* alium Virum curiosum vidisse & gustasse. Et ego Anno 1664. *Hamburgi* vidi *lucium* è cujus *capite* nata erat *anserina*. Adde *Chamomillam* in *capite cervi* crescentem in *Brev. Insulan. num. 42. & Sect. 4. Cynograph. mex Curios. c. 5. §. 1.*

CXIV.

Dolor Ventriculì triennis à caseo.

PUella XVI. annorum ore aliquando tenebat *minutum* aliquem *caseolum*, è vaccino lacte confectum. Accessit à tergo frater ejus, manuque puellæ in fauces fortius intrusâ, ipsâ consternata *integrum caseum*, licèt non sine difficultate, deglutiit. Ab illo die *ultrà triennium* acerbos, & tantùm non perpetuos, passa *dolores Ventriculì*, donec tandem *vetula caseum*, jam planè *lapideum*, *ἀνω γὰρ νάρω* frustillatim expelleret. Dolor ventriculì triennis à caseo.

CXV.

Apoplexia à retentis mensibus.

HOnesta femina, tertium tunc puerpera, XXVII. annorum, in ipso partu à domesticis perterrita, fætu exclusò, *lochia* habuit retenta. Hinc eadem nocte fit *apoplectica*. Vocatus subito, præmissò acriori clystere, circa primam noctis *saphenam* jussi incidi, mane circa nonam *cephalicam*, non neglectis aliis, quæ in hoc rerum statu commoda & tuta videbantur, & adhuc, Deigratiâ, vivit feliciter. Apoplexia à retentis mensibus.

CXVI.

Penis osseus.

CLitoridem *osseam* satis prolixam vidit *Th. Bartholin. Senior* *Penis osseus.* *C. 3. epist. 94. p. 407.* Parens autem meus in bubulco Hassio *penem planè osseum*, ideoque semper rigidum, à quo uxori in copula maritali acerrimi suborti dolores, quod ultrò passa est.

CXVII. Ca-

CXVII.

Caput infanti in partu ablatum.

Caput in-
fanti in
partu ab-
latum.

TRiduo quidem mater *Cardani* laboravit in partu, *capite in-*
fantis prominente, qui vi tandem extractus matrem rede-
mit. *Schenck. 4. obs. 165.* Novi in Borea honestam feminam, ra-
rioris texturæ, quæ in difficili partu, ob absentiam ordinariæ
obstetricis, aliam è proxima villa vocabat. Quæ verò cum
animadverteret, embryonem esse extinctum, parùm modestè,
nec christianè, cum optima femina egit. Truncò enim *caput*,
è genitalibus locis *propendens*, non subsequente, à læva ad dex-
tram, ab hac ad illam id contorquet, & tamdiu invertit, donec
à reliquo corpore violenter sejungeretur, quod in patinam con-
jectum ipsemet vidi. Datò tamen à mulierculis largiori haustu
decocti *sem. lini & fl. chamom.* iisque ventre puerperæ crebriùs
calide fotò, & truncus tandem protrusus est, ipsà adhuc super-
stite.

CXVIII.

Simplex Medicina aliquando optima.

Simplex
Medicina
aliquando
optima.

ITa: *Simplex Medicina, optima* aliquando Medicina. Quàm
iamabilis enim & admirabilis Deus in omni opere suo! Quid
namus ad Indos? quid commercii nobis cum *Afro* aut *Arabe*?
quasi tanto pretio sanitas constaret. Nulla regio Naturam nacta
est novercam. Ubi morbi, ibi etiam nascuntur remedia. In cam-
pis nostris, sylvis, pratis, agris, stabulis, imò fimeris amplissi-
mum pharmacopolium. Beatus, qui intelligit bona sua do-
mi nata! Quod exemplis illustrabimus. Puella *Isenacensis* XIX
annorum diu in dorso gestarat *crassum, nodosum, carnosumq; tu-*
morem, magnitudine *duorum pugnorum*, multis frustra adhibi-
tis medicamentis. Tandem ex *semine graminis*, (quod *Heus-*
saamen vocant,) & *flor. chamomill.* parat cataplasma, quod im-
posuit calidum, sæpius repetendo, & omnis evanuit tumor.
Femina *Isenacensis* primariæ, cujus nomini parcimus, filia na-
tu maxima, tunc *biennis*, adhuc superstes, & mihi optimè nota,

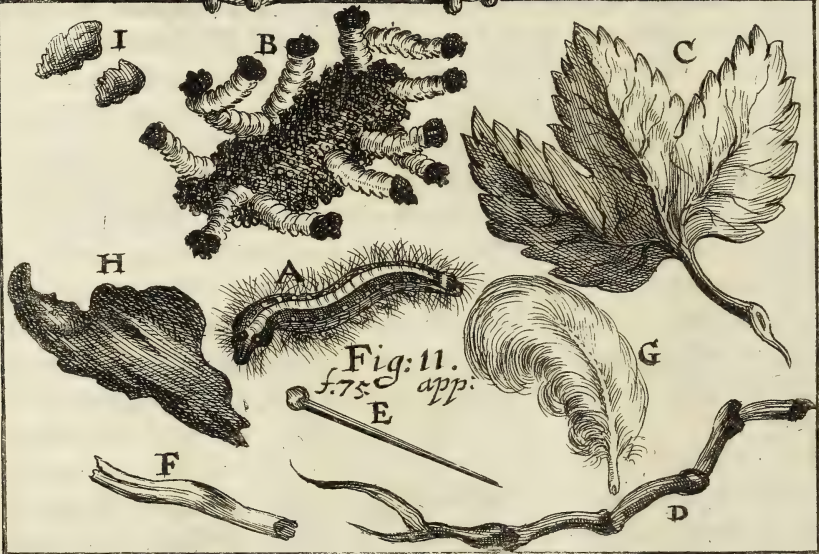
totali

totali pedum contracturâ laborans, aded, ut minimè eos movere amplius potuerit, in balneum vaporosum ex eòdem semine confectum crebriùs descendit, exq; Semine postea exsiccato suffitum paravit, ac perfectè convaluit. Vir primarius Wannefrida ad Vierram etiam omninò contractus, cunctis in casum tentatis, eòdem remediò faustè & integrè restitutus est. Civis Isnaci honestissimus dolores nephriticos & stranguriam sacculis eòdem semine repletis, in que aqua coctis, iterumque expressis, ac calidè renibus pubique aliquoties impositis, ex voto pepulit, notante Kellnero. Et ego in variis contracturis, hoc remedium bono cum successu deprehendi, ideòque plebejis & pauperculis ultrò commendavi. Testatur Epiph. Ferdin. hist. 27. per Deum, singultum in febribus malignis tanquam characterem summè exitialem sibi semper observatum, ego tamen (soli Deo honor!) vilissimis remediis, omnibus generosioribus frustra adhibitis, haud semel eum feliciter compescui. Testem sisto Melch. Süthoff, aulæ Gvelferbytanæ coquum, adhuc superstitem, qui in adulto autumno, ante biennium, febris maligna cum gravissimis symptomatibus lethaliter correptus, suasu mulierum, ad extinguendum æstum, hauserat succum è fol. sempervivi major. expressum, à quo continuus postea singultus ultrà quinq; dies, nullis sanè remediis cedens. Tandem in casu verè dubio implevi sacculum fol. card. ben. menth. crisp. absinth. fl. cent. min. salv. bacc. junip. &c. & coct. in aqua imposui ventriculo calidè, optatissimo cum successu. Eòdem simplicissimò remediò, superiori annò Susannam Bøstkerin/ extra portam Georgianam habitantem, cui ad funus omnia erant parata, (sudores quippe frigidi ad quartum usq; diem manantes, vires prorsus attritæ, vigiliæ perpetuæ, & molestissimus singultus triduanus vix salutis indicium amplius spondebant,) Dei interveniente gratiâ, feliciter servavi, ut ipsa cum aliis testabitur fusiùs. Indignor sanè nostratibus hominibus, si quartanam scandala inter Medicorum reponant, quasi tamen atrox & formidolosus hic affectus foret, & quarta furiarum. Bono potius animo meticulosos esse jubet Cl. Lang. in Miscell. Med.

Curios. n. II. cùm hanc febrim sanandi omninò *Chymiater potè sit.*
 Sed, ô Bone, crebriùs etiam devicimus, & brevì devicimus sine
Chemia adjutoriò, simplici & vili aliquò remediò, quod cùm
 pauci sciant, jure *arcanum* nominare possum. Vin' testes! agè,
 producam è vicinia fide dignissimos. Nobilissimus & Maximè
 Strenuus Dominus *Adolfus ab Utterodt*, Eques Thuringus, &
 Centurio, Vir ob Candorem & humanitatem magni à me æsti-
 mandus, unà cum Conjuge sua, *septimò* Mense tunc gravida, u-
 nò eòdemq; die lue hâc in autumno decumbens, multos consu-
 luerat Medicos, & varia sine levamine usurpârat. Tandem ego
 vocor. Blandè & per *irrigationem* evacuatiò corpore, sine *Vena sectio-
 ne*, sine *emeticis*, brevì & facilè ipsum restitui. Hanc verò paulò
 seriùs, ob alia, quæ accesserant, symptomata, inprimis conti-
 nuam molestissimamq; *tussim*, quæ mihi multum faces-
 sit negotii. Tribus tamen, nî fallor, ante partum septimanis,
quartana (quæ duplex erat) Nobilissimam feminam reliquit, ut
 demum facilè & feliciter venustum filiolum pepererit. Plures
 hâc methodo, hòcque remedio in integrum restitui, ut alibi,
cap. 2. d. 2. latius narrabo. Sufficiat bina hæc, & novissima, & omni-
 bus hic nota allegâsse exempla. Addo *cerevisiam antinephriti-
 co-podagricam*, quâ (referente Nob. Domino *Francisco Guilielmo
 à Steinhaus*, Amico, dum viveret, sincero,) Eques *Westphalus*,
 qui omnem ferè substantiam suam, recuperandæ sanitatis gra-
 tiâ, decoxerat, Parochi sui consiliò, felicissimè usus est. Injecit
 saltem *cerevisiæ recens coctæ rad. bardana & summit. absinth.*
 Ab usu hujus potûs continuò singulis septimanis non tantùm
 ingentem *saburram tartaream*, sed etiam plures *lapillos*, majores,
 minores, citra notabilem molestiam, promptè exclusit. Næ *cere-
 visia bene defecata*, infit *Bartholin. noster Dissert. 1. Med. Danor-
 domest. p. 11. & vetustior alit & nutrit, ventriculum roborat, podag-
 ram ab articulis avertit, calculos expellit, inprimis si absint hio
 vel lupulò condiatur, affectionibus deniq; internis externisq; bal-
 sami instar, medetur.* Sanè, ob *cerevisiæ potum*, *Olaus Magn. l. 13.
 c. 27.* olim in obsidione Regiæ Suecorum *Holmensis lapillos sine
 læsione,*

Fig: 5.
p. 40. app:

læsione, aut passione, singulo mane in matula vidit expulsos, & instar granorum *mili*, *ciceris* & *piperis*, magnitudine nucis similes eiecit, nunquam exinde *calculo*, seu aliò morbò, afflictus est. De usu *bardanae* verò retulit *Vastelius Foresto* l. 2 g. obs. 7. se, cum in lecto decumberet ex *doloribus articulorum*, ut membra non movere possent, bibisse decoctum *cerevisiae*, in qua rad. *lappa* incoctæ erant. Quò epotò, cum nullis remediis curari posset, plurimum minxit *lotium album instar lactis*, & à doloribus curatus fuit. Plura *de simplicis*, tanquam *optima*, Medicina dicturi sumus, Bono cum Deo, aliò die, & locò.

CXIX.

Mirabilis Vomitus.

Puer *Isenacensis* XIII. annorum in foro *Saturnino* rosiones & Mirabilis Vomitus.
 anxietates circa præcordia diu sentiens, defertur ad junio-
 rem quendam Practicum, *Telemannum*, qui, quod potuit, fecit. Suafu tandem *Kellnerianò*, propinat *emeticum* cum largo vehiculo, à quo sequentia, ut vides, rejecta magno cum levamine. *Erucam* scilicet *ex atro flavam*, (Lit. A) & XII. *minores* ejusdem coloris, unà cum *nido* earum, (Lit. B) *folium viride ribes*. (Lit. C) *particulam scoparum*, (Lit. D) *aciculam*, (Lit. E) *particulam straminei culminis*, (Lit. F) *pennam albissimam*, (Lit. G) *frustulum corii*, (Lit. H) & *bina stercoris columbini frustula*. (Lit. I)
 Historia hæc civibus nostris adhuc notissima, ut de fide ejus nemo dubitare debeat.

Fig. XL

CXX.

Tuberculi in palpebra curatio magnetica.

DN. D. *Francf/ Aulæ Saxo-Gothanæ* Consiliarius, in juven- Tuberculi in palpebra curatio magnetica.
 tute sua *durum tuberculum*, in superiori palpebra, oculis
 & visui valdè molestum, habuerat, magnitudine *avellanæ*, id-
 que nec Medicus, nec Chirurgus, ob loci incommoditatem, &
 curationis dubium eventum, tangere voluit. Tandem, con-
 siliò vetulæ, tuberculum istud affricuit, manui *cadaveris hu-*
mani, eousque, donec paululum illa *incalesceret*. Intra

triduum, non sine omnium stupore, omnis excrementa evanuit, ut *Kellnero* nostro sanctè retulit.

CXXI.

Feces alvi sine fœtore lethales.

Feces alvi
sine fœto-
re lethales.

S*tephan. Lerchenfeld* | Phil. & Theol. Stud. Holsatus, à febre maligna, ut videbatur redemptus, gratulantium voces cum gaudio excipiebat. Sed cùm dejectiones alvi sine fœtore animadverterem, *Stephanumq;* inter loquendum multùm salivare cernerem, mortem ocyùs prædixi. Risère adstantes, quasi insipidus forem vates. Et ô utinam! *Aber* dicebat unus ex illis, er gieng aus/ wie des Cantors Fackel zu Lûßen.

CXXII.

Cæcitas à stercore columbino.

Cæcitas à
stercore
columbi-
no.

E*lisabetta Fischerin* è nundinis aliquando domum reversa, infantem famelicum subitò lactatura, juxta parietem in vestibulo ædium suarum confidet, & fessâ interim ab itinere parumper obdormire cœpit. Pusio in ulnis maternis ita supinus jacens excipit fortè dextrò oculò sterco à columba supra caput ejus in angulo parietis nidulante, à quo gravissima inflammatio, subsequente demum omni visûs abolitione. In ea Myfia, quæ Asiæ pars est, domum aliquando à stercore columbino conflagrâsse, autor est *Galenus l. 3. de Temper. c. 4.* Erat, inquit, projectum columbinum sterco, cui jam putri & excofacto, ac vaporem edenti, & tangentibus admodum calido, in propinquo fenestra fuerat ita, ut jam contingeret ejus ligna, quæ largè nuper illita resinâ fuerant. Mediâ igitur æstate, cùm Sol plurimus incidisset, accendit tùm resinam, tùm ligna. Hinc autem & fores quædam aliæ, quæ propè fuerant, & fenestræ, nuper etiam resinâ illitæ facilè ignem conceperant, atque ad tectum usque submiserant. Ubi autem excepta semel à tecto est flamma, celeriter in totam domum est grassata. Quid mirum ergò, quòd sterco columbæ, seu potius sal & sulfur in eo contenta, actuque calida, tenellum infantis oculum, factâ inordina-

tâ & p. n. fermentatione, humores exusserint, & visum tandem extinxerint. Scimus enim ex Sacris, quid contigerit Tobiaë c. 2. à fimo hirundinis, quo de legi merentur Hier. Bardus in Medic. Cathol. c. 4. §. 1. seq. & Franc. Valles. Phil. Sacr. c. 42.

CXXIII.

Mania à Vermibus.

L Acones olim, notante *Hesychio*, lignis à *vermibus* corrofis, Mania à variisq; notis insignitis, utensilia & alia obsignabant, eaq; vermibus, signacula *σπιάνδεα* vocabant. *Ursin. Theol. symbol. c. 140. p. 165.* Quàm bellè *vermibus* obsignatur, quod à *vermibus* coeptum & ortum est. Rusticus quidam à somno sub arbore expergefactus per medium annum *maniacus* factus est, sed acceptâ tabaci unciâ, & concitatô vehementissimô sternutamentô, prodiit *eruca nigra, longa atq; pilosa*, & statim convaluit. *T. IV. Eph. Cur. observat. 37.* Juvenis XXVIII. annorum perfectè *maniacus*, pro *fascinato* vulgò habitus, sibi ipsi tandem omnes abscindit capillos & ecce! in cervice *magnum tumorem*, sacculi instar, *rubicundis simis vermibus* plenum. Quibus ejectis, sensim ad se rediit. Non ita pridem mulier *horrendis doloribus ventris, summâ cordis anxietate, & mentis alienatione, extremâq; macie* ultra annum cruciata, tandem (vera dico) *trecentos, & plures, oblongos, eruciformes, ac multipedes per os & alvum* rejecit *vermes*. Singuli acutè erant *dentati*, inque *caudis prolixus aculeus*. Quàm verè *Jobus 25. 6. Adam putredo* (prima *vermium* mortisque origo) & *filius hominis*, (i. e. *Adami, seu putredinis*), *vermis*. Ein Mensch die Wade und ein Menschen Kind der Wurm.

DEO GRATIAS!

CHRISTIANI FRANCISCI PAULLINI
DISSERTATIO CURIOSA

de

CORVO EXCOMMUNICATO.

Q. D. B. V.

§. I.

Nihil quidem efficacius regit multitudinem quam supersticio. Magna igitur sapientiæ gloria haud temere credere, at nimis etiam morosa diffidensque ἀπιστία ea, quæ vel non vidimus, seu palpavimus ipsi, pertinaciter negare. Medium tenebunt beati. Diu igitur hæsi, an historias inter reponerem hanc de CORVO EXCOMMUNICATO relationem, seu num potius pro otiosi cerebelli foetu, & deliramento monastico haberem, donec à fide dignis, exquæ documentis minimè temnendis, intelligerem, esse narrationem rei sic gestæ. Agè igitur κατὰ τὰς ἱστορίας recensēbimus omnes, quotquot historiæ hujus meminerunt unquam. Tuum tamen erit, Amice Lector, *albas atrasvè* mihi dedisse *fabas*. Vid. Beroald. *Comm. in l. 6. Met. Apulej. p. 505.*

Hist. de
Corvo ex-
communi-
cato

confirma-
tur.

Testimo-
niò Alex-
de Insula.

§. 2. *Alexander*, Comes ab *Insula*, Monachus Corbeiensis, in *Breviario suo rerum memorabilium* (quod cum *Isbordiano* conjunctim dedimus) num. 29. ita:

Abbas noster Conradus (qui sedere coepit An. 1174. præfuitque septem annis, & sub quo ipse vixit *Alexander*,) manus olim loturus, annulum suum deponit. Advolat corvus, contubernalis ejus, & furatur illicò. Quaritur annulus in omnibus angulis, at reperitur nuspiam. Rogat famulos omnesque inquilinos, utrum quis invenerit? negant universi. Sic iratus Archimandrita ignotum sibi furem sacro fulmine strinxit. Ab illa hora corvus, antea hilaris & facetus, omnem subito indolem exuit, nec nido egreditur, nec escam cupit. Narratur Pralato. Hem! dicit unus è famulis, dispeream ego, si non ater iste nebulo annulum furatus sit.

Visitant

*Visitant nidum, repertò annulò. Absolvitur ab excommunicatio-
ne. Ita antiquum suum obtinet hilaris sanusq̃.*

§. 3. Plurimum Reverendus & Amplissimus Dominus,
*Heribertus Rudolfi, Abbas Amelsbornensis, Vir eleganter doctus,
& Amicus, dum viveret sincerus, monstrabat mihi Anno 1681.
carmen satis prolixum, in cœnobio suo, ut puto, repertum, &
abs Ambrosio Kuhlemann, Monacho Amelsbornensi, Ordinis Ci-
stertiensis, in Festum S. Viti quondam scriptum, ex quo hæc* Ambros.
Kuhle-
mann.
decerpere volui.

*Annulus aufertur Conrado, religioso
Abbati, à corvo, cùm lavat ille manus.
Portat is in nidum subitò, rens, rem bene gestam,
Abbas at sacrò fulmine stringit avem,
Ignotum furem: corvus quasi plane leprosus,
in nido nudus mœstus & usque jacet.
Sentit & in toto prægrandia tormina ventre,
longaque vicina fabula plebis erat.
Alvi subsequitur fluxus, mirabile visû!
& fere nunc corvus triste cadaver erat.
Inveniunt aurum tandem: sacra ira faceffit,
quilibet & misera valde misertus avis.
At prisca redeunt gelida in præcordia vires,
vita redit, redeunt & color atque calor.
Quisquis es, à brutis anathematata disce vereri,
vox nunquam incassum religiosa ferit.
Verba Sacerdotis lesi sunt fulmina, crede,
si sapias, hæc certè fulmina sancta cave!*

§. 4. Dn. Fridericus Henkhusius, Sub-Prior in Imperiale
*Corbeia ad Visurgim, Vir sincerus, doctus, & Antiquitatum
monasticarum insigniter gnarus, fassus mihi est, se, cùm quon-
dam Osnabrugi historiam hanc in concione audiisset, eâ ple ho-
râ Deo votum nuncupâsse vitæ religiosæ, & quidem, si Domi-
nus ita vellet, Corbeia. Ex variis porrò schedis hæc amicè me-
cum communicabat.*

Anonymi.

Vetus & vera traditio, seu potius historia, est; Conradum nostrum corvum, annuli sui pretiosi, & à Conrado Rege donati furem, inscium licet, excommunicasse. Qui subito in maciem, mærorem, multasq; miserias coniectus, omnium conspectui se subduxit, donec tandem, annulò casu in nido avis repertò, sublatò-que fulmine, omnis pristinus nitor vigorq; ei restitueretur. I nunc homo, & floccipende Religiosorum minas, justò zelò expressas. Si non effugere potuit maledictionem bestia, quantò minus tu eam devitabis. In alia membranula hæc erant scripta manu Stephani de Schnakhgaborgh, Monachi Corbeiensis, quem sub ipso Conrado etiam vixisse rebatur Henkhusus.

Steph. de Schnakenborg.

Dolendum sanè, eò processisse mortalium temeritatem, ut, Dei Salutisq; suæ oblitì, nec sacra quidem maledicta amplius reformident, quasi inania forent tintinnabula, ad terrorem plebis, ab otiosis Monachis conficta. Audite posteri, at obstupescite. Facta enim narro, non ficta. Furabatur corvus Conrado nostro anulum aureum, à Conrado Rege donatum, cùm custos reliquiarum Patroni nostri constitueretur. Ille cùm diu anxie quasitum anulum nussiam reperiret, quendam tamen è famulis suis suspectum haberet, piò zelò excommunicat, quisquis etiam fuerit, furem rei sacra. Corvus, Conrado valde familiaris, subito omnium hominum conspectum fugiens, mæstus & languidus in nido suo jacebat, omnem aversans cibum, nemine adhuc id animadvertente. Querit tandem Conradus, ubinam nigellus suus foret? sic enim appellare solebat. Visitatò nidò, ecce! agonisans ferè nigellus raptò incubuit auro, doloris mærorisq; plenus. Gavisus Abbas de annulo reperto, admiratus est mirabilem Dei vindictam. Subitò igitur relaxat iram Ecclesia, & corvus, sensim tamen, plumas, vires & similitatem omnimodè recuperavit.

S. P. Q. Huxar.

§. 5 Quid? quod producemus publicum S. P. Q. Huxariensis testimonium, fidâ & amicâ manu communicatum.

NOS Lambertus de Luchtringen & Ludolf Cerdo Consules, Nunà cum tota Universitate Urbis nostræ Huxoriensis recognoscimus hisce & notum facimus, quòd cum Rev. & Nobil. Domi-

nus Luthovvigus de Vanslebhe *certitudinem historiae, quondam sub Conrado Abbate facta, de Corvo, propter annulum, excommunicationem passo, à Nobis exprimeret, respondemus, celebrem & inveteratam jam esse traditionem illam plenius à Joanne de Dessel, Presbytero, parvò libellò descriptam, & apud Nos pro vera acceptam.*

Servatur iste annulus adhuc Corbeigæ in Camera Domini Abbatis Roberti de Horohuse, quem multi è nostratibus viderunt. Ipsam avem Kunrad directè aut præcisè non excommunicarat, sed generaliter tantum furem, quem nesciebat esse corvum. Hoc ita esse, Sigillò Civitatis nostræ muniri & corroborari fecimus. Dat. Huxoria Anno 1330. in octava S. Benedicti.

(L. S.)

§. 6. Bodo II. Abbas Monasterii Bergensis ad Albim XXX. Wansle-
bii.
è Wanslebiis fuit, cujus parens *Ericus*, quem testem laudat *Burcardus*, Archi-Episcopus Magdeburgicus Anno 1309. Frater verò *Ludovicus*, Archi-Diaconus & Canonicus Summi templi Halberstad. cujus meminit *Albert. II.* Episcopus, Dux Brunsvicens. & Lyneburg. Annò 1334. Fortè in hunc digitum intendunt Consules nostri. *Conradus* autem, sub quo historia contigit, erat XXIX. Abbas Corbeia. *Rupertus* verò, penes quem Conrad.
& Rupert.
annulum tunc superfuisse ajunt, fuit hujus nominis II, Abbas XXXVI. Nobilis ab *Horohusen*.

§. 7. Ecce autem, mi Lector, parvum *Desseli* codicillum, libellus
Desselii.
eà fide, quâ in fragmentis historiae Saxonicae *Georgii Zolkii*, Monachi Reinhusani, Ordinis Benedictini, reperi. *Ad futuram rei memoriam.* Joh. de Dessel indignus Canonicus insignis Ecclesie Collegiatae D. Petri intra Hoxariam & Presbyter, omnibus salutem ab & in Eo, qui est nostra Salus. Lege, obstupece, respisce quisquis malus es, Lector, ac lege, mirare & prædica, quisquis bonus fueris. Quàm mirabilia enim fecit dextra Domini. Africa olim semper aliquid boni, inseliti & monströse peperit. Verum Corbeja, fundatrix & Benefactrix nostra, nunquam non vera, nova & admiranda promit, in quibus digitum Domini stupe-
Dec. II. Annus V. l
mus,

*mus, ejusq; singularem Providentiam, meritò adorandam. Te-
 det me heic repetere mirabilissima ista miracula, qua Meinart à
 Lûchtringen, Nobilis, at humilis tamen Corbeia nostra Mona-
 chus, diligenter compilavit, & nostratibus benè nota sunt. De
 solo CORVO hîc loquar, fulminè sacrò, ob furtum, tacto. Scilicet
 Counradus, Abbas Corbeiensis, Optimi Wiboldi Successor, Prin-
 cept devotissimus & zelosissimus Dominus, qui multa prudenter
 & ex usu Ecclesia peregit, jure hereditario acceperat anulum
 grandem, aureum & valdè pretiosum, ob inclusam in palo
 gemmam, quò Wiboldum olim beaverat Serenissimus Counra-
 dus Rex, cum dilectum sibi custodem Lipsanorum S. Viti Marty-
 ris, tactis antè Ejus reliquiis, in presentia multorum Procerum,
 Clericorum atq; Laicorum, solenniter faceret & declararet. Hunc
 anulum in festo cujusdam Patroni Counradus Abbas digito indi-
 derat, cum Missam in Pontificalibus celebraret. Postea ad pran-
 dium cum Nobilibus Viris accedens, deponit anulum, ut, con-
 suetò more, manus lavaret suas. Precibus finitis unà cum corvi-
 vis & Ministerialibus mensa assidet, interq; fabulandum annu-
 lum obliviscitur, rens etiam fortè, à ministris suis benè custoditum
 iri. Corvus, quem in contubernio alebat Counradus, & ob
 facetias egregiè amabat, conspicit splendens in reposito-
 rio anulum, furtim accedit, rapit, & per fenestram avolat, inq; ni-
 do suo abscondit, nemine hoc animadvertente. Redit postea hi-
 laris, & de omni periculo securus, nec quisquam aliquid mali de
 eo suspicabatur. Prandiò finitò in cellam suam revertitur Abbas.
 Cùmq; recordaretur sacri annuli, subitò jussit afferrî. Sed ubi erat ille?
 Habebat Counradus Amanuensem, doctum juvenem, & satis etiam
 bonum, nisi quòd aliquando Vir trium literarum deprehensus fue-
 rat, Lucam nomine. Hic accusatus furti, negat pertinaciter:
 visitatur scrinium ejus, vestimenta & omnia, qua habebat ipse,
 sed annulus non invenitur. Illò die Lucas Sanctissimum sumserat
 Sacramentum, igitur juramento se purgat, suspicionem tamen à
 se amovere vix potest. Counradus, Zeli plenus, istò adhuc die,
 hâc formulâ furem, quicumq;, etiam tandem esset, excommunicat.*

Cùm

Cùm Tu, quisquis sis, aut cujuscunque conditionis, staturus & dignitatis, qui non veritus es tantum patrare sacrilegium, & annulum sacrum, qui ipsas S. Martyris & Patroni nostri reliquias tetigit, & vi cujus, ego à Serenissimo Imp. Custos & Advocatus perpetuus S. Lipsanorum B. Viri etiam constitutus sum, in ipso die festo, inque sacro loco auferre, & profanare, agendum in nomine Patris & Filii & Spiritus S. Te excommunico, & excommunicatum volo ac jubeo, donec resipueris, & plenarie Ecclesiæ nostræ satisfeceris.

Fulmine hoc emisso, omnium oculis se subduxit corvus & nuspianam comparuit amplius. Counradus ablatum eum esse putans, omnes domesticos & vicinos longè latèq; interrogari jussit, annon unus seu alter viderit alitem suam cum tintinnabulis, seu nolulis, quæ circa collum dependebant. Negant omnes. Hem! dicit, & annulum amisi nuper, & nunc corvum, quid tandem inde fiet? Interea sagax & facetus quidam juvenis, Domine, ait, fortè corvus iste abstulit annulum, ideoq; fugâ se subduxit. Quid tu, respondet, blateras? ille: at scimus tamen omnes, quam furaces corvi sint, & nuper in nido cujusdam in monte Kôterberg rustici nostri aliquot nummos invenère argenteos ac cupreos. Hisce verbis Abbas commotus jussit fagum conscendi, & ulteriùs investigari. Fit: jacet avis, sordes inter suas & vermes, agonizans, pluma deciderant, vix spiritum trahebat amplius, ad omnem motum & loquelam, contra naturam suam, trunci instar, immota, inque ipso stercore tandem reperitur annulus.

Traditur unâ cum corvo Counrado, qui vim fulminis etiam in ave summo perè admirans, istud denuò submovit, didicitq; quantum valeant justæ & zelose Sacerdotis ira. Sic absolvitur corvus à crimine suo, quo de nemo unquam suspicatus erat. Tandem sensim convalluit avis. Annulum istum ego vidi Corbeia. Valdè pretiosus erat, insigni gemmâ ornatus, & pondere gravis. Tu, qui hæc legis, time Deum, & venerare Sacerdotem. Vides enim, quid ponderis habeant seu benedictiones, seu maledictiones ejus apud Dominum. Nec sine causa hoc in corvo permisit Deus, sed ut ab

ipsis brutis discas, quæ sint & faciant ad salutem tuam, quam ex corde Tibi precor, Tuq; precare mihi.

§. 8. Communicavit non ita pridem mecum Eruditus Amicus, & insignis Antiquitatum Scrutator, veterem Wiedenbocci membranam, quam publici juris hic faciam.

Testimo-
nium Atha-
naſ. Wieden-
bocci.

Athanafius Wiedenboccus, *Canonicus Regularis Ord. S. Auguſt. poſteritati Salutem & Gratiam in Chriſto Jeſu. Nihil terribilius, quàm maledictiones Eccleſiaſtica. Lapis ſit, non homo, haſ qui non timeat. Tædet me multa heic allegâſſe exempla, cùm unicum, idq; rariffimum, & nunquam auditum, abundè ſufficiat. Circa Annum M D LXXVII. præerat Sancta Corbeigenſi clauſtro ad Wiſarah pius & zelofus Dominus Kounrathus, qui in ſolenni quodam Feſto poſt ſummum Sacrum patrio more cùm ante prandium manus lavare vellet, annulum prius Imperatorium (quò Kounrath Rex eum cuſtodem reliquiarum Magni Martyris Viti conſtituerat,) aliò deponit, ut cuſtodiretur à famulis, qui ſerviebant Archimandrita. At corvus inquilinus fulgens fortè aurum conſpiciens, nemine cernente, furtim occurrit, aufert annulum, inq; nidum ſuum haut procul à ſacello S. Gertrudis, ſeu infirmaria, in alta quadam fago poſitum conjicit, ſicq; ad Dominum revertitur ſuum. Qui hilariter prandens, tandem, menſa ſublata, cùm ad veſperas daretur ſignum, poſcit annulum à nemine viſum, ſeu repertum. Erat aliquis ſervorum Abbati ſuſpectus, innocenſ tamen tunc ille inventus. Kounrathus tamen zelofus in ipſis veſperis furem, quicumq; etiam foret, fulmine eccleſiaſtico percuffit, & tamdiu à ſanctiſſimo Corpore & Sanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti, ab omni confortio fidelium excluſit, donec ablatum redderet. Ab illo die corvus, à nemine poſtea viſus, contabit in nido, diarrhœa & magna verminatione correptus. Qui tandem caſu repertus, omnium commeruit commiſerationem, Verùm cùm famuli diligentius ſcrutarentur, præter omnium expectationē reperitur ſacer annulus, ſordibus contaminatus. Redditur Abbati, qui attonitus quaſi vindictam etiam in ave manifeſte conſpiciam cum timore ſtupuit. Sublatò demum fulmine corvus quaſi modogenitus vitam, vires, plumas, & omnia recuperavit. Quam hiſtoriam, in gratiam pia Poſteritatis, annotare volui.*

§. 9. *Angelinus Gazaus*, è Soc. Jesu, in piis suis *Hilaris*, e- Ang. Ga-
dit. *Mussipont*. p. 66. seqq. integram historiam venustè & inge-
niose decantat. Meretur sanè audiri. zxi.

*Nutribat olim Corbiæ Archimandrites
Conradus avium callidissimam, corvum,
fartum malitiâ fraudibusq; suffultum.
Quoties ephebos Præsulis, minus cautos,
retrò ille surâ fauciarvit admorsâ?
quoties catellis prandium suum clepsit,
ut & inopinis felibus suam caudam?
& hæc rebelles striduloque vagitu
opem rogantes pertinaciùs traxit?
Quoties oculeos gemmeosque pavones
compulit in iras & tenerrimos planctus?
quando rotatum syrma, vel reclinatum,
& splendidi tapetis instar expansum
rostro malevolus vellicavit infesto?
Si grandiores fors suam canes olli
raperent merendam, nec valeret adversum,
rectâ ipse mandras & lares molossorum
vindex adire & dissipare stramenta.
Quid furtâ memorem? queis domi & foris nequam.
quotidianas illigatus in prædas,
unde, unde licuit, seu metalla, seu carnes,
seu vesca, seu non vesca, cuncta raptabat,
furtumque scrobibus ingerens latebrosis
herbisque, melius ut lateret, oppilans,
Lavernionis omne munus oplebat?
Manus lavandas annulo dearmârat
Pransurus Abbas; hunc bolum trifur corvus,
simulatus aliud, intuetur & raptat,
suique defert in triclinium nidi,
operitque paleis. Præsul inde sepostum
abesse cernens annulum, dies totos*

noctesque furem suspicatus incassum,
jubet in rapacem, quisquis ille sit, tandem
anathema dirum à curione librari.

Corvus remota considebat in fago,
crocitatione ludicrà diem fallens,
culicesve prensans, aut facetus aspergens
hinc felle picas, hinc salute cornices.

Jam voce pavus, jam canis, sed & felem,
tàm lepidè adumbrans, felem ut esse jurasses.

Quæ canis & illi fantur ore maternò,
hæc, se Magistro, didicerat sequax ales.

Vix Sacrosanctæ fulminaverant diræ,
en! ruere ab alto mutus, & repentinâ
languoris aurâ sideratus horrere:

hinc agrum anhelò trahere Spiritu vitam,
junctâ ciborum nausæ diarrhœâ,
dirâque Verminatione torqueri,

oculosque fieri lippus & pedem claudus:
sensimque vestis plumea in solum spargi,

& fluere ab alis spontè remiges plumæ;

Atque, ut pari par redderet, inurbanè
ridere picæ, condolere cornices,

mordere culicum turma tergus implume,
suâ hinc ephèbi talione latari,

& hûc & illûc lancinare palantem.

Circùm inde ludos facere grex catellorum,

optare corvus, si liceret, in cæcas
abdi latebras, & cavernulam muris.

Ecquid deesset alicui suo vernæ,

stupere Præsul, Præsulisque convivæ.

Hos inter aliquis (ut solet) joci causâ,

Quid si, inquiebat, nuper annulum furto

rapuisset ater nebulo, condidisset que?

& has facinoris impii daret pœnas?

*Suspicio placuit: mox & itur in nidum,
interq; paleas sordidatas elucet
tandem repertus annulus. Jubet Praesul,
sic fortè Volucris profuturus, actutum
Ecclesiae iras nuperas relaxari.
Parochus relaxat, & repente sanato
redire corvo vita, vox, vigor, vires.
Reduxq; pellem circumire lanugo,
plumaeque tandem principes resflorere;
Ita fit: leonem ut terream, canem cado,
ut terrearis, ut minas Sacerdotum,
ipsis verendas belluis, reformides,
gnara Superos provocare peccando,
rationis exors anima plectitur corvus.*

Tangit eandem historiam *Autor lib. de Vit. Illustr. Ordin. Cisterc.
Vir. & Bonifac. Rhodigin. in Hist. sua ludicra.*

§. 10. Vidi aliquot abhinc annis in muséo Dn. *Hermannii
Schneidewinds* / Eccles. Hoxariens. ad *S. Kilian. Past. Martini* Mart. Hott-
Hotbandii, Past. ad *S. Petr.* ibid. concionem funebrem, habitum bandii.
super excessum *Sibylla Catharina Zafvordsen* / excus. Lemgov. à
Barthol. Schlottenio Anno 1577. desumptam è *Luc. X. 16.* ubi pag. 10.
inter alia sic: *Somnia Monachorum, fabulasq; eorum aniles te-
mno: nihil mihi commercii cum iis. Rarò igitur, aut nunquam,
ut nòstis, sermonibus aspergo meis. Sufficit enim nobis verbum
Domini. Audiivi tamen Studiosus olim à Praceptoribus meis Aca-
demicis terribilem historiam de corvo, abs Abbate Zeloso excom-
municato, ideoque in gravem morbum lapsò, ut in stuporem & com-
miserationem conjecerit universos. Taceo, quia hac de re non ita
pridem mihi dixit Dominus Abbas Reinhart, & testimoniis fide
haud ad eò indignis probabat. Sic Hottbandius.*

§. 11. *Reinhartus* iste à *Buchholz*, è *Monasterio Gladbaccens* Reinh.
d. 4. April. Anno 1555, ætatis suæ XXX. postularus Abbas Cor- Abbatis.
beiensis LII. testante epitaphio à *Georgio Redenero*, Abbate Ma-
riæ-Monasteriensi, ei posito

*Vir pius & doctus, Vir mitis, amabilis, equus,
integer ac placidus, rectus & acer erat.*

Industrius rerum Saxonicarum compilator, è cujus *Miscell. Hist. antiq. Saxon.* hæc excerpta reperi in *fragment. annal. Franciscanor. Hoxar.*

Sub devoto Archimandrita Conrado Corvus quòd furatus esset sacrum annulum ejus, excommunicationis sententiâ tactus, triste omnibus præbuit spectaculum. Nos historiam tantis Doctorum Virorum testimoniis & judiciis habemus confirmatam, ut rubore pudoreq. meritò suffundi debeat, quisquis mihi contrarium dixerit. Historias colligo, non fabulas; licet stultis omnia videantur suspecta & subleste fidei, qua à Monachis sunt scripta. Deme libros nostros, & ostende mihi vel unicam satis instructam Bibliothecam.

Utinam *Miscellanea ista Reinhartiana* adhuc superessent, sed perière eheu! unà cum annulo, & omnibus ferè documentis, in famosa cruentaque *Hoxariensi* expugnatione anno 1634. Meminit ejusdem historię *Wolfius T. 1. Lect. Memorab. edit. Halb. p. 168.* Furacissima avis *corvus*, ut etiam in proverbium abierit: *er stiehlt wie ein Raabe.* Nummos quidam *Erfordię* furabatur, & sub lapide abscondebatur. *Sperling. l. 4. Part. Special. Zool. Phys. c. 16. p. 354.* Conf. supra

Qualis fuerit annulus?

§. 12. Constat autem ex supra dictis, non quemcumque, aut vilem, sed grandem, obq. inclusam in palo gemmam, valde pretiosum fuisse annulum, à *Conrado Imp. Wicholdo Abbati* solenniter datum. Juvabit *napéncasov* heic facere, & singula clariùs interpretari. Cùm nihil tam bonum, sanctum & stabile sit, quod non tandem malitia hominum subvertat, aut corrumpat, non est sanè, quod mireris, *Corbeiam* Saxonię, amplissimum istud *Seminarium Apostolorum Borealium*, & magnum *Germania miraculum*, imò Imperatorum elogiò, locum *Sacro sanctum*, tandem etiam defecisse. Ultra semiseculum hætenus omnia in pejus ruere & retrò sublapsa ferri coeperant. Ecclesia mole æris alieni oppressa, vasa sacra vel oppignorata, seu vendita, bona dilapidata, religio extincta, disciplina collapsa, concordia ejecta,

& Status *Corbeię*?

humi-

humilitas & continentia expulsa, sacra mensa fordibus & illuvie squalida, munditiei nullum vestigium, neglecta pietatis luculentum testimonium. Ita fuci, ignavum pecus, bonarum apicularum alveolos vorarunt, luxu, socordia & ignorantia passim dominante. En! quò discordia fratres perduxit miseros? Dejecto quidem, Autoritate Superiorum, officio suo, quod sublestâ administrarat fide, *Henrico II.* suffectus alius Præpositus, sed majori cum excidio Cœnobii, adè ut omnis gloria & dignitas, opulencia ac zelus antiquæ *Corbeia*, in fumum abierit, ipsaque in canticum vulgi versa, & facta fuerit plebi proverbium, ut ex literis à toto Collegio, ad *Eugenium III.* lachrymas inter & gemitus, scriptis prolixis didici. Tandem verò Deus mandræ hujus & mapalis misertus, Servatorem statoremque elegit Gloriosissimum Augustum *Conrad. III.* Hic enim ex *Po-* Emenda-
lonia Goslariam redux, primarios Cœnobitas *Corbeia* ad se vo- tor à *Con-*
 cari iussit, ruinam Monasterii sui, ejusque causam fusiùs expo- rad. III.
 suit, & catiùs indagavit, seriò mandans, ut posthac ad frugem redirent, & secundùm normam Benedictinam, cui voto se ob-
 strinxerant singuli, vitam constanter componerent, neque amplius foedum abjectum que corpus sine capite forent, Bonum Antistitem Pastorem ocyùs sibi eligerent WICBOLDUM, Ab-
 batem Stabulensem. Idem sensere omnes, quotquot in Pala-
 tio Regio erant, Principes Proceresque Imperii. Sic præsentè *Bernharto*, Episcopo Paderbornensi, tanquam viciniore, anno
 1146. omnium suffragiis electus & renunciatus est Abbas *Cor-* *Wicbold.*
beiensis laudatissimus *Wicboldus*. Quà re ad Eum delatâ excan- eligitur.
 duit, dicens: *se malle esse bubulcum, quàm Antistitem Corbeien-*
sem. Adè forduir tunc Ecclesiæ hujus nomen! Deo tamen &
 Rege impulsore obduravit animum, & molestam hanc ple-
 namque periculis servitutem animosè subiit. Næ, divina Pro-
 videntia, quæ cuncta gubernat, Sap. XIV. 3. singularia fausti re-
 giminis omina eòpsè electionis annò ei monstrabat, notante
Alex. ab Insula, in Brev. rer. memorabil. num. 58.

§. 13. Ceterùm erat *Wicboldus* hic Comes *Northheimensis*, Quis &
 unde fue-
 rit?
 Dec. II. Annus V. m & Do-

Regimen
ejus.

& Dominus in *Bömeneburg*, Diterici filius, alumnus *Cœnobii Corbeiensis*, non *Vazorensis* in Diœces. Leod. ut *Bucellin. Part. alt. Germ. Sacr. & Profan. p. 281.* perperam scripsit, Abbas tunc *Stabulensis*, Vir pietate, doctrinâ, candore, multorumque rerum Prudentiâ eminentissimus, *Conradi III.* familiaris & Confiliar. intimus. Initium dignitatis suæ timor Domini, & fausta Monasterii emendatio, ejus basis restauratio collapsæ disciplinæ. Hancigitur ut pristino splendori, ad mentem *Benedicti Patris sui*, gloriosè redderet, ex aliis bene constitutis Monasteriis, cùm domi non haberet, optimos quosque selegit Ascetas, qui facem præferrent reliquis. Et næ! quàm magnus quæstus pietas sit, vel ex *Wicboldi* exemplo discimus. Non tantùm enim amissâ bona sacramque supellectilem redemit, sed longè plura Monasterio addidit, ut meritò alter quasi *Corbeia* fundator, restaurator ac Conservator apud seram, si quam sperabimus, Posteritatem audiat. Summâ *Conrad. III.* munificentia contulit *Corbeia* Anno 1147. jure perpetuò, & auctoritate in æternum valiturâ, in signe, olimque opulentum, Monasterium *Virginum*, dictum *Kaminada* ad *Visurgim*, Diœces. (quondam) *Mindensis*. *Adrianus IV.* confirmatâ ei illustri *Præpositi, seu perpetui Provisoris* *Cœnobii Herifordensis* dignitate & officio, porrò attendens probitatem & devotionem dilecti filii sui *Wicboldi*, Monasterium *Werbense* in Comitatu *Waldeccensi* adhuc conspicuum, sed devastatum, adque jus *B. Petri* specialiter pertinens, eum Advocatia, & omnibus pertinentiis perpetuò adjecit & commisit, confirmante id etiam *Victore* Papâ.

Compescit
iniquos
Ministros.

§. 14. Sustinuerant hætenus Prælati *Corbeienses* multas injurias à Ministris suis, *Dapifero* in primis & *Pincerna*, ut ex literis Imperatoriis dat. *Spira* Anno 1150. & dissertationi nostræ Historico-Politice de *Advocatis & Oeconomis Monasticis* bonâ fide innexis plenius videre est. Hosce fures & servos nequam Optimus *Wicboldus* fide, labore & constantiâ suâ, quam serio commendat Cæsar, eumque fidelissimum ac carissimum suum nominat, eliminavit, seque, suosque Successores legitimos Administra-

nistra-

nistratores bonorum suorum fecit. Quæ omnia, ob insignem *Wicboldi* fidem circa Dominum & Patrum ejus, *Conrad.* sc. III. nec non & circa promotionem suam in regnum repetit, & denudò confirmat *Frideric. I.* Merseburg Anno 1152. Ind. XV. 15. Kal. Jun. Testes erant *Sveno & Canutus*, Reges Daniæ, unus Archi-Episcopus, & IX. Episcopi, IV. Abbates, & aliquot Principes seculares Imperii.

§. 15. Volens autem Imperator *Conrad. III.* dilecto & fideli suo *Wicboldo*, ob *fidem, laborem, & constantiam*, Deo, sibi ac Imperio sanctè, & publicè præstitam, novam & singularem exhibere gratiam, & splendidam adhuc conferre dignitatem, ex certa scientia & animo prorsus deliberato, statim sub auspicio Prælaturæ suæ Corbeiensis, circa Anno 1148. in Augusta Illustrium Nobiliumque Principum & Virorum corona, Corbeia, tactò antè *B. Viti* (quod ibidem quievit integrum) per aureum donationis annulum, jure perpetuò, Eum, omnesque Successores, canonicè electos, & legitimè confirmatos Abbates, fecit, constituit & proclamavit *perpetuum Advocatum, seu Custodem Lipsanorum S. Viti.*

Constituitur custos Lipsanorum S. Viti.

§. 16. Ita hæc dignitas & custodia primùm à *Conrado III.* in *Wicboldum* derivata, & abs hoc, Autoritate Cæsareâ, in omnes omninò Successores ejus. Et adhuc singulis ab Impp. sanctè confirmatur, ut ex diplomate *Ferdinand. II.* de A. 1627. d. 26. Mart. dat. *Johanni Christophoro*, Nobili à *Brambach* è diplom. *Ferd. III. Arnold. IV.* dat. Vienn. A. 1639. Mens. April. ex *Leopoldino*, dat. *Christoph. Bernh.* Episcopo Monasteriensi, ut Administrat. Corbeiensis, A. 1662. 7. Jun. I, & moderni Abbatis *D. Christophori*, ex antiqua & generosa familia *Bellinghusana* sati dat. Vienn. Anno 1682. vidimus, in quo Cæsar expressè ait: *Se munus ac titulum Advocati & Custodis perpetui Sacrorum S. Viti Lipsanorum*, quò à *Conrado III.* olim Abbas *Wicboldus* per aureum donationis annulum insignitus fuit, ex innata Imperiali beneficentia itidem laudare, approbare, confirmare, innovare, & quantum opus sit, de novo atque integro &c.

Cum Successoribus suis.

Ceremonia (1)
contactus
corporis
S. Viti.

§. 17. Ceremonias inter (1), eminet *contactus corporis Viti*, quòd, *ceupretiosus Saxonia thesaurus*, censurâ *Wittekindi l. 3. annal. p. 24.* Anno 836. è Cœnobio S. Dionys. Paris. operâ *Hildevini*, Abbatis ibidem, tunc autem à Ludov. Pio in Monasterium *Corbeïense*, carcerem suum, detrusi, in Saxoniam primò delatum à *Warino*, primò regulariter electo novæ *Corbeia* Abbate, Caroli M. ex Sorore nepote. Vid. sis fusius *Autor. libell. de translat. S. Viti Annal. Wittekind. annex. à Cl. Meibom. & Chron. Engelhusii p. 163.* Integrum hujus Martyris corpus olim servabat *Corbeia*. Quî ergò, aut quando particulæ quædam *Pragam, Elwangium, Gladbachium* & cetera devenerint loca, non facile dixerò. Certum tamen, vel ex liberali *Corbeia* manu eas accepisse, quotquot hujusmodi genuinas possident, aut vi, seu astu, quod promptiùs crediderim.

(2) donatio
& traditio
aurei annuli.

§. 18. Altera Ceremonia peracta *donatione & traditione aurei annuli*, quo de *Kirchmann. L. de Annul. & Höping. L. de Jure Sigillorum*, Viri alioquin eruditè curiosi, ne *quod* quidem annotârunt. Ipsam hanc constitutionem Advocatiæ perpetuæ *Lipsanorum* per traditionem *annuli aurei* super reliquias S. Viti Martyris factam fuisse, nullum est dubium. At ipsum quoque *annulum* tetigisse ipsissimas reliquias, è *Breviar. rer. memorab. Alex. ab Insula* didicimus. Expressè enim scribit: *aurum tetigisse reliquias*. Consonat *Joh. de Dessel*, inquiring in formula excommunicationis *corvine*: Qui (*annulus*) ipsas S. Martyris & Patroni nostri *reliquias* tetigit *Aureus* fuit *annulus*, *grandis*, *obq; inclusam in palo gemmam* (adamantem puto) *valdè pretiosus, conspicuus & fulgidus*, ac *sacer*, ut *Alex. Insulanus*, & *Desselius ἀυτόπτης*, contestatur. Justè igitur excanduit Abbas de tanto sibi ablato thesauro, monente *Insulano* Comite.

(3) ipsa
traditionis
formula.

§. 19. Ultimam Ceremoniam, adeoque ipsam traditionis formulam, addit Nobil. & Religiosus *Corbeia* Monachus, *Eustachius à Brobach*, in *fragmentis suis Historicis* ad Annum MCXCIV. inquiring: *Advocatiam, seu custodiam sempiternam Lipsanorum B. Viti* *Wicboldus, Reformator in spiritualibus & tempora-*

pora-

poralibus, quotquot adhuc habuimus, & felicissimus & laboriosissimus, accepit à *Conrado Rege*; scilicet super reliquias *B. Viti* in Ecclesia nostra tenebat *Rex pretiosissimum aureum anulum & gemmâ conspicuum fulgidumq;*, dicens: *Ecce! carissime & fidelissime Wicbolde, Ego in conspectu Domini, omniumq; Sanctorum, coram S. Vito, Patrono meo Tuog;*, humi prostratus, ob fidem & laborem, quò me & Imperium prosequeris, per donationem aurei hujus annuli, qui ipsas Patroni hujus loci sanctas nunc tetigit reliquias, Te, Tuosq; in Monasterio Successores, facio & constituo Advocatum, seu custodem perpetuum beatissimorum horum *Lipfanorum, in Dei nomine feliciter, Amen.* Quibus dictis cum Ministerialibus suis surrexit, totusq; chorus cantavit: **TE DEUM LAUDAMUS!**

§. 20. De morbo corvi, ejusque restitutione, annulo tamen prius repertò, omnes conveniunt. Non in ipsum *corvum* strinxerat *Conradus* fulmen, sed in furem, quisquis demum ille fuerit, nec de ave, nec de alia bestia unquam tantum facinus suspicans, sed quendam è famulis suis (*Lucam* vocat *Dessel*) suspectum habens, teste *Steph. à Schnakenburg & Widenboccio*. Et licet *Alex. de Insula, Kuhlemann, Schnakenb. Consules Hörteriens. Hottband. Widenbocc. Reinhart.* etiam constanter asserant, ab ipso *Conrado* excommunicationem factam, solus tamen *Gazeus* contra scribit: eum jussisse anathema à *curione* librari. Putabat *Henckhusius*, in ipso festo *S. Justini* Patroni *Corbeiensis*, in vesperis, præsentibus multis Nobilibus, aliisque spectatæ dignitatis Viris, fulmen id esse emissum, quo de nil certi pronunciare possum. In festo Patroni inquit *Desselius*, at cujus, reticuit. *Widenboccius* vocat festum solenne. Fortè in ipso festo *S. Viti* factum.

§. 21. Quàm terribiles Sacerdotum imprecationes, exemplò XLII. puerorum 2. Reg. II. 23. seq. Stupenda, si vera, historia apud *Trierhem. in Chron. Hirsaug. ad annum 1012. Stangefol. L. 3. annal. circul. Westphal. p. 231. Kranz. 4. Saxon. 33. Alb. Stad.*

Imprecationes Sacerdotum.

in Chron. Engelhus. in chron. p. 193. de saltatoribus Colbecensibus in Diocesi (nunc Principatu) Halberstadiensis.

Bestiæ sentiunt vim anathematum.

§. 22. Ceterum bruta etiam sensitivam vim fulminum sacrorum, ex historiis constat. Nolo hinc recoquere, quæ de *S. Ulrico*, seu *Bennone*, commemorantur, quod solâ imprecatione *mures majores* è suis Diocesisibus pepulerint, cum ficta & suspecta plurimis videantur. Nihil etiam dicam de *Guilielmo*, *Laufanensi* Episcopo, ab *augillis læso*, qui postea omnes à magno lacu *Laufanensi* maledictione profligavit, teste *Felice Malleova* in *Lib. de exorcismis*. Notissimum nostratum adagium, abjectum & nullius omninò pretii hominem delineantium, quando ajunt: *Kein Hund wird ein Stück Brod von ihm nehmen*. Originem vide sis apud *Harsdörfer*. P. 2. der Gespräch: Spiele p. 230. & 270. *Otto*, *Marchio*, ab Archiepiscopo *Magdeburgensi* excommunicatus, floccifecit minas hæc, dicens: *Audivi, si quis justè excommunicatus, abs eo ne canem quidem panis frustulum capere*. *Eja! tentabimus*. Objecit ergo famelico *cani* carnem: fastidiit bestia. Jubet eam includi, & hæc tantum portiunculâ carnis ali. Fit per triduum. At ne tetigit quidem. Sic in seipsum descendens justa Dei judicia cum timore stupuit. *Mich. Sachs. Chron. P. IV. p. m. 11. Brotuff. L. 2. Chron. Anhalt. c. 7. p. 68*. Strinxerat *Engelbertus*, Archiepiscopus *Trevirensis*, *Henricum*, *Comitem Limburg*. sacrò anathemate, qui *cani* etiam famelico bolò projectò dixit: *Si non edit canis, justè excommunicatus ego*. Quid fit? *canis* omninò abstinet à bolo isto, teste *Masenio* in *epit. Annal. Trevirens. p. 355*. Alii temserunt panes ab incestuoso, & interfecto *Thoma Cantuariensis* Episcopi projectos. *Baron. T. 11. annal. Eccles. p. 365. & L. 12. p. 355*.

Brutorum devotio & gratitudo.

§. 23 Uti aliquando Deus bestias ad singularem devotamque gratitudinem erga sacras ædes & religiosos, in confusionem mortalium, flectit, ut omninò ratione abundasse videantur. Sic quoque multa sacrilegia, eò sic volente, à brutis vel acerrimè vindicata, seu prodita passim legimus. Prius gemino exemplo *Corbeiensi* confirmabimus. *Theodulus* Abbas habebat

In specie canis.

canem

canem puniceicoloris, staturæ mediocris, robustum tamen valdèque religiosum & penè rationalem. Quoties signum dabatur ad sacra, quocunque diei tempore, velociter ad templum currens, lentè & modestè intrabat, confidebatque antefummum altare, continuo *fixis id oculis* intuens. Ad lectionem Evangelii, quasi admonitus, promptè *stabat erectus*: recitatô eò, iterum confidebat. Sub elevatione Sacramenti totus *prostratus immotusq;* jacebat, ore ad terram pressò, ductòque è præcordiis gemitu. Finitâ communionem, more solitò, pedibus *posterioribus* infidebat, stans demum ad lectionem Evangelii. Benedictionem *humi prostratus*, oculis ad Presbyterum elevatis, accipiebat. Et sic suò more iterum lentè modestèque exibat templò. Si videret socios suos ad parietes Ecclesiæ mingentes, acriter mordebat; nunquam etiam permittit, ut alieni canes, aut nostri, sacris interessent. Imò si quos in area latrantes inter Missam audiret, tardè exiens compescebat petulantiam eorum. Quò factò redibat. Dies abstinentiæ tam accuratè distinguebat, ut nullis blandimentis ad esum carnis iisdem eum perduxeris. Auditò nomine JESU, subitò in terram *prostratus* concidebat. *Isbord. ab Amelunxen in Breviar. rer. memorabil. ad ann. 897.* Mirabilius ferè exemplum de alio cane, ut sic loquar, *religioso* refert *Nierenbergius Lib. 9. H. N. c. 94.* idque ex eo transcriptum repetit *Schott. l. 8. Phys. curios. c. 19. §. 1. p. 827.*

§. 24. Alterum exemplum reliquit nobis *Alexander de In-* Et ciconiæ.
sula in Breviar. rer. memorabil. ad ann. 1196. *Ciconia*, infit, è vicinia ob incendium cum conjuge è laribus suis pulsa, domicilium sibi eligit *Corbigæ*. Conatum ejus fratres juniores ultrò promovent, lignum pro struendo nido largiter suppeditantes. Circa autumnum discessuri inter Missam templum intrant Seniores, subsequenter, quos eò pepererant annò, quatuor junioribus. Ibi coram altari è latere singulæ unò consistentes pede, omnium oculos in se convertunt. Finitò sacrò, cum nemotributum suum posceret, Seniores cum junioribus *natu*

minimam alis rostrisque ad sellam Abbatis quasi protrudunt. Quâ retentâ, templo exeunt, eâdemque nocte discedunt.

Porci Sa-
cilegii
vindices.

§. 25. Posterius denuò probabimus historiâ *Corbeienfi*. *Theodulus* noster, ait laudatus *Isibordus*, Abbas VII. sed sine anno hoc in Missali suo posteris reliquit. Abstulerat mendicus in *Albatia* (*Albachsen*) patenam auream. Hinc *Corbiam* tendens, in campo Lûre incidit in gregem *porcorum*, qui grunnitu magnoque clamore eum aliquando detinent, operâ tamen subulci, sacrilegium istud nescientis, eluctatur & transit. Aliqui tamen de grege, usque ad portam Monasterii eum persequuntur, reliqui interea grunniunt, donec socius iste deprênsus facinus suum confiteretur.

Equi ejus-
dem pro-
ditores.

§. 26. Ann. Christi 1334. sedente *Alberto*, Episcopo Halberstadiensi, Secundo hujus nominis, Duce Brunsvicensi ac Lüneburgensi, scelestus quidam sacrilegus septem hostias consecratas ex templo *Svanenbeccensi* furtim abstulisse dicitur. Mox autem facti pœnitentiâ ductus, veritus, ne hoc facinus vicinis innotesceret, defodit eas cum pyxide in agrum & discedit. Accidit fortè, ut agricola *Svanenbeccensis* cum equis suis locum istum præteriret. Quid fit? concidunt bestix, quasi attonitæ, flexis genibus in terram. Obstupescit colonus, vociferatur, cædit, & quid singula? vocantur vicini. Quid faciendum, inquirunt. Alii veneficium, alii *εὐδαιμονία* subesse credebant, & sua cuique sententia pulcra. Tandem, egestâ humò, reperiunt pyxidem cum hostiis, hærentes, quid cum illis agendum sit? Res nunciatur Parocho, Archidiacono, *Wernerò à Wansleben*, ipsi Antistiti *Alberto*, qui statim magnâ reverentiâ hostias tolli, & cum solenni processione Cleri populiq̃ue in parochiale templum, donec eòpse locò aliud erectum fuerit, deferri jubet. Consecratum hoc ab *Alberto* An. 1334. Vid. *Anonym. Chron. MS. Halberstad. & Cl. Budai Hist. Alb. II. p. 103. seqq.* In dorso Summi altaris historiam hanc sequentibus distichis comprênsam legi.

*Bestia si quondam Balaami est ore locuta,
ipsam cum genius terruit ense minax.*

*Poplite nil mirum flexo sub imagine Christum
quod farris noscant & venerentur equi.*

*Scilicet ingenti factum discrimine distat
presens: hic Deus est, est ibi plasma Dei.*

*I nunc, & Numen spoliato brutus honore,
ut sis brutorum conditione minor.*

ALBERTUS, DEI ET APOSTOLICÆ SEDIS
GRATIA EPISCOPUS HALBERSTAD. DUX
BR. ET LUNEBURG. ANNO
M CCC XXXIV.

E regiõne:

D. HERMANNUS RHODOMANNUS, CANONICUS
S. BONIFACII, PRÆPOSITUS S. BURCARDI,
AC. M DC VIII.

§. 27. Anno Christi M DC XLIIX. in *Libu* quidam no- Et auferes.
ctu furatus imaginem pueri JESU. Cùm jam prodiret cum il-
la, obuium habuit *anserum* gregem. Hi impetum in furem
dirigentes, morsibus eum detinuerunt partim, partim verò
avolârunt ad cœnobii campanam, quam quidam pulsantes,
quidam etiam horribilibus grazitantes clamoribus, excitârunt
incolas, qui deprehenderunt furem. *Nierenberg, Lib. X. Hist.*
Nat. c. 99. Summa:

Time Dominum, & venerare Sacerdotem. Eccles. 7. 33.

INDEX OBSERVATIONUM.

- I.** Semen Viri verminosum,
II. Epilepsia catochetica.
III. Teterrimus allii sudor.
IV. Struma Verminosa.
V. Pica pica.
VI. Vomitus hæmoptoico salutaris.
VII. Sudor violaceus.
VIII. Chorea S. Viti lunatica à Vermibus.
IX. Plica vulvæ muliebris.
X. Universalis contractura à sudore cohibito.
XI. Scabies mammarum à retentis mensibus.
XII. Mania ab urina.
XIII. Vacca sine pulmone.
XIV. Vulva marsupio quasi carnosò contacta & obvoluta.
XV. Menses verminosi.
XVI. Menses nigerrimi.
XVII. Sudor porraceus.
XVIII. Sudor lacteus.
XIX. Paralytis à vermibus.
XX. Pica inaudita.
XXI. Quartana ab halece curata.
XXII. Quartana à Vermibus.
XXIII. Figura gammari in mamma.
XXIV. Mira sectio calculi.
XXV. Sudor verè melleus.
XXVI. Urina à verberibus provocata.
XXVII. Purgatio ab ovis induratis.
XXVIII. Terribilis catalepsis.
XXIX. Quartana ab epilepsia curata, & contra.
XXX. Secundina retenta manu tutò extracta.
XXXI. Odontalgia, visò medicamentò, sedata.
XXXII. Tertiania frigidò & largiori potu perfectè curata.
XXXIII. Penna anserina cum urina rejecta.
XXXIV. Paralytis solà irâ curata.
XXXV. Diarrhœa picea.
XXXVI. Epilepsia à melle.
XXXVII. Afelli cum lochiis.
XXXVIII. Venereus phtiriasi consumtus.
XXXIX. Pertinax cephalæa cum tumore verminoso in Venereo.
XL. Caries dentium, tibiarum, ossis nasi &c. in Venereo.
XLI. Lue Venerea infectus totus verminosus.
XLII. Penis cum scroto à pediculis corrosus & consumtus.
XLIII. Lues Venerea citra contagium contracta.
XLIV. Quartana infantis in utero.
XLV. Inaudita colicæ Curatio.
XLVI. Mammæ cancrôsæ verminantes.
XLVII.

- XLVII. Stupenda vis veneni bu-
fonii.
- XLVIII. Mutitas à febre ardente
sublata.
- XLIX. Vacca pulchrè monstrosa.
- L. Quartana ventriculò suillò ci-
tò tutòque curata.
- LI. Miçtio nunquam sine alvi de-
jectione.
- LII. Vermes in sura infantis.
- LIII. Papilla dextræ mammæ ni-
gra & crinita.
- LIV. Pulli gallinacei in ventricu-
lo & vulva hominis nati.
- LV. Ascites solâ potùs abstinentiâ
perfectè curata.
- LVI. Pisciculus vivus cum urina
excretus.
- LVII. Stercoris humani usus in
dysenteria.
- LVIII. Quartana levissimis reme-
diis feliciter curata.
- LIX. Pilulæ integræ, ægrò resti-
tutò, rejectæ.
- LX. Phtiriasis.
- LXI. Scarabæi & cochleæ *avw xgj*
ndru rejecti.
- LXII. Usus aranearum internus
in tertiana.
- LXIII. Abcessus in gibbo erucis
plenus.
- LXIV. Febris menstrua & hebdo-
madaria.
- LXV. Sanguis piceus.
- LXVI. Furor uterinus à Vermi-
bus.
- LXVII. Tres papillæ triangulares
inutrâque mamma.
- LXVIII. Pleuritis verminosa.
- LXIX. Mensium suppressio à ster-
nutatione reserata.
- LXX. Menses ex læva papilla flu-
entes.
- LXXI. Ova serpentum sine ullo
incubatu exclusa.
- LXXII. Totus penis cum testicu-
lis à cane morsû ablatus.
- LXXIII. Integræ hepatis parti-
culæ per os & alvum re-
jectæ.
- LXXIV. Variolæ in senio.
- LXXV. Sternutatio in *Suzonia* fa-
luberrima.
- LXXVI. Falsæ ingravidationis
methodica curatio.
- LXXVII. Mentula monstrosa.
- LXXVIII. Miçtio involuntaria à
russicula.
- LXXIX. Kutubuth, seu melan-
cholia errabunda.
- LXXX. Mensium & hæmorrhoi-
dum fluxus alternatim
factus.
- LXXXI. Gemelli, canum instar,
in utero coherentes.
- LXXXII. Vulva puellæ intus hir-
suta.
- LXXXIII. A clystere frigido
mors.
- LXXXIV. Morbilli Verminosi.
- LXXXV. Sudor arenosus albissi-
mus.
- LXXXVI. Capræ ubera intra
pedes priores dependen-
tes.
- LXXXVII. Lupi sagax fidelitas.
- LXXXVIII.

- LXXXVIII. Cœcitas à coitu.
 LXXXIX. Avellanæ nunquam
 verminosæ.
 XC. Urtica Veneris irritamen-
 tum.
 XCI. Flatus ex pudendo.
 XCII. Alvi dejectio irâ provoca-
 ta.
 XCIII. Nafati non semper bene
 vasati.
 XCIV. Vermis umbilicaris.
 XCV. Surditas ab alapa.
 XCVI. Sexagenarius lactans.
 XCVII. Hydrops ex ictero.
 XCVIII. Hydrops unius tantum
 lateris in paralytico.
 XCIX. Hydrops vilissimò reme-
 diò perfectè curatus.
 C. Clitoridis prominentia insi-
 gnis.
 CI. Inveterata cephalæa à vermi-
 bus.
 CII. Memoria abolita ex terrore
 & frigore.
 CIII. Ψώρα Scorbutica.
 CIV. Chlorosis deplorata.
 CV. Mammæ sine papillis in la-
 tante.
 CVI. Menses lactei.
 CVII. Sterilitas ab asparagis.
 CVIII. Mirabilis uteri figura.
 CIX. Vermes mammarum.
 CX. Variolæ tantum in pudendo.
 CXI. Urina per oculos excreta.
 CXII. Sudor oleosus.
 CXIII. Ruta è carpionis capite
 nata.
 CXIV. Dolor ventriculi triennis
 à caseo.
 CXV. Apoplexia à retentis lo-
 chiis.
 CXVI. Penis osseus.
 CXVII. Caput infanti in partu
 ablatum.
 CXVIII. Simplex Medicina ali-
 quando optima.
 CXIX. Mirabilis Vomitus.
 CXX. Tuberculi in palpebra cu-
 ratio magnetica.
 CXXI. Feces alvi sine foetore le-
 thales.
 CXXII. Cœcitas à stercore co-
 lumbino.
 CXXIII. Mania à vermibus.
 CXXIV. Dissertatio de Corvo ex-
 communicato.

JOHANNIS GEORGII GOCKELII,
Phil. & Med. D. Collegii Medici Ulmens. Senioris, atque
Decani, jam Octoagenarii,

EPISTOLA,

De

Mirabilibus quorundam Animalium.

M DC LXXXVII.

CUm, ut literatos decet, non ita pridem mi Frater Erneste dilectissime, de summi Creatoris infinita & Omnipotentia ac Sapientia fusè verba fecissemus, Creaturarum plus quam mirabilium vires, atque hominis, naturæ profectò miraculi, prærogativam pro animorum nostrorum modulo, contemplati essemus, qui ob conceditum rationis sermonisque usum, à sapientibus λογικόν passim animal definitur, non sine ratione, ut spero, insignis illa dubitatio nostras ussit mentes, quam ob causam volatilibus quibusdam non modo, cujusvis generis animalium peculiariter vox attributa, verum etiam sermo, homini aliàs proprius, concessus videretur.

Hæc & materia utilis, jucunda & rara, ansam tibi suppeditavit, ulterius ex me quærere, num frequenti lectione historiæ tales à sedulis naturæ inquisitoribus annotatæ mihi occurrerint, quidque de his sentiam. Hoc ipso quare Epistolio faciam & annotabo, quæ vires meæ permittent; summoperè efflagitans, ut tua insuper apponere digneris.

Empedocles, Parmenides, Democritus, Lactantius, Plutarchus, & cum aliis, Galenus, omnibus animantibus providentiam quandam, & quasi mentem seu rationem intus delitescentem, tribuerunt, hoc saltem discrimine, quod homines illam sermone explicare, bruta verò animi sui conceptus nequeant verbis exprimere; imò & Cardinalis Hosius, nos nec ratione, nec oratione, nec prudentia à brutis distingui voluit, sed solummodo contemplatione, religione, & divino cultu.

Leo, animalium terrestrium Imperator, ab homine infestissimè sollicitatus, ita tamen ut Leo sit incolumis, non unguibus eum lacerat, nec ulla injuria afficit, sed quatit solum, & ubi ita eum perterruit, salvum dimittit. Eudomus annotavit, ursum

ursum & canem eodem contubernio à magistro quodam alicòs & educatos, sine ulla injuria aliquandiu pacatissimè vixisse, ac si domestica, ac ejusdem generis animalia fuissent: Verum cum urfa, quodam impetu percita, contubernalem canem dilacerasset, commotum leonem, violati hospitii scelere, in ursam prorupisse, eâque pariter dilaceratâ, meritas pro canepœnas, exegisse.

Ferunt Jubæ, Maurorum Regi, præstantis animi Juvenem fuisse comitem, dum per Africæ deserta, rerum suarum componendarum studio, cum exercitu proficisceretur, exitinere verò leonem obviam factum, à juvene illo ipso sagitta percussum in sylvam recessisse; succedente verò anno, cum Juba, rebus ex voto compositis, eâdem copias traduceret, eundem illum Leonem, observato Juvene, à quo vulnus acceperat, unum, è tam magno militum numero, violentissimo cursu hostiliter aggressum, nulla vi cohiberi potuisse, quin eundem miserabiliter correptum dilaceraret, nemine aliorum læso, ac ea ultione contentum discessisse.

Apud Romanos aliquando in usû erat, ut servi, ob flagitia perpetrata, morti adjudicati, circo includerentur, & feris ad dilaniandum projicerentur. Horum in numero misellus fuit Androdus, quem prima fronte adortus est Leo rugiens, visu truculento & immani, eundem verò pressius intuitus, pedem sistit, & cauda adulando & lingua lambendo, animi sui propemodum propensionem ipsi significavit: Androdus penè metu emortuus, reassumpto animo, curiosè admodum hunc Leonem perpendit, & protinus benè cognovit, eundem hilaris excepit, & ab eodem pari ratione exceptus fuit; Unde Cæsar Populusque Romanus Androdum ad ipsum Imperatorem accersere jusserunt, quo præsentem interrogatus fuit, quam ob causam immanis hæc bestia ipsi innocua extiterit? Androdus respondit, quod ob perpetratum homicidium, præteritis annis exulare coactus, in desertum aufugerit, ac inibi, in spelunca latitans, Leonem se hunc accedentem animadverterit, ostendens

dens ipsi dextrum & anteriorem pedem, qui, ob latentem grandio-
riorem ligni festucam, plurimo sanguine suffusus, acerbissi-
mos illi dolores concitaverit; Cum verò hunc patientem mol-
liter, Chirurgi instar, tractasset, & festucam extraxisset, tam
grato in eum animo fuisse, ut de quotidiana capta præda, quam
sole coxisset, quotidie etiam communicaret, & ipsius deplora-
tam vitam conservaret. Tandem, sylvestri incultaque illa vi-
ta pertæsum, Leone absente, Romam iterum petiisse, & hoc
præsenti in spectaculo propositum Leoni fuisse, qui, in signifi-
cationem regii gratique sui animi, pristinum suum Medicum
offendere noluerit. His perceptis, ambo libertate donati sunt,
& ab universo populo, floribus in ipsos projectis, coronati, cum
sequenti fausta acclamatione: Hic est Leo hospes hominis: &
hic est Homo, Medicus Leonis. Quemadmodum etiam ulte-
rius Leonem hunc Androdum, mansueti instar canis, deinceps
in perpetuum comitatum esse, volunt.

Elephas, brutum non brutum, quo nulla belluarum pru-
dentior, bonis & acutis sensibus, in intellectu ita excellens, ut
quandam cum genere humano ipsi societatem esse, consonum
sit, & prudentia atque consilio proximum ab illo collocandum;
quippe illi intellectus patrii sermonis, imperiorum obedientia,
officiorumque quæ didicit memoria, amoris & gloriæ volu-
ptas, imò verò, quæ etiam in homine rara, probitas, pruden-
tia, æquitas, religio quoque, fiderum, Solis & Lunæ veneratio.

Fama est, inter sese sermocinari Elephantos,

Distinctasq; susurrare, atq; emittere voces.

Erat in urbe Cochin Elephas, qui operas diurnas præbere
solitus, ad portam & res marinas, quem fessum urgebat, ni-
hilominus præfectus, ut Liburnicam porrò deduceret in ma-
re: Ille abnuere, instare alter multis blandisque verbis solebat,
& ad extremum, in gratiam Lusitani Regis ut id vellet orare,
hinc motus duo hæc verba clarè ingeminavit, Hoo, Hoo, volo,
volo, & ita sine mora navim traxit in mare. Eodem in loco,
quidam ad horam cibus non oblatus, queritur & barrit, magi-
ster

ster se excusat, & vas æneum ejus cibarium ostendit perfluens & pertusum, jubet igitur ad fabrum ærarium ferat reconcinnandum; Promuscide aufert, & fabro offert, at ille, sive per negligentiam, sive studio, infideliter reparat: Elephas hero refert, qui vitium videt & indignatur, inclamat illum absentem, hunc præsentem, denuò redire jubet cum ipso vase; Facit, & fabro querulus impingit, ille homo suaviter iterum imponere conatur, & admoto malleo claudere simulat, non tamen claudit: sed ille cautus resumptum ad flumen defert, immergit, & periculi faciendi causa, aqua replet, quam videt effluere. Plenus igitur irarum ad fabrum recurrit, intonat magna voce, confluunt vicini, & inter alios Vicarius Regis: Faber blandis eum verbis demulcet, & vas denique refingit probè, atque ex fide; verum ille, ne tum quidem fidens, ad flumen se recipit, dumque continere aquam videt, vertit se ad astantes & ostendit, testes eosdem advocans facti, ita demum abiit domum.

Miles, in eadem urbe, Elephantum cum rectore obviam habuit, sed noluit decedere; Elephas in sui & Rectoris contumeliam factum hoc interpretatur, ulcisci tamen à Rectore prohibetur; Post dies aliquot, in ripa fluminis militem otiosè fabulantem reperit, & cum Rector non adesset, corripit illicò hominem, in altum tollit, nec precibus nec clamore astantium motus, aliquoties flumine mergit, allevans subinde ac demittens, cumque lusum eum satis diu lusisset, contentus hac vindicta, vitæ suæ diffidentem, rectum & illæsum destituit, eo ipso loco, unde eum sustulerat.

In Antiochia, Syriæ Urbe, elephas foeminam fortè non inscitam vidit, sed vidit & periit, nam promuscide faciem manusque lambere, tergere, & quacunque poterat blandiri, seque insinuare attentavit: Cum aliquandiu perseverasset mutuus hic amor, mulier ecce ad plures abiit, elephas verò desiderium non tulit, nec mentis suæ ultra compos, datus est in furorem.

Sic, Tiberio Principe, XII. Elephantum decorè & verecundè

mensæ assidentes, summa cum moderatione & cibum ceperunt & potum hauserunt, sine ulla voracitate & ingluvie.

Draco, insignis magnitudinis, tempore Herodis, in Judæa, & affectibus & gestu, Virginem mirè admodum coluit, ac crebrò inuisit, quæ tamen, propter truculentum ipsius aspectum, solitam habitationem commutavit, & ad tempus reliquit, spe ducta, speciosam suam formam mensis spatio oblivioni traditurum. Verum Amasius Draco, magis magisque amore exarsit, ita, ut nullibi quietè degeret, sed diu noctuque consuetum Virginis hujus locum visiteret, quam & redeuntem statim iterum accessit, & visam, primum torvo aspectu, deinde etiam cauda sua verberando castigavit, sed sine ullo damno illato.

Pari modo in Arcadia Græciæ, unà cum juvene & Draco educatus fuit, cumque corporis mole formidabilis redderetur, omnes consanguinei eundem, unà cum sodali, unanimi consensu in desertum sylvestremque locum deportandum esse, decreverunt. Juvenis, Dracone derelicto, paternos lares rursus inuisit, domumque rediit, at, cum matura ætate, per eundem locum, ubi Draco delitescerat, iter ipsi faciendum esset, à latronibus petitus, & penè vulneribus enecatus, alta voce opem atque auxilium implorare cœpit, quod à Dracone, olim suo socio agnita vociferatione, perceptum fuit; quare ingenti statim sibilo, & mira agilitate eundem è manibus sicariorum eripuit, alios eorundem enecando, alios in fugam conjiciendo, oblivioni tradens, quod antehac ab ipso derelictus fuerit.

Pindus, Macedonia Regis filius, heros magnanimus, & ob rariores virtutes, fratribus etiam suis in tantum exosus, ut eundem neci tradere constituerint. Simultates quare eorum cognoscens, hæreditate jam suum Paternum Regnum acquisitum reliquit, inque solitudine, cum aliquibus famulis, venationi indulgere decrevit: Unâ dierum, cum capreolis investigandis nimium esset intentus, Commilitones suos derelinquens, eos in foveam montis satis altam, ad salvandam vitam se præcipitare percepit, quare equo suo descendens in speluncam illam quæsitum

quæsitum se recepit, sed ab insolita quadam voce admonitus, capreolos intactos reliquit, ad suos properavit, & altero die, impulsus hesternæ novitate, de voce, qualis illa fuerit, dubitare cœpit, & ad foveæ limen meditabundus astans, ingentem Draconem intuetur & quantumvis hoc spectaculo perterritus esset, non aufugit, verum animo forti, captas à se aviculas & reliquam prædam Draconi objecit, & ejusdem crudelitatem mitigavit, imò, pace factâ, quotidie feras in escam ipsius asportavit, ut eis depasceretur: Officii hoc genus nostrum Pindum fortunatissimum reddidit, ut ex voluntate cuncta prospere cesserint, & omnibus, exceptis fratribus, charus & acceptus fuerit. Sed cum aliquando solus venatum prodiret, perdit hi fratres eum adoriuntur, & ad flumen ensibus morti tradunt: Qui in vicinia clamorem exaudivit Draco, confestim appropereat, & justâ ultione, hosce fratricidas trucidat, occiditque, & ad amicorum usque adventum benefactoris sui cadaver fidelissimè custodit, quibus deinde mœstis plorantibusque, ultrò sepeliendum relinquit, & pacificè cubile suum repetit.

Canem Ægyptii Anubi tribuerunt, propter sagacitatem, Græci Romanique Mercurio Comitem dederunt, summam ob prudentiam Telemachus, apud Homerum, canibus stipatus in concionem prodit: Et Raphael, in solatium Tobix missus, cum ejus filio Comitem canem habuit. Omne genus aliud effertur, & sylvas ac solitudinem tolerat, istud solum homini adhæret, atque adeò cum eo vivit, ut absque eo non vivat: Adeò cicur animal canis est, robustum, ingeniosum, vigilans, & fidele cum multa agilitate, ut vix satis collaudari queat.

Indiam petenti Alexandro M. Rex Albanix dono dederat inusitatæ magnitudinis canem, cujus specie delectatus, jussit ursos, mox apros, & deinde damas emitti, contemptim jacente eo: Qua segnitie tanti corporis offensus Imperator, eum interimi jussit. Nunciavit hoc fama Regi, itaque alterum mittens, mandato addito, ne in parvis experiri vellet, sed vel in Leone, vel Elephanto, nec distulit Alexander, Leonemque fra-

Etum protinus vidit, postea ad Elephantem iussit induci, haud alio spectaculo magis lætatus: Horrentibus ergò per totum corpus villis, ingentem primò latratum intonuit, mox ingruit assultans, contra beluam exsurgens, hinc & illinc artificiali dimicatione infestans, donec assidua rotarum vertigine eum afflixit, ad casum ejus tellure concussa.

Magnates, Colophonii, Castabalenses, & Cymbri, propter bella cohortes canum habuerunt, eaque primæ dimicarunt in acie; Pari modo & Galli iisdem ad bella utebantur.

Garamantum Regem ducenti canes ab exilio reduxerunt: Et olim Massinissa salutem suam custodia canum vallavit: Et Romani in Sardinia, hostibus in saltus specusque profugis, M. Pompejo prætore, canes ex Italia accersiverunt, & eorum opera è latibulis eductos invenerunt, viceruntque.

Idem in Peruana India Hispani perpetrarunt, & recenset Petrus Cieca, se cum aliquot sodalibus egressum, ad Indos investigandos, canem Comitem habuisse, ad ista longo usu edoctum, & ecce fœmina apparet vetula, quæ fugit in montes, canis assequitur, & jam prehendebat, illa verò in genua se abjicit, canem dominum appellat, & penè adorat, hisce blanditiis pacatus, crus ille attollit, fœminam permingit, atque abit.

Ad hæc, propria sua nomina & domesticorum vocem agnoscunt, itinera quamvis longa meminerunt, & eorum miram facilitatem in discendo, recordationem in usurpando nos omnes quotidie videmus.

Lipsius ait: Bruxellæ mihi puero canis ex Britannia grandioribus fuit, qui currum coriis onustum trahere didicit, doctusque fuit ad macellum ire, pecuniam ferre, & carnem referre, sed eveniebat interim, ut canes alii, odore carnis moti eum accederent quasi erepturi; tum ille corbem deponere, in orbem propugnare ac fugare, & si copia aut robore vinceretur, unâ irruere, & partem de præda capere attentavit.

Et Lovanii erat canis, qui literas collari insertas, signo ab hero

hero accepto, cursum Bruxellam deferebat, in notam certamque domum, & responforias eâdem die attulerat.

Capta Theſſalonica à Balduino, civitatis canes nullum omninò cadaver Græcum tangere voluerunt, quaſi amicis popularibusque parcentes; Latinos vero devorare, idque tanta rabie, ut etiam ſepulchris conditos eruerent, & lancinarent: Et Rhodiorum equitum canes Chriſtianis adblandiuntur, Turcis autem atque Barbaris funeſti ſunt; fures etiam cum latronibus produnt, quod Athenis in æde Æſculapii accidit.

Margaritæ Eeckuſiæ ruffulus & parvus canis, toto valetudinis tempore, à lecto non abſcedere voluit, nec depelli potuit, hæc cum jam exhalaffet, ille ululans, reducta cauda, in hortum ſe proripit, ibidem ſub corylo arbore ſcrobem fodicat, imponit ſe, & ſpiritum deponit.

Titius Sabinus, Romanus Eques, Tyberii ſævitia periit, in carcere ſtrangulatus, inque gemonicas ſcalas projectus, ubique fidum aſſectam canem ſuum habuit, qui etiam Cadavere in Tiberim miſſo adnatavit, ſeque ſuppoſuit, illud ſuſtentare conatus.

Pyrhus, Epiri Rex, iter fortè faciens, vidit interfecti militis canem, heri ſui cadaver per triduum ſine ullo cibo cuſtodire: Miratur, & miſeratus, illum ſepelire jubet, hunc Comitem ſibi duci; Poſt aliquot dies exercitum luſtrat, canis ad pedes accubat quietus, ſed cum percussores Domini ſui tranſirent, exilivit ſumma cum ferocia & invaſit, identidem ad Pyrrhum ſe ſectens, & quaſi ſignificans, illos eſſe: Motus ipſe atque alii, capiunt, examinant, convincunt, plectunt.

Atque hæc & aliæ virtutes caninæ, prædicto literatiſſimo Lipſio, elegans hoc lugubre carmen in laudem & memoriam Saphyri canis ſui demortui, expreſſerunt.

*O Luctum & Lacrymas! meus Saphyrus
Illa gemmula vera, non catellus,
Morte eſt præcipiti malaq; functus,
In vaſum miſer incidens ahenum*

*Efferventis aqua. miser catelle,
 Hæc te post tria lustra mors manebat?
 Quis nunc blanditias movente cauda,
 Heroultra faciet? quis obsidebit
 Ostii limen, & ingredi parantem
 Inse gestibus atq; voce vertet?
 Quis lusu recreabit? O miselle
 Non ultra facies, abisti ad Orci
 Nigri limina, sit tibi benignus
 Frater Cerberus, ipsa Ditis uxor
 Sit fautrix: & aberro? sit patrona,
 Illi delitium novum parabis.*

Ursus ille Suecius, opulenti cujusdam viri filiam, admodum venustam & nubilem, ab aliarum coetu vi abstulit, & anterioribus suis pedibus prehensam, captamque, in latibulum suum transportavit. Cum verò mirabilem atque exactam partium corporis structuram perpendisset, nativam exuens feritatem, perditè eam amare decrevit, proque loci conditione, temporis intercapedine, arte quidem non cocta, at cruda & sanguine perfusa carne, & aluit & sustentavit, nec non etiam illicitam Venerem exercuit, & rem cum illa habuit: Et cum nefario hoc & maledicto incesta, gravida facta, & ursus, viri hactenus vicem gerens, à venatoribus fortè captus & transfossus fuisset, humana quidem forma infantem masculum, sed fermè pilosum hirsutumque peperit, quem, patris sui habita ratione, consanguinei ursum vocare jusserunt, qui, crescente cum ætate, bellicosus atque magnanimus, & ipse filium, paternis virtutibus insistentem, reliquit, ex quo deinceps Regis Suenonis pater Ulfon prognatus, & aliæ splendidissimæ in Dania familiæ, ut Historiographus Saxo testatur.

Equus, animal ferox & magnanimum quidem, attamen leges subit atque docile est, unde & inter epulas Sybaritarum equi ad tiliarum numeros saltabant, quod clades illa in Italia satis superque docuit. Et Crotoniatæ, dum adversus eos bellum

lum

lum gerent, tibicines in acie adductos inflare jusserunt, quibus Sybaritarum equi auditis, excussis fessoribus saltare & tripudiare cœperunt, & cladis causa suis Dominis fuerunt.

Notavit Ælianus, Scytharum Regem equam habuisse, omni virtute, quæ ab equo præstari oportet, ornata, unâ cum ejus pullo: Quum igitur Equum alium non reperiret, dignum qui huic equæ admitteretur, ambos in eundem locum coegisse; Veruntamen eos, cæteris quidem in rebus inter se amanter gessisse, non tamen ad coitum pervenisse, quoad per insidias emissarii vestimentis adumbrati fuissent, rum illicitum stuprum admisisse, quod quidem factum ut ambo intellexerunt, tam impium flagitium morte dissolvere conati sunt, sese enim præcipites agentes, mortem sibi consciverunt. Equi plerique in Dominos sunt, ut eos interemptos læsosque lugeant: Talem amorem Silius Italicus ita decantat:

*Agnovit sonipes, arrectis auribus acrem
Hinnitum effundens, sternit tellure Vagesum,
Quem tunc captivo portabat in agmina dorso:
Hinc rapidum glomerans cursum, perlubrica pinguis
Stante cruore soli, & mutilata cadavera cade
Evolat, ac Domini consistit in ora jacentis:
Inde inclinatus collum submissus & armos,
De more inflexis præbebat scandere terga
Cruribus, ac proprio quodam trepidabat amore.*

Simia, externam quoad formam ad humanam fermè accedens, ab aliis visâ imitari conatur. Cum una earum, nutricem puerum in pelvi lavare perspexisset, illa absente domum intravit, lecto subtractum integumentis nudavit, & aquam ferventem, lapsu judicii, in miserum infantem infudit atque eum interfecit.

In Præsiis Indicis, simiarum genus esse ferunt humanis sensibus, magnitudine canum Hyrcanorum, natura cicures & moderatas, quæ ad illius loci suburbium proficiscuntur, & quibus Rex quotidie coctam Oryzam objici curat, illæ verò expletæ, magna

magna moderatione ad sylvestres sedes redire, & mansuetudine ac humanitate imbutas, nihil obvium lædere dicuntur.

Refert Castarenda, In annalibus Lusitanicis, quod mulier ob flagitia in desertam Insulam condemnata, à Simia utcunque magna, cohabitando nefandoque amore, duos liberos pepererit, & ab Hispanis ex India navigantibus, qui hanc in Insulam aquatum venere, liberatam, inque patriam rursus deportatam, ad cujus inopinatum discessum iratam simiam ambos proles in profundum maris projecisse, foeminam verò Lisabonæ à Judicibus poena mortis dignam pronunciatam, sed precibus Nuncii Apostolici conservatam fuisse.

Robore & astucia à Pardali vincuntur simiæ, & quas ob fugæ agilitatem assequi nequit, capit dolo. Ubi enim simiarum multitudo manet, ad terram se sub arbore abjicit, oculis clausis, spiritu & anhelitu compresso, ut pro mortua judicetur: Hinc illarum audacior, ad examinandum Pardalis statum, timidè ac pedetentim descendit, accedit receditque aliquoties, donec aliæ fiducia illectæ accurrant, saltent, & de hostis discessu triumphant; sed cum eas satis defatigatas intelligit pardalis, ex inopinato exiliens, partem earum unguibus lacerat, partem occidit, & sibi opimum ex hostibus suis convivium comparat.

Delphinus, Simonis nomine gaudens, futuræ tempestatis prognosticator, & blanditias & tranquillitatem maris ostendit, quare à Plutarcho admiratur: Siquidem ille non educatione sicuti canes & equi, sed genuino quodam affectu, sponte humani generis amator existit, plurimisque mortalium, extremo vitæ periculo laborantibus, præsens auxilium tulit.

Appianus, mutuum pueri atque Delphini amorem proponit, & enarrat, quod Puteoli, ejus acclamatione vocatus, ad litus statim accesserit, in tergum sedentem receperit, per marinas undas ad tria millia passuum deposuerit: Quum verò puer morbo ægrotaret & succumberet, Delphinum sæpius adnatasse, suum amatorem avidè expectasse, & eo non apparente,

tanto

tanto mœrore percussum esse, ut & ipse ad littus exspiraverit, & ab urbanis in tumulam pueri unâ positus fuerit.

Plinius ait, in Jalyso Rhodiorum urbe, Hermiam puerum longa consuetudine à Delphino per fluctus vectari solitum, ac subita superveniente procella, obrutum mortuumque, à vectore ad littus deportatum fuisse, & sibi causam mortis impunitans, ob summam animi mœsticiam, rursus undas subire noluisse, sed proposita & constituta sibi pœna, in sicca terra unâ cum puero obiisse.

Telemachum, Ulyssis filium, adhucdum puerum, in alto maris littore lusitantes, fortè aquis submersum, Delphinorum beneficio mox receptum, & ad littus expositum, Stesichonus Criticæi testimonio recenset. Et Lacedæmonem Phalantem in Crisæo mari naufragium fecisse, cui Delphinus opem tulerit sublatumque dorso in littus incolumem exposuerit, Pausanias memorat: Et Hesiodi Poëtæ, ab incolis in templo Jovis Nemæi per errorem trucidati cadaver, àque percussoribus in mare projectum, à Delphino inter Locridem & Eubæam, expositum in littore fuit.

Arion Lesbius, Poëta Lyricus & Citharœdus cum Tarento Corinthum peteret, ac videret, propter opes, quas secum ferebat, à nautis sibi insidias strui, petiit ab iisdem, ut Cithara paululum canere liceret; ad cujus sonum cum illecti Delphines convenissent, excussit se super unum, atque ita ad littus portatus, imminens periculum effugit.

Selectis his, & fortassis lectu non indignis exemplis, mirificas quorundam animalium proprietates terrestrium serpentium & natantium incredibiles affectus, vires, inclinationes, & divinas propemodum virtutes & notiones hæcenus recensuimus, quibus quandoque agrestes plebejos multis parasangis superant, præsertim incultos illos frigidioribus in Zonis degentes, adeò, ut in bestiis talibus rationis radii multò illustriores lucere viderentur: Rudolphus II. Rom. Imperator, beatæ memoriæ, niveam & plumis omnibus candidissimam avem habuit, anati

non dissimilem, rostro prægrandi, quam passim omnes denotantes *Hänfel* appellabant, ad edendum risum, (quem soli homini tribuunt Philosophi) & ad mira quævis institutam; verum illa nunquam lætius quam laudata risit: Quis Gallo dedit intelligentiam, Job. 38. v. 36. Non de lana caprina esse videtur scrutari, cur nam uni ferè animalium datum sit ante lucem canere? Cicero inquit, depulso, & in omne corpus diffusò cibo, Gallum quiete satiatur, hunc tantum edere; Alii, Veneris appetentiam eodem significari, cum ante ejus usum conticescat; Alii, tanquam avem solarem, sole ad nostrum Hemisphærium vergente, ejusdem adventum, summa quadam læticia, mortalibus indicare; Probabilius Scaliger, singulis animalium speciebus, respectu proprii temperamenti, peculiarem inclinationem convenire, ita Gallo quoque & generi galinaceo, circa medium noctis solvi sensus, & à proprio Phantasiæ instinctu, & illum cantum, & alarum plausum, à Natura imperari.

Si singula horum omnium nobis essent colligenda, in magnum Volumen excreceret hæc Epistola, nec hisce paucis pagellis posset absolvi, nec insuper humani ingenii esset, penitius in secretiora naturæ, & de iisdem omnibus numeris absolutum tractatum conscribere.

Quare, his missis, tandem in auras evolabimus, ubi canora aves cantus dulcedine animos nostros mirè demulcent, ubi insita non modo modulatione omnibus aliis Creaturis palmam præripiunt, sed & edoctæ humanas voces edunt.

Et quantumvis antiquitus creditum fuerit, Melampum, Tiresiam, Thaletem, & insignem Magiæ Cultorem Apollonium, avium sermonem calluisse: Nam Philostratus & Porphyrius narrant, quòd cum Apollonius in cœtu amicorum confedisset, spectans ad passeris, (alii hirundines) in arbore confidentes, venisse unum garritu & voce, qui reliquis annuntiavit, asinum propè urbem tritico onustum, triticoque humi diffusò, cecidisse, quarum cunctos illum sequutos, evolasse,

Apol-

Apollonium vero relata hujus avis, commensalibus suis explicasse, ad quæ plurimi eorum commoti spectatum ivere, & ita factum mirabundè invenerunt: At cum hæc vel incredibilia, vel præstigiola sint, minimè tangemus, ut nec Phænicem hieroglyphicam, nec Pelicanum fabulosum, nec plures alios, de quibus parum in natura versati Auctores multa falsa proposuerunt, sed potius veritati insistentes, modo percipiemus, quæ avium humana verba instituto humano loqui addiscant, subsequenter Historiis non inveniuntis.

Avium ergò loquacium Psittacus prima, postquam est Pica, inde Turdus, Merula, Sturnus; suntque & Corvi loquaces, & Passeres solitarii. Loqui docentur in tenebris, lucerna accensa, fame & vino; sed eliguntur juvenulæ, & lingua latiore. Hic fames præcipuum est discendi vinculum: Unde Persius:

*Quis expedit Psittaco suum hæret,
Picasq; docuit nostra verba conari?
Magister artis, ingeniiq; largitor
Venter, negatas artifex edi voces.*

Tenebræ insuper aves magis reddunt sollicitas, & sensum earum ac memoriam colligunt; quare etiam homines melius in tenebris recordantur, cogitant, atque deliberant: Lucerna verò adhibetur, quia in exquisitis tenebris aves dormiunt timentque, verum ut excutiat non augeatur somnus, tenui lucerna opus erat.

Hoc & apud nos artificio aucipites & merulas & lusciniæ informant, easque habiles reddunt, diversa symphoniarum genera canere hominis ad recreationem, & quo carius vendi possint; quod cum obvium ubique sit, testimoniis opus esse vix judicabimus: Hoc etiam artificio, sed multo sudore, sed multis laboribus, latiori lingua præditas alites, humanam sonare vocem discunt; quod etsi rarius contingat, factum tamen revera esse, sequentia exempla docent.

Nobilis quædam fœmina Psittacum ita benè edoctum habuit, ut sibi cuncta ab aliis prædicta atque enarrata, ad amusim recitando reiterare potuerit, unde, animi recreandi gratia, cum garrula hac ave Domina fenestræ domus adstitit, cumque fortè fortuna aliàs maximè familiaris Medicus in ipsâ platea præteriret, ab altrice psittacus informatus instigatusque, quasi irridens, Medicum cornutum exclamavit; Integer ille Vir, maculam quidem hanc indignè ferens, per jocum nihilominus respondit, fortean mea Domina, causam ignoras, ob quam garrulus tuus cornutum me vocaverit, & me iudice, nullam aliam subesse reor, quàm quod arbitretur, te meam Conjugem uxoremque esse.

Sequens miraculum ab historiographis, & Cœlio annotatur, quod nempe Patrum nostrorum memoria Cardinalis Romanus Ascanius psittacum ducentis coronatis coëmerit, qui clarè, perspicuè, & sine ullo defectu, à capite ad calcem, doctissimi instar Viri, duodecim articulos fidei recitare potuerit: Cum tanta hæc avis præstiterit, & forma præstantes & virgines & pueros redamarit, & domini è vivis discessum deplorârit, parum abfuit, quin rationis quandam particulam eidem aliqui tribuerint.

Comiti de Flasco psittacus, humanas voces æmulans, in delitiis erat, qui cum aliquando in culina aliquid carnis assæ elam subduxisset, ab inflammata coqua fervente aqua perfusus, cadentes capitis plumas amisit, atque hinc calvus redditus fuit; Cum autem abhinc non longo tempore religiosus Abbas Comitem inviseret, eidemque ob reverentiam, raso nudoque capillitio aliquandiu astaret, ab alite, non sine summa admiratione, sequentibus argutè admodum alloquutus fuit, ha, he, numne & tu de carne assata furatus es? His ad miraculum usque perauditis, facti prius recitata historia, ambo in profundum risum soluti fuerunt.

Serenissima Juliana, Ducissa Würtembergico-Weiltingensis, ante paucos annos pſittacum aluit, qui articulata voce germanica altricem, Principesque Filios sequentibus verbis allocutus est: *Guten Morgen Herzogin / das Köpfflin fraſen; Guten Morgen Herzog Friderich Ferdinand.* Item, cum fores pulsarentur, alta voce inſclamavit: *Wer da?* De die etiam defuncti Medici aulici ac Physiſci Zeapolitani nomen ſapius repetiit, dicendo, *Doctor Moſſ / Doctor Moſſ / & quæ erant ſimilia.*

Æſtivali tempore, 1546. in Imperiali Ratiſbona, ad Coronam auream, tres numero luſcinia, & quælibet earum obſcuro & ſeparato loco recondita, poſt mediam ac ſilentem noctem, & inprimis duæ, loquendi ſolertia & artificio mirabiles, humana & perceptibili voce ſe invicem exercuerunt, inprimis inſequentes historias proponentes: Continebat prima, cauponis cum ſua uxore ventilatam controverſiam, num conſultum ipſi ſit, moderno civili quietoque ſtatu relicto, caſtra ſequi, & mutata domo & vocatione ſua, ob ſpem prædæ, ſtrenuum militem agere? Coſtæ ſuæ inſimul omnia proſpera promittens, ſi amore conjugali ducta, & ipſa fortunæ aleam experiri quoque velit: Fœmina at recuſante, maritoque proponente, quod aut patrio, aut Norico in ſolo, redditum ipſius quieta potius expectare decreverit; Qua proſecto tergiverſatione, variæ rixæ concitata, cum aliis contentionibus, & duris atque contumelioſis verbis. Altera erat, quid de Cæſaris ſuſcepto bello, cum Principibus ac Rom. Imperii Statibus ſit judicandum, arcanis quibusdam conſiliis additis, cumque Sereniſſ. Ducibus Brunſvicenſibus actis, à Philomelis hiſce, partim ex hoſpitis ore, partim nobilium, militia Ducum, & aliorum Conſiliariorum hauſtis, atque tenaci phantaſiæ impreſſis, ſuo tempore, tanquam ex recondito theſauro, proferenda. Similes quin etiam, & Druſio, & Britannico, Cæſaribus fuiſſe, historiæ monumenta teſtantur.

Nec oblivioni tradendum, quod in arce Neüenſteinſi 1652. ipſe mi Frater, dum Conſiliarium aulicum agebas, & o-

culatus & auritus testis perceperis, ex Sereniss. Birckenfeldensium familia oriundam Comitissam Sophiam Hohenloicam merulam caveæ inclusam habuisse, quæ quotidie ad prandium & cœnam famelica, humana quasi voce jusculum petierit, clarè proferendo, *Sophiele Supp essen*; famulum item & rhedarium Georgium, stulum & insipientem, ac si ipsa saperet, pronunciaverit, dicendo, *Karren Jörg Narro*.

Turdum Saxatilem, *Steintröstel* / (Hier. Drexelius) in domo meorum parentum aluerunt, sanè admirandum, si vel mores vel colores aviculæ spectes; Dorsum illi cæruleum, inspersis decussatim albis plumulis: Collum ac ventrem inaurabat plumeum amiculum, eleganter mixta nive, in purpuram definebat cauda: Atque hæc nostræ domus psalteria, non minus hyeme quam æstate hilares continuabat, mediis sæpè noctibus audita. Cantilenas iterabat non agrestes, sed quas à domesticis fuit edocta. Solebat germanus meus frater fidium ærearum organo frequenter ludere, hic adesse ales, manubriis insidere, attentissimè modulos excipere, quandoque suos interponere, nonnunquam sola symphoniam pertexere, atque æmulari paullò auditam symphoniam, & ea quidem ratione aliquot cantilenas ediscere. Cum verò domûs familia ad prandium accumberet, illa sæpius aperta caveola evagandi libertatem accepit; hic ei primus volatus ad patrem familias fuit, cuius vel humeros, vel etiam digitos cantillans insedit; Edulia omnis generis comedit; panem, oryzam, olera, rapas, hordeum, carnes ferinas, bubulas, vervecinas, ita & pisces, ipsas aves in minuta concisâs, imò & caseum esitavit.

Æstivo, vespere nonnunquam medio triclinii in depositam cum aqua tepidiuscula pelvim, veluti in balneum provolavit, seque in tepidario liberaliter, modo insiliens, modo resiliens, abluit: Finitis thermis, nymphæo egressa, Soli se, diductis, & passialis, exposuit, donec siccaretur. Ita demum sylvestrem

vestrem naturam omnem exiit, ut referata cavea, patulis fenestris & janua, nunquam fugam meditari visa sit.

Cum ad Accium Cæsar Augustus feliciter pugnasset, paroque de hostibus triumpho urbem ingrederetur, eundem salutatum Romanus Civis obviam ivit, dextræ insidentem corvum gerens, intelligibili voce clamantem, Salve Victor Cæsar; stupore hinc commotus Augustus, suis in mandatis dedit, ut à possessore hic Corvus viginti millibus drachmarum emeretur. Idem quoque redux ab alia ave salutatus est, quam etiam non contemnendo pretio redemit; Promeritæ quin etiam laudes à psittaco ipsi decantatæ fuerunt, quem numerata pecunia suam quoque fecit. Hinc sutor lucri cupidus, cum Imperatoris beneficentiam perpenderet, & ipse corvum humanas eloqui voces discere cœpit, & talia verba imprimere exoptavit; Ave Cæsar, Victor Imperator. Verum cum ob ingenii Corvini indocibilitatem poenituerit suturem operæ & impensarum, sæpiusculè sinistram suam sortem deplorans, in hæc vel tandem verba erupit: Operam & Oleum perdidit: quæ ultima tenaciter memoriæ Corvus impressit, & fari didicit. Paulò insequente tempore, cum Augustus Imperator sutoris illius ædes prætereundo iter faceret, corvus, doctrinæ memor, dicere cœpit, Ave Cæsar Victor; Respondente verò Augusto, domi suæ salutantes atque garrulas aves tales sibi copiosè adesse, nec aliis opus habere. At Corvus ultima magistri sui verba revocans, Operam & Oleum perdidit, apertè protulit: Quibus exauditis benignus Cæsar subrisit, huncque multò majoris emi mandavit.

Sed quid dicendum de quinque digitali Pica? quæ quercinis glandibus vescitur, quæ vel centies nativam suam in alienam commutat vocem, quæ venatoris quandoque clamorem imitatur, quæ alterius animalis, vel gressilis vel volatilis vociferationem, quæ pastoralis buccinæ cantum, quæ & articulatum hominis sermonem gnaviter reddere addiscit. Talem Roma-

nus tonsor, non arte instructam, sed à natura productam, nutrit, quæ humanas voces edere, reliquorum animalium concentus proferre, atque omnium instrumentorum musicalium melodias affabrè exprimere valuit. Cùm itaque splendidioris quidam fortunæ, & opibus affluens, suis à sodalibus, honoris ergo, fistulis & musico choro comitaretur, & præsentibus insuper Nobiles vocali musica ludere jussi fuissent, sed his aliquantulum titubantibus tacentibusque à vicula hæc perdocilis, cuncta pressè observans, sequenti die primum ex toto obmutescere cœpit, ut à transeuntibus vel veneno intoxicata, vel hesternis cantibus attonita habita & judicata fuerit, quæ tamen mox antea actæ comœdiæ memor, omnis harmoniæ suavitatem, unà cum pausis, semitoniis & omnibus artificiosis requisitis musicalibus, ficta voce, cum auditorum admiratione, exactissimè reddidit.

In Nordmannia, hospes, musti venditor, loquacem Picam nactus, quæ, vespertino tempore, dum herus unà cum uxore, venalem potum degustaret, in cella se continuit, cum illi inter sese de doliolo vacuo pronunciarent, nihil musti amplius in eodem contineri. Quare altero die, cum emptor quidam mustum peteret, pica eum, heri auditis Domini sui verbis vacuum dimittit, dicendo, mustum deest, mustum non habemus, hocque modo per totum diem emptores omnes, sine musto, domum remittit. Mirantibus verò, viro & muliere, quod hac die nihil vendidissent, & ipsi verba illa dehortatoria picæ mirabundi percipiunt, iraque commoti, misellam alitem, vel ter vel quater, nubilo & gelido cœlo, aquæ frigidæ immergunt, quæ frigore tremens, ad ignis calorem se recolligit, & quasi per pennarum exsiccationem vires reassumit, eo ipso momento verò vitulum frigore etiam concussum, & modò à matre productum in hunc modum alloquitur: Fortassis & tu aliis penuriam musti annunciavisti?

Ita narrant, in Libia fuisse quendam, nomine Psaphonem, qui divinitatis opinionem affectans, quam plurimas aves cepit vocales, & humani sermonis dociles, easque sonare docuit hæc verba: Magnus Deus Psaphon, atque ita doctas emisit in montes; At illæ quæ didicerunt, canebant, ac reliquas item aves sonare docebant. Porrò Libes cum ignorarent commentum, credentes id divinitus accidisse, Psaphonem rem divinam facere instituerunt, ipsumque in Deorum numerum retulerunt. Unde, si quis nova arte famam captat, & subornantur aliqui à quibus laudetur, & ejus encomia apud vulgus celebrentur, Psaphonis aves proverbio dicuntur.

Sturni quoque omnium avium cantus & vocem imitantur, & iis illudere valent, modò aliquandiu cum ipsis vixerint, illorumque cantu informati fuerint; Tractabiles perfectò sunt, & doctrinæ capaces, ut admirandum ipsorum ingenium & collaudare, & deprædicare, jure optimo possumus.

Exigit jam ordinis ratio, ut percipiamus, quid in genere vox sit, & quomodo ab humano sermone possit distingui.

Vocem Aristoteles 3. de anim. esse dicit inspirati aëris percussione factam ad trachæam arteriam & laryngem, cum intentione aliquid significandi. Ad formandam ergò vocem, ut materia requiritur Spiritus & Aër, necessaria etiam sunt, tanquam instrumenta, pulmo, thorax, & larynx, in qua aër collisus resonet, cum pluribus illius musculis, quibus pro imperio voluntatis variæ vocalæ eduntur; non absimili fermè ratione, ut in fistulis & organis musicalibus, delectabilis ille suavisque sonus artificio comparatur.

Hoc modo rugitus Leonum, mugitus boum, hinnitus equorum, ruditus asini, grunnitus porci, & omnium reliquorum animalium voces formantur; Hoc etiam modo homo ipse corporalis ex pectoris penetralibus cordisque gremio, intento spiritu, ratione & judicio sermonem emittit, quod

denegatum esse, reliquis videtur: Intelligentiæ verò Angelorum sermone, sine ullo strepitu, sine ullo externo sono colloquuntur invicem, & quod sensibili homo perficit voce, ipsi imprimendo sermonis conceptum, multò felicius animi sui desideria communicant. Sic Socratem volunt, ætherei sui corporis sensu, familiarem dæmonem percepisse: & Prophetas audire & videre angelos solitos: Et D. Paulum in tertium coelum raptum, & hac extasi Paradisum cœlestem cum mirabilibus ejus intuitum fuisse.

At à Sapientibus valdè dubitatur, utrum hominibus nobis certum linguarum idioma connatum sit, cùm à natiuitate surdus necessariò mutus permaneat, etiamsi nullo planè instrumentorum ad edendam vocem vitio laboret: Aristotelis quare autoritate ducti, humanam animam vacuæ rasæque tabulæ similem judicant, cui, doctrina & assiduo exercitio, varia inscribi, atque ita scientiarum inibi sopitæ scintillulæ excitari possint.

Comprobare hanc assertionem conantur, Ægyptiorum Phrygumque dissidio, quorum utrinque populi suam linguam vetustiore pronunciarunt, & Regis Psammetichi tempore, ab ipsis maternis uberibus duos infantes consortio humano excluderunt, & ad pecorum greges in desertum locum deportarunt, planè cavendo, ne ullam hominum loquelam perciperent, quam docti imitarentur: Hi cùm versarentur inter jumenta, præter brutorum balatus nihil exaudientes, recurrentibus aliquot annis, hominibusque visis, rigido admodum sylvestrique clamore, solummodo hæc verba protulerunt, Bec, Bec, unde Psammeticus, sed parum firmo argumento, Phrygum loquelam antiquiorem arbitrabatur, cùm apud illos panem indigenter: Nam & Maggior Indiæ Rex, triginta infantulos cuidam pastori custodiendos & alendos commisit, idque in deserto loco, ubi nullius vocolæ audiendi potestas, ut qualem sponte sua sermonem prolaruri essent, experi-

experiretur ; sed cum adolevissent, elingues & muti sunt re-
 perti, idque non eâ ratione, quasi loquendi potentiâ loqua-
 ces non fuissent, sed quia & usu & exercitatione, & institu-
 tione, latentem hanc & connatam potentiam non excita-
 verunt.

Multa quidem solerter à bestiis fieri solent, ut quasi vesti-
 gia quædam humani ingenii ostendant, & prudentiæ imagi-
 nem mentiri videantur, quas tamen actiones ad instinctus
 naturales referimus, (non verò ad electionem cum ratione)
 cum aliàs non semper eodem modo ita operarentur. Nam si
 discursu prædita animalia essent, axiomata universalia nossent,
 sine quibus nemo nec affirmativè nec negativè discurret, nec
 libero arbitrio utitur: imò etsi valerent, hominum instar pec-
 care possent, & actiones virtuosæ, justitiæ, temperantiæ, for-
 titudinis, liberalitatis, obsequii, cum reliquis, denegandæ
 illis minimè forent, nec solummodo toties illa prædicta verba,
 ea propemodum serie, quâ à magistro inculcata sunt, ad a-
 mussim recitarent, sed potius indifferenter de omnibus sapien-
 ter pronunciarent, quod nusquam hæctenus factum esse memi-
 ni, nisi vel divini numinis jussu & adminiculo, vel maligni
 spiritus, tanquam simiæ altissimi, ad mundanorum animos
 dementandos, præstigio.

Homo verò incultus & agrestis, politica atque civili co-
 habitatione minimè exercitatus, nec liberalium scientiarum
 institutione emollitus, quantumvis comparatè ad alios magis
 cultos & doctos loquendo, ad beluarum naturam accedere di-
 catur, nullo tamen modo ita bardus & insipiens est, quin, fa-
 no in statu, nec articulata, quomodocunque etiam horrida il-
 la fuerit, voce utatur, & per eam mentis animique sensa expli-
 cet, nec ut ratione & electione prorsus careat, quantumvis a-
 liquando, ob infelicitatem ingenii, apparens, pro vero & ex-
 petendo bono, sinistrè eligat, atque ita, propter errata & fa-
 cinora sua, poenas dare cogatur, quod nullo modo justum es-

set, nisi, meliora eligendo, non innocua via ingredi potuisset. Nec insuper justissimæ leges, ad salutem & tranquillitatem hominum inventæ, sancitæ atque institutæ, delinquentem condemnare, nec ipse universalis Judex, vi mandatorum suorum, in extremo judicio, damnationi æternæ adjudicare valeret.

Deus quapropter universitatem hanc quando creavit, eadem virtute, qua fecit omnia, singulis facultatem propriam concessit, qua, & per se, & per accidens pervenire possent ad fines rerum universitati debitos & congruentes: Et hæc Divina providentia, & magna sapientia, qua hoc totum ordinavit, magis admiranda, non verò præposterè corrigenda venit; Cui sit Laus, Honor, & Gloria, in secula seculorum. Amen.

EPISTOLA IV.

JOH. CHRISTOPH. STURMII,

Mathem. & Phys. P. P.

Ad

JOH. GEORGIUM

VOLCKAMERUM, M. D.

Quinta & ultima Borelli Indago,

machinulæ Sturmianæ experimentis

ocularibus illustrandæ.

ANNO M DC LXXXVII.

*NOBILISSIME, EXCELLENTISSIME, ATQUE
EXPERIENTISSIME VIR
FAUTOR OBSERVANDE!*

QUò satisfacere desideriis Tuis, ad Scientiarum augmenta indies majora unicè collineantibus, voluisse saltem videar, quintam nunc etiam, eamque ultimam indaginem virtutis motivæ musculorum, quâ BORELLUS noster Part. I. de Motu Animalium Capp. XVI. & XVII. octodecim integra folia complevit, enucleare, & contractam in arctum experimentis ocularibus ita collustrare constitui, ut ii quoque, quibus alioqui subtilitas illa mechanica & Geometrica, quam Vir ingeniosissimus in suis demonstrationibus sectatur, esse tædio posset, ejus cognoscere mentem & assertorum Veritatem percipere queant. Posteaquam igitur indagine quadruplici demonstrâset, ingentes Vires adhiberi à Natura in articulis & artubus animalium, adversus vim certi cujusdam ponderis eos depressuri dirigendis, & in æquilibrio five situ horizontali detinendis; nec dum tamen finem esse contendit laborum & conatum propositam attingendi metam: Siquidem ipsi satis haut erat, nec obeundis functionibus animalibus sufficiens, ita rigida quasi servare membra, & metuendæ aliàs depressioni resistere, nisi & elevare eadem unâ cum appensis ponderibus ac loco movere possent, idque promptè & expedite. Hæc igitur

*Quinta & ultima BORELLI Indago, machinula nostræ
experimentis ocularibus illustranda*

ut breviter simul ac dilucidè proponatur; Sciendum est, BORELLUM I. quamlibet fibram muscularem similem concipere catenulæ

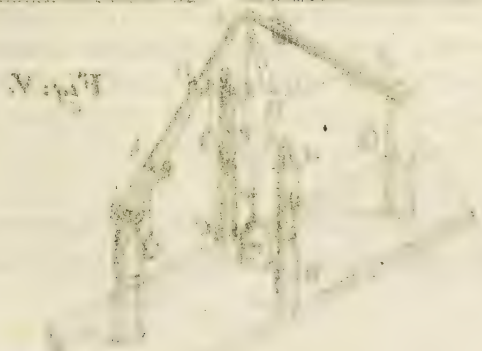
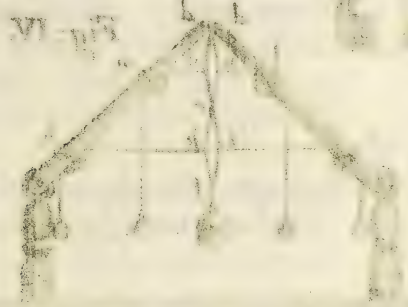
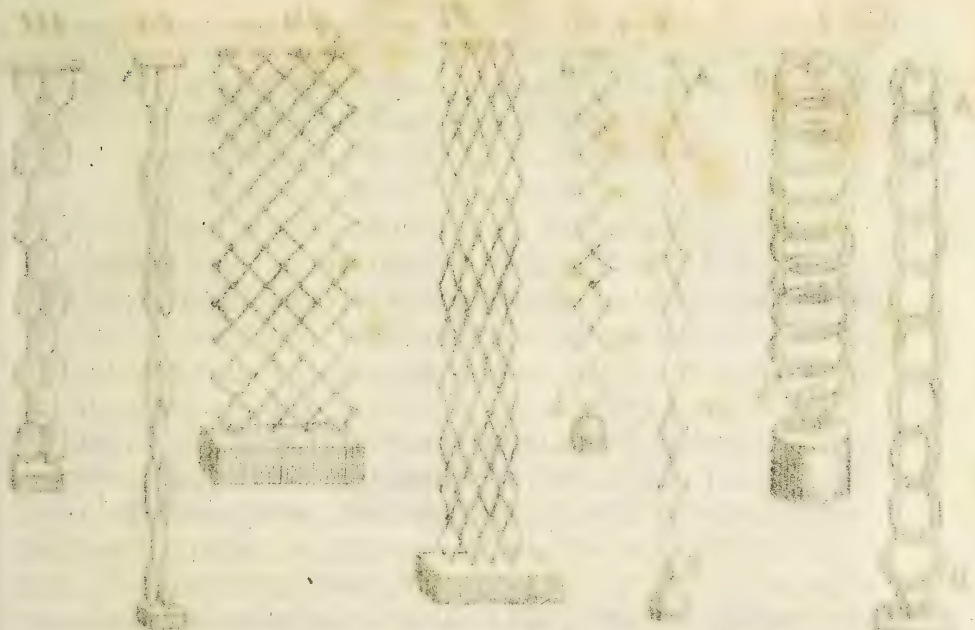

Fig: I.

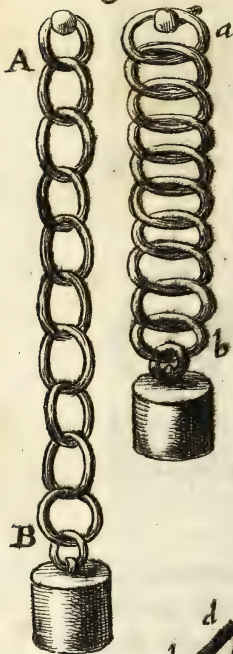
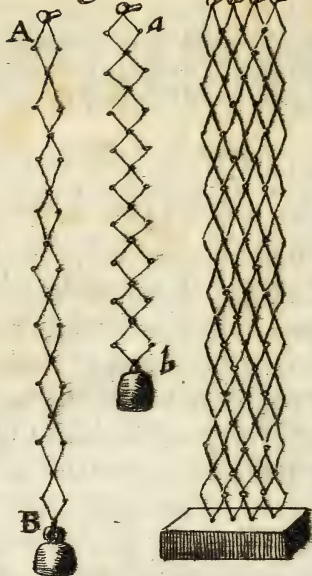
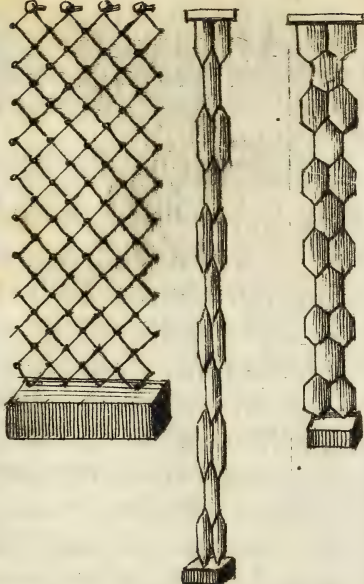

Fig: II.

Fi - gu - ra

III.

Fig: IV.

Fig: IV.

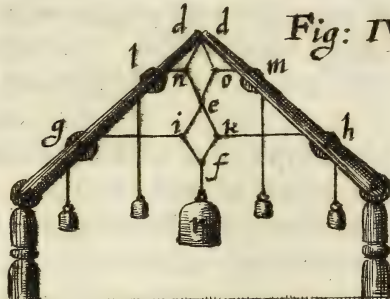
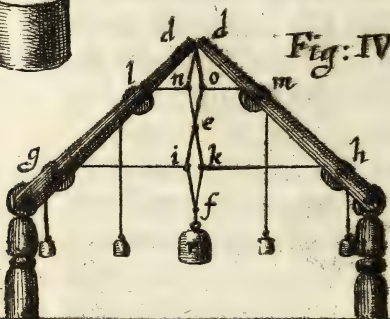
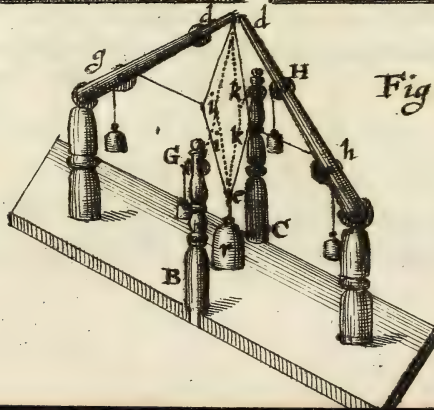

Fig: V.

catenulæ cuidam ex pluribus annulis dilatando abbreviandis (quales sunt e.g. in Fig. I. *AB* contrahenda & *ab* contracta;) vel potius (cùm molles sint & flexiles ubiq; fibræ carneæ) ex rhombulis filamentorum colligatorum distrahibilibus, sui que distractione catenulam necessariò abbreviantibus, (quales essent in Fig. II. *AB* catenula abbrevianda, *ab* distractis rhombulis jam abbreviata;) quæ res captu adhuc facilior evadet, si loco annulorum vel rhombulorum vesiculas concipiamus insufflandò abbreviandas. 2. Has machinulas sive vesiculas fibrarum muscularium adeò exiguæ esse longitudinis, quæ vix exæquet vigesimam unius digiti partem; id quod equidem (quicquid sit de ratione ab ipso data Prop. I 15.) concedendum omninò putaverim utraq; manu, quoniam fibræ musculares, quovis capillo muliebri subtiliores, si vel quinquaginta sibi juxta ponerentur, nondum essent exæquaturæ digiti unius latitudinem, ideoque, si longitudo vesicularum intra parvulam illam fibræ crassitiem absconditarum hac notabiliter major esset, sensibilis etiam in fibra contracta inæquabilitas foret conspicua, qualis tamen haut observatur. 3. Texturam igitur muscoli similem esse fasciculo quasi reticulari, ex pluribus fibris, h. e. ejusmodi catenulis rhomboidalibus sive vesicularibus composito; qualem repræsentat Fig. III.

His ita præmissis, deducta jam antè longâ serîe Lemmata mechanica plurima BORELLUS deinceps applicat muscutorum fabricæ, ultimasque Conclusiones de nova, eâque ingenti accessione virium, quas necessum habeat adhibere movendis artibus Natura, depromit. Easdem nos ut ocularium quorundam experimentorum ope in ferremus, ita rem sumus aggressi. I. Ex concursu conniventium machinulæ nostræ brachiorum *dd* (vid. Fig. IV.) suspendimus filum geminatum nodoq; gemino in *e* & *f*, intervallis *ed* & *ef* æqualibus, colligatum, & infernè pondusculo *r* octo unciarum vulgarium onustum; in medio verò dictorum intervallorum alligavimus geminatis filis *de* & *ef* gemina transversa *ig*, *kb* & *nl*, *om* supra rotulas *g* & *b*, *l* & *m* demissa

demissa & $\frac{1}{2}$ drachmæ pondusculo onerata singula : Ubi obser-
 vare licuit, ab his tantillis pondusculis sensibilter tamen distra-
 cta in rhombulos longiusculos (prout in Fig. videre est) fila ge-
 minata; uti quidem ratio etiam postulat, cum vis, quantum-
 vis pusilla, non tamen sit penitus nulla, sed ad pondus etiam
 valdè magnum aliquam tamen adhuc seruet proportionem, ei-
 que aded, pro hac ipsâ proportione, aliquantum renitatur: II.
 Mox alii filo quadruplicato supernè ad *d* fixo (vid. Fig. V.) & in-
 frâ eodem pondere *r* octo unciarum onusto accomodavimus
 quatuor fila transversa, & posteaquam binis prioribus *ig* & *kb*
 super rotulas *g* & *b*, ut antè, protractis appendissemus totidem
 uncias integras, rhombum filarem *d i e k* multò magis didu-
 ctum, quàm in casu priore, conspiciebamus; ita ponderum
 proportione rursùm postulante. Cùm verò porrò bina reliqua
 (punctulis hîc distinctionis ergo designata) totidem transversis
 aliis *I G* & *K H*, super alias duas rotulas *G* & *H* columellis erectis
B G & *C H* insertas decussatim protractis, & integrarum itidem
 unciarum pondere onustis, pariter distraheremus; hæc non
 solum ipsa deducebantur amplius rhombum *d i e k* notabiliter
 laxiorem efficientia, sed etiam priori *d i e k* sese magis ampliandi
 occasionem offerebant; quòd ejus duæ uncia, quæ priùs to-
 tum pondus *r* in æquilibrio servaverant, nunc (parte hujus
 oneris in binas alteras uncias translata) non nisi dimidiam suis
 viribus adversam sentirent. Quo experimento hæc duo no-
 bis constare satis evidenter poterant: Primò mirum haut esse,
 quòd levis oris flatus vesicæ cuidam aliquo conatu immissus
 eam dilatando magnum pondus 30, 50, 70 librarum & amplius,
 pro diverso pulmonum robore, valeat elevare; quia, cùm ve-
 fica concipi optimè possit ex filamentis nerveis innumerabili-
 bus infernè ac supernè colligatis, sive ex innumeris ejusmodi
 rhombulis filaribus constare, singuli rhombuli (si soli essent)
 vix sensibilter distrahendi, nunc ab innumeris aliis eodem
 flatu distractis adjuti, vim sese laxandi maximam acquirunt
 (pondere quippe in se ingenti in particulas innumeras ac penè

in sensibiles distributo,) & consequenter pondus appensum junctis viribus atcollunt: Unde nec illud amplius mirandum, quòd vesiculis muscularibus minutissimis, ab halitu tenuissimo quocunque modo dilatatis, notabilem aliquam adducendis aut sustinendis saltem articulis inesse supponamus; quòd-que adeò *Secundò* magnus talium vesicularum numerus (musculus enim quilibet in articulum movendum aut in tendinem communem quamplurimis fibris terminatur) unitis viribus in grandem tandem efficaciam excreseat.

III. Resumpto verò priore filo duobus locis colligato, (vid. Fig. IV. & VI.) cùm rhombulum inferiorem mediantibus duabus uncias (loco duarum semidrachmarum) notabiliter distraxissemus, deinceps autem & rhombulo superiori suas uncias duas eodem modo applicuissemus; neque hinc posterior priore, nec ipse prior amplius vel hilum est diductus (uti quidem in casu Num. I. factum erat,) sed prior solùm unà cum annexo suo pondere & aliquantò altius elevatus est: quæ quidem omnia ita fieri debuisse manifestâ quoque ratione constat. Cùm enim in rhombulo primo duæ uncia *g* & *b* fila *e* & *f* distrahendo nodum *e* non minus deorsum quàm *f* sursum adducant, totus rhombus ita diductus *e* & *f* *k* unà cum toto pondere & etiamnum ex *e* quoque suspensus manet, æquè ac ante distractionem rhombuli primi (nam quantam partem ex hoc pondere duæ uncia *g* & *b* in se recipiunt, tantam iterum nodum *e* deorsum trahendo superaddunt) atque ita duæ uncia *l* & *m* secundum rhombulum postea distrahentes totum etiam pondus suspendunt, nec juvantur ullo modo ab inferioribus, nec ipsas juvant; prout evidentius adhuc apparet, ubi remotis inferioribus uncias *g* & *b*, à superioribus *l* & *m* solis, æquè ac prius, pondus & suspensum cernitur, ne hilum quidem contracto rhombulo superiore. Quo experimento duo iterum edocti sumus: *Primò* fibrarum muscularium imas vesiculas, articulum vel tendinem immediatè attingentes, sive (ut cum BORELLO loquamur) primum istarum machinularum stratum,

omnes illas vires præstare in dirigendo quovis articulo cum appenso pondere, quas per præcedentes quatuor indagines investigavimus, reliqua verò secundorum, tertiorum & rhombulorum strata primi illius vires nihil augere, sed ad elevationem tantùm vel adductionem augendam, eodem labore in singulis iterato, facere; ita ut *Secundo*, quò crassior est musculus aliquis, h. e. quo pluribus fibris articulum aut communem tendinem attingit, eò robustior sit & majori pondere æquilibrando aptior; quò longior autem fuerit, h. e. quò pluribus rhombulis aut vesiculis in unaquaque fibrarum instructus, eò altiùs elevet ac longiùs adducat articulum ab imo vesicularum strato jam æquilibratum, labore hujus adductionis toties iterato, quot sunt vesiculæ in fibra una, aut vesicularum strata in universis.

Quibus ita jactis ope machinulæ nostræ fundamentis sequentes cum BORELLO superstruere conclusiones haut erit difficile: 1. Cùm in quarta indagine ostensum fuerit, duas portiones musculares primum ac tertium digitorum articulum dirigentes, & appenso pondere $9\frac{1}{2}$ lb. æquilibrantes, exercere vim æqualem 176 libris, si jam non suspendendum solum & in æquilibrio servandum pondus illud (id quod præstant infimæ fibrarum vesiculæ) sed elevandum porrò fuerit cum adducto sive flexo articulo (id quod præstant reliqua vesicularum succedentium strata, eodem labore singula idem pondus aliquousque adducentia, donec ex plurimis ejusmodi parvulis adductionibus grandior aliqua elevatio exsurgat ad animales motûs sufficiens;) ex fibrarum longitudine vesicularum multitudo, & sic virium adhibendarum multiplicatio, ita computatur ad mentem BORELLI: Fibræ dictarum portionum muscularium longiores sunt duobus digitis, & in digitali fibrarum longitudine continentur plusquam viginti, adeoque in tota quavis fibra minimùm quadraginta, machinulæ sive vesiculæ, juxta ea quæ sub initium monuimus; quarum quælibet tantundem virium adhibet, quantum infima,

vi modò dictorum : Ergò, cùm infimum vesicularum stratum exerceat vires 176 librarum, omnia quadraginta strata simul exercebunt quadragies majores, nimirum 7040 librarum. 2. Similiter vis motiva musculi flexoris articularum secundorum in digitis pondus sustinentibus, quæ reperta fuit in quarta indagine 157 lb. in elevandis iis quadragies major exercebitur h. e. 6280 lb; quia fibrarum longitudo etiam hîc excedit duos digitos. Sic 3. Deltoidis musculi vis, quæ in casu dirigendi totius brachii $9\frac{1}{2}$ libris ab ejus extremitate pendentibus onusti, æquivalere reperta est 907 libris, jam in elevando toto brachio onusto, propter similem fibrarum longitudinem, quadragies multiplicatur, 36, 280 adeò libras adæquans; ejusdem Deltoidis integra virtus autem (quam adhibere potest in casu ponderis 55 lb. ex humeri extremitate suspensi, vid. Fig. VIII. Ep. III.) deprehensa in quarta indagine æquivalere libris 1790, nunc propter multitudinem plusquam 40 vesicularum in singulis fibris, erit saltem quadragies major æstimanda, h. e. 71, 600 librarum.

Stupendæ sunt, VIR OBSERVANDE, Vires hæ in unico corporis animalis membro elevando adhibitæ à potentissimo ejus opifice! Quod si calculo simili cæterorum musculorum ferè innumerorum vires (præsertim in animalibus robustioribus) subducere tentemus, omnesque in unam summam colligere, incredibile est quàm immensam virium motivarum copiam unius animalis corpusculo divinitus inditam, simus deprehensuri! Et, si pergamus attoniti animalium innumerabilem multitudinem tantisper æstimare, immensa virtus, quam solum microcosmum animale (puncti hujus elementaris exiguam particulam) inhabitare calculus omnem rationis humanæ captum exsuperaturus evincet, Creatoris Omnipotentiam, quasi palpandam manibus, nobis objiciet. Quo pacto verò ex hac ipsa virium (quas abunde habet Omnipotens) quasi prodigalitate quadam, hominem consuetudini, (qui parcere & potentiarum mechanicarum auxilio sua opera,

sed tardè satis, perficere student) penitus adversa, Summa E-
 jusdem conditoris Sapiencia in simul eluceat, sub Ep. II. finem
 & circa IIIIæ medium aliquo modo jam indicatum est, im-
 posterum alibi, si nostras etiam vires nobis porrò clementissi-
 mè conservaverit, distinctiùs exponendum. Interea Vale
 VIR ÆSTUMATISSIME, lætusque vide cum Tuis Charitati-
 bus anni jam agonizantis finem, lætiorque multò mox in-
 choandi principium, lætissimus ejusdem ac similium plurium
 decursum omni bonorum genere undique adfluentissimum.
 Dabam 27. Decembris 1686.

Nobilissimæ Excellentiæ Tuæ

jugiter Observantissimus

Joh. Christoph. Sturmius, P.P.

EXERCITATIO ANATOMICA,
FIGURI

In Capite Vitulino peracta in ædibus

D. JOH. MURALTI, 20. Sept. 1686.

JOH. GEORGIO VOLCKAMERO, Fil. Doct.

Med. Norimb. Ord. Curiosorum Helianth. II.

IN capitis vitulini dissectione, oportet primò considerare externa, videlicet musculos, dein oculum, nasum, aurem, os, cum maxillis; & interna, nempe cerebrum. Occurrunt primò frontis utrinque unus musculus, à membrana carnosa ad musculos temporales enati, qui obliqui deorsum ad supercilia devolvuntur, fibris rectis donantur, inque frontis medio coeunt. Musculi duo palpebrarum clausores hinc sequuntur, de quibus postea specialius loquar, ut & de eo qui palpebras aperit. Nunc ad musculos narium, qui alas utroque in latere attollunt & diducunt; Dilatantium musculi duo ab osse malaram juxta labiorum musculum tertium, & à canale osseo, utrinque unus exorti, partim in pinnam anteriorem, partim in labii superioris partem inseritur: Hi in olfactu alas sursum trahunt & aperiunt. His opponuntur intra alam musculi duo carnosi transversim delati, angulis alarum inserti: Communes genis labiisque musculi dicuntur. Quadratus uterque, & Buccinator: Quadratus sub colli cute latitat, amplius est, circa clavículas & posteriorem colli partem exortus, fibris obliquis in Mentum, Labia, & Nasum, aliquando, & ad aurium radicem, eas movendo, inseritur: Buccinator alio nomine dicitur rotundus, & buccas efformat, originem habet in summis superioris maxillæ gingivis, tunicâ communi oris succinctus est, desinit in maxillæ inferioris gingivas, & collectis fibris buccas introrsum compellit, Porrò labia moventur non saltem mu-

sculis de quibus jam dictum communibus, sed etiam propriis quinque paribus juxta Veslingium.

I. Par supernè labium attollit. II. Par tenue & latum quod in labium subjectum demissum illud sursum commoveret. III. Par carnosum est, & teres quod ad latera sursum versus abducit. IV. Par deorsum versus abducit labia juxta latera maxillæ inferioris. V. Par oritur circa menti medium, & labrum inferius deprimit. His carneam illam ac indigestam molem, quæ utrumque labium efformat addere oportet. Sequuntur nunc musculi maxillæ inferioris, quæ voluntariè sursum, deorsum, mordendi, secandi que causâ, & ad latera molendi gratiâ, musculis utrinque quinque movetur. Primus in sectione obvius Temporalis dicitur, & temporum cavitatem implet, dicitur aliàs *Crotaphires*, maxillam quoque attollit. 2. par *Diagasticum* sive *biventre* dictum, prope mammiformem processum originem nanciscitur, ad menti partem anteriorem mediamque interiùs desinit, & maxillam deorsum trahit 3. par *Laterale* appellatum, & *Masseterium* à maxilla superiore atque osse jugali productum, maxillæ inferiori latè validèque connectitur. 4. Par *pterygoides* sive *alare internum* est, sic nuncupatum, quoniam ab interna sede processuum aliformium demittitur, lato robustoque tendine in partem interni lateris maxillæ inferioris defertur. 5. Par *Alare externum* præbet, hoc gemino sæpè corpore carnosum ab externo processuum aliformium latere prodit, & in latus pariter internum inferioris maxillæ defigitur, quâ parte ad latiore e jus processum cervicula porrigitur.

Ut Sectio Oculi artificiosa peragatur, ex orbita eruendus est, absque læsione (vel nervorum, vel muscutorum, vel palpebræ) manifestâ: Optimum proinde erit dissectionem Cerebri præmittere, nervos tum oculum moventes, tum magnum opticum, prope exortum abscondere, orbitum frangere, & musculos ac pericranium ab osse liberare, sicque anatomie integrum oculum sistere par erit. Lustrandæ hinc sunt primùm palpebræ, quibus intertextuntur musculi duo, palpebrarum clausores

clausæ res dicti, qui semicirculari ductu ab angulis oculorum internis ad externos protensi, palpebras claudunt, hos musculos vidi apud *Vesling. p. 244. Fig. I. aa.* Cartilagineus circulus in extremitate palpebræ, Tharsus dictus, cui infixi sunt pili Cilia dicti (ubi notandum sæpius sub naturali pilorum ordine plures nasci, atque introrsum converti, quò fit ut sphaera oculi compungatur, quod nunc tumentibus, nunc laxatis immodice palpebris evenisse compertum est.) 3. Palpebræ apertæ efformant Angulos duos: quorum alter ad tempora minor, externus Canthus; alter ad nares major & internus Canthus dicitur: ad majorem sita est caruncula spongiosa lachrymalis dicta, quæ operit foramen in ossè narium per quod oculi excrementa in nasum destillant, hæc caruncula apice nigricante pilisque, aliquot spectabilis è medio punctorum protuberabat, suprâ quam exsurgebat membrana nictatoria; adsunt præterea duo puncta lachrymalia ad carunculæ latera, quæ in communem ductum coeunt, quod seta immisâ videri potui, transit hic ductus per secundum ossis cuneiformis foramen. Minori Cantho intra oculi orbitam glandula adjacet quæ semota pinguedine in conspectum se dabit. Suprà carunculam lachrymalem exsurgit nictatoria, margine nigro conspicua. In superiore palpebra puncta lachrymalia paulò infra cilia internè, mox dena mox septena reperiuntur ad glandulam conglomeratam externo cantho oppositam pergentia: hæc glandula sub ossè zygomatis immediatè latitat, & adhuc intra duram membranam sepulta jacet, propter ejus usum eximium; ne videlicet detrimenti quid capiat, aut cartilago trochlea dicta muscoli obliqui superioris læderetur; inseruntur autem ductus lymphatici inter glandularum oblongarum interstitia usq; ad meditullium: nervi complures cum arteriis ad hanc glandulam serpunt, ut nimirum lymphalem materiam spirituosam sufficienter eadem afferant.

Separatâ palpebrâ in considerationem venit ipse oculus, vasis, pinguedine, musculis, membranis & humoribus instructus.

Adeps copiosus inter inania musculorum & nervorum spatia reperitur, qui suspensâ operâ eruendus est, parcendo musculis, ne sub adipe delitescerent infimul auferantur aut ejus nervi motorii lædantur: ablatô adipe conspiciuntur in oculo humano musculi sex, hîc verò septem; qui intra calvariæ cavitate nervum opticum comitantur, qui sunt vel Recti quatuor, vel Obliqui duo: antequam musculi separentur, consideranda est pars oculi musculorum tendinibus operata, qui tendines junctim membranam oculi innominatam efformant, de qua in seqq.

Primus ex musculis rectis separandus est Attolliens sive superbus, qui oculum attollit, cui prope principium, sicut & aliquibus reliquis musculis ramuli à nervo motorio (qui prope opticum paulò intimius originem consequitur, initio unicus moxque separatus, per foramen secundum ossis cuneiformis ad oculos fertur, & palpebræ superioris, oculique levatori musculo tum ejusdem adductori, & obliquo minori suis ramusculis prospicit) inferuntur, qui musculis sensum cum spiritu conferunt. Deinde huic oppositus separandus, qui dicitur musculus rectus oculum deprimens. Dicitur etiam humilis. Subsequitur musculus rectus oculum Adducens ad angulum internum, & vocatur Bibitorius.

Huic oppositus est Musculus oculum rectâ Abducens ad angulum palpebræ externum, qui suum motum accipit à nervo qui à Veslingio motorio nervo sociatur, quem propaginem minorem quinti paris appellant, qui à media cerebri basi profectus ad dictum musculum contendit.

His in separatione Musculus Obliquus superior, seu Amatorius major, & Trochlearis dictus, qui commune cum bibitorio principium sortitur, juxta internum oculi angulum cartilagineam trochleam ingreditur. Nervulus pari tertio additus, qui à basi cerebri juxta prominentias quæ testes appellantur ortus, orbitamque oculi ingressus, ad trochlearem musculum fertur *Vesling. p. 22.*

Tandem

Tandem obliquus inferior, s. minor, versus externum palpebræ angulum oblique sursum ascendit, & brevi tendine ad Iridem propagatur.

Septimus hinc sequitur, qui in oculi duram tunicam inseritur, & in plures partes separari potest, quo prona bruta terram spectant & oculus attrahitur.

His ritè administratis, removendi sunt cautè muscoli obliqui, ut exactè appareat membrana communis in nominata, dicta, de qua superius mentio facta: in medio hujus membranæ iris cum Pupilla per corneam tunicam transparet.

Adnatam tunicam (quæ ipsum pericranium est ad oculi album protensum) postmodum observabis, tenuem & albam, cujus interventu oculus orbitæ & interioribus ossibus adhæret. Hæ duæ dictæ membranæ sunt communes. Propriæ sicut ordine Anatomico visui subsunt, sequentur:

Membrana Sclerotes, seu dura, ob crassitiem appellata, totum reliquum oculum ambit & nervi optici veluti expansio est: quæ parte anteriore pellucida est, & membrana cornea dicitur, quæ rotunda est, & introrsum non nihil protuberat.

Secunda propria oculi membrana in conspectum prodibit, quando corneam totaliter in tres æquales partes divideris, incipiendo à nervo optico, vocatur autem ea Uvea, parte scilicet anteriore, quâ parte ligamentum ciliare visitur, & uvea membrana perforata est atque pupillam efformat: Secundæ hujus membranæ pars posterior Sclerotidi annexæ & nigricans Choroides tunica dicitur, quia vasa per eam sparguntur; dum dissecaveris scleroticam à parte anteriore, effluet humor aqueus vitreo circum fusus, maximè fluidus, in quo sæpissimè suffusiones fieri solent. Subsequitur tertia oculi membrana Retiformis dicta, quæ protenditur ab ipso nervi optici centro, & supra vitreum humorem expansa ad ligamentum usque ciliare porrigitur.

Quarta membrana crystallina appellatur, & ob tenuitatem quoque aranea dicitur, ceparum pelliculis simillima est & humorem crystallinum complectitur.

Quinta denique vitrea tunica appellatur, & humorem vitreum includit, eumque à crystallino separat.

Jam humores oculorum tres habitu differentes observantur. Aqueus, qui, ut dixi, ob tenuitatem inter dissectionem diffluit, paucus admodum vitreo circumfusis remanet, spatium inter corneam & crystallinum humorem replet distenditque ne corrugata corneâ visus depravetur, splendorem confertim irruentem tanquam medium refringit.

Crystallinus qui glaciam gemmam æmulatur, in oculi centro positus, & in sinu vitrei humoris reclinatus, modicè durus antè, postè rotundus.

Vitreus ultimum locum tenet, quo Spiritum visivum ne subito dissipetur contineat, aqueo minus fluidus est, in hujus medio crystallinus reclinat, reliquis duobus humoribus copiosior est.

Nasus in vitulo longus est, qui internos & externos musculos alares fibrosis tendinibus pluribus ad nares externas tendentes recipit, intra eum conspiciuntur ossa spongiosa, muco plena, tubulata, oblonga membrana pituitaria Schneideri investita, in quam olfactorii nervi protenduntur: hæc valdè sensibilis est, & rei odoriferæ effluvia recipit, nam materia olfactus sunt effluvia spirituosa partium sulphurearum, ut & partes volatiles. In parte nasi exteriori sub cute comparuit nervus maxillæ superioris os perforans, in musculos nasi alares terminatus secundum longitudinem. Ab oculi cantho majore ad narem dextram inciso & exempto osse, notavimus sinum longitudinale huic ossi insculptum, cui molliter recumbendo s. pro culcitro inferviebat in parte superiore bifidus ductus nasalis, in infimâ verò extremitate amplo foramine in narem tendens, quò loco communis est fovea ad foramina narium interna, palatumque.

Aurium structuram mirandam invenimus: Dividitur in partem externam & internam. Externa auricula dicitur, homini ferè semper immota, plerisque ut huic vitulo mobilis, idèd muscoli hominibus tenuissimi, brutis verò magni & crassif, ut aures sursum deorsumque moveant: Constat è parte superiore, seu cartilagine semicirculari, & inferiore seu lobo. Vasa jugularia participat externa auris, & duos nervos à secundo pari medullæ cervicalis, ut & surculum à quinti paris juxta Veslingium ramo duriore, qui per foramen eorum egreditur. Quæ in aure exteriori videntur protuberantiæ à figura denominantur Helix, Anthelix, Tragus, Antitragus. Cavitates auribus tres sunt: 1. est vestibulum meatûs auditorii, 2. concha nuncupatur, 3. canalis in palatum productus. Vestibulum aliàs dicitur, alveare, à collecto cerumine, quod glandulæ exsulant.

In osse petroso est Tympanum circulo osseo affixum, in cavitate secunda à qua tortuosus meatus in palati posteriora amplo foramine patet, reperiuntur quatuor ossicula de quibus in osteologia.

In cavitatibus his abstrusis ab ipso ortu aër continetur, internum auditûs medium, in quo refractus aër, motum suum figit. Acusticus nervus suscipitur intra foramen processus interioris ossis temporum: ab initio bifurcatur, ejusque portio una postquam auris recessus peragravit finitur intra cochleam ubi à sono afficitur.

In ore juxta palatum, antèrius conspiciuntur ad extremitatem literæ Pythagoricæ Y. utrinque duo ductus palatini tendentes ad ossa narium spongiosa, palatum internum & in ipsum ductum nasalem. In parte externa prope papillam ductus salivales sunt superiores; in maxilla inferiore prope dentes anteriores sub foliacea papilla ductus salivales quatuor inferiores invenimus, seu illum dictum Stenonianum, hunc verò *Warthonianum*. Quod attinet ad ductus superioris originem eam fortitur à parotide conglomerata multis radicibus in unum al-

veum confluentibus, hinc simplex ferè quandoque geminus sub cute ad buccas tendens muscolum buccinatorem perforans, ad dentium molarium anteriorem regionem utrinque in oris cavitatem hiat. In hunc ductum liquor siphone injectus cœruleus ad glandulam facilè tendit, ipsius meatus & conglomerationes pulchrè aspectui exhibet; cùm verò varii nervei funiculi, huic vasi comites se præstent, per divisas tunicas, in vasis cavitatem difficillimè intruditur stylus, dum is inter nerveos funiculos hærens, ab ulteriore progressu impediatur: terminus itaque ductûs hujus à quo, est parotis conglomerata: terminus ad quem, est centrum buccarum.

Ductus salivalis inferior ortum ducit è crassiore ac posteriore glandulæ conglomeratæ, maxillæ inferioris angulo acuto appositæ parte, rectâque mentum versus tendit: priusquam autem ad anteriorem ejus partem pervenit, ramulos subinde novos ab eadem excipit, adeoque ad medium menti spatium prolongatur, ubi immediatè inter gingivas & papillam quandam utrinque terminatur, quo se facilè exoneret, nihil verò ab ore refluxum admittat, invenitur observata papilla superficiali carneâ, qui formam folioli suo modo in brutis constituit: in hunc stylus immissus, usque ad glandulam conglobatam deducitur, simul ac verò è glandulæ substantia emerfit, instar trochleæ sub musculo digastrico fertur: exinde verò ad glandulæ medium reflectitur, ubi cum alio ramo jungitur, & inde canalis communis ex horum concursu aliquando auctior redditur, & sub fræno linguæ exit; invenimus & alium salivalem inferiorem ductum, qui provenit ex papilla sublinguali jam dicta & in binos ductus salivales inferiores se terminat.

In ore sunt præterea notandæ plicæ denticulatæ transversæ, in superiore palato oblonga linea, divisæ. Circa linguæ radicem anthiades glandulæ pluresque mucales buccales & sublinguales, quæ omnes fermentum ad subigendum & masticandum cibum promunt, lingua quoque pars oris princeps

princeps gustûs & loquelæ instrumentum, figuram habet oblongam & latam, membranâ investitur admodum glandulosa, & à parte anteriore in vitulo scabra, posterius ad radicem insigniter crassa est & firma, antèrius libera acuta & tenuis: Maxillæ inferiori propè dentes incisores ligamento valido quod frænum vocant, alligatur. Ossi verò hyoidi tanquam basi innititur, laryngi quoque annexa; hic in conspectum veniebant Musculi labiorum tum proprii tum communes. Item, maxillæ inferioris videlicet Temporalis & Mansorius Pterygoides seu alare internum par, it. alare externum, digastricum seu biventre, per cujus tendinem transcurrit ductus salivaris inferior, separavimus hîc loci musculos colli, videlicet longos, scalenos, transversos, & spinatos idque à parte anteriore sub œsophago: Præterea à parte posteriore videlicet splenius, complexos, Rectos majores, rectos minores, obliquos superiores, obliquos inferiores, & mastoideos, vidimus hîc quoque musculos laryngis & pharyngis, linguæ uvulæ & ossis hyoidis. Laryngis musculi sunt in universum sedecim, communium sex, quorum quatuor constringunt, duo dilatant, non à larynge prodeuntes, sed in eam inferi. Propriorum decem 6. dilatant 4. constringunt, qui à larynge oriantur & in eam desinunt; communium par primum dicitur Bronchiale, 2. par Hyoidæum, 3. œsophagæum; propriorum alii antèrius alii posterius, alii interius & alii exterius positi sunt; anteriorum & exteriorum par primum dicitur 1. Crycoidei antici, 2. Crycoidei postici, 3. Crycoidei laterales, 4. Thyroidei interni, 5. Arythenoidei.

Musculorum œsophagi sunt tria paria, & sphincter. 1. Cephalopharyngei, 2. Sphænopharyngei, 3. Stylopharyngei.

Linguæ musculos egregios vidimus 1. Styloglossos, 2. Myloglossos, 3. Genioglossos, 4. Basiloglossos, 5. Ceratoglossos.

Uvulæ nullos vidimus musculos, tali parte destituuntur vituli. Sed in homine uvula duobus musculis movetur; os hyoides

des verò movetur 1. Sternohyoideis, 2. Coracohyoideis, 3. Styloceratohyoideis, 4. Geniohyoideis.

Post abscissum palatum nasumque, in conspectum veniebant in medio, cartilagosum os vomer, ad cujus latera utrinque ossa narium spongiosa, veluti totidem crucibula triquetra infixæ. Serram suspensâ manû ad cranium adegimus, sed cautè ne duram meningem læderemus, quæ undique (præsertim circa futuras cranio adheret per membranulas plures) cranio succingitur, & cerebro supertenditur: Cranium vulgò ferra dividitur, in quatuor æquales partes cruciatim: levatis à dura meninge tabulatis beneficio manus aut forcipis, atque sepositis, dura meninx scalpello, aut forcice circa medium in utrolibet latere (non exacto in medio loco ubi falx est) incidatur & in quatuor partes solvatur ac ad latera reclinetur, postmodum falx ab osse cribroso abscinditur, & versus occiput seponitur: Falx autem hæc nihil aliud est, quam progressus duræ matris, geminus duplicatus: minor quidam processus cerebelli limites distinguit: His processibus sinus sive Canales sunt insculpti minores alii, alii majores: E majoribus duo per occipitis latera cerebellum obliquo ductu conscendunt, principiis suis venæ Jugularis internæ ramum majorem admittentes. Tertius è majoribus juxta falcis longitudinem protensus ramulos copiosos tam ad meninges, quam ad medietullium Cranii dispergit: Quartus è majoribus sinus brevior est, inter cerebrum & cerebellum incedens, productisque prius furculis duobus, partim corpori calloso insternitur, partim in anteriores cerebri ventriculos bifidus ingreditur, portionem plexus choroïdis constituens. NB Conscriptis his quatuor sinibus, tres alios D. D. Francisc. Sylv. addidit quorum primus à Vesalio etiam nominatus est vid. Comment. supr. Vesling. Ubi sinuum horum concursus, & veluti forum adest, ibi Torcular Herophylianum vulgò constituitur. Unâ operâ piam matrem cerebrum ambientem spectare licet; hujus beneficio cerebri anfractus

fractus nullo negotio videri possunt, quippè hâc membranâ, meatus quoque cerebri investiuntur: in his anfractibus & fissuris multa & insigniora vasa cernuntur, quam causam etiam esse putat Franciscus Sylvius quod ita febricitantium, & quandoque etiam aliorum partes illæ laterales doleant & pulsent.

Cerebri pars est vel dextra vel sinistra, quæ mediante durâ matre distinguuntur: lato cultello quædam cerebri portio abscindenda est, quò videamus venulas & arteriolas visum prope modum effugientes, sanguinem effundere, & ventriculos comparere, quò loci sub falce occurrit fornix quæ tertio ventriculo superstructa est, fornicis portiones crura vocantur: Corpus callosum intra divisionem cerebri anteriorem conspicitur, cui à lateribus duo ventriculi anteriores subjacent, qui dividuntur in dextrum & sinistrum intercedente ab ipsâ cerebri substantia tenui quodam septo quod speculum lucidum appellant. Obvius quoque in anterioribus ventriculis Plexus choroïdes, notanda prope illum plexum arteriola, quæ ramulos ad ventriculi superficiem venustissimè dispensat. Quæ media decurrit ventriculorum anteriorum rima, tertium exhibet ventriculum, qui lateralium veluti concursus est: in hoc ventriculo observabiles sunt meatus duo, quorum anterior deorsum ad infundibulum fertur eminente processu quem pudendo muliebri comparant, posterior quem ano assimilant ad spinalis medullæ sinum fertur, ad ani latera sunt duæ protuberantiæ testes dictæ, in medio antrorsum glandula pinealis, quæ Penis dicitur: Protuberantiæ majores à figura qualicunque nates dicuntur, jam cerebro ablatis per dissectionem partibus superiori ad latus reclinato cerebello quæ detectò, basis utriusque cum spinalis medullæ principio patescit, à quibus nervi communem originem trahunt: Inter nervos qui intra cranium exortus suos habent, antè protinus sese conspiciendos exhibent Nervi olfactorii, qui principium à basi cerebri satis exile ducunt, supra os Ethmoides protenduntur, intercedente processu, quem

Cristam

Cristam vocant: Extremis suis tumiduli Processus expriment mammillares dictos, qui in animantibus quibus odora vis major est e. g. Cane conspectiores observantur. Sequitur proxime par nervorum opticorum veteribus primum, molle præ cæteris porosum, in medio sese itinere jungit, & iterum separatum per foramen utrumque primum ossis cuneiformis, in oculum tandem dextrum, sinistrumque conscendit: sub hoc pari venit in conspectum infundibulum, seu membranofus canalis, qui pertingit ad glandulam pituitariam in Ehippion ossis cuneiformis, in oculum tandem dextrum sinistrumque conscendit, apud nervos opticos arteria carotis pergit intra Calvariam. Succedit huic tertium nervorum par oculorum motorium ab opere dictum prope primum paulò intimius originem consequitur, & in musculos oculorum inseritur.

Quartum par oculorum Patheticum est: in processu annulari, prope nates & testes oritur, & in musculum trochlearem oculi inseritur.

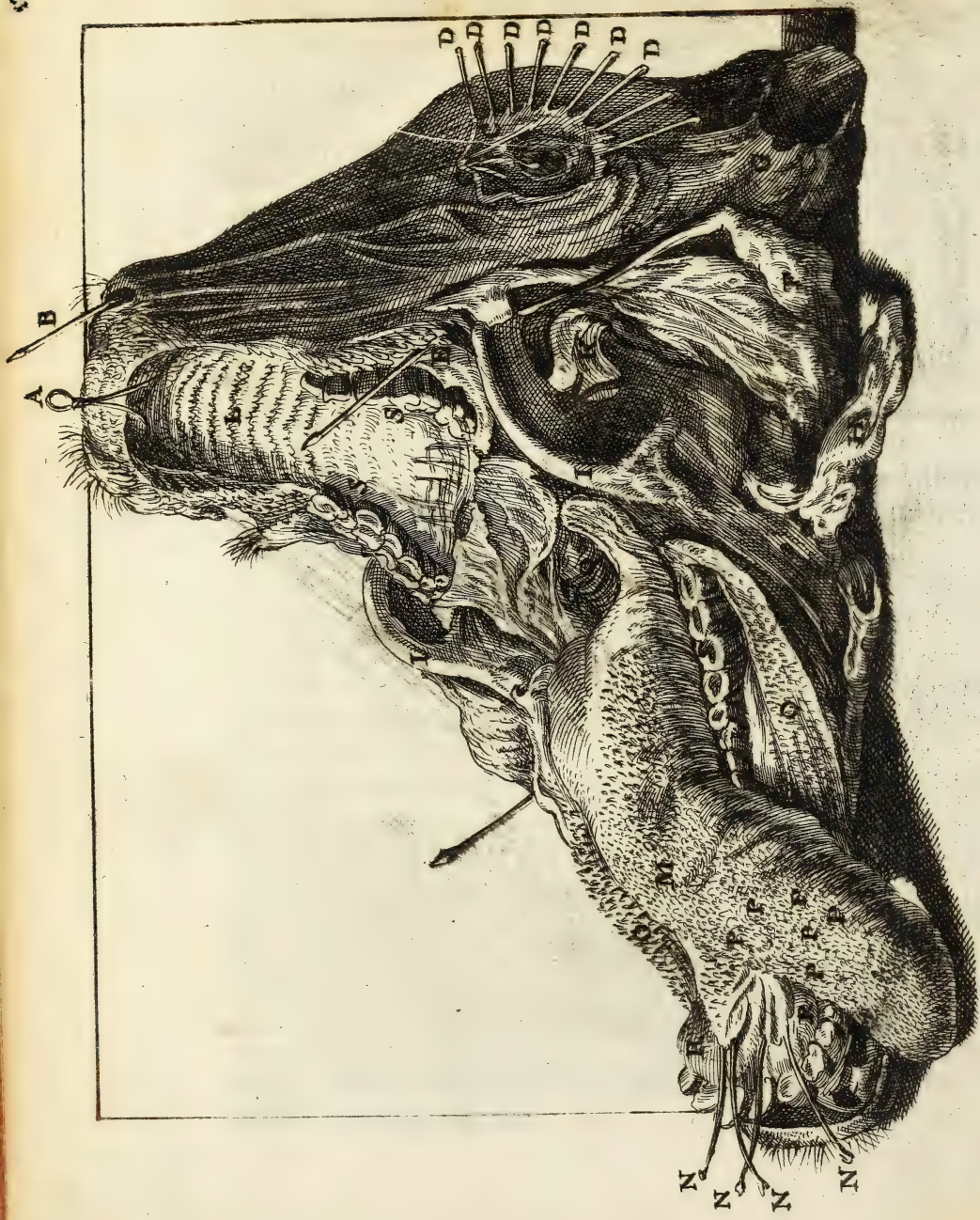
Quintum par gustatorium linguæ, è lateribus processus annularis cerebelli dimissum & in fasciculum collectum ad faciei partes varias spargitur.

Sextum par nervorum ex ima processûs annularis basi oriundum ad oculum defertur atque etiam ad intercostales nervos accedit.

Septimum par auditorium dictum in exortu geminum, è latere inferiore protuberantiæ annularis ortum in meatum ossis petrosi defertur, unâ cum parte molliore, altera verò duriore, juxta meatum auditorium emergit.

Octavum par sive vagum infra nervos auditivos è lateribus medullæ oblongatæ fibris numerosis exoritur, quibus nervus à spinali medulla accedit, & adjungitur eademque duræ matris tunicâ involutus, unâ cranio egreditur, ac si omnes in unum truncum coalescerent. Nervus ille spinalis etiam accessorius dicitur, & in musculos cervicis ac scapulæ defertur, nonumque par constituit.

Tria reliqua paria innominata è principio spinalis medullæ oriuntur, & cranio superato, in musculos feruntur & in ganglium coeunt.

In Cerebello consideratur præcipuè aliqualis respectu cerebri soliditas, & quod in 2. veluti globos distinctum sit, inter quos processus Vermiformis supra Pontem Varolii situs est: Cæterum inverso cum Cerebro Cerebello, medullæque dorsalis annexa portione, ac globis cerebelli blandè diductis, in illius basi cavitas patescit, quam ventriculum quartum præcipui sectionum Professores constituunt. Dependere observamus quoque à cerebello spinalem medullam, quæ circa sua principia manifestè dirempta est, & sinum exhibet teretem in acumen paulatim desinentem, fissuraque tenui distinctum ab Herophilo calamus scriptorius dicitur.

Capitis Vitulini Partes.

A Stylus duplicatus ductui palatino utrinque insertus.

B Ductus nasalis.

CC Puncta duo lachrymalia.

DDDDDDDD Vasa lymphatica oculorum, in palpebram superiorem inserta.

EE Ductus salivalis superior.

F Glandula Parotis conglomerata.

G Auris externa.

H Portiuncula parotidis.

II Processus acutus maxillæ inferioris.

K Condylus cavitati maxillæ superioris adaptatus.

L Plicæ transversales denticulatæ palati.

M Papillæ linguæ nerveæ.

NNNN Ductus salivales bini inferiores utrinque.

OO Papillæ juxta labia maxillæ inferioris prominulæ.

PPPPP Acuminatæ fibrillæ nerveæ inter hispidam linguæ
papillarum seriem surgentes.

Q Parischmiæ.

RR Incisores maxillæ inferioris dentes.

SS Superioris maxillæ dentes molares.

ALBERTI GUNTERI SAXONIS, Germani,
Med. & Philos. Doct. Romani,

*Coram Eminentissimo & Reverendissimo Principe
ac Domino*

**DN. CARDINALE FELICE
ROSPIGLIOSO &c.**

De

**Arthritidis & Nephritidis causa,
atque de Acidi calefactiva, & bilis frige-
factiva proprietate habita** LECTIO,

d. 9. Novembr. Anno 1682.

In Congressu Medico & ædibus Exc. D. D. Hieronymi
Brafaulæ.

ANNO M DC LXXXVII.

OMnes quidem nōrunt Arthritidem esse dolorem inter articulos, circa causam vero Variis opinionibus velitur, unus pituitam, alter bilem, alii melancholicum sanguinem, vel serum criminis reum facere laborant. *Sennertus* tandem ex opinionum diversitate subsequenter à pluribus receptam Arthritidis definitionem proponit, videlicet: Arthritidem esse dolorem partium circa articulos à defluxu humoris serosi & acris à venis & arteriis in eas effusi excitatum. Sed neque hæc definitio est satis distincta, ideoque multis distinctionum unguentis & pharmacis indiga, quia in rheumatismo & syphilide sive pudendagra etiam articuli doloribus afficiuntur, differunt tamen ab Arthritide non tantum secundum loca, sed secundum causam, cum verò hæc differentia à plurimis præclaris Authoribus sit luculenter explicata, in illius repetitione supersedeamus, ac ad potiorem Arthritidis causam, quæ est humor serosus & acer, transeamus, Serosum aut lymphæum vel nymphæum humorem licet dixeris, perinde erit, talis nimirum dolorem infert non ratione serositatis vel lymphæitatis, sed ratione acedinis, acer enim si non esset, dolorem nullum inferret, sive serosus lymphæus vel nymphæus appellaretur vel esset. Sed quæritur, qualis hæc acedo, an corrosiva, vel coagulativa? Et responderetur, Arthritica acedo corrosiva esse nequit, quia si talis esset, solutionem continui, ulcera scilicet, vel ossium cariem induceret, quod nunquam in Arthritide nisi cum lue Venerea & similibus complicata contingit, & videtur potius coagulativa Arthritica acedo, ut ex calce, sive creta podagrica manifestè patet, & magis per Nephritidem plerunque Arthritidem comitantem arguitur coagulativa hæc acedo; Unde ulterius investiganda venit hæc acedo coagulativa in specie, an acida, alcalica, vel falsa; alias acedines

acredines non adduco, quia adductæ sunt præcipuæ & fundamentales, ex quarum diversa compositione in modo, tempore, quantitate, & numero cæteræ acredines oriuntur, vel sub his comprehenduntur, ut amarum, ponticum, austerum, acerbum & quarum dilucidationem ob temporis angustiam missam facimus, atque pro nunc de Arthritidis acredine coagulativa selectiorum Authorum sententias ponderare decrevimus. Protophanes mihi *Paracelsus*, qui solus integris viribus priscis legionibus contradicere est ausus, is docet arthriticam acredinem esse tartarum in ultimis digestionibus à succo nutritio segregatum, & ad articulos depositum; *Paracelsum* verò impugnat *Helmontius* demonstrando calcem sive cretam podagricam non esse tartarum, neque tartaro similem, quia hæc creta nullatenus sicut tartarus aquâ ferventi solvitur, quod quidem *Helmontio* totum concedimus, sed quia idem *Helmontius* asserit, Tartari Inventionem in morbis esse temerariam, & tartarum non esse in potu, atque alimenta tartari esse insontia, eidem assentiri non possumus, Tartarum enim omni vino plus vel minus inesse, norunt omnes vini periti, atque etiam ex aceto vini tartarum adhuc extrahi posse sciunt omnes qui levem habent in Chimia noticiam, & quanto plus vina tartaro abundant, tanto magis Arthritidem inducunt, quod testantur Rheni incolæ, Austriæ, Moraviæ, Stirix, Carinthiæ & Franconiæ incolæ, ubi vina tartaro abundant, ibidem etiam Arthriticorum ingens est numerus, ideoque illorum locorum indigenæ salutis studentes & Arthritidem timentes vina non bibunt nisi triennialia, & per multas iteratas eluviationes à tartarea fœculentia vindicata, & hujus Rationis Observatores minùs, vel nunquam Arthritide infestantur, qui verò hanc rationem parvi pendunt frequentes & sævos experiuntur Arthritidis impetus.

Alia ratio est tartarum Arthritidem efficere posse, quia tartarus est acidus & lactis coagulativus, & cùm *Helmontius* docuerit, acidum esse Arthritidis effectivum, quia synoviam lacti analogam coagulat, nulla ergo supererit ratio, quâ *Hel-*

montius tartarum pro Arthritidis causa excludere, & alimenta infantia declarare valeat.

Arthritidis verò acedinem esse acidam comprobat *de le Bœ Sylvius, Willisus, Tachenius*, & plures alii, etiam ratio cum experientia docet, ut infra latius proprio exemplo patebit.

Sed iterum quæritur, in quo gradu Arthriticum acidum existere debeat, ut synoviam coagulare & Arthritidem inducere valeat, & quâ ratione vel modo hæc coagulatio contingat?

Ad primam respondetur, acidum Arthritidis effectivum esse in gradu remisso, ideoque esse coagulativum, si enim esset in summo, tunc esset corrosivum & colliquativum, ulcera, suppurationes, vel ossium cariem induceret, prout in lue Venerea contingit, coagulationem autem fieri per acidum moderatum, & colliquationem per acidum fortissimum, luculentum habemus in lacte exemplum, quod per acidum moderatum coagulatur, & ab acido eminentiori solvitur.

De modo autem coagulationis in Arthritide & Nephritide dixit *Willisus* hanc fieri ex alcali & acidi velitatione, unde post mutuam effervescentiam coagulum oritur, sicut quando spiritus vitrioli oleo tartari affunditur, & materiam salino fixam sive alcalicam esse circa renes & articulos quàm aliis in partibus copiosorem, ideoque cum acido humore in renibus calculum, & circa articulos arthritidem magis quàm aliis in partibus generari, atque hos duos effectus plerumque esse conjunctos, & nullum ferè arthritide laborare, quin etiam nephritidi sit obnoxius.

Attamen cum bona venia *Willisii*, hoc coagulum olei tartari cum spiritu vitrioli est diversum à nephritico & arthritico coagulo, quia hæc ultima non sunt à quovis liquido dissolubilia, ut est illud vitriolo tartareum coagulum, neque in humano corpore potest existere acidum & alcali simplex & impermixtum, quod nisi purum & impermixtum nunquam assertam effervescentiam concitat, ut manifestè patet in vitrioli martis solutione, & cum alcali tartari præcipitatione, etiam in
magiste-

magisteriorum herbarum, perlarum &c. præparatione, ubi nulla acidi cum alcali fit effervescencia, quia acidum vel alcali est alio corpore implicatum, ut se amplecti nequeant contactu physico, ideoque præfatam de coagulatione & effervescencia Willisianam Sententiam tanquam inutilem & minus perspectam explodimus.

Proinde tamen nolumus ire incicias, tam in Arthritidis quam in Nephritidis genesi acidum & alcali concurrere, sed cum terrea aliqua fœculentia, quâ absente nunquam fiet coagulum in aquis indissolubile, prout est Arthriticum & Nephriticum coagulum, quod optimè demonstravit *Tachenius* in suo *Hipp. Chym.* per calculi analysin, ubi inquit: *Accipe calculum excisum, vel sponte è renibus expulsum, hunc retorta Vitrea munda impone in frusta non verò in pulverem reductum, & recipiente apposito distilla per arenam, & prodibit spiritus & sal volatile urinosum, hac collige, & vitreo vasculo optimè clauso serva, fractâ deinde retortâ invenies calculi frusta in eadem figura quâ imposita fuere, sed levi tactu friabilia & in pulverem reducibilia s. concidua, quæ spiritu vitrioli dephlegmato imbibito, & impotatis statim alcali volatile & spiritum reservatum vel aliud alcali volatile affunde, & sic eodem momento calculi frusta eandem quam ante analysin habebant, duritiem recipiunt; Ex quibus elucescit, alcali & acidum simplex nullum absq; terrea aliqua substantia calculum formare posse, ut *Willisus* credidisse videtur.*

Quibus objiciunt alii, licet concedatur ex deductis, calculum hac ratione vel simili in humano Corpore generari posse, nihilominus calculum tam colore quam duritie valdè differre ab Arthritico coagulo cretæ vel calci conformi, ideoq; necessario sequi ex aliis principiis illud originem ducere, & illis est responsio nostra, quæ non differunt nisi per accidens, non differunt specie, scilicet ratione coaguli, quod idem est in Arthritide sicut in Nephritide, differunt tamen in eo, quod arthriticum coagulum oriatur ex solidissima & depuratissima sy-

novia, & alcali ex acido volatiliori, licet non summè volatili, nephriticum verò coagulum ex sanguinis & Chyli recremento aliquatenus stercoreo & fœculentiori & acidiori, & alcali fixiori, ideoque renum calculus plerumque habet stercoreum colorem, & est durior, sed arthriticum coagulum est album, & minus durum, atque magis calci, vel veteri caseo exsiccato, quàm lapidi simile. Quæritur igitur unde hæc tanta in sanguine fœculentia atque aciditas, ut cum alcalicis in corporis partibus existentibus arthriticum vel nephriticum coagulum efficere valeat? Quibus responderetur ratione temperamenti naturalis congeniti seu hæreditarii quosdam plus sanguinis, alios plus pituitæ vel acidi generare, & plures nimio acidorum usu ut vinis acidulis & tartareis & similibus abundare, quod nimium acidum à fellis alcali minus superari, ac proinde nec Chylus defœcari nec edulcorari potest, unde acidus Chylus non satis defœcatus ad venas deferatur, ubi licet ex ejus massa fœculentior pars ad renes deferatur, tamen ex defectu primæ defœcationis & dulcorationis nullus fit exinde laudabilis sanguis & nutritius succus, sed fœculentus atque acidus, ex quo deinde per commixtionem alcali in synovia abundantis fit arthriticum, prout ex primo acido sanguinis recremento ad renes delato fit cum alcali renum nephriticum coagulum. Unde *Helmontius* probabiliter dixit, quoties fel justo debilius non potest acidum chylum in salem salsum commutare, ex fellis penuria concrevit lithiasis, & remedium à priori confortasse fellis fermentum, quæ *Helmontii* Sententia ab *Hofmanno* confirmatur, & ab aliis modernis in Arthritide comprobatur; fellis autem fermentum in Arthritide & Nephritide deficere probat urina aquea & alvi stypticitas, deficiente scilicet alcali & Clystere naturali. De fellis autem natura alcalica *Suaubius*, de *le Boe Sylvius*, *Louvierius*, &c. indubiè affirmant hoc constare ex alcali fixo & volatili ac oleo, ideoque cum acidis effervesce, sicuti quando oleo tartari spiritus vitrioli affunditur; sed istos *Hofmannus* in *Pharmacop. Schröd.* p. 677.

acriter impugnat, atque satis mirari non posse proclamat, tantæ authoritatis Viros tanta somnia pro veritate venditare, atque pudenda commenta docere, neque verum esse, spiritum vitrioli, sulphuris, vel causticam aquam felli mixtam ebullitionem ullam aut spumam concitare, etiam fel Vulcano commissum nihil nisi aquam insipidam præbere relictis in fundo scoriis sine ullo salis volatilis aut fixi, vel olei indicio. Sed ad has *Hofmanni* proclamationes meritò cum *Cicerone* exclamare licet, ubi de natura Deorum inquit: Quid enim est temeritate periculosius, aut quid tam indignum sapientis gravitate atque constantia, quàm sentire falsum, vel quod non satis exploratè perspectum sit, sine ulla dubitatione defendere; ita ne cæcus rideat monoculum vel loripes rectum, profectò experimentum ab *Hofmanno* allatum ex illis est, quod ab *Hippocrate* fallax dicitur, quia debitâ normâ non fuit peractum. Nobis enim fel bovinum causticâ aquâ mixtâ spumam emisit, & pari ratione fel per dictam aquam vel spiritum acidum sulphuris vel vitrioli ex parte condensatur, per alcalina. Vero nullatenus coagulatur vel turbatur, sed magis attenuatur & limpidius redditur, magnum sanè argumentum, fel alcalinum esse, neque verum est, fel Vulcano commissum nullum salis vel olei exhibere indicium, & nil nisi aquam præbere insipidam, quia *εγχειρίδι* ritè instituta licet prius procedat tantùm aqua insipida, tamen in fine auctiori igne spiritus sequitur alcalicus, spiritui C. C. non absimilis, cum caustica aqua ebulliens, & illam destruens, post spiritum sequitur oleum & sal volatile oleosum ejusdem cum spiritu proprietatis; ex quibus satis patet fellis alcalica natura, & elucescit quàm oscitanter *Hofmannus* fellis analysin aggressus sit. Demonstratâ nunc fellis alcalinâ naturâ disquirendum venit, an bilis prout bilis arthritidem causare valeat. *De le Boe Sylvius* tueri affirmativam videtur asserendo arthritidem calidam oriri ex alcali bilioso fixo vel volatili, frigidam verò ex acido. *Helmontius* verò non distinguit arthritidem calidam à frigida, & hæc vexilla graduum esse dicitur, prout videlicet ma-

jor vel minor aciditas, tanto majorem vel minorem calorem & dolorem in arthritide percipi. *Helmontio* assentimur, sed de *Sylvio* miramur tantæ eruditionis viro post tot præclaros Viros, qui caloris & frigoris noenias exploferunt, ab exoleta hac opinione non recessisse, cum ne quidem *Hippocratem* latuerit calorem & frigus omnium facultatum minimè potentes esse, & nihil prorsus referat si quædam calida vel frigida dicantur, & interdum quod uni calidum, alteri non est calidum; & latius apud *Hippocratem de Vet. Medicina* §. 27. & 28. videndum. Etiam quia non omnis calor in corpore humano causatur à rebus calidis, ut manifestum de spina digito infixâ. Si verò juxta eundem *Hippocratem*, calida quandoque dici merentur, quia calefacere, & frigida, qua refrigerare possunt, vel ex quibus & per se calor demonstrari evidenter potest, tunc vel calidum esse nequit, quia per illud nullus calor demonstrari potest, cum acidis enim mixtum non incalescit, minimè cum alcalicis, & nullatenus cum salis, imò cum sale ammoniaco, sale tartari & aqua fel conquassando intensum frigus suscitatur, ut ad oculum fuit demonstratum. Neque valet argumentum, bilem esse calidam, cum sit causâ tertianæ, quia tertiana magis frigore quàm calore molestat, imò tertianarii plerumque moriuntur sub frigida non autem sub calida accessione, & sublata per vomitum bile, vel eâ per calida medicamenta alteratâ, frigida accessio, & consequenter calida tertianæ tollitur, sed Venæsectio plerumque est nociva, ob caloris & spirituum dissipationem. Et eò magis bilis possumus negare calorem, quia Regius morbus, licet in eo bilis per universum corpus sit diffusâ, & urina croci instar linteamina tingat, tamen nunquam corpus justo calidius apprehenditur, neque vesica, aut renes, vel aliæ partes inflammantur. Neque verum est, omnia amara esse calida, quia tartarus vitriolatus, sal polychrestum, & camphora, cichorium, opium, & plura alia simplicia sunt amara, & nihilominus ex omnium experientia refrigerant.

Nullius etiam momenti argumentum est probabilis caliditate ab erysipelate deductum, cujus causa bilis fingitur, quia per alcalia Erysipelas extinguitur, imò per fella animalium, ergo ab acido oriri necesse erit; etiam minus probat color ex rubro citrinus bilem in Erysipelate existere, quia spiritus acidissimus maximè cutem inflamat, & citrino colore tingit intenso. Nolo tamen ire inficias bilem & alcalia interdum occasionaliter incendii causam in humano corpore præbere, non quatenus in se calida, sed tanquam spina digito infixæ, vel arenæ granulum oculo illisum, quod tanquam peregrinus & exosus hospes Archæum in furorem agit; vel sicuti pituitæ copia depravata etiam calorem per accidens comitat, ut in quotidiana, unde frigoris & caloris procellæ ab Archæo tumultuante & irritato, sed hujus non habetur ratio, sed spinæ, arenæ &c. juxta Hippocratis mentem, qui dixit: Calor & frigus non sunt morbi, sed acidum, amarum, ponticum, austerum, & alia, ut de *Medicina veteri &c.* quod acidum per amara moderatur, & universa alcalica & amara per acida; itaque verificatur Hippocratis de *veteri Medicina* sententia §. 27. & 28. Interdum quod uni est calidum, alteri non est calidū &c. & elucescit non veram esse *Tachenii* opinionem, sal prunellæ alcalisatum semper refrigerare, ut demonstravit melius *Hofmannus Pharm. Schröd. p. 343. 340.* Maximum verò argumentum est, bilem nullatenus Arthritidem inducere posse, quia Arthritis est morbus coagulativus, & bilis est alcalica, & nunquam, synoviam, vel alios humores coagulat, sed potius fluidiores reddit, ut ipse *Sylvius* fatetur p. 142. 143. Etiam praxi compertum est, nunquam ex alcalico usu Arthritidem, vel alios coagulativos morbos, sed potius colliquativos inductos fuisse, ut *Hofmannus Pharmacop. Schröd. p. 668. l. 5. §. 23.* narrat, Hallis Saxonum viro cuidam accidisse, qui erat temperamenti cholericæ, cujus massa sanguinea salibus volatilibus biliosis scatebat, à nimio usu spiritus urinosi in hæmoptysin incidisse, & tandem in veram phthisin terminasse, ac finem vitæ magno suorum cordolio imposuisse. Similem historiam

storiā habet *Matthias Jacobus in Actis Medicis Bartholinianis* p. 208. & 209. quod noverit amicū, qui sanguinem crassum, melancholicum & nigricantem habuerit, ita enim è venis sæpius fuit eductus, hunc sale volatili Sylviano corrigere tentans successu quidem non caruit, nam quotidiano ejus usu sanguis ejus floridior factus rubicundo colore pulchroque oculos affecit, sed cum liberiori manu quotidiano potui illud immisceret, sanguis justo fluidior factus consistentiam amisit, unde in hæmorrhagiam immoderatam incidens cum cordis palpitatione periculum fuisset, ne totus sanguis per nares effluxisset, vel syncope periisset, nisi maturè acidis & opiatis sanguis iterum in-crassatus fuisset.

Casum consimilem habuit *Excell. D. Jacobus Sinibaldus* Commilito noster in aliquo levi paralyti affecto, qui ex spiritus salis ammoniaci usu sanatus à dicto morbo, sed cum deinde iterū æger eodem spiritu petulantius uteretur, sanguinis sputo correptus fuit. Etiam ego novi duos, qui se credebant laborare Arthritide vaga, pro qua tollenda usi sunt spiritu Cornu Cervi in dosi justo majori, unde illis pustulæ gallicis non absimiles per universum corpus erupere, à quibus non nisi antivenereis liberati sunt; ideoque illud Hippocratis: *πάν τὸ πολὺ τῆ φύσει πο-λέμων* maximè observandum, atque ex deductis concludendum, bilem non esse ex natura sua calefactivam, & consequenter nec Arthritidis neque Nephritidis effectivam, & ex bilis penuria oriri vel calculum, omnesque tartareos morbos, ut sufficienter videretur demonstratum hætenus. Quoad aciditatis verò frigiditatem à *Sylvio* assertam, miror tantum rerum Chymicarum peritum acidi naturam minùs solerter indagasse, si enim acidum positivè esset frigidum, tunc acidissimum esset frigidissimum, Consequens est falsum, ergò & Antecedens. Videmus enim sulphuris, vitrioli, & nitri spiritus acidus igne citius atque potentiùs lapides, ligna, carnes, & metalla maximo cum ardo reaggredi & in pulverem convertere absque ignis culinarii adjutorio, ideoque tales liquores ab Hermeticis vocantur ignis

contra

contra naturam, ignis divinus sine luce, & igne vulgari calidior, quanto ignis vulgaris calidior aquâ. Nec minus probatur aciditatis caliditas per omnia ignis facile susceptiva seu inflammabilia, quæ abundant acido, ut sunt sulphur commune, terebinthina, resina pini, nitrum, naphtha, balsamum nativum &c. & acido illorum extincto non amplius sunt inflammabilia. Unde etiam *Tachenius* in *Clavi Hippocratica Medicina*, & in Hippocrate Chymico non tantum in ignis flamma, sed in sole acidum demonstravit. Calorem pariter acidius probavit *Kunckelius* in *Chymicis Observationibus*, & *Kirchmaierus* de *Phosphoris*, quorum Axioma est: Non semper, ubi lumen & calor, ibi sulphur, sed ubi acidum, ibi calor, & ubi lumen, vel flamma, ibi sal volatile.

Neque probabile videtur acidum esse frigidum, quia sitim interdum (licet non semper) extinguit, quia non tantum calida sensum sitis efficiunt, sed multoties causa frigida sitit potum in natura sua calidum, eadem ratione enim spiritus vini, vel vinum generosum frigidum esset declarandum, cum ex eorundem potu multoties melius sitis tollatur quam per aquam, imò qui vino sitim leniunt, diutius a vino sunt immunes, quam qui aquam bibunt, quâ ratione autem vitrioli igneum stigma sitim extinguit, videatur *Helmontius* de *febr. cap. de sitifibrili*. Maxima autem ratio, quæ acidi calorem probat, est, quia nulla alia substantia tantum, quantum acida concitare valet calorem, & quanto aciditas est fortior, tanto fortioorem calorem producit, ut ad oculum demonstravimus.

Demonstrato nunc aciditatis calore, & bilem non esse calidam, neque Arthritidis effectivam, quaritur an falsum simpliciter intellectum sit Arthritidis causa? Et videtur respondendum negativè, quia falsum simpliciter intellectum neque sanguinem neque synoviam coagulat, sed potius utrasque substantias fluidiores reddit, cum falsum sit acido neutra inter acidum & alcali, nisi falsedini accedat aciditas, atque exinde acido falsum resultet, & tunc Arthritidem inducere valet, non

autem ratione falsedinis sed ratione aciditatis; Ergo in acido pro Arthritidis causâ standum, & illud in Arthritidis definitione pro causâ principali stabiendum, quâ neglectâ Arthritidis curatio minimè succedit. Unde etiam Arthritidem definitivè explicando dicimus eandem nihil aliud esse, quàm dolorem partium circa articulos ab humore acido mediantibus arteriis ac venis in eos effuso extortum. Dicimus à venis & arteriis ad articulos effusum, non autem à nervis, cum inverisimile sit, acidum fœculentum & crassum peregrinare prius per cerebrum, spinalem medullam, & deinde per nervos ad articulos absque manifesta cerebri & nervorum læsione, etiam quia nervi omnes, exceptis opticis, carent cavitatibus manifestis, ut nullatenus per illos humor invisus & crassus transire valeat, ideoque inverisimilior redditur ejusmodi transitus. Porrò nervi sunt tantùm organa spiritui animali subtilissimo devehendo destinata, non autem humori crasso & infesto circulando apta. Sed dato, non concessio, quod acidum arthriticum ad nervos proveniret, tunc complicarentur Arthritidi graviora accidentia, præcederentque motus convulsivi & similia, quod raro vel nunquam in Arthritide accidit.

Neque peccus meum exsaturat *Willisii* historia de quodam qui urinam reddebat copiosam, & lixivialis saporis expertem, & instar meri aceti, & affectibus spasmodicis laborabat, unde *Willisus* concludebat, ejusmodi acetositatem à nerveo succo profectam, ad glandulas progressam, & iterum à venis receptam per urinam expulsam fuisse; Quæ quàm absurda & tanto Authori indigna opinio, nemo non videt, quasi necesse esset, ut humor acidus prius per nervos quàm venas ad renes duceretur; & non possumus etiam spasmodicis affectibus per consensum laborare, absque quod acidum ingrediatur nervorum cavitates, ut in doloribus acutis nimis evacuationibus & corrosivorum fortiorum applicatione, satis notum est. Ergo non est opus, ut semper acidum convulsionis effectivum nervos in-

grediatur, neque ante evacuationem per nervos circuletur, ut in acidularum usu experimur.

Etiā minus placet *Helmontii* Sententia, quæ arthriticam aciditatem in spiritu vitæ collocavit, ut enim arthritica hæc aciditas spiritui vitæ esset permiscibilis, hæc deberet quoque esse summè volatilis, & ad instar Gas, quæ si talis esset, confestim ut fulminis spiritus vitalem coagularet, catalepsim, & similes effectus induceret, prout ex fulmine & Gas in Cryptis puteolanis & fodinis metallinis contingit, vel ad minus arthritici quoad functiones animales & vitales se pessime haberent, ast arthritici quoad functiones animales & vitales optime valent, ideoque *Helmontianam* & *Willisianam* opinionem explodimus, & acidum arthriticum crassioris & fixioris naturæ esse, ac ad articulos tantum per venas & arterias duci afferimus.

Arthritidem quoque *Prisci Veneris* & *Bacchi* prolem esse crediderunt, quod non semper verificatur, quia reperiuntur plures à Venere, & Baccho abstemii; Imò etiam spadones Arthritide afflicti. Licet nolim ire inficias, etiam nimiam Venere dolores Articulares inducere, atque cum lue Venerea multoties complicari Arthritidem. Vidi enim Juvenem Gallum nimis pollutionibus arthriticum evasisse, evacuato videlicet nimia pollutione succo spermatico alcalico tunc necessario, sicut in phlebotomia & similibus evacuationibus moventur humores à circumferentia ad centrum, & præbetur aditus ad articulos acidis & aliis cruditatibus, & in spadonibus abstemiis sperma acescit, & venenum fit, & Arthritidem sine Venere & Baccho progignit. Acidum ergo intus genitum, vel ab extra nimis assumptum solum esse præcipuam hujus morbi causam satis per Authores allegatos & rationes probatum videtur, sed melius proprio exemplo sine Venere & Baccho expertus in fine probabo.

Nunc verò quæritur, an omnis Arthritis sit curabilis? ad quod petitum optimè præ cæteris *Priscis Hippocrates Perrhæticorum secundo* respondere videtur, ubi inquit: *De Podagra hæc dico:*

dico: Quicumq; senes sunt, & circa articulos callos habent, aut arumnose vivunt siccum album habentes, hi omnes sanari non possunt humanâ arte, quantum ego novi, sanat quidem hos optime Dysenteria si supervenerit, aut alia eliquationes valde profunt per inferiora loca. Qui verò Juvenis est, & circa articulos nondum callos habet concretos, & accuratè vivit, laboris est patiens, & album prunum habet, hic sanè Medicum prudentem nactus, sanari poterit, ex qua sententia satis patet, etiam Hippocratis Arthritidem fuisse sanabilem, sed post Hippocratem, ut Helmontius dixit, Medicina stetit, vel potius retroivit, & nemo Medicorum gregariorum fuit, qui Podagram pro incurabili non proclamaverit, usque ad Paracelsum qui podagram perfectè sustulit, ut ex Epitaphio ab Antistite Salisburgensi Paracelfo erecto constat, post hunc Helmontius vaticinatus est, quod exlex quartana & Arthritidis præsentis hoc nostro sæculo sit distinctura veros Medicos à putatitiis, cujus vaticinii veritas hæctenus videri cœpit, nam ultra meum Exemplum de Arthritide jamdudum per Tachenium de principe morborum, & alios celebratum adduco Illustrissimum & Excellentissimum Dominum Copp. Exercitus Sac. Cæs. Majestatis Generalem, qui lactis usu ab Arthritide convaluit. Etiam Illustrissimus Dominus Baro Alphonsus Zephyrus Matronarum ac Damigellarum Sac. Cæs. Majestatis Imperatricis Eleonoræ Custos eodem remedio feliciter cum successu usus est, alii à sola vini abstinentia, & aquæ potu ab Arthritide immunes facti sunt, ut Sennertus & alii testantur.

Si ergò Arthritidis solâ pravâ victus ratione, videlicet ex nimio acidorum usu & vinorum tartareorum potu causari, & viceversâ aliâ victus ratione sanari potest, quidni & optimis medicamentis curabilis erit. Sanatur Venerea lues longè majori acrimoniâ prædita, per quam carnes, ossaque ipsa devastari solent, cur non Arthritidis ex levi synoviæ coagulo oriunda. In memetipso curandi possibilitatem & in aliis expertus sum; Anno enim 1656. hîc Romæ pestis tempore ego juvenis ætatis annorum viginti trium & Medicinæ sacris initiatus cum legis-

sem in *Helmontii pestis tumulo*, Acidum sulphuris Gas esse verum pestis antidotum, deinde in eodem *Helmontio de arbore* invenissem scriptum, Acidum sulphuris stigma multum Gas illius continere, credidi tanto Authori, & fidem auxit *Mindererus*, qui dicit; si ipsis usus medicamentorum vitriolorum (quæ idem sunt cum sulphuris acido) interdiceretur, se nunquam, vel inermem accessum habiturum ad pestem; Igitur præservandi gratiâ liberaliori manu dictis acidis spiritibus uti cœpi, unde post menstrualem eorundem usum circiter invasit me universalis & atrocissima Arthritis, ut propter dolorum sævitiem nullatenus surgere, minus incedere, nec cibum nisi alienâ manu capere valerem, febris in principio mediocris cum siti affligebat, sed acidis minimè mitigabilis. In his ærumnis constituto in mentem venit *Helmontii* sententia, omnia acida largiori manu Arthritidem inducere, & vice versâ acidorum destructiva esse Arthritidis curativa, sciebam etiam tunc alcalia omnia destruere acida, sed magis ob analogiam alcalia animalium volatilia arridebant, ex quorum longiori usu ab Arthritide convalui immani. Deinde anno 1658. tempore æstivo sitis molesta me afflixit, pro qua tollenda alacriter limonatas aquas bibere cœpi, immemor prioris erroris & flagelli, neque ab acidis mineralium abstinui, ex quorum continuato usu invasit me chiragra manus sinistræ, & podagra pedis sinistri, sed in præterita Arthritide expertus lentam alcalium opem, cum nactus essem Corallinum *Paracelsi*, eo sumpto, paucis diebus convalui, ab hoc tempore ab acidis abstinui, & ab Arthritide immunis vixi usque ad annum 1674. quo tempore æstivo ex Austria Romam redux ab Austriacorum vinorum potu iterum me invasit podagra in pede sinistro, à qua brevi eodem Corallino me vindicavi, & abhinc nullum Arthritidis percepi vestigium. Anno 1654. Johannes Balthasar Bruxellis sub Regis Catholici signis Cohortis Germanorum Centurio ex nimio limonum esu arthriticus evaserat, & pari ratione alcalium usu convaluit.

Pluribus annis elapsis hîc Romæ Dominus Johannes Franciscus de Francis Minister S. Montis Pietatis tempore æstivo refrigerandi gratiâ aceto destillato articulos frequenter madefaciebat, unde articulari dolore & immobilitate correptus alcalicis lotionibus & fomentis sanatus est sine ullo internorum medicaminum usu, quia causâ tantùm fuit externa, ex quibus experimentis lædentibus & juvantibus satis elucescit tam Arthritidis causâ quàm curatio in genere & his stantibus & satis comprobatis.

Attamen in illustri quadam Persona hîc Romæ periculum facere mihi hætenus non licuit, & causâ fuit quorundam ignorantia vel malitia, qui remedia priscis & sibi ignota Magnatibus dissuadere, & contra novarum rerum Assertores, sicuti onagri crabronum ictibus laceffiti recalcitrare solent, quia apud illos adeò indelebile est malum elui non potens olim imbuta præindicata opinio, & scabie quavis ad sanandum rebellis, & istis de Arthritidis causâ & curatione nihil dixi, prudentibus verò satis dixisse scio, qui meo exemplo & modernorum doctrina facillè Arthritidis remedia invenient, qui verò parum sunt prudentes, isti præterea nihil invenient, etiam si totâ vitâ infinitos artis effectus conspexerint, ait *Gal. Meth. Med. lib. 14. Cap. 17.* Et tales qui præter Jota & Alpha resonare nihil sciunt, erudire mihi non est animus, quia secundum *Diogenem*: *νεκρὸν ἰατρῶταιν ἠλίδιον του θείτιν ταύτον ἐστίν.* Mortuum curare & fatuum erudire idem est. Et hac de causâ à generalibus ad specialia quiescere jubet *Plato*.

Deinde reperiuntur alii, qui ad excusandam ignorantiam suam imperitis persuadere conantur asserendo, se quidem Arthritidem sanare posse, sed sanationem esse morbo ipso periculosiorem, supponendo fluxiones podagricas impeditas percussas vel fixatas interdum in nobiliores partes ruere, & deinde graviolem affectum vel mortem ipsam producere, quod suppositum probare nituntur Willisiana historia de aliquo, qui urinæ propriæ potu ab Arthritide liberatus nephriticus evasit,

& à

& à nephritide usu ossium selenorum sublevatus iterum arthriticus factus fuit, unde denuò ad urinæ potum confugiens & ab Arthritide sanatus, Nephritide prorsus incurabili correptus ex hac obiit, ut apud eundem *Willisium* de Arthritide videndum.

Et illis responderetur fluxiones podagricas non esse naturales sed præternaturales, ideoque à vero Medico tollendas, cum accidentium remotio non tantum sit rationalis, sed etiam necessaria & possibilis. Neque ullius roboris aut momenti est argumentum ab historia *Willisiana*, quia hoc argumentum est à particulari, ideoque non concludit ad universale, & periculum quod ostenditur, est ex ignorantia veri medicamenti, medicamentum enim quando est perfectum non per *μετάστασιν* repercussionem aut fixationem materiæ morbosæ morbum solvit, sed per totalem causæ *ανάλυσιν* & characteris seminalis extinctionem, sicuti superius luculenter rationibus & experimentis fuit demonstratum. Sed contra nostram jam dictam curandi rationem insurgit *D. Tachenius de principe morborum*, asserendo arthritidem in nobis non fuisse ex animato specifico degenerato acido, sed ex materiali acido citra delectum hausto, ideoque pro curatione quodlibet absorptivum alcali indifferenter satis fuisse.

Attamen cum abundè satis superius Authoritatibus, rationibus & experimentis sit demonstratum solum acidum esse arthritidis effectivum, perinde etiam erit, sive hoc acidum ab interno specifico & degenerato radio sive per assumpta producat, aut si magis vel minus materiale sit hoc acidum; Et quia quæ non differunt nisi secundum magis & minus, non differunt specie, & tanto magis, cum omnis res, quæ unam & eandem cum aliqua re habet operationem, sit idem juxta *Philosophum Metaph. 4*. Et maximè cum evidentè superius sit demonstratum, Arthritidem æquè benè ex acido minerali, quàm ex vegetabili tartareo vinoso originem trahere & traxisse, melius sanè dixisset, si arthritidis mea fuisset alio morbo conjuncta, tunc alcalicis sanari nequivisset, ideoque in nostris Decisis stare de-

crevimus Tachenianam opinionem explodendo, donec evidentiores demonstrationes ex adverso adducantur.

Sed ne Inclytum hunc Congressum Eminentissimorum P. P. Purpuratorum Majestate illustratum classico ad obscura tantum documenta audienda convocasse videar, experimento demonstrare decrevi, acidum esse calefactivum, & calefacere sine adjutorio ignis vulgaris, bilem verò non incalescere sine calore actuali, & esse frigeactivam, & etiam bilem habere alcalinam naturam, & illi inesse oleum & alcali volatile, ut innotescat quàm periculosum sit Authoribus credere, quis enim *Sylvium* & *Hofmannum* errasse credidisset? nisi experientia illorum errores detexisset, ideoque Sententia *Theognidis* semper magna est habenda, quâ inquit: Δόξα μὲν ἀνθρώποισι κἀνὰ μέγα πείρα δ' ἀγίς τε. Id est: *Est mala Opinio, at est homini longe optimus usus.*

1. Postremo ad Experientiam fuit deventum & demonstratum multorum adstantium Coronæ, acidum nitri & vitrioli spiritum ferri limaturæ affusum maximum calorem & effervescentiam concitare.

2. Felli bovino affusi dicti spiritus nullius effervescentiæ aut caloris dedere indicia, fel tantum in grumas præcipitari, seu coagulari visum est.

3. Bovino felli recenti infusus alcali tartari liquor, illud nullatenus vel præcipitat, sed limpidius fluidiusque reddit, neque calorem concitat.

4. Fel mixtum sale tartari & sale ammoniaco cum aqua communi in vitro conquassando ingens ad tractum demonstravit frigus.

5. Spiritus alcalicus & sal volatile oleosum fellis cum spiritu nitri & vitrioli magnam concitavit effervescentiam, sed exiguum calorem.

Ex quibus phænomenis fuit Conclusio nostra, acidum solum esse calefactivum, & fel, quia nec acidis neque falsis aut alcalicis est calefactibile, & cum ultimis potius frigus intensum ostendit, esse frigeactivum.

Neque obstat fellis alcalicus spiritus, aut oleosum ejus sal volatile cum acidis effervescent, quia quando aliis fellis partibus est colligatum, hoc nunquam, prout divisum, efficit, proinde absurdum videri fellis cum chylo, & pancreatico succo effervescentiam, & maximè quia *Sylvii*, *Sualbii* & *Louverii* argumentum à bilis bovinae cum acidis effervescentiæ adductum falsum est demonstratum.

Objecerunt tamen alii acidum solum nullatenus, sed ferro alcali simul cum acido affuso pugnando calorem excitasse, neque acidum absque alcali calorem concitare posse. Sed isti objectores ignorant, quid sit alcali, ideoque illos exhortor, ut prius addiscant alcali quidditatem, & deinde mihi illud in ferro demonstrant, & interim illos relinquo tanquam responsione indignos, & eò magis, quia mentiuntur asserendo per acidum solum & ejus partes calorem nullum concitari posse: legant *Kunckelii Chymicas Observationes*, ubi demonstrat calorem ex acido solo & ejus partibus absque rerum extranearum & alcalium interventu, quod etiam ego multoties, expertus sum, & quando lubet ad oculum demonstrare possum.

Neque verum est omne acidum cum alcali calorem progignere, licet alcali semper effervescat cum acido, attamen talis fervor non est semper cum calore; Acidum verò forte cum alio acido forti magnum excitat calorem, ut patet in buryro antimonii cum nitri spiritu jungendo; Ex quo patet objicientium error.

Et alius objecit contra bilis frigiditatem & demonstratum frigus absque bile cum sale tartari, ammoniaco & communi aqua tantum concitari posse, & diversam esse mortuæ bilis & vivæ operationem, neque caryophyllos externè applicatos calefacere.

Et illi fuit Responsio nostra: Si bilis est adeò calida ut vociferatur, quare non incalescit & effervescit cum sale tartari, prout cum acidis fortissimis fieri consuevit, & alcalicis aliis. Quoad distinctionem bilis vivæ à mortua, concedo bilem vivam non

activè sed passivè calere ratione vitæ per accidens non autem ex sua natura & per se. Et *Sylvius* ac *Louwerius* & *Sualbius*, qui fellic vim calefactivam demonstrare contendunt, rationem à felle bovino mortuo cum acido effervescente adducunt.

Sed hæc ratio per experientiam falsa reperitur; Et licet alcali fellis à felle separatum cum acido mixtum fervorem ostendat, tamen fervor iste non semper calet cum omni acido, ideoque alia experientia est adducenda pro bilis calore firmando, non autem inane suppositum obrundendum. Ostende mihi per bilem solam, vel per aliarum rerum commixtionem, igne excepto, sicut cum acido calorem, tunc lubens acquiescam. Similitudo verò à Caryophyllis non calefacientibus extra corpus claudicat, & experientia contrarium probat, quia caryophylli in ore detenti, vel per modum suppositorii applicati calorem inflammatorium inducunt, fel bovinum verò in dysenteria per modum clysteris injectum dolorem & calorem lenit. Etiam in Erysipelate externè applicatum dolorem & inflammationem tollit.

Non tamen ibo in facias, bilem interdum excitare calorem in humano corpore, sed nullatenus per se, neque per suas partes, sed per accidens. Acidum verò ex se & per suas partes activè est calefactivum, ideoq; si à potiori in rebus datur denominatio, bilem esse frigefectivam, & acidum calefactivum asserimus.

NB Si bilis in animali vivente effervescent cum acido, tunc effervescent ratione vitæ, non ratione bilis & acidi, quia illa mortuo in animali non effervescent &c.

HISTORIÆ
LITERARIÆ

S. R. I. ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM
CONTINUATIO III.

AUTHORE

MICH. BERNHARDO VALENTINI,
Med. Doctore, Curiosorum THESSALO.

NORIMBERGÆ,

ANNO MDC LXXXVII.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

HAbes hęc Tertiam Historiæ Curiosorum Literariæ recensio-
nem, ERUDITE LECTOR, in quâ vix amplius quid mo-
nendum, nisi quod voces cursivis (ut Typothetis audiunt) literis
expressa totidem capitali libri designent, id quod in præcedentibus
pariter sectionibus observatum est. Quandoquidem autem eorum,
qui ad Normam & Formam S. R. I. Acad. Nat. Cur. expediti sunt
Commentariorum pauca adhuc series supersit, operam post hęc dabi-
mus, ut absolutis iis ERUDITORUM LIPSIENSIIUM, ANGLO-
RUM, GALLORUM & REIPUBLICÆ LITERARIÆ me-
thodum sequamur atque alios (qui recensioem merentur) libros no-
viter editos annuatim enumeremus. Interea vale & Compen-
diis adjectis contentus Studio nostro bene precare. Sunt autem
VII. ordine sequentia:

- I. D. JOH. MICH. FEHRII, *Hiera picra de Absinthio.*
- II. D. PHIL. JACOBI SACHSII, *Ampelographia.*
- III. *Ejusdem Gammarologia.*
- IV. *Ejusdem Oceanus Macro-Microcosmicus.*
- V. D. JOH. ANDR. GRABÆ, *Elaphographia.*
- VI. D. GEORG. CHRIST. PETRI, *Asylum Languen-
tium, de Carduo Benedictô.*
- VII. Dn. BENJAM. SCHARFII, *Descriptio Juniperi.*

JOHANNIS MICHAELIS FEHRII, D.
 Physici Svinfurtensis Ordinarii,

HIERA PICRA,

seu

De Absinthio,

Analecta, ad normam & formam Academiae Nat.

Curios. selecta.

Lipsiæ Impensis Viti Jacobi Trescheri, Anno

1668.

Uperiori de Scorzonera Libro à Per-Illustri Dn.

PRÆSIDE olim evulgato jam addimus alterum

de Absinthio, parili ferè methodò expeditum.

In Præfatione enim HIERÆ PICRÆ Titulum

enucleat & abhinc nomen & naturam hujus her-

bæ expedit, ubi plura notatu fortè non indigna.

Descriptionem verò ad vivum elegantibus omni-

nò figuris offert, quibus & differentias ejus atque genera di-

stinguunt, quorum I. est absinthium Vulgare, quod Ponticum

includit. II. Seriphium seu maritimum. III. Santonicum, cu-

jus effigiem à MATTHIOLO annotatam in dubium vocant

Alii, quin & Ipse ex Santonici Officinalis semine terræ mandato

plantam Tanacetò haud absimilem obtinuit. IV. deniq; genus

est Montanum, cujus elegantissimam speciem à Beatissimo

BAUSCHIO collectam æri insculptis figuris addit. Hinc quan-

do locum natalem considerat, ex SOLENANDRI Observatione

monet, quòd, ut ex ineffabili DEI T. O. M. Providentia sua

Dec. II. Annus V.

Y

singu-

singulis Regionibus remedia succrescant, ita circa pagos atque
 sepēs abundè proveniat absinthium, quò & rustica gens ha-
 beat, unde frequentibus sibi obstructionibus occurrat, cùm
vires Ejus atque *qualitates* ob salis volatilis abundantiam ape-
 ritivæ sint, Salisq̃ue essentialis intuitu deterisivæ, utut ob ad-
 mixtas insimul particulas terrestres quandam post se adstrictio-
 nem relinquat, in quo acidulas illud imitari sentit, quæ non
 tantùm aperiunt sed & viscerum in tono suo debilitatorum fi-
 bras confortant. Ex omnibus autem absinthii speciebus vul-
 gare tantùm *eligit* locò cujuscunque sive Pontici sive Romani,
 vernò quidem tempore decerptum, ejusque *usus* tam ra-
 tione præparationis Pharmaceuticæ, quàm applicationis Pra-
 cticæ duplicem constituit: Illic *præparationes* ejus & Simples
 & Compositas enumerat, quas inter vina speciatim absinthiaca
 (à SIM. PAULI etiam absque absinthio parata,) eminent ea-
 que fermentatione potiùs, quàm nudâ saltē infusione præ-
 paranda, quo & absinthii cruditates corrigantur & sal ejus vo-
 latile magis evocetur, cui in corpore meteori instar elevato
 actionem ejus & efficaciam ferè tribuit. Heic verò *usum* absin-
 thii *Practicum* tribus C. H. Regionibus applicat, ita quidem ut
 in *Morbis Capitis* specialissimè quidem cephalalgia à vermibus
 oriundæ sit dicatum, sicut id singulari de verme nasicolâ ob-
 servatione adstruit, cui similem ferè tradunt Eruditi Parisien-
 ses *au Journal de Medecine Mense secundo*. Quin & epilepsia
 stomachicæ appropriatum esse remedium aliisque per ventri-
 culi consensum propullulantibus capitis subvenire morbis ex-
 perientia contestatur, quo nomine & ebrietatem præcavere
 dicitur. Sic & in *Thoracis affectibus* haud omninò sterilis est
 absinthii usus, speciatim in febribus malignis, eoq̃ue magis, si
 juxta KIRCHERI hypothēsī verminosæ putredinis soboles
 sint. De Divino autem hōc in intermittentibus auxiliò nul-
 lum amplius est dubium. Maximè tamen *Infima Regionis*
 visceribus dicatum est, ut non sine causâ forte id stomachi ani-
 ma dicatur, ut rhabarbarum hepatis. In appetitu certè sive
 dejectò

dejectò, sive quovis licet modò depravatò, etiam Gravidarum picâ summum est remedium, quàm inventione tempestivâ, exhibito prius mechoacannæ pulvere cretæ commisto, Syrupò de absinthiò funditus extirpavit Author Eruditus. Cachexias verò desperatas vulgò *die Farbsucht* & inde pullulantes icteros, hydropes, scabies &c. Solo sæpè absinthiò percuratos elegantissimis ostendit Observationibus. Singularem autem encomiò hîc extollit D. RHEFELDII secretum in Hydrope, quod ita parat:

℞ Sal absinthii ʒj, solvit in cellâ, filtrat & spirit. salis præcipitat ad modum tartari vitriolati, inspissat & crystallos inde paratos à ʒß ad ʒj in aqua appropriatâ propinat. Quantum verò in omni generis lumbricis, vulgaribus æquè atque latis valeat, nemo fortè nescit, in quo posteriori casu tamen jalappam quoque partes suas strenuè egisse, speciali observatione confirmat, additò simul icone oculari. Tandem *Mechanicum* ejus *Usus* in conservandis vestimentis, plantis atque frugibus subjungendo, quæstionibus quibusdam atque corollariis curiosis concludit.

PHILIPPI JACOBI SACHSII à LEWENHAIMB,
Sil. Phil. & Med. D. & Colleg. Nat. Curios. Collegæ,

ΑΜΠΕΛΟΓΡΑΦΙΑ

sen

Vitis viniferæ, ejusq; partium consideratio,

Ad Normam Colleg. Nat. Curiosorum.

Lipsiæ Impensis Trescherianis, Anno 1661.

Celeberrimus hujus Seculi Rerum Naturalium Scriptor P. J. SACHSIUS, alter Plinius, Historiam vitis viniferæ tantò eoq; multijugò studiò & infinita lectione perpolivit, quantò antidhâc à nemine pertentatum est, *verba sunt Beatissimi Senis D. SIM. PAULI in Q. B. pag. 558.* In *Præloquio* autem exorditur à variis Scriptorum argumentis, eorum in specie, qui ex triplici Medicinæ regnò singulare quod-

dam simplicis genus sibi pertractandum elegere, quod ad exhauriendum universi hujus thesaurum ferè necessarium visum est In clytæ S. R. I. Nat. Cur. Academiae, quæ ansam largiebatur Authori de aliis Exterorum sodalitiis, ab Italis Academiis dictis, prolixè discurrendi. Factò hinc ac Tractationem transitu *Lib. I. Generalia* complexurus, absolutò prius *nomine*, in *Inventores* vini inquit, & quamvis vitem in primæva Mundi creatione existisse credat, excultionem tamen ejus uvarumque expressionem non nisi post diluvium Noacho innotuisse credit. An verò id ab Hircò ex labruscarum, ut ferunt comestione inebriato cæterosque cornu feriente didicerit, id fere cum HEINSIO ridet; & idem fortè deputatione ejus, quam Asinus pampinos abradens docuisse fertur, sentiendum est. Abhinc *descriptionem culturamque vitis* addit & in quibusdam Hungariæ tractibus trunco Ejus auri obryzi fila ob mineras fortè subterjacentes intertexi refert, unde Vini cum auro sympathiam deducit & annexis *differentiis* rationem reddit, cur vitis annuatim vere progerminet, ex eò, quòd spiritus intus conclusi salis æquè ac sulphuris adminiculò eousque protendant illam, donec figuram à Naturâ destinatam obtinuerit: Decidere autem autumnò folia, dum spiritus cum humore aqueò partibusque sulphureis sub æstivò calore quâ data porta ruunt, remanente sale fixo crassiorique sulphure. *Conf. WILLISIUS Tr. de fermentatione.* Libro vero II. Speciali *Partes ipsius vitis earumque usum* tradit, quem tribus, ut per compendium eamus, verbis exprimo: *Pampini* scil. picantibus; *Flores* delinquentibus, *Lachryma* ophthalmicis, *uva immatura* stomachicis, *matura* bellariis, *passæ* verò heciticis consecrata sunt. Inde vindemiam ingreditur Author *mustiq.* expressionem enucleat, non tantùm *primarii*, quod vini rudimentum est, & si nimium potetur, alvum stimulat, sed & *secundarii*, Lora vulgò dicti, qui fervorum potus est. Remanent *arille* & *vinacea*, quorum illa adstringendo valent vinaque subaustera die *Reyser* constituunt: Hæc verò adhuc calida certum podagricorum sunt solatium. Mustum autem doliis sulphure

perfumatis inditum *fermentationi* committitur, quam particularum salino-sulphurearum reactioni cum WILLISIO ascribit, qua durante sedulo sibi caveant Vindemiatores ab evaporante Gas Sylvestri, quod non secus ac aquarum mineralium vapores homines strangulare solet, de quibus elegantem ab Illustri Domino FEHRIO Svalbaci observatam historiam addit. Sedatâ fermentatione liquor paulo clarior vinum propriè dicitur, cujus varius semper *usus*, varius & *abusus*. Plura hîc sunt, quæ summæ lectionis Author ex omni æquè antiquitate ac celebriorum Medicorum scriptis undique collegit, quàm ut singula hîc in compendio tradi possint: Binæ saltem controversiæ notatu fortè dignæ sunt, quæ multis abhinc annis Scholas exercuere & in hodiernum usque diem nondum sunt discussæ: An sc. præservandi sine Vinum ad ebrietatem usque ingurgitare expediat? *An & febricitantibus conducatur?* Priùs rotundè negat, cum alia prostent media, scopum hunc ferientia. Posteriori verò distinguendo faciliorem se præbet & per omnium *februm Species* eundo docet, quod contra Veterum Quorundam rigorem non omnis vini potus in febribus inhibendus sit, quæ sententia nostris quoque temporibus invaluit admodum. Plures sâne, si supputationem instituas, acidæ sunt, quàm volatiles vini partes, ut calor Galenicis tantoperè infestus ne quidem ex hoc principio exhorrendus sit. Non minus *in aliis agritudinibus Divinum vini usum* fusè recenset, ut excipiat haud paucos & affectus & ægros, *infantes* in primis & *nutrices*, quibus id non facilè concedendum est, quò tamen in casu Prudentiores Medici haud difficulter dispensare nôrunt. Innumerabiles hinc *vinorum* tam naturalium quàm artificialium *differentias*, à *colore, sapore, odore, virtute locoq; natali* addit, unà cum variis ejus productis, *aceto, spiritu vini, tartaro*, quæ & ipsa, prout abundè cognitum, tam à Galenicis, quàm Chymicis variè sunt tractata. Tandem Appendicis loco *racemationem*, ut vocat, *succinctam* adjicit, quâ notas quasdam superioribus addendas pro Supplemento complectitur.

PHILIPPI JACOBI SACHSII à LEWENHAIMB,
Sil. Phil. & Med. D. & Colleg. Nat. Cur. Collegæ,

ΓΑΜΜΑΡΟΛΟΓΙΑ

ſeu

Gammarorum vulgò Cancrorum confi-
deratio,

Ad Normam Collegii Nat. Cur.

Francof. & Lipſiæ Sumptibus Eſ. Fellgibellii, Anno 1665.

AMpelographiæ Gammaros ſubjungit Author, quia (jo-
cante ita BARTHOLINO) difficilior Aſtacorum caro
& ventriculo moleſtior eſt ſine vino. A fronte verò libri
exorditur ab *encomio Philoſophiæ Naturalis*, non tan-
tùm à plurimis ordine illic recensitis Eruditis, ſed & Regibus
excultæ. Ut enim hujus ope plurimæ Veterum *Fabula* de Sa-
lamandra, v. g. Phœnice, Chamæleonte &c. hodierno tempo-
re feliciffimè ſunt detectæ, ſic *adminicula* tradit, quæ plura
indies reperiri Studii que hujus incrementa promoveri poſſent,
quæ eò quidem recidunt, quòd non tam è libris, quàm ipſâ
potius autopſiâ ſpectari velit Natura, cui quidem ſcopo non
tantùm ſectiones Anatomicæ, ſed & Muſæa hinc inde collecta
& ab Authore fuſè recensita, imò Societates Curioſas hunc in
finem inſtitutas inſervire docet, quas inter IV. præprimis emi-
nere cenſet NICOLAUS WITTE Archiater Suecicus in *Epift.*
Tractatui huic annexâ, nimirum COLLEGIUM ROSIANUM
Galliæ, LYNCEUM Italiæ, SOCIETATEM REGIAM Angliæ
& ACADEMIAM NATURÆ CURIOSORUM in Germania.
Propriis verò ad ipſam accedens Tractationem, Inſectorum *cru-*
ſtatorum differentias tradit, eaque in caudata diſtinguit & ro-
tunda *Caudata*, Gammaro propriè audiunt, *rotunda* verò can-
cri, utut vulgaris loquendi modus hanc ferè vocum ſignifica-
tionem invertat. CAUDATORUM igitur III. genera enume-
rat, locuſtas, gammaros ſeu aſtacos, atque Squillas. *Locuſte*
noſtris

nostris quidem regionibus rarò visæ sunt & nonnisi corporis structurâ differunt à *gammariis*, quam in figuris æneis ob oculos ponit. *Astaci* vel marini sunt, *die See Krebs* / tantæ sæpè magnitudinis, ut & hominem chelis comprehensum haud difficulter interimere valeant, quos nullibi tanta in copia vidi quàm Londini Britannorum; Vel fluviatiles Nobis *die Krebsel* / *Bach Krebsel* / ab ALDROVANDO propriè *Gammari* dicti, de quibus Author hoc in loco. *Squillarum* verò, h. e. *astacorum* chelis carentium, sive *marinarum*, sive *fluviatilium*, plures sunt species, ab Authore depictæ, & utrobique vel latæ sunt vel gibbæ, quarum posteriores in maritimis circulis frequentes & elixatæ à Belgis *heete Garnelen* proclamantur. Ad *Squillas* hæc Author quoque *Pinnothervas* refert, à cancellis in eo discrepantes, quod illæ saltem pinnas, hæc verò & alias quasunque conchas inhabitent: Utrosque tamen ex observatione BARTHOLINI *Cent. VI. Hist. rar. 46.* in peculiaribus sui generis *conchis anatiferis* aliis dictis generari putat. Tantum enim abest, ut avium pennæ seu anatum rudimenta sint explicationes illæ lanuginosæ inibi contentæ, ut potius ex Observatione D. D. FEHRII rudera sint futuri *gammari* seu cancelli. Restant jam crustacea ROTUNDA, quæ *cancri* propriè dici debent, Germ. *die Grabben* / *Taschen Krebse*. *Cancros* hosce distinguit in terrestres, palustres, fluviatiles & marinos. De posterioribus res expedita dudum. De primis verò quærit, an in terra generentur, an verò per inundationes aut per terræ cuniculos rependo eò transportentur? Affirmat utrumque cum & *pisces* reperiantur *fossiles* atque *terrestres*, quos ob peculiarem sui saporem non ex aqua semper sed & solò generari credit. *Gammarios* verò *petrefactos* subinde reperiri mirum illi non videtur, cum & integra Tartarorum Horda in lapidem conversa visa sit ab HELMONTIO. Qua occasione de miris illis Florentiæ lapidibus, confetti da Tivoli, glossopetris, serpente in cervi ventriculo petrefacto Hanoviæ conspicuò plura refert, manum-
que

que faxeam è tellure erutam in figura ænea repræsentat, & haud rarò vegetabilia quædam cancrorum crustis adnasci memorat.

Præmissis hisce jam specialiozem Gammarorum, seu cancrorum nostratium enucleationem meditatur & enodatis variis nominis æquivocis accuratam illorum delineationem tradit juxta *partes* ordine descriptas, quas inter peculiare quid obtinent *lapilli* à figura vulgò oculi cancrorum dicti, non tam in cerebro, quàm potius in ventriculo ex sale terræ balsamico centrali progeniti, ut HELMONTIUS observat, id quod in solis gammaris fluviatilibus iisque tantùm maribus obtinere constat. *Proprietates* verò gammarorum multæ sunt, quas inter tamen tres imprimis eminent, nimirum color, depositio crustæ, forcipumque regeneratio. *Coloris ratio* ex texturæ superficielucisque refractione variâ oriundi juxta eruditam BOYLEI hypothesein facile reddi poterit. *Crusta* verò *depositio* hunc quidem in finem accidere videtur Authori, ne, si vetus permaneret, non solùm prægravaret, sed & motum siccitate, incrementum verò parvitate impediret. *Regenerationi* ejus lapillos inservire credit, quòd ex Observatione WEPFERI certum sit, eò perfectiores esse lapillos, quo mollior gammarorum crusta: Contra quòd durior ipsa crusta eò minores esse lapillos. Non parùm interim succum, quò abundant, nutritium huc conferre credibile, unde non *chelarum* modo *renascentia*, quam mira cancrorum *longevitas* dependere videtur. Nova interim hîc quæstio oritur, cur succus ille & cancrorum caro juxta lunæ phases crescat & decrescat, cum tempore plenilunii major inibi copia reperiatur, ut vel culinis constat: Ubi quidem applausum meretur Eorum opinio, qui ob fluminum à plenis lunæ radiis majorem illuminationem id fieri credunt, ut escas sibi destinatas vel oculis usurpare possint; hinc vicissitudo illa in gammaris maritimis non obtinet, cum lunares radii abyssum maris non attingant. Haecenus Physica gammarorum speculario.

LIBRO jam II. *Usum* eorum Diæticum, Pharmaceuticum atque Medicum considerat. Illum culinæ relinquimus: Istum Officinæ: Hunc verò juxta triplicem corporis humani regionem ita diducit, ut ubicunque acidi sive præcipitatione sive absorptione vel inversione opus sit, cancerorum pulverem etiam simplicissimum facile primas tenere ostendat.

PHILIPPI JACOBI SACHSII à LEWENHAIMB,
Sil. Phil. & Med. D. Collegiiq; Nat. Cur. Collegæ,

OCEANUS MACRO-MICRO-COSMICUS

seu

Differtatio Epistolica de Analogò motu aquarum ex & ad Oceanum, Sanguinis & ad Cor, ad D. THOM. BARTHOLINUM.

Uratislavia apud Esaiam Fellgibelium, Anno 1664.

MEra, ut Titulus habet, comparatio est & analogia motus marini cum motu sanguinis circulari, ut totam tractationem additâ in fine *anacephalæosi* ita exprimit: *Demonstrare conatus sum Analogiam Geocosmi & Anthropocosmi, quomodo unum principium fluxus aquarum Oceanus: Sanguinis cor: Unus circuitus sive ambitus in quo moveretur ab Oceano, fundus & terra: Unum Objectum aqua in mari & extra mare saltem accidentibus distincta, pariter ac sanguis in arteriis & venis formâ non differens. Vasa ambitus efferentia & inferentia; finem ut aqua semper ad Oceanum; sanguis ad cor remeet: Motum ipsum, quomodo sanguis per univèrsum corpus ad varias operationes diffundatur; sic & aqua perenni quadam pericycloxi ex Oceanico regno in totius telluris intimas viscera deferatur, ibidem variam effectuum diversitatem molitur, nunc condensatione, nunc rarefactione per intimas terrestrium glebarum fibras, rimas, fissuras mineralium metallorumq; materia abditò quodam connubiò jungatur: Ut per innumerabiles tellu-*

ris meatus, canales atq; tramites in extimam globi superficiem erumpat, montium juga penetret & inde dilapsa universam terræ faciem innumerabili fontium, rivorum, fluviorumq; multitudine irriget, donec tandem, unde dilapsa Oceano tanquam principio suo postliminiò restituatur.

JOHANNIS ANDREÆ GRABÆ, D. Physici

Erfurt. & Collegii Naturæ Curios. Collegæ,

ΕΛΛΦΟΓΡΑΦΙΑ

sive

Cervi descriptio Physico-Medico-Chymica.

Jenæ Impensis Trescherianis, Anno 1668.

P *Resatio* plures habet rationes, quæ lapidem bezoar cum decantato unicornu verò suspectum reddere valent, quibus Cornu Cervi jure meritò præfert Author. Ipsam verò *Tractationem* tribus Sectionibus absolvit. In *primâ* considerationem cervi Physicam instituit præmissisq; Philologicis *Descriptionem* ejus *Naturam* & *Proprietates* expedit, quas inter cornuum rejectio eorundemq; regeneratio peculiare quid obtinere videntur. Illius causam partim ponderis gravitatem, partim verò duritiem pororumq; constipationem esse censet, quæ in causa est, quò minus sanguis cum partibus nutritivis affluens penetrare, sed in radice putredinem concipiens vermiculos quosdam generet, qui radices eorum blandè corrodingo pruritu animali atque titillationem procreant & ad cornuum detrusionem stimulant. Regenerationem verò illorum tum nutrimenti affluxui, tum copioso, quò abundant, sal volatile sub Veneris æstu per totam corporis peripheriam expanso ascribit, quod particulas oleosas & balsamicas, seu, si mâvis, nutritivas indies urgere ipsaq; cornua per exiguò temporis intervallò in tantam protrudere molem valet. Unde verò sal ejusmodi volatile proveniat, cum nonnisi plantis vescatur animal, non tam sal, vol. quàm spirit. potius acidum fundentibus, quæritur? Existimat autem illud ex sale si-

no spirituque vegetabilium acido generârint ab Archeo. Interim de sale plantarum volatili post HELMONTIUM, STARCKEY atque Alios res jam satis expedita est à Celeberrimo WEDELIO, libello satis notô. Quare *secundam* jam *sectionem* addo, quâ Cervô superba monumenta & insignia ex Heraldica arte petita, aliasque allegorias tam sacras quàm profanas allegat & elegantissimum cervi sceleton, cum omnibus inde paratis medicaminibus, in Illustri, quod Dresdæ est, Musæo conspicendum extollit. In *tertia* tandem *Sectione* usum cervi tam Pharmaceuticum quàm Practico-Medicum exponit & à capite ad calcem partium cervinarum enumerationem instituit una cum præparatis earum sive simplicioribus sive compositis. Illic Spiritus Cornu Cervi, sal. vol. oleum & calcinatio ejus tam vulgaris, quàm Philosophica eminent, cujus singularem prorsus & vix unquam hæctenus inauditum calcinationis aëreæ modum obtinuit à Dn. D. FEHRIO, qui tenelli cervi cornua aëri pluvioso committendo radiisque Solaribus abhinc exponendo, ita friabilia reddidit ac si vulgari modô calcinata fuerint. Hic verò composita cervina tantùm non innumerabilia recenset, ita ut haud facilè in compendio fisti queant. Quibus tamen haud absurdè quis adjiceret decantatissimum hodiè *liquorem Cornu Cervi succinatam*, quem pro suetô sibi candore sincerè describit Beatissimus ETTMÜLLERUS in *Valetudinario Infantili Tit. de Epilepsia*.

GEORGII CHRISTOPHORI PETRI, D. Med. Elect.
Mogunt. & Facult. Med. in Per-antiqua ad Hieram Lycéo
Assessore,

ASYLUM LANGUENTIUM

seu

Cardus Sanctus vulgò Benedictus.

Jenæ Impensis Trescherianis, Anno 1669.

Preliminaria signaturas laudant, Dei quasi digito vegetabilibus inscriptas, quibus non tantùm aliorum usum, sed

& vim cardui benedicti pneumonicam atque anti-pleuriticam primitus innotuisse credit Author. Ipsam verò *Tratationem à Descriptione C. B. tum nominali tum reali exorditur*, variasque carduorum *differentias* enumerat, quas tamen inter Carduo Benedicto, si virtutem ejus & efficaciam spectes, primas haud immeritò defert: Unde pro loco sibi natali exulta potius viridaria, quàm desertas solitudines exposcit, sub autumnii quidem initio terræ committendus. Incidenter hîc eorum examinat experimentum, qui carduos absque acuminibus nascituros promittunt, si seminum acumina confringantur, quod ulteriori relinquit experientia. *Qualitates* autem ipsi tribuit attenuantes, incidentes, abstergentes, diaphoreticas & alexipharmacas. Sale enim volatili sanguinis coagula potentissimè resolvit, hinc in Pleuriticis aliisque viscerum internorum inflammationibus tam egregiè sese gerit. Quamobrem pro usu *Pharmaceutico* varias cardui hujus præparationes tam simplices, quàm compositas enarrat. *Illic* nil frequentius est plebejis pulvere C. B. simplice, cujus ʒj. in aquis appropriatis ad profligandas febres tam intermittentes quàm malignas (sæpiusculè non impunè) hauriunt, quo tamen multò tutius esset Sal ejus, tam fixum quàm essentialè tartareum. *Hic* verò compositos inde pulveres febriles, pleuriticos & alexipharmacos collegit; quæ omnia demum pro usu *curativo* triplici corporis humani *regioni* fusè applicat, ita tamen ut haud multa occurrant, quæ hîc speciatim recenseri possint, nisi quòd à Pistore quondam Graizense Cardui benedicti usu binos depulerit lumbricos latos, de quibus & *Excellentissimus* D. FEHRIUS *de absentio*. Tandem & morbis *universalibus venenisq;* adversari probat. Nec in externis illum morbis omnino sterilem esse docet egregià observatione ab Illustri Dn. PRÆSIDE, cujus honorifica modò mentio facta, haustâ, qui ulcus virgæ putridum in Sartore, unâ cum carunculis mictioni plurimùm incommodantibus decocto C. B. cum passulis & glycirrhiza percuravit.

BENJAMIN SCHARFII, Med. Lic. & Archiatri
Svvarzburgici,

APKEYΘΟΛΟΓΙΑ

ſeu

Juniperi Descriptio,

Ad Normam & Formam Acad. Nat. Curiosorum.

Francofurti & Lipſiæ Sumpribus Caroli Wolffii, Anno 1679.

D*Enominatio* ibus atq; *differentiis* jam præmiſſis figuris æri inciſis ad vivum depingit juniperum tam majorem & arboreſcentem & fruticeſcentem, quàm minorem ſive humi repentem ſive altius in fruticem ſurgentem. Abhinc *locum* ejus *natalem*, *culturam* atque *qualitates* tam in toto quam in partibus latentes conſiderat, quas inter vi ſua balſamica & terebinthinata quaſi, nephriticâ excellunt baccæ, quæ renum anima jure dici poſſent. *Externè* verò gummi juniperinum, Sandarachum vulgò dictum ſuccino nequicquam cedere docet. Deinde *preparata* varia ex ligno æquè atque baccis quovis modo eliciendâ diſcutit, quæ inter palmam ferè ducit multis in arcanis habitum *Malvaticum juniperinum*, in calculi cura tam præſervativè quàm curativè proſuſ egregium; addit præparationem ejus ex ROLFINCIO *Lib. IV. Chym. in Art. formam red. Sect. I. Cap. X. art. 11.*

℞. Rob juniperi ꝑij.

Vini Malvatici canth.℞.

Miſta in vaſe terreò piſtillò marmoreò, digeruntur leni calore & tinctura per linteum colata ſervatur ad uſum. Quidam locò Malvatici ſumunt ſpiritum juniperinum vel ſpiritum vini: Sicut alii rob juniperi jungunt c. rob ebulino, ſeu Francofurti ad Mœnum ejusmodi Tinctura proſtat ſub *Spir. Vini juniperini D. J. D. H.* titulo. Quando verò uſum juniperi *ſpecialem* excutit, notabilis fortè in affectibus capitis cura eſt, quâ Juvenem 14. annorum convulſionibus manûs atque pedis in ſiniſtro latere detentum ſequenti methodò percuravit: Præmiſſis ſcil.

sis scil. Purgantibus & Vomitoriis pro diaphoresi dedit pulverem sequentem :

℞. Salvol. CC.

succin. āā gr. xvj.

fix. junip. ʒj.

Flor. Sal. Armon. ʒʒ. M. Div. in 4. p. æ.

S. Vier Schweißtreibende Pulverlein.

Externè aq. artic. ex spir. lumbricorum, junip. sal. armon. & unguento quodam nervinò usus. Et eadem ferè formula, egregia quidem, sed alienis ut videtur plumis efficax & superba, inter *medii ventris affectus* Pleuritidem etiam absque Venæsectione sapissimè se persanâsse testatur. Quanti verò *in abdominis morbis*, renum imprimis & vesicæ, valeat, id jam suprà dictum. Notabile simul est, quòd particulis fortè oleosis & vermibus inimicus sit, sicut insanæ longitudinis lumbricum habet Author, *essentiâ suâ contra vermes* & muliere 41. annorum prolectum, quam juniperus pariter ingreditur & sequenti comparatur modo :

℞. Herb. abrot.

scordii

tanaceti āā Mj.

Rad. diptamni

filicis

zedoariæ āā ʒʒ.

Flor. cent. min. Mj.

persicorum p. ij.

Musci corallini ʒiʒ.

Sem. Santon.

coriandr. āā ʒvj.

Bacc. junip. ʒij.

Myrrhæ optim.

Theriac. Andromachi āā ʒʒ.

Concis. & contus. infunde s. q. spir. junip. rectific. Tinctum quod est separetur & novus spir. affundatur, conjunctis liquorib. adde

Spir. CC. Sal. vol. imprægn. ʒij.

M. S. Essenz wider die Wärme.

Tandem & *externè*, in catarrhis præcipuè, ut & *rebus æconomis* juniperum adhiberi posse pro colophone docet.

*Præsentem Venerabilis nostri Senioris, Magnifici Dn. PRÆ-
SIDIS Emeriti Observationem, quæ superiorem meruisset
locum, tardius autem oblatam, omittere noluimus,
quæ est,*

OBSERVATIO

D. JOH. MICHAELIS FEHRII,

De

Palpitatione Cordis.

Varias quidem causas agnoscit illa, serositates tamen in corpore restagnantes, cordique cum sanguine confertim communicatæ, ut plurimum malum hoc producere, præsertim in virginibus cacochymicis, mensibus incipientibus, & in foeminis tributum solvere suum lunare non amplius valentibus observatum est. Anno 1649, Uxor cujusdam furoris, antea ap. Nobiles sat lautè educata pertinacissimis mensium obstructionibus laborabat; hæc cum perpetuis circa perinæum primò, postea capitis manuumq; pedumque ac ventris doloribus quasi colicis, difficulter spirat, ruffit, vigilat; & quod caput rei palpitatione cordis perpetuâ corripitur, adeò, ut etiam lintamina lecti sinistrae mammae imposita à quovis pulsu subsultarent, idque imprimis circa Plenilunium. Omnibus modis revocati menses, præmissis tamen universalibus; sed ii pauci & difficulter fuere profluentes. Post æquinoctium vernale derepente manuum tremore corripitur, consequentibus mox convulsivis quibusdam lateris sinistri motibus ad caput usque adeò, ut muscoli faciei sinistrae partis retracti, ridiculam quandam oris torturam, non tamen stabilem, sed mutabilem, indolorificam efficerent: (spasmus Cynicum vocant) in nucha insignis urget pruritus, quâ parte
sapius

sæpius frictâ unguibus & ad vivum scalptâ ichor sensim biliosus & serosus per aliquot dies cum sensibili mali remissione effluit; manus tamen à somno torpent, dolentque ad operas consuetas, sed ol. vel spir. lumbricorum cum aliis ejusdem farinae sæpius fomentatæ agiliores sensim redditæ sunt, ipsaque plenariò tandem cordialibus, diaphoreticisque sæpius adhibitis restituta visâ fuit, licet nonnunquam, sed rarissimè leves palpitationes cordis iterum persentiscat, quas tamen statim tollit incurvatione corporis, & lateris dextri (quasi sublatura quidpiam) ad terram factâ: exclusione forsân serosi sanguinis ex venâ arteriosâ in cavam violenta compressione retrò facta, ex lege circulationis sanguinis. Cedo saniorum
judicio.

MEMORIA
SCHEFFE-
RIANA.

MEMORIA
SCHIFFE
ITALIA

ILLUSTRISSIMO
S. R. J. ACADEMIÆ NATURÆ
CURIOSORUM

COLLEGIO

S. P.

MICHAEL BERNHARDUS VALENTINI
MED. D.

Deò NUNQUAM OTIOSUS est juratus
mortalium adversarius, ut & iis, qui de
hominum genere optimè mereri student,
omni momentò ruinam intentet & exi-
tium. Momentum equidem est, quod
vivimus: Momentò temporis maximarum in Mundò
rerum monumenta vertuntur: Momentò temporis ad-
miranda illa Microcosmi compages dissolvitur. Quod
vivimus, momentum est, sive à pueritià ad extremam
senectutis metam eatur, sive primam ætatem adolescen-
tiæ confinium confecerit, sive prima ingressus hora fa-
talis fuerit; nec adeò quæcunq; in longiori vitâ vel ad-
spectu afficiunt, vel usu blandiuntur, stabilitatis ullum
firmamentum præstant, ut rapidissimò potius cursu à
sui cultoribus auferantur, non secus ac urbes & terræ

ex oculis evanescunt è portu solventium. Momentum erat, quod numerosus XERXIS Exercitus vivebat, atque illud brevitatis momentum lachrymas Imperatori expressit, sive in illâ propriam miseriam animô obiret, sive simul suorum fugacitatem contempleretur. Non opus est cum PLINIO longinquâ peregrinatione in Pontum divertere, atq; in illâ animalia investigare, ad eò angustis vitæ terminis inclusa, ut diei unius summô manè nata vigeant meridiè, vesperi verò consenescant vivendiq; finem faciant; nostra hæc hominum communis fors atq; conditio est, hic

*Quem dies præsens videt esse natum,
Hunc dies vidit veniens solutum.*

Desideras vitæ hujus caducæ vera emblemata? ista dabo: Umbra, Bulla, Somnium, Fœnum, Fumus & qui alii vanitatis & inconstantia tituli vitæ humanæ tum in Sacris, tum in Profanis Literis longô catalogô impositiprehenduntur. Ludus sanè vita nostra est, ut cum non simus, nascamur, & cum fuerimus nati, dissolvamur rursus. Somnium fumus, non consistens, prætervolans avis, navis in mari vestigium non faciens, pulvis, vapor, flos suo tempore nascens & marcescens suo tempore. At verò Psaltem Divinum audiamus ita in rem concionantem: Homo sicut fœnum; dies ejus tanquam flos agri efflorescunt, quoniam spiritus pertransibit in illô, & non subsistet & non cognoscet amplius locum suum. Hæc profana sacraq; pagina docet. Hæc experientia loquitur & iterata ACADEMIÆ CURIOSÆ fata, heu quam tristia! Vix enim

enim se ventis commiserant Argonauticæ Classis Heroës, & ex tristi Eorum, qui ad expeditionis hujus clavum sedebant, jacturâ, vela jam plenô ventô turgida contrahere jubebantur. Occumbebat BAUSCHIUS Primum eruditæ conspirationis Caput, dum in urgentibus ejus progressibus omnem movebat lapidem. Et ut ex promeritâ postmodum *Per-Illustris* FEHRII successione pristinae omnia tranquillitati viderentur restituta, mox tamen iterata ex tristissimo SACHSIORUM WELSCHIORUMq; obitu tempestas imminebat, quorum virtus & sedulitas quondam *Academiae Nostrae* splendorem foenerabantur haud obscurum. Ita duplici demum fatô satiata Nemesis inducias hætenus indulgere visa est. At verò ut Athletarum habitus, cum ad summum pervenit, periculosissimus audit ab HIPPOCRATE, ita quum in excelsô Celebritatis fastigio superbit maximè S. R. J. NATURÆ CURIOSORUM ACADEMIA, verendum omninò est, ne præcipiti lapsu ruinam expectet multò acerbiores. Mali equidem, quin pessimi ominis res est, quòd de novô illi, qui in promovenda Societate tam laudabili erant toti, præmaturò mortalitatis suæ terminò rursus infestentur, quos inter haud minimus quondam erat *Excellentissimus Vir* DN. SEBASTIANUS SCHEFFERUS *Med. D. Diverforum Imperii Statuum Archiater, Illustris Reipublice Francorfurtensis Med. Sq. R. I. Acad. Nat. Cur. Adjunctus quondam Meritissimus*, hornò tempore non sine multò Eruditissimorum quorumvis consternatione,

vitâ defunctus. Vix suffenus ero, ut jacturam à toto Reipublicæ literariæ consortio exinde conceptam verbis exprimam. Tanto enim, dum in vivis erat, amicitiaæ foedere mihi jungebatur, ut ad desideratissimam Nominis Ejus memoriam tantum non penitus obmutescam. Quapropter nemo mihi vitio vertet, si jam aliunde potius mutuatis, quam domi natis & ob excruciatum dolore animum cespitante calamo describendis modò verbis utar: Sunt verò *Venerabilis Nostri PRÆSIDIS, D. D. FEHRIL*, qui literis decrepitò nunc annò ad me datis ita querebatur: *Quantum naufragium fecerit Argo nostra ex obitu Excellentissimi Nostri PERSEI II. vix satis deplorari poterit omnis nostra Academia, Peritissimò hòc Palinurò (proh dolor!) jam destituta penitus. Vereor Ego plures ejusmodi procellas ac tempestates expeditioni nostræ plurimum infestas, ejusq; interitum interminantes, quas tamen DEUS T. O. M. Summus noster Gubernator clementissimè avertere velit.* Interim

Durandum & nosmet rebus servare secundioribus! Non minorem inde luctum sentiêre alii ex Universâ Europâ Celebratissimi Medici, qui vel adhucdum ad Beatissimi Viri memoriam largas solvuntur in lachrymas. Sit unius instar omnium *Magnificus DN. GEORGIUS FRANCUS* vel ex nomine tanquam propriâ luce radians, qui, dum in agone jam æger anhelaret, hâc mihi ratione respondebat: *Inter mille turbas officii & consultationes cum D. D. WIDTIO & D. D. BRUN. NERO*

NERO (uterque autem Tibi plurimam salutem) super gravissimo affectu Serenissimæ Electricis Viduæ, tristissimum Tuum accipio nuncium, quod myriadas lachrymarum statim mihi expressit. *Vah* malum summæ malignitatis! O candidissimum meum pectus! Ab omni purgante, clystere & quicquid à peripheriâ ad centrum malum retrahere potest, abstinendum, imò satius fuisset etiam abs V. S. Fugienda salia acria, calida, valde spirituosa. Quæ mea mens sit, vide ex literis ad ipsum oculissimum meum: ἀδύλος διαπνοή promovenda, sine tamen sudoriferis, ne abjectæ vires penitus conflagrent. **DEUS** Optimus Maximus exaudiat suspiria mea, quæ pro intimo & Principe Amico fundo. *Vale!* Prorsus verò lamentabilis & verè querula est Amici haud infimæ fortis contestatio, quam sequentibus ad me verbis expressit: *Ab grave vulnus quod accepimus! Itane tam citò* **SCHEFFERUM** (ô dulce nomen!) Nostrum oportuit procul hinc transire illuc, ubi vita est, quam nulla contamineat agritudo! O acerbum, quod Sui reliquit desiderium! Amisi singularis indulgentiæ Patronum, candoris nivei Amicum, grande mearum fortunarum solatium. Quibus ex causis necesse est, tanquam immaturam mortem Ejus in Amici sinu affatim ceu quadam dolendi voluptate defleam: Si tamen fas est aut flere, aut omninò mortem vocare, quâ tanti Viri mortalitas laboriosa finita magis, quàm vita est. *Vivit enim, vivetq; in æternum atq; etiam securus extra teli jactum consistit, postquam è seditiosis seculi nostri tumultibus in tempore* *reces-*

recessit educente DEO. SCHEFFERUS jam tenet, quod nos persequimur: Fruitur bonis, quæ nos caremus: Coram intuetur, quæ variis imaginibus quandoq; lucis gloriose augustiam in pias mentis evibrant. Aditus mortis ipsi fuit brevior, sed hic ipse suffragio felicitatis ornandus, quod longiora tormenta interceptit. Et ille quidem plenus meritis abiit, charus DEO excessit, in altâ Patriæ tranquillitate abiit: Nobis tamen querendus ac desiderandus est: Mihi verò præcipuè quod me non vulgariter dilexerit. Sit memoria SCHEFFERI in Pace! Hactenus Amicus. Quod verò mearum erat partium, jam ex induratô hactenus dolore nonnihil respirans pro speciali Totius Academiæ arbitrio Legibus Nostris satisfaciendum adeoq; justa persolvenda sunt beatissimis *Desideratissimi Collegæ* Manibus, qui quicquid temporis caduci fuit, id omne in Creatoris Sui DEI T. O. M. gloriam Proximiq; commodum elocavit: & utut maturè nimis vivere defierit, reliquit tamen, quæ vixisse Eum feris temporibus testantur.

Vitalem ille auram primam in *Imperiali Francofurtô* hausit, anno currentis modò seculi xxxi, die post Calendas Januarii primo ex honestissimô thorô prognatus; *Patre* quidem Amplissimo atque *Excellentissimo Viro* DN. WILHELMO ERNESTO SCHEFFERO *Med. D. atq; Practico* hujus loci Celebratissimo *vixit* *Matre* verò URSULA Familiæ *Egerianæ* satis Celebris, omnigenarum virtutum congerie ornatissimâ Matronâ. Prima sollicitorum Parentum cura erat tene-

teneram filii sui ætatem ita formare, ut in primis flexilitatis annis virtutis imbiberet ideam, cujus odorem per omnem vitam servaret: Ergò à primis pueritiæ annis & domesticæ & publicæ in Patria scholæ commissus tanta suæ indolis dedit experimenta, ut facilè & Docentium amorem sibi compararet & suos ad æmulationem provocaret condiscipulos. Atq; ita pulchrè per complures annos ex Parentum & Præceptorum votò succedente institutione ad altiora demum animum applicans anno M DC XLVIII. Argentinam abiit, inibiq; per integrum sesquiennium *Humanioribus Cursuiq; Philosophico* sedulam navavit operam. Abhinc singulari & à Majoribus hæreditariò quasi haustâ propensione *Studio Medico* addictus Anno subsequente M DC L. ad *Lipsiense* Illustre primum post & *Helmstadiense* Lycéum se contulit, ut Celebratissimi tum temporis D. D. TAPPII informatione frueretur, cujus sub Præsidiò paulò post *publicam de Melancholicâ Desipientiâ disputationem* exercitii gratia instituit & luculentissima ingenii sui documenta dedit. Quin & in Botanicis, Chymicis, imprimis verò Anatomicis excolendis studiis erat totus & superstiti, quod Theatrum Anatomicum adhuc dum illustrat, *sceletò*, interveniente Amicorum quorundam adminiculò, æternam sui reliquit memoriam. Quantos verò in Studiò suo Medicò hîc progressus fecerit, vel una, eaq; sincerò & unanimi Eruditorum consensu elaboratissima *Introductio in Artem Medicam*, multùm hactenus expetita, edoceri poterit, quam sub *Illustris*

CONRINGII Præfidiò à capite ad calcem publicis Disputationibus masculè defendit & (quod paulò ante obitum ex ipsissimi CONRINGII attestatione sanctè adstruxit) propriò Marte absolvit: Quà ipsà non minus, quàm *Directorii Moroniani* amplificatione summam Sibi Nominis Celebritatem acquisivit. Tot jam in Academico pulvere exantlatis molestiis Chymici tunc admodum famosi CHRISTOPHORI FAHRNERI glorià allectus, suam huic per integrum anni decursum manum commodavit & operam, nec poenitendos inde fructus consecutus est, quin indefessò labore absconditos Secretioris Chymix recessus inquirendo, tantam in rebus his scientiam est indeptus, ut non ænigmaticas modò ADEPTORUM Strophas facilè odorari, sed & aliis Illustris quoq; Stemmatibus Artis hujus Amatoribus aliquoties illi à consiliis fuerit. Absolvisse jam videbatur Studiorum suorum & Eruditionis Stadium, quod annis benè multis hæctenus indefessò decurrerat, ita quidem, ut, sive doctrinam spectes, sive morum vitæq; elegantiam, sufficienti utrobique satisfactione Patriæ potuisset inservire: At sublimioris longè indolis erat SCHEFFERI Nostri animus, quàm ut Soli Germaniæ circulo, tanquam ergastulo se includi passus sit. Quin Exterorum artes & scientias curiosè ambiens, *iter* haud contemnendum per *Utrumq; Belgium* Universamque *Galliam* iniens atque Celeberrimorum quorumvis Medicorum familiaritate usus, non rerum tantum Medicarum, sed (quæis abundè gaudebat) Naturalium pariter

ter tantam Sibi copiam acquisivit, ut in integrum successivè *Museum Curiosum* triplici Naturæ regnô ditissimum excreverint, adhucdum conspicuum. Peractô sic itinere nihil amplius superesse videbatur, quàm ut *Honores Doctores* pro publicô dudumq; promeritô laborum suorum Studiorumq; redhossimentô reportaret, quos *Anno 1659*, in reditu suo Heidelbergæ ab Antiquissimâ Academiâ Palatinâ, habitâ prius eleganti *de Pædarthrocace ex variolis Disputatione Inaugurali*, lectioneq; cursoriâ communi Patrum Conscriptorum applausu est indeptus, Pileum & Infulas offerente *Celeberrimo* quondam JOHANNE CASPARO FAUSIO *Med. D. & Professore Primario*. Domum verò re- diens in eô erat totus ut Artis & Scientiæ suæ feudum in honorem DEI T. O. M. & ægrorum sublevamen elocaret, futuræq; *Præceos* fundamenta jaceret, uberrimam hîc occasionem adoriens ex diffusissimâ, quâ tum occupabatur DN. Parentis Praxi, cui senio jam confecto per integrum quinquennium ad ægri lectum crebrisq; ad vicinos excursionibus fidas semper atq; filiales suppetias ferebat. Tandem verò ex ineffabili DEI Omnipotentis Providentiâ Parentumq; Consiliô felicissimâ matrimonii copulâ sibi junxit Lectissimam tunc & omni virtutum genere Decoratissimam Virginem, Viduam modò & Matronam Nobilissimam MAGDALENAM ELISABETHAM ex Egregiâ *Braungartianâ* Familiâ oriundam, qua cum in XXIII^{um}, & quod excurrit, annum pacificô omninò & laudabili vivens

conjugiô *V. Liberatorum Parens*, unicæ sc. filiæ, quatuor-
 que filiorum particeps factus, quos inter nonnisi duo-
 usquedum in vivis ad avitam Parentum Suorum & An-
 tecessorum gloriam sensim adolescunt, SCHEFFE-
 RIANI NOMINIS Celebritatem, sub immortalibus
 Beatissimi Domini Parentis cineribus tantisper gliscen-
 tem luculentiori posthâc flammâ alituri sunt. Interim
 vivit post funera virtus, nec unquam animô cadent Can-
 didissima SCHEFFERI præcordia iis, qui Ejus aut fe-
 licissimam in medicando manum, aut infucatæ sincerita-
 tatis amicitiam sunt experti, cujus utrobique manifestis-
 sima restant argumenta: *Illic* quidem tot Principum
 Personarumque Illustrium desideria, qui oblati iteratò
 Stipendiis sat opimis Honoribusq; sublimibus vitas Suo-
 rum atque Aulas Illi tanquam Archiatro concredere
 non dubitârunt: *Hic* verò diffusissimum, quo non in
 universâ modò Europâ, sed extremâ quoque Indiâ in-
 claruit literarum commercium, quod in summis habe-
 bat deliciis. Spisso indies agmine (*oculatus testor*) ad-
 volabant Literæ Virorum proh qualium! Dies me de-
 fereret, si specialem eorum mentionem facere sustine-
 rem, quis enim omnium recordabitur? Juvat tamen
 paucorum meminisse: Habebat *in Germaniâ* Sibi de-
 vincitissimos FEHRIOS, VOLCKAMEROS, MAU-
 RITIOS, MENZELIOS, MAJORES, FRANCOs,
 SCHRÖCKIOS, DOLÆOS, REISELIOS, FÜR-
 STIOS, PECHLINOS &c. &c: *In Livoniâ* WIT-
 TIOS: *In Angliâ* KOHLHANSIOS: *In Italiâ* PA-
 TINOS:

TINOS: *In Indiâ* CLEYEROS & quos non?
Tantis placuisse Viris non infima laus est!

Unde factum, ut non iteratis modò vicibus in *Augustæ* S. R. I. ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM *Adjunctum* sollicitatus, sed & *Celebratissimæ* RECUPERATORUM SOCIETATIS *in Italiâ* membrum ultrò constitutus fuerit, quam utramq; Spartam, si quis alius, exornavit egregiè.

Et hæc quidem Virtutis & Celebritatis Beatissimi SCHEFFERI periodus est. Pietatis verò & Christianæ constantiæ clarissima testimonia è beatô Ejus obitu & *εὐθανασία* non una exsurgunt. Conflictabatur Collegarum Optimus cum *Febri Petechiali Malignâ* per contagium haustâ, quæ quidem initio occultè serpebat & vix quàm rudera quædam lassitudinis (ut ita loquar) naturalis ex continuâ Praxeos defatigatione obortæ simulantia, adeò quidem, ut à primô Morbonæ insultu per integrum adhuc octiduum ægros sibi concreditos sedulâ indies visitatione fidelissimoq; consilio nullibi deseruerit, cum maximo licet vitæ salutisq; temporalis dispendio. Latebat enim anguis in herbâ & per cuniculos agens ægritudo sensim crescebat eundo, donec ipsissimo (quod notatu fortè dignum) natali die, qui secundus erat Januarii, apertô Marte insultaret Eundemq; paulò post lecto prorsus affigeret. Horribilia statim se prodebant symptomata, quæ vel ipsi ægro, tragœdiæ hujus non ignaro, spem maximè dubiam faciebant, ut ut hæc Domesticis ferè dissimularer, ne terrorem illis in-

cuteret atq; satis jam afflictis afflictionem augetet. Adstanti verò Medico tacitè in aurem infufurasse novi verba: *ah! malignitas adest!* heu quam maligna! Vomitus scilicet continui, vigiliæ, anxietates nocturnæ, virium summa prostratio, appetitus dejectio totalis, deliria, æstus interni aliaq; se confertim sequebantur mala, omne remediorum genus prorsus respicientia, utut tam propriâ, quàm aliorum experienciâ illis masculè iverit obviam. Tantò enim furore æstuabat illa febris, ut & Medicum, quem è viciniâ Sibi acciverat, haud multò post parili fatò enecarit. Cùm itaq; heïc Medicantium artem vix valere æger conspexisset, seq; ad vitæ hujus caducæ exitum vocari signis haud dubiis conjecisset, animæ imprimis curam habendam esse saluberrimo instituto decrevit, accersitoque ad se Sacrorum Antistite DN. D. SPENERO, *Theiologo Devotissimo*, postquam peccatorum suorum & rogasset & impetrasset veniam DEO Suo, in cujus manu & vitam & mortem repositam sciebat, se totum commisit, confusus quicquid de se Divina tandem decrevisset Bonitas, in exoptatum Sibi finem cessurum. Quâ spe ad Christum Sospitorem suum directa constantissimè permansit, donec *X. Januarii die Anni M DC LXXXVI. circa secundam matutinam* animam DEO redderet & inter ardentissimas preces creberrimaq; Adstantium suspiria piè atque placidè è terrenâ ad coelestem vitam emigraret, postquam annum in hac mortalitate LV. complevisset. Sic *inser-viando aliis ipsimet consumimur*, quæ ultima verba sunt, queis

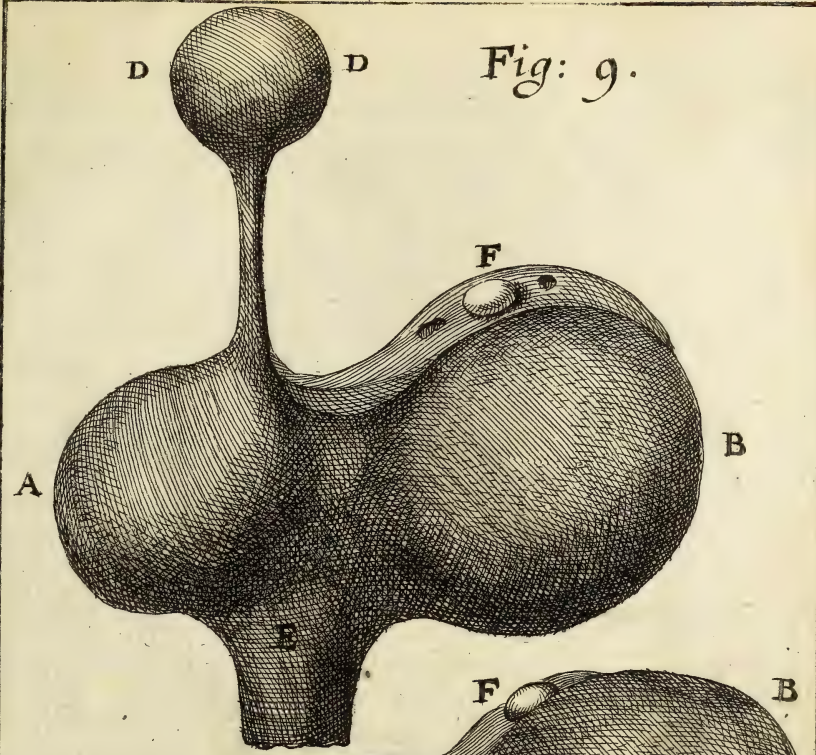

Fig: 9.

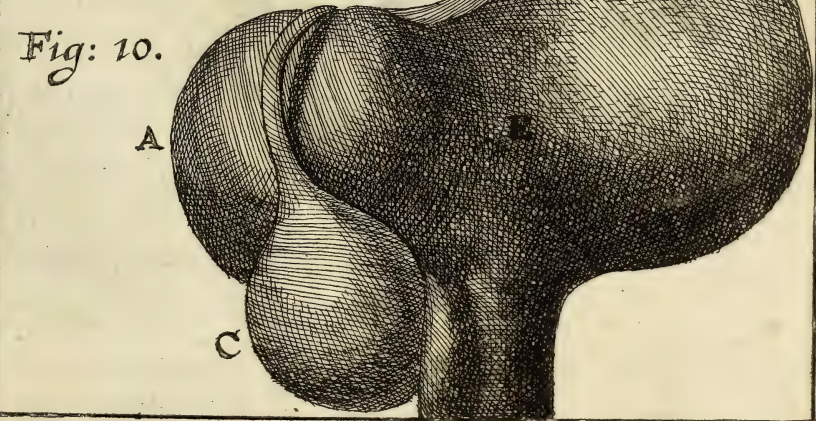

Fig: 10.

queis inter Cherubinos Angelorum Coetus jam triumphans Amicus mihi valedixit, ah præmaturè nimis valedixit! Interim prorogavit magis dies suos, dum quicquid temporis caduci fuit, virtute supplevit, cœlesti nunc gaudio perfusus, VOBIS autem Per-Illustres S. R. I. ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM *Proceres & Collegæ Honorandi*, VOBIS, inquam, *Beatissimi SCHEFFERI* Manes hac vice ultimum dicere vale Suique memoriam insimul Honorificam commendare videntur, cujus summam, quâ Totius Societatis incrementa venabatur, industriam, candorem & sinceritatem illi nôrunt, qui intus illum & in cute unquam agnoverunt. DEUS verò TRINUNUS, qui ab æternô fuit, est & erit in omnia Seculorum complementa deplorandum, quod, ex maturato *Beatissimi Collegæ* discessu, sensimus dispendium, inexhaustâ Bonitatis Suae Gratiâ refarciat & *Societatem laudatissimam*, non vanæ fortè gloriæ vel turpis lucelli gratiâ, sed mero Divinitatis honore Proximique commodo suffultam curæ Sibi cordique esse sinat, Eosque omnes & singulos, qui in hodiernum usque diem pro ulterioribus Ejusdem accessionibus indefessò militant, in seram usque posteritatem clementissimè conservet! FIAT! DEUS BONE FAXIS! FIAT. *Valete in DOMINO. D. Francofurti Calendis Februarii Anno M. DC LXXXVII.*

IN EFFIGIEM

Excellentissimi

DN. SCHEFFERI,

Moeno-Francofurtani Medici.

SEBASTIANUS SCHEFFERUS, *Medicinae Doctor, dictus
Perseus secundus, in Academia Nat. Curios.*

Αναζητηματικῶς.

*Machaon es, fidus, accuratus, & eja benedictus: Cor-
datis enim feres spes secundas jucundior.*

QVem Genus & Pietas, qvem dexteritas-
que medendi

QVem Candor, Probitas Scribtaque do-
cta manent,

SCHEFFERI en vultum! qvam pagina pauca
præumbrat

Nescia mens pingi splendidiora patrat!

Fautori Cordato, Amico Incomparabili

f. l. m.

Georgius Francus, Med. & Ph. D. P. P. Univer-
sitatis Heydelbergensis, Procancellarius, Fac.
Med. Senior, Archiater Badensis, Acad. S. R. I.
Nat. Curios. Argus, & Ital. Recuperator. Collega,
C. P. Cæs.

D. M. S.

Natus 1671 a Jan 1696 in Jandem

SEBASTIANUS SCHEFFERUS
MIENCOFRANCOFURTENSIS MEDIC DOCTOR

Corpus et oris honos et gratia tranſit omnis.

Hac tamen hæ functi nobilis umbra manet.

Adjuncti Superis, postquam nos Ille reliquit.

Natura Dominum nunc sine fine videt.

Mem. monum. A.P. Joh. Georg. Volkamerus Med. Caf. Præſos Nat. Curioſ.

II.

D. M. S.

EHEV. NOS. MISEROS!

QVAM. TOTVS. HO MVNCIO. NIL. EST!

NASCIMVR. CVM. FLETV.

ADOLESCIMVS. CVM. METV.

SENE SCIMVS. CVM. GEMITV.

VITA. NOSTRA. QVANTVLA. AVT. QVANTA. EST.

VEL. NVLLA. EST. VEL. BREVISSIMA!

ÆTERNA. TAMEN. TVA. ERIT.

CELEBERRIME,

SEBASTIANE SCHEFFERE.

ΠΟΛΛΩΝ. ΑΝΤΑΞΙΕ. ΑΛΛΩΝ.

TU. NON. SOLVM.

ΠΑΙC. ΙΗΤΡΩΝ. SOLLERTISSIMVS.

SED. ET. MACHAON. FELICISSIMVS.

ET. ALTER.

FRANCOFVRTENSIVM.

APVD. MOENVM.

AESCVLAPIVS.

TU. PIETATE. IN. DEVM. MAGISTRATVM.

ET. PARENTES.

TU. CARITATE. IN. VXOREM. ET. LIBEROS.

TU. FIDE. IN. PATRONOS.

TU. CANDORE. IN. AMICOS.

TU. AMORE. IN. OMNES. PROBOS.

IN. TERRIS. INCOMPARABILIS.
 BEATVS. IN. COELIS.
 TE. NATVRA. COLIT.
 FIDVM. INTERPRETEM. ARCANORVM.
 TE. MEDICINA. MYSTAM.
 SVORVM. SACRORVM. SACRVM.
 TIBI. SANI.
 SOSPITATORI. CORPORVM.
 TIBI. ÆGRI.
 LIBERATORI. MORBORVM.
 NON. VNVM. GALLVM.
 DOMESTICI. TE. COLVERVNT.
 EXTERI. ADMIRABANTVR.
 POSTERI. SVSPICIENT.
 ÆTERNVM. HAVE.
 ANIMVLA. TER. BEATA.
 ANEMONES. ROSAS. AMARANTHOS.
 TIBI. IONATHANI. OCVLISSIMO.
 MIHIQVE. NVNQVAM. RECONCILIATO.
 AD. TVMBAM. SPARGO.
 TVM. VIVEBAS. CORDI.
 DVM. MORERIS. TVÆ. FAME. FAMILIÆQVE.
 CONIVNCTISSIMVS. DAVID.
 GEORGIVS. FRANCVS.

⊖!

QValis per altas Coelicolûm domos
 Nitore ridet Phosphorus aureus,
 Prænuncius Tithoni amœnæ
 Conjugis, atq; fugat sopores:

Talis per Orbem fulserat hæctenus
 Intaminatis NOSTER honoribus
 SCHEFFERS, almus Stator Artis
 Pœoniæ, & columen salubre.

Vel FRANCOFVRTVM NOBILE
 testis est,

Et mille, quos vel dira febricula
 Exercuit, vel quos caducus
 Torserat error ad atra naua.

Ast hic Machaon præcipiti nèce
 Jano reuerso diripitur suis,
 Nobisque, qui carum dolemus,
 Diffluo fletibus ipse totus.

Sed lacrymarum sit fatis, exiit
E valle tristi ad læta palatia

Astrorum, agitq; inter beatos:

**SIC SAPIENS DOMINATUR
ASTRIS!**

f.

D. GEORGIUS FRANCVS, Prof. Primar.
Vniverſitatis Heidelberg. Pro- Rector & Vice-
Cancellar. Facult. Med. Decanus, Diversſ. S. R. I.
Elect. & Principp. Archiater, Acad. Nat. Curioſ.
& Italic. Recuperant. Colleg. C. P. Cæſar.

 III.

Perſeus *aſtra tenet, felix ſpoliisq; Meduſæ
ſplendet, & optata jungitur Andromeda.*

*Perſeus eſt nobis major, memorabile cujus
tot meritſ nomen Pallas ad aſtra tulit.*

*Quàm felix vitam, ſuperat à morte, perennem
Cœlicolas inter Perſeus aſtra tenet!*

Hiſce

acerbiſſimam jaçturam

Amici ſui & Collegæ deſideratiſſimi

demulcere voluit

Auguſtæ Vindellicorum

Lucas Schröckius, LVC. fil. Med. D. Coll. Med.
Auguſt. h. t. Decanus, & Acad. Nat.
Curioſ. Adjunctus,

SCHEF.

III IV. III

SCHEFFERVS Medicis quondam Ve-
nerabile, Nomen

Artis Apollinæ summa Columna cadit!
Ast quid dico cadit? minimè cadit hæcce
Columna

Quin potius nunc est Vera Columna Poli.

*Ita Beatissimis Illustris DN. SCHEFFERI Mani-
bus valedicere atq; celeberrimum Ejus nomen
aternitati consecrare voluit*

Joh. Dolæus, Med. D. Consiliarius & Ar-
chiater Hasso-Castellanus & Acad.
Germ. Cur. Coll.

III V. III

Sic SCHEFFERE Tuum malefida restinguit
amorem,

Febris, & in calidis æstuat intus aquis,

Sic servire studens aliis consumeris ipse

Morteq; præpropera sostra parata refers.

Sostra parata Tibi latissima júbula Cœli

Teq; manet fidei certa Corona Tua.

Hæc Illustris DN. PERSEI II, Amici sui &
Collegæ desideratissimi memoriæ nun-
quam intermorituræ consecrare voluit

Mich. Bernhardus Valentini, d. Thessalus.

VI. 20

CLarus in arte suâ Medicus lugetur, opinor
 A multis, ob opem, quam tulit ille Viris.
 Si vitâ defunctus abit, si lumina claudit :

Quæ laus SCHEFFERI nuper honosq; fuit.
 Justius à nobis sedenim deflebitur idem

Ob plures animi, quæis erat auctus, opes :
 Vir prisca candoris amans, veriq; satelles,

Vir pius & justus propositiq; ferax.
 Rari quippe boni, sed dum ploramus ademptum
 Dives in æthereis ridet ovatoq; bonis.

*Amplissimi & Nobilissimi Dn. Adjuncti, Collegæq;
 prematuram absentiam ita luxit*

Joh. Georgius Volckamerus Med. D.
 Helianthus II,

INDEX

Ephemeridum S. R. I. Acad. Nat. Curios.

Decur. II. Anni V.

A.

<p>A <i>Adomixis</i> fistulosa lithiasis. 213
 <i>Abortus</i> inque hujus placenta uterina embryo inclusus cum secundina. 457
 <i>Abscessus</i> in gibbo erucis plenus. 38
 App. hepatis. 23
 & ex eo lumbrici in inguinali regione erumpentes. 19
 in puella congenitus. 157
 <i>Absinthii</i> à Fehrio descripti Synopsis. 169. App.
 in hydrope salutaris usus. 345
 <i>Abstinentia</i> pertinax Vini & Cerevisiæ post febr. tertianam. 467
 <i>Abundantia</i> lactis. 474
 <i>Achamanidon</i> herba, aliqua cum Som Chinesium habet congruentia. 79
 <i>Acidularum</i> Roitschensium usus in febb. intermittentibus. 441
 <i>Adstringentes</i> Smaragdi virtutes. 37
 <i>Aeris</i> inquinamenta. 251
 per insufflationem in vasa anatomica immissa utilitas. 95</p> | <p><i>Æthiops</i> cum scorto albo bicolorem generat filium. 381
 <i>Agonizans</i> petechiis restitutus. 347
 <i>Alapa</i> surditatis causa. 59. App.
 <i>Albedo</i> capillorum illitu aquæ apoplecticæ causata. 201
 <i>Alces</i> unde Germ. Elend dicatur. 7
 gratitudo in homines. 6
 monstruosus partus. ibid.
 an quotidie morbo labore caduco. 7
 non ex quovis levi vulnere moritur. 8
 <i>Alexipharmaca</i> lumbricos necantia. 206
 <i>Alga</i> Oceani accolis medicinale præbet & salutare lixivium. 93
 <i>Allii</i> sudor. 7. App.
 usus in Odontalgia. 333
 <i>Alni</i> folia eorumque contra morbos veneficio inductos & convulsivos efficacia. 31
 <i>Aloë</i> largius assumta. 444
 <i>Alvi</i> constipatio à melonibus. 438
 solutio ex ant. epilepticis desperato puello propinatis salutariter oborta. 30
 irâ provocata. 57. App.
 <i>Alvi</i></p> |
|--|---|

Index Rerum.

<i>Alvi</i> à comestis limacibus.	438	<i>Anatomia</i> Phrenitici.	119
<i>Amaurosis</i> curata.	472	Procidentia uteri malè curata	
<i>Amaurosi</i> laborantis anatome.	469	extinctæ.	423
<i>Ammoniacy</i> falis usus in faucium affe-		Puerperæ partûs difficultate suc-	
ctibus.	334	cumbentis.	168
<i>Ampelographia</i> à Sachsiô descriptæ		Scirrhus viscerum defuncti infan-	
Synopsis.	171. App.	tis.	159
<i>Anagallis</i> ex cancri tergo enata.	70	Tabidi.	134
	App.	<i>Animalium</i> vox à sermone hominum	
<i>Anasarca</i> enecti anatome.	138	quomodo differat.	121. App.
quomodo ab Ascite differat?	127	<i>Animata</i> putredo.	190
<i>Anathematum</i> vim bruta sentiunt.	94	<i>Anser</i> masculus ovum excludens.	437
	App.	quadrupes.	301
<i>Anatomia</i> abscessu hepatis extinctæ.	23	<i>Anseres</i> sacrilegiorum vindices.	97
			App.
<i>Amaurosi</i> laborantis.	469	<i>Anserina</i> penna cum Urina rejecta.	22
<i>Anasarca</i> enecti.	138		App.
<i>Ardea</i> .	270	<i>Antipathia</i> circa colorem rubrum &	
<i>Asciticorum</i> . 125. 130. 164. 179		ancillam.	458
<i>Cachectici</i> .	109	cum fragis.	436
<i>Calculo</i> vesicæ enectæ.	162	<i>Aphonia</i> post venarum hypoglottidum sectionem.	294
	167	<i>Apoplexia</i> ex diuturna mensium sup-	
<i>Capitis</i> Vitulini.	133. App.	pressionem.	452
<i>Criceti</i> .	376	à vermibus.	71. App.
<i>Diarrhœa</i> confectæ puellæ.	111	<i>Apospasma</i> membranæ internæ uteri	
<i>Febre</i> confectæ.	171	vaginæ, post difficilem partum	
<i>Fœtus</i> monstrosi.	176	sæpè evenit.	311
<i>Herniosæ</i> .	125. 179	<i>Apostema</i> testiculi in muliere febre	
<i>Hydrocephalo</i> extinctæ puellæ.	339	confectæ.	173. 174
<i>Hydrope</i> uteri enectæ.	142. 147	<i>Aqua</i> apoplectica ex quæ ejus illitu capilli albedine tincti.	201
<i>Infantis</i> cui abscessus ingenuus	157	metallica Sumatrensis.	69
		pericardii copiosus reperitur in	
<i>Juvenis</i> ex nimia cerevisiæ defœcata ingurgitatione extincti.	386	mortuis, quàm vivis.	161
<i>Melis</i> .	55	unde?	56
<i>Mola</i> uteri afflictæ.	147	petrificans.	457
		<i>Aqua</i> potus naturæ non est noxius sed	
		proficius.	228

Index Rerum.

<i>Aquarum</i> salubrium Nordlingensium	<i>Atrophia</i> unius lateris.	278
examen Chymicum.	<i>Avellana</i> nunquam verminosa.	56
<i>Aquila</i> in homines gratitudo.		App.
<i>Arachnii</i> Meteoris descriptio. 273. 276	<i>Avium</i> mirabilia quædam. 114. seqq.	App.
causa.		277
<i>Arachnitologia</i> prodromus.	<i>Aureo</i> splendore coruscantes lapilli,	
<i>Aranearum</i> esus innoxius.	in vesica bovis inventi.	291
lapidum existentia & usus.	<i>Auri</i> mineræ Sumatrenses.	68
Venenum.	<i>Aurum</i> Paraphajim quid? 417. seqq.	
usus internus in tertiana.	Salomonis unde advectum fue-	App.
	rit.	ibid.
<i>Arboris</i> juglandis liquor polychrestus.	verum an Lapidi Lazuli insit. 72	
		412
laccifera descriptio.		79
<i>Arcanum</i> Tartari liquidum diarrhoeæ		
causa.		195
<i>Ardea</i> anatome.		270
<i>Ardoris</i> Urinæ causa singularis.		230
<i>Arena</i> Sumatrensis.		70
<i>Arenosus</i> sudor.		54. App.
<i>Arenula</i> cum sanguine Vena secta ex-		
euntes.		191
<i>Argenti</i> mineræ Sumatrenses.		68
<i>Arsenicum</i> & ex eo febrifugum.		474
<i>Arthriticos</i> dolores sedat bryonia. 375		
<i>Arthritidis</i> causa.		147. seqq. App.
<i>Arteriarum</i> singularis pulsus in vul-		
nere per cranium & duram ma-		
trêm penetrante observatus.		429
<i>Ascitica</i> anatome.		125. 130. 164
desperatæ, cura.		344
<i>Aselli</i> cum Lochiis rejeiti.		24. App.
<i>Asparagus</i> sterilitatis causa.		67. App.
<i>Astra</i> an rectè Idolorum nominibus		
nuncupentur?		249
<i>Astrologia</i> sæpius morborum causas		
manifestat.		ibid.
ejus usus in Venæ sectione.		248
<i>Dec. II. Annus V.</i>		
	<i>B</i>	
	<i>Baara</i> Josephi quid?	79
	<i>Baccarum Juniperi</i> salutaris in hy-	
	drope usus.	345
	<i>Barbata</i> foemina.	91
	<i>Bestia</i> vim exanthematum sentiunt. 94	App.
	<i>Betonica</i> , Theam quoad effectum &	
	saporem æmulatur.	263
	<i>Bilis</i> diutius intra vesiculam suam de-	
	tenta, acrimoniam acquirit. 128	
	varia circa eam facta experimen-	
	ta.	205
	<i>Brachia</i> scrofulosa.	34
	<i>Branca</i> ursina, & ex ea fermentatum	
	salutare.	192
	<i>Brunum</i> colorem variis rebus conci-	
	liant Japonenses decocto bac-	
	carum arboris Mami-Itabo.	82
	<i>Bruta</i> vim exanthematum sentiunt. 94	App.
	<i>Brutorum</i> gratitudo humanam grati-	
	tudinem superat. 6. 7. 8. 102. seqq.	App.
		App.
		<i>Bryo-</i>

Index Rerum.

Bryonia non nisi ab avibus prius devoratis baccis progerminat. 375
 ejus vis antarthritica. ibid.
Bufone exsiccato mictio sanguinis curata. 337
Bufonii veneni vis stupenda. 29. App.
Bufonum pulvis & ab ejus usa in hydropica vomitus. 325
 in sistendo sanguinis fluxu usus. 337
Bufonum usus medicus. 229
Bulithis ramosus. 210
 an vim habeat diureticam. 298
Bulithi copiosè in vesica reperti. 297

C.

C*Acheetici* anatome. 109
Cadaver sanguinem stillans præsente occisore. 251
 ratio & causa. 252. seqq.
Calculi facilius excernuntur per urethram foeminarum quam virorum. 163
 majores spontè excreti. 162
 nobiscum nascuntur intra matrem. 167
 sectio mira. 18. App.
 in venis sæpè reperti. 192
 Vesicæ enectæ anatome. 162
 in Vesicula fellea reperti. 166. 172
 eorum generatio & causa. 166
 175
Calculorum generatio non est momentanea. 123
 in Microcosmo quomodo fiat? 255
 in pueruli vesica admiranda quantitas. 456

Calculus Vesiculæ felleæ incurvus. 181
 183
 Vesicæ mirandæ magnitudinis excretus, superstitè muliere. 395
Calidum potum puerpera ægrè, frigidum verò optimè ferens. 260
Calidus potus. 223
 longævitatæ Sinensium causa. 228
 ejus utilitas. 267. seqq.
 in febribus ardentibus. 267
 268
Calor ventriculi in viro quodam externè digito explorari potuit. 2
Camphora Oleum ex arbore cinamomi sal copiosum habet in fundo. 71
Cancrofa Verruca. 270
Cancrofa mammæ verminantes. 29
 App.
Canis gratitudo & devotio. 94. App.
 mirabilia quædam. 107. App.
 periodicè catalepticus. 202
Cani stercoreis in febribus quartanis usus. 36. App.
Cantharides cur ligustro, salicibus & oleis catervatim adhæreat. 66
 67
 earum foetor. ibid.
 generatio. 67
 ovula. 66
Cantharidum infusum ejusque in Gonorrhœa usus. 350
Cantilenas in summo febrili delirio & meditans & intenta voce cantans foemina. 258
Capilli illitu aquæ apoplecticæ albedine tincti. 201

<p><i>Capitis</i> scabies evanescens convulsio- num & mortis causa. 451</p> <p><i>Capra</i> monstrosa. 55</p> <p><i>Caput</i> infanti in partu ablatum. 71.</p> <p><i>Cardui Benedicti</i> à Petri descripti Sy- nopsis. 179. App.</p> <p><i>Caries</i> dentium & ossium in Venereo. 26. App.</p> <p><i>Carpi</i> frictio tonsillarum inflammata- rum remedium. 256</p> <p><i>Carpionis</i> ex capite enata ruta. 20 App.</p> <p>os attentius à gravida inspectum, uvulæ defectus in foetu causa. 13</p> <p>Vide Cyprinus.</p> <p><i>Caseosum</i> thoracis Empyema. 204</p> <p><i>Caseus</i> doloris ventriculi triennis causa. 71. App.</p> <p><i>Catalepsis</i> periodica in cane. 202 terribilis. 19. App.</p> <p><i>Catarrhales</i> defluxiones, & ab iis u- vulæ consumptio totalis. 14</p> <p><i>Catarrhus</i> ad nares ex rosarum odo- re. 34</p> <p><i>Catocetica</i> Epilepsia. 6. App.</p> <p><i>Caudatum</i> ovum. 299</p> <p><i>Cauteris</i> curatæ nervorum læsiones. 321</p> <p><i>Cephalalgia</i> Scorbutica. 90</p> <p><i>Cephalea</i> inveterata à vermibus. 63 App.</p> <p>pertinax cum tumore verminoso in Venereo. 25. App.</p> <p><i>Cephalica</i> venæ sectio, an cœcitatem inducat. 293</p> <p><i>Cera</i> oleum in Sal mutatum. 71</p> <p><i>Cerebrum</i> plurimorum morborum suppeditat causam. 316</p> <p><i>Cerevisia</i> & vini perpetua nausea post febrem. 467</p>	<p><i>Cervi</i> à Grabâ descripti Synopsis. 178 App.</p> <p><i>Cervus</i> glande plumbea per cor traje- ctus, quatuor passuum millia aufugiens. 8. seqq. rationes & causæ. 10</p> <p><i>Chalybe</i> curata Ischuria. 194</p> <p><i>Chlorosis</i> deplorata. 66. App.</p> <p><i>Chorea S. Viti</i> à vermibus. 10. App.</p> <p><i>Cibatio</i> quantum in avertendis & de- bellandis morbis interdum va- leat? 107</p> <p><i>Cibus</i> sine noxa per XI. annos è ventri- culi vulnere ejectus. 2</p> <p><i>Ciconiarum</i> gratitudo & pietas. 95 App.</p> <p><i>Clitoridis</i> prominentia insignis. 62 App.</p> <p><i>Clyster</i> frigidus mortis causa. 53. App. vomitu innoxie rejectus. 390</p> <p><i>Cochlea</i> per alvum & vomitum reje- ctæ. 37. App.</p> <p><i>Cœcitas</i> à Coitu. 56. App. ex intermisso nicotianæ usu. 459 à stercore columbino. 76. App. à Venæsectione. 292. seqq. à Vermibus curata. 346</p> <p><i>Coitus</i> cœcitatis causa. 56. App.</p> <p><i>Colica</i> inaudita curatio. 28. App.</p> <p><i>Color</i> fuscus ex baccis arboris Mami Itabo. 82 rubicundus deliquii animi in an- cilla, causa. 458</p> <p><i>Colores</i> Iridis unde. 53 in candela & ignis flamma spe- ctabiles. 53</p> <p><i>Columbinum</i> stercus cœcitatis causa. 76. App.</p>
--	--

Index Rerum.

Conceptio & formatio foetus quomodo fiat? 63. seqq
Concha Venerea literata. 222
Contractura à sudore cohibito. 10
 App.
Contusio capitis delirii extemporanei causa. 15
Convolutulus, cantharidum species, vineis inimica. 219. seqq.
Convulsiones Triduanæ in septuagenaria ex Venæsectione. 287
Convulsionum causæ. 44
Convulsivi morbi ab alni foliis externe applicatis cohibiti. 31
Cor Cervi glande plumbea trajectum, aufugiente adhuc cervo quatuor passuum millia. 8. seqq.
 rationes & causæ. 10
Cordis magnitudo in hydropticis observata. 131. 133
 palpitatio. App. 183
 polypus lapideus. 188
 tentio lipothymia causa. 95. seqq.
Corona circa Solem observata. 217
Corona serpentum factitia. 211
Corpus humanum non raro solet inflari. 97
Corrosiva oculorum effluvia. 33
Corvi albi & versicolores. 379
Corvus excommunicatus. 78. App.
 loquax. 119. App.
 cui pennæ albæ ex nigra alâ successivè excresebant. 378
Cricetus ejusque anatomica descriptio. 376
Cruditatum causæ. 115. 158
Cryballi duplices montani Sumatrici. 69

Cucurbitini vermes in infante. 448
Cucurbitularum usus in dolore Ischiadico. 338
Cultri deglutitor Borussus. 3
Cypreus globus per 18. annos gestatus è vagina uteri extractus. 103
Curculia cranariorum. 219
Cutim cur pus vix perrumpere possit. 24
Cyprini piscis esus, podagra aliquoties in viro causa. 89

D.

D *Eglutitio* à polypo nasi impedita. 187
Delirium ex contusione capitis extemporaneum. 15
 Melancholico-maniacum, solâ Venæsectione curatum. 94
 Melancholicum ex Venæsectione. 290
 singulare. 258
Delphini & de iis mirabilia quædam. 112. App.
Dentium caries in Venereo. 26. App.
 dolorem mitigantia remedia. 383
 adversus eum probatissimum experimentum sunt Vesicatoria. 333
Desperati puelli cura. 307
Diarrhæa ex Arcano Tartari liquido. 193
 confectæ puellæ anatome. 111
 lethalis ex petalonis fumo indurati esu. 179
 ratio. 181
 picea. 23. App.
Diar-

Index Rerum.

Diarrhæa singulis mensibus innoxie
in grâvida recurrens. 303
Dracones & de iis quædam memorabi-
lia. 106. App.
Dysenteria cerevisia Naumburgensi
curata. 460
intempestivè curata sphaceli pe-
dis causa. 83
ratio & causa. 115
stercore humano curata. 36. App.
Dysenteria remedium ex fungo sorbi-
acupariæ. 199
menstruatio. 108

E

E*Bur* an rectius dentibus vel ossibus
annumeretur. 475
Ecchinus quâ ratione se convolvere
queat? 65
Elaphographia à Graba descripta Sy-
nopsis. 178. App.
Elephas & de eo mirabilia quædam.
104. App.
Empyema Thoracis caseosum. 204
ejus generationis modus. 205
Epidermis post morbum abscedens.
396
Epilepsia alces quotidie laborare di-
cuntur. 7
Catochetica. 6. App.
à melle. 23. App.
Quartanæ cura. 20. App.
Epilepsia causa. 44
Equi & de iis mirabilia quædam. 110
App.
sacrilegiorum proditores. 96
App.

Equina ungulæ rasura, hæmorrhoi-
dum fluxus nimii remedium. 259
usus in variis morbis. 260
Equus pilas excernens pilosas. 211
Errhinum imprudenter naribus inje-
ctum, gustus & olfactus deper-
diti causa. 315
Erucæ in abscessu gibberis repertæ. 39
App.
Excommunicatus corvus. 78. App.
Excrementa sine fœtore lethalia. 76
App.
Exhalationes oculorum corrosivæ. 33
Exotica naturæ nostræ sunt inimica.
262. App.
plerumque sunt adulterata. 262
Exoticis quam optime carere possent
Germani. 262 seqq.

F

F*Asnoki* arbor laccifera. 29. 80
Faucium affectus, & in iis salutaris
Salis Ammoniaci usus. 334
Febre ardente mutitas sublata. 31
App.
confectæ matronæ anatome. 171
tertianæ laborantis sanguis ver-
minosus. 208. App.
Febres malignæ, quæ tertianas ab ini-
tio imitantur, sæpius ortum
trahunt à vermibus. 207
Febrifugum ex araneis. 37. App.
arsenico. 474
Decoctum certissimum. 209
Riverianum descriptum. 38
ex stercore canino. 36. App.

Index Rerum.

<i>Febris menstrua & hebdomadaria.</i>	39	<i>Fetus</i> possitne intra XL horas in utero putredine penitus corrumpi.	170
App.		vividus mortua matre ob adstantium imprudentiam suffocatus.	28
nimis cita curatio variorum morborum causa.	83	in Utero Matris jam extinctæ motus.	29
tertiana potu largiore & frigido curata.	21. App.	materno vagitus an mala prædicat.	389
Quartana suillo ventriculo curata.	31. App.	<i>Formica</i> laccam laborantes.	80
& imprimis A. 1681. grassantis indoles.	16	<i>Fraga</i> comesta variorum symptomatum causa.	436
<i>Febrium</i> diuturnitas unde?	173	<i>Fumaria</i> caudæ lucii piscis adnata.	71
<i>Felis</i> Sciurum pariens.	370	<i>Fungus</i> sorbi aucupariæ anti-dysentericus.	199
<i>Fellea</i> Vesiculæ calculi. Vide Calculi.		<i>Furor</i> bufone capiti applicato sedatus.	219
<i>Femoris</i> tumor monstrosus.	195. 196	uterinus à Vermibus.	40. App.
<i>Fermentum</i> ex Branca Ursina.	192		
<i>Fistulosa</i> abdominis lithiasis.	213		
<i>Flatus</i> ex pudendo.	57. App.		
<i>Flatulentia</i> ad cor pertingens lipothymia causa.	98		
eam non semper valdè calida & volatilia tollunt.	102		
<i>Flumina</i> per certos annos fluida & sicca.	4. 5		
<i>Fæculenti</i> potûs ingurgitatio admirandorum & lethalium symptomatum causa.	386. seqq.		
<i>Fetus</i> alius abortûs placentæ uterinæ inclusus.	457		
conceptio atque formatio quomodo fiat?	63. seqq.		
immaturus cum placenta funiculo & manu, ad uteri osculum compulsus.	61		
manum ex utero matris exerentem, ope frigida retrahit felici successu.	27		
mortui Sceleton jam ultra sexennium in utero gestatus à foemina.	352		

G.

<i>Galenicorum</i> quorundam in Chymicos Censura nimis est rigorosa.	368
<i>Galli</i> qua ratione excludere queant ova.	437
<i>Gallus Gallinaceus</i> monstrosus.	301
oviparus.	435. 436
<i>Gammari</i> figura in mamma.	17. App.
<i>Gammariologia</i> à Sachsis descriptæ Synoplis.	174. App.
<i>Gammarus</i> & ex dorso ejus anagallis enata.	70. App.
<i>Ganglia</i> in genibus contusis unde?	331
<i>Gemelli</i> humani etiam ex uno ovulo fieri possunt.	302

Gemelli

Index Rerum.

<i>Gemelli</i> canum instar in utero cohærentes. 53	<i>Hæmorrhoidum fluxus</i> nimii remedium. 259
<i>Genethliacorum</i> thematum incertitudo. 370	& <i>Mensium fluxus</i> alternatim recurrens. 52. App.
<i>Gestus</i> maniacorum admirandi. 190	<i>Vomitorio</i> curatus. 442
<i>Ginsæ</i> radice descriptio & vires. 73	<i>Halece</i> curata quartana. 16. App.
sequq. admiranda quædam circa ejus effossionem. 76	<i>Hepar</i> sensum habet vel nullum vel obtusum. 24
<i>Glandularum</i> usus. 116	<i>Hepatis</i> abscessus. 23
intestinalium novarum descriptio. 464	friabilitas. 123
<i>Gonorrhæa</i> virulenta sanata. 349	particulæ reverà per alvum & coitum rejectæ. 42. App.
<i>Gramine</i> ursi vulnera sæpè obstruunt. 2	scirrhus tussiculæ causa. 165
sequq. admirandæ. 327	Vulnera quæ lethalia. 18
ejus generatio. 329	Vulnus feliciter curatum. 17
<i>Gratitudo</i> alces in homines. 6	<i>Hernia</i> in iis Mercurii vivi usus lethalis. 461
animalium in homines. 6.7.8	non semper ex peritonæi ruptura ortum trahunt. 127
canum. 91. App.	<i>Hiera Picra</i> Fehrii ejusq; Synopsis. 169
ciconiæ. 95. App.	App.
<i>Gravida</i> innoxie singulis mensibus Diarrhœa correpta. 303.305	<i>Homini</i> Ventriculo & Vulvæ pulli gallinacei innati. 34. App.
<i>Graviditas</i> frustrata. 342	<i>Humanam</i> effigiem referens Sinen- sium radix Gîn-Sen dicta. 73
<i>Crumofus</i> sanguis Ischuriæ causa. 194.	sequq.
<i>Gustus</i> & olfactus ab errhino imprudenter naribus injecto deperditus. 315	<i>Hydatites</i> ovarii fœminei. 430
	<i>Hydrocephalus</i> in puello ejusq; anatome. 339
	<i>Hydropem</i> tollentia medicamenta quædam salutaria. 366
	<i>Hydropicorum</i> anatome. 129.130.142
	147
	in cruribus nigredo fuliginosa non tamen gangrænosa observata. 322
	omentum mirabile. 456
	<i>Hydrops</i> sola abstinentia potûs curatus. 35. App.
	<i>Hydrops</i>

H.

Hæmicrania periodica sudore opiatu pilulis provocato, curata. 29

Hæmoptico Vomitus salutaris. 8. App.

Hæmorrhagia in infante. 185

Index Rerum.

<i>Hydrops</i> ejus causa.	132. 182	<i>Injectionum</i> variorum liquorum si-	phonis ope in Anatomia uti-
ex Ictero.	61. App.		litas.
villissimo remedio curatus.	62		95
unius tantum lateris in paralyti-		<i>Inquinamentum</i> aëreum.	251
co,	61. App.	<i>Intestina</i> crassa lumbricorum domici-	lium.
uterina ejusque causa.	142. 146		112
<i>Hydropici</i> & in iis omenti defectus.	132		innocè à lumbricis perforata.
	134. 152		an per inguina erumpentes lum-
<i>Hydropicum</i> ovum.	354		brici perforant?
<i>Hymenis</i> in puella absentia.	115. 117	<i>Intestinalium</i> novarum glandularum	descriptio.
<i>Hypochondriacis</i> Theæ usus est saluta-	228	<i>Intestinorum</i> vulnus aliquot annos in	muliere apertum.
ris.			20
<i>Hypochondriacus</i> dolor finistri lateris		<i>Ips</i> scarabæorum species ingens vinea-	rum hostis.
rectius adscribitur intestino	175		219
colo.		<i>Ira</i> alvi dejectiones causans.	57. App.
<i>Hypopyon</i> ejusque cura.	209	& mœror valetudini humanæ &	obsunt & profunt.
			392
		<i>Iris</i> & de eo notabilia quædam.	216
		Solaris in planitie terræ.	273
		prope Solem visa.	426
		<i>Iridis</i> colores in flamma ignis culinæ	& candelæ spectabiles.
			53
		unde?	ibid.
		patellæ concavum sunt monetæ	genus.
			331. 417
		<i>Ischiadici</i> doloris cura per cucurbi-	tulas.
			338
		<i>Ischuria</i> chalybe curata.	194
		à grumoso sanguine.	194
		lethalis.	277
		<i>Juglandis</i> arboris liquor polychre-	stus.
			412
		<i>Juniperi</i> baccarum usus in hydropè	salutaris.
			345
		à Scharfio descripti Synopsis.	181
			App.

I.

I cterus Hydropis causa.	61. App.
<i>Ileum</i> lethale à vermibus.	32
<i>Imaginatio</i> matris gemellorum canum	
instar cohærentium causa.	53
scrofularum in fœtu causa.	45
<i>Imberbes.</i>	91
<i>Incantatione</i> producti affectus spasmo-	
dici cura.	31
<i>Incubus</i> lethalis.	446
<i>Infans</i> in utero quartana laborans.	28
	App.
<i>Infantis</i> nondum nati triste fatum.	28
à partu difficili emortui quasi	
restitutio.	242
<i>Inflammati</i> o renum.	443
<i>Ingravidationis</i> falsæ methodica cu-	
ratio.	45. App.
<i>Inguinalis</i> abscessus & ex eo lumbrici	
erumpentes,	19

K.

K *Utubuth.* 52. App.

L.

L *Abiorum pudendi anasarca.* 142
Lac Lunæ Sumatrense. 69
 per nares infantis ubera matris
 ob uvulæ defectum difficulter
 fugentis excretum. 12
Laccifera arboris descriptio. 79. seqq.
Lacertus Indicus verminosus. 206
Lachryma verminosa. 32
 unde? 33
Lactans infantem mortua matre mil-
les. 239
 sexagenarius. 60. App.
 sine papillis. 67. App.
Lactei Menses. ibid.
Lacteus sudor. 25. App.
Lactis abundantia. 474
Lapathum acutum ardoris urinæ cau-
sa. 230
Lapides aureo splendore coruscan-
tes in bovis rene reperti. 291
Lapideus cordis polypus. 188
Lapidis araneorum existentia & usus.
 462
Lapidum Microcosmi productio quæ
sit & qualis. 255
Lapilli ex fistula abdominis excreti.
 213
 tussi rejecti. 254
Lapis intestinalis per alvum excretus.
 393
 Lazuli an verum in eo reperia-
 tur Aurum? 71. 72
 Dec. II. Annus V.

Lapis Philosophorum non est non ens.
 203
 Vide Calculus.
Leonum in homines gratitudo. 6. 7
 quædam memorabilia. 102. App.
Leporina pellis in vigiliis usus. 200
Lien geminus in cane. 117
 puella. 113. 117
Lienteria causa. 158
Ligaturarum in hæmorrhagiis effica-
cia. 48. 49
Ligustro cur cantharides catervatim
adhæreant? 66
Limaces comesti alvi solutionem in
Monacha semper causarunt.
 438
Lipothymia causa tensio cordis. 95
 seqq.
 non semper valdè calidis & vo-
 latilibus curantur. 102
Literas arabicas representans Con-
cha. 222
Lithiasis abdominis fistulosa. 213
Lixivium ex Alga quotidiano incola-
rum Inf. Formosæ usui inser-
vit. 93
 enecat puerum. 92
Lochia aquosa. 258
 & cum iis aselli. 24. App.
Lochiorum suppressio hydropis uteri
sæpius est causa. 142
 phrenitis, convulsio & mors, ex
 terrore. 449
Longævitas Sinensium causa. 228
 265
Loquela difficultas à lumbricis. 45
 ab uvulæ defectu. 114
Lordosis ejusque cura, 445
 ee Luce

Luce quâdam aſtrali Radicem Gin-Sen
splendentem facit ros. 76

Lumbrici ex abſceſſu in inguinali re-
gione erumpentes. 19

in craſſorum inteſtinorum con-
finio hoſpitantur. 112

februm malignarum quæ ter-
tianas primùm mentiuntur
ſæpè ſunt cauſa. 207

horrendorum ſymptomatum
cauſa. 44

an inteſtina perforent. 19. 22

lapide inteſtinali incluſi per al-
vum rejeſti. 393

loquelæ difficultatis cauſa. 45

menſium retardare valent flu-
xum. ibid.

Lumbricos necantia alexipharmaca. 206

Lupiſagax fidelitas. 55

piſcis caudæ adnata fumararia. 71
Append.

ventriculi conformatio. 208

Lux primaria eſt viſionis cauſa. 243
ſeqq.

M.

M*agnetica* tuberculi in palpebra
curatio. 75. App.

Magnetis in curanda amauroſi viſ ſin-
gularis. 473

Majorana Oleum in ſal mutatum. 70

Mamma cancroſa verminans. 29. App.

& in ea gammari figura. 17. App.

& ex ea fluentes menſes. 41. App.

tribus inſtructa papillis. 40. App.

Mamma papilla nigra & crinita. 33

Mammaram ſcabies à retentis menſi-
bus. 11. App.

Vermes. 69. App.

Mami Itabo arboris Japonici descri-
ptio. 82

circa eam experimenta. 71

Mania ab urina murium. 11. App.

Venæſeſtione curata. 94. App.

Maniacorum geſtus admirandi. 190

Mater mortui infantis per ſex jam an-
nos vivum ſepulchrum. 352

Medicina ſimplex aliquando optima. 71. App.

Medulla Saxorum Sumatrica. 69

Mel epilepiæ cauſa. 23. App.

Melancholia errabunda. 11. App.

ex obſtuctione narium. 319

Melancholia delirium ex Venæſeſtio-
ne. 290

Melancholica imaginariè ſibi gravida
viſa & puerpera. 382

Meliceris pilorum intus ſimul conti-
nens faſciculum. 433

Melis anatome. 50

Melleus ſudor. 18. App.

Melones alvi conſtipationem in Mo-
nacha ſemper cauſantes. 438

Membrana per urinam excreta. 455

Membranas & oſſa pus exedere poteſt. 24

Memoria amiſſio ex terrore & frigo-
re. 63. App.

ex Venæſeſtione. 280. 284

Menſes an in alio aliquo animalium
genere obſerventur. 238

apoplexiæ cauſa. 71. App.

& hæmorrhoides alternatim
fluentes. 51. App.

Menſes

Index Rerum.

<i>Menses lactei.</i>	67. App.	<i>Meteorologicum</i> phænomenon.	215
ex læva papilla fluentes.	41	<i>Mictio</i> cruenta bufone exsiccato sub-	
	App.	lata.	337
nigerrimi.	14. App.	nunquam sine dejectione alvi.	33
nunquam passæ tamen pepere-			App.
runt.	242	involuntaria à tussicula. § 1. App.	
in puella sexenni.	184	<i>Minera</i> Auri & Argenti Sumatrenses.	68
& ex iis symptomata mira & in-			
audita.	466	<i>Mæror</i> & ira humanæ valetudini ob-	
Verminosi.	13. App.	sunt & profunt.	392
in Vetulis.	240	<i>Mola</i> extinctæ anatome.	147
<i>Mensium</i> fluxus an sit necessarius.	241	<i>Molarum</i> generationes & causæ.	154
nimius inque eo Smaragdi effica-		<i>Monstruosus</i> alces partus.	6
cia.	36	<i>Morbilli</i> verminosi.	54
an retardari queat à lumbricis.	45	<i>Morborum</i> causas sæpè manifestat a-	
		strologia.	249
obstructio contumacissima cu-		<i>Mugilis</i> ventriculi conformatio.	208
rata.	236. 237	<i>Mures</i> insoliti.	218
suppressio diurna cachexiæ,		eorum ortus & proventus.	219
apoplexiæ & mortis causa.	452	<i>Murium</i> urina manix causa.	11. App.
scabiei Mammillarum causa.	11	<i>Mus</i> & ex eo expertum ad strumas ev-	
	App.	poriston.	194
sternutatione curata.	41. App.	<i>Musca</i> in utero exsecto & è camino	
tempus variat.	240	suspensio repertæ.	310
voluntaria retardatio.	48	<i>Muscelle</i> candidæ ex lachrymis pro-	
<i>Menstrua</i> per ulcustibiæ emissa.	186	creatæ.	32
<i>Menstruatio</i> dysenterix remedium.	108	ratio & causa.	33
		<i>Musco</i> ursi vulnera sæpè obstruunt.	2
<i>Mercurialia</i> medicamenta pruden-		<i>Musculorum</i> tibialium & femoralium	
tiam requirunt & experientiam.	358	dolor ejusque cura.	339
<i>Mercurius</i> vivus in hernia lethalis.	461	<i>Muscus</i> perrificatus.	457
		<i>Muta</i> à vermibus facta puella curata.	346
<i>Meseraicarum</i> Venarum obstructio			
nulla est & ficta.	136	<i>Mutitas</i> à febre ardente curata.	31
<i>Metallorum</i> transmutationis possibi-			App.
litas.	372		
<i>Metamorphoses</i> in triplici regno sæpè			
fiunt.	ibid.		

N.

<i>Nævi</i> varii.	459
<i>Namra</i> arbor laccifera.	79. 80
	ee 2
	<i>Napelli</i>

Index Rerum.

<i>Napelli</i> haustum venenum potatione extinctum. 35	<i>Oculis</i> exhalationes denegari ne- queunt. 33
<i>Napellus</i> & ex eo lethalis veneno in- fectus fons. 232	<i>Oculorum</i> exhalationes perspicilla corrodentes. 33
<i>Narium</i> obstructio Melancholiæ cau- sa. 319	<i>Oculus</i> purulentus ejusque cura. 209
polypus deglutitionem impe- diens. 187	<i>Odontalgia</i> visio medicamento curata. 21. App.
<i>Nasati</i> non semper vasati. 57. App.	<i>Oleâ</i> innascuntur cantharides. 67
<i>Nephriticus</i> dolor celeriter curatus. 320	<i>Oleosus</i> sudor. 70. App.
<i>Nephritidis</i> causa. 147. App.	<i>Oleum</i> Camphoræ ex arbore cinamo- mi sal habet in fundo. 71
<i>Nervi</i> læsio Epilepsiæ causa per caute- rium curata. 321	Ceræ in Sal mutatum. 71
<i>Nicotiana</i> continua masticatio noxia est. 59	Majoranæ in Sal mutatum. 70
ratio. 60	varia circa illud experimenta. 71
usus assuetus & intermissus cœci- tatis causa. 459	<i>Olfactus</i> & gustus deperditus ex Er- rhino imprudenter applicato. 315
<i>Nigredo</i> fuliginosa in cruribus hy- dropicorum non gangranosa. 325	<i>Omenti</i> defectus 113. 134
ratio & causa. 327	in hydropce defunctis defectus. 132
<i>Ninsing</i> radicis descriptio. 73. seqq.	152
<i>Nisus</i> parturientium unde? 65	<i>Omentum</i> hydropici mirabile. 456
<i>Nocturna</i> Vertigo. 29	<i>Opii</i> vis sudorifera. 29
<i>Nördlingensium</i> aquarum salubrium examen. 400. seqq.	usus nimius vertiginis causa. 25
<i>Nubeculas</i> oculorum discutientia me- dicamenta. 106	<i>Opium</i> crudum per plures menses quo- tidie larga dosi, optato effectu à Germano sumtum. 364
<i>Numisma</i> scutellare concavum. 331	in præparatione & propinatione molliter vult tractari. 361
O.	rigoris omnium membrorum causa. 25. 26
O <i>Ceani</i> Macro - microcosmici à Sachsis descripti Synopsis. 177	& deleteria exindè nata sym- ptomata. 25
App.	Vertiginis causa. 320
<i>Oculi</i> vulnus cum maximo dolore conjunctum, mucrone gladii infectum atque curatum. 105	<i>Ossa</i> , carnes & membranas pus exede- re potest. 24
<i>Oculi</i> & per eos urina excreta. 69	pubis in partu non discedunt. 169. 171
App.	<i>Ossiculum</i> ex tumore malæ excretum. 185
	<i>Ossium</i>

Index Rerum.

<i>Ossum</i> caries in Venereo.	26. App.	<i>Panthera</i> gratitudo in homines.	8
strepitus.	203	<i>Papilla</i> dextræ mammæ nigra & crinita.	33. App.
ratio & causa.	ibid.	<i>Papilla</i> tres triangulares in una mamma.	40. App.
curatus.	465	<i>Paralysis</i> adque eam tollendam fons salutaris apud Sinas.	265
<i>Ova</i> quâ ratione à gallis excludi queant.	437	à Venæsectione curata.	281
indurata purgantia.	19. App.	à Vermibus.	15. App.
serpentum sine ullo incubatu excluda.	41. App.	<i>Paravajim</i> aurum, quid?	417
<i>Ovariam</i> conceptionem arcescentia quædam dubia.	154. seqq.	<i>Parturientium</i> nisus unde?	65
<i>Ovarii</i> foeminini hydatides.	430	<i>Partus</i> difficilis alces.	6
<i>Oviparus</i> gallus gallinaceus.	435	difficultati succumbentis anatomæ.	168
<i>Ourischy</i> idem quod arbor laccifera.	80	p. nat. ad justum tempus retardatus.	27
<i>Ovula</i> cantharidum.	66	<i>Pathologia</i> animata.	190
diversæ magnitudinis ad tubam uteri cœcam in vetula dispersa.	127	<i>Pediculi</i> scrotum cum pene corrodes.	27. App.
<i>Ovulum</i> in testiculis puellulæ tenellæ.	157	<i>Penna</i> anserina cum urina rejecta.	22
extra testes in vetula.	131. 133	App.	
<i>Ovum</i> ab anserè masculino exclusum.	437	<i>Penis</i> defectus & vesica spongiosa extra abdomen posita.	84
caudatum.	299	monstrosus.	15. App.
duplicatum.	ibid.	osseus.	71. App.
galli & in eo vermis repertus, abominabilem spirans odorem.	436	à pediculis corrosus.	27. App.
hydropicum.	354	cum testiculis à canemorsu ablati.	42. App.
marinum.	222	<i>Pericardii</i> aqua unde?	56
P.		in mortuis copiosior apparet, quàm in viventibus.	161
P <i>Alpitatio</i> cordis.	183. App.	<i>Petechiis</i> agonizans restitutus.	347
P <i>Pancreas</i> Afellii lapideæ substantiæ in phrenetico.	119	<i>Petrificans</i> aqua.	457
ejus defectus in puella.	114. 117	<i>Petrificatus</i> Muscus.	45
		<i>Phænomenon</i> Meteorologicum.	215
		<i>Philosophorum</i> Lapis reverà existit.	233

Index Rerum.

<i>Phlebotomum</i> luis Venereæ in quin- que viris causa. 93	<i>Podagra</i> salutare ad illud ex liquore querno remedium, 197
<i>Phrenitici</i> anatome. 119	<i>Polypus</i> , cordis lapideus. 188
<i>Phrenitidis</i> causa. 121	narium deglutitionem impe- diens. 187
<i>Phthiriasi</i> consumtus Veneræus. 24 App.	generationis modus. 188
<i>Phthiriasis</i> . 37. App.	intra sinum cerebri falcatum re- pertus. 120
<i>Phthifisci</i> , auxilia Medicorum non fru- stra, anxie inhiant. 366	<i>Populo</i> arbori innascuntur canthari- des. 67
<i>Phthifin</i> tollentia remedia quædam salutaria selectiora. 367	<i>Porcellana</i> concha unde sic dicta. 222 literata. ibid.
<i>Pica</i> avis loquax. 119. App.	<i>Porci</i> sacrilegiorum vindices. 96. App.
inaudita. 16. App.	<i>Poros</i> non semper pingua obliniunt. 111
picæ. 8. App.	<i>Porraceus</i> sudor. 14. App.
<i>Pica</i> pica. ibid.	<i>Potatione</i> extinctum Napelli paulo an- te haustum venenum. 35
<i>Picea</i> diarrhoea. 23. App.	<i>Potul</i> largiori tertiana curata. 21. App.
<i>Piceus</i> sanguis. 39. App.	<i>Potus</i> abstinentia sola ascites curata. 35 App.
<i>Pila</i> pilosæ ab equo excretæ. 211	<i>Potus</i> calidus ejusque utilitas. 223. seqq.
<i>Pilula</i> ægro restituto integræ rejectæ. 37. App.	<i>Pregnantibus</i> illisiones valdè sunt fa- tales. 147. 152
<i>Pilorum</i> fasciculus in Meliceride re- pertus. 433	<i>Procidencia uteri</i> ejusque causa. 153 non semper cum intestini recti la- psu conjuncta est. 152. 159 ejus præpostera & lethalis cura. 423
<i>Pinealis</i> glandulæ in Taxo defectus. 58	sectione curata. 306 ejus ratio & causa. 311. 312
<i>Pingua</i> non semper obliniunt poros. 111	<i>Psittaci</i> & de iis mirabilia quædam. 116. App.
<i>Piperina</i> thermæ quando & quamdiu scaturiant. 5	<i>Psora</i> scorbutica. 64. App.
<i>Pisces</i> vivi & ex iis enatæ plantæ. 70 App.	<i>Ptarmica</i> fl. albis efficacia adversus morbos ex veneficio. 31
<i>Pisciculus</i> vivus cum Urina excretus. 35. App.	
<i>Pleuritis</i> raphano rusticano curata. 22 ratio. 53	
verminosa. 40. App.	
<i>Plica</i> vulvæ muliebris. 10. App.	
<i>Podagra</i> ex Cyprini esu aliquoties in viro causata. 89	

Pyralismus spiritu apoplectico fortioribus admoto causatus. 35
Puerpera partûs difficultate succumbentis anatome. 168
 illarum sitis refrigerantibus non est coërcenda. 62
 potum calidum ægrè, frigidum verò optimè ferentis exemplum. 360
Pulli gallinacèi humano ventriculo & vulvæ innati. 34. App. præmaturè cantantes. 301
Pullus gallinaceus quatuor alis totidemque pedibus exclusus. 301
 ejus generationis ratio. 302
Pulmonis accretio an difficilis respirationis causa. 137
Pulmonum defectus in Vacca. 12. App.
Pulsus arteriarum singularis in vulnere per cranium & duram matrem penetrante, observatus. 428
Purgatio ab ovis induratis. 19. App.
Pus, carnes, ossa & membranas exedere potest. 24
 cutim cur vix perrumpere possit? ibid.
Pyrite Sumatrenses. 69

Q.

Q*uartana* ab epilepsia curata. 20
 App
 halece curata. 16. App.
 à vermicibus. 17. App.
 in utero laborans foetus. 28. App.
Quartanam comitantis sitis periodicæ exemplum rarius. 86

Quartana nimis cita curatio variorum morborum imò mortis, sæpius est causa. 83
 febris An. 1684. grassantis indoles. 16
Quercui liquoris usus antipodagricus. 197

R.

R*adicis* Gîn-Sen descriptio & vires. 73. seqq.
Ninjing descriptio. ibid.
 admiranda quædam effossionem ejus concernentia. 76.
Raja piscis fluxu menstruo ordinario laborat. 238
Raphani rusticani vis diuretica. 336
 in pleuritide usus. 52. 53
Rebstichel insectum vineis inimicum. 221
Renum inflammatio. 443
 scirrhi inter non entia non sunt numerandi. 160
Respirationis difficultatis causa an sit pulmonum accretio. 137
Rete mirabile cerebri ejusque descriptio accuratior. 355
 usus. 356
Rhinocerotis cornu geminum. 468
Riveriani febrifugi descriptio. 38
Roitschensium acidularum usus in febribus intermittentibus. 441
Ros Radicem Sinensium Gîn-Sen luce australi splendens facit. 76
Rosarum odor catarrhi ad nares causa. 34
Rubicundus color an cum sanguine habeat sympathiam. 51

Rubrum

Index Rerum.

<i>Rubrum</i> colorem non sine animi deliquo inspiciens ancilla. 458	<i>Scrofulosa</i> brachia. ibid.
<i>Ruta</i> è capite carpionis enata. 70. App.	<i>Scroti</i> apertio sæpius hydropis medella. 110
S.	<i>Secundinarum</i> retentio ardoris urinæ & lancinationis hypogastrii causa. 63
<i>Salicibus</i> gaudet cantharides. 67	<i>Secundina</i> retenta insperatò exclusa. 356
<i>Sanguinem</i> stillans cadaver præsentate occifore. 251	tutò extracta. 20. App.
ratio. 252	<i>Seminales</i> vesiculæ induratæ urinæ retentionis causa. 59
<i>Sanguis</i> per Microscopium consideratus. 323	ratio. 60
tertianarii verminosus. 208	<i>Semini</i> masculino ipsius foetus rudimenta jam inesse, probabile est. 371
<i>Scabies</i> capitis evanescens convulsio-num, mortisque causa. 451	<i>Semen</i> viri verminosum. 6. App.
<i>Scarabeorum</i> species singularis vinearum hostis. 219	<i>Sensum</i> hepar habet vel planè nullum, vel obtusum. 24
<i>Scarificatio</i> pedum sæpius hydropis medela. 110	<i>Sensuum</i> cessatio ex nimio mensium usu. 25
venereæ luis in plus quàm septuaginta homines propagatæ causa. 94	<i>Serpentum</i> coronæ factitiæ. 211
<i>Scirrhus</i> renum non est non Ens. 160	ova sine incubatu exclusa. 41. App.
vesicæ retentionis urinæ causa. 58	<i>Sexagenarius</i> lactans. 60. App.
ratio. 60	<i>Simia</i> mas, constans pulchræ virginis amasius. 377
<i>Scirrhus</i> viscerum defuncti infantis anatome. 159	<i>Simia</i> & de iis mirabilia quædam. 111 App.
<i>Sciurum</i> pariens felis. 370	ordinario mensium fluxu laborant. 338
<i>Scorbutica</i> Cephalalgia. 90	<i>Singultuosa</i> febris. 235
Paralysis. 46	<i>Sitis</i> puerperarum refrigerantibus non est corrigenda. 62
Pfora. 64. App.	Quartanarii ortum & occasum Solis accuratè observans. 86
<i>Scortum</i> album ab Æthiope imprægnatum filium parit bicolorum. 381	<i>Smaragdi</i> vis adstringens unde? 37
<i>Scrofula</i> in foetu ex imaginatione matris. 451	efficacia mira in sistendo nimio mensium fluxu. 36
in omnibus corporis partibus observatæ. 34	

Index Rerum.

<i>Smaragdus</i> lapidi lydio affricus æris reddit colorem.	37	<i>Struma</i> verminosa.	3. App.
<i>Solaris</i> iris in planitie terræ.	273	<i>Strumas</i> auferens evporiston.	198
<i>Solis</i> absentiam & præsentiam observans sitis.	86	<i>Struma</i> sectio in collo sexagenaria.	453
<i>Somnambuli</i> historia rarior.	380	<i>Subterranei</i> mures.	219
<i>Sorbi</i> fungus, & ex eo contra dysenteriam remedium.	199	<i>Suctio</i> infantum ab exulceratione umbilici impedita.	432
<i>Spasmodici</i> affectus ab incantatione cura.	31	ob defectum uvulæ impedita.	12
<i>Sphacelus</i> ex dysenteria intempestivè sedata.	83	ratio.	13
<i>Spina</i> in embryis & tenellis, cur facile injuriis abscessuum pateat.	158	<i>Sudor</i> allii.	7. App.
<i>Spinalis</i> medulla sanguineis punctis notata.	121. & 122	arenosus albißimus.	54. App.
<i>Spiritus</i> vini abusus noxius.	58	cohibitus contracturæ causa.	10
ratio.	60	App.	
<i>Spongiosa</i> Vesica extra abdomen posita cum defectu penis.	54	lacteus.	15. App.
<i>Stagnum</i> Borrussicum alternis trienniis sponte piscosum & frugiferum.	4	melleus.	18. App.
ratio & causa probabilis.	5	oleosus.	70. App.
Klenen Kiel inquinamenti aërei causa.	251	porraceus.	14. App.
<i>Stellæ</i> an rectè Idolarum nominibus nuncupentur.	249	violaceus.	9. App.
<i>Stercoris</i> canini usus in febb. quartanis.	36. App.	<i>Sudorifera</i> opii vis.	29
humani usus in dysenteria. ibid.		<i>Sumatrenses</i> Auri & Argenti mineræ.	68
<i>Sternutatio</i> in secundarum retentione saluberrima.	45. App.	<i>Sympathia</i> patris & filii in paroxysmo febris tertianæ.	455
<i>Sternutatione</i> suppressio mensium curata.	41. App.	T.	
<i>Streptus</i> ossium ejusque causa.	203	T <i>Abacum</i> , vide Nicotiana.	
curatus.	465	<i>Tabidi</i> anatome.	134
<i>Dec. II. Annus V.</i>		<i>Tabis</i> causa.	136
		<i>Taxi</i> anatome.	55
		<i>Tensio</i> cordis lipothymia causa.	95
		feqq.	
		<i>Terra</i> medicinales Sumatricæ.	69
		<i>Terror</i> lochiorum suppressorum, phrenitidis, convulsionum & mortis causa.	449
		<i>Testiculus</i> matronæ febricitantis purulentus.	173. 174
		ff	Thea

<i>Venasectio</i> nulla sæpius peccatur quàm ea , quæ fit sub lingua.		<i>Vermes</i> cœcitatibus & mutitatis causa.	
	295	Cucurbitini in infante.	346
<i>Venenatorum</i> animalium usus pecu- liaris.	232	Epidemici.	345
<i>Venenum</i> aranearum.	231	furoris uterini causa.	40. App.
bufonum ejusque vis stupenda.	29. App.	Ilei lethalis causa.	32
Napelli haustum potatione ex- tinctum.	35. App.	Intestina innoxie perforantes.	87
trifli fato sumtum.	35	mammarum.	69. App.
<i>Venerica Lues</i> citra contagium con- tracta.	27. App.	in mamma cancrofa.	29. App.
lethalis phlebotomo caufata.	93	manix causa.	77. App.
scarificatione plus quàm in fe- ptuaginta homines fimul pro- pagata.	94	odontalgix sæpius causa.	383
<i>Venerici</i> phthiriasi confumti.	24. App.	paralyfeos causa.	15. App.
<i>Venericus</i> & in eo offium caries.	26	quartanæ causa.	17. App.
	App.	in fura infantis.	33. App.
pertinax cephalæ cum tumore		<i>Vermiuofa</i> pleuritis.	41. App.
verminofa.	25. App.	<i>Vermiuofa</i> lachrymæ.	32
verminofus.	26. App.	ratio.	33
<i>Veneris</i> irritamentum urtica.	56. App.	<i>Vermiuofa</i> Menfes.	13. App.
<i>Ventriculi</i> calor externè digito in viro quodam exploratus.	2	Morbilli.	54. App.
dolor triennis à cafeo.	71. App.	<i>Vermiuofum</i> viri femem.	6. App.
Vulneta non omnia funt lethala.	3	<i>Vermiuofus</i> fudor.	8. App.
Vulnus ultra undecim annos a- pertum, fupertite viro.	2	tertianarii fanguis.	208
<i>Ventriculo</i> fuillo febris tertiana cura- ta.	31	tumor & pertinax cephalæ in Venereo.	25. App.
<i>Ventriculus</i> in thorace repertus.	387	Venericus.	26. App.
<i>Verbera</i> urinam provocantia.	19. App.	<i>Vermis</i> moleftiffimus dentis inquilin- nus.	383
<i>Vermes</i> Choreæ S. Viti causa.	10. App.	ejus generatio.	384
Cephalæ inveterata causa.	63	in Ovo galli gallinacei repertus, abominabilem fpirans foeto- rem.	437
App.		Umbilicalis.	58. App.
		<i>Verruca</i> cancrofa.	270
		<i>Vertigo</i> ex narium obftructione.	319
		Opii nimio ufu.	25
		ff 2	<i>Vefica</i>

Index Rerum.

<i>Vesica</i> calculis in puerulo refertissima.		cum ductio & depressio sum-	
	456	mè est perniciofa.	432
spongiosa extra abdomen posita,		<i>Umbilici</i> tumor in infante.	454
cum defectu penis.	84	<i>Ungula</i> equina salutare est ad nimium	
<i>Vesicatorium</i> in dolore dentium re-		hæmorrhoidum fluxum re-	
medium probatissimum.	333	medium.	259
<i>Vesica</i> calculus mirandæ magnitudi-		ejus usus in variis morbis.	260
nis excretus, superstite muliere.		<i>Vomitorio</i> hæmorrhoidum fluxus se-	
	395	datus.	442
defectus.	163	<i>Vomitu</i> innoxie rejecti clysteres.	390
<i>Vigilias</i> tollit pellis leporina.	200	<i>Vomitus</i> hæmoptoico salutaris. 8. App.	
<i>Vinearum</i> deterrimus hostis Scara-		mirabilis.	75. App.
bæorum species, Iphis dicta.	219	quadraginta librarum mucii cor-	
	seqq.	rupti, pici liquatæ similis le-	
<i>Vini</i> & <i>Cerevisiæ</i> abstinentia pertinax		thalis.	386
post febrem tertianam.	467	<i>Vox</i> animalium à sermone hominum	
<i>Violaceus</i> sudor.	9. App.	quomodo differat.	121
<i>Vir</i> lactans post obitum matris infan-		<i>Urina</i> limpidissimæ instar aquæ unde?	
tem.	239. 60. App.		40
menstruo ordinario laborans		& cum ea membrana excreta.	
fluxu.	239		455
<i>Visus</i> debilis restitutio.	243	murium mania causa. 11. App.	
imminutio ex Venæsectione.		per oculos excreta.	69. App.
	292	& cum eo pisciculus vivus ex-	
primaria causa est lux.	234	cretus.	35. App.
symptoma mirum.	214	à verberibus provocata. 19. App.	
<i>Vitis</i> vinifera à <i>Sachsis</i> descripta <i>Sy-</i>		per inconspuetas vias effluens.	
nopsis.	171. App.		280
<i>Vitulini</i> capitis anatome.	133. App.	<i>Urina</i> ardor & lancinatio hypogastrii	
<i>Ulcerum</i> antiquorum consolidatio		à retentione secundinarum. 63	
cur periculosa?	318	ardoris causa singularis.	230
in cruribus periculosa curatio.		suppressio intumescentiæ totius	
	317	corporis causa.	336
<i>Umbilicaris</i> vermis.	58. App.	octo dierum lethalis.	40
<i>Umbilici</i> exulcerati cura.	433	à scirrho.	58
exulceratio suctionem impe-		ratio.	68
diens curata.	432	in variolis curata.	92
imposito pollice in gyrum cir-			

<i>Ursi</i> & de iis mirabilia quædam.	110	<i>Vulnus</i> Cordis in cervo non statim le-	
	App.	thale.	8.10
vulnera sua musco sæpe obstru-		Hepatis feliciter curatum.	17
unt.	2	Intestinorum aliquot annos in	
<i>Urtica</i> Veneris irritamentum.	56	muliere apertum.	20
<i>Uteri</i> figura mirabilis.	68. App.	Oculi cum maximo dolore mu-	
gemi exempla rariora.	148	crone gladii infictum atque	
	153	curatum.	105
membranz internæ vaginæ ἀπο-		Ventriculi ultra undecim annos	
σπασμα post partum difficilem		apertum superste viro.	2
sæpe evenit.	311	<i>Vulva</i> hirsuta puellæ.	53. App.
procidentia ejusque præpostera		marfupio quasi carnosò contefta	
& lethalis cura.	423	& obvoluta.	12. App.
fectione curata.	306	<i>Vulva</i> muliebris plica.	10. App.
strangulatio suffocationis infert		<i>Uvula</i> est glandula.	257
periculum.	144	<i>Uvula</i> consumptio totalis ex defluxio-	
vagina absque rugis in vetula		nibus catarrhalibus.	14
hydropica.	127	defectus & usus.	12. 13
<i>Uterini</i> hydropis causæ.	146	deglutitionem difficilem red-	
<i>Uterinus</i> furor à vermibus.	40. App.	dit.	13
<i>Utero</i> immiffus globus cupreus per		loquendi parit difficultatem.	14
oñtodecim annos gestatus feli-		fuñtionem in infantibus impe-	
ter extractus.	103	dit.	12
<i>Uterus</i> puerperæ bipartitus.	143. 146	ratio.	13
<i>Vulnera</i> ventriculi non omnia sunt le-		prolongatæ cura.	256
thalia.	3		
<i>Vulnus</i> capitis per cranium duramque			
meningem penetrans.	428		

F I N I S.

Errata graviora, quæ Lect. B. haud gravatim corriget.

PAg. 3. lin. 20. degluti- l. 21. Borussico. p. 4. l. 14. riorem capiat. p. 5. l. 3. abfor-
beatur. l. 4. opinatur. *adde* de his a. vicissitudinibus multum remisit hodie
lacus iste, uti in rebus naturalibus subinde accidit. l. 16. generarentur. p. 7. l. 11.
fletit. p. 8. l. 18. *adde* Cervo corde. p. 18 l. 3. acinacis. p. 35. l. 9. *adde* non. p. 85.
l. 12. odore. p. 87. l. 31. rodentem. p. 103. l. 14. acidas. p. 117. l. 10. augmentis.
p. 165. l. 3. dignoscenda. p. 174. l. 20. nervorum plexus. p. 180. l. 33. 34. venis por-
tæ quoque. p. 182. l. 29. defecator. p. 225. l. 33. polliceor. p. 231. l. 1. & 15. Ara-
nearum. p. 232. erga. p. 238. l. 27. he- p. 240. l. 18. desinit. l. 20. suppressus. l. 29.
occubuit *Marenschalkia* Plettenburg &c. p. 277. l. 11. Autumni. l. 27. tumore.
p. 278. l. 10. prostatae. p. 300. l. 27. testas. p. 308. l. 21. fila sericea. p. 324. l. 15. de-
le Tria saltim &c. *omnia, usque* relictis. p. 326. l. 12. feriebat. p. 349. l. 10. me-
dicatas. p. 358. cautam. p. 359. l. 4. incomprehensibiles. p. 360. l. 9. dependent.
p. 374. l. 3. nascuntur. p. 380. l. 21. adcuratam. p. 305. l. 12. incenso. p. 394. l. 20.
pugnum. p. 397. l. 20. lora. p. 399. l. 5. ingenuè. p. 407. l. 11. sulphureos. p. 416.
l. 10. diditur. l. 13. orbata. l. 19. ex radice. p. 438. l. 18. Monachos. p. 468. l. 28.
in mucronem, p. 469. l. 5. solet.

